BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
4 P
51

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
9 D
17

XXXVII.D.16

12.16.d.22

G. H. A. 31

Digitized by Google

THOMÆ SYDENHAM

MED. DOCT.

AC PRACTICI LONDINENSIS

Celeberrimi

OPERA MEDICA

EDITIO NOVISSIMA variis variorum Præſtantiſſimorum Medicorum Obſervationibus quàm maximè illuſtrata & aucta.

TOMUS SECUNDUS.

Cum ELENCHIS RERUM *&* INDICIBUS *Neceſſariis.*

GENEVÆ.

Apud FRATRES DE TOURNES.

M. DCCXVI.

Cum Privilegio S. CÆSAREÆ MAJESTATIS.

CONGR. MISSIONIS MON. CITA.

Digitized by Google

Digitized by Google

THOMÆ
YDENHAM, M. D.
TRACTATUS
E PODAGRA
ET HYDROPE.

i fingendum, aut ex.ogitandum; ſed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat. Bacon.

Doctiſſimo Viro

THOMÆ SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

N tibi, Humaniſſime Vir, Tractatulum de Podagrâ & Hydrope, loco ſp.ſſioris voluminis quod animo deſtinaveram; Hiſtoriam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maximè circa quos mea Praxis potiſſimùm verſata eſt. Cum verò omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plùs ſatis intendendo, atrociorem podagræ paroxyſmum mihi acceſſiverim quàm quo aliàs, ut puto, fue-n mulctandus, res ipſa monebat, ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & bi tandem ipſe conſulerem, hos tantùm morbos duos quadantenus expediviſſe contentus.

tentus. Quoties enim ad hæc ſtudia me recipiebam, toties & *Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demùm id eſt, accipere digneris; quod Tibi duabus potiſſimum de cauſis dicandum cenſeo. Primum, quòd earum, quas, jam olim in publicum dedi, Obſervationum, à quibuſdam deſpectarum, utilitatem aliquam, non tantùm me coram atque in os, ſed etiam coram aliis agnoſcere atque aſſerere nullus dubitaveris. Deinde quòd ex aliqua conſuetudine quam mutuam habuimus, Conſilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodque tametſi doctrinâ omnis generis inclareſcas, Te tamen natura ad eas potiùs ſubtilitates determinaverit, quæ è praxi naſcuntur, quàm ad inanes ſpeculationes: quæ duo haud minori intervallo à ſe invicem diſtant, quàm Sapientum res ſeria ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis diſterminantur: Et fortaſſe (niſi me fallit obſervatio mea] perrarò in eodem ſubjecto conveniunt. Quæ tua ſagacitas juncta opportunitati, quam tibi ſuppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta ſtabilienda, Te ad Artis noſtræ faſtigium evexit: Et morum comitas versùs omnes haud vulgaris exiſtimationem, quam nactus es, facilè tuebitur. Si quæ heic diſſerui neque tibi cui iſta inſcribo, nec paucis illis, at ſpectatæ probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari poſſint, haud multùm alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ mihi infenſiſſimi ſunt, niſi quòd aliter tam de ipſis morbis quàm de eorum Curationibus ſentiam, atque illi ſentiant. Quod ut ità non fieret penes me nullo modo fuit, quando ſic à naturâ factus atque diſpoſitus ſim, ut quod temporis alii libris legendis id ego omne meditationi impendere ſoleam neque tam quæram, an alii eadem mecum aſſerant, quàm utrum quæ ego trado cum veritate conſentiant: utpotè qui rumores* & *vulgi plauſum haud magni faciam. Et ſanè quid tanti eſt, ſi officio Civis Boni ſtrenuè perfunctus,* & *publico commodo etiam cum privato damno inſerviens, nullam tamen exinde gloriam reportem? Cùm ſi rem rectè perpendam, conſulere Exiſtimationi meæ, qui jam ſenex ſim, brevi perinde erit ac ſi Non enti conſuluiſſem. Quid enim mihi poſt obitum prodeſſe queat, ut octo Elementa Alphabetica in iſtum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur qui non magis aliquam mei Ideam animo poſſint effingere, quàm ego jam queam concipere qualeſnam tandem illi futuri ſunt, qui omnes* & *mortuos prioris ſeculi ignorabunt,* & *aliis tùm dialectis tùm moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconſtantiâ ac viciſſitudine. At quorſum ego de aliorum judicio ſollicitus ſim? Si meo aliquo conatu in promovendâ* & *morborum* & *eorundem Curationum ſcientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diu iſtâ laude fruar: Atque è diverſo, ſi cui minus placuerint mea ſcripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio ſanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, moleſtias faceſſam. Et profectò vel in hoc Tractatulo quem jam edo cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amiciſſimo viro D.* Joanne Drake, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Chriſti apud* Cantabrigienſes, *gratus agnoſcere debeo: Quem quidem virum* & *nativus morum Candor* & *vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò dotes tàm à natura ſubminiſtratæ, quàm ſtudio exculta Humano generi utilem*

admodùm

nt & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita
De cætero rogandus es, Vir Spectatiſſime, ut huic meo in te officio.
uerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde naſci exiſti-
im ex illo honore & obſequio quibus te meritò, atque ex animo

Tibi addictiſſimus

Tuique obſervantiſſimus

5.

THO. SYDENHAM

E PODAGRA.

.biò æſtimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam , ac ferè incomprehenſibilem eſſe, vel me, quem jam ab annis tuor vexavit, ingenii tardiſſimi ac prorsùs hebetis, cùm meæ tàm orbo, quàm de ejus curatione obſervationes ita parum votis reſ- Utut tameņ ſe res habeat, ego bonâ ſaltem fide tradam, quæ eſcivi omnia, difficultates ſalebraſque, ſive rationem morbi ipſius, onis methodum ſpectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas daſque relinquens.

eos plerunque ſenes invadit, qui poſtquam meliores vitæ dies : delicatius tranſegerint, Epulis lautioribus, vino, aliiſque liquori- uoſis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingraveſ- nper comitem, ea corporis exercitia penitùs omiſere, quibus juvenes ır. Ad hæc, iſti, qui huic morbo ſunt obnoxii, Crania habent ula, Habitu corporis ut plurimum ſunt pleniori. humido & laxo; & ionem habent omnes luxuriantem viroſamque, ditiſſima atque optima nna.

quò l Podagra eos ſolùm adoriatur, qui craſſo & corpulento habitu r, cùm aliquando etiam, etſi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque ic morbus in omnibus ſenium præſtoletur: quandoque enim etiam rentes corripit, quoties ſcilicet infœlicia morbi ſemina à parentibus, x traduce acceperint; vel ſi hoc non fuerit, immodicæ Veneri præ- s indulſerint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam ntioribus utebantur; edaciores inſuper fuerint & liquores ſpirituoſos eratiùs hauſerint, poſteà derepente ad liquores tenues & refrigerantes ulerint.

quem non niſi jam ſenio confectum primùm adoriatur, nunquam po- l tam ſtatas habet periodos, vel tàm immaniter ſævit, quàm ſi juniorem occu-

occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis ſtipatus ad ἀκμὴν pervenerit, tùm etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulos diſplodi poteſt. At ſi quem maturiùs laceſſat, quamvis nec ſedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, ſed incertâ periodo pro datâ anſâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nullâ methodo invadens recedenſque; ſenſim tamen caſtrametatur, legem ſibi ponens, typumque præformans, tàm quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxyſmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo inſultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ita regulam typumque ſervat, libet primò diſſerere: poſteà de ejuſdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties ſcilicet vel præpoſtero inidoneorum Medicamentorum uſu, de ſtatu ſuo dêjectus fuit, vel ob ſubjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit aſſurgere. Quoties itaque *Regularis* eſt *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nullâ ferè præſenſione antecedente ingruit, niſi quòd ventriculi cruditate atque ἀπεψίᾳ ad ſeptimanas aliquot æger laboraverit; corporis inſuper intumeſcentiâ quaſi ventoſâ & gravitate, quæ indies augetur, donec tandem detonet Paroxyſmus; quem paucis diebus præit torpor & quaſi flatuum deſcenſus per femorum carnes, cum affectione ναρκώδει, tùm etiam pridie Paroxyſmi Appetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto ſomnoque committitur, Horà verò ſecundâ poſt mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui oſſium dictorum dislocationem comitatur, cum ſenſu quaſi aquæ tantùm non frigidæ partis affectæ membranis affuſæ. Mox ſequitur Rigor cum Horrore, & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primò remiſſior gradatim intenditur, (& pari paſſu Rigor atque Horror recedunt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad apicem pervenerit, ſe ad varietatem oſſiculorum Tarſi & Metatarſi, quorum ligamenta obſidet, perbellè accommodans, nunc tenſionem violentam, vel ligamentorum iſtorum dilacerationem, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram & coarctationem exprimens: adhæc, ita vivum exquiſitumque habet ſenſum pars affecta, ut nec linteorum ſuper-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concuſſionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantùm in cruciatu tranſigatur; ſed etiam cum irrequietâ partis affectæ hâc iſtac rotatione, & mutatione ſitûs quaſi perpetua. Neque minor eſt totius corporis jactatio inceſſans, quæ ſemper Paroxyſmum, maximè vero accedentem, comitatur, quàm torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, ſitus tum ipſius corporis, tum membri affecti mutatione aſſiduâ, doloris ſedationem incaſſum exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam ſecundam tertiamve matutinam, (decurſo ſcilicet Nychthemeri ſpatio à primo appulſu Paroxyſmi) quo tempore æger poſt materiæ peccantis modicam digeſtionem & diſſlationem aliqualem, ſubitò à dolore reſpirat, licèt hanc ille liberationem iſti membri affecti poſituræ, quâ poſtremò uſus erat, immeritò acceptam

m referat. Jam leni madore perfuſus ſomno concedit, à quo evigilans;
multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit;
ùm antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxyſmis ſolenne eſt)
r intumeſcentia venarum membro vexato intertextarum ſe in conſpectum
. Sequente die, fortè etiam ad biduum triduumve, ſi materia Podagræ
dæ apta fuerit copioſior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius
n adveſperaſcente, levatur autem ſub Galli cantu. Intra paucos dies,
es eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit, vel ſi prior iſte
lere deſierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evaneſcit, tàm viri-
àm integrâ ſanitate iſti pedi ſtatim reſtitutis perinde ac nunquam la-
rat, ſi modo dolor pedem ut per tantatum ferocius lancinet. Nihilominus
hîc excitat Tragœdias, quas priùs in altero pede, tam quoad doloris
entiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cùm
peccans adeò exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar ſit, utroſque
ari vehementiâ fatigat: ſed ut plurimùm pedes ſucceſſivè, uti diximus,
itur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit, qui ſequuntur Paroxyſmi
es ſunt, tùm quoad tempus invaſionis, tùm etiam quoad durationem;
nen ubique ſervant, quòd dolor noctu recrudeſcat, manè verò remittatur.
ex ſerie horum *Paroxyſmulorum* (ſit verbo venia) conſtat Paroxyſmus
itur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim cen-
eſt, quoties quis cum hoc morbo ad menſes duos vel tres fuerit con-
s, unum illum Paroxyſmum fuiſſe, ſed ſeriem potiùs & catenam Paroxyſ-
m, quorum poſterior quilibet priore & mitior fuit & contractior,
tandem materia peccante prorſus abſumpta æger priſtinam obtinuerit
em: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius inviſit, diebus ſæpe
rdecim ſit; in ſenioribus, atque iis quos ſæpiùs afflixit, duobus men-
iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam ſunt,
riùs valedicit quàm æſtas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim
s dies Urina coloratior eſt, quæ poſt ſeparationem ſedimentum rubrum
aſi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimùm niſi tertiam potu-
um quæ aſſumpſit partem per Veſicam reddit; Alvus item ad dictos pri-
erè dies conſtipata eſt. Appetitus proſtratio, Rigor totius corporis ſub
am, partium etiam non affectarum gravitas & moleſta ſenſatio integrum
yſmum comitantur. Recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti pruri-
x ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipſi
ab epoto Veneno deſquamantur. Morbo jam diſcuſſo, ægri tum εὐεξία,
Appetitus redeunt pro rata doloris quo ſæviebat Paroxyſmus nuper elap-
& in eadem proportione ſervata vel acceleratur vel differtur ſequens
yſmus. Nam ſi hic ultimus ægrum peſſimè multaverit, ſequens Paroxyſ-
non niſi anno ad idem punctum revertente denuo accedet.
que hoc ſe habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis pro-
ue ſe oſtendens. Cùm verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ob
rniorem morbi pertinaciam, corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem
Mmm perver-

pervertitur, neque par eſt natura eidem, methodo conſueta, eliminando, Phænomena multùm ſunt diverſa à jam deſcriptis. Nam cùm hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, (qui peccantis materiæ ſedes ſunt genuina, quæ cum alias quaslibet partes occupat, certiſſimum eſt vel morbi methodum inverſam eſſe, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum,) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliaſque regiones occupat, ea jam, ſicut pedes olim ſolebat, diſcrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos diſtorquens faſciculo *radicum Paſtinacæ* ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipſamque cutem deſtruens, nudos *tophos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* æmulantes, acuculâ eruendos exhibet conſpectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem ſubalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, qui ſenſim inflammatur cum rubore. Eſt ubi Femur occupans ſenſum exhibet quaſi ingentis ponderis appenſi, ſine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quaſi clavo tranſacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo eſt ſe queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente neceſſario aliquo vitæ officio, æger aliorum operâ eſt movendus, omni cautela opus eſt, nè fortè vel minima motûs contrarietas dolorem accerſat, qui eo tantum nomine poteſt tolerari, quòd confeſtim evaneſcat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars eſt ærumnarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxyſmum extenditur, ſi modò pars affecta omnino quieſcat.

Cùm Podagra antehac non niſi exeunte hyeme ſoleret invadere, poſt duos treſve menſes pro more receſſura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus menſibus calidioribus atque æſtivis. Et quod inſuper eſt obſervandum, quemadmodum *Paroxyſmus* major ſive *Generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxyſmi* iſti *particulares*, ex quibus Generalior componitur, ſinguli diutius ſæviunt: cùm enim antehac particulares iſti non ultra unum alterumve diem exerucia rent; jam ubicunque ſedem figant, maximè ſi pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum caſtra movent: Primo ad hæc, aut ſecundo poſt appulſum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque ſimul omnimodam Appetitûs proſtrationem.

Poſtremò, cùm antequam malum uſque adeo incrudueſcat, æger non ſolùm longioribus frueretur Paroxyſmorum intervallis, ſed etiam durante iſtâ intermiſſione rectè valeret tam artubus quàm reliquo corpore, facultatibus ſingulis naturalibus officio ſuo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet ſtare poſſit, fortè etiam aliquantiſper procedere, greſſu tamen ita claudicante ac permoleſto prorepit, ut etiam cùm ambulet quieſcere videatur: & ſi ultra vires ambulare perſtiterit quo pedibus rectiùs valeat, quanto magis ipſos ambulando confirmat, & dolori ex-

cipiendo

bnoxios reddit, tanto n orbi fomes, nunquam per hoc om-
rfectè diſſipatus, viſceribus periculoſius imminet, cum in
equeat effundi: qui hoc morbi tempore vix unquam doloris
d ſenſatione aliquâ plus minuſve moleſtâ perpetuo tentan-

ltis aliis ſymptomatis infeſtatur æger, ut venatum Hæmor-
, Ructu nidoroſo cibi jam manducati & in Ventriculo putre-
eferente, quoties vel aliquid è Dyſpeptis aſſumpſerit, vel eam
anitatem quæ ſano competit. Appetitus languet uti & totum
iâ ſpirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitoſus ſit &
æ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius colora-
in Paroxyſmis & in pauca quantitate ſolebat reddere, jam
imitatur quàm copiâ quæ in *Diabete* excernitur. Dorſum aliæ-
ſtè pruriunt maximè ſub horam ſomni.

c morbo, quoties jam confirmatior eſt, incommodi accidit;
tione, imprimis verò matutinâ, ligamenta oſſium Metatarſi
nvelluntur, cum ſenſu quaſi coarctationis vel compreſſionis fer-
validâ. Quandoque etiam nullâ Oſcitatione præcedente, æger
committens ictum quaſi clavæ Metatarſum confringentis de-
tiſcit, unde cum ejulatu expergiſcitur. Tendines Muſculorum
fulciunt ſubinde ſpaſmo corripiuntur ita acri & violento, ut
icitat, ſi vel tantiſper duraret, omnem humanam patientiam de-
tque.

s diuſque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus
m mors jam in propinquo ſtans mox eſt datura, Paroxyſmi ſub-
rum quoad dolorem clementius tractant, [naturâ partim ab onere
antis oppreſſa, partim ob ſenium, eandem in corporis extremita-
: ſtrenuè relegare non amplius valente) ac loco doloris conſue-
quædam cum dolore ventris, laſſitudo ſpontanea, quandoque
iſio ad Diarrhœam ſuperveniunt. Hæc ſymptomata, dum vigent,
rem leniunt, quæ pariter evaneſcunt, quoties articulos dolor fati-
ita nunc dolore, nunc ægritudine quaſi alternatim *laceſſente*,
longas moras nectit. Animadvertendum *eſt enim*, quòd ubi
ltos annos Podagra laboraverit, dolor ſingulis *Paroxyſmis* grada-
uitur, tandemque ægritudine potiùs conficitur quàm *dolore*. Quem
s patitur dolor, quamlibet ſint productiores, vix ad decimam par-
ſurgit doloris quem pati ſolebat, cum viribus eſſet magis integris.
us hæc ipſa morbi inclementia penſabatur ut plurimum longiore in-
e, quæ paroxyſmos intercedebat, tum ſanitate qua interea ſatis com-
batur. Namque hoc in morbo dolor amariſſimum eſt naturæ phar-
ui quo vehementior eſt, eo citiùs præterlabitur Paroxyſmus, atque
: longior erit intermiſſio & magis perfecta; & vice verſa.
: tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum mo-
tus,

tus, ægritudo, aliaque ſymptomata jam deſcripta, hujuſce morbi tragœdiam abſolvunt: *Calculum* inſuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eo quòd æger diu ſupinus recumbat, tum etiam quòd ferientur Organa ſecretoria à debitis ſibi functionibus; ſive etiam quòd Calculus ejuſdem materiæ morbificæ in genere portio quædam ſit, quam ego litem non dijudico. Quæcunque verò ſit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœſtiſſima interpellat contemplatio, Calculuſne an Podagra immitior ſit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Veſicam tranſitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagræ moras haud amplius expectantem.

Nec ſatis eſt ægrum ita miſeris modis dilaniari, ut nec ſui jam fuerit compos, alienæ opis prorſus indigens, ſed & hic accedit miſeriarum cumulus, quod durante Paroxyſmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo uſque corpori compatitur, ut haud facile ſit dictu utro horum æger calamitoſiùs doleat. Non enim rectius Podagræ, quàm iracundiæ, Paroxyſmus omnis dici poteſt; cum mens & ratio uſque adeò ab infirmato corpore enerventur, ut vel leviſſimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipſi quàm aliis gravis eſt. Quid quod & cæteris quoque paſſionibus eſt obnoxius, timori videlicet, ſollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evaneſcente, animus quoque priſtina tranquillitate recepta una convaleſcet.

Tandem æger (ut funeſtiſſimi hujus morbi Cataſtrophen ſemel expediam) viſceribus à Materiæ peccantis incubitu complexuque ita læſis, ut Secretionis organa non amplius ſuo munere fungi queant, unde & ſanguis quaſi limo & fæculentiis refertus ſtagnat, & materia peccans non jam, ut olim ſolebat, in corporis extremitates diſploditur atque rejicitur; tandem inquam ὁ τρὶς ἄθλιος vitam affliƈtiſſimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliiſque, licèt tam fortunæ quàm ingenii dotibus mediocriter inſtructis, hoc morbo laborantibus ſolatio eſſe poſſit) ita vixerunt atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynaſtæ, Exercituum Claſſiumque Duces, Philoſophi, aliique his ſimiles haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit quàm pauperes, plures ſapientes, quàm fatuos, Naturâ quaſi digito monſtrante, quàm parum iniqua ſit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non ſtudeat; cùm eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatius ditare ſoleat; profuſiorem verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Adeò ut ubique gentium rata ſit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miſerum ac calamitoſum poſſe inveniri, ſingulos autem utramque experiri ſortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati noſtræ & mortalitati ita propria, nobis fortaſſe apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarò infeſtat, eaſque non niſi jam Vetulas, & Viragines ſeu corpore maſculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in adoleſcentia,

nſtanti ætate ſymptomata patiuntur Podagram mentientia, ea Hyſtericis, vel Rheumatiſmo quo jam olim laborarunt, & cu- initio fuerat eliminatus, accepta referu t.

neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos i: Nonnulli tamen mihi noti ſunt, qui priuſquam eam ætatem illam aliquam quaſi velitationem præſenſerant; quorum nempe hoc morbo tenerentur cum iis generandis operam darent. At morbi hujus Hiſtoria.

nervos variis hujuſce morbi Phænomenis contemplandis acriter Ἀπεψίᾳ ſeu labefactuæ, tam in partibus quàm ſuccis corporis ctioni ortum debere exiſtimo. In iſtis enim qui huic morbo ſunt m vel ætate fuerint confecti, vel effrænatâ morum licentiâ ſene- rius accerſiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, ctionum in Juventutis calore vegetiſſimarum exercitio conſum- iâ præpropero nimioque Veneris uſu, inſanis improbiſſimique bus ardenter atque indefeſſe voluptatibus inſerviunt, & his ſimili- etiam ſive ab annis, ſive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus nt, intermiſſio vel ceſſatio repentina (quorum uſu tum ſanguis in- n partium tonus firmior & conſtantior ſolebat reddi,) unde jam f it, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra am corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius ex- dehinc in Vaſis, ceu morbi ſeminium, reconduntur. Nonnun- ium ſeu Meditatio de re quapiam ſeria ac diuturna malum auxit, quo us defæcatiores & magis volatiles à concoctionum penſo quod de- lvere nimium avocantur. Adde quodd huic morbo obnoxii non ſo- n in genere ferè ſunt appetentiores, ſed & eorum maximè qui diffi- riculo cedunt; quos cum haud parcius devorent quàm tum ſolerent ritis uterentur, non jam iis digerendi pares ſunt. Neque tamen di- tas & liberalior ciborum ingeſtio ita frequenter (licèt id haud gerit) Podagræ viam ſtravit, ac velana & immoderatior vini Compo- e Fermenta Coctionibus variis dicata penitus proſternuntur, præci- pſæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum co- gantur diſperguntur que. Jam verò cum uno eodemque tempore & n (qui Coctionis inſtrumenta ſunt) vigor imminuatur, atque inſuper morum colluvies ſanguinem opprimat, omnino neceſſe eſt, ut ſingu- ones haud ritè peragantur, dum ita obruuntur ſingula Viſcera, unde jamdiu faiſcentes nunc etiam ſuffocantur: Nam ſi à ſola ſpirituum e penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo or maceravit, pariter invaderet; cum ferè viroſiſſimos quoſque ado- & robuſtiſſimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggre- donec caloris & Spirituum Naturalium defectum ſive declinationem, am quoque congeſtio excipiat, à quibus ſimul junctis Concoctiones pervertuntur.

Digitized by Google

Porrò ut Cauſarum, quas enumeravimus, ſingulæ Indigeſtionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitu & Muſculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigeſtiſque humoribus intromittendis pan ditur, quoties iſti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in ſanguine diutius ſtabulantes tam mole quàm prava diatheſi macti fuerint, tandem calorem putreſcentem acquirunt; & cum non amplius à natura regi poſſint, prorumpunt in ſpeciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquiſitiſſimos in ligamentis membraniſque oſſa contegentibus excitantes; quæ vel à ſenio, vel luxu atque intemperantiâ labefactatâ laxatâque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapſus, qui Paroxyſmum conſtituit, ſerius ocyuſve contingit, prout anſa hujuſmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam verò *curationem* quod ſpectat; (ut primò quæ ſunt omittenda ſubinnuam) licèt, ſi humores reſpiciamus atque indigeſtionem unde iſti trahunt originem, primâ fronte videri poſſit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum ſuccreſcentium aggeſtio poſſit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ ſunt Indicationes magis generales, quibus in pleriſque aliis morbis Humoralibus ſatisfaciendum eſt: in Podagra nihilominus Naturæ quaſi prærogativa eſt materiam peccantem ſuo modo exterminare, & in Articulos deponere, per inſenſilem tranſpirationem difflandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus cauſam Podagræ continentem ejicere valeamus, Venæ-ſectio ſcil. Catharſis, ac Diaphoreſis per ſudorem: nulla verò ex his methodus ſcopum attinget unquam.

Imprimis Venæ-ſectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus, qui in procinctu ſtant, & quaſi deſcenſum meditantes, tum in iſtis, qui jam jam Articulos obſiderunt, evacuandis; manifeſtò tamen pugnat cum indicatione illa, quam Cauſa Antecedens, quæ eſt Indigeſtio à ſpirituum (quos ſanguinis detractio magis imminuit opprimitque] depravatione ac defectu orta, ſibi vendicat. Non eſt itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxyſmum qui timetur, vel ad iſtum, qui jam adeſt, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam ſunt provectiores. Quamvis enim qui educitur ſanguis Pleuriticorum & Rheumatiſmo laborantium Sanguinem utplurimum referat, attamen Venæ-ſectio haud minus inſigniter in hoc morbo officere ægro, quàm in duobus prædictis prodeſſe cernitur. Etenim ſi ſanguis in intermiſſione, quantumlibet diu poſt Paroxyſmum, fuerit extractus, periculum eſt, ne à ſanguinis & humorum agitatione novus ſuccreſcat Paroxyſmus, qui & priore diuturnior futurus eſt & ſymptomatis enormibus ſtipandus, ſanguinis robore & vigore, quibus adjutoribus morbi fomitem ſtrenuè ac conſtanter excutere debuerat, exinde retuſis. Atque hoc incommodi toties etiam acceſſitur, quoties ineunte Paroxyſmo vena pertunditur. Si mox à Paroxyſmo feriatur vena, ingens periculum eſt, ne natura, dum ſanguis adhuc languidior eſt, & nondum priſtinas vires à morbo ſuccisas redintegraverit, ejuſmodi vulnere importunè

inflicto

firmetur & ſuccumbat, ut Hydropi aditus aperiatur.
nuc Juvenis fuerit, & ab immodicâ potatione excanſera-
Paroxyſmi poteſt detrahi, ſin autem in Paroxyſmus ſuolc-
niâ jugiter utatur, Podagra quàm citiſſimè etiam in juve-
x intra paucos annos latius imperium ſeu potius tyranni-
dàm aliàs in multis extendere valuiſſet.
ſin quod attinet, ſive ἄνω ſivè κάτω animadvertendum eſt,
lex ſit inviolabilis atque ipſi hujuſce morbi eſſentiæ inter-
aorbi fomitem ſemper in Articulos rejici debere; nihil
tabunt Remedia ſive Enetica, ſive Cathartica propriè dicta,
cans, quam natura in corporis extremitates protruſerat, in
denuo revocetur; undè accidit, ut quæ in Articulos elimina-
iquod è viſceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nul-
ne verſabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale eſſe
atur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcaven-
d adhuc pejus eſt) ad leniendum Paroxyſmum aſſeverant. Ete-
à methodo ſibi familiari exturbata fuerit, qua, utpote ſecuriſ-
e, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores
ſtina ſollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum
perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi torminibus, Lipothy-
nomalorum Symptomatum agmine miſeri quaſi enecantur.
perſuaſiſſimus ſum, à jugi & ſæpè iterata experientiâ edoctus,
nem tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia
ticulis expurgandis deſtinantur, plurimum nocere; ſive in Paro-
nuendam materiam peccantem, ſive in fine ad diſſipandas mor-
ſive in perfecta intermiſſione & rectâ valetudine, ut venturo
ccurratur, Purgatio in uſum revocetur. Etenim tàm mei ipſius qu-
periculo compertiſſimum habeo, Catharſin quovis horum tem-
inſtitutam, ita parum votis reſpondiſſe, ut malum, quod debuerat
atque avertere, accerſeret. Primùm itaque Purgatio ſæviente adhuc
adhibita, naturæ, in materia morbifica ſeparanda & in Articulos
occupatæ, negotium faceſſens, magnam ſpirituum ἀταξίαν non-
excitavit, unde non tantùm Paroxyſmus magis invaleſcebat, ſed &
tæ diſcrimen haud obſcurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in
xyſmi uſurpata, cùm morbi reliquias amoliri debuerint, id tantùm
recens Paroxyſmus de novo ſuppullularet, haud mitior priori iſto;
æger ſpe falsâ lactatus ea ſibi fabricat mala, quæ non fuerat perpeſſus,
ores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipſemet
el expertus ſum; artis medicæ opem præpoſterè implorans ad extur-
ut mihi videbatur, reliquias morbi. Poſtremò quod Purgationem
certis intervallis & integrâ ſanitate repetendam, ut Paroxyſmo earur
atque ei aditus præcludatur; etſi, quod eſt fatendum, non ita præſens
am eſt, ne nova acceſſio invitetur, atque fuit in caſu jam dicto; cùm

æger nondum ἔξω βέλους omninò fuerit, tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum parit, idque ob cauſas ſupra memoratas, quo malo ſi fortè ægrum non ſtatim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharſi non ſolùm Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imò & ſeptimanis continuis, celebratâ, ſanitati litabant, neque tamen horum quiſquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerunque & immanioribus ſymptomatis eos impetebat, quàm ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam dicta Purgatio cauſæ continentis partem aliquam poſſit educere, cùm tamen concoctioni roborandæ (à quo tantum abeſt, ut eam debilitet, recenti vulnere naturam ſubruens ac dejiciens ne hilum conferat, uni tantummodò cauſæ opponitur, & morbi curationi impares prorſus habet vires.

Ad hæc annotandum eſt, ab eodem illo ſpirituum defectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagrâ ſolent laborare, eorundem Spirituum Animalium σύςασιν minus firmam vegetamque reddi, unde mox dejicitur & interturbatur à quavis cauſa, quæ vel animum vel corpus paulò violentiùs concutit exagitatque, ac proinde jam fugax ac diſſipabilis eſt admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hyſtericæ obnoxii vivunt, perſæpè accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀταξίαν propenſione fit, ut Podagra vel leviſſimam quamlibet evacuationem ferè ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtunt; ritè compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At verò hæc ipſa Methodus utut pernicioſa ac nocens, nihilominus Empiricis quibuſdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum aſtutè omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quòd Purgatione currente, æger vel non omnino vel remiſsè admodum dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, æger confeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimverò pœnas impoſterum pendet diriſſimas ab ἀταξίᾳ in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minùs officiat, liquido tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus obeſt. Primò quidem quòd extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ità ſubactos, ut ritè ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem paroxyſmum ante diem, & vel invitâ naturâ ſollicitat. Deindè quod ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat adigatque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum; & ſi major ſit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgaſmus interea, atque ingens tam ſanguinis

quàm

norum ebullitio ſive exæſtuatio; ſi verò corpus colluvie
andæ aptâ admodum ſcateat, metuendum eſt, ne Apoplexia
i in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in qui-
pe ſollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non
profluunt, periculoſiſſimum eſt eoſdem nimis violenter at-
ctionis gradum ad quem humores evacuandi ſuâ ſponte
:. Et celeberrimus iſte Hippocratis Aphoriſmus, *Cocta non*
rda, tam in Sudoribus provacandis quàm in ſubducenda Al-
Quod quidem liquidò conſtat ex ſudore illo quo Paroxyſmus
entium claudi ſolet, qui, ſi modicus fuerit & materiæ Febrilis
oxyſmo concoctæ quantitati apte reſpondens, ægrum inſigni-
e; ſi verò ultra naturæ modum ſudario promoveatur, ex eo
o jugiter affigatur, jam Febris continua ſubnaſcitur, & re-
nditur, cum iſte qui priùs efflagrabat, fuerat extinguendus.
n Podagra etiam lenis ille mador qui utplurimum manè ſua
oſt minorum Paroxyſmorum, è quibus majorem Paroxyſmum
ſingulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuſcum æger
fflictabatur, mitigat; è contra verò, ſiquando levis hicce mador
â fugax, diutius & vehementius proritetur quàm fert proportio
atis jam ab ultimo Paroxyſmo concoctæ, morbus inde exacerba-
ae in hoc quàm in aliis morbis quibuſcunque, quos mihi vi-
dempta ſola Peſte, ſudores prolicere non tam Medici, quàm
icia eſt: cùm nullo modo aſſequi poſſimus, quanta materiæ pars
parationi obeundæ jamjam eſt parata, nec perconſequens, quem
lo ſudore modum tenere debeamus.
ctis cùm ſatis liqueat, non ſolùm podagræ Curationem à Medi-
cuationibus incaſſum peti, ſed & eadem *ποδαγχιῶν* noxam adfer-
exquiramus, ad quem alium ſcopum Curativæ indicationes ſunt
Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium penſi-
diligenti examine colligo, duabus potiſſimùm *cauſis in hujuſce*
tione obviam iri debere. Prima eſt cauſa *Antecedens, ſive humorum*
à caloris & ſpirituum Naturalium defectu orta. *Altera eſt cauſa*
, ſive eorundem humorum calor & exæſtuatio, ubi *jam tum putre-*
am etiam acredinem nacti ſunt à mora in corpore, *quàm oportue-*
niore, quæ mora ab inconcoctione ſuprà memoratâ *pendet, Hæ cau-*
o cœlo, quod ajunt, à ſe invicem diſcrepant, ut, *quæ huic proſunt*
alteri obſint; unde hic Affectus ita curatu *perdifficilis eſt. Etenim*
dicamentis calefacientibus Indigeſtionem vincere *ſatagimus, periculum*
e altera parte humorum calor intendatur: atque è *diverſo, dum ſive*
ſive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum com-
: volumus, ἀπεψίαν acceſſimus, labefactato ſcil. calore naturali.
ò hic Cauſam Continentem non eam tantùm intelligo, quæ jam actu
os obſidens Paroxyſmum format, ſed eam inſuper, quæ adhuc in ſan-

 guine

guine deliteſcens ſeparationi hactenus eſt inepta. Perrarò enim materia morbifica omnis à Paroxyſmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorſus in corpore reliquiæ ſint, eodem jam elapſo. Ac proinde utriuſque hujus cauſæ tam extra Paroxyſmum quàm eo vigente ratio habenda eſt. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omninò opus eſt, ſuâ ipſius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acreſque leniendos, abſque damno digeſtionibus illato, poſſit tentari, niſi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certè & præcipua Curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigeſtionibus ſublatis, conſulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Diſſertationis ſerie ea etiam attingam Remedia, prout anſa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere poſſint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus ſuis ritè fungendis, ſive Ventriculum confortando ut alimenta rectè coquat, ſive ſanguinem ad debitam chyli in illum invecti aſſimilationem, ſive partes ſolidas corroborando, quo melius ſuccos earundem nutritioni atque augmento deſtinatas in propriam ſubſtantiam convertant, quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo ſtatu conſervant, ut ſingularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujuſmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt ac propriè *Digeſtiva* appellantur, ſive (pharmaca ea fuerint, ſive ratio victûs, ſive exercitatio, ſive alia ex iſtis quælibet, quæ *ſex res non naturales* indigitantur.

Hujuſmodi Medicamenta ſunt in genere, quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo ſunt pergrata, ſanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque, qualia ſunt, verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Enulæ, Folia Abſinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, *&c.* Addi poſſunt etiam Antiſcorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani ruſticani, Folia Cochleariæ Hortenſis, Naſturtii aquatici, *&c.* Cùm autem herbæ iſtæ acres ac pungentes, utut ſtomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos ſubdant & augeant calorem, parcius uſurpandæ veniunt, præ aliis iſtis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & ſanguinis maſſam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum ſpecies aliquot affabrè permiſtæ humoribus concoquendis rectiùs, ut mihi videtur, quàm ſimplex quodlibet ex eorum tribu deſumptum miniſtrant, Quamlibet enim quoties ſpecificâ medicamenti cujuſlibet virtute opus eſt nobis, Regula tenet, *Quo ſimplicius* eo meliùs; tamen cùm id habemus propoſiti, ut huic illive indicationi ſatisfaciendo ægrum ſanemus, ſingula ingredientia ſymbolum pro morbo curando quaſi conferunt, atque in hoc caſu, quanto major eſt ſimplicium numerus, tanto potentiùs medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliquâ ejuſdem farinæ materiâ medicâ, variæ Remediorum formulæ ad hunc ſcopum tendentes concinnari poſſunt. Ego formam Electuarii ad exemplum

Digitized by Google

omachi cæteris præfero, ceu viribus præſtantiſſimam, eò
im confermentatio omnium virtutem adaugeat, quaſi *ali*-
iens, quod in ita conjunctis majorum eſt virium in pari
eorum quolibet. Verùm tam delectum ejuſmodi ingre-
mulas quibus exhibenda ſunt prudenti Medico lubens
am mei officii eſſe duxerim Præceptulas, ut vocant, conſcri-
is indicationes notare, ad quas Curationes ſunt dirigen-
nus obſervetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis anſa da-
dicæ Principes jactent.

onum gratia, remedium, quo ego uti ſoleo, in medium profe-
: modum componitur, ♃. *Rad. Angelic. Calam. Aromat.*
mpan. Fol. Abſinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Cha-
Scord. Calaminth. vulgar. Pariken. Saxifrag. pratenſ. Hype-
pil. Menta, Salvia, Ruta, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor.
. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Thlaſp. Cochlear. hortenſ.
p. ſingulorum quantitatem ſufficientem. Legantur ſingula Her-
dices quo tempore viribus pollent maximus. Siccentur ac in
is aſſerventur, dum in pulverem tenuiſſimum redigantur. Sin-
x ſimul probè miſta excipiantur ſ. q. mellis opt. deſpumati, &
ʒ in Electuarium debitæ conſiſtentiæ conficiantur ſ. a. Sumat
mane & ſerò, Vel hujus defectu, ſequenti utatur. ♃. *Conſ.*
ſ. ℥iß. *Abſinth. Roman. & Flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic.*
oſchat. condit. an. ʒß. *Theriac. Androm.* ʒiij. *Pulv. Ari comp.*
rupi Arantiorum fiat Electuarium. Capiat Drachmas duas bis
bendo ſequent. Aquæ cochlear. v. vel vi. ♃. *Rad. Raphan. ruſt.*
lear hortenſ. manip. xij. *Naſturt. aquatic. Beccabung. Salv. Menth.*
j. Cortic. Aurantior, no. vj. *Nuc. Moſchat. contuſ. no.* ij. *Cerevi-*
℔xij. *Deſtillentur organis communibus,* *donec ſolummodo libra*
ntur pro uſu.

nentis vulgò cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus ro-
cæteris confert; Cum tamen plures in ſe ſpecies contineat, quæ
efaciunt, atque inſuper Opio abundet, Electuarium ſupradictum
parari poteſt è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & cor-
s. Curandum eſt interim ut ea ſimplicia eligantur quæ ad ægri
jis faciant, cum enim diu admodum, ſcil. ad omnem ferè ætatem,
erſeverandum ſit, omnino convenit, ut palato minus ſit ingratum.
icia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cum ſanguinem corroboret
e reddat, ejus grana aliquot mane & ſerò aſſumantur.
uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis ple-
c & huic ſimilia remedia quæ ſanguinem corroborant, vegetum que
ſi modò eorundem calor, propter cauſas poſtea adferendas, in ipſis ti-
is non conſiſtit) præ cæteris juvant; quando quidem ſinguli hujus
orbi ad unam eandemque cauſam univerſalem, humorum ſcilicet Indige-
recte conjicio, referri debeant. Nihil

Nihil eſt autem, ex quo hoc certiùs evinci poterit ac probari, quàm ſi ob oculos ponamus differentiam, quæ inter morbos, *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob cauſam æquus Lector boni conſulet, ſi paulisper ab eo, quod jam præ manibus eſt, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii ferè habentur, qui citò vel pereunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur iſti, qui vel non omnino vel tardè admodum & longâ temporis morâ ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipſa rei natura, quàm verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò cauſa hujus differentiæ, quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagationi ſi aliquantiſper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cùm harum rerum notitia clara ac diſtincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum afferre queat.

Sive interiora Terræ viſcera, ſi ita loqui fas eſt, varias ſubeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: ſive inficiatur Atmoſphæra omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Cœleſtium quorumlibet Conjunctio: res ita ſe habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis refarciatur, quæ humani corporis œconomiæ adverſentur; uti etiam alio tempore iſtiuſmodi particulis impregnatur, quæ cum corporibus ſpeciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujuſmodi noxia & naturæ inimica μιάσματα in nudum ſanguinem inſpiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata ſunt, Natura *Febrim* occerſit, ſolennem nempe ſibi Machinam ad ſanguinem à materiâ aliquâ hoſtili & contrariâ intus ſtabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & ideò Acuti ſunt & Breves, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à cauſâ externâ excitatos, ſunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illâ peculiari ſanguinis inflammatione nati, quæ non à cauſâ aliqua generaliori ab aere pendente, ſed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego *Intercurrens* & ſporadicum idcirco vocito, quod annis ferè quibuſlibet occurrant.

At verò morbi *Chronici* genium habent longè ab his diverſum: quamvis enim aer minus ſalubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aeri ita immediatè originem debent ſuam, ſed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum ſcilicet *Indigeſtioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, ſive à ſenectâ, ſive à magnis & continuis circa *Sex res non naturales* erroribus, præcipue in Cibo Potuque; vel ſi Organa Secretoria eo uſque fuerint debilitata, ut jam functionibus ſuis ad defæcandum ſanguinem & ejus ſuperfluitates eliminandas deſtinatis, prorſus fuerint imparia: his in caſibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quàm cui digerendo hominis vires ſufficiant, dicti humores morâ diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandemque in *ſpeciem* erumpunt, & varias morborum ſpecies edunt pro depravationum varietate. Et

prout

ſati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve par-
eiſdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam
ſeriem explicant, quæ partim à talium ſuccorum naturâ, par-
partibus illatâ, ſolent exoriri: quæ duo ſimul juncta iſtam na-
ituunt, quæ morbi alicujus nomine inſignitur.
odi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque
corum cauſa ſit præcipua, facilè liquebit, ſi animadvertamus
ctiones ſunt læſæ, & ſpiritus, earum inſtrumenta, abſumpti à
ioris functionibus, hiſce Affectibus magis eſſe obnoxios quàm
uorum vitæ flamma magis accenſa recrementa iſta coacervata
n Organa Secretoria jugi iſto caloris naturalis ſubſidio inſtru-
nibus in totius ſanguinis maſſa depuranda peragendis neuti-
iſi inſuper premantur, & quaſi ſuffocentur à nimiâ humorum
alem humorum indigeſtionem plurium Morborum Chronico-
ex eo conſtat, quòd Hyems ad iſtiuſmodi morbos gignendos
at quàm Æſtas. Licèt nonnulli ex his morbis non actu exeran-
mæ exitum; attamen iſte humorum proventus, à quo illi pen-
n Hyemis decurſum ſuccreſcens, auctior factus eſt ab ejus tem-
& effœto languore naturam debilitante, quo minus valeat in ad-
poris œconomiâ. Unde fit, ut qui in Æſtate ſatis bene habeant,
ine eos morbos effugiant, ad quos magis ſunt proclives, *Poda-*
tiâ, *Aſthma*, *Tuſſes*, *&c.* Atque hinc etiam ratio deducenda eſt,
atio in Regiones magis Auſtrales ita efficaciter eos morbos expu-
curatio in frigidioribus incaſſum tentabatur. Eorum, quæ de ge-
um Chronicorum causâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab
ali ſtupendo ac incredibili emolumento, quod ii qui morbis Chro-
e, præcipuè verò *Phthiſi*, laborant, ab Equitatione percipiunt quod
ii Digeſtiones ſingulas invigorat firmatque, dum à continuâ cor-
one calor naturalis re-accenditur, & Organa ſecretioni deſtinata in
randi ſanguinis ritè fungendo promovetur: unde neceſſe eſt, ut ſe-
ſtionum deperditarum quaſi renovatio quædam, & è conſequenti to-
Craſis optima.
è rationibus jam allegatis ſatis elucescit, quòd non in Podagra tan-
in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifeſtum
icat, *Herbas* ejuſmodi *excalefacientes* magnum omnino commodum
in ſanguini æſtatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis ſi
pore earum uſui aſſueſcamus, melius præcavebunt mala iſta, quæ ad-
eſtas ſolet apportare. Et profectò ſi ad hyemis uſque appulſum de-
quo tempore ingens humorum ſaburra accumulatur, periculum eſt ne
ad hoc Aſylum confugiamus, &, quod dici ſolet, Μετὰ πόλεμον συμ-
Quamvis autem, ut ſupra fuſius diſſerui, Podagra id ſibi habeat pecu-
non tantùm non juvetur, ſed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis
is pleriſque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & Purgatio ante ſunt

ſunt impetranda, quàm Remediis corroborantibus & Digeſtivis hîc à me laudatis opera danda eſt: ubi verò ſe æger his addixerit, in iis perſeverandum eſt, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc eſt firmiter retinendum, quod quoties cujuſcunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes, qualeſcunque eæ fuerint, officiunt prorſus. Denique non is ſum, qui aſſeram, Medicamenta Digeſtiva jam memorata cæteris quibuſcunque præſtare: at verò dico eum, qui Remedium ad hanc intentionem ſatisfaciendam potentiſſimum invenire potuerit, longè majora in ſanandis Morbis Chronicis præſtare poſſe, quam ipſe ſe poſſe exiſtimaverit.

Iſtud verò iis omnibus quæ de Podagrâ ſanandâ dicturus ſum, præmittendum eſt, maximopere præ cæteris obſervandum, nempe quòd *Digeſtiva* Remedia quæcunque, ſive Medicamentorum apparatu, ſive Diætâ, ſive Exercitatione ea conſtant, haud obiter inſtituenda ſint, verùm conſtanter atque omni adhibitâ diligentia aſſiduè uſurpanda. Cùm enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, cauſa ejus in habitum, & novam quaſi naturam tranſiverit, nemo ſanus exiſtimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem ſanguini atque humoribus à quodlibet ſive remedii ſive victus genere ſuper inductam, curationis ſcopum poſſe attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus eſt, atque homo integer deinceps quaſi novâ incude refingendus. Neque enim hîc ita ſe res habet atque in morbo Acuto aliquo; ubi is qui modo athleticè ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo ſanitatis ſtatu in morbum periculoſiſſimum, quaſi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ diſpar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comeſſationibus, Compotationibuſque intemperantiùs indulgendo, ſolita exercitia intermittendo, deſidia atque pigritia intabeſcendo, vel etiam nimio ſtudio atque irremiſſa animi intentione, aliiſque vitæ erroribus, id egit tandem quaſi deditâ operâ, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur Spiritus Animales (qui Coctionis inſtrumenta ſunt primaria,) unde humores præter-naturales coacervari erumpunt tandem, cum jam ad ſummum gradum exaltati fuerint, ac ſtragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptiùs excipiunt. Atque ita demum alia quaſi natura ſenſim ſuper inducitur, priſtina & naturali corporis œconomia everſâ funditus & deletâ. Cùm iſti Paroxyſmi, qui hominum incautorum ac minus perſpicacium oculos animoſque ſoli ferè perſtringunt & occupant, nihil prorſus aliud ſint quàm ſeries & ordo ſymptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti ſolet Natura in materia morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quiſquis hoc illove ſive medicamento, ſive etiam regimine ſubinde in uſum revocato, hunc morbum protelare ſatagit. Cum verò hic habitus tum in Digeſtionum omnium labefactatione, tum & in amiſſione firmitudinis naturalis partium ſingularum præcipuè fundetur ac conſtet, utrique malo occurrendum eſt; & tam Coctionum robur, quam firmitudo partium pedetentim reduci debet ac reſtaurari, pro modulo ſcilicet priſtinæ ac conſuetæ corporis œconomiæ. Quantumlibet verò iſtud plenè perfecteque fieri non poſſe videatur, non eo ſolùm nomine,

Digitized by Google

quicunque non niſi ægerrimè in ſibi contrarios tranſmutan-
:tas ſenilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes eſt & ſo-
gatur: tamen quantum vires annique ſinent, tentanda eſt
: propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Poda-
;is minutve effugiet.
advertendum eſt, quod Remedia πεπτικὰ vel Digeſtiva, ſive
ſpectant, ſive Diæteticam, in Paroxyſmorum præcipuè in-
vocanda ſunt; idque quàm longiſſimè fieri poteſt à Paroxyſ-
Neque enim ſine magnâ temporis mora & pertinaci Remedio-
onum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam im-
atio, tantaque firmitas, quantum experunt tum ſanguis, tum
itſante poſſunt acquiri.
verò proſint hæc aliaque ejuſmodi remedia, attamen hiſce ſo-
ndi intentio ſatisfieri nequit; ſed & earum etiam rerum haben-
ad artem propriè medicam non ſpectant. Et certiſſimè voto
ui in hoc aliove morbo Chronico omnem curationem Medica-
olvi poſſe autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* medio-
ind, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus conco-
c proinde morbo fomes ſubminiſtretur: neque è contra, nimia
es ea proportione defraudentur, qua earundem robur & vigor de-
, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo no-
in meipſo quàm in aliis haud ſemel expertus ſum. Adhæc, cibo-
m quod ſpectat, licet Εὐπεπτὸς per ſe conſiderata δυσπεψίας præfe-
tamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum
enumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficiliùs
ius tamen à natura vincitur quam quod facilioris concoctionis ha-
iculo nauſeam creet: at verò quæ δύσπεπτα habentur, idcirco parcius
enda. Unicâ etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbi-
atia carnium genera ſimul ingeſta plus ventriculo moleſtiæ faceſſunt
im, quod omnia iſta quantitate exæquat. De cæteris, dempta carne,
omedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet
non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.
quod attinet, Prandere tantùm expedit; cùm enim lectus humo-
tendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non
endum. Non cœnent itaque, qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum
erevisiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoqui-
m Renum Calculo generando proclives fere ſint tales; cujus concre-
iore ejuſmodi hoc tempore hauſto multum impeditur, refrigeratis ſcil.
Renibus proluiſque.
εὐπεψία, ſeu Diæta è ſolo lacte ſive crudo, ſive cocto, exulantibus
omnibus, niſi quod panis aliquid ſemel forte in die adjiciatur, ab
verò viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujuſce
præſidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea diſceſſerint. Quamprimum verò

verò ad ſanorum diætam, utut lenem mitemque, ſeſe receperit, qui huic inſueverat, Podagra confeſtim reverſa ægrum pejus longe quam antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculoſius infeſtat & diuturnius. Qui igitur huic ſe methodo tradere cogitat, primùm ſeriò ſecum perpendat, num valeat per omnem vitam in eâdem perſiſtere: quod tamen fortaſſis penes eum non erit, utut propoſiti tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui poſtquam per annum integrum ſolo lacte victitaverat, non tantùm ſine offenſione ſed & cum ſumma voluptate; (quo tempore quotidiè ſemel aut pluries dejecerat) ſiſtente derepente alvo ac mutatâ corporis, temperie, manente verò adhuc animi propenſione, & ventriculo tandem ad lac nauſeante, abſiſtere coactus eſt. Nonnulli verò Hypochondriaci, craſſo corporis habitu, vel qui alias liquoribus ſpirituoſis diu multumque aſſuevere, lactis uſum nullatenus ferre poſſunt. Interea emolumentum illud, perbreve ac fugax quod ex hâc diætâ percipiunt illi quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantùm diæta ſit ſimpliciſſima (unde nullus dubito quin juſculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præſtare poſſit,) ſed etiam ſanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque inſuper, quod ego palmarium judico, cùm lac alimenti genus ſit Adultis prorſus impar, iſtam humorum turgeſcentiam ſive viroſitatem reprimit, cui Podagræ ortum debet, eo nomine paucos iſtos quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes præſtat, quamdiu eo ſolo veſcuntur, nec juvat ulterius. Cum enim Podagræ cauſæ originali ac primariæ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione obeſt quàm altera prodeſt. Quod cùm minus perſpectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi cauſæ Continenti, humorum ſc. calori & acredini, obviam ire ſatagentes, Concoctiones peſſundederunt, & punctiones naturales proſtraverunt omnes.

Liquores quod ſpectat, ii, me judice, optimi ſunt, qui neque ad Vini generoſitatem aſcendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujuſmodi ſunt Cereviſia tenuis *Londinenſis*, ſive lupulata, ſive non lupulata; cùm extrema ab utraque parte noceant. Primùm de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagrâ laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagrâ; extra controverſiam tamen eſt, & variis ποδαγρώντων experimentis confirmatiſſimum, *Vinum* de facto efficere. Licet enim prodeſſe credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia cauſam Podagræ Antecedentem jamdudum ſtatui; ratione tamen Cauſæ Continentis omnino obeſſe cenſendum eſt, humores ſcilicet, fomitem morbi, jam in procinctu ſtantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario uſurpatum Coctiones promovere, at potiùs ſubvertere dicimus, niſi in diu Vino aſſuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in tranſitu impertiat, certiſſimum eſt tamen, fermenta corporis ab eo ſubjugari. & avocari ſpiritus naturales atque fugari:, unde eſt, ſi bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes iſti malè feriati, *Podagrâ*, *Paralyſi*, *Hydrope* aliiſque

morbis

: perimuntur. Adde, quòd jugis & immodica Vini ingur-
iſtar corporum Fœminarum emollit laxatque; cum liquores
omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus
aſſuevere, Podagram fere neſciunt. Notandum eſt inſuper,
maximè obnoxii Viri ſunt, qui licet imminutam habent con-
em, tamen ex quadam ſanguinis luxuriâ plus ſatis nutriunt,
ſumunt ex materiâ quadam indigeſta loco ſubſtantiæ ſanioris
Hanc ſanguinis luxuriam 'Οινοποσία adauget magis, ac proinde
ariæ ſaburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repoſitum
e actu in morbum provocat. Huic accedat ſtrui, quòd cùm
nguis iſti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflamma-
m pertuſis venis extrahitur, perſimilis ſit, inſanorum eſſet ſan-
ιῶντα ulterius ſpirituoſis liquoribus, ceu ignem oleo, prori-
us ex adverſo liquores nimium refrigerantes in uſum revocantur,
tiones prorſus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem,
c noxam inferant; non dolorem ſcilicet ut Vinum, ſed ipſam
prout experientia docet in iis, qui ad ſenium uſque vino libera-
:s, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non
itam cum morte commutârunt.

Podagræ obnoxiis in potu modus ſtatuatur, ut iis utantur li-
neque vel in maxima copia aſſumpti inebriare poſſunt, neque
entriculum lædere. Hujuſmodi eſt, ut dixi, Cereviſia tenuis no-
.liis regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino
juam putam crudamque & periculoſam exiſtimo, & expertus ſum
. Attamen ſatis commodè ab ineunte ætate potatur Aqua; qua
ngè major hominum pars ſitim levat: inopia ſua feliciores ſunt
ios noſtra copiâ & luxu. Teſtes appello ingens morborum agmen,
a noſtra hoc nemine diſcruciantur, Podagram ſc. Calculum, Apo-
atalyſin, &c. tum & vim animis illatam quâ à nativa rectitudine
ı aguntur, dum adventitii talium liquorum ſpiritus, cum ſpiritibus
s cogitationi formandæ inſervientibus complicati, mentem nimium
do perturbant, vana ac futilia loco rerum ſolidarum atque alicujus
ſubingerentes: atque ita demum ingenioſe Lepidos ac Dicaces, pro
as nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit, atque
Subſtantiam & prorſus Nihil. Sed de his ſatis.

ètò quamviſſufficiat ei, qui Podagra mitius ac tantùm per intervalla
vel Cereviſia tenui uti, vel vino dilutiori, cùm univerſa corporis
n ſit, ſeveriori regimini ſe ſubjiciat; attamen quam exoptet in profli-
a in Podagram quaſi degeneraverit, minus quam ſuo cuncque, quan-
morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque,
leni & tenui, in totum abſtinet: cùm hi omnes ſpiritus pungentes, &
ı acredinis gradum in ſe contineant; & quod pejus eſt, quæ brevi
to imbuti (perinde ac flores Cereviſiæ liquoribus inditi vim fermen-

Digitized by Google

communicant,) humores fermentationi perpetuæ fermentativam toti maſſæ addicunt. Potus itaque *Diæteticus* ex ingredientibus vulgò notis & huic uſui dicatis pro tali potu ordinario præſcribendus eſt: modò non ſit juſto fortior, quo haud multo minus periculosè accendentur humores quàm ipſo vino; ne è contrà aquoſior juſto, naturales functiones nimiâ refrigeratione proſternens. Hujuſcemodi Potus ſi ritè paretur ſelectis Ingredientibus iſtis quæ ægro minùs ſunt ingrata, licèt ad ſeptimanam unam alteramve non ſine aliquali faſtidio ita jugiter aſſumatur, poſtea tamen perinde gratus & acceptus eſt, ac ſunt alii liquores quibus quis maximè aſſueverit. Atque ab hoc potus genere non tantùm non imminuetur Appetitus, ſed & augebitur: magis inſuper naturalis & genuinus evadet quàm cùm liquoribus fermentatis uti ſoleret. Hoc inſuper commodi accedet, quod qui hujuſmodi potum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu ſibi poſſint indulgere, quàm cùm Cereviſiam biberent, aut Vinum: cùm errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene ſupra humanam ſortem eſt] hoc pacto aliquatenus corrigantur compenſenturque. Quod verò omnium primum eſt, æger hoc modo ſibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus eſt comes; cùm liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor ſequens, utpote qui guſtu ac colore jucundo eſt, mihi maximè arridet. ♃. *Sarſaparil.* ℥vj. *Lign. Saſſaphr. Chinæ, &* *raſ. c. c. an.* ℥ij. *Glycyrrhiz.* ℥j. *Coq. in Aq. fontan. Cong duobus per horæ dimidium; deindè ſtent clausè ſuper cineres calidos per horas* 12. *poſtea ebulliant ad tertiæ partis conſumptionem. Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde ſem. Aniſi* ℥ß. *Poſt duas horas coletur, & poſtea depuretur per reſidentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clauſis ad uſum.*

Hic liquor tum primùm commodiſſimè in uſum trahetur, ubi quis à Paroxyſmo convaluit; atque in eo perſeverandum tam in ipſis Paroxyſmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ curſum. Neque enim ſatis factum eſt ſæviente adhuc morbo novis rebus ſtudere, cùm in ejuſmodi ἀταξίᾳ & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores ſunt ac magis ſpirituoſi, cum alio inerti ac ſpiritibus deſtituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum uſurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxyſmorum inſultibus quàm extra eos quotidie eſt devorandum. Hujus calor Potus Diætetici aquoſitatem quadantenus penſabit, ſanguini & viſceribus debitum caloris gradum concilians, ſine iſtâ agitatione, quæ excitari ſolet ab æſtu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem eſſe, in quâ omnimoda tùm à Vino tùm ab aliis liquoribus fermentatis abſtinentia obſervatur; reſpondeo perpendendum eſſe, an non longè miſerius ſit ac minùs tolerabile diris inveteraſcentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc poſtulo) quotidie excarnificari, quàm huic ſoli liquori ſe adſtringere; cujus uſu continuato in cæteris eſculentis fermè omnibus animo obſequi licet: ut jam non repetam, quòd & hic potus [uti cætera omnia] dulceſcet conſuetudine. Certè

qui

pertus eſt, modò Homo, non bipes fuerit pecus, nihil
tem debeat concedere.

ſi æger vel à longo ac nimio uſu liquorum inebriantium,
ore, vel denique præ nimiâ debilitate, cibos abſque Vino
re fermentato nequeat concoquere, non vacat certè peri-
as ac derepente à vino depellere; qui quidem error haud
Prorſus itaque, ſi me audit, Apozema Diæteticum ſupra
, vel, ſi eodem uti ſtatuerit, ei ſe ſim aſſueſcat, hauſtum vini
us aliquod ſibi indulgens, quaſi Remedii loco potius quàm
octum illud familiarius evaſerit. *Vinum* autem *Hiſpanicum*
ano, quàm Gallico omnino præferendum eſt, quæ poſterio-
pergrata ſint, tamen exacerbandis humoribus & augendo
nata ſunt. Adde quòd cum æquè ferè cruda ſint, & vix ma-
n eſt noſtrum Pomaceum, non perinde cardiaca ſunt atque
ſtulat. Atque hæc de Cibo Potuque ποδαγρικῶν dicta ſun-

quod tametſi parvi pendatur, magni tamen momenti eſt tam
ibi fomite, Paroxyſmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam
generationem extra Paroxyſmum, nempe ut æger, maximè
, maturè lectum petat. Etenim poſt venæ-ſectionem & Cathar-
naturæ vires ſubruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudi-
eet expertus affirmabit, & ſeriò animadverterit, quanto alacrior
urgit, quoties ſe lecto temporius commiſerit, quàm verò ener-
uidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res
e videatur, an citiùs ſeriuſve quis lectum repetat, modò per tot
ndulgeat, verbi gratiâ, an horâ nonâ cubitum eat, & quintâ ſur-
timâ cubitum eat & ſurgat ſeptimâ; multum tamen intereſt, id-
, ut exiſtimo, potiſſimum rationem. Interdiu ſcil. ſpiritus diſſi-
in corporis exercitio, ſive animi, qui in minus rectè valentibus
mi ac debiles, ut veſperi ſomni ſubſidio maturiùs opus habeant, &
appulſus œconomiæ corporis quaſi relaxationem quandam adferat,
tempore à ſolis influxu vegeta conſervatur, lecti calor, brumâ
ſolis vicem ut gerat neceſſe eſt. Manè verò ſpiritibus tam à prægreſ-
uiete quàm à lectuli calore refocillatis invigoratiſque, præterquam
ſuperveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo
e tempore, licèt horam unam alteramve à ſomno maturino detrahat;
um vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ veſpertinæ ad horam unam vel
otractæ. Quamobrem iſtis qui Podagræ ſunt obnoxii Author ego ſim,
æcipuè, ut lecto maturè admodum ſe committant, & diluculo exur-
antumvis ſomnus juſto brevior ſuadeat, ut diutius cubantes eundem
rentur. Cum ſomnus qui ita diluculo capitur ſecuturæ noctis ſomno
m detrahat; atque ita tandem naturæ vi illatâ, ſpretoque ſapienti ejus
, noctem pro die quis habeat, diem perverſus pro nocte. Quini-

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope ſtabilienda eſt: cum perturbationes omnes, ſi repagula ſemel effringant, ad ſolvendam ſpirituum, qui ſunt Digeſtionum inſtrumenta, ſyſtaſin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque ſecum meditetur æger mortalitatis ſuæ conditionem, nec ſe eorum, quæ eam ſequuntur, moleſtiarum exortem ſtultus opinetur: ſive enim ſui ipſius, ſive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quantumlibet demum potens aut ſapiens fuerit, ſemper morem geſſit; neque ita cuiquam ſemper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens ſpoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis ſpecimen tandem edit, immeritò ſe brevi vitæ fructu ſpolians. Idem etiam incommodi ſequitur nimium animi ad ſtudia & res ſerias applicationem: Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuſlibet Melancholia vulgò dicta comes ſemper adhæreat, qui ei ſunt obnoxii, ſpiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare ſolent atque obruere, hoc ipſum ita valdè ac nimiopere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conſervari nequeat: Quam ob cauſam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Inſipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendum humorum indigeſtionem (quam ego primariam Podagræ cauſam conſtitui) & ad ſanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandum faciunt, *Exercitium* corporis facilè palmam præripit. Animadvertendum eſt autem, ubi ſupra monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis niſi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujuſmodi enim exercitatio per vices intermiſſa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertiâ atque indulgentiâ jam langueſcentis & effœminati, ita fortaſſis & nocere poſſit, Paroxyſmum accerſendo, ubi quis jamdiu ab eâ deſueverat. Hoc verò exercitium vehemens non ſit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ ſub ecta ſunt magis uſitata. Motus enim corporis juſto vehementior nimium diſſipat, & è conſequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perſeverans eaſdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter ſenium & corporis ad motum ineptitudinem, & ſocordiam huic præſertim malo quaſi connaturalem, dolore inſuper mactatur, tamen ſi hoc omittatur, nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxyſmorum intervalla ſine jugi corporis exercitio exercitio magna eſſe non poſſint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior, qui quidem plus habet & periculi & cruciatus quàm ipſa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maximè verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim fidenter aſſerant nonnulli horum tophorum, materiam nil aliud eſſe quàm ſanguinis *Tartarum* ad articulos tranſmiſſum, facilè tamen conſtabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum

magna

inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quoſdam de-
inas diutius tumidas reddit, ut partim harum virtus aſſimu-
tur, partim à ſuffocante obſtructione quam in eis parit iners
materia generetur, quæ à calore doloreque articuli in hu-
im cogitur: atque indies augetur, tum carnem tum cutim arti-
iaturam vertens; quæ jam nuda jacet, aciculâ, ad inſtar *Cretæ*,
milis alicujus rei, extrahenda. Jam verò hoc malum ab exer-
præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generan-
aliquam partem libenter occupant, diſſlatio per omne corpus.
emet expertus ſum, quòd exercitatio longa & quotidiana non
it generationi tophorum, ſed etiam tophos veteres & induratos
eo uſque invaluerint, ut cutim extimam in ſuam ſubſtantiam mu-

is quod ſpectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calcu-
, reliquis longè præferenda eſt. Et ſanè diu multumque mecum
ſi cui innoteſceret Medicamentum, quod & celare vellet, æque
norbo, ut in Chronicis pleriſque, ac eſt Equitatio conſtans & aſſi-
exinde ampliſſimas facile accumulare poſſet. Hac ſi uti non li-
equens in curru ferè eodem recedit. Atque in hoc ſaltem Poda-
us Pleriſque bene eſt, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit
nenta erant, facultates currus habendi ſubminiſtrent, quo hac ſal-
onis ſpecie fruantur, cùm altera frui nequeant.
um eſt autem, quòd Exercitatio in aere ſalubri longè ea præſtan-
in minus ſalubri peragitur: ruri ſcilicet potiùs quàm in urbe, ubi
is à variorum Artificum officinis exhalantibus eſt repletus, & ædi-
nſitate conſtipatus; qualis eſt in *Londino* hoc noſtro, urbe, quan-
imus, omnium quæ in toto terrarum orbe ſunt, ſpatioſiſſima. Quan-
terſit, an quis ruri, an in urbe ſe exerceat, Podagricorum quivis ſtatim

enerem attinet, Is quis tam Podagra quam ſenecta laborat (quan-
jam jam ea ſpirituum copia deſtitutus eſt qua Concoctiones promo-
erant, & per conſequens abſque hac clade adventitia articulos &
artes adjacentes plus ſatis laxatas habet & debilitatas) æque impro-
judicio foret ſi ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cùm lon-
emetiendum ſuſceperit, Viaticum omne priùs abliguriret quàm ſe viæ
ret. Quinimò præter malum quod ſibi accerſit, languidiora ævi jam
s deſideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod
atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, ſe abdicat; qui jam
à vitæ ſcena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos
ntam omnem diu noctuque quaſi laniabant, tandem aliquando ſunt eman-
cùm harum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum
quod eam vel comitabatur vel inſequebatur, penſaret unquam. Atque
Regimine.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Quamvis autem hujuſmodi Regulæ tam Diætam quàm cæterum regimen ſpectantes, ſi ab homine Podagræ obnoxio religiosè obſerventur, eum ab enormioribus morbi inſultibus præſervare queant, atque iſtam ſanguini & partibus ſolidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade unde morbus non ſolùm ſupra humanæ patientiæ vires, ſed & funeſtus tandem redditur, eundem immunem præſtare poſſit; non tamen efficient ut non poſt quædam intervalla, maxime exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æſtivo tempore dum tonus vigorque ſanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in ſtatu conſervatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto ſucceſſit, omnino oportet ut coctiones longè melius quam hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & ſanguinis robur fuerit imminutum, & perſpiratio per cutis poros impeditior, neceſſe eſt ut ingens materiæ indigeſtæ colluvies ſit accumulata, quæ tandem diuturna mora in ſpeciem prorumpet, propriis ſe exerens ſymptomatis & Paroxyſmum inducens, quamprimùm vel ab humorum motu ab acceſſu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia cauſa evidenti quacunque anſa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujuſce morbi curationem molitur, id negotii ſibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad priſtinam conſtitutionem refingat, quantum per ætatem & reliquas circumſtantias fieri poſſit: quod in Paroxyſmorum interſtitiis, non in ipſis Paroxyſmis annitendum eſt. Cùm enim morbi fomes non ſolum generatus, ſed & in articulos jam ablegatus fuerit, ſerò nimis vel ejuſdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foràs ejiciendus ſit, quàm ea quam natura præmonſtrat, cui ſoli permittendus omnino eſt: Quod & in Febrium Intermittentium Paroxyſmis uſu venit, quas eandem cauſam remediis non oppugnamus niſi æſtu prius conſopito. Nec abſurdius quis in extinguendis harum febrium, calore ſcilicet, ſiti, inquietudine, aliiſque ſymptomatis, anxie operam locaverit, quàm exiſtimaverit alius ſe Podagram ſanare, cum in Podagræ ſymptomatis tantùm coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abſcedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adverſatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulſioni officit. Adde quod quanto paroxyſmi furor ac acies retunditur, non ſolùm tanto diutiùs affliget, ſed & brevius erit ſpatium interjacens, & minùs etiam liberum ab omni gradu ſymptomatum, quibus hic morbus funeſtatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ ſupra in hujuſce morbi hiſtoria edisserui.

Quamobrem licèt nihil magni in *Paroxyſmo* tentandum ſit, niſi quòd iſtis ſymptomatis occurrendum eſt, quæ falſa medendi methodus quandoque parturit; tamen cùm omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copiâ & exuberanti plenitudine naſci, ægro fortaſſe conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primùm à morbo corripitur, abſtinere, & harum loco ſimplici juſculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento; cujuſmodi diæta tenuis materiæ morbificæ immi-

m conferet, & naturæ opportunitatem ſubminiſtrabit, quà
it. Cùm verò ingens ſit corporum aliorum ab aliis diſcrimen,
tiam à carne non ferentibus, ſtatim verò ab eâ ſpirituum ani-
i deliquio, aliiſque ſymptomatis, qualia fœminis Hyſterica Af-
us accidere ſolent, correptis; iſtos non tantùm non juvabit, ſed
à carnibus abſtineant, quàm ventriculus eatum uſum averſe-
aum non excedit primum aut ſecundum diem eorum Paroxyſ-
ium, qui omnes ſimul juncti integrum Paroxyſmum, ut ſupra
. At vero ſive tardiùs ſive ocyùs quis carne veſcatur, ſeriò
urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam
eſſaria ſit, nec minore cura opus eſt in aſſignanda victus quali-
at ſemper in Paroxyſmorum intervallis, ita præcipuè Paroxyſmo
ger ſummopere curare debet, ne quid vel in quantitate vel quali-
ve ciborum peccetur. Neque in hoc ſolo, ſed in alio omni Regi-
iùs egi, in intervallis obſervando, cautela haud vulgaris adhiben-
: tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod
omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor
mino eſt. Quamlibet enim in Paroxyſmi initio ægro impoſſibi-
lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, atta-
averit, non ità diu poſt ſentiet ſe minùs à tali mòtu dolere, quam
hedra domi contineret. Id inſuper accedit emolumenti, ſi ad
tam manè quàm poſt meridiem in curru vectus fuerit, quòd cùm
e ſederet, noctem ferè inſomnem ageret, jam dolorem ſomno ad
em fugare poterit; cùm exercitatio permodica Podagra laboran-
delaſſet, ut in ſomnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio
quem vita deſes ac iners ut plurimum accerſit, quadantenus præcave-
verò maximi momenti eſt, à jugi ac pertinaci exercitio occurre-
rtuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit poſt Paro-
um alterumve diuturniorem, contractis ſive poplitum, ſive calca-
idinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulſerint (maxi-
nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum
motu per reliquum vitæ tempus orbati ſunt, tam in Paroxyſmorum
quàm in ipſis Paroxyſmis, quos non ita tamen effugiunt. Quini-
Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatæ ſunt, & qui à morbo
s annos affligente ipſam corporis ſubſtantiam quaſi in Podagram habent
n, nihil minùs ſperandum eſt quàm ut morbus ſine exercitio ad di-
n perducatur unquam: cùm enim morbus naturam viribus ſuperet, fæ-
untur à languore atque ægritudine quæ fomitis morboſi copia conco-
reſpuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo mo-
ſt aſſimilari, tanquam à veneno enecantur.
men non obſtantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxy-
cta ſunt, ſi tamen æger præ nimia Paroxyſmi atrocitate primo ſtatim
quaſi proſtratus fuerit, (quod iſtis ferè uſu venit in quibus Podagra

jam

jam ἀκμὴν ſuam attigit, nec adhuc à multorum annorum decurſu mitigata eſt) hoc in in caſu ſi æger cubiculo includendus eſt, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec ſcilicet doloris vehementia remiſerit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus ſupplebit; cum ejus uſus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quàm excubatio aliquammultis, maximè incipiente morbo, ſi modò æger abſque leipothymiâ aliiſque malis ſymptomatis à carnibus abſtinere queat, ſolo juſculo Avenaceo, Cerevisia tenui & cæteris ejuſmodi contentus. Veruntamen haud omittendum eſt, quod ſi Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his ſimilia ſymptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxyſmorum jugulatus, ſi non exercitio utatur, idque in aere liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum cenſeo, quando magnus Podagricorum numerus iis ſymptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præſertim in lecto incarceratio eoſdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè faro conceſſiſſent ſi moleſtiam vectationis per majorem diei partem devorare voluiſſent. Licèt enim qui unico artuum dolore fatigatur, ſe cubiculo poſſit includere, tamen qui loco doloris acerbiſſimi, ægritudine, aliiſque ſymptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, ſe in vitæ diſcrimen conjiciet. Et quidem bene nobiſcum agitur quòd quoties dolor ita vehemens eſt ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipſo dolore, quod amatiſſimum eſt naturæ remedium, ægro de vitâ proſpiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum eſt à quibus æger in *Paroxyſmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare eſt ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu, quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere; liquores ſpirituoſos cum tenuioribus & multùm refrigerantibus, derepente commutantes; vel *Emplaſtra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi cauſa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viſcera rejicitur. Multa egomet expertus ſum in poſtremorum annorum Paroxyſmis ad mitigandum hoc ſymptoma; nihil verò æque votis reſpondit ac *Vini Canarienſis* hauſtulus ſubinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, ſi exercitio non utatur, omnino ſervare poſſe exiſtimandum eſt.

Sin autem gravius aliquod ſymptoma inducias haud ferens, ex retroceſſu materiæ Podagricæ ſubitò ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino neque exercitio ſupra laudatis fidendum, verùm hoc in caſu, modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejuſmodi malum impetat, ad *Laudanum* ſtatim confugiendum; nempè *laudani liquidi gutt.* xx. *hauſtulo aq. Epidemicæ immiſſa propinentur,*) & in lecto ad quietem æger ſe componat.

:ia Podagram committens, quia non jam in artus fuerl
ıœam induxerit, modò ea Paroxyſmi ſingularis Criſis noı
o jam laudato, & exercitio omniuſmodi (hoc enim imprimi:
ationem obeundum eſt) non obſtante, alvus nihilominus diu-
:ſt, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic uſu
ſi fiat ad biduum triduumve mane & veſperi, per dua
ntinuas, ſiſtetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes ma
; detonabit. Hac ego methodo aliquot retrò annis meæ vit
uam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinari
s conjeceram; idque poſteaquam Cardiacorum & Adſtringentiun
pem fruſtrà imploraveram.

l ſymptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipſ
s ſcilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nem
ımalis à frigore tempore Paroxyſmi ſuſcepto, materiam ſenſin
ıllicit, Artubus interim, ob tranſlationem materiæ morbificæ it
em, vel omnino, vel tantùm non, tam à dolore quàm à tumore
o hoc in caſu Intentio Curativa non ad ipſam Podagram diri-
verò hoc ſymptoma pari modo tractandum eſt, quo Peripneumonia
:næſectione ſcilicet repetitâ, cum diætâ & remediis refrigerantibus
:ibus, cùm ſanguis, in hoc ſymptomate præcipuè, extractus Pleuriti-
ainem prorſus referat. Purgandus eſt inſuper æger inter venæſectio-
bus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapſa poſſit
udoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite
s deturbando, hîc tamen non tantùm non prodeſt, ſed & obeſt, ma-
monibus impactam indurando; unde generantur *abſceſſuli*, & tandem
certiſſima ſubſequitur.

ɔtrò notandum, quòd *Podagrici* ferè omnes, poſtquam cum hoc mor-
onflixere, *calculo renum* ſint obnoxii, proindeque vel ſtatu vel decli-
ſæpius, paroxyſmi generalis Nephritico dolore laborare ſoleant; idque
gno ægrorum non tantùm cruciatu ſed & virium diſpendio, cùm
ſatis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in caſu poſthabitis quibuſvis
nediis *liquoris poſſetici*, *cui rad. Althææ* ℥ij. *incocta fuerint*, *Congium*
uàm citiſſime devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur.

Rad. Althææ & lilior, an. ℥j *fol. malvæ, parietar. branc. Vrſin. & flor.*
mel. an. M. j. *ſem. lin. & fænug. an.* ℥ß. *Coq. ſ. q. aq. ad* ℔ß. *Co-*
diſſolv. ſacchar. Culinaris & ſyr. dialthææ an. ℥ij, *Mſ. f. Enema.* Quam
n per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingeſtum fuerit,
m Enema rejecerit, *laudani liquidi* ſatis magna doſis propinetur, viz. ad gutt.
el *pil. Matthæi.* gr. xv.

media *Externa* ſi quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accom-
, nulla mihi hactenus cognita ſunt (licèt plurima tùm in meipſo, tum
liis expertus fuerim) præter merè Refrigerantia & Repellentia, quorum

uſum

uſum jam ſuprà docui periculo haud vacare. Et fidenter aſſero, multâ & longâ obſervatione ſuffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ periiſſe putantur, non tam ipſo morbo quàm ſubleſtâ atque indebitâ medicatione fuiſſe peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum ſibi faciat eadem ſub declinatione Paroxyſmi particularis (quo tempore dolor jam ſponte ſuâ ceſſurus eſt) applicando: quin potiùs ſub initio Paroxyſmi iſta uſurpet; & ſtatim edocebitur quàm ficulneum ſit illud auxilium, quàm vana ſpes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque poſſint: prodeſſe nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane ſimilagineo cùm Croco in lacte cocto, addito poſtea Oleo Roſaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quæ tamen in Paroxyſmi initio nihil prorſus juvabat. Si igitur dolor admodum ſæviat, æger rectiùs ſibi conſulet ſe in lecto continendo donec is aliquantiſper remiſerit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* pauxillum veſperi ſumere, ſi dolor patientiam multum vincat, aliter meliùs omittetur.

At verò cùm in externis hujuſmodi Remediis jam ſim, omnino aliquid mihi dicendum eſt de Muſco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ Curatione, ſi nempe pars affecta eâdem accensâ leviter uſtuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* univerſum omnibus pro incognito habeatur, attamen conſtabit antiquioris id eſſe ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit conſulere. In præſtantiſſimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quintâ, pag.* mihi 524. de *Iſchiade* agens, hæc habet, ἢν δὲ ἐς ἕν τι χωρίον, &c. i. e. *Quod ſi in uno aliquo loco firmiter conſtiterit dolor, neque Medicamentis expellatur; quocunque loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito.* Et paulo poſt de Podagrâ verba faciens: ξυμφέρει δὲ καὶ ταῦτα, &c. i. e. *Huic eadem quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus eſt & gravis, minimè tamen lethalis. Quòd ſi in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo ſupra articulum inurito; uſtio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem poſſe exiſtimare, eam eſſe differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc muſco Indico excitatam, ut hæc illa in ſanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris* Segmentis acceſum majus aliquid præſtare poſſe illo; qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ uſtulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque poſſit) ad doloris commitigationem, evocata ſcil. fomitis morbifici parte ſubtiliſſima ac maximè ſpirituoſa, in articulum jam depoſita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cùm indigeſtionem, quæ Podagræ causâ eſt Antecedens, nullo modo attingat, fugax eſſe oportet ac breve. Neque opus eſt, ut dicam, illud in Podagris tantùm incipientibus locum habere; quando enim ſive à morbi diuturnitate, ſive ab importuno atque indebito Medicamentorum uſu, Podagra, ut ſubinde fit, ad partes internas fuerit converſa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujuſmodi ſymptomatum agmine, potiùs quàm dolore ægrum multaverit, nemo ſanus igne utendum eſſe arbitrabitur.

En

a, quæ mihi hactenus comperta ſunt in hujus morbi Curatio-
t multa eſſe Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea neſ-
: & vereor nè Promiſſores iſti perinde ſint ignari ac ſum ego.
eſt, Medicinam [Artem nobiliſſimam hujuſmodi magis, quæ,
ive à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, uſque adeò
omni fere morborum genere hujuſmodi aliquid à Nugiven-
ιῶν χείρες decantetur pleno ore. Et, quod eſt magis mirandum,
, in morbis typo inductis hujuſmodi delitamenta obtineant, ſed
matis qui ab Organorum læſione aliqua, aut περίαπτα externa
ris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc ſatis evincunt
uſionibus vulgò prædicata, qualia ſunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hy-*
: omnia id tantum præſtant, ut Methodum qua tractari debuerat
divertant: prout illi ſatis conſtabit qui experiri voluerit, quanto
us ſanabitur, is qui *Venæ-ſectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alter-*
im bene habuerit; neglectis prorſus levidenſibus iſtis, quæ pro
uinem ſemel eductum ſæpe exhibentur, atque etiam ea ſudorum
quæ pari paſſu cum eorum uſu ſolet procedere: à qua partium
lammationem propenſarum excalefactione æger ſine cauſa in vitæ
lucitur.

iil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs ſagax vi-
us copioſus in Medicamentis eruendis enumerandiſque; Univerſa
a quæ *Lucianus* in Τραγοποδάγρα jam pleniùs collegit, è quibus tam
n interna qui volet eligat: quæ forſan haud minùs efficacia ſentiet
orum plurima quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagra*
ſtos alloquitur, qui Secreta quædam Remedia ſe habere jactabant,
orbus poſſit expugnari.

ἀνίκητον, &c. i. e.

ictam me dominam dolorum
dagram in terrâ mortalium?
ue Thuris vapor placat,
ſus ſanguis aras ad incenſas;
um divitiarum undique ſuſpenſis ornatum donariis:
ue Apollo Medicamentis expugnare valet,
Medicus in cœlo Deorum;
Apollinis doctiſſimus Æſculapius.
enim enatum eſt primum hominibus genus,
omnes meam elidere potentiam,
s ſemper Medicamentorum artificia.
u aliam in me experitur artem.
Plantagines, & Apia mihi,
Lactucarum; & ſilveſtrem Portulacam,
arrubium: alii Potamogetonem;
ticas terunt; alii Symphytum;

Alii

Alii Lentes afferunt ex paluſtribus lectas;
Alii Paſtinacam coctam; alii folia Perſicorum,
Hyoſcyamum, Papaver, Cepas agreſtes, Mali Punici Cortices,
Pſyllium, Thus, radicem Ellebori, Nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
Cypariſſinam Gallam, Pollen hordeaceum,
Braſſicæ decocta folia, Gypſum ex Garo,
Stercora Montanæ Capræ, humanum olctum,
Farinas Fabarum, florem Aſii lapidis;
Coquunt Rubetas, Mares-araneos, Lacertas, Feles,
Ranas, Hyænas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale Metallum non exploratum eſt mortalibus?
Quis non ſuccus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis oſſa, nervi, pelles,
Adeps, ſanguis, medulla, ſtercus, lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: ſed ſeptено plures.
Alius verò bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impoſtorum deluditur:
Judæus alium ſtultum excantat nactus:
Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,
Et facientibus hæc atque irritantibus me
Soleo occurrere multò iracundior.
Iis vero qui cogitant nihil adverſum mihi,
Benignam adhibeo mentem, faciliſque fio.

Nullus dubito prudentiſſimos quoſque eorum qui cum hoc morbo diu conflixere de omnimodâ Curatione deſperantes, Choro qui iſtius Dramatis Cataſtrophen facit, ſuffragaturos.

Ἤπιον ὦ πάνδημε, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium celebrata afferas [nobis] dolorem ô Podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud ſævientem,
Tolerabilem, facilè deſinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.
Multi ſunt modi miſerorum:
Sed exercitia dolorum, & conſuetudo
Podagricos ſoletur.
Ideoque æquo animo, ô Complices, obliviſcimini
Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt.
Tamen etiam præter ſpem accidentibus viam invenire ſolet Deus.
Quivis ſuſtineat Podagrâ laborantium
Deludi & derideri:
Talis enim hujus morbi natura eſt.

Methodus quam hîc trado *φαρμακῶν* prædictorum exa-
mque ego ſecutus tam in ipſo me, quàm in aliis, morbi levā-
erapeia *Radicalis* & uſquequaque perfecta, qua quis etiam à
orbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque
onditur, neſcio quandò, aut à quibus in lucem extrahenda. Spe-
e hoc ſcripto humano generi commodi aliquid contuliſſe, ſi
liter indigitaverim, ad quos tum ipſemet, tum alii plurimi
us; atque inſuper optimam quæ hactenus innoteſcit, methodum

Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum
ei impendere tantum non ſum coactus, inducar credere, ejuſ-
a quandoque inventum iri. Quod ſi unquam acciderit, inſci-
naticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm inſigniter tam
morborum eſſentiis, quàm in medicamentis quibus eos aggre-
nentur. Cujus rei exemplum ſatis luculentum habemus in re-
illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani.*
ecula homines quique ſolertiſſimi ingenia exercuerant in inveſti-
ebrium cauſis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à ſe exco-
reſpondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata
idere, ex iis conſtat, quorum adhuc recens eſt memoria, in qui-
ntermittentium ſpecies in variis humoribus in corpore redundantibus
urationem ad humorum iſtorum alterationem atque evacuationem
ant. At quàm inauſpicato id egerunt eorum in his conaminum
ecipuè verò hujus *Corticis* uſus felicior, palam faciunt: cujus ope
rporis tum humores hujuſmodi omnes, tum etiam Diætam & re-
cunque ſuſque deque habentes, ac nihil niſi methodum pulveri
ebitam obſervantes, ſcopum rectà attingimus; vix ab illo aberran-
niſi ægrum, lecto ſine ulla neceſſitate addicimus, dum in ejus uſu
amen eſt hujus remedii vis, ut non obſtante eo incommodi, quod
ris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus
m ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ Curatio Ra-
nperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas eſt;
m qualemcunque opellam boni conſulite. Quod ſi minus eveniat,
mores ita probè perſpectos habeo, ut non multum fallar; & offi-
ationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et ſi ſæviſſimi iſti
impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maxi-
æ partem ſum perpeſſus, (unà cum damno rei familiaris quod ſu-
Medicina facienda toties adverſa valetudine avocatus) aliis quietem
noias poſſint comparare, erit unde me fructum aliquem miſeriarum
eneris, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepiſſe exiſti-

EX paucis hiſce, Clariſſimi noſtri Auctoris paginis, ſatis manifeſtum eſt, quid de Podagrâ in genere ejuſque curâ legitimâ, quæ in ſolis palliativis poſita eſt, ſentiendum veniat. Verùm ſpecialius quid circa hunc morbum, aliaſque omnes affectiones de ejuſdem naturâ participantes, reperitur in Clariſſimi Muſgrave Tractatibus de Arthritide Symptomaticâ & Anomalâ, quos propterea pro pleniori ejuſce ægritudinis cognitione hîc inſerere propoſitum nobis fuit; ſed quandoquidem grandior illorum moles, longiorem Autoris noſtri textui interruptionem procreâſſet, magis è re viſum fuit eos in Voluminis hujus finem rejicere, ubi æquè commode à Docto Lectore perlegi poterunt, ac ſi ipſo hoc loco exhiberentur.

THOMÆ SYDENHAM

Med. Doct.

TRACTATVS DE HYDROPE.

OMnis hominum ætas, ſexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infeſtatur.
Fœminæ tamen huic morbo magis ſunt obnoxiæ quam Viri: verùm hos
ætate præſertim ingraveſcente adoritur, illas ubi jam parere deſierint: Steriles
autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impreſſione in
ſurarum parte inferiore, ſub noctem imprimis conſpicuæ, manè verò evaneſ-
centes, primum hujuſce mali indicium dant, quod non perinde certum eſt
Hydropis ingruentis ſignum in Fœminis atque eſt in Maribus; cùm & præ-
gnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de cauſa ſiſtuntur, haud raro idem
patiantur. Neque tamen in Viris ejuſmodi tumor Hydropem certò indicat:
etenim cùm ſenex quiſpiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Aſthmate*
jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore,
fuerit liberatus, mox ingens tumor muſculos tibiarum occupabit, Hydropi-
corum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quàm Æſtate, tempeſtate
magis pluvia quàm ſerena, pariter invaleſcet, & tamen ſine quovis incom-
ſi generaliter loquamur, ſuræ & tibiæ intumeſcentes, etiam in Viris, pro
modo inſigniori, eundem ad Libitinam uſque comitabitur. Quo non obſtante,
ſigno ſupervenientis Hydropis habendæ ſunt; maximè ſi ita affecti ſpiritum
ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quàm mole auctior indies red-
ditur,

cem aquatum vim jam reſpuentibus, citra tentantur,
is quod quidem ſero è ſanguine jugiter decidente
imum capacitatis ſuæ limen diſtenditur; adeò ut ſæpè
ıtus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta,
mphalon conſtituunt.
orbum ſtipant Symptomata, *Dyſpnœa, Vrinæ paucitas,*
difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente,
tus ſufflaminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia
per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat,
ominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo
t à putredine colluviei ſeroſæ, quæ à morâ in corpore
acredinem contrahit, unde æger & febre quadantenus ſem-
otata ſiti.
r in partibus quas morbus obſidet, mole augetur, in re-
que indies emaciatur, & gracileſcit: tandemque cum tanta
abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu
ora & vitalem arcem facto, cataclyſmo quaſi ſubmerſus

morbi in genere ſanguinis debilitas eſt, unde alimento,
mportatur, in ſubſtantiam ſuam convertendo non jam par,
tates & pendulas corporis partes explodere neceſſe habet,
n etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde
a eidem continendo Veſiculas quaſdam fabricat, donec tandem,
erans, uno Peritonæo ſimul clauditur.
m debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia
ſectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus ali-
r vel perditus ille liquores ſpirituoſos ingurgitandi mos, unde
orporis fermenta deſtruuntur, & diſſipantur ſpiritus. Hinc eſt
imi quique Helluones ſæpius cum hoc morbo, frigido licet,
conflictentur. Econtra etiam Aquæ potatio in iis qui generoſis
a aſſueverant, ſanguini eandem noxam infert.
iis verò, quod notandum eſt, alia quædam & ab his longè diverſa
cauſa reperitur, incluſa nempe in teſticulorum alterutro ſaburra
tio quæ ſenſim ejuſdem craſin ſubvertit; unde in dicto teſticulo te-
um morbi minerâ, tunica ejuſdem mirum in modum diſtenditur;
ntùm non crepante, natura humori excipiendo Veſiculas quaſdam
uarum tandem ſive una aliqua, ſive etiam pluribus diſruptis, & in
s cavitatem ſe exonerantibus, eadem occurrunt ſymptomata; quæ
pe quam ſupra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.
& aliæ duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes,
i utræque familiares. Prima eſt carnium in partibus intra abdomen
ntia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conſpicuam
quàm ſolet incluſa aqua. Altera ſpecies flatibus ortum debet; qui non

tumo

tumorem tantùm, ſed & alia ingravidationis ſigna pariunt. Hæc Viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quæ non niſi provectiores ætate nupſerant: atque hæ tam ſuo ipſarum, quam Obſtetricum judicio, quarum Oracula hac ipſa de re conſuluere, motum Infantis jam à tempore conſueto uſque ad legitimum tempus pariendi perſentiſcentes, quin & ad eundem modum quo gravidæ ſolent, ſubinde ægrotantes, ſororiantibus inſuper mammillis, & lacte extillante, de faſciis haud rarò cæteriſque ad excipiendum infantem neceſſariis ſibi proſpexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, ſenſim detumeſcens, ſpem vanam eluſerit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum eſt referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote à prædictis Phænomenis naturaliter quaſi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæteriſque partibus contentarum evacuationem, vel ad inſtaurandum ſanguinis robur, quo novus earundem proventus præcaveri poſſit, omnino dirigendæ ſunt.

Seri evacuationem quod ſpectat, magni refert, ut diligenter obſervemus in omnibus Hydropicis ea Cathartica, quæ vel ſegniùs vel minus potenter operantur, officere magis quàm prodeſſe: cum enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ ſint inimica, quo nomine Cathartieos munere funguntur, ſanguinem aliquatenus debilitant læduntque; unde niſi corpus celeriter pervadant & citiſſimè expellantur, Cameriнам eam moventia quam ſecum abducere nequeunt, & ſanguinem tumultuoſè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus ſatis liquet iu eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blande ſollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio inſtituatur, ſcire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, ſive nullo, ſive non niſi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum eſt, ſollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharſin ferre ſolebat, reſpicere omnino convenit; quod non alia via ulla certius dignoſci poteſt, quam ex diligenti inquiſitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo uſurpata, opus deſtinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idioſyncraſia quædam inveniatur, quoad facilem difficilemve Catharticorum operationem, ægrum ſæpiſſimè in vitæ diſcrimen conjiciet is, qui ſenſibile corporis temperamentum, modum ſibi ac normam ſtatuerit: quando non ita rarò uſu veniat, ut qui habitu ſunt fermè Athletico mediocribus Catharticis facile pareant; cum qui contrario planè habitu ſunt prædıti, vel fortiſſimis ægrè cedant. Et profecto jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantùm præſcribendis, ſed in aliis quibuſlibet Catharticis locum habere debet. Etenim ſæpenumero obſervavi hypercatharſes à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cùm Hydrops, quod ſuperius dixi, præ cæteris morbis quibuſlibet Catharſin & validiſſimam poſtulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per *ἐπίκρασιν*,

quæ

quæ in nonnullis aliis prodeſt, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generi Catharſis non tantum non imminuat tumorem ſed & adaugeat:) Hanc in quam ob cauſam, expurgatio paulo fortior & nimia, juſto debiliori eſt præ ferenda; præcipuè cum *Laudano* non deſtituantur, certiſſimo ad Hypercatharſi illiuſmodi ſubito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum ſanationi dicatis, id dili genter eſt obſervandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur, quà ægri vires ferre queant; utpote qui ſingulis diebus expurgari debeat: ni quod ſive ob nimiam debilitatem corporis, ſive propter Cathartici præcedent operationem plus ſatis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercala poſſit. Etenim ſi non niſi poſt longa intervalla repetatur Purgatio, quantum libet copioſa Catharſis præceſſerit, aquis denuo affatim colligendis anſa præbebimus; atque ex hac induciarum occaſione, quaſi victoria, jam pari uti neſcientes, tandem loco pulſi, re infecta turpiter fugabimur. Adde quo periculum eſt, ne aquarum inter viſcera mora diuturnior eadem putredin quadam ſua inquinet ac inficiat. Atque inſuper, quod parvi ducendum no eſt, iſtæ aquæ à prægreſſis Catharticis ita in motum concitæ ad noxam in ferendam jam propenſiores ſunt quàm ubi quieſcerent. Tam ob hanc itaqu cauſam quàm ob alias ſupra memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem ſe roſam intùs clauſam reſpicit, quam velociſſimè ſatis faciendum eſt; nequ ab ea niſi urgente neceſſitate eſt abſiſtendum aut ceſſandum, donec omnis aqua rum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cùm è Praxi conſtet Hydragoga fere omnia, genio quodam ſibi peculiari, ſi ſola exhibeantur, iis qui ægrè purgantu parum admodum votis reſpondere, quin & largiorem eorundem doſin, non tam Catharſin quàm ſanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hæc itaque non alium obtinent uſum, in hujuſmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticis ſtimulum addant. Quo non obſtante in iis, qui purgatu ſunt faciles, Hydragoga ita & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in iſtis, qui Catharſi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervinâ* etiam ſolus, Aquas ſat copioſè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè ſolas, eaſque in magnâ quantitate educit, nec ſanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem ſitim provocet. Quòd ſi idem vel in ſummâ doſi aliis propinetur, qui ægrè expurgantur, neque multæ ſequentur dejectiones, neque ex multâ aquâ, ut debuerant, refertæ.

Equidem probè memini, (cùm tunc primùm ad Hydropem curandum invitarer) me annis ab hinc 27 aut circiter ad Matronam quandam piam & honeſtam, nomine *Salmarsh Weſtmonaſterii* commorantem, fuiſſe acceſſitum; cujus abdomen Hydrops, quo atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat; huic ego Syrupi prædicti Unciam unam arte Frandum,

qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix poteſt quàm magnam aquarum vim per ſedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, abſque ullâ virium ægræ jacturâ: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, niſi quod diem unum alterumve intercalari paterer, ſiquando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis ſenſim eductis, venter indies detumuit, ipſaque prorſus convaluit. Ego fiduciâ planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejuſmodi medicamen poſſidere, quo Hydropes quoſcunque poſſem debellare: verùm hujuſmodi erroris intra paucas ſeptimanas admonebar. Cùm enim non ita diu poſt ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanæ diuturniori ſupervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo ſæpiùs repetito, & doſi gradatim aucto, morbum laceſſebam; at cùm aquarum evacuationem fruſtrà tentarem, Catharſi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, miſſum me fecit ægra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, ſi bene memini, ſanitatem recipit.

Ubi igitur conſtiterit, ægrum eo eſſe corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus ſuum peragant, Fortiora tentanda. Quo in caſu, ut modò innui, notandum eſt, quòd licet Hydragogorum pauca, ſi ſola exhibeantur, votis reſpondeant, lenioribus tamen calcaris vice permiſta, efficaciſſima omnino ſunt. In hujuſmodi corporibus, exempli gratiâ, ſequentem Potionem cum ſucceſſu ſæpenumero præſcripſi. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *Fol. Sen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. in q. ſ. Aq. fontan. ad* ℥iij. *in Colatur. diſſolv. Mann. & Syr. Roſar. ſolut. an.* ℥j. *Syr. de Spin. Cervin.* ℥ß. *Elect. e ſucc. Roſar.* ʒij. *m. f. Potio.* Quæ tamen potio non niſi Robuſtioribus exhibenda eſt, quibus alvum ſolvit, ubi cætera id præſtare nequiverint; quod multiplici experientia ipſius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ℥iiij. *Zalap. ſubtiliſſ. pul.* ʒj. *Zinzib. pul.* ℈ß. *ſyr. de ſpin. cervin.* ʒj. *m. f. potio, ſumenda ſummo manè, repetendaque ſingulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi ſatis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium uſu abhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. g.* ℞. *Rad. Ialap. contuſ. Hermodactyl. an.* ℥ß. *Scammon. crud.* ʒiij *fol. Senn.* ℥j. *Glycirrhiz. raſ. ſem. Aniſ. Carui an.* ℥ß. *Summit. Abſinth. Fol. Salv. an. m.* j. *Infunde frigide in* ℔iij. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo uſus tempore. Cap. cochlear.* j. *horâ ſomni, &* ij. *mane ſequenti*: Augendo vel minuendo doſin pro ratione operationis.

Reſtant verò Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis qui non niſi ægrè purgantur, cæteris quæ vel ſuprà enumeravi, vel adhuc comperta habeo δραςικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infuſionem Croci Metallorum. Elaterium* ſive *Fecula Cucumeris agreſtis* potenter in permodica quantitate vires ſuas exerit in conturbanda alvo, & fæcibus cum ſeroſis & aquoſis humoribus copioſè egerendis, adeò ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus doſis aptiſſima ſunt. Ego permiſcere ſoleo *Pil. ex Duobus* ℈j. quas in Pilulas tres exiguas formandas, ac manè ſumendas impero.

Infu-

Infuſionem Croci quod ſpectat, ejus ℥iß. (vel purgatu difficillimis ℥ij.) manè exhibita, & quotidie pro ægri viribus reiterata, quamlibet primâ facie haud aliud promittat quam colluviem in ventriculo ſtabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquârum ſuper-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quòd ceſſante Vomitione, in Catharſin τὴν κάτω ſolet deſinere, neceſſe eſt omnino, ut cùm tanta fuerit agitatio concuſſioque tam Ventriculi quàm viſcerum, à tam inſigni aquarum corrivatione quaſi circumſeptorum, earundem evacuatio, per ductus communi naturæ lege haud ſatis patentes, conatum in vehementem inſequatur. Veruntamen ſi prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Roſarum*, quàm *Syrupum de Spinâ cervinâ* ſoleo poſt tertiam aut quartam doſin meræ infuſioni Croci Metallorum quandoque, licèt rariùs, adjicere. Ex. gr. ℞. *Aq. Card Ben.* ℥iij. *Infuſ. Croc. Metallor.* ℥iß. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ß. *Elect. de Succ. Roſar.* ℨij. *m. f. Potio.*

Quòd verò dentur ejuſmodi cæci meatus perquos aquæ ex abdominis cavitate ad inteſtina transferantur, de facto liquet; cùm quotidiè obſervemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine incluſarum vim per ſeceſſum educere, perinde acſi primitus in ipſis inteſtinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facilè inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium ſæculorum judicio ſapientiſſimi optimique, *Hyppocratis* ſcilicet, qui in libro de Priſcâ Medicina hæc habet. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταὶ, ὡς οὐχ ἐνὶ δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅ, τι ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπάγη· ἐγὼ δὲ τουτέων μὲν ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ, ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν, ἢ τῇ γραφικῇ. i. e. *Medici quidam & Sophiſtæ dicunt, quod impoſſibile eſt eum medicinam cognoſcere, qui non novit quid ſit Homo, & quomodo primum factus & compactus ſit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophiſtâ aut Medico de Naturâ dicta, aut ſcripta ſunt, minus cenſeo ad Artem Medicam ſpectare quàm ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus inſimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ ſuæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentiſſimâ cogitatione, eâque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ aſſequi valeam, utcunque exiſtimare, quòd neceſſe omnino ſit ut Medicus ſtructuram humani corporis probè calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & cauſarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri poteſt, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Veſicam tendentium, conjicere poſſit, unde oriantur Symptomata illa, quæ à *calculo* vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis ſtructuram perdiſcere, quo melius inter operandum ab iis vaſis, ſive aliis partibus abſtineat, quæ, ſi violentur, ægro exitium afferant. Sed nec oſſa diſlocata ad ſitum naturalem rectè poterit reducere, niſi eam oſſium compagem, *Sceleton* dictam, curioſe inſpexerit, atque animo comprehenderit.

Hujuſmodi

Hujuſmodi itaque humani corporis notitia omnino neceſſaria eſt; quam qui non habet, cum quibuſdam morbis *Andabatarum*, quòd ajunt, more pugnabit, aut ſine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porrò hæc ſcientia & cito & facilè acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψίᾳ in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiſcatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Verumtamen in Acutis quibuſlibet, quod genus plus quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis pleriſque, omnino fatendum eſt τὸ θεῖον ineſſe, ſive ſpecificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à ſpeculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum diſſectione præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quam ex φαινομένων naturalium, ut & *Iuvantium* & *Lædentium* diligenti obſervatione, promoveri poſſit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac ſugillare.

Et profectò Virum tantum tamque ſapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem inveſtigationem ultra generalem ejuſmodi notitiam pertingere non poſſe. Licèt enim diligenti in ſecandis cadaveribus inquiſitione ac ſcrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus ſuis utitur, in conſpectum veniant, vaſaque itidem nonnulla per quæ ſucci ab his ad illas corporis partes tranſmittuntur; quæ tamen hujus motûs ſit origo & cauſa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microſcopium quodvis vel exquiſitiſſimè elaboratum exiles iſtos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex inteſtinis in vaſa Chylifera tranſcoletur, vel per quos ductus ſanguis per Arterias derivatus in Venarum oſcula reducendus tranſmittatur, poteſt detegere. Quinimò ſunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hâc mirandâ hominis compage, quos nemo hominum ne per ſomnium quidem vidit? cùm rudis & indocta, (ſit verbo venia) Cognitio noſtra in rerum cortice omnis fermè verſetur, ac ad τὸ ὅτι ſive quòd res hoc modo ſe habeat, ferè tantùm aſſurgens, τὸ διότι, ſive rerum cauſas nullatenus attingat. Utut ſe res habeat, haud difficili inveſtigatione ſcire poſſumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) ſufficit in eorum Curatione morborum qui hujuſmodi peritiam, quod ſuprà dixi, ſibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem ſummâ animi demiſſione adorandum, dum ſtupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innoteſcit, tum illud longè excellentiſſimum in cæteris ad quæ prorſus cæcutimus.

Et ſicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus ſpeculandis curioſitati & περιεργίᾳ plus dant quàm obſervationibus practicis, ac proinde quàm ipſius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quiſpiam in hoc noſtro ſeculo eos culpare poſſit, qui exiſtimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri poſſe quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorſus animi eſſet non libenter agnoſcere id emolumenti, quod

Chymiæ

Chymiæ acceptum debemus, eo quòd utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus ſatis faciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipſum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis ſuppeditaverit; atque eam ob cauſam, ſi intra Pharmacopœæ limites contineatur, Ars eſt ſatis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut ſaltem errore vacant, qui cerebrum ſibi euſque excalefaciunt ac torquent; ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præſertim deficere, quòd Remediis magnis atque efficacibus à ſolâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis ſubminiſtrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, ſatis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti quòd neſciamus quo pacto huic aut illi Intentioni ſatisfacere debeamus, ſed quòd non ſatis ſciamus, quænam ſit illa Intentio, cui ſatisfaciendum eſt. Cum vel rudiſſimus quiſpiam Pharmacopolæ ſervulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciet, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æſtuantem; at verò in palæſtra medica probè exercitatus ſit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in uſum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certiſſimus ſum nihil æquè ad judicium hac in re ritè formandum conferre atque obſervationem exactiſſimam φαινομένων naturalium & morborum, & pariter eorum, quæ in Praxi cernuntur à *Iuvantibus* & *Lædentibus* derivata, poſt ea ſive Remedia uſurpata, ſive etiam Medendi methodum iſtam, quibus morbos depellere ſatagimus. Hæc ſi diligenter inter ſe collata fuerint, mihi oſtendent & morbi naturam, & inſuper undenam Curativæ Indicationes deſumendæ ſint longè melius certiuſque, quàm ſi ad ſpeculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynoſuram* curſum dirigam. Etenim vel exquiſitiſſimæ hujus generis Diſſertationes nihil aliud ſunt quàm Metaphora bellè deducta exornataque: quæ etiam ad eorum inſtar omnium, quæ in ſcena imaginationis, non verò in ipſa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cùm *Naturæ judicia* rerum veritati ſuperſtructa, non niſi cùm ipſa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheſes* ſpeculationibus Philoſophicis innixæ futiles ſint prorſus, cum nemo hominum ſcientia intuitiva præditus ſit, qua fretus Principia queat ſubſternere, quibus mox ſuperſtruat; attamen ſi *Hypotheſes* ab ipſis rebus factis fluant, ex eis tatùm obſervationibus natæ, quas Phænomena Practica & Naturalia ſuggerunt, ſtabiles manent & inconcuſſæ: ita ut licèt Praxis Medica, ſi ſcribendi ordinem reſpicias, ex Hypotheſibus orta videatur; nihilominus ipſæ Hypotheſes, ſi modo ſolidæ fuerint ac genuinæ, Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hyſterica* non ideò Chalybeatis utor, cæteriſque ſanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero (niſi ſcilicet in ſtatis quibuſdam circumſtantiis) & Remedia potius Paregorica impero, quia primùm pro conceſſo habui hunc morbum.

morbum à debilitatis fractiſque ſpiritibus Animalibus pendere: verum cùm φαινομένων Practicorum conſtans obſervatio me docuiſſet Cathartica exhibita morbi ſymptomata ſemper auxiſſe, his verò contraria eadem ſymptomata conſopire ſolere, ex hac, aliiſque φαινομένων naturalium obſervationibus Hypotheſin meam deſumpſi, ita ut Philoſophus Empirico hic famularetur. Quòd ſi ab Hypotheſi cœpiſſem, eâ planè ratione inſanirem atque ille qui tabulata tignaque domus ſuperiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem iſtis tantùm convenit, qui in Aere *Caſtella*, quod aiunt, ſolent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicunque demum ſint meatus iſti, per quos aqua ex abdominis cavitate in inteſtina deducitur, certiſſimus ſum Vomitionem à dicto Emetico excitatam eaſdem potenter evacuare, idque non ſolùm deorſum per ſedem, ſed & ſurſum per ipſum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim poſt duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi ſecretoria elici videntur, quàm ruptis quaſi repagulis & clauſtris reſeratis, pleno alveo effundi: quod ſatis conſtat ex earundem eruptione atque impetu ſæpe facto inter ipſa vomendi ſpatia, ſive intervalla.

Menſe Auguſto poſtremùm elapſo, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat incluſa fere per triennium, à frigore multum paſſa erat, venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hactenus viderim: Ego ℥iß. *Infuſionis Croci Metallorum* ſingulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, uſque dum doſes omnino ſex hauſerat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus ſupprimebatur, quam poſtea quandoque per intervalla reddebat, ſed raro admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam ſolebat rejicere, idque ſub finem tam per os quàm per ſedem. Verùm poſt tertiam doſin tumor ſubſidere atque imminui cœpit, & poſt quatuordecim dies filo, quo craſſitiem corporis inflati juſſu meo fuerat dimenſa, judice ac teſte, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, ſupputatione ex iis quæ mihi ipſa narravit factâ, ἄνω καὶ κάτω egeſſerat. Ita ut quæ prius in lecto non niſi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere ſuffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato ſecura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio ſe movere potuerit. Cùm verò dicta Emetica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iiſdem diutiùs morbum laceſſere tutum non foret, & tamen tam ex reſidua adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat, quoties ſe in alterutrum latus convertebat, & veſtigiis inſuper rei cujuſlibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus ſatis liqueret multum aquæ adhuc in corpore reſtare: ob cauſam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar abſolvere. Poſthac igitur vel Potionem Purgantem ſupra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præſcripſi, idque vel rarius vel ſæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infeſtarent. Etenim & Catharſis per inferiora

Affectus

Affectus Hyſtericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac ſolebant Emetica. Atque in hâc methodo perſiſtebam; donec prorſus convaluiſſe videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè obſervanda occurrebant: Primò quòd iis diebus, quibus à Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per ſedem excernebat, atque etiam ſub finem per meatus urinarios, vel ad Congii menſuram; quamlibet non ultra ℔iß. vel ℔ij. Potus pro ſingulis diebus concederem: ita ut portæ omnes, atque canales undicunque patere viderentur. Secundo notatu dignum erat quod curatione fere abſoluta ſiquando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter maximè verſus ſuperiora, intumeſcebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non poſſe ſciebam, cum ita parcè bibiſſet; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ἀταξία iſta à Catharticis provocata, tantùm oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur ejeciſſet, mox tamen cœpit intumeſcere, nec remittebat tumor ille, ad guttur uſque aſſurgens, & dyſpnœâ affligens, donec corpus à Purgantium moleſtia liberatum, ſtatum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera ſymptomata de repente evaneſcebant, donec à ſuccedente Catharſi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cùm præfata Fœmina annum agens quinquageſimum quintum, fluxum Menſtruum jam ab annis aliquot non fuerat paſſa, attamen Menſes magno quaſi flumine erumpebant denuò; qui ſanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægreſſis additus ingens Affectuum Hyſtericorum agmen adducebat, dolorem ſcil. in dorſo & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tuſſim ferinam. Adhæc tameſi poſt tam inſignem Aquæ quantitatem per os, ſedem, & urinas eliminatam omnino credibile eſſet non multum in corpore reſtare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata ſolebat. Quamobrem ad hos motus ſedandos, qui etiam ad ſeptimanam à poſtrema purgatione negotium faceſſebant, coactus ſum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iß. propinare; quæ etiam Doſis erat repetenda, niſi ſomnus intra horas tres inſequeretur. Quo tandem pacata ſunt omnia, & tumor diſparuit.

Hoc interim obſervari velim, quod ſi leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infuſionem Croci Metallorum, ac in Aſcite grandiore, ubi ingens aquarum copia aggeſta fuerit: etenim vel ipſa aquarum moles dum Emetici operatione agitatur ac concutitur, ad earundem evacuationem mirè confert, atque eam ob cauſam niſi venter in tumorem inſignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Eſt & aliud Medicamentum ſatis vulgare ac ſimplex, quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* à ligno deraſi in ℔ij. aquæ & lactis ſimul miſtorum, ad ℔j. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera ſerò quotidie aſſumatur, donec æger convaleſcat. Hoc remedium & vomitionem ciet

& catharſin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ ſpecificâ: quocirca ſi neutram harum operationum præſtet, vel ſi mediocriter ac parcè, ne hilum prodeſt quidem: ubi verò alterutram producit efficaciter, maximè verò ſi utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At ſane, quod ſerio animadvertendum eſt, haud raro accidit, ut aqua non ſolùm in crura ac tibias deturbetur, ſed etiam in ipſam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis ſive *ἄνω* ſive *κάτω* ducentibus, omnino elicienda non eſt. Verbi gratia, quoties hujuſmodi tumor vel Phthiſin diuturnam excipit, vel à viſcerum alicujus labe ac putredine naſcitur; vel à ſanguinis tono, ſi ita loqui fas eſt, non tantum relaxato ſed & deperdito, ac ſpiritibus penitus exhauſtis, vel à longa Fiſtularum in partibus carnoſis morâ quæ copioſam ſaniem egeſſerunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm ſpirituum quas advocavit ſive ſalivatio, ſive ſudatio, ſive etiam Purgatio juſto intenſior, & Diæta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quàm res poſtulabat, fuerant adhibitæ. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharſi, ſed imminuto adhuc amplius ſanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita ſtantibus, omnis Curationis Cardo in ſanguine ac viſceribus omni ope corroborandis firmandiſque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certiſſimo Experimento edoctus ſum, aeris mutationem, & in aere libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè reſpondiſſe; ſpiritibus ſcil. quaſi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad penſum ſibi debitum denuo revocatis.

Eſt etiam ubi abſque omni iſtiuſmodi *προφάσεως*, Intentioni iſti quæ aquas evacuandas reſpicit, nec Catharticis, nec Emeticis ſatisfaciendum eſt: quoties enim vel æger conſtitutione eſt infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis ſpirituum animalium admodum obnoxia, fieri non poteſt, ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda eſt. E quorum familiâ, licèt quamplurima in Medicorum ſcriptis magni ſint nominis, efficaciſſima tamen (ne dicam ſola) mihi videntur ea quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Geniſtâ* ſit parabilius & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum *cinerum* ejus ℔j. *in Vini Rhenani* ℔iiij. frigide infundi jubeo, addendo *foliorum Abſinthii vulgaris* pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iiij. manè, horâ quinta pomeridiana, & ſero, ægro jugiter hauriendas impero, uſque dum tumor evanuerit. Quo ſolo Remedio Hydropes pro deploratis habitos curatos vidi, in iis quorum Craſis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad ſecundam Intentionem properemus) quæ ſunt proxima cauſa morbi, jam penitus evacuatis, non niſi ad dimidiam Curationis partem

ut plurimum perventum eſt, niſi ſanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & aſſiduo Medicamentorum *Calefacientium* & *Corroborantium* uſu, unde novus aquarum proventus præcaveri poſſit. Quamvis enim in junioribus ſæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis ſine alio quovis præſidio convaleſcant, cùm eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac preſſura liberatus, dictorum Remediorum vices ſupplere valeat; tamen in ætate provectioribus, aut iis, qui aliàs minus ſano corporis habitu ſunt præditi, omnino neceſſe eſt, ut ſtatim ab aquarum eductione jam abſoluta, ad eorum ſimplicium uſum quæ ſanguinem excaleſaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam ſuperius in *Podagrâ* curanda laudavi, ſive ipſa Remedia ſpectent, ſive *ſex Res non-naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere poſſint:) niſi quod *Vinum* à quo in Podagra prorſus eſt abſtinendum, non tantùm non noceat Hydropicis, ſed & proſit admodum, ſi pro potu ordinario uſurpetur;) Cùm hi duo morbi id habeant commune, quòd eadem Remedia Corroborantia utriuſque cauſæ originali adverſentur. Fatendum eſt interim, quod cum tam ex manifeſtis Phænomenis, quàm à juvantibus & lædentibus edocti ſimus tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* ſanguinis debilitati atque *indigeſtioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in eſſentiales eorundem differentias, & ſpecificas Humorum depravationes ab iſtiuſmodi Indigeſtionibus prognatas, (quæ quidem ἀπεψία communis omnium ſtirps eſt) quimus penetrare. Uti neque varias illas ſpecificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque cauſa, ſanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quàm in Chronicis morbis, cùm *Specificis* careamus, Curationem non ad Eſſentialem morborum naturam, ſed ad cauſam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum ſubinde variantes, vel pro indicio naturæ ſpontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potiſſimùm Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat dictantis, filum ſecuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut ſanguis corroboretur; ſive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, ſive per Catharſin, vel etiam Vomitionem procuretur ut ſuprà, omnino neceſſe eſt, ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur dum in curando eſt, (modò nè prius incipiat οἰνοποσίαν quàm meatus quadantenus recluſi fuerint, & porta aquis data) vel ſaltem loco vini Ceveviſiam aliquam è generoſioribus; cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant, qui ferè ſemper in hoc morbo ſiticuloſus eſt, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obſtetricentur: raró itaque, aut nunquam hi ſunt concedendi. Atque è diverſo liquores generoſi, modò non ſint ſpiritus per diſtillationem eliciti, uſque adeò ſanitatem promovent, ut vel ſoli aliquando amiſſam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multâ quâ diſtento abdomine; præſertim ſi Herbis calefacientibus & confortantibus fuerint

impregnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res anguſta domi, meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in quâ quantitas ſufficiens *Radic. Raphan. Ruſtic. fol. Abſinth. vulgaris*, *Cochlear. hortenſ. Salviæ. Centaurii min. ſummitatum Geniſtæ* incluſa fuerit, meo conſilio uſurpata pro potu ordinario, ſola fuit inſtar omnium: Pro ditioribus Vinum Canarinum eiſdem herbis amaris poteſt ſimiliter impregnari, cujus hauſtulus bis terve de die inter Medicamenta ſuprà memorata degluriendus eſt. Vel ſi id palato minus allubeſcat, *Vinum Abſenthites* vice ejus ſubſtituatur, de quo æger ſumere poſſit cochlearia ix poſt *Electuarii Digeſtivi* (in *Tract. de Podagrâ* deſcript.) ℥ij. horis medicinalibus, *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo ſatis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo poſt ſe intervallo linquit alia. Hîc vero magni momenti eſt, quòd æger parcè admodum bibat liquores iſtos, qui minus generoſi ſunt; quandoquidem omnes, qualeſcunque demum ſint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abſtinentia à potu nonnullos ſanaverit: atque ob eam cauſam ſi liquoribus iſtis quandoque indulgendum ſit, æger tamen admodum parcè eos bibat. Veruntamen cùm ſitis magna huic affectui ſe comitem adjungere ſoleat, quam inſuper à potu tenuiori abſtinentia adaugeat, è re erit, ut æger ſæpiuſculè aquâ frigidâ *Spiritu Vitrioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore ſubinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minùs convenit.

Verùm inter *Carroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum ſibi vendicat, ſanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob cauſam & *Allium* hîc adeò conducit, cum eo ſolo, miſſis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præſcripto, non meo, depulſum noverim.

Eſt enim obſervandum, eum Hydropem qui vel pedes tantùm inflavit, vel etiam ventrem, ſed modicè, non ſtatim Curationem per Emetica & Cathartica ſibi depoſcere; ſed hujuſmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud raro cedere. At verò præ cæteris ſeriò animadvertendum eſt, quòd quoties hunc morbum ſolis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus eſt ſive mitiori, ſive fortiori quocunque Pharmaco, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quidquid Corroborans ſubſtruxerit; quod vel invitus agnoſcat oportet qui obſervaverit tumorem, qui ab uſu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametſi cùm Intentioni iſti aquas educendi ſatisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia ſubinde exhibere; tamen cùm tota res in iſto ſolùm cardine vertitur, ut ſanguis corroboretur, omnino neceſſe eſt, ut à Catharticis abſtineamus.

Notandum eſt autem ægrum non ſemper ſanari, quamvis utrique Indicationi ſatisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congeſtæ omnino eductæ fuerint, tùm etiam Calefacientia & Corroborantia poſtea ad præcavendum novum

rum aquarûm proventum fuerint exhibitis. Etenim non rarò contingit, ut *Aſcites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viſcera incubatione eorum ſubſtantiam pervetterit, & quaſi ſemi-coxerit; & tam ipſa viſcera quàm partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Veſiculas ſanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quaſi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Aſcite inveterato ſunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis ſubſidia, quantum video, contemnit. Nihil minus Medici eſt, cùm certò ſcire nequeat, quantum adhuc noxæ viſceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quàm Corroborantibus: & neque animo ipſus cadere, neque ægro ut cadat autor eſſe debet. Cui rei ob hanc potiſſimum cauſam danda eſt opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi formite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies noſtris rebus invigilat conſulitque, ſponte ſua mirum in modum machinatur, quo ægrum à perniciosis morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Aſcites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funeſtam cladem viſceribus intulerit, haud alio modo tractari poteſt, quam ſi nunc primum occœperit.

Topica ſive Remedia *Externa*, quantum ego obſervare potui, nihil egregium in hoc morbo præſtiterunt unquam. Ea minus ſaltem nocuere, quæ in forma ſive Cataplaſmatis, ſive Linimenti abdomini ad tumorem diſcutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ poſſint diſcuti. Verum & alia ſunt à nonnullis Remediorum loco præſcripta, quæ ita non proſunt, ut etiam obſint plurimum: Hujuſmodi ſunt *Unguenta è Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Veſicatoria* item cruribus & tibiis ſuperimpoſita, ubi cutis in magnam molem fuerit protenſa, ad aquas ſcil. hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis eſt periculoſum; cum à primo vis ſimplicium Cathartica ita penitus nonnunquam muſculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharſis, nulla Remediorum ope unquam ſiſtenda. *Veſicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari ſolita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item ſpiritibus Animalibus, omnino extinguunt, & *Gangrænam* [plus ſatis in hoc caſu familiarem] ſæpenumero invitant. Etenim vulnus vel leviſſimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, ſanatu difficillimum eſt: quoniam ipſa carnium ſubſtantia his in partibus uſque adeo irrigua eſt & ſcatens latice, ut data quacunque porta, continuo curſu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore diſcrimine adminiſtrantur, me judice, ſive *Paracenteſis*, ſive *Acupunctura* à nonnullis celebratæ, quàm Veſicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic morbus ubi jam in verum *Aſciten* evaſerit, pro deplorato ſemper habitus fuerit; attamen conſtabit, quòd ſi dicto modo tractetur, æquè certò poteſt ſubjugari (modò viſcera à corruptione ſint libera) ac alii permulti qui non ita funeſti vulgò æſtimantur.

At ſi quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote ſimpliciſſima & planè inartificialia,

cialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; ſi dum ringatur alios hujuſmodi ſimplicibus Medicamentis juvari, ſe, uxorem, vel liberos ſuos, ſiquando ægrotaverint, vel viliſſimis ad ſanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum ſibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantiâ, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc ſunt, quæ de his duobus morbis dicenda habui: & niſi fallor alios haud attingam unquam. Verùm iſta quod ſpectat, quæ hactenus in publicum dedi, ſi quis ea ſemel tantùm perlegere dignetur, eſt quod doleam me huic eam perdendi temporis anſam præbuiſſe: Quod ſi eadem ſæpius relegere voluerit, & altâ mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in iſtis obſervationibus faciendis componendiſque locavi, aliquatenus reſpondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter ſciet, quàm ſi in earum Praxi fuerit verſatus, ac perinde in obſervando diligens ac curioſus Explorator atque Ego prius fueram. At ſi in paucis iis quæ ſcripſi, Naturam, me quaſi manu ducentem, omninò ſecutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuſcunque is demum ſit, opinationibus me addicens, pro certo habeo ſapientes, quotquot ſunt, veniam mihi ſaltem daturos; quos & latere non poteſt duo eſſe hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, ſufflamminantque: Primum ii ſunt, qui nullum protſus ſymbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipſi conferentes, illis ſuccenſent qui vel minimum conferre videantur; defectus interim ſuos atque ſocordiam, Reverentiæ, quam antiquioribus, à quibus ne latum unguem diſcedere audent, deberi contendunt, ſpecie prætexentes. Quorſum verò reliquas artes omnes, quæ homines minùs tangunt juvantque, magna incrementa ſumpſiſſe fateamur, etiam ſine ullâ priſcorum hominum injuria, ſolam autem Medicam undique perfectam exiſtimemus? An non certioris iſtius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticæ* uſum, qui ita feliciter ceſſit, tentare potuerint, niſi primos ac rudiores illos, qui non niſi ad ſtellarum conſpectum, & littorum anfractus curſum ſuum dirigebant, prius contempſerint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, ſive conſtruendarum navium, ſive earundem in pugnâ regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, iſtos ſugillat Naupegos, qui claſſes eas fabricabant, quæ olim *Actii* deprælìabantur? Aut *Auguſtum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & claſſium Rectores, ignominiâ afficit? Adhæc innumera ferè ſunt exempla rerum à nupetis hominibus inventarum, quæ Antiquioris ſeculi inventis longè antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priſcorum memoriæ vim inferre cenſendi ſunt, quàm is filius patris famam lædere putandus eſt, qui rem familliarem à Parente acceptam, induſtria ac ſolertia ſuâ auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Eſt & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac ſapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum

hilum facientes, moleſtè ingerunt; Medicis non tam viam præmonſtrantes, quàm ignibus ſuis fatuis devios in errorem agentes. His Natura cum ingenii modum largita eſt, quo de illa doctè Nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant ſe eam haud aliter ſcire poſſe, niſi experientia Indice, atque ejus peplum revelanti: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad ſcientiam *Intuitivam* nullatenus aſſurgens, intra anguſtos cognitionis, quam à quinque ſenſibus haurire poteſt, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert ſors humana, quis poteſt evadere, *Philoſophus* verò, ſaltem pro anguſtiori hujus Nominis Majeſtate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philoſophia* omnis in Expiſcandis Morborum Hiſtoriis, iiſque Remediis adhibendis quæ; *experientiâ* Indice ac Magiſtra, eoſdem valent depellere, tota ſtat; obſervata tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodo, quam recta ratio (non ſpeculationum commentis, ſed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Poſtſcriptum.

Lector mihi veniam concedat, ſi unum haud parvi tàm in dignoſcendis quàm curandis Febribus momenti hîc adjiciam, quod niſi memoriæ mihi exciderat, loco magis ſuo dicendum fuerat. Obſervavi, quòd ſingulis annis ab hyeme ingruenti uſque ad ver adultum, *Febris* quædam invadit, quæ tàm quoad Symptomata quàm curationem à *Stationariâ*, ſive Febre Epidemicâ Conſtitutionis generalis, quæ tum obtinet, planè diſcrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, claſſem recenſenda eſt. Frigiditati aëris unà cum craſſitie ac humiditate ejuſdem illa originem ſuam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & ſanguis ob impeditam tranſpirationem colluvie ſeroſâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putreſcens, facilè à ſuſcepto frigore, vel à levi aliquâ occaſione febrem accendit. Si materia morbum committens copioſa admodum fuerit, ea febris emergit, quam ſub titulo *Peripneumoniæ nothæ Libro de morbis Acutis*, *Sectione ſextâ*, *Capite quarto* deſcripſi. Sin autem humor iſte minus ſcateat, ea ſolummodo ſymptomata producit, quæ jam ſum deſcripturus. Æger per diem unum vel alterum poſt primum febris inſultum nunc incaleſcit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulſus ſanorum pulſui non admodum abſimilis: urina turbida eſt & intensè rubet: ſanguis ei detractus Pleuriticorum ſanguinem æmulatur: Tuſſis fermè adeſt; ſed reſpirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tuſſiendum quaſi idem diſſiliret, dictæ tuſſi, (ſicut in *Peripneumoniâ nothâ* ſolent) ſe non adjungunt, proindeque cùm notis inſignioribus peripneumonicis hæc febris haud ſtipuletur, licet à dicto morbo non niſi gradu diſſideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic morbus, etſi primo ejus inſultu ſymptomata ſolummodo à frigore ſuſcepto orta, præ ſe ferat, ſi tamen malè tractetur, longam ineluctabilium malorum catenam poſt ſe trahit, quæ tandem mortem ipſam acerſunt. Etenim cùm Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis neſcio quibus ad ſudorem eliciendum, ac proinde ad febrim ſolvendam (quod tamen rarò perficitur) mulctatus, delirium, Lethargus, pulſus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes ſæpè ſæpiùs hanc febrim comitantur. Hæc atque hujuſmodi ſymptomata, etſi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè geſtæ ſunt adſcribenda. Cùm enim hæc febris ſuapte naturâ plus ſatis inflammatione polleat, ſanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli uſu incenditur: unde ſpiritus in confuſionem, ac motus inordinatos inconditoſque adiguntur, atque materiâ morbificâ in cerebrum impulsâ in peſſum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi ſcopum propono, ut exundantem ſcilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congeſtam venæſectione revellam, & repetitâ Catharſi ſubducam. Hæc ut fiant, ubi primùm acceſſor, ſanguinem è brachio dextro ad ℥ix vel x mitti jubeo. Die ſequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut *℞. thamarind.* ℥ß. *fol. ſennæ* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. ſ. q. aq. ad* ℥iij. *Colatura diſſolve mannæ & ſyr. roſar. ſol. an.* ℥j. *m. f. f. potio, ſumenda ſummo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter ſingulas purgationes interpoſito, modò ſymptomata omnia citiùs non diſparuerint. Et noctibus inſequentibus Paregoricum ex ſyr. de meconio ℥j. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tuſſis adſit, *Decoctum Pectorale*, & *Eclegma ex oleo amygdalarum dulcium*, *ſyr. Capill. Veneris & violarum* ſubinde aſſumenda præcipio. Atque ad nimium ſanguinis fervorem reprimendum, ſi febris magnoperè æſtuet, *Emulſionem ex ſeminibus frigidis* præſcribo; ut *Julapium ſeq. ℞. Aq. Nymph. Portulac. & lactuc. an.* ℥iij. *ſyr. de limonibus* ℥iß. *ſyr. viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu ſibi temperet, injungo, ut & à carnis eſu: poſt primam verò, vel ſecundam purgationem hauſtulum juſculi tenuis ex pullo gallinaceo facti ſubinde aſſumendum concedo. Verùm hoc notandum, ſi ſymptomata quævis graviora, ut reſpirationis difficultas, dolor capitis inter tuſſiendum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitet, hoc in caſu tam venæſectio, quàm Catharſis euſque debitis intervallis ſunt iterandæ, donec ſymptomata omnia penitùs evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto deſcripſimus, ſedulò tractandus. At non niſi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam ſævitiem aſſurgit, ut poſt unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc ſatis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quo minus errante diagnoſi febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, ſive febre Epidemica generalis cujuſvis Conſtitutionis habeatur, cùm ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periiſſe certò ſciam.

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU
PER
THOMAM SYDENHAM, M. D.

Accedunt ejuſdem

De Febre putrida Variolis confluentibus ſuperveniente;

Et

De Mictu ſanguineo à Calculo renibus impacto,

DISSERTATIONES.

VIRO

Tam Virtute quàm Eruditione undique conſummato.

CAROLO GOODALL, M. D.

Coll. Med. Lond. Socio.

CUm ea, quæ de Febre præſentis hujuſce Conſtitutionis nuper obſervâram, in publicum edere ſtatuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatiſſime, opellam hanc meam dicandam eſſe cenſui; idque ob duas potiſſimum rationes mihi faciendum videbatur. Primum quòd cùm amiciſſimus mihi ſis, comes individuus lateri ſemper hæſiſti, meque tuo juvaſti patrocinio contra omnes quotquot ſe mihi uſpiam objecerant. Quod non tam mei ipſius gratiâ præſtabas, quàm ex incocto generoſo Pectori honeſto, hoc eſt, ex magno proboque Animo, qui tibi Author fuit, ut Veritati à te cognitæ compertaque aſſentiri haud dubitares, etiam cum omnes fere omnium, qui rem Medicam tractabant linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non eſt quod iraſcar, (nec iraſcor ſanè) quandoquidem cum tot nequam Medicaſtri cerebroſa ſua ſomnia & figmenta venditantes, quo famam ſui Latiùs ſpargerent, toties mundo impoſuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non ſtatim & ſine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxos mori plurimum adverſantia in medium protuleram. Quo non obſtante

Sſſ 2 *cum*

cùm nihilo tibi minus debeam, mearum partium eſſe duxi, gratum animi mei in te affectum omnibus teſtatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectûs ultimas metas evectam, hâc deceat magis. Nam ſicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum inſignibus illuſtrare, atque aliis ſpectabiliores reddere ſatagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turba ac grege hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelſioris Genii notam ac characterem ſolet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potiſſimùm ſuſcribam hæc eſt: quod ſc. pro familiari illa & quaſi quotidiana conſuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus: Tibi imprimis, pluſquam cuiquam mortalium, notum eſſe oporteat, quanto cum labore Notitias illas, quantulaſcunque, tam Hiſtoriæ quàm Curationis Morborum, de quibus palam diſſerui, indeptus fuerim. Quæ omnia non ſimul & ſemel evulgavi, ſed interpoſito annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Iſtas verò Obſervationes meas ita mancas & imperfectas eſſe judico, ut me magis earum pudeat, quàm ut ullam exinde laudem mihi quæram. Utut ſe res habeat, illud ſaltem in mei excuſationem poteſt adferri, quòd licet 30 annorum, & quod excurrit, ſpatium, quibus ego non indiligenter in morborum obſervatione verſabar, ſufficere poſſe videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis ſpatium plus quàm ſufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quàm Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis diſtractiſſimo, ſatis erit ad eundem in omni Medicæ Artis, quaqua patet, circuitu ritè perficiendum. Ego ſaltem pro meo modulo omnem quam potui operam iſtuc contuli, ut Obſervationes quàm accuratiſſimas colligerem, quas ſine morâ prælo mandandas curavi, ut ſi quid utile haberent, id ſtatim Publico cederet. Quâ in re cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquieſcit animus meus, nihil porrò ſollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea ſcripta. Hoc tantum addo, quòd ſicuti ſi quis ea neglexerit, mihi nihilum nocuerit; ita qui ſemel tantùm perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc miſſa faciam. Obſecro te, Humaniſſime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique conſulas, quo teſtatum eſſe volui, quanto te honore proſequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longè minus quàm mihi perſpecta eſt virtus tua. Neque jure merito exiſtimare quis poteſt, me qui tui nullatenus indigeo, tibi aſſentari, cùm palàm profitear; Quòd ſicuti in eaquam exerces Arte, nemini ſecundus ſis (ut modeſtè loquar,) ita morum integritate, honeſtateque undique abſolutiſſimâ, omnes ferè quorum ego conſuetudine unquam uſus fuerim, ſuperes. Diu vivas poſt mea fata, & in Iatricâ palmam feras; non tam ad nummos poſterorum uſus corradendos (quæ quidem ratio, ſi cum ſequente conferatur, animam ferè Brutorum redolet) quam ut ſeculo tandem aliquando detegas, quibus modis iſtæ in morbis perſanandis difficultates, ſub quibus Ars Medica hactenus gemit & ſuccumbit, vinci queant. Quod dum moliris, iſtis quæ ego primis jeci fundamentis, ſi modò libet, poſſis ſuperſtruere. Ita tamen, ut errata

in

in quâ ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Obſervationibus ſive Hiſtoriam ſive Curationem hujus illiuſve morbi attinentibus, ubi ab annoſâ & repetitâ Experientiâ melius fueris èdoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, qui in vita cum eſſet, nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauſeam & faſtidium uſque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge.

Tibi ſemper Addictiſſimum

THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medicâ Admirabili Viro

D. THOMÆ SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
Eludis Orcum; quò tamen ibimus
Cuncti, quot humana Parentes
Et decima tulit ordo Lunæ;
Præſens fugacem ſiſtere Spiritum,
Præſens maligno tollere de toro
Mortale Corpus, & propinquum
Exequiis removere Morbum:
Quem Nos honorem, quas ſtatuas Tibi
Ponemus, O cui non alium parem
In arte Phœbus, ſe remoto,
Aut oriens videt aut recumbens?
Quo Febris audax cunque movet pedem,
Te Mater omnis, Te lachrymabilis
Accurrit Uxor, nè caducum
Orba virum pueroſque ploret:
Seu Confluentes fortè timet notas
Decora Virgo; Tu faciem eripis
Periclitantem protegiſque
Perniciem juvenum futuram.
Atqui odit artes & Tua poculâ
Hæres profuſus, quem ſimul extulit
Ad ſpem implicatus vel Febrili
Igne Pater, vel Hydropis Undâ.
Mirè paratam, Te Medico, Senex
Protelat Urnam, non ſine gloriâ

Digitized by Google

Phœbi Tuâque, qui fugaſti
Pollicitum ſibi magna morbum.
Sic Te ſcientem non faciunt Libri
Et Dogma pulchrum; ſed Sapientia
Enata rebus, menſque facti
Experiens, animuſque felix.
Non Mille Plantæ & multa domi Vitra,
Igneſque Centum aut Hypotheſis placens
Proſunt Medenti vel Coercent
Sæva Luis mala, ſæva Febris;
Ni pectus adſit conſilii potens;
Ni plena rugis Experientia
Uſuſque naturam ſecutus,
Quid faceret moneant in aurem.
Hæc Praxis olim grande decus Sacræ
Adduxit Arti; Sic Veterum ſtetit
Secura fama; ſic praivit
Hippocrates, *meruitque Cœlum.*
At non eandem ſorte pari viam
Preſſit Galenus; *Non* Arabes *Virum*
Æquè ſequuti; non Falernâ
Uſque madens Paracelſus *uvâ.*
Primus relicta Tu genium aſſeris
Fidemque normæ: En Diva Tibi Salus
Applaudit & ridens Juventus,
Visaque non metuens Sepulchri,
Ex quo vagantem ſcripta manu Tuâ
Correxit Orbem Pagina nobilis:
Longum Illa Morboſis, Tibique
Perpetuum patefecit ævum.
Jam ſiqua reſtant, Eja frequentibus
Concede votis; Nos Juvenilium
Vulgus Medentûm, Nos avarâ
Quælibet excipiemus aure.
Fortè & futuro tempore quiſpiam
Poeta, Muſis charior, ætheri
Te ſidus addet, Te ſalubre
Sidus, & in Criſibus benignum.
Me deſtinantem talia Chymicæ
Curæ repoſcunt: Me Medicus labor
Et Spes locata non vacare
Pieriis patiuntur undis.

ED. HANNES.
Ex Æde Chriſti, *OX.*

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA

DE

NOVÆ FEBRIS INGRESSV.

TAmerſi ingraveſcens jam ætas, & à diuturnis morbis pænè confecta, miſſionem à Cogitandi penſo, Meditationeque intenſiori vel eo nomine ſibi jure poſtulare videatur; attamen non mihi tempero, quin vel propriæ ſanitatis diſpendio, alienam curare ſatagam: populares ſcilicet meos admonens de ſubingreſſu Novæ cujuſdam Conſtitutionis, à qua pendet Febris Nova ſpecies à nuper graſſantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum eſt, quòd in Autumno, *Anno* 1677. Febres Intermittentes ſe primùm exerebant, quæ quotannis increbreſcentes, & Ἐπιδημικώτεραι factæ, donec ad ſuum ſtatum ſive ἀκμὴν pervenerint, poſtmodum ſenſim decreſcebant; & poſtremis hujus Conſtitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi potuerint. Quâ de re pariter animadvertendum eſt, poſteriores duos Conſtitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidiſſimâ fuiſſe infeſtatos; penultimum maximè, nempe Annum 1683. in quo ita enormi Brumâ intemperies deſæviebat, ut nemo quiſquam viventium illi parem, vel intenſiſſimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thameſis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcurſitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numeroſiſſimam hominum frequentiam, ſolidi inſtar pavimenti, facilè ſuſtentaret. Subſequens Annus 1684. licet nec intenſo frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobique ceſſit. At cum primùm exolverentur gelu Anno 1685. menſe Februario, exorta eſt Febris iſta, de qua jam agere inſtitui; quam quidem ego novam Febris ſpeciem eſſe arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægreſſum invaluit, eſſe prorſus diſſimilem.

An hujuſce Conſtitutionis mutatio mutationi manifeſtarum aëris qualitatum, quæ per binas has hyemes ſucceſſit, tribuenda ſit, ego non ſatis ſcio; quum pro comperto habeam alterationes quod ſenſibiles Annorum qualitates, utcunque diſpares, morborum Epidemicorum ſpecies non protuliſſe; & certam annorum ſeriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento diſcrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum ſpecie producendâ conveniſſe. Quod cùm seriò animadverterim, opinari mihi ſubiit, prout à me aliàs dictum fuit, Conſtitutionis mutationem à ſecreta aliqua abditaque alteratione in terræ viſceribus Atmoſphæram

omnem

Digitized by Google

omnem pervadente, vel à Corporum Cœleſtium influxu aliquo maximè pendere. Tametſi hîc eſt notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, ſicciſſimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia conſtrinxerat; nec quicquam remiſit, donec menſis Martius adoleſceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiſcente gelu terrâ ſolveretur, mox Febris Peſtilentialis, poſtmodum ipſa Peſtis graſſari cœperunt. Utut verò hoc ſe habeat, Febris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm ſe oſtendit, nempe Februario menſe 1684. & tàm præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latiùs vagata eſt; longè magis & Ἐπιδημικωτέρως aliis in locis, quàm hîc Londini delæviens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò exiſtimabam, illam non ex eo genere Febrium fuiſſe, quas ego Stationarias appello; ſed potiùs ex intercurrentium familiâ, quæ ſingulis ferè annis promiſcuè adoriuntur. Non aliud ſcil. morbi genus eſſe rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quàm Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente diſcriminis notâ, quòd in hac Febre ſubindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonicâ, qualia ſunt Tuſſis vehementior, Cephalalgia inter tuſſiendum ſæviſſima, & quaſi Caput diſtringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyſpnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cùm itaque Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore ſolicitaret, viſum eſt conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuiſſe jam ſentio, in formâ Poſtſcripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens conſenſus, quo Febris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculenter conveniebat, quæ nullâ non hyeme ſubinde occurrit. At cum æſtate ſuperveniente, quæ Febres illas Peripneumonicas ſolebat fugare, hæc nihilominus perſeveraret, ſtatim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Conſtitutionem redigendam omnino cenſui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehenſa, hæc fere ſunt, & olim fuere: Æger per vices calore & frigore tentatur; ſæpenumero & caput, & artus dolore queritur; pulſus ſanorum pulſui non abſimilis eſt; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum ſanguinem haud rarò æmulatus; Æger ut plurimum laborat Tuſſi, quæ quidem quantò ab hyeme longiùs invadit morbus, tantò citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina) ſub primum morbi inſultum quandoque occupat. Febris tametſi prorſus continua ſit, ſæpe tamen Exacerbationes moleſtiſſimas ingruente nocte apportat, non aliter ac ſi duplex foret Tertiana, ſive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum quantumlibet leviſſimè ſtragulis coopertus ſit, non ſine magno ſuo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum verſâ vel in Coma, vel in Phreneſin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis eſt in hoc morbo ad Phreneſin lapſus, ut perſæpè ſuâ ſponte, nullâ ejuſmodi datâ anſâ, illico ſubrepat. At non eo excandeſcentiæ & furoris aſcendit. Phrenitis in hac Febre, atque illâ, quâ Variolis atque aliis Febribus correpti

correpti laborant; quinimò æger potiùs tranquillè delirat, incongrua ſubinde effutiens. Ab intempeſtivo Cardiacorum uſu, & regimine paulò calidiore Petechiæ ſæpius effloreſcunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpureæ, certiſſimum ſummæ Inflammationis indicium, tàm in hoc, quàm in alio quovis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliares, quas vocant, in ſuperficiem corporis ſe diſpergunt, Morbillis haud multum abſimiles, niſi quod rubent magis, & quando recedunt, ſquamulas iſtas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ ſponte ſuâ nonnunquam ingruant, ſæpiùs tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida eſt, vel ſicca. Ubi inaruerit, fuſci eſt coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. Ubi verò humida eſt Lingua, omni ex parte alba eſt, pelliculâ item ſcabrâ & alba veſtita; Nam ſi æger ab adhibito regimine plus juſto incaleſcat, lingua ferè eſt fuſca & arida; ſin minùs, humida eſt, & alba. Idem de ſudore dicendum eſt, qui pro ratione diverſi regiminis præfati dimanat. Nam ſi calidius tractetur æger, ferme viſcoſus effluit, è capitis præſertim regione. Quamtumvis autem ſudor copioſè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis ſentit æger; unde liquet ejuſmodi ſudores ſymptomaticos tantùm eſſe, criticos non eſſe. Primis morbi diebus ſudoris ex arte provocatio, materiam morbificam ſi non in caput, ſaltem in artus ſolebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phreneſis ſemel invaluit, nulla reſtant Febris indicia, niſi quòd pulſus nunc citatior eſt, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè geſtâ ſpiritus in confuſionem omnimodam adigantur, pulſus inordinatus cum ſubſultu membrorum ſubingreditur, quem non ita diu pòſt mors excipit.

Curationem quod ſpectat; iſta Peripneumoniæ ſigna quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni poſtremi, quo primùm emergebat, ſtatim ab hyemis exitu fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorſus in Peripneumonicarum familia cenſendam eſſe. Ac proinde me ſtatim contuli ad uſum Methodi iſtius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothæ, & Auctario ſuprà memorato. Quæ quidem Methodus ſatis feliciter ceſſit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adverſam valetudinem meam vix ſufficiebam, tum etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aſpernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum ſuaderet; jam mihi ſatis compertum eſt, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidiſſimas hyemes excepit, perpendo temperiem [Hyeme præſertim, ſi modo Hyems dici poſſit quæ nullum frigus notabile ſecum adduxit;] mihi inquam conſtat, hanc Febrem nihil eſſe aliud, quàm ſimplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimendam, omnino dirigendas eſſe.

Hunc itaque ductum ſequens, primo loco ſanguinem è brachio dextro ad

ad ℥x educi volo. Neque ſanè Febris hæc (utut ſanguis emiſſus Pleuriticorum ſæpiſſimè ſanguinem æmulatur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem reſpirationis difficultas, dolor capitis inter tuſſiendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in caſu tam venæſectio quàm catharſis euſque ſunt iterandæ, donec ſymptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendum volo. Veſperi *Epiſpaſticum* ſeu Veſicatorium Nuchæ appono. Sequente Aurorâ, lenitivam hanc Potionem exhibeo.

℞. *Tamarind.* ℥ß.
Fol. ſenn. ℥j.
Rhabarb. ʒiß.
Coq. ſ. q. aq. ad. ℥iij.

in Colat. diſſolv. Mann. & ſyr. Roſar. ſolutiv. an. ℥j. *Mſ. F. Potio, ſumenda ſummo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præſcribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ ſomni poſt Catharſin toties, quoties Paregoricum hoc vel ſimile injungo.

℞. *Aq. Paralyſeos* ℥ij.
Syr. de Meconio ℥j.
Succi Limon. recenter extracti cochl. ij.
Mſ. F. Hauſtus.

Id ſcil. cavens, ne fortè ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium ſanguine & humoribus Purgantia ſæpe excitant, æger ex ſpirituum Animalium confuſione, Comatoſus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Quâ de cauſa ego in Febre Comatoſa Anni 1673. Catharticum propinare non auſus, in Clyſterum uſu ſubſiſtebam, certò ſciens Remedia Purgantia eo tempore uſurpata, illico Comata adduxiſſe. Quod fortean aliter evenire potuiſſet, ſi Paregoricum uſurpatum fuiſſe poſt talem Catharſin mihi in mentem veniſſet. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ ſomni nullatenus eſt concedendum; nè ſc. Cathartici poſtridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri ſolet quantumvis ſerò aſſumatur illud) ſufflaminet, vel ſi non in ſolidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut aliâ quavis Febre Epidemicâ, ſtatutum mihi eſt alvum non turbare in principio ſtatuve morbi, niſi Venæ-ſectione præmiſſâ. Quæ quidem praxeos Regula ſuſque deque habita aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maxumè, prout aliàs in cautelam monui.

Obſervandum eſt autem, quod licèt plurimùm Evacuationes omnes præfatæ in hujus Febris Curatione uſurpari debeant; ſæpe tamen æger, maximè ſi Juvenis aut Infans fuerit, poſt eductum ſanguinem unâ Catharſi defunctus, ſtatim convaleſcit, nec pluribus fatigandus eſt, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnatâ. E contra verò nonnunquam opus eſt ut alvus

ad

Digitized by Google

ad plures quàm ſuprà diximus vices ſollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò evenit, Ægro è Febre jam dictâ methodo liberato, recrudeſcentia materiæ Febrilis poſt dies aliquot morbum poſtliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tametſi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit niſi ab Aphthis quæ ſub exitu Febris præcedentis ſupervenere, & quæ jam ad ſtatum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum eſt, & Singultum per intervalla redeuntem ſæpenumero poſt ſe trahit, qui etiam ſublatâ Febre per dies aliquot perſeverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium ſponte tandem evaneſcit. Quod eſt diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu ſub finem hujuſce Febris accedente nihil ægro periculi eſt, niſi officioſè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod ſi fiat, Mors pro Medico eſt. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum uterviſ, ſi non ſponte faceſſat, ſed in longum tempus decurrat, facilè fugantur uſu *Pul. Corticis Peruviani*; nempè ℥j. *Corticis cum ſyr. Papaver. Rhœad. q. ſ.* in forma Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo aſſumptâ quam olim tradebam Epiſtolâ ad D. D. *Brady*, ſuperbibendo hauſtum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc caſum ſcopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratiſſimis, modò non fruſtrentur ejus vires (quod fieri aſſolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis ſequentia vel his ſimilia nonnunquam præſcribo.

℞. *Conſerv. Lujulæ & Cynosbati an.* ℥j.
Conſerv. Berberum. ℥ß.
Cremoris Tartar. ℨj.
Cum ſ. q. ſyr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moſchat. ter. in die ſuperbibendo ſeq. Julapi cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralyſ. an.* ℥iij.
Syr. de Limon. ℥jß.
Syr. Violar. ℥j.
Mſ. F Julapium. vel:

℞. *Aq. Font.* ℔j. *Aq. Roſarum, Succ. Limon. Sachar. albiſſ. an.* ℥iiij. *Coq. lento igne dum deſpumaverint cap.* ℥iij. *ad libitum.*

Verùm in his omnibus ſpiritum Vitrioli; etſi ſummè refrigerantem, ſemper devito, utpote qui, cùm egregiè ſtypticus ſit, minùs convenit morbis omnibus quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus ſpiritûs naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vergente, ut æger dum hâc Methodo tractatur, nocte ſubindè ſudore ſponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur univerſa morbi ſymptomata. Quo non obſtante, cùm hujuſmodi diaphoreſi fidendum non ſit, ſupradicta Methodus nullo pacto eſt intermittenda; quandoquidem ſi æger ad longius temporis ſpatium iſtis ſudoribus indulgeat, Febris quam Purgationes præcedentes quadantenus

Digitized by Google

tenus ſubjugaverunt, denuo vires reſumet. Si enim diaphoreſis iſta protrahatur ultra tempus illud quo particulæ Febriles Coctione debitâ præparatæ, prorſus diffluantur; qui poſt inſequuntur Sudores non ad aliud faciunt quàm ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt Sudores iſti qui ſponte manabant, Critici fortaſſe fuerint, quoad materiæ Febrilis ejus quæ expulſioni jam parata eſt, eliminationem, alii tamen qui poſt illos eliciuntur, *Symptomatici* tantùm eſſe poſſunt, atque adeò officere magis, quàm prodeſſe. Verbo dicam: Hujuſmodi ſudoribus noctu ſponte ſuâ prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare ſtragula nec plura, nec denſiora illis quibus ſanus aſſueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulum ſolito diutius manè ſubſequente; & poſtea pergat in ſuprà deſcriptâ medendi methodo.

Diæta expultricula avenacea eſt, vel juſculo hordeaceo, cum pomo ſubinde ad ignem cocto, atque etiam poſt ſecundam purgationem juſculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cereviſiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. ubi in aq. Communis ℔ ij. cocti, & poſtea ſacchar. albiſſ. edulcoratum.

Poſt Catharſin bis celebratam nulla ſuadet neceſſitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus aut ſimilibus Eupeptis ægro interdicere, cùm hæc per purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, ſi alii via inſiſteretur. Atque porro poſt ultimam purgationem modo Febris aliquantulum deflagraverit, & intermittentis typum nundum prorſus induerit, Vini Canarini cochl. tria vel quatuor manè & ſerò, ut & poſt prandium; per dies aliquot propinentur, quo & vires citius inſtaurentur, & febriles avertantur acceſſus.

Cùm autem hæc Febris ſpecies præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quaſi apta nata ſit, nec ſine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos ſollicitè moneo ne ſe nudos lectulo, niſi noctu tantùm committant: Quòd ſi uſque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore ſedere nequeant, permitto ut vel ſuper lectum, ipſum, vel ſuper grabatum, veſtiti jaceant, capite paululum elevato; nec ſino ut focus ſit luculentior in cubiculo, quàm cui æger tunc cum ſanus erat aſſueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum eſt ab initio in ſingulis hâc Febre correptis (ſi fœminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias,) ita neceſſariò eſt imperandum, ubi ad ægrum quem ob regimen juſto calidius, Phreneſis, Petechiæ, aut Purpureæ Maculæ obſederunt, aut alia quævis efferatæ inflammationis indicia, acceſſitur Medicus. Hoc enim in ſtatu, quantumlibet ſanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs ſedabitur Febris; quàm æger ſe lectulo interdiu abſtinuerit: Cùm calor circumambientis aëris inter ſtragula concluſi, ſanguinem plus ſatis exagitet, & procumbentis cor-

po-

poſis ſitus vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hîc ubi Phrenesis ob methodum imperitiorem ſemel invaluit, nec ſubito deleri poteſt, nec tutum eſt repetitâ ultra limites præſcriptos vel Phlebotomiâ vel Purgatione, ejuſdem curationem aggredi, tandem verò ſuo tempore ſuâque ſponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque ſemper præcipio, nullum Emplaſtrum admovens, ſed Pileolum tantùm quod ablatum raſurâ Capillitium ſpiſſitudine quadantenus compenſet, aut ſaltem Caput à frigore externo muniat. Hâc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut ſenſim calidas impreſſiones Phreneſin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hîc dicuntur, de Comate etiam huic Febri ſupervenienti dicta ſunto, in quo ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput ſurſum fertur, ac proinde ſi linguæ albedinem excipias, nulla adſunt febris ſigna, at æger Apyrexia prorſus frui videtur. In hoc pariter affectu ac in alio, Cathartica, ſudorifica, veſicatoria atque id genus alia non tantùm nullo cum fructu, ſed ne quidem ſine maximo periculo uſurpantur; iſtiuſmodi enim evacuationes mortem ſæpius quam ſymptomatis hujus curationem adſciſcunt. Quamobrem poſt evacuationes generales per venæſectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc ſymptoma aſtantes perterrefaciat, tota res naturæ & tempori committenda eſt. Licet enim ſtupore æger diu laborârit, poſt aliquam multos tamen dies priſtinam ſanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim affigatur, ſed de eo eximatur indies, & ſupra grabatum vel etiam lectum veſtitus decumbat. Interim autem abradatur caput & ſub affectus finem vini canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fuſius egi in *Sectione quinta & capite ſecundo, lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam inſigni Febrim conſtitutionis illius comitante, differui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus eſt Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, ſi fortè membrorum ſubſultum, vel motum Convulſivum in ægri corpore perſentiſcat, dum pulſus tangitur; quandoquidem in quibuſdam generis Nervoſi affectibus tam Venæ ſectio quam Purgatio, etiam ſæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, ſed & neceſſariò ſunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulſionis ſpecie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & ſanavi ipſemet, & Venæ ſectionibus & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cùm & mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam aſſero, veritati luculenter aſtipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulſionis eſt ſpecies, quæ utplurimum pueros puellaſve à decimo ætatis anno, ad pubertatem uſque invadit; primò ſe prodit claudicatione quadam vel potiùs inſtabilitate alterutrius cruris, quod æger poſt ſe trahit fatuorum more; poſtea in manu ejuſdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nullo pacto poteſt continere in eodem ſitu

vel horæ momento, ſed in alium ſitum, aliumque locum convulſione quadam diſtorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os poſſit adducere, mille geſticulationes, Circulatorum inſtar exhibebit; cùm enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à ſpaſmo manu, huc illuc aliquamdiu verſat donec tandem forte fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam miſellus id tantum ageret ut deditâ operâ ſpectantibus riſum moveret. Cùm Affectus iſte ab humore aliquo in nervos irruente quorum irritatione iſtiuſmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-ſectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervoſum omninò dirigendas cenſebam. Quem in finem hâc utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij. plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die ſequente vel dimidiam partem, vel quiddam ampliùs [pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minoriſve corporis ad ſubeundam Catharſin aptitudine) Potionis Purgantis Communis ſuprà deſcriptæ ex *Tamarind. Foll. Senn. &c.* exhibeo. Veſperi hauſtulum ſeq. propino.

℞. *Aq. Ceraſor. Nigr.* ℥i.
Aq. Epilept. Langii. ℥iij.
Theriac. Androm. vel ℈j.
Laudani liquid. gutt. viij.
F. Hauſt.

Potionem iſtam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præſcribo, & Hauſtum paregoricum iiſdem noctibus. Poſtea ſanguinem rurſus extrahi curo, dein ut ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim ſanguinem mitto, & ſubduco alvum donec ægro vena ter quatérve fuerit inciſa, & poſt ſingulas venæ-ſectiones, toties fuerit purgatus, quoties, vires ferre poſſe viderentur: eo tamen temporis ſpatio inter alternas evacuationes diligenter obſervato, ut nihil indè periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, ſequentia præſcribo.

℞. *Conſerv. Abſynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ℥i.
Conſerv. Anthos ℥ß.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moſchat. condit. an. ʒiij.
Zinzib. condit. ʒi.
Syr. è ſucc. Citri q. ſ. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moſchat. manè & horâ quintâ veſpertinâ. ſuperbibendo Vini ſequentis cochl. v.

℞. *Rad. Pœoniæ. Enul. Campan.* Imperator. *& Angelicæ an.* ℥j.
Fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. marrubii albi, & ſummitat. Centaur. minor. an. M. I. *Baccar. juniper.* ʒvj.

Cort.

Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigide in Vini Canarini ℔vj. *Coletur. tantummodò tempore uſûs.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv.
Aq. Epilept. Langii & Bryon. compoſ. an. ℥j.
Syr. Pœoniæ ʒvj.
Mſ. f. Julap. cap. cochl. iv.
Sing. noctibus cubitum iturus, inſtillando C. C. gutt. viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſtrum è Caranna.

Quanto magis convaleſcit æger, tanto minus pedem ducit; tanto pariter & diutiùs, & conſtantiùs manum in eodem ſitu continens, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certiſſima ſunt indicia quantum profecerit in ſanitate redintegrandâ. Ad quam quidem conſummatiùs perficiendam, licet author non ſim ut plus ter quaterve ut plurimùm ſanguinem emittat æger, attamen Remedia Cathartica & alterantia eouſque in uſum ſunt revocanda, donec rectiſſimè tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo ſemel laboravit facilè recidivam pati poſſit, è re fore exiſtimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipſa tempeſtate anni ſequentis, vel paulò antequam Morbus primò invaſit. Sane haud multum abeſt quin huic Methodo *Epilepſiam Adultorum* cedere poſſe autumem, modo Remedia præſcripta ætati eorum ritè adæquentur; tametſi, cùm non niſi perquàm raro hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem ſum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hyſtericis obnoxiis quandoque accidit, quod ubi Curatio Evacuationibus dictis commiſſa fuit, Febris poſt Venæ-ſectionem & purgationes iſtiuſmodi iteratas etiamnum duret procurratque. In hoc caſu Febris, quæ jam urget ſpiritum commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus plane debet, ac proinde jam aliis omnibus poſthabitis Indicationes curativæ, modo ſigna Peripneumoniæ & inflammationes circa partes vitales abſint, ad quietem ſpiritibus inducendam & eorum orgaſmum ſedandum omninò ſunt dirigendæ. Quem in finem ſingulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par ſit exhibeatur, atque etiam medicamenta *Hyſterica* propriè dicta bis vel ter in die injungantur, qualia ſunt pilulæ ex *Galbano*, *Aſſafœtida*, *Caſtoreo* & ſimilibus, & julapia ejuſdem indolis in cap. de affect. Hyſter. deſcripta. Inſuper ad vires inſtaurandas & vapores, quos dicunt, ſupprimendos concedatur ægræ talibus victitare, tam quoad cibum quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tùm anno ultimùm elapſo, tùm maximè hoc ipſo qui nunc currit; exacerbationem quandam ſub noctem quotidie adducere, Paroxyſmo Febris Intermittentis non abſimilem. Quamobrem Medici illi qui uſu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermitte-

Digitized by Google

bant [ſæpe etiam quæ ne intermittebant quidem] per illam annorum ſeriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certiſſimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrem adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis ſuffragante tentarent, non tamen æquè feliciter illis ceſſit, atque prioribus iſtis annis plerumque ceſſerat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rariſſimè ægrum à morbo liberâſſe. Idque ita perrarò, ut quoties reſtitueretur æger priſtinæ ſanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ità penitus Cortex deſcivit ab illa ſanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim iſtam intelligo, quà cum nobis impræſentiarum res eſt, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus repetitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè atque olim ægris opitulatur. Unde liquido conſtat hanc Febrem ab iſtis Conſtitutionis prioris toto cœlo diſtare. Cum ne hilum quidem Corticis uſu hîc proficiamus; cumque hæc è Vino & Cardiacis, aliiſque Calidis exaſperetur magis; quibus omnibus cum Corticis uſu olim ſatis conveniebat quia & cum ipſa Febre.

Porrò notandum eſt, quòd graſſante hâc Febre, per æſtatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbis perſæpe non tam Pathonogonicis Febris ſignis, calore &c., inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc ſiccis, nunc dejectionibus, ſe oſtendebat. Cùm nihilominus ſub hac larvâ ipſa hujuſce tempeſtatis Febris deliteſceret, in qua exhalationes ſanguinis inflammatoriæ, non pro more ſolito, in externum corporis habitum protrudebantur, ſed introrſum per Arterias Meſentericas in viſcera inferioris ventris, ſive Inteſtina; & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomituririonem excitare ſolent, præcipuè ſtatim ab ingeſtione ſive potûs ſive nutrimenti cujuſvis ſolidioris: Quamvis autem hæc Febris ſub dictorum Symptomatum ſpecie & formâ deliteſcat, omnino tamen genuinâ illâ Methodo, quam ſuprà dedimus, expugnanda eſt, perindè ac ſi uſitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-ſectionis, quam repetitæ Catharſeôs. Niſi quod hîc animadvertendum ſit, quod quoties Febris eò uſque Ventriculum infeſtet, ut æger porionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* [quæ ad ℈ij. exhibitæ nunquam non per viſcera ſibi exitum parant] loco Potionis leniter Purgantis ſubſtitui poſſit, Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger ſuperdormiat.

Tum etiam Hypnoticum doſi paulò largiore eſt concedendum *v. gr. Laudani ſolidi Londinenſis gr.* jß. cum ſimili quantitate *Maſtiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18. vel 20. in ℥j. *Aq. Cinamom. Hordeat.* aut alio quovis Vehiculo generoſiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori

quan-

quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs inſurgat. At ſi quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur? cum officio ſuo fungantur, corpore minùs quàm ex Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hîc mihi ſunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti obſervatione didici, *Aquæ Minerales* in Ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhœâ, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel ſuſpicari poſſimus, præſcribi ſoleant. Quandoquidem in tam ſubtili & ſpirituoſo morbi genere ac Febris extat, ejuſmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more uſitato comitantur, accidentia prorſus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu ſæpèque obſervaſſe memini.

Illud interim omnino obſervandum eſt, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obſtantibus iis quæ ſuprà jam tradidimus, quotieſcunque prædicta ventris Tormina ad *Dyſenteriam* uſque *confirmatam* (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucoſa una cum ſanguine per ſedem excernitur) promoventur; hîc mihi periculoſiſſimum eſſe conſtat morbum aggredi protractiore illâ Methodo, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres iſtos humores, eſſe docet [ut de Remediis Aſtringentibus, varii generis, & variante formâ intro aſſumptis, tum & clyſteribus nunc Abſtergentibus, nunc conſolidantibus ſubinde injectis nihil dicam, (cùm Experientia didicerim Dyſenteriam & certiſſimè & celerrimè curari, ſi miſſis ambagibus, Fluxus Laudano confeſtim ſiſtatur. Ita enim atrox & vehemens eſt hicce morbus, ut, ſi Dyſenteria jam confirmata adhuc purgare ſatagas, perquam metuendum ſit, ne Dyſenteria ſumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te poſtea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ ſpoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemicâ vel Aq. Mirabili, vel aliâ ſimili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc ſæpiùs ſtatis intervallis, ſi nempe Doſis jam præſcriptâ, manè ac ſerò tantùm uſurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compeſcendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incraſſatis, vel jam magis conſiſtentibus (quod primum ſanitatis mox recuperandæ indicium eſt,) & fugatis Symptomatis, tutiſſimum arbitror, ut æger aliquantiſper in uſu prædicti Remedii manè & ſerò capiendi perſeveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem eſt diligenter, quod ægrum diutius ab uſu Paregorici lectulo affigendum curo, cum ſitus quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet, niſi æger ſomnos poſt in lecto ſatis longos captaverit. Diætam quod attinet; ſi æger vino priùs aſſueverat, Canarenſe concedo, probè tamen aqua dilutum, in qua panis cruſtulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc uſum in lagena

aſſervandam jubeo, ut in promptu ſit ubi uinam eſt contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi uſto in Aqua fontana, hic etiam affatim eporum prodeſt. Pro victu juſculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum ſine teſta coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos dies ſufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generoſos, tum ad alimentum uberius ſolidiuſque paulatim aſcendendum, ne ſcilicet nimia vacuitas ſive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio ſolet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc eſt adnotandum, quòd licet in conſtitutione jam regnante, Laudanum ſolitarium ſuo Marte Dyſenterias ſubjugabat; in iſtis tamen Annis, in quibus Dyſenteriæ Epidemicæ graſſantur, & cæteris præluceant morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuationes quas in Capite de Dyſenteria olim deſcripſi, in uſum revocare.

Et ſicuti in radicata illa Dyſenteria modò dicta, ita etiam in hoc qui ſequitur caſu, fieri non poteſt, ut Curatio Methodo illa quæ Febri unde primitus ortum duxit, debetur, illico poſſit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam uſu venit, ut quis rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ ſunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepentè viſcerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac inſultu graviſſimè diſcruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam ſupraſcriptam, ad Medicamenta neſcio quæ Calefacientia, tam intro aſſumenda, quàm extra applicanda ſe confert: eo ſc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem eſſe auguratur, his mediis diſcutiat, donec tandem augeſcente dolore & viſceribus diuturniori morâ quaſi impacto, motus Inteſtinorum Periſtalticus quo ex naturæ ordine omnia deorſùm propellere debent, inverti occipit, & incluſa omnia ſurſum tendunt; unde æger ſæviſſimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca paſſione deſinente. Hic in Medendi ratione quam Febris quæ hujuſce Symptomatis Cauſa erat Antecedens, ſibi poſtulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut ſanguinem ex ægri brachio ſemel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea ſtatim Emetica fieri, atque ita ſurſum inverſum viſcerum motum magis promovere ſolent; cùm ut plurimum vix fortiſſima quidem Medicamenta Purgantia vel minima eorum pars inteſtina permeare valeant, ac ſedem petere. Rebus ſic ſtantibus conſultiſſimum eſſe arbitror brachii venam primùm pertundere; mox interjectâ horâ unâ alterâve, Clyſterem aliquem ex iis qui potentiùs operantur injicere, ego fumum Nicotianæ ſive Tabaci, ex Tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, Enema omnium quæ mihi innoteſcunt hactenus efficaciſſimum eſſe duco. Qui etiam poſt moram aliquam reiterari poteſt, niſi prior immiſſus, ſolutâ alvo, meatus deorſum verſus reſeraverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente omni-

omnino neceſſe eſt, ut Catharticum paulò fortius ac δραςικώτερον in uſum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere: Ut,

℞. *Pil. ex duobus gr.* xxv.
Mercurii dulc. ℈. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. n.* iiij. *cap. è cochl. uno Syr. violar.*

nullum inſuper liquorem aſſumendo, ne minus retineantur. Sin autem æger hoc Remedium per os rejecerit, hâc methodo procedendum.

Laudani liq. gut. xxv.
Aquæ Cinnam. fortis ℥ß.

inſtillatæ ſtatim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum uſu vomituritio ac ventris dolores remiſerint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem ſub Laudani tutela aſſumtum retinebitur, ac ſuo tandem defungetur munere. Verùm ſi *Anodynorum* virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore reſtitante; in hoc caſu, ex dejectionibus per inferiora ſpe omni impræſentiarum abjectâ, ad uſum Paregorici ſupra deſcripti revertendum, idemque eouſque repetendum quarta vel ſexta quaque hora, donec inteſtinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorſum verſus reſtituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod hactenus ob contrarium inteſtinorum motum in corpore ſiſteretur, jam operationem ſuam per ſedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum uſu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipſe dum hæc ſcriberem in Generoſo quodam Ileô ſæviſſimô laborante expertus ſum; cui tamen poſtea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quam acrium Catharticorum retentione, *Aphthæ* ſupervenere, ſed quæ ſatis facilè debellarentur uſu Corticis Peruviani ſupra deſcripto; ut & os ſæpe colluendo cum ſequente Gargariſmate.

℞. *Succi Pomorum agreſtium* ℔ß.
Syr. de Rubo Idæo ℥j.

At cùm jam ductus illi pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum eſt, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec ſcilicet tumultus nuper in viſceribus excitatus, omnino reſederit; quod temporis ſpatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandiſque ſatis commodè impertiri poteſt. Quo facto Catharſi alternis diebus, ut ſupra, repetendæ vacare debet, ſi vel minima adhuc reſtent Febris veſtigia. Sed de hoc ſatis.

Si infans hâc Febre laboret Gargariſma, tum hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplaſtrum Epiſpaſticum poſteriori cervici admoveatur.

Cum Cerevifia in qua Rhabarbarum fuerit infuſum purgetur,

Si poſt Catharſin Febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cort. Peruv.* (in cap. *de Febre Intermittenti*, pro Infantibus deſcriptum) exhibeatur.

 Hoc

Hoc in loco inſuper eſt animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æquè cum Adultis obnoxii ſint, ac proinde pati cum illis Methodo curandi, niſi quod pro ratione ætatis, minor ſanguinis quantitas eſt detrahenda, ac Catharſis tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam forsè rarius celebranda [ſæpe enim & Infantium & Juniorum morbus à primo vel ſecundo ſaltem Cathartico prædominabitur ;] nihilominus ſeriò advertendum eſt, an quæ hoc modo tractatur Febris pro certo hujuſce Conſtitutionis fuerit, non verò alterius ſpeciei, quod diligenter perquiri debet in Febribus iis quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuscunque annorum Conſtitutionibus. Vulgo enim notiſſimum eſt Infantes à doloribus ex dentitione ortis, ſæpiùs in Febres agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis Febribus internoſcuntur. In harum ego Curatione diu multumque angebar, nec niſi nuperis his annis, certò mihi perſuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad ſanitatem reſtituti fuerunt, tàm Arte quàm Caſu convaluiſſe, donec tandem de felici ſucceſſu Remedii haud ita celebris, imò ob tritum ejus uſum planè contempti, frequenter admonitus illud ipſe quoque præſcriberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innoteſcunt medicamentis optimè votis hiſce reſpondet. Ejuſmodi verùm eſt. Guttæ duæ, tres, vel quatuor ſpiritus C. C. pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero Aq. Ceraſor. nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor vel ſex.

Eſt & Symptoma aliud Infantibus permoleſtum longè diverſum & à Febribus variorum Annorum Conſtitutionum, & ab illa proximè memoratâ. Eſt verò Hecticæ ſpecies Infantes diu affligens, quâ infeſtati ſine inſigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quàm corporis truncus ubique emaciantur. Sympliciſſima quâ hîc utor methodo, talis eſt. Rhei electi taleolatim inciſi ℥ij. in lagenam vitream duarum librarum Cereviſiæ tenuis capacem, ſubere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti ſolet infans;) quam Cereviſiam ita medicatam infanti tam noctu quàm interdiu, & cum & ſine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem ſuper affundi jubeo; quibus pariter exhauſtis, alias adhuc duas pro tertia vice ſubſtituo; quo facto & Rheum vires ſuas amittit, & Infans morbo utplurimum liberatur. Ne tamen Cereviſia primùm affuſa Rhei vi Cathartica ſaturatiùs impregnata, juſto vehementius alvum cieat, cautius agimus, ſi libra una epota alteram ſtatim adjiciamus: poſt verò, recentem Cereviſiam non affundemus, niſi exhauſta ea omni quæ prius fuerat lagenæ incluſa.

Sed ut ad Febrem de qua nunc agimus, Conſtitutionis ſcilicet jam currentis, revertamur. Hoc ſedulò obſervandum eſt, quòd in hoc Febris genere (perinde ac in Rheumatiſmo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio ſolis evacuationibus abſolvitur] ſi dictis evacuationibus pertinaciter inſiſtamus, uſque dum Symptomata omnia prorſus ablegaverimus, ſæpius

ægro-

ægro non niſi Morte medebimur. Neque enim ita inſolens eſt, ut Symptomata quædam leviora, & quaſi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantiſper etiam expirante jam morbo, perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum eſt, quæque ſua ſponte pari paſſu quo ſanitas redit, abſcedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud ſunt quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies; ſi huic ſaltem addamus in cauſæ partem, exinanitionem illam quam ægri à conſuetis cibis potùque abſtinentia ſuperinduxit: quo omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata & pænè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quàm in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum ſc. & quaſi diſjectum fractùmque Spirituum Animalium Syſtema. Quapropter poſt factas, quæ tollendo morbo ſufficere queant evacuationes, Prudentis Medici eſt, ab importuna earundem ordinatione ſibi temperare, & pauliſper attendere quid Tempus, Medicorum ſæpè Feliciſſimus Optimúſque, ad leviculorum iſtorum Symptomatum depulſionem conferre poſſit, quæ quidem ſæpenumero, prout multoties reperita obſervatione comperi, à Paregorico duabus vel tribus noctibus aſſumpto, ſine alio quovis apparatu, ſub morbi hujuſmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus ſum omnibus, in hujuſce Febris curatione facilè antecellit. Si quando verò Febrim non prorſus tollat, id ſaltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hîc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cùm autem Catharſi iſthic imperata Curationi hujus Febris obeſſe nonnullis fore videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo atque ita potenter ægrum refrigerare atque Catharſin, poſt venæ-ſectionem [quæ ubique præmittenda eſt] celebratam. Tametſi enim Medicamentum Purgans eo ipſo quo ſumitur die, atque adeò inter operandum majorem impræſentiarum & in ſanguine & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; tamen noxa emolumento mox inde ſubſecuturo plus ſatis penſatur. Teſtatur enim Experientia, Catharſin, modò poſt eductum ſanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis felicius certiúſque Febrem perdomare; tum quatenus fœdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à cauſa Antecedente Febris accendebatur, vel ſi non antea peccabant ii, jam ſaltem concalefacti, & à Febris ardore quaſi cocti & conſtipati, ad ejuſdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam ſternit, quod tutius longè certiuſque officio ſuo fungitur, quàm ſi humores peccantes, qui Paregorici vires aliter potuiſſent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra ſicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare ſatagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & faſtidii, & moræ, utpote quâ morbus ſæpius ad ſeptimanas aliquot producitur. Cùm æger hoc modo primùm in ipſo ſepulchri margine (ſi forte Libitinam evitet tandem) conſtituatur, & per longum illum Febris decurſum, denſo Remediorum agmi-

ne infeſtetur, quibus ea expugnantur ſymptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidiſſimis tentatur Curatio ejuſmodi affectus, qui pro genio ſuo, utraque horum frigidiſſima omnino depoſcit. Atque ita dum male ſani homines Artis falsò dictæ Regulis ſe mancipant; etiam ſpreto ſenſuum illis Reclamantium judicio, morbum ex ſua natura brevem facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod ajunt, excitantes in ſimpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm eſt Nauclero, ut dum in mari libero navim poſſit agere, eandem inter cautes & brevia inſerat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciſcatur, ſervato in tanta deſperatione navigio, viri Prudentis ſaltem nomen amittet.

Has itaque ob cauſas, & prudenti, uti ſpero, fiducia affirmare lubet, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-ſectionem & Purgationem expediendæ, plus alia quavis præſtabit in Febribus quamplurimarum ſpecierum expugnandis. Licèt enim Diaphoreſis, propriè loquendo, naturæ ipſius ſit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maxime genuina ſit, & accomodatiſſima, quoties natura ſuo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat, (quem felicem Naturæ eventum Febres per ſudores abigentis cùm Medici Practici ſæpe animadvertiſſent, hinc anſam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter ſtatuendi, Febres univerſas hac tantùm Methodo, non verò alia quavis, profligare poſſe ac debere;) Quo tamen dato & conceſſo, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ ſe ferat, id ſaltem ſibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per ſudores certò exigendis par ſit. Primò enim neſcit Ars quo pacto materia peccans ad expulſionem ſubeundam ritè præparanda ſit; nec ſi hoc ſciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujuſmodi debita præparatione poſſit moneri; unde etiam & tempus ciendo ſudori opportuniſſimum ignorari neceſſe eſt. Temerariam verò ſudoris, nondum peracta Coctione, provocationem, longè periculoſiſſimam eſſe, nemo opinor niſi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, ſaluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta non Cruda ſunt Medicanda*, non tam Catharſin, quàm Diaphoreſin ex Arte ſollicitandam ſpectare videtur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter verſatum fugere poteſt, quàm multi indies malè mulctentur à Vetulis & imperitis Medicaſtris, præpoſtero hoc Sudorificorum abuſu: his enim more receptum eſt, ut ſiquis de rigore, & capitis atque oſſium dolore (quæ utplurimum Febris mox invaſuræ præludia ſunt] conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & ſudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantum abeſt ut præcaveatur Febris, quæ fortè vel ſua ſponte, vel eductis aliquot ſanguinis Unciis potuerat evaneſcere, ut è contra magis accenſa vehementius exardeſcat, & in

in morbum jam radicatum confirmatumque abeat, Illud inſuper [ut Vetulas jam miſſas faciamus] notiſſimum eſt, quòd ſicut ſudores iſti qui Febre primùm ingruente ſpontanei erumpunt Symptomatici omnino ſunt, nullatenus verò Critici; ità etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferunt quàm ſolent alteri illi Symptomatici, ità præmaturè ſuâ ſponte manantes, hoc eſt ut plurimùm, ne hilum quidem. Deinde verò ſicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis quâ ſudores eliciendi fuerint, ita pariter neſcia eſt quamdiu in iiſdem ſollicitandis perſeverandum ſit. Quod ſi Diaphoreſis ultra debitum tempus, quo ſcil. materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum iſtarum particularum, quibus ſanguis diluendus contemperandusque erat, abſumptio, febris tum moræ diuturniori, tum incremento miniſtrabit. Conſtat itaque quàm in lubrico res hîc vertatur; cùm è contra penes Medicum ſit alteram illam methodum quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharſin eliminantur, pro arbitrio ſuo moderari. Adde quòd hoc etiam nomine hæc illi alteri anteponenda eſt, quòd ſcilicet ſi fortè Medicus propoſitum ſibi ſcopum non attigerit in ſanando ægro, ſaltem eundem in nullum diſcrimen adducit, quod in Diaphoreticorum uſu contingit, niſi convaleſcat. Etenim vel calor lectulo jugiter incluſi, cui præter ſolitum morem aliquandiu ſe addixit, (ut Cardiaca quæ in hac Medendi ratione locum ſemper obtinent, omittamus) naturæ œconomiam confundit, & convulſivos attuum motus, aliaque Symptomata prorſus Anomala adfert. Quæ ſanè ideò delineari non poſſunt, quia ſub morbi Hiſtoriam non cadunt [quod in Symptomatis pleriſque ad quemlibet morbum ſpectantibus uſu venit] ſed à ſuperaddito tumultu & confuſione oriuntur, quibus ſæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati neſcio cui ſolent Imputari.

Cujus de *Malignitate* [ſive Notionem, ſive Verbum dixeris] opinionis inventio humano generi longè ipſâ Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præſertim Malignæ dicantur in quibus intenſioris præ cæteris Inflammationis gradus conſpicitur, hinc Medici ſe ad uſum Cardiacorum, & Alexipharmacorum neſcio quorum contulerunt, quo ſcilicet per cutis poros expellant que' ſomniant *Venenum* [hoc enim eſt dicendum, niſi malint verbis ludere, quàm illud quod poteſt intelligi, ſeriò proponere;] ex quo factum eſt ut Regimen calidiſſimum Methodumque huic parem iis morbis adaptaverint, quæ frigidiſſima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris ſibi poſtulabant. Quod quidem ſatis arguitur tum in Variolarum, qui ex calidiſſimis in rerum natura Affectibus eſt, tum in Febrium aliarum curatione In quem errorem fortè inciderunt ex conſpectu Petechiarum, Macularum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων: Quæ tamen omnia in pleriſque ſubjectis, Inflammationi, ægri ſanguini jamdiu plus ſatis à Febre accenſo ſuperinducto, omnino debentur. Utpote quæ

ratè

ra ò ſponte ſuâ efflorеſcunt, præter quam ſub adventu Peſtis ipſius: atque in initio invaſionis iſtarum variolarum Confluentium quæ ſummæ inflammationis participes ſunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ liventes in variis corporis partibus unà cum Puſtulis primùm erumpentibus, comparent; atque æger eodem tempore ſanguinis excretione vel per meatus urinarios, vel cum Tuſſi per Pulmones, fatigabitur; cùm ita valida exagitatione, atque orgaſmo ab inflammatione orto, ſanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat: Et licèt Maculæ iſtæ purpureæ in hac Febre non à tam intenſo ſanguinis calore, qualis is eſt qui iſtiuſmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione ſed gradu remiſſiori producuntur: & quoties iſta ſanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par eſt Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod ſi Malignitatis præſentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt; ſed ex eo quod obſervaverint, Febris Symptomata ſubinde fuiſſe mitiora quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occiſum fuiſſe quàm pro ratione temporis à quo cœpit ægrotare; Reſpondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quaſi oppreſſa, devictaque, non ſatis valida eſt, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi conſona exerat, omnia verò phænomena prorſus ſunt anomala. Etenim perturbatâ Oeconomia animali & quaſi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere ſolet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurriſſe mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accerſebar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tàmen in externis corporis partibus ita ad tactum ſentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adſtantes amici, quoties aſſerebam eum Febre laborare, quæ ob ſanguinis oppreſſionem (cujus mole, exitu negato, quaſi ſtrangularetur) ſe explicare & oſtendere palam nequibat: quod ſi venam inciderent, Febrem illicò ſatis violentam ſtatim animadverterent. Apertâ venâ, & ſanguine paulo copioſius educto emicuit Febris, quà vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non niſi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ ceſſit. Sed de his ſatis.

Quod ſi rationes à me allatæ tanti non ſint, ut certò ac neceſſariò evincant, rem ita ſe habere atque ego ſtatui; attamen ſi ſuffragante experientia deprehendero hancce Febrium evacuationibus per Diaphoreſin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuslibet demum Ratiocinatio, ſed potius Experientia docere poterit, quænam Febrium ſpecies Diaphoreticis, quænam verò aliuſmodi evacuationibus ſanari poſſint ac debeant. Et profectò nemo ſapiens cui tam hominum quàm rerum natura ſatis eſt perſpecta, in iis, quæ meræ ſpeculationes ſunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujuſvis Mortalis verba, quantuſcunque is demum fuerit, facilè juraverit: cum idem animadvertiſſe debeat,

Momen-

Momenta Rationis ita prorſus varia, itaque ſubtilia eſſe, ut cum aliquis Theoriam quamlibet propoſuerit, ita validis rationibus ſuffultam, ut adſtantium, quotquot ſunt, omnium aſſenſum extorqueat; hunc mox alius inſignioribus fortè naturæ dotibus prædictus, excipit, qui ſententiam iſtam, quæ ita pulchrè ſtabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud eſſe aliud quàm Cerebri Commentum, cujus nulla prorſus in natura veſtigia reperiuntur, palàm oſtendit. Cujus jam loco is novam quandam ſubſtituit Hypotheſin, majori adhuc veriſimilitudinis ſpecie innixam, & magis affabrè concinnatam; quod tamen poſterius Figmentum, pari cum ſuperiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis ſe objecerit, qui Secundum iſtum tantum ingenio vincat, quantum ille ſibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum proventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* conſummaverit. Quàm verò difficile ſit hunc hominem inveſtigare & à cæteris dignoſcere, ſtatim ſentiet, quiſquis non uſque adeò deſipit, ut hanc ſibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito ſuſpicari liceat, eſſe naturas in Orbibus illuſtrioribus, per Univerſi expanſum hinc illinc Sparſis, pene infinitas, quæ præcellentiori longè intellectûs vi pollent, quàm nos homunciones; haud ſatis ſcimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ità efformatum, ut non tam quid ſit abſolutè verum, quam quid maximè conveniens, ac ſuis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potiùs ſpeculationibus vanis, quàm experientiæ ſolido ſenſuum teſtimonio innixæ, fidem adhibent, dicta ſunto.

Quod ſiquis hic regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorſus contraria perſæpe fugari? Reſpondeo toto, quod ajunt, Cœlo diſtare Curationem Morbi eâ Methodo cui ſola ægri nonnunquam ad ſanitatem reſtitutio adſtipulatur; & ejuſdem Curationem, iſtâ Praxeos Methodo; cui & frequentior ægri reſtitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter aſtipulantur. Exempli gratiâ: in Variolis, Multi ex iis qui duo calidorum & regiminis & remediorum uſu cruciantur, tamen convaleſcent; ex adverſo autem, & iis pariter feliciter cedet, quorum Curatio methodo planè contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus, Quænam Methodus eſt præferenda? Hoc planè modo certiſſimè dijudicabimus. Nempe ſi in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto ſedatiori temperamento eſſe, tantòque minùs tam à Febre quàm ab aliis Symptomatis vexari. Addo quod ſervatâ debitâ illâ carnis muſculoſæ temperie, quæ puſtularum tum augmento tum maturationi maximè competit; & grandiores ſunt puſtulæ & liberaliùs implentur, quàm ſi æger nimio ſuffocaretur calore. Poſito hoc utroque caſu, ſatis manifeſtum eſſe arbitror quàm potius Praxeos

Methodum ſequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre, ſi comperias ægrum quo magis calefit, eo magis non tantum Phreneſi, Maculis Purpureis, Petechiis, *&c.* obnoxium eſſe; ſed & Febrim inſuper ſymptomatis omnium generum irregularibus & Anomalis exinde ſtipari. E contra verò ſi alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum ab his ſymptomatis prorſus liberum obſervaverim, ratio dictat poſteriorem hunc Praxeos modum, longè alteri præſtare, tametſi uterque æger ita diverſimodè curati ad ſanitatem revertantur. Quod ſi plures hàc viâ quàm aliâ iſtâ mortem effugiant, eò faciliùs ſolvitur Controverſiæ nodus; quâ de re non eſt mearum partium judicium ferre, ne mihi & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris ſpecie. Quouſque illa durabit non hariolor. Neque ſatis ſcio annon ſit initium aliquod ſpirituoſius ac ſubtile; & quaſi primordium *Febris* illius *Depuratoriæ* jam antiquatæ, quam inſecuta eſt immaniſſima illa Peſtis. Sunt profectò Phænomena quædam quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præſertim *Quartana* hic illic ſparſæ adhuc reſtant; verùm etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis ſubinde in Intermittentium caſtra, maxumè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre ſuprà memoratas, eorum Paroxyſmorum qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo ſaltem modo referre. Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem ſatis ſunt propenſi. Quâ de re tamen nihil prorſus pro comperto venditare animus mihi eſt, quoniam non jam mihi ſuccurrit, qua facie Febris Depuratoria ſe primùm extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. 1. Cap. III. his verbis ſubindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non ſum, quum mihi hactenus ſatis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum craſes, aut ejuſdem Anni varia tempora eaſdem diſtingui poſſe animadverteram.*

Quandoquidem in toto Clariſſ. Autoris noſtri Opere de Febribus in genere, ac de peſtilentialibus, contagioſis aliiſque malignis in ſpecie, abundè actum eſt; omiſſa tamen Febre Miliari, quæ inter has ultimas à Clariſſ. Hamilton recenſetur, ejus in hoc argumento Tractatum, jam tradimus, & hic eſt.

DAVI-

DAVIDIS HAMILTON,

Equitis Aurati, Regalis Societatis Londinenſis utriuſque Socii, *Nec-non* Magnæ Britanniæ Reginæ Medici Ordinarii,

TRACTATUS

DE

FEBRE MILIARI *ſeu* VESICULARI.

Acceſſit

FEBRIS MILIARIS Hiſtoriarum Faſciculus.

Ad Lectorem PRÆFATIO

TRACTATUI naturali ordine prodromo ſequentem addendum cenſui eâ ratione, ut Praxeos ſpecimen, ſecundum normam mihi uſitatam, & à me jam antè propoſitam, Lectori exhiberem. In quam rem utiliùs præſtandam, præ aliis Morbis, Febris Miliaris ſive Veſicularis naturam, curandique Methodum deſcribendam elegi; quòd Medicorum neminem, de hâc Febre, tanquam ſpecie diverſâ, ſaltem juſto volumine, hactenus ſcripſiſſe viderim: Cùm tamen in quamplurimis, vel in Chronicum Morbum immutari, vel brevi exitialem fuiſſe, noverim. Nonnunquam enim id Ægrorum, in hujus Morbi principio mitiori, de ſeipſis negligentiâ; aut diutiùs elongati impatientiâ, evenit: Nonnunquam etiam Medicorum fallacibus ejus Symptomatis cœcatorum ignorantiâ: Aut tandem, ubi viſitationes neceſſariò continuandas omittunt; Intempeſtivo metu, ne Lucri gratiâ Curationem procraſtinare videantur. Quamobrem & exiſtimavi operæ impendendæ prætium, ſi his meis Obſervationibus, ab inſpectis Ægris diligentiſſime collectis, Medicis Junioribus Lumen præberem. Et hoc facto Peritos excitarem, ſuas etiam in lucem proferre. Quo autem ea, quæ in hâc Diſſertatione dicta ſunt, magis adhuc firmentur,

 cla-

clariuſque illuſtrentur; Hiſtoriarum huc pertinentium, fuſiuſque exaratarum, Faſciculum ſubjiciendum curavi. Et firmè credat Lector, me ſummâ ubique veracitate uſum fuiſſe.

De Nomine hujus Morbi, Genere, & Speciebus.

FEbris Miliaris, à Puſtulis ſive Veſiculis, Seminis Milii ſpeciem quodammodo præ ſe ferentibus, & præcipuè circa Partes ſuperiores apparentibus, Nomen accepit. Mihi tamen videtur potiùs nominari debere Febris Veſicularis. Quia Puſtulæ ſunt Veſiculæ, primò ſero limpido, deinceps ſubalbo, Perlarum colore non abſimili, plenæ.

Non deſunt, qui Febres ſolummodo Peſtilentiales Petechialeſque opinantur Malignis adnumerandas. Cenſeo tamen & alias, Specie diverſas, Malignarum Claſſi debere referri.

Primo, quaſcunque febres vel contactu, halituve, vel quavis alia Contagione tralatitias.

Deinde, & iſtiuſmodi Febres quas ſtatim ab Initio Dolor vehemens, & alicui Parti affixus comitatur, *viz.* Capiti, aut Inteſtinorum Renumve Regioni, aut etiam Artubus. Pariter ac ſi Ægrotus Cephalalgiâ, vel Dolore Colico, aut Nephritico, vel Podagrâ, aut Rheumatiſmo, vel etiam Doloribus Parturientis, tanquam originali Morbo, laboràſſet. Cùm tamen iſtiuſmodi Febris Miliaris Symptomata haud iis ceſſura ſint Remediis, quæ, ubi Morbi ita nominati primarii ſunt, valere ſolent.

Porro, & in quibus Spiritus Animales ſubitò opprimuntur & deficiunt; Et ubi prædicta Symptomata à nulla Causâ evidenti, ſed à veneno quodam latente, pendere videntur: ab Antiquis Occultæ Qualitatis, à Neotericis Vaporum nomine deſignato.

Vel demum, ubi ex Causâ, ut videtur, non abſimili, ſpem Salutis ſubitanea Mors excipit. Quæ omnia, ut Malignitatem oſtendunt, ita & in Febre Miliari obſervavi accidiſſe.

Et notatu dignum eſt, hanc Febrem eâdem Malignitate ac Petechialis apud Indos graſſari.

Hæc Febris ſpecie duplex eſt, Simplex & Compoſita. Simplicem dico, quoties Puſtulæ erumpunt nullæ, præter Miliares, de quâ hîc diſſerturus ſum. Complexam, cùm Puſtulæ Papillares rubræ, Miliaribus ſint interſperſæ; quæque ubi ſolitariæ ſunt, *a Rash*, vulgò appellantur.

Et notandum eſt: Puſtulas Miliares nonnunquam Variolis immiſceri, eaſque, dum intumeſcunt Variolæ, paulatim exareſcere. Verum poſt exiccatas Papillares ſuperſtites manere.

Febris

Febris Miliaris Deſcriptio.

QUO melius Febris Miliaris Hiſtoriam perſcribam; Antecedentia, Concomitantia, & Conſequentia enumerare placet.

Antecedunt, Conſtitutio Corporis imbecillis, ſive ea Naturalis eſt, ſive ex Evacuationibus ſupra modum factis, Victuve nimis parco Adventitia: Sanguis ſeroſior; Mens imbecillior & timidiuſcula, ac facilius læſa ab externis, ut in Fœminis & effeminatis Viris. Cogitatio multa & intenſa, aut mœſtitia. Obſtructio, vel Ulcus in aliquâ parte cum Dolore conjunctum. Unde Dolore Colico, aut Calculo, aut Renum ulcere, Podagrave diu affecti, huic Febri magis ſunt obnoxii. Calor etiam internus in Mulieribus, cum vel ſine Siti, & præcipuè ſub tempus Puerperii; unde & Partûs Dolores minus ſolito vehementes ſunt, & Spiritus ſine causâ evidente admodum deprimuntur, cum oppreſſione Pectoris ſuſpiria cogente. Quibus, ut in aliis Febribus, hîc etiam ferè ſemper accedit Frigus externum.

Hanc Febrem ſæpe comitatur Dolor, Colici, Nephritici, Pleuritici, Rheumatiſmatici, vel Parturientis æmulus. Nec non oppreſſio Pectoris, cum Depreſſione Spirituum. Dolore prædicto poſt biduum triduumve recedente, totius Corporis horror, deindéque Frigus Calorque alternatim oriuntur. Lenior tamen hîc Calor eſt, quàm in Febre vulgari continuâ, & naturali propius accedit: Dum volâ manus Calore magis intenſo efficitur, pars convexa mitiori. Pulſus etiam frequens eſt, ſed debilis. Spiritus ſæpe maximè deficiunt, & quaſi ex magno pondere Pectus oppreſſum edit ſuſpiria. Somnus obrepens ſubitò eſt interruptus; omnium penè Symptomatum maximè inſeparabile. Sæpe enim plures dies noctéſque ſine Delirio, aut Capitis Dolore, inſomnes ſunt: ferè multò diutius quàm in aliis Febribus. Cujus rei Exemplum vidi, præ aliis ſingulare, in Fœminâ quadam Illuſtri, quæ ſub cura Doct. *Franciſci Bernard*, in hâc Febre, ſine Delirio, Doloréve Capitis, per Menſem paſſa eſt vigilias. Lingua nunc Aphthâ albâ obducta eſt, nunc ſanorum ſimilis. Urina, nonnunquam, ferè ut Aqua communis, pallida; alias, naturalem præ ſe fert colorem. Quo Symptomate decepti Juniores Medici, frequenter ad Vapores, uti vulgò loquuntur, referunt. Hâc Febre correpti aliquando Ventriculi ægritudinem, præcipuè poſt ſomnum, patiuntur, & nonnunquam Diarrhæam, vel ex ſuâ negligentia, vel ex malâ Praxi: ſcilicet, dum Calefacientia, in Paroxyſmis Hyſtericis uſitatiora, ſine Diaphoreticis, præſcripta ſunt. Unde, loco placidi naturæ progreſsûs, Materiam Morbificam per Diaphoreſin expellentis, rapida Fermentatio eandem in Inteſtina deturbat. Alvus nunc aſtricta, nunc cum Ventriculi ægritudine, & Inteſtinorum Doloribus, ſoluta eſt. Modò multùm ſitiunt, modò parum. Aliquando manus & lingua, Medico porrectæ, tremunt; & Ægri quaſi cum Tremore loquuntur. Motibus etiam

rem in Lecto compoſitis, via ſternitur. A primo itaque Calore interno, vel Dolore ante Partum, ad Eruptionem à Partu, dies undecim frequenter numero. Verùm Ægrotæ ſui ſtatus Ignorantia & præpoſtera narratio, Medici prognoſin utplurimum adeò confundit, ut ipſiſſimum diem vel curioſiſſimus haud indigitare noverit.

Febris Miliaris conſequentia, quatenus meæ obſervationi occurrunt, ſunt Tumor Femorum, Tibiarum, Pedumque, non ſemper indolens; extumeſcentia & abſceſſus Mammarum; depravata Memoria, Fluxus Lochiorum nimius, & Urinæ; affectus, Hypochondriaci aut Hyſterici æmulus; Calor internus, cum debilitate, languore, & diminuto Appetitu conjunctus. Horum inquam, nunc hæc nunc illa contingunt, quoties Febris, vel ex ſuo malo more, vel Medici malâ Praxi, infelicem habet exitum.

De Febris Miliaris Cauſis Internis.

QUOD ad Cauſas Febris Miliaris internas attinet, partim à Sanguinis, & ſucci nervoſi ſeroſitate nimiâ, & quâdam Acidâ Acrimoniâ; partim etiam à Succi Nervoſi nimiâ commotione, pendere videtur. Quæ mea conjectura ex hujus Morbi præcedente Hiſtoriâ, ex Medicamentorum huc pertinentium effectu, & ex Cadaveribus hâc Febre mortuorum diſſectis, probabilis videtur.

Sanguinis Acrimoniam ſeu Aciditatem arguunt ſecretiones huic Febri peculiares. Urina enim hic magis decolor eſt, ſanorumque ſimilior; emittiturque majori copiâ, quàm in Febre Ardente, ubi Sanguis & Succus Nervoſus Particulis Sulphureoſalinis imprægnantur. Et experimur Urinam decolorem copioſè effluere, ex uſu Oxymellitis Scillitici in Hydrope incipiente. Ptyaliſmus etiam in hâc Febre plerumque copioſior eſt, quàm in Ardente; Ideque hîc ſitis ut plurimum minor eſt, & Lingua viſcoſo humore minùs obducta. Porrò, & Puſtulæ Miliares, quæ ſero plenæ ſunt Veſiculæ, ab Aciditate prædictâ ſecerni videntur: Non ſecus ac à quovis Acido affuſo, fit Lactis ſerum.

Idem patet à Medicamentis juvantibus, Teſtaceis ſcilicet, ut Oculis Cancrorum & ſimilibus, quæ Acida abſorbent.

Nec minus ex Lædentibus. Omnia enim Sapore Acida, ut ſuccus Limonum, &c. in hâc Febre nocent.

Seroſitas Sanguinis probatur, à Calore, qui hîc mitior, quàm in Febre Ardente, ſentitur. Et quo ſimplicior eſt hæc Febris, eo mitior eſt Calor. Nam ubi Puſtulæ rubræ, *a Rash* vulgò dictæ, Miliaribus ſunt interſperſæ, omnia Symptomata Febrem magis ardentem oſtendunt. Et Anaſarcâ laborantes, ubi Sanguis ſero abundat, licet Febre aliquando Miliari, & Symptomatis Nervoſis, vix tamen unquam ardente afficiuntur.

Idem probat tempus, quo Puſtulæ

Miliæ

Miliares erumpunt. Quæ ob Sanguis ſeroſitatem, indéque Calorem & Motum mitiorem, non tam citò ac Papillares & Variolæ, ubi Sanguis ſulphure magis abundat, expelluntur. Quemadmodum ſimplex Aqua, tardius quàm Vinum aut ſpiritus vini ebullit. Quam etiam ob Cauſam Spiritus Animales in hâc Febre primò commoventur.

Remedia hujus Febris Curationi adhibita idem oſtendunt: nimirum, continuata Diaphoreſis, & Veſicatoria ſucceſſivè appoſita. Quæ ſeroſitatem Sanguinis, & Succi Nervoſi diminuunt, eodem tempore quo eorundem Aciditatem edulcorant. Adde, & Curatio hujus Febris à Natura perficitur, Sanguinis ſerum, ex aliquâ parte, in generatione Puſtularum Miliarium, eliminando. Neque liquores diluentes & aquoſiores, hîc adeò multùm, ac in Febre ardente, proſunt; ubi potiùs Pulli Gallinacei Juſculum copioſè bibendum eſt. Porrò, & quæcunque ſeri diminutionem per Diaphoreſin impediunt, Lædentibus adnumeranda ſunt; ut Frigus externum, & Medicamenta Calefacientia ſine vi Diaphoretica.

Tam aciditatem Sanguinis, quam Seroſitatem, Cadavera eorum qui hâc Febre moriuntur, ſatis perſpicuè demonſtrant. In quibuſdam enim Partibus Sanguis coagulatur, & non ſecus ac Oleum ex effuſione ſpiritûs Vitrioli nigreſcit. Idem tamen Sanguis extravaſatus Linteum valde pallido colore imbuit. In aliis Partibus, adeò ſeroſus eſt, ut & ipſa Vaſa Sanguinea verè palleant. Cujus rei inſtantiam profero, in ſequentium Hiſtoriarum ultima. Et nuperrimè vidi non abſimilem, in Juvene quodam Illuſtri, annos circiter unum & viginti nato, hac Febre mortuo, ex omiſsâ Morbi Curatione tempeſtivâ. In cujus Abdomine, Thorace, & Cranio apertis, Vaſa, quibuſdam in Partibus, Sanguine nigricante & coagulato diſtenta erant. Sanguis tamen è Vaſis diſciſſis elapſus pallido colore Linteum infecit. Et non infrequenter experimur, è Venâ ſectâ Sanguinem rutilantem fluere; à Vino nempe generoſo copioſè ingeſto: Colore tamen pallido lintei imbuti ſuam Seroſitatem oſtendere. In aliis hujus Cadaveris Partibus, Sanguis ſeroſus videbatur, & Pallido Colore tinctus; ut & Cor ipſum. Plexus etiam Choroïdes, ob copiam Sanguineorum Vaſorum ipſum formantium, ſemper ferè rubicundus, maximè pallebat: tum Acidi tum Seroſi Sanguinis argumentum. Neque dubitandum eſt, Succum Nervoſum, à Sanguine ortum, ſimilem Naturam adeptum fuiſſe.

Intemperiem Febrilem in Liquore nervoſo ſive ſpiritibus Animalibus primitùs accendi, Symptomata Nervoſa primò occurrentia, nempe Dolor, Spirituum depreſſio, Vigiliæ, & ſimilia ſupra enumerata, probant. Cùm interim, Symptomata quæ Sanguinis fervorem Febrilem indicant, uti Calor vehemens, pulſus fortis, Capitis Dolor, Sitis, Linguæ ſiccitas, Urina rubicunda & parca, &c. omnino deſunt. Demum in hâc Febre Juvantia, nempe Mens ſpirituſque ab omni tumultuario motu immunes, idem oſtendunt. Hic ita-

itaque Commotio Febrilis, à Seri Sanguinis metaſtaſi in Succum Nervoſum originari videtur, indéque in Sanguinem transferri.

De Symptomatum Cauſis.

FEbris Acuta continuâ, non Maligna, ex obſtructione Glandularum, Cutanearum præcipuè, indéque Sanguineorum Vaſorum Plethôra pendere, plerique autumant. Et in Febre ſimplice Miliari Succo Nervoſo idem accidere, veriſimile eſt. Nam ut Nervi ex Obſtructione renduntur, ita ex Tenſione Dolor oritur, hujuſce Febris Symptoma omnium ferè primum. Ideoque Medicamentis Diaphoreticis, Plethoram & Obſtructionem Nervorum Capillarium minuentibus, potiùs quàm Laudano conſopitur. Uti & ex Petechiarum aut Variolarum eruptione, Ægri à Dolore, Symptomate eorum primario, magis liberantur, quàm ab uſu Laudani.

Succus Nervoſus, Nervorum Capillarium obſtructione auctus, & in ſuo motu repulſus, Motum irregularem imprimit Spiritibus Animalibus, & Horrore Ægrotum afficit.

Calor autem ſuccedit Frigori, ex Succo Nervoſo in Sanguinem (tandem obſtructione reſeratâ) copioſiùs transfuſo, motùmque Sanguinis citatiorem generante. Neque tamen hîc, ubi Sanguis ſcatet partibus ſeroſo-acidis, quæ motum ejus inhibent, Pulſus adeò magnus eſt, ac in aliis Febribus; quæ primò in ipſo Sanguine, ſalinis ſulphureiſque particulis luxuriante, excitantur.

Calor & Frigus ſe mutuò excipiunt, ſed irregulariter. Nimirum à ſeroſitate Sanguinis, Succique Nervoſi ab eo ſecreti: qui exinde citiùs à Medicamentis, motu Corporis, multiloquio, vel Animi Pathematis, affecti ſunt. Ideòque nihil magis conducit ad Caloris Frigoriſque irregularem recurſum cohibendum, quàm mora in Lecto & Quietudo.

Pectoris oppreſſio & ſuſpiria, à Liquore Nervoſo, in Nervis Pectoris Capillaribus ſtagnante oriuntur. Veſiculis enim ſeu Puſtulis Miliaribus emiſſis, Ægri ab oppreſſione liberantur. Certè à Sero in Aſperæ Arteriæ extremis Ramulis minimè pendet. Ita enim produceretur Aſthma, & Pharmacis Pectoralibus oppreſſio allevaretur: quæ tamen hîc ſunt inutilia, & quæcunque Puſtularum Miliarum eruptioni incommoda.

Oppreſſionem hanc comitatur Spirituum defectus. Nempe ob Sanguinis ſeroſitatem, indéque parciorem in Succum Nervoſum Spirituum ſecretionem. Oritur etiam a Succi Nervoſi ſeroſitate, Spiritus Animales onerante. Seroſitate enim per Diaphoreſin diminutâ, liberantur Spiritus Animales, viréſque Æger recuperare videtur. Non ſecus ac Bajulator, qui depoſito onere Spiritus ſtatim reſumit. Quod non accidit in Spirituum defectu, ex Hypercatharſi orto. Et notatu dignum eſt hâc Febre Miliari laborantium, non ſecus ac oneribus defeſſorum, Pulſum eundem manere, dum Spirituum defectum paſſi ſint, & ab eodem liberentur. Verùm

rùm ex Evacuatione nimiâ, Pulſûs debilitas, Spirituum depreſſioni reſpondet.

A motu Spirituum Animalium magis celeri inſomnes ſunt, ſæpeque delirant; & quoties ad ſomnum ſe componunt, de quadam Senſus Interni Confuſione queruntur.

Quando in Vigiliis Caput indolens eſt, à minori Impetu Sanguinis verſus Cerebrum pendet. Licet enim motu paulò vegetiore circuit, quàm in Sanis: remiſſius tamen quàm in aliis Febribus, ſive Intermittentibus ſive Continuis, movetur. Quamobrem & Sitis hîc longe mitior eſt, quàm in Febre Ardente. Et eandem ob Cauſam Urina eſt magis decolor, Sanorumque ſimilior: Et majori copiâ emiſſa, ex Aciditate Sanguinis ſerum ſeparante. Quâ de causâ frequentius etiam expuere ſolent.

A Seroſitate Spirituum Animalium Muſculi antagoniſtæ non ſemper æqualiter contracti retinentur; unde fiunt Motus Convulſivi. Sin autem à ſeroſitate prædicta Contractio Muſculorum fuerit debilior, Linguæ Manuumque ſolummodò fit Tremor.

In hujus Febris principio, ſi Ægri, Similitudine Vaporum decepti, è Lecto ſurgant, calidave Medicamenta uſurpent, Sanguinis Spirituumque motus exinde augetur: Et loco Puſtularum Miliarum Natura ad Materiæ morbificæ intempeſtivam ac deviam Secretionem ſtimulatur. Unde producuntur Symptomata, ſecundum varias Partes in quibus deponitur, variata; Febriſque Miliaris ſub alterius Morbi formâ deliteſcit. Si in Ventriculo, Nauſeam & Vomitum paret; in Inteſtinis, Dolorem & Diarrhæam. In quo caſu, Dolores & Diarrhæa, citiùs leni & continua Diaphoreſi, quàm Laudano vel Aſtringentibus recedunt. Et ſi contigerint ſolummodo duæ treſve Sedes, abſque Ventris Torminibus, Spirituumque Defectu; quæcunque Aſtringentia & Opiata cenſeo amovenda. Quippe ſæpenumero ſatis eſt Materiæ, tam in Sedes, quàm in Puſtulas Miliares diſtribuendæ. Quapropter & de earum Eruptione à Sedibus nihil metuendum eſt. Idemque experimur, ubicunque Materia abundat ſecernenda: Exempli gratiâ, in Variolis ubi nec Enema, nec Venæſectio, Puſtularum Eruptionem impedit. Nec quicquam mali accidit a Catameniis, toto Variolarum curſu lentè effluentibus.

Pulſus denique fit debilis, à Seroſitate Sanguinis Succique Nervoſi; & proinde Spirituum Animalium paucitate, Cordiſque laxiore Syſtole.

De Signis in hâc Febre Prognoſticis.

DE hâc Febre Prognoſis ita inſtituenda eſt. Si Ægrotus ſui Regimen in principio omiſerit, Medicuſve Pharmaca calida Diaphoreſin minimè excitantia præſcripſerit; licet Symptomata ab initio fuerint mitiora, Morbus tamen ſæpe in pejus ruit, & vel mortem, vel ægritudinis diuturnitatem minitatur.

Si ab initio Pars aliqua doleret; vel

vel Æger indolenter caleſceret, aut ei Ventriculus ægrotaret, deindéque Calor & Frigus alternis vicibus, intervallis tamen inæqualibus recurrerent, Spirituumque defectus, & Pectoris Oppreſſio cum Suſpiriis, facili Reſpirationi conjuncta ſint, tandemque Puſtulæ cum leni & perpetua Diaphoreſi ſeſe oſtenderent, res plerumque in vado eſt.

Delirium, Motus Convulſivi, Convulſio, vel Apoplexia, ſi ex Signis hujus Febris Pathognomonicis, nempe ſummâ Pectoris Oppreſſione, cum Suſpiriis, Spirituumque Defectu, Symptomata comitantia viderentur, & in principio acciderent; faciliùs Medici diligentiæ Praxique regulari cedunt. In progreſſu verò, & declinatione, ubi Æger imbecillior eſt, & Puſtulæ Miliares, aut ex impreſſo Frigore, aut forſan à malâ Praxi deliteſcunt, in Cerebrum, Nervoſque lethalis fit metaſtaſis, & brevi Mors ſequitur.

In hâc Febre, ſuppreſſio Diarrhææ ſubitanea, ſive ſponte, ſive Aſtringentium, ſive Opiatorum ab uſu fit, Apoplexiam cavere jubet. Præcipuè, ſi iſte Morbus, ex Plethôra & Partium ſtructura, ſtaret in procinctu.

Citrinus Urinæ Color, qui ſubitò in pallorem tranſit, de metuenda Metaſtaſi Medicum monet.

In Puerperis hâc Febre correptis, Diarrhæa Symptoma periculoſum eſt. Non modò enim Puſtularum Eruptionem, ſed & Fluxum Lochiorum impedit.

Reſpiratio difficilis, Vox faucibus hærens, & linguæ Tremor, inter periculoſa Symptomata collocanda ſunt. Præcipuè, Dyſpnœa Nervoſa.

Ægri, quò magis ſomnolenti, eò feliciùs convaleſcunt.

Qui mitioris ſunt Indolis, faciliùs quàm qui Feroces & Iraçundi, liberantur.

Si Natura & Medicus, quaſi junctis manibus procedant, ſtatim à deſiccatis Puſtulis, Ægri vires recuperant. Niſi, ex abundantia Materiæ Morbificæ, Reliquiæ ſuper Partem aliquam ſeparentur.

In Febre Scarlatina, ſi Puſtulæ Miliares Colori rubro extincto ſupervenient, ſalutem promittunt.

De Febris Miliaris Simplicis Curatione.

EX hujus Febris Miliaris Simplicis Natura deſcripta enatæ indicationes curativæ ſunt hujuſmodi. Nimirum, Sanguinis & Succi Nervoſi Aciditatem dulcificare, eorumque Seroſitatem diminuere, nec non Spiritus Animales liberare & reſtaurare: Et hac Methodo obuiam eundo periculoſis Symptomatis, Spirituum Animalium Sanguiniſque Motum ad æquilibrium reſtituere. Quo facto, Puſtulas Miliares è Materiâ ritè præparatâ genitas, ſolito tempore expectare licet.

Ad ſanguinis Succique Nervoſi Aciditatem (unde Coagulationes ſanguinis, & ſeri ſecretiones proveniunt) edulcorandam; Medicamenta, vulgò Alcalina dicta, & præcipuè Teſtacea, ſunt eligenda: E quibus ſunt Oculi Cancrorum, Margaritæ præparatæ, & ſimilia. Et ad eorum ſeroſitatem ſimul mi-

nuendam, quæ etiam lenem & continuam Diaphoreſin promovent, maximè omnium proſunt: in quorum numero Pulvis è Chelis Cancrorum compoſitus, Lapis Goenſis, & Bezoar Orientalis, præcipuum locum obtinent. Horum enim uſu, dies aliquot repetito, Sanguinis & ſucci Nervoſi vitia corriguntur; Pulſusque ad fortiorem motum reſtitutus, magiſque æquabilem, Puſtularum Miliarium eruptionem accelerat. Equidem, ſi nulla ratio Diaphoreſeos habenda eſſet, neque alicujus Indicationis niſi ut Sanguinis Spirituſque Animales exaltentur; calidiora Cardiaca, uti Radicem Serpentariæ Virginianæ aut ſimilia, vel etiam Vinum ipſum tutò & copioſè ſumere licuerit. Hæc autem & hujuſmodi, in hâc Febre, viz. ad Puſtulas Miliares expellendas, rarò locum habent. Nam Sanguinis Fermentatio vehementior, & Materiæ morbificæ contemporanea ſecretio, non bene conveniunt. Et ſæpe calidorum uſu, Delirium, Motus Convulſivi, & ſimilia producuntur. Omnes itaque Secretiones, ſive Naturâ, ſive Arte effectæ, faciliùs lentè procedunt. Id quod à Medicamentis Teſtaceis òbtinetur; quæ dum Calorem fovent mediocrem, ſimul & edulcorant, & Diaphoreſin promovent.

Ad Seroſitatem minuendam optimè etiam reſpondent Veſicatoria: Nec non ad Coagulationes ſale ſuo Volatili impediendas. Nullum itaq; aliud Remedium Spirituum Animalium Commotionem magis ſedat, Somnumque conciliat, aut Spiritus depreſſos levare ſolet. Materiâ enim morbificâ ex aliqua parte eorum ope diminutâ, Naturâ reliquam, viâ ſibi conſuetâ, facilius amandare poteſt: tantum abeſt ut Puſtularum Eruptionem impediant. Neque tamen plura unâ vice Veſicatoria, ſed alia poſt alia, applicanda ſunt, niſi grande aliquod Symptoma exigat. Notandum autem eſt, poſtquam ulcus prioris Veſicæ ſiccatum fuerit, quamprimum aliam debere excitari. Cùm ſæpe obſervaverim, omnia Symptomata ſtatim à ſiccatis priorum Veſicatum Ulceribus ingraveſcere, iterumque ab aliis Veſicis excitatis fieri leviora.

Anno 1697, quidam hâc Febre correpti non modò Capitis Dolore, ſed & Tumore affecti ſunt: Attamen ex Veſicatoriis ſucceſſivè appoſitis, dietim imminutis. Ex appoſitis pone Aures diſparuit Frontis Tumor; Temporum & Oculorum, ex tertio inter ſcapulas; & Genarum ſimiliter, Labiorum, Fauciumque, ex aliis ſuper Brachiis, Femoribus, Tibiiſque, ut in ſequentium Hiſtoriarum primâ fuſiùs oſtenditur. Et notetur quòd ex minimo temporis intervallo, à prioris Veſicæ exſiccatione ad generationem alterius, & Dolor & Tumor aucti fuere.

Anno 1704. quorundam in hâc Febre Fauces occupavit Dolor, illius qui in Anginâ æmulus. Quo percepto Symptomate, licèt multi ſubitò mortui ſint; eo tamen leni & continuâ Perſpiratione domito, omnes ſub meâ Curatione evaſerunt.

In hâc Febre, Cathartica rarò ſunt admittenda; non niſi grande aliquod Symptoma indicaverit. Emollienti verò Enemati, ad primas Vi-

Digitized by Google

as mundificandas, ſæpe locus eſt.

Rarò etiam Sanguinis emiſſio permittenda, niſi ex urgente aliquo Symptomate, viz. Aſthmate, Pleuritide, vel ſimili indicaretur.

Animi Pathemata in hâc Febre vitanda ſunt. Et quæcunque commovent Spiritus Animales, ſive grata ſive ingrata fuerint, noxia ſunt. Quietudo etiam in lecto imperanda eſt. Contrario autem in hac Febre incipiente regimine, Puſtularum miliarium materia versùs cutem motura, aliò repulſa, Symptomata periculoſa producit. Quibus Symptomatis, ſi talia adhibeantur medicamenta qualia ad primarium Morbum inepta ſint, vel mors, vel Morbus Chronicus, ſine ullâ poſtea Puſtularum eruptione, ſequitur. Unde diſcimus qui fit, ut Puerperæ ex hâc Febre, felicius emergant. Ob id nempe, quòd in lecto tranquillo animo ſe continentes, lenem & perpetuam Diaphoreſin ſibi concilient; cibiſque Potulentis, calefacientium Pharmacorum loco, refocillentur. Sæpe enim obſervare eſt, eas, quæ in lecto bene ſe habere viſæ ſunt, ſi inde ſurgant, tanto ſpirituum defectu correptas fuiſſe, ut moribundæ videantur, & ex iis nonnullæ ſubitò obierint. Quæ etiam nimis properè lectum renuunt, ſe tantùm Hiſtericè affectas æſtimantes, ſtatim in pejus ruunt.

Hujus rei inſtantiam jam præ oculis habeo in Domina *Shepherd*, in Vico vulgò vocato *Bartholomew-lane*, habitante, & cui D. *Lancashire* fuit Pharmacopœus. Illa Pectoris Oppreſſionem cum Suſpiriis, nec non Confuſionem interni Senſus, Cordiſque palpitationem paſſa eſt: quæ Symptomata, & Ægra, & aſtantes, Vapores æſtimarunt. Ideòque neceſſarium eſſe putabant, ut è Lecto reſurgat. Simulac verò induerat Veſtimenta, Tremores & Motus Convulſivi, prædictis Symptomatis ſunt adjuncti. Ego jam ad Illam vocatus, ex oppreſſione Pectoris, cum Suſpiriis, Spirituumque defectu, Febre Miliari laborare cenſui, & in periculo ſtare, nec ſine leni & continuâ Diaphoreſi ſervari poſſe. Præſcripſi itaque in lecto quietudinem, ſeclusâ Viſitantium turbâ; Veſicatorium inter ſcapulas applicandum; Bolumque ſequentem ſextâ quâque horâ cum Julapio ſumendum.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spermat. Ceti*, *a.* ℈j, *Croci gr.* vj, *Syr. Paralys. q. ſ. Miſ. f. Bolus.*

Qua methodo adeò læte res ceſſit, ut intra biduum Motus Convulſivi penè penitus aboliti fuerint. Puſtulæque Miliares, jam tandem enatæ, altiùs indies emicuere, ſerumque in iis, uſque ad earum exiccationem, videbatur magis incraſſari & albeſcere.

Puerperæ hac Febre laborantes, & nimis citò lectum renuentes, nonnunquam ex improviſo moriuntur. Uti accidit Dominæ *Barkley*; ad quam licet vocatus eram, tamen ante adventum meum mortua eſt. Amici Illam, nullo Morbo, præter Vapores vulgò dictos, affici putarunt. Et proinde exurgere, immiſcere ſe Colloquiis, & ſimilia, ſanæ inſtar, agere voluerunt. Ego verò, ex dolore Femoris, oppreſſione Pectoris, ſuſpiriis, ſpirituumque defectu, mi-

hi narratis, ipſam Febre Miliari periiſſe ratus ſum. Et allata Candela, Puſtulas Miliares quamplurimas ſuper Pectore adhuc eminentes vidi. Et nullus dubito, quin ex frigore, materiam Puſtularum in Nervos repellente, hæc Mulier morte ſubitaneâ oppreſſa fuerit. Id quod etiam quibusdam Parturientibus in ſimili caſu accidiſſe memini. Ideoque, ubi ad Parturientes vocatus, Febris Miliaris ſigna viderim Pathognomonica, moram in lecto, & ut Ægra ad partum ſe componat, impero.

In prædictæ Dominæ diſſecto Cadavere, nil morboſum conſpexi præter Polypum. Qui ab eâdem cauſâ ac ipſa Febris, viz. ſeroſitate acidâ proveniens, minimè mortis cauſa exiſtimanda eſt.

Sæpe etiam obſervare eſt, eos qui in lecto benè ſe habere viſi ſunt, ſi exurgerent, tantum ſpirituum defectum ſenſiſſe, ut moribundi viderentur: cujus rei in Hiſtoria caſûs D. *Smith*, in Areâ *Bartholomew Cloſe* vocatâ, exemplum dabimus. Ideòque Cautela, tum à Parturientibus tum Puerperis obſervanda eſt, ut ſi Pectore oppreſſo & languore, ſine cauſa evidente affectæ fuerint; ſtatim Obſtetricis ope partum avelli curent, & ſpretis mulierum argutiunculis in contrarium, ad eliciendam diutinam Diaphoreſin ſeſe lecto affigant.

De Curatione Febris Miliaris Symptomatum.

Singulis Symptomatis iiſdem Remediis occurrendum cenſeo, quibus uti maluimus, ſi ſolitariè apparuerint: niſi aliquod Symptoma contra indicet; quod à perito Medico perſpiciendum eſt.

Capitis vel partis alterius cujuſcunque Dolor, longè certiùs leni & continua Diaphoreſi, quàm Opiatis conſopitur. Quemadmodum in Febribus petechialibus Varioliſque, nullo modo Dolores ſedari vidimus, donec expellenda materia ſuper cutem emineat. Cùm itaque vel parturienti, vel dolore quovis laboranti advocatus ſim, & ſpirituum defectum pulſumque frequentem ac paulò debiliorem viderim; omiſſis Hypnoticis, Naturæ morem gero, & ſtatim Diaphoreſin excitare ſoleo. Sin autem Doloris vehementia Opiatorum uſum indicaverit, Diaphoretica admiſcenda impero. Alias aut non ſedant Dolorem, aut ejus loco aliquid mali afferunt. Et ſi pleuriticus ſit dolor, vel alicubi Inflammationem oſtendat, Venæſectio rarò eſt omittenda.

Quoties Calor & Frigus alternis vicibus & irregularibus recurrunt, ut plerumque ſolent; lenis Diaphoreſis, ex *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* uſu, valdè prodeſt; ſi modo ſine Calefacientibus ſumptus fuerit. Quod, etiamſi à nonnullis parvi pendatur Remedium, multoties tamen ejus virtutem expertus ſum. Hæcque, ex multis aliis, uno Exemplo in D. *Bolton*, D. *Shaler* pharmacopœi Filia, ſatis patebit. Illi, ſecundo die à partu, doluit Abdomen prope Coxam. Qua in parte lenito dolore, calore deinde & frigore alternis, nec non Vigiliis & oppreſſione pectoris cum Suſpiriis, & Languore, afflicta fuit: tandem-

que

Digitized by Google

que poſt dies aliquot puſtulæ Miliares exudarunt. Solo itaque pulveris è Chelis Cancrorum compoſiti uſu ſexta quaque hora, ad continuandam Diaphoreſin; omniaque Pathemata prohibendo, Ægramque Cibis fovendo Potulentis, Vinoque pauco Canarino, illamque dies quatuordecim poſt emiſſas puſtulas lecto alligando; æquè feliciter convaluit, ac ſi non ægrotaſſet. Etiamſi ante partum calor Hecticus, Tuſſis, difficiliſque Reſpiratio, Tabem minitarint. Conſtat itaque multis hac Febre correptis, ſanitatem redintegrari longè difficiliùs; aut ex debita Cura in principio omiſſa, quaſi Ægra tantum Hyſtericè laboret: aut valde Calefacientium abuſu, materiam ſcilicet Morbificam, non criticè, ſed ſymptomaticè expellentium. Et obſervatu non indignum eſt, quòd hac currente Febre, ut prædictum pulverem, experimenti gratia, omittendo, non ſolum ceſſavit Diaphoreſis, ſed Symptomata omnia pejora videbantur: ita, & illius uſum repetendo, quæcunque laudabiliora renovari.

A Vigiliis levantur, Veſicatoriis, & quietudine in lecto, remotis omni ſtrepitu Animique pathematis.

Ad Delirium maximè prodeſt Antimonium Diaphoreticum, per ſe ſumptum. Quod licèt à quibuſdam Medicis, ut effæta Calx æſtimetur; ſæpe tamen, & ſemper per ſe, optato ſucceſſu, non modò in Vigiliis, ſed & in Delirio præſcripſi.

Sæpe etiam pacantur Vigiliæ, leni & continua diaphoreſi. Ad quam efficiendam, ſi pulveris prædicti uſus ſit irritus, Spiritus Cornu Cervi, aliis Medicamentis præferendus eſt, & in poſſeto Salviato potiùs bibendus, quàm Salviæ infuſo. Ideò ſcilicet, quòd plus nutrimenti in hâc Febre magis neceſſarii, ſuppeditet.

Opiata, ſi unquam in hâc Febre, poſt Veſicatoria adhibenda ſunt. Et urgente Diarrhæâ, vel puſtularum eruptione remorata, Conf. Fracaſtorii, aut Theriaca Androm. locum præcipuum tenet.

Nihil à me expertum eſt, quod felicius motus convulſivos in hâc Febre compeſcit, quàm omnes illinire Artus Succini Eſſentiâ; illiuſque quaſi viginti guttas è quovis conveniente liquore ſæpe exibere.

In oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis præcipuè Aſthmate Convulſivo conjunctis, eadem fere, nempe lenis & continua Diaphoreſis, Spiritus Cornu Cervi, & Veſicatoria, ſumme ſunt utilia.

In ſpirituum defectu, nihil magis valere expertus ſum, quàm Aquam Theriacalem, vel per ſe, vel in vehiculo cum Salis Vol. oleoſi guttis aliquot, & Croci Pulvere; præcipuè ſi Cordis Palpitatio eundem comitetur.

In Tremoribus, Spiritus Animales aptis ſunt reficiendi Medicamentis; è quibus Crocus maximè prodeſt. Nec non cibis potulentis magiſque nutritiis, uti Pullorum jure, & ſimilibus.

In convulſione univerſali, præcipuè à materiæ morbificæ verſus interiora Metaſtaſi ortâ, Cucurbitulis cum emiſſione ſanguinis uſus ſum feliciter. Deinde calefacientes ſpiritusque volatiles Ægrotorum

ram ori ingerendos, nec non Enemata, imperare ſoleo. Quæ quidem in convulſionibus, præcipuè puerorum, ſunt proficua.*

Ægritudo cum nauſeâ, pectoriſque calor ſigna ſunt Aphtharum imminentium. Quæ mitigantur Symptomata Diaphoreſi continuatâ, donec lingua Aphthis obtecta fuerit. Et obſervare eſt, eodem tempore augeri Aphthas, Puſtulaſque Miliares exareſcere. E contra ſimul ac lingua Aphtis nudata fuerit, Puſtulas Miliares elevari. Et nonnunquam Febris reliquias, poſt deſiccationem Puſtularum, in Aphthas nutriendas derivari.

Vomitioni occurro, addendo pulveris è Chelis Cancror. comp. ſcrupulo, ſalis Abſinthii gr. X. Præcipuè ſi calor Febrilis æqualibus intervallis fuerit repetitus. Niſi aliquod Symptoma (uti Tonſillarum inflammatio, quæ ſalis lixivialis uſu augetur) contraindicet.

In Diarrhæâ, quam ſæpe aſtringentibus augeri expertus ſum, vel eidem ſuppreſſæ aliud Symptoma pejus ſuccreſcere, Veſicatorium utiliter præſcribo. Ut hujus & Diaphoreſis conjuncta ope materia ſeroſa ab inteſtinorum glandulis revellatur. Margaritas etiam, vel per ſe vel cum aliquo conveniente Diaphoretico, ſcrupuli pondere, ſumendas vicibuſque aliquot repetendas jubeo.

Veſicatorii efficaciam ad Chronicam Diarrhæam frequentiſſimè expertus ſum. Cujus rei jam præ manibus habeo inſtantiam in Dominâ *VVashta* puerpera, Mercatoris Hiſpanici in *Cloak-lane* habitantis uxore; cui Dom. *Shervvood* eſt Pharmacopœus. Horrore primò correpta fuit, deinde frigore & calore, incertis ſpatiis recurrentibus: Nec non oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectu. Pulſus etiam ei debilis ac frequentiſſimus. Et paſſa eſt Vigilias, ferè uſque ad enatas in lingua Aphtas. Sub earum autem eruptionem erat admodum ſomnolenta; uti & Aphtharum tempore infantes ſunt. Ægritudine etiam ventriculi premebatur, & Diarrhæâ, cujus vi improba Lochia ei ſuppreſſa ſunt. Hanc mulierem ſequente methodo multos dies continuatâ ad ſanitatem reſtitui.

R. *Sper. Ceti*, *Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℈i. *Croci gr.* v. *Syr. Paralyſ. q. ſ. M. ſ. f.* Bolus ſumendus ſexta quaque hora è Cochleari Julapii communis. Et applicetur Veſicatorium inter ſcapulas. Horum uſu emicuere Puſtulæ Miliares, & paulatim minuebatur Diarrhæa. Et cum Aphthis poſtea enatis creverunt Puſtulæ Miliares, ſine aſtringentium uſu. Hujuſmodi quidem medicamenta Ægrota in promptu habuit, ſed neque ſumpſit, neque iis opus fuit.

Si Theriaca, aliave Opiata uſurpanda viderentur, opportunè id fit, poſt appoſita Veſicatoria; quæ pravos Opiatorum effectus inhibent.

Hoc etiam potenter efficiunt ſudorifica opiatis admixta. E multis hujus rei exemplis, unum dabo in quadam Domina *Roberts*. Illa ſecundo à partu die, Dolore colico, ſine vomitione aut Diarrhæâ, ſed admodum vehemente & abdomini affixo, correpta fuit. Quapropter coactus ſum, Laudani liquidi guttas centum, ſeſ-

ſeſquihoræ ſpatio ſumend[illegible] impe- rare. Attamen paulò poſtea pulve- ris è Chelis Cancr. compoſiti ſaliſ- que volatilis oleoſi Doſin majorem offerendo, multas ſudavit horas, dolorque ſine ullâ ſuperſtite querelâ evanuit. Contrà ac in eâdem mulie- re, & in eodem caſu, ſub cura al- terius doctiſſ. Medici acciderat. Ille enim, dando Laudanum ſine ſudo- riferis, dolorem equidem ſedavit, diu tamen ægra de quadam inquie- tudine ſubſequente querebatur. Et liquidò mihi conſtat ex Laudano per ſe ſumpto, omnes evacuationes plerumque ſupprimi. Quod ſi ali- ter contingat, forſan non Lauda- no, ſed aliò referendum eſt. Si- militer ac ſi ex ſumpto Cortice Pe- ruviano, aut vino Clareto, ob ma- teriæ morbificæ congeriem, Fibra- rumve inteſtinorum imbecillitatem, vel quandam Antipathiam, ſequere- tur Diarrhæa. Neque poſt ſum- ptum Laudanum ſudor nonnunquam profluens, & Variolarum extumeſ- centia, quicquam redarguunt. Quo- rum neuter à Laudani naturâ, ſed potiùs à Morbi conditione imme- diatè pendet. Nam ut in Febri- bus, durante fermentatione, ſan- guis velocius movetur, naturaque ſecretionibus minimè vacat; ideo- que urinam tenuem Ægri mei- unt, deſinente verò, craſſam cum Hypoſtaſi turbidamque: pari mo- do, ubi motus ſanguinis ex ſum- pto Laudano citatior compeſcitur, Nervi relaxantur, Porique aperti fuerint, in Febribus ſudor, in Va- riolis pus eliminatur facilius. Na- tura itaque medicamenti non ex ali- quo remoto & incerto, ſed ex proximo illius effectu definienda eſt. Laudanum enim in quibuſdam al- vum movit. Quam obſervando re- gulam, Medici de Laudani, alio- rumque Pharmacorum uſu vel ab- uſu, ratiùs diſceptantes, magis a- micè honorificéque convenirent.

Hoc mihi in memoriam revocat effectum Laudani memorabilem in Fœminâ quâdam, ad Inſigne Solis in vico *Chancery-lane* vulgò dicto habitante. Illa, cùm poſt abor- tum dolore Colico vehementiſſimo laboraret, Laudani magnas ſumpſit doſes, & per ſe repetitas. Unde Urinæ, ſedum, Lochiorumque or- ta ſuppreſſio, maximuſque tumor ventris brevi expectandam mortem prænuntiârunt. Poſtquam autem in- quiſitione facta à morbi uſque ini- tio, inſpectiſque præcedentis Me- dici præſcriptis, jam memorata Symptomata, à Laudani abuſu, ut dictum eſt, provenire cognove- rim; Enema injiciendum imperavi. A cujus operatione peracta, om- nia, non ſine aſtantium ſtupore, diſparuere Symptomata; quippe, non à morbo, ſed abuſu Laudani, oriunda.

De Febri Miliari compoſita.

FEbris Miliaris compoſita eſt, ubi Puſtulæ Miliares, Papil- lis rubris (à *Rash* vulgò dictis) Petechiis, Variolis, aut Morbillis ſunt intermiſtæ.

Symptomata eadem ferè ſunt, ac in Febre Synocho dicta. Spiritu- um tamen defectu & ſuſpiriis Ægro- ti magis opprimuntur. In vigilias etiam

etiam proniores ſunt ; & eorum Urina ſanorum eſt ſimilior.

In Febre cum Puſtulis rubris aliquando Puſtulæ Miliares non tantùm illis intermiſtæ ſunt, verùm etiam penitus deſiccatis ſuperſunt. In Variolis & Morbillis Puſtulæ Miliares plerumque præcedunt, & in principio eas comitantur.

In Febre Miliari compoſitâ Symptomata ſanguinis potiùs quam nervoſi generis vitia præ ſe ferunt. Ubi nempe Pulſus frequens eſt & fortis, calor intenſus, lingua ſicca, ſitiſque haud mediocris. In Febre Miliari ſimplice, è contra. Verum defectus Spirituum, & oppreſſione circa Pectus coacta ſuſpiria Symptomata ſunt utrique communia.

Quod ad curationem attinet, ubi Puſtulæ Miliares Variolas & Morbillos comitantur, Diaphoretica medicamenta paulò calidiora tutiora ſunt, quàm in Variolis per ſe exiſtentibus.

Frigus externum, aut regimen quocunque modo frigidum, periculoſum eſt, & mortis cauſa nonnunquam ſubitaneæ: tum etiam, cùm pleraque Symptomata optatum Morbi eventum promittunt.

Quamobrem & opiata calida, ut Diaſcordium, & ſimilia, feliciùs cedunt, quàm Diacodium vel Laudanum, quoties Variolis Puſtulæ Miliares conjunctæ ſunt.

De Morbis quibuſdam Febri Miliari ſupervenientibus.

PRæter Febri Miliari conſequentia, de quibus ante mentionem feci, & in ſequentibus Hiſtoriis facturus [illegible], duo ſunt, quæ paulò frequentius eidem ſuperveniunt ; nempe Artuum inferorum Tumor, & calor Hecticus.

Tumor Pedum & Tibiarum, nec non Femorum Inguiniſque fit, aliquando ſine, verùm ſæpius cum dolore haud mediocri, tumori præeunte. Iſte autem Tumor, ex materiæ morbificæ congeſtis reliquiis, in his Febribus non ritè curatis, contingit. Cujus rei etiamſi plura exempla proferre poſſim : Methodum tamen, quâ morbum profligare ſoleo, hîc annectere ſufficiat.

Ea autem eſt : Pilularum Catharticarum, cum Opio vel aliquo Opiato, ſingulis noctibus ſumendarum præſcriptio. Opiatum mihi uſitatum, eſt Pilula de Cynogloſſa ad ℈ſſ. Catharticum verò eligo, ſecundùm Coindicantia. Verbi gratia in Appetitu & Digeſtione diminutis, Pilulas Stomachicas ad ʒſſ. In Lochiis aut Menſibus ſuppreſſis, Pilulam Aloephanginam, aut Fœtidam. Aliquando etiam Reſinæ Jalap gr. iv. vel v. jubeo addenda. Et nonnunquam decocti amari ſine ſena hauſtum bis in die propino. Si Cathartica paulò fortiora uſurpanda ſunt, alternis noctibus adhibeo ; & decoctum aliquod Stomachicum diebus interpoſitis ſumendum præſcribo. Et poſt plura alia Medicamenta fruſtrà ſumpta, haud rarò feliciter uſus ſum hâc methodo.

Sin autem adſit Tumor indolens, Catharticis utor ſine Opiatis. Et ſi Febrem Miliarem comitetur tanquam Symptoma, ſolâ continuatâ Diaphoreſi diſſipatur.

Spiritus etiam Cochleariæ, tam Sim-

Digitized by Google

Simplicis quam Cathartici, uſus, in hoc caſu maximè prodeſt. Simplicis efficaciam expertus ſum in Domino *Bellaſis*, circa ætatis annum octogeſimum, Febre vehementi correpto, meæque curæ à Regiâ Majeſtate commendato. In quo jam extinctâ Febri, Tumor ab inguine uſque ad Pedum Digitos ſupervenit, Qui, poſt Veſicatoria fruſtra adhibita, tandem Spiritûs Cochleariæ ſimplicis uſui ceſſit.

Spiritus autem tam Simplicis quam Cathartici, ſcilicet cum Jalapio præparati, uſum conjunctum, expertus ſum feliciſſimum in D. *Lane*, quæ aliquot ante annos puerperio cubabat. Hæc dolore vehemente, cum tumore ab inguine ad Pedum uſque Digitos, affecta, duorum Medicorum celebrium curæ ſubmiſſa fuit; ſed id incaſſum. Eandem itaque Fœminam, ſpiritu Cochleariæ ſimplice, ad 20. vel 30. guttas, è conveniente vehiculo ter in die ſumpto, & ſpiritu Cochleariæ cathartico, tertio quoque die deglutito ad guttas 100, nec non Pilulâ *Matthiæ* die purgationis hora ſomni, penitus curavi.

Calor Hecticus Appetitûs diminutio, Spirituſque vitalis defectus, locum habent inter ea, quæ Febri Miliari ſuperveniunt. Præcipuè, ſi Patientes nimis citò de lecto reſurgant. Cujus rei vidi quampluríma exempla.

Methodus, qua hîc bonis avibus utor, eſt hujuſmodi, Sumatur manè dies aliquot, Salis Abſinth. gr. 10, aut 15, ex Aq. Spadanæ hauſtulo; & deinde paulatim ejuſdem Aquæ ℔ ij; nempe, ſi Spiritus maximè defecerint. Aliâs ex hauſtu Aq. Barthonienſis, ſuperbibendo ejuſdem ℔ij ſimiliter. Ut hoc modo aciditatis, ubicuuque in hâc Febre peccantis, reliquiæ, unà cum prædictis Aquâ & ſale, excernantur. Quod ſi ſalis Abſinthii uſu caput doleret, præſcribo Medicamentum aliquod lenitivum, 3. vel 4. quoque die hora ſomni ſumendum. Salſa & Acida à cibis amovenda, nimiuſque corporis Animique motus cohibendus. Nam ex alterutro Recidivam ſæpe fieri expertus ſum. Nec quicquam Febris intermittentis, è præpropero Corticis Peruviani uſu, Recidivæ, certius occurrit. Cujus rei inſtantiam, in Dom. *VVarrand* in *Milk-ſtreet* habitante, & jam ferè moribundâ, vidi inſignem: poſtquam duo alii Medici non incelebres, pro eâdem, re infectâ præſcripſerant. Et nonnunquam Lac Aſininum, cum Teſtaceis Pulveribus, & præcipuè margaritis, prodeſſe ſolet.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Apoplexiâ.

JUlii 16. 1697. ad Digniſſ. Virum Dom. *Muſchamp*, Vicecomitiſſæ de *Lansborough* Maritum, in Plateâ vulgò dictâ *Pallmall* habitantem, evocatus ſum. Cui Dom. *Malthas* erat Pharmacopœus; idem qui jam Regius. Annum agebat Ægrotus ſextum & quinquageſimum.

 Conſti-

Conſtitutione erat pituitoſo ſanguineus, & obeſus: Appetitu gaudebat optimo: deditus negotiis & cogitabundus. Ab aliquo retroacto tempore cum Aſthmate ac Nephritico dolore laboraſſet, Calculos nonnullos, uſu Olei Lini ad Cochlearia tria ſingulis noctibus à me præſcripto, cum Urina emiſit. Proximè præcedentibus aliquot hebdomadis, calore interno, deinde & languore, ſive ſpirituum defectu, ſine ulla causa evidente, affectus eſt.

Supra dicto die ſubito correptus eſt Apoplexia. Ut ex Antecedentibus jam memoratis, Reſpiratione cum ſtertore ſomni profundi æmulo, ſenſibusque læſis externis omnibus, certò comperi. Illamque à ſeroſo potiùs quàm grumoſo ſanguine ſtagnante oriri, facies ejus minùs rubicunda monſtrabat: ut clariùs patebit ex meis obſervationibus, quas de Apoplexia alterâ à ſtagnante & extravaſato ſanguine grumoſo, altera à ſeroſo, ſi vitam DEUS atque otium dederit, poſthac in lucem emiſſurus ſum.

Ad ſeroſi ſanguinis ſtagnantis excitandum motum, ac Ventriculi & Inteſtinorum onus amovendum, à quo ſæpè tentatur Caput, ſequentem Pulverem Emeticum præſcripſi.

R. *Salis Vitriol.* ℨij. *f. Pulvis in doſes ſex dividendus. Sumat ſingulas ex* ♒*q. Juglandis comp. Cochl. j, ſuperbib. hauſtum poſſeti foliis Card. bened. alterati.*

Spiritum etiam ſalis Armoniaci naribus offerendum juſſi. Et ut Ægrotum, tam à saburræ in Ventriculo, quàm Pulveris Emetici reliquiis, nauſeam ſæpe ſequente die creantibus, liberarem, Pilulas ſequentes præſcripſi.

R. *Pil. Tard. Querc.* ℈j. *Reſinæ Jalapii gr.* iv, *Syr. è Spin. Cerv. q. ſ. Mſ. f. Pilula, finitâ Emetici operatione ſumenda.*

Ad ſeroſum laticem minuendum, ſanguiniſque adhuc magis accelerandum motum, Emplaſtra præſcripſi Veſicatoria, & mixturam ſpirituoſam ſequentem.

R. *Salis vol. oleoſ.* ℈iiij, *Spir. Lavend. comp.* ℥ij. *Mſ. Sumat gutt.* xx, *ex hauſtu decocti Hordei Syrupo Violaceo edulcorati: Hoc juſſit vehiculum, ut, & lentè augeam vim Pilularum, & Dyſuriæ Dolorique Renum à Veſicatoriis, præveniam. Demum Emplaſtra ſubpedalia, ex Empl. Cephal. cum Euphorbio & Picis Burgundicæ ana. p. curavi applicanda.*

Die prædicti menſis 17mo Ægroto aſſidentes mihi narrabant, illum ſtatim à peracta vi vomitorii è ſomnolentia & ſtertore expergefactum, ſenſus omnes recuperâſſe.

Symptomata jam tum apparentia, hujuſmodi fuere, viz. Tumor faciei, & totius capitis: quod eo Anno in Febre Miliari commune erat. Calor etiam Febrilis, Pulſus frequens, ſed debilis; cum defectu Spirituum, maximaque Pectoris oppreſſione cum ſuſpiriis ſcilicet, à malignitate Morbi, non nimiis evacuationibus. Quippe Pulſus, poſt eas finitas, nihilo quàm ante, debilior fuit. Neque ſubiit alterationem, quoties de Spirituum defectu Ægrotus querebatur. Urina tenuitate Aquea & ſatis copioſa; Lingua humore albo & viſcoſo cooperta;

Sitis

Sitis immunis, etiamſi & inſomnis fuit. E quibus omnibus Symptomatis & præcipuè ex oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis, ſpirituum defectu, (ſignis mihi Pathognomonicis) Febrem hanc eſſe Miliarem, Puſtulasque ſuo tempore expectandas præmonui. Nec quidem Apoplexia, ſi hìc non fuiſſet Symptoma, ſed primarius Morbus, tam citò & perfectè evaneſceret.

Ut itaque ſecundùm meam methodum in hoc Morbo conſueram, lenem & continuam foverem Diaphoreſin, irregularibus Caloris Frigorisque paroxyſmis occurrerem, tandemque lentam Puſtularem eruptionem efficerem, ſequentia præſcripſi.

R. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈ß. *Sumatur* 6ta *quaque hora è Julapii ſequentis Cochl.* i, *ſuperbib. Cochl.* iv, *vel* v.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥vi, *ſl. Tiliæ* ℥iv, *Pæon. comp.* ʒvi, *Margar. pp.* ʒj, *Sacchari albiſſ. q. ſ. M. f. Julapium.*

Juſſi etiam perſiſtat in uſu Decoct. Hord. cum Syr. violaceo: Ut & diluendo à dolore Nephritico præcaverem, & ſatis materiæ fovendæ Diaphoreſi ſuppeditarem. Verùm ne frigido nimis regimine Spiritus Ægroti deficerent; ſingulis Decocti hauſtibus mixturæ ſpirituoſæ antea præſcriptæ gutt. xx, addendas curavi. Ne omiſerim indicationum, etiamſi contrariarum, alicui ſatisfeciſſe. In quâ re Ars Medicinalis præcipua conſiſtit.

Ad viſcidam materiam linguæ obductam præſcripſi Mucilaginem ex Sem. Cydon. & Pſyllii, ſyr. è Rubo Idæo edulcoratam; cujus Cochl. j. ſæpe ſumeret ſenſim deglutiendo.

Die 18vo, Caput vi Veſicatorii detumuit ſuperiùs. Urina coloratior aliquanto magis, & paucior. Spiritus, ſudoris mediocris & mixturæ prædictæ cordialis beneficio, non tam multùm defecerunt. Adhuc tamen depreſſi cogebant ſuſpiria, cum querimoniis de pondere Pectori incumbente. Quibus penſitatis, in omnium hactenus ſumptorum repetitione perſiſtere decrevi.

Die 19no, eadem apparuere Symptomata, quæ antea. Si modò id excipias, quòd Caput leviter gravari incepit, & Alvus, non obſtante Decocti Hordei cum Syrupo Violarum uſu, aſtricta fuit. Quibus ut proſpicerem Symptomatis, Renumque dolorem adhuc præcaverem, Clyſterem ſequentem præſcripſi.

R. *Decoct. commun. pro Clyſt.* ℥viij, *Mell. Mercur.* ℥iij, *Sacch. rubr. q. ſ. Mſ. f. Enema.*

Die 20mo, ex Enematis uſu liber erat à Capitis gravedine. Ulcere autem è Veſicatorio citius quàm debuit exſiccato, prædictus Tumor, ſpirituum defectus, pectoris oppreſſio, nonnihil renovari videbantur; ſed ſine quovis alio ſuboriente Symptomate. Veſicatoria itaque ponè aures applicanda juſſi, decocti prædicti duabus Libris Aq. Pæon. comp. ℥iiij addendas, & cum ſingulis illius hauſtibus Spir. Lavend. comp. gutt. xv. ſumendas imperavi. Hiſque non ſatis prævalentibus, Aq. Theriacal. Cochl. j vel ij adhibenda, & circa quintam veſpertinam Enema repetendum.

Diebus 21mo, & 22do, omnia ſymptomata cùm ſint mitiora, antea præſcripta continuanda, & ſolummodo Emplaſtra ſuppedalia addenda curavi.

Die 23mo, Veſicatum ultimò excitatarum Ulcera jam ferè exſiccata ſunt. Caput de novo extumuit, ſpiritusque magis defecerunt. Quamobrem mandavi. Emplaſtra Veſicatoria Carpis apponenda, pulveris, Julapii, & Decocti uſum continuandum, repetendumque Enema præſcriptum.

Die 24to, omnia ſymptomata laudabilia. Excepto Urinæ pallore, Capitiſque gravedine cum quâdam ſomnolentiâ. Quare cùm Metaſtaſin metuerim, à prædictâ methodo recedens, ſequentes Pilulas præſcripſi.

R. *Pil. Tart. Querc.* ℈j, *Reſinæ Jalap.* gr. iiij, *Syr. e Rhab. q. ſ. Mſ. f. Pilula ſtatim ſumenda.* Et cum continuato uſu decocti Hordei, ut ultimò parati, Veſicatoria ampla Femoribus internis applicanda juſſi.

Die 25to, Urina tingitur aliquanto magis; Caput ſanatum optimè; Spiritus redivivi, Puſtulæque Miliares ſuper pectore emicuerunt.

Si quis hîc Catharſin ſupra memoratam, quaſi Puſtularum eruptioni contrariam, reprehenderet; effectus ipſe objicienti reſpondet. Verùm etiam reminiſci debet, hujus Ægroti habitum fuiſſe adipoſum: Neque ex Vomitu & Catharſi primò præſcriptis, elevatio Tumoris in Capire impedita fuit, ſed materiæ morbificæ copiam minuendo potius accelerabatur.

Cùm jam Puſtulas Miliares pullulare viderim, Pulverem è Chel. Cancr. comp. 4ta quaque hora è Cochleari Julap. ſequentis ſumendum juſſi.

R. *Aq. Card. bened. Meliſſæ, Cinamom. Hord. an.* ℥iij, *Epidem.* ℥iß, *Margar.* pp. ʒj, *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Præſcripſi etiam, ut cum Decocto Hordei Apozematis ſequentis hauſtulum ſumat.

R. *Rad. Scorzon.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj: *fol. Meliſſæ, Galegæ, an. Mj. flor. Cord. an. p.* jß. *Sem. Card. bened.* ℥ß, *coq. in Aq. font. q. ſ. ad* ℔j. *Colaturæ adde Aq. Epid.* ℥ij, *Mſ. f. Apozema.*

Et ut per vices ſumat Aq. Theriacal. Cochl. ij. Ideò nempe, quòd in hâc Febre, præcipuè declinante, dum calent Volæ manuum ſuperiora frigeſcunt.

Die 26to, cùm omnia viderim Symptomata adhuc leviora, ultimò præſcriptorum uſum ſenſi continuandum.

Die 27mo, Puſtulæ Miliares numero & magnitudine auctæ ſunt. Ideòque Julapio ultimo præſcripto hoc ſubſtitui.

R. *Aq. Meliſſæ, Cinamom. Hord. an.* ℥v, *Scord. Comp.* ℥iß, *Epidem.* ℥j, *Syr. e Cort. Citr. q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum in languoribus.*

Die 28vo, Puſtulæ viſæ ſunt adhuc magis elevari, ſpiritusque nullo modo defecere. Cùm tamen dorſa manuum frigeſcerent, ideò noviſſimè præſcripta continuari velim.

Die 29no, Febris declinare cœpit. Quare Julapium continuandum,

dum, & Enema injiciendum juſſi.

Die 30mo, Sympromata omnia evanuere. Quoniam tamen de aciditate quâdam in Ventriculo queſtus eſt; præſcripſi Margarit. pp. ℈j, è Julap. ſeq. Cochl. j. ſumendum aliquoties in die.

R. *Aq. Lact. alex.* *Meliſſ. Cinamom. Hord. an.* ℥iij, *Epid.* ℥j, *Sacch. perlat. q. ſ.* M*ſ. f. Julap.*

Deinde ut per biduum triduumve Decocto Hordei, cum ſpiritus Lavend. comp. guttis aliquot, & Julapio, uti perſiſteret. Demumque aquas Strethamenſes à ℔iv ad ℔ij coctas ſumeret, ter iterando. Quibus remediis ab Apoplexia, Febre, Renumque affectu perfectè liberabatur.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Artuum inferorum Paralyſi.

CIRCA Decemb. finem, 1705. Vir Humaniſſimus D. D. *Garth* atque Ego vocati fuimus ad D. *Throgmorton* Viduam, Duciſſæ *Northumbriæ* Filiam, dies aliquot antequam parturiret; cuique D. *Birch* ut Pharmacopola miniſtravit. Fatigatunt illam Vomitio ferè perpetua & ægritudo. His etiam aſtrictio Alvi, & inappetentia, Tuſſis, & Dyſpnœa ſpirituumque defectus acceſſere. Quæ omnia ex mœrore ob nuperam mariti mortem contigiſſe æſtimabantur.

Primo loco Emplaſtrum ſtomacho applicandum, & aquam Strethamenſem cum ſale Abſinthii ſumendam præſcripſimus: nempe ut Ventriculi & Inteſtinorum motum rectificemus. Hinc equidem rarior Vomitio; at nonnihil nutabant Spiritus. Qui tamen, cùm ægra poſtea puerperio, cubaret, continuatâ Diaphoreſi quodammodo reſtituti ſunt.

Verum circa tertium puerperii diem Artus inferni, Paralyſi correpti, ſuam movendi vim amiſerunt. Et nocte proximè ſequente adeò defecere Spiritus, ut penè in Syncopen incideret. Quare & prædictus Collega meus nocte vocatus, Emplaſt. Veſicat. Femoribus quamprimum applicanda, Bolumque ſequentem ſumendum præſcripſit.

R. *Salis Volat. Succini* gr. viij, *Croci* gr. iv. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Conf. Alcherm. ſine odorat. q. ſ. ut f. Bolus cum Julapio appropriato degluttendus.*

Die proximo manè Ægrotæ Spiritus haud parum elevati ſunt. Verùm Paralyſin nullâ ex parte receſſiſſe vidimus. Sed & mediocrem Tumorem, & dolorificum eidem acceſſiſſe. Dixi, non infrequenter in Febre Miliari, Paralyticos affectus, ex materiâ morbificâ in Artus deſcendente, ſuboriri. Deindeque ſtatim ad Ægrotam accedentes in denudato Pectore Puſtulas conſpeximus Miliares, Febremque Miliarem, Morbum originalem agnovimus. Unde concordi animo Medicamenta Diaphoretica aliorum omnium maximè neceſſaria decrevimus; & Januarii die 5to à nobis ſequentia præſcripta ſunt.

R. *Pulveris e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Croci* ℈ß, *Conf ſine adorat. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſextâ quâque horâ ſu-*

ſumendus e Cochl. 1. *Julap. ſequent. ſuperbib. Cochl.* iv. *vel.* v.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x, *Bryon. comp.* ℥ij. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Januar. die 6to; Ægrota paulò erat vivacior, Pectuſque illi minus oppreſſum: Dyſpnœam autem ex Tuſſi adhuc paſſa eſt, cum vigiliis. Quare & Bolo, die præcedente præſcripto, addidimus Hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Puleg. Rutæ an.* ℥i, *Theriacal. Syr. de Mecon. an. Tinct. Caſtor.* gutt. X. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 7mo, Spiritus mediocriter refecti, expectoratio facilior, Puſtularumque Miliarum eruptio magis conſpicua. Bolum itaque juſſimus cum Julapio repetendum, & Hauſtum veſperi.

Die 8vo, omnia Symptomata facta ſunt mitiora. Exceptâ Paralyſi, & Muſculorum Laryngis Hyſtericâ quâdam Convulſione leviori. Ideòque præter antea præſcripta, Pilulas è Caſtor. gr. vi, & Aſæ fœtidæ gr. xii, ſex parandas ſinguliſque noctibus duas ſumendas imperavimus.

Die 9no, Reſpiratio longe magis quàm antea difficilis, & dolori Lateris Pleuritico ac vehementiori conjuncta. Metuimus à Venæſectione malum eventum: nempe, ne exinde Puſtulæ Miliares retroceſſiſſent. Urgentia autem Symptomata prævalebant; & emiſſi Sanguinis ſperato fructu, tum Ægrota, tum noſmet freti ſumus. Hoc tamen non ſine Decocto Pectorali, Boloque antea in uſu, & Spermatis Ceti ʒß, ſumptis, Quibus & addimus Emplaſtrum laterale è Pice Burgundicâ, Hauſtumque veſperi Paregoricum, & Oleum Lini in promptu habendum, ſumendumque urgente Diſpnœâ.

Die 10mo, reſpirabat paulò liberiùs, mitiùſque Latus doluit. Spiritus tamen defecere maximè. Interim Miliarium Puſtularum moles conſpicua & multitudo præbebant ſalutis ſpem haud mediocrem. Quas Diaphoreticis adhuc fovendas pro penſo habuimus imprimis accurando. Et ad Dyſpnœam, etiamnum prævalentem, juſſimus Olei Lini Cochl. ij, ſecundâ quâque horâ ſumenda. Et ſi Alvus indè laxa fuerit, mixturæ ſequentis Cochl. aliquot bibenda.

℞. *Diaſcordii* ʒiij, *Aq. Pulegii* ℥vi, *Epidem.* ℥i, *M.*

Die 11mo, Puſtulæ Miliares erant laudabiles, ſpiritus quodammodo refecti, Dolorque aliquanto mitior. Reſpiratio tamen adhuc difficilis, ſedeſque paulò molliores. Bolo itaque & Apozemati Pectorali jam in uſu adjecimus Decoctum album alternis vicibus ſumendum, Emplaſtra Veſicatoria Brachiis applicanda, & horâ ſomni hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Puleg.* ℥ij, *Tinct. Martis gutt.* xx. *Ol. Amygd. dulc.* ℥j, *Syr. de Mecon.* ʒvi. *Mſ.*

Die 12mo, Puſtulæ Miliares ſatis conſpicuæ; at difficilior Reſpiratio, & Diarrhæa, adhuc perſtitere. Bolum etiam cum Julapio, Oleum Lini, mixturam cum Diaſcordio, & Hauſtum pacificum iterari voluimus.

Die 13tio, ſubſtitere ſedes, Puſtulæque Miliares adhuc optimæ. Dyſpnœa

pnœa tamen, Lateriſque dolor, paulò pertinaciores. Bolum itaque præſcripſimus continuandum. Et quòd ab Oleo Lini maximè abhorruerit Ægrota Ol. Amygdal. dulc. Cochl. j, tertia quaque hora bibendum. Nec non Hyſſopi folia cum Radicibus Helenii Decocto Pectorali addenda.

Die 14to, cum intermittente Diaphoreſi, febrilem calorem accendi, continuari Dyſpnœam, & Veſicarum Ulcera penè exiccata vidimus. Quare præter antea præſcripta repetenda, Veſicatorium inter ſcapulas applicari voluimus.

Die 15to, Spiritus ei longè magis, quàm ab aliquot diebus retro actis, fuere depreſſi. Loco itaque Boli hactenus in uſu, ſequent. ſubſtituimus.

R. *Confect. Rauleens* ℈ß, *Croci*, *ſalis Vol. ſalis Armon. an. gr.* vi, *Syr. Caryophil. q. ſ. f. Bolus.* Reliquaque ut antea ſumenda.

Die 16to, Spiritus aliquantò vivaciores, leviorque Dyſpnœa; Dolor tamen lateralis paulò aſperior. Ideòque Bolum præſcripſimus priorem, Hauſtumque pacificum cum Decocto pectorali repetendum.

Die 17mo, Eadem quæ die præcedente juſſimus ſumenda. Jam enim, & hinc indies, omnia meliora videbantur. Tandemque membra, hactenus Paralytica, vim ſuam motivam aliquatenus recuperavêre. Poſtquam itaque Mannæ ℥ij, in decoct. Pectorali diſſolutas ſumpſiſſet, ſorum præſcripſimus Tibiis applicandum, Vini Chalybeati uſum, & ut Bathoniam adiret.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Delirio Motibusque Convulſivis.

AUGUSTI 8vo, 1700. vocatus ſum ad D. *Bullock* apud Inſigne calcei Equini, in Vico *Cheapſide* vulgò vocato. Cui Pharmacopœus erat D. *VVyer* in Vico vocato *VVoodſtreet.* Viceſimum quartum annum agebat, conſtitutione pituitoſo-melancholicus, & adhuc Cælebs.

Poſt itinera quædam rute peracta ſenſit ægritudinem, cum diminuto appetitu, depreſſoſque ſpiritus, atque oppreſſionem Pectoris cum ſuſpiriis, per intervalla. Pro remedio Vinum nonnunquam, & Aquæ cujuſdam cordialis aliquantulum bibere ſolebat. Appetitus tandem omnino abolitur. Et pridie quàm illum viſitavi, Vomitu, Diarrhœâ, & Hæmorrhagiâ Narium correptus eſt. Sumpto autem Medicamento quodam interno, & Nuchæ appoſito Veſicatorio ex Pharmacopœi præſcripto, iſta diſparuere Symptomata.

Cùm ergo primùm Ægrotum adiverim, horrore quodam laborabat, cum frigore & calore, ſe mutuò inſequentibus, ſed temporibus incertis. Maximam etiam pectoris oppreſſionem cum ſuſpiriis & languorem ſpirituum paſſus eſt: Nec non Animi perturbationem, per intervalla ad Delirium uſque recurrentem. Item Manuum & Linguæ Tremorem, cum Motibus Convulſivis & Vigiliis.

liis. Pulſus etiam frequens & debilis; lingua viſcoſitate alba obducta, ſed ſine ſiti; & urina ſanorum ſimilis.

Ex opreſſione pectoris & languore, hanc Febrem in Miliarem, eamque ex inæquali calore ac leni ſimplicem, terminaturam prænovi. Ideòque Carpis Emp. Veſicatoria, & Plantis pedum alia ex Cephal. cum Euphorbio & Pice Burgundica applicanda juſſi, & ſequentia ſumenda ad lenem Diaphoreſin excitandam.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Lapid. Goenſis an.* ℈ſ. Mſ. *f. Pulvis ſextâ quaque horâ e Cochl. j. Julap. ſeq. ſumendus, ſuperbib. Cochlearia* vi.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij, *Cinam. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥j, *Sacchar. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Et ut Sudor lenis continuò & facilius emanaret, ſeq. Apozema addendum curavi.

R. *Rad Fragar. Chelidonia major, an.* ℥j, *Fol. Fragar. Mij. flor. Paralyſeos p. ij, ſem. Cardui benedict.* ℥j. *Bulliant in Aq. font. q. ſ. ad* ℔ij, *Colatura adde Syr. Croci,* ℥j. *Mſ. f. Apozema, de quo ſumat. Cochl. x. ſæpe in die.*

Die 9no, Calor, ſine ſubſequente Frigore, regularis fuit & Cutis humida; ſpiritusque non multum defecere. Æger tamen de quadam oppreſſione pectoris cum ſuſpiriis valde querebatur; & Delitia, Tremores, Motuſque Convulſivi adhuc perſtitere. Ideòque Pulveris, Julapii, & Apozematis uſum ſuaſi continuandum. Et ad viſcidam materiam, linguæ & palato obductam, mucilagine, ex Sem. Cydoniorum & Pſyllii cum Hordeo coctis, os colluendum præſcripſi.

Die 10mo, Calor ſimiliter ac die præcedente regularis ſine renovato Frigore, Cutiſque humida. Sed Motus Tendinum Convulſivi adhuc majores. Quapropter Veſicatoria Tibiis internis applicanda juſſi: *Lapid. Goenſ.* ℈j, *cum Pulv. de guttâ* ℈ß, *ex Aq. Lact. alex.* Cochl. j, ſexta quaque hora ſumendum *ſuperbib. Cochl.* X. Et quoniam erat Æger nauſeabundus, regioni ventriculi apponendum Emplaſtrum ſequens.

R. *Empl. Stomach. Magiſtr. part. ij, Caranna, Taccamah. an. p.* vi, *Ol. Cinam. gutt.* vi, *Mſ. f. Empl.* Et ut vicibus interpoſitis bibat hauſtum Julapii cum gutt. XV. mixturæ ex *Sp.* C. C. ℥ß, *Tinct. Caſtor.* ʒj. Et in quantum præſcripta Mucilago vix quicquam in viſcidam materiam linguæ adhærentem prævalebat, Gargariſmatis ſequentis uſum imperavi.

R. *Aq. Meliſſ.* ℥vi, *Epidem,* ℥j, *Syr. de Althæa, Jujubin. & Mellis Mercur. an.* ℥j. Mſ. *f. Gargariſm.* Aquam addidi Epidem. ne quid mali, etiamſi parum deglutiret acciderit.

Veſperi pleraque conſpexi ut antea. Motus quidem Convulſivi rariùs iterabantur; verùm ſpiritus valdè defecerunt, manumque ſuperiora frigebant, volis interim calore affectis. Idcirco, omiſſo Pulvere de gutteta, Bolum ſequentem præſcripſi.

R. *Conf. Lujulæ* ℈j, *Bezoar Orient.* ℈ß, *Croci gr.* vi. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſextâ quaque horâ ſumendus cum Julapio antea præſcripto.

Die

Digitized by Google

Die 11mo mala Symptomata ferè diſparuerunt. Ideòque ultima præſcripta juſſi continuanda. Sed quia Apozematis patientem tædebat, in ejus locum ſubſtitui Aq. Lactis & Decoct. Pecto.al. an. ℔j pro potu ordinario, ut eo melius guſtui gratificarem. Nec quicquam jam de Diarrhæa, quaſi ex Decocto accidere poſſit, merum offerebat.

Veſperi omnia ut antea. Proindéque in uſu omnium ultimò præſcriptorum perſiſtendum decrevi.

Die 12mo ſimiliter: exceptâ quâdam corporis inquietudine. Ad quam Veſicatoria pone Aures applicanda juſſi, & ſequentem Hauſtum ſtatim ſumendum.

R. *Aq. Paralyſ.* ℥iij, *Croci* ℈ß, *Syr. Paral.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 13tio Inquietudini prædictæ jam abolitæ ſupervenit Hæmorrhagia narium. Quare ſuaſi Ægro, ut affatim bibendo potum ultimò præſcriptum ſanguinem dilueret: Sed & perſiſteret in uſu Boli, Julapii, & Mucilaginis. Et ſi de novo accideret Hæmorrhâgia, ſequens ſumeretur Hauſtus.

R. *Aq. Spermat. Ranar.* ℥iij, *Syr. Plantag.* ℥iß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Sub veſperam Hæmorrhagia ſubſtitit. Reliqua Symptomata, viz. Delirium, Tremores, Motus Convulſivi, Languores, Pectoriſque oppreſſio, in ſtatu eodem ferè ac antea fuere. Ideòque & ultimò præſcripta continuavi. Hoc ſolùm addendo, ut Apozematis, ex Decocti Hordei ℔i, Syr. Viol. ℥ij, ſumeret Cochl. X. ter in die, tepidè.

Die 14to, Ægroti conditio penè eadem: niſi quòd aliquanto magis delirabat. Immiſcui itaque ſingulis Bolis Camphoræ grana aliquot, & cætera continuanda juſſi.

Die 15to Puſtulæ Miliares tandem emiſſæ Spiritus Animales elevarunt. Attamen Tremores Motuſque Convulſivi iidem manebant; & Delirium potiùs videbatur exacerbari. Cùm autem id fieri ex eruptione Puſtularum nimis tardâ ac rarâ exiſtimarem; Antimonium Diaphoreticum [cujus efficaciam, tum ad Puſtulas expellendas, tum ad ſedanda Deliria, expertus ſum) ſequenti modo præſcripſi.

R. *Antimonii Diaphoret.* ℈j. *Conſervæ Lujulæ* ℥ß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Cochleari Potûs pectoralis, ſuperbibendo Hauſtum ejuſdem. Poſt horas quinque Bolum cum Caſtoreo & Croco ſumendum juſſi, atque ut alternis vicibus reperantur. Et ut injiciatur Gargariſmus ope Syringæ ſæpe in die: quia lingua, Antimonii Diaphoretici uſu, frequenter viſcido humore inficitur.

Veſperi uberiùs altiúſque exſtabant Puſtulæ; aliàque Symptomata mitiora ſunt, Delirio ſolo excepto. Quare & prohibui Volatilia, Antimonium autem Diaphoreticum quinta quaque hora, cum Decocto pectorali, repetendum mandavi; & Gargariſmatis Julapiique uſum continuandum.

Die 16to Puſtulæ erant adhuc crebriores, eæque majores quàm quæ primò pullulabant. Longè etiam leviùs Delirium per intervalla. Ideòque cenſui optimum fore, ut Ægrotus perſiſtat in ultimò præſcriptorum uſu. Quoniam tamen Tremores, Mo-

ad tantam crevere molem, ut latæ unguis medietatem æquarent, ut Ægroti verbis utar. Delirio deinde Motibuſque Convulſivis profligatis, manuum duntaxat Tremor, corporis debilitas, ſpirituumque aliqualis languor ſuperſtites fuere. Boli itaque & Antimonii Diaphoretici loco juſſi Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j, cum Julapio antea præſcripto ſexta quaque hora ſumendum, ad leniter continuandam Diaphoreſin. Ut languoribus Aqua Theriacalis uſurpetur: in potum ordinarium Apozema Antepilepticum: Et ad linguam, adhuc quodammodo affectam, Gargariſma.

Die 20mo omnia in eodem loco ac in die præcedente ſtabant. Excipe id tantum, quòd Puſtulæ videbantur paulò minus turgeſcere. Mandavi itaque ut Antimonium Diaphoreticum Pulviſque è Chel. Cancr. compoſitus alternis vicibus ſumerentur. Et Gargariſmatis, Julapii, & Apozematis ultimò præſcriti in uſu perſiſteret.

Die 21mo Puſtulæ verſus ſiccitatem declinabant. Apozema tamen, cum Pulv. de Lap. Goenſ. & Pulv. de gutt. cenſui continuandum. Nec non Gargariſma cum Mucilagine, ad linguam nondum ab immunditie omnino liberam.

Veſpere calorem linguæ ſenſit, & internum, ſine ſudore. Præſcripſi itaque Margaritarum pp. ℈j, ſingulis doſibus Pulveris jam in uſu addendum. Et ex hauſtu potûs ordinarii Spir. C. C. gutt. xx. ſecundâ vel tertiâ quâque horâ ſumerentur, donec lenem Diaphoreſin excitaverint.

Diebus 22do & 23jo, cùm omnia optata viderim, noviſſimè præſcripta decrevi repetenda.

Die 24to, cùm internus calor uſque perſiſterit, Pulverem jam in uſu ſuaſi continuandum. Et in languoribus Sal. Vol. Oleoſ. cum Spir. C. C. ex hauſtu potûs ordinarii ſumendum.

Diebus 25to & 26to, reliqua omittendo, ſolummodo Sal. Vol. Oleoſ. ex potu ordinario ſumend. juſſi. Et Julapium ſequens ad languores, ſi fortè acciderint, in promptu habendum.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij, *Scordii compoſ. Saxon. frigid. an.* ℥ij, *Paon. comp. & Syr. Paon. comp. an.* ℥j *Mſ.* Et ſic tandem Æger perfectè convaluit.

Hiſtoria Febris Miliaris ex Opii uſu deſinentis in Apoplexiam.

AUguſti 4to, 1697. evocatus ſum ad *D. Thom. WWeſtern*, in Vico *Thames ſtreet* dicto, cui D. *Lancashire*, erat Pharmacopœus.

Vir ille habitu obeſo gravababatur, & Plethora: Magno Capite, buccinata facie, brevique Collo præditus. Unde & quocunque morbo antea laboraverat, Caput ei ſemper doluit, & delirabat. Ante dies aliquot lavavit Pedes, & cum amicis liberè comedit. Poſtea verò de Nauſeâ & Ægritudine, cum Calore & Frigore irregulariter recur-

tentibus, Spirituumque languore & oppreſſione pectoris cum ſuſpiriis querebatur. Nec Aqua quædam Cordialis, quam ſponte ſumpſit, Ægritudinem levavit.

* Cum prædicto die illum viſitaverim, Pulſus erat frequens & debilis; Nauſea & Ægritudo, nihilo mitiores. Cum Calore & Frigore, vicibus alternis, ſed duratione incertis, Spirituum defectus, Pectoriſque maxima oppreſſio cum ſuſpiriis. Nec ſine quâdam perturbatione, quoties ſomnus irrepere incepit. Quibus omnibus ritè perpenſis, imprimis Hauſtulum ſequentem præſcripſi.

R. *Salis Vitriol. Vomit.* ℈iß. *Ex Aq. Iugland. comp. ſumatur.* Et in languoribus bibat Julapii ſequentis hauſtum. R. *Aq. Menth*, ℥x', *Epid.* ℥iß, *Sir. de Menth.* ℥j, *M/. f. Julapium.*

Die 5to Nauſea & Ægritudo minores ſunt. Idem verò languor, eadem Pectoris oppreſſio, & Ægroti dormituri perturbatio. Pulſus adhuc frequens & debilis. Manuum caluere volæ, minimè ſuperiora. Urina ſanorum ſimilis; Calorque internus ſentitur abſque ſiti. Ex quibus Symptomatis novi Febrem adeſſe Miliarem. Ut itaque lenem excitarem Diaphoreſin, proprioque potu illam fovendo Symptomatis prædictis obſiſterem, ſequentia præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Canct. comp.* gr. xxv. *Syr. Caryoph. q. ſ. M/. f.* Bolus è Julapio antea præſcripto ſumendus ſexta quaque hora.

R. *Decoct. Hord.* ℔jß, addendo inter coquendum Cochinellæ ℈j. Colaturæ adde *Syr. Caryoph. & Viol. an.* ℥j, *M/. f. Apozema.* Sumat hauſtum per intervalla.

Veſpere omnia vidi emendatiora. Ideòque Bolum ad ℈ß, augendum & continuandum præſcripſi. Ut perſiſteret in uſu Apozematis; & in languoribus, cùm Salis Volar. Oleoſi gutt. xx, vel Aq. Theriacal. Cochl. ij. At ſi remiſſior fuerit Diaphoreſis, loco Salis Vol. Oleos. Spir. C. C. gutt. xx. ſumeret. Et quoniam Patientis amici eundem narrabant in nullo Morbo ramdiu à Delirio fuiſſe liberum, hoc itaque præcavendo, Veſicatorium Nuchæ, & Emplaſtra ſuppedalia applicanda præſcripſi.

Die 6to, manè, cùm omnia eadem ac die præcedente viderim, juſſi antea præſcripta continuanda.

Veſpere quædam in pejorem partem inclinabant. Paucula enim verba locutus eſt ineptè; & cum Nauſeâ ſingultiebat. Præſcripſi itaque Empl. Stomachic. Magiſtral. cum Caranna, Taccamahacca, & Ol. Cinamomi, regioni ventriculi applicandum; & Poſſetum Salviâ & ſemine Anethi alteratum: utpote in ſingultu à me probatum & expertum, pro potu ordinario.

Die 7mo, minus ſingultiebat; poſt duas tresve ſedes, à Delirio omnino liberabatur; Puſtulæque Miliares ſuper Pectore emicuere.

Hodie Ægroti Amici alium Medicum mihi addiderunt Collegam. Is ſedes, ne Puſtularum eruptioni obſtarent, cohiberi voluit; ideòque Aſtringentia ex Diaſcordio & ſimilibus quamprimum adhiberi. Ego verò, ſumendo argumentum

a ma-

à materiæ morbificæ Colluvie, nempe tum ad puſtulas replendas, tum ad ſedes ſufficiente, ſuaſi contrariarum. Allegavi etiam, exempli loco, fœminam quandam generoſam, quæ à Diarrhæâ, errore quodam ſuppreſſâ, indeque morboſa materiâ ex partibus inferioribus in Cerebrum irruente, paucas poſt horas obiit. Et in noſtro Patiente, ſcilicet obeſo habitu, brevique cervice, & eâ ratione ad Apoplexiam proclivi, multò magis humorum Metaſtaſin nos cavere inſtabam debuiſſe. Attamen, ut in hâc re mediam ineamus viam, aſſenſum haud difficilem præbui. Præſcripſimus itaque Bolum ex Margaritar. & Corallior. pp. an. gr. xv. Salis Abſinth. gr. vij. Syr. Caryoph. q. ſ. Et ut bibat Decoctum album, Cochinellâ concoctâ, & Aq. Cinamom. Hord. alteratum, inſtar potûs ordinarii. Ut Emplaſtrum ex Galbano Umbilico applicetur; ut & mucilagine, Aq. Roſarum extracta, os madefiat.

Veſpere Diarrhæa multo mitior fuit. Sed aliquanto plus delirabat Æger; fortè à ſedibus rarioribus. Neque à ſingultu omnino abſtinuit. His animadverſis, addidimus antea præſcriptis Emplaſtra Veſicatoria Brachiis internis applicanda. Emplaſtra etiam ſubpedalia, & Poſſetum alteratum, ut à me antea præſcriptum.

Die 8vo, tertius Medicus ad conſultandum vocatus ſuam opinionem, de ſedibus neceſſariò ſupprimendis, ſtatim, propoſuit. Dixitque aliàs impoſſibile fore [ut ipſius verbis utar] Puſtulas emitti. E contra Medicorum prior, atque egomet objecimus materiæ morbificæ abundantiam, & Delirium aliaque periculoſa Symptomata, ex illius Metaſtaſi metuenda: Sed fruſtra. Ille itaque ſequentia præſcripſit.

R. *Theriac. Androm.* ʒß, *Pulv. e Chel. Cancror. comp. Succ. Confect. de Hyacinth. an.* gr. xij, *Syr. Cydon. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Julapii ſeq. Cochl. j. ſuperbibendo Julapii dimidium quàm primum, reliquum poſt horam vel primam ſedem.

R. *Aq. Cinam. Hord. Menth. an.* ℥ij, *Ejuſdem.* ℥j. *Syr. e Mecon.* ʒß, *Diaſcordii* ʒj. *Mſ.* Et Emplaſtra Veſicatoria tibiis applicanda.

Collega primò vocatus illi aſſenſit de Bolo ſumendo; ſed Julapium conſtanter reprobavit. Nihilominus ambo Medicamenta [circa nonam matutinam præſcripta) ſumpta ſunt.

Circa tertiam vel quartam pomeridianam iterum convenimus, intelleximusque patientem ſtatim à ſuppreſſis ſedibus in Apoplexiam incidiſſe. Quem etiam, Puſtulis Miliaribus in univerſum deletis, ſenſibus orbum vidimus. Quare & Veſicatoria Capiti & Carpis quamprimum applicanda juſſimus, Sternutatorium è Flor. Lilii conv. inſufflandum, & ſequentia ſumenda.

R. *Salis Vol. Oleoſ. Tinct. Caſtorei. ſp. Lavend. comp. an.* ʒij. *Mſ.* Sumat frequenter gutt. xxx. circiter, ex hauſtulo Julapii ſeq.

R. *Aq. Meliſſ. Rutæ an.* ℥iij, *Paeon. comp.* ℥jß, *Spir. Lavend. comp.* ʒiij, *Tinct. Caſtor.* ʒj, *Syr. Paeon. comp.* ℥j. *Mſ. f.* Julapium ut ſupra ſumendum. Sed incaſſum omnia: Nam paucas poſt horas mortuus eſt.

Hiſto-

Hiſtoria Febris Miliaris ex Aere frigido admiſſo Lethalis.

SEPT. 25. 1700. Evocatus ſum ad D. *Arnold*, Cereviſiarii *VVeſtmonaſterienſis* uxorem. Cui obſtetricis officium præſtitit D. *VVatſon*: Et Pharmacopœi, D. *Broughton*, in Vico vocato *Tuttleſtreet*.

Illa, antequam parturiret, dolore Colico, ventriculo, ut aiebat, quaſi onuſto, & ſpirituum defectu ingemuit.

Cum die ſupra dicto primùm adiverim, Aquæ ſeroſæ, ex membranis Fœtum in Vtero includentibus ſed jam diruptis, effluxerunt; & Infantis caput extra orificium Uteri internum hærebat. Nempe ex viæ anguſtiâ, capitis mole majori, ſpirituum defectu, doloreque mitiori, quàm qui ad partum ſufficeret.

De eodem ſpirituum defectu, etiam poſt partum exemptum, adeò querebatur, ut aſtantes omnes illam putarent brevi morituram. Cum autem hoc Symptoma jam idem videretur ac ante partum, idemque Pulſus; imminentis periculi nil metuens, Febrem adeſſe Miliarem palam indicavi, Puſtulaſque prædixi Miliares, tandem aliquando exituras. Ut itaque lenem Diaphoreſin conſuetâ meâ methodo excitarem, ſeq. præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Caſtorei* gr. iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ.* M*ſ. f.* Bolus quamprimum ſumendus e Cochl. j. Julapii communis.

Die 26to Medicus alter magni nominis de Patientis ſalute conſulitur: Quam adhuc de Spirituum defectu & oppreſſo Pectore querentem audivimus. Ex quo præcipuè Symptomate prædixi etiam alteri Medico, Puſtulas Miliares ſuo tempore erupturas.

Ægrotæ Pulſus frequens adhuc & debilis; Calor univerſus, & ſine alterno Frigore; Urina ſanotum ſimilis; verùm à Colico dolore (forſan Alvi bis ſolutæ beneficio) libera evaſit. Ne tamen Lochia minuerentur ex Diarrhæâ, Pilulas imperavimus ſequentes ſumendas.

R. *Caſtorei* gr. vi, *Aſæ Fœtid.* gr. xij. *Laud. Lond.* gr. j. *Syr. Artipl. q. ſ.* M*ſ. f. Pilul.* n°. vj. Sumat ij urgente Alvo, & deinceps quartâ quaque horâ. Sumantur autem e Cochl. j, ſequentis Iulapii ſuperbib. hauſtulum ejuſdem.

R. *Aq. Ceraſ.* nigr. ℥viij, *Cinam. Hord.* ℥iv, *Epidem.* ʒx, *Margar.* pp. ʒj, *Sacchar. albiſſ. q. ſ.* M*ſ. f. Iulap.* ſumendum ut ſupra præſcriptum eſt, & in languoribus.

Die 27mo Ægrotam in eodem ſtatu, quo die præcedente, vidimus: Exceptâ leviori quadam cordis palpitatione. Iuſſimus itaque ut perſiſtat in uſu Pilularum cum Julapio, ſumatque gutt. xx. Salis Volat. Oleoſ. in hauſtu potûs ordinarii, & in languoribus prædictum Julapium.

Die 28, Puſtulis Miliaribus jam in conſpectum eminentibus, Spiritus minus defecerunt, mitiora ſuſpiria, minor oppreſſio Pectoré etiam effluebant Lo-

Lochia, & Alvus mediocriter ſoluta fuit. Conſulimus itaque Pilulas ſine Laudano ſextâ quaque horâ ſumendas Mater verò puerperæ, mortem ex Diarrhœa pertimeſcens, obnixé rogabat ſiſteretur. Ea ut videamur ex aliquâ parte ad ejus mentem accedere, mandavimus ſequentis Julapii uſum.

R. *Aq. Menth.* ℥ij, *Epid.* ℥jß, *Confection. Fracaſt.* ʒj, *Syr. de Mecon. & de Menth, an.* ℥ß. *Mſ. f. Julap.* de quo ſumat Cochl. iv. urgente Diarrhœa. Et ut ut perſiſtat in uſu ſalis Vol. Oleoſ. & Julapii perlati.

Die 29no, Ægrotam viſitantes, intelleximus admodum timuiſſe matrem ob Diarrhæam & illi multò largius, quàm â nobis conceſſum eſt, de Julapio præbuiſſe: Sedeſque exindè primò inſpiſſatas fuiſſe, poſtea omnino ſuppreſſas. Unde & palpitario, pectoriſque oppreſſio, majores ſubſecutæ ſunt. Quapropter & ſequentia cenſuimus ſumenda:

R. *Croci* ℈ß *Sumatur e Cochl.* j. *Ad Lactis ſuperbib Cochl. V. Sumat etiam Tinct. Croci gutt.* xx. *ex hauſtulo Aq. Lactis ſæpe.* Uſu etiam Croci, ad cordis palpitationem, fluxum Lochiorum, Spirituum defectum, Puſtulaſque Miliares altiús emittendas, reſpectum habuimus: Demumquè perſiſtat in uſu Piluiarum ſine Laudano, & Julapii in languoribus. Et matris importunitati cedentes, præſcripſimus etiam Julap. cum Diaſcordio in promptu habendum: dicebat enim mater, ſe id velle. Ægrotæ etiam percontanti, an ſemet in lecto erigere, & ventilabro uti liceat, necne? aſſenſus eſt alter Medicus. Atque etiam, ut in ſe collectis cortinis pateat lectus; igniſque extrueretur vel nullus vel duntaxat parvulus. Interim mihi ab illa quærenti, an ex Aere frigido, Collo vel Pectori admiſſo, quicquam mali ſentiret? reſponder, ſemet exinde Spirituum defectum Pectoriſque oppreſſionem ſenſiſſe. Quamobrem illam obnixè rogavi, ut toto illo die calido utatur regimine; eoque potiùs, quòd ille eſſet dies Febris Lacteæ: Ne ceſſante Diaphoreſi Puſtulæ Miliares retrocederent. Sed à noſtro diſceſſu ſibi Aerem admiſit, Puſtulæque Miliares ſubitò occultabantur. Unde materiæ morbificæ in cerebrum facta eſt Meraſtaſis, ſtatimque ægra ſenſibus orbata eſt.

Cùm eventus meæ reſponderet prognoſi, ſeorſum vocatus ſum: ſed jam nullum vidi præſcribendi locum.

Ex hiſce duabus Hiſtoriis clarè conſtat, Febrem Miliarem, cum Symptomatis mitioribus incipientem, ex minimo errore fatalem ſæpe exitum habere.

Hiſtoria Febris Miliaris, ubi quoddam Animi Deliquium maximè mirabile ſupra biduum erat continuatum.

SEPT. 12. 1697. advocatus ſum ad D. *Hall*, ad inſigne Leopardi in *Blackman-ſtreet* propè Divi Georgii Templum habitantem nono poſt partum die. Cui Pharmacopœus D. *Dynn*, & obſtetrix D. *Cre-*

tier, in Vico *Abchurch-lane* vulgò dicto.

Hæc puerpera annum agebat trigeſimum octavum, & ſextum jam partum enixa eſt. Conſtitutione debilis; tam ex partu ſemper difficili, quàm dolore Colico ſæpe recurrente. Quemque nuper paſſa eſt, cum Calore & Frigore alternis, & cum oppreſſione Pectoris, Spirituumque languore. Quæ Symptomata ab amicis tantummodo vapores, ut vulgò vocant, usque ad diem quo infans baptizatus eſt, communi errore, æſtimabantur. Quo die viſitantium multitudo adeò fuit obſtrepera, ut exinde Spiritus ejus, antea debiles intenſè perturbarentur, & Tremore ac Motibus Convulſivis correpta fuerit: Tantaque corporis inquietudine laboraverit, ut maritus vix potis erat eam in lecto retinere. Donec tandem, die ſcilicet illum quo advocatus ſum præcedente, in Convulſionem univerſalem incidit, & ſummo languore jacuit quaſi penè mortua.

Die ſupradicto, cum circa nonam matutinam Patientem viſitaturus ſim, mihi Domeſtici narrabant, maritum ejus meum adventum per nuncium inhibuiſſe: juſſiſſeque, ſi forte adſim, ne me in cubiculum admittant: putabat enim illam reverâ animam reddidiſſe. Et cùm, nolentibus illis, ægrotam adiverim, illam equidem abſque pulſu, abſque reſpiratione (ut per ſpeculum ori & naribus appoſitum probavi) facieque mortis pallidiſſimâ, in lecto immotam & extenſam Ego & aſtantes conſpeximus.

Nihilominus è facto ſcrupuloſiori de antecedentibus ſcrutinio conjecturam feci, mortis ſimilitudinem illam à materiæ morbificæ in totum genus nervoſum Metaſtaſi provenìſſe. Nam mihi hîc in mentem id venit, quod notatu dignum eſt in Piſciculis Tubulo vitreo incluſis & per Microſcopium inſpectis: in quibus, ſcilicet, conſpicua eſt Sanguinis Circulatio, etiam ſi mortui videantur. Prohibui itaque ne per dies aliquot hanc ægrotam ſtragulis denudarent, & non ante ſeptimanam ſepeliendam. Et multâ contentione obtinui Cucurbitulas cum Scarificatione, inter Scapulas, & Femoribus internis applicari permittant; Emplaſtra Veſicatoria pone Aures & ſuper Carpis apponi; tempora & manuum volas pedumque plantas Oleo ſuccini illiniri; ſuccum Paralyſeos, & ex Helleboro, Salviâ, & Floribus Betonicæ Sternutatorium Pulverem, naribus alternis vicibus inſufflari; & Hauſtum ex Aq. Lact. ℥iij, Caſtor. gr. vj, Syr. Artem. ʒvj; nec non Apozema pro D. *Bullock* præſcriptum, ſi fieri poſſit, vi in os injici.

Poſt penè biduum, die ſcilicet 15tio, circa quartam pomeridianam, miſſi ad me Domeſtici narrabant, Chirurgum, ſimul ac hanc puerperam inſpexerat, admiratione perculſum interrogâſſe, an Cucurbitulas mortuæ applicari vellent. Utcunque tamen, eis morem gerens Cucurbitulas Femoribus appoſuit; at non inter ſcapulas, adeò multum rigebat. Veſicatoria etiam Carpis applicârunt. Cæterùm die ſupradicto, nempe 13tio veſperi, licet neminim-

minimum reſpiraret, viſa eſt tamen parum caleſcere. Juſſi itaque Cranii humani ℈j, cum Aq. Rutæ & Syr. Artemiſiæ, ſi fieri poſſit, in os immitti.

Die tandem. 14to, circa quartam matutinam, moliſſimè reſpirare, atque etiam deglutire incepit. Ideoque Emplaſtra Veſicatoria inter Scapulas applicanda iterum præſcripſi. Et ut gutt. xx. Salis Volat. Oleoſ. ſumat ſine vehiculo. Quo facto, Puſtulæ Miliares demum in conſpectum venere. Et in earum incrementum ſequentia ſumenda conſului.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß. Sumatur quarta quaque hora, e Cochl. j Julapii ſequentis ſuperbibendo Cochl. iiij.

R. *Aq. Cinam. Hord.* ℥iv, *Rutæ* ℥iij, *Paon. comp.* ℥jß, *Sacchar. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Iulapium.* Et ut bibat de Apozemate ex Ung. Alcis pro potu ordinario.

Die 15to loqui, ſeſeque movere valuit; & de dolore ex Veſicatoriis edidit querimoniam: Puſtulæque Miliares ſuper Pectus pullulârunt copioſiſſimè. Ideoque antea præſcripta cenſui continuanda.

Die 16to Puſtulæ molem acceperunt adhuc multò majorem, menſque illi redintegrata eſt. Nec amplius oppreſſione Pectoris, aut languore, ſed ſolâ corporis imbecillitate, laboravit. Quapropter & ſequentia præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xxv. *Aq. Lact. alex.* ℥ijß, *Epidem.* ʒij, *Mſ. f.* Hauſtus ſextâ quaque horâ ſumendus.

R. *Rad Scorzon. Hiſp.* ℥i, *Cort. Aurant. cond.* ʒvj, *fol. Galegæ, Meliſſ. an.* Mj, *flor, Cord. an.* pj, *Sem. Card. bened.* ℥ß, *Coqu. in. Aq. font. q. ſ. ad* ℔jß. Addendo Colaturæ *Syr. Limon.* ℥j. *Mſ. f. Apozema*, de quo ſumat Hauſtum ad libitum; & in languoribus Aq. Theriacalem.

Ægrotam adeò bene ſe habentem abhinc uſque ad diem 19um omiſi viſitare. Jamque ſolum Stomachica quædam amara præſcripſi, ad acuendum appetitum: Sumeretque poſt quartam noctem *Sacram Tincturam*, aquaſque *Strethamenſes* die ſequente. Quo facto, in omnium admirationem perfectè convaluit. Tametſi, ut audivi, in Nate, durante Febre, nimis compreſſa paſſa eſt Sphacelationem. Quâ Chirurgi ope ſanatâ, alios quinque vixit annos; tandemque, ut mihi ejus maritus retulit, ex dolore Colico & Convulſione eidem ſuperinductâ è vitâ diſceſſit.

Hiſtoria Febris Miliaris in Chronicum Morbum terminantis.

JAn. 14to, 1699. evocatus ſum ad D. *Berenberg*, puerperam, tunc in plateâ *Walbrook* vulgò vocata habitantem. Cui ut Pharmacopœus inſerviebat D. *Basket*. Obſtetricis autem officium præſtabat D. *Taylor*. in plateâ *Pater-noſter-Row*.

Querebatur, dum parturiret, de virium maximâ imbecillitate. Et

 poſt

poſt partum, ut aſſiſtentes mihi narrabant, tantâ oppreſſione Pectoris, cum Spirituum defectu, laboravit, ut ad trahenda ſuſpiria cogeretur. Ex illis tamen Symptomatis nihil præter Hyſtericos vapores, ut vulgò vocant, ſuſpicatæ ſunt: Pridie autem ejus diei, quo me advocârunt, cùm mammas ad lactandum infantem denudâſſet, & ad relaxandam ulvum ſuper aquæ calefactæ vaporem ſediſſet, frigorique multò ſemet expoſuiſſet; exinde tandem ſpirituum anguſtiâ, reſpiratione difficili, Aſthmatis convulſivi æmulâ, Tuſſique ſiccâ, adeò depreſſa fuit, ut illi mortem eſſe in propinquo exiſtimaverint.

Cùm primum illam adiverim, de prædictis affectibus, atque etiam de vigiliis querelas edidit. Pulſus illi erat frequens & debilis, & febrilis calor. Urina tamen pallida, & Lochia omnino ſuppreſſa.

Ex antecedentibus ſupra memoratis illam Febre Miliari laborare cenſui: attamen in principio mitiori. Quamdiu, ſcilicet, conſueto puerperarum regimine gubernaretur. Poſtquam autem, eo ipſo tempore, ut veriſimile eſt, quo Miliarium Puſtularum eruptio inſtabat, ſe irruenti frigori denudaverat; materiam morbificam, retrogrado motu Pectori interiori impactam, ſupradictum Aſthma creâſſe, conjectare licet. Nam ut in Pectore à me inſpecto Puſtulas tunc primò pullulantes, ita & duntaxat pauciſſimas, cernere potueram.

Statui itaque, mihi conſuetâ methodo, lenem ſudorem & continuum excitare. Et ut alia Medicamenta, convulſivo Aſthmati, reliquiſque Symptomatis, puerperiſque commoda adjungerentur. Quamobrem & ſequentia præſcripſi.

R. *Spermatis Ceti* ℈j, *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Heder. terreſtr. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus *e Cochl.* j *Aq. Lactis alex. ſuperbibendo Cochl.* x. His enim, Lochiis promovendis, Aſthmati levando, excitandis ſpiritibus, & ſudoribus magis liberis conſului. Et ut Patienti illiuſque amicis placerem, qui hanc Febrem Hyſtericum affectum æſtimârunt, atque etiam Lochia fœliciùs continuarem, Pilulas ſequentes præſcripſi.

R. *Caſtorei gr.* vj. *Aſæ fœtid. gr.* xij, *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Pil. no.* vj.

Die 15to optimè ſe habebat. Nam ex quo Bolum ſumſerat, ſpiritus fuere elevatiores, facilior reſpiratio, renovatur effluxus Lochiorum, urina coloratior, Puſtulæque Miliares ſuper Pectus magis conſpicuæ. Bolum itaque die præcedente præſcriptum cenſui repetendum. Addendo *Pulv. de gutt.* grana aliquot, ne Aſthma convulſivum recurreret. Umbilico etiam Emplaſtrum ex Taccamahacca, & Emplaſtra ſubpedalia applicanda juſſi. Et in languoribus ſumeret Hauſtum Julapii perlati. Nec non Aq. Theriacalis Cochl. ij, alternis vicibus.

Veſperi, ex leni perſiſtente ſudore, reſpiratio adhuc facilis, Puſtulæ Miliares denſiores, Spirituſque minus defecere. Ideoque ut in uſu Bolorum antea præſcriptorum perſiſteret, duxi optimum fore: Sumeretque, pro renatâ, ſucci fimi

Equi-

Digitized by Google

Equini in *Aq. Card Bened.* & *Puleg.* infuſi & expreſſi. Nimirum, ut Lochiorum effluxus, volatilibus fimi particulis, excitaretur.

Die 16to noctem intellexi præcedentem ſine ullo Symptomate Ægrotæ tranſiiſſe. Antequam verò ab illâ diſceſſi, reſpiratione convulſivâ iteratâ, vires ſubitò diminutas ſentiit. Præſcripſi itaque Hauſtum ſequentem.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem. Syr. Cariopb. an.* ʒj, *Lpid. Goenſ. Pulv. de gutt. an.* ℈ſ, *Mſ. f. Hauſtus.* Et poſt horas ſex ſumat etiam Bolum antea præſcriptum, Pilularumque duas tempore intermedio.

Veſperi ſudorem, ex ſumpto Hauſtu, univerſalem diminâſſe narrabant. Unde & magis extumuere Puſtulæ Miliares, & Aſthma diminutum eſt. Ideoque juſſi perſiſteret in uſu ultimò præſcriptorum omnium. Et ad flatus, qui multum attulerunt moleſtiæ, Saccharo inſtillarentur Olei Corr. Auranti. gutt. iij, & ſumerentur ad libitum.

Die 17mo, Cùm prædicta Symptomata debellati viderentur, antea præſcripta continuari conſului.

Die 18vo, ex ſudore intermiſſo, renovantur Symptomata, cum Ventriculi ægritudine, & quâdam confuſione, quaſi Delirii prodromo, conjuncta. Quamobrem, ad reſtituendum ſudorem, juſſi ut in uſu Hauſtûs perſiſtat: Addendo ſingulis Hauſtibus Bezoar. Orient. grana aliquot. Ut cum poſtero ſalviato aquam Theriacalem largè ſumeret, & Emplaſtra ſubpedalia repeterentur.

Veſperi ex ſudore copioſè renovato iterum evaniere Symptomata. Neque exinde quicquam infirmatæ vires, ſed potius auctæ fuere. Etiamſi quædam rubiæ, & prurientes, miliaribus interſpertiæ, vi ſudoris excreverint. Juſſi itaque ut in uſu Hauſtûs & Infuſi perſiſteret.

Die 19no. Puſtulæ Miliares cœperunt exſiccari, & omnia viſa ſunt verſus ſanitatem perfectam progredi: Solummodo ſpirituum diminutione exceptâ. Quapropter & præſcripſi uſum Hauſtus cordialis continuari.

20mo vocatus ſum circa quintam matutinam. Quippe quod ægrota in difficilem reſpirationem denuò incidiſſet: Non à Puſtulis Miliaribus receſſis; cùm hæ jam antea penitus exſiccatæ fuerint: Sed forſan à materiæ morbificæ quibusdam reliquiis, viam quaſi quærentibus qua excernerentur. Nam ex tribus ſedibus, ſponte ac ſubitò ſupervenientibus, Dyſpnœa omnino evanuit, atque Ægra quàm optimè convaluit.

Nihilominus ex illius amicis aliquis alium Medicum advocari vellet. Qui cùm adveniret, & Puſtulas Miliares, jam antea, ut dictum eſt, exſiccatas, nusquam vidit, ſed tantummodo rubras; me, quod hanc Febrem vocaverim Miliarem, irriſit: Dixitque rubras Puſtulas à ſolo ſudore poſſe oriri. Proindeque juxta indicationes quas ſumpſerat claudicantes aliquot dies præſcripſit, ſed re infecta. Deinde alius Medicus, & poſt illum tertius, atque quartus vocatus eſt. Qui omnes ignoti morbi curationem incautè ſuſceperunt, donec in Chronicum tandem tranſiit. Quod ſi noverint hanc

Febrem reverâ fuiſſe Miliarem, & poſt exſiccatas Puſtulas Miliares Criſin perficiendam naturæ commiſiſſent; nullus dubito, quin Morbi lætusfuiſſet exitus. Nam ab illo momento, quo Puſtulæ Miliares etiam ſalubriter exareſcere ſolent, non infrequenter obſervavi, materiæ morboſæ reliquias vel per Inteſtina, ut in hoc caſu; vel per vias Urinarias, ut in ſequenti; vel cum Lochiis per Uterum, ut in quadam D. *King*, in Vico *Fleet-ſtreet* dicto, ſponte & fœliciter exterminari.

Hiſtoria Febris Miliaris in Morbum Chronicum, tandemque Mortem deſinentis.

SEPT. 17mo, 1709, vocatus ſum ad D. *Bateman*. D. *Bateman*, equitis aurati uxorem. Hæc ante viginti ſeptimanas, in principio puerperii, dolore colico, oppreſſione pectoris, cum ſuſpiriis ſpirituumque defectu, nec non pulſu frequente ac debili laboravit. Ex quibus Symptomatis morbum Febrem eſſe Miliarem palam prædixi. Et ex uſu Diaphoreticum optimè ſe habere ſibi ſuæque Matri viſa eſt. Prædicta enim ſymptomata parvipenderunt. Ægrotam itaque diutius viſitare nolui. Conſului tamen, ut ſeipſam per menſem lecto affigeret, in eorum quæ præſcripſeram uſu perſiſteret, & ab infantis lactatione abſtineret.

Meo autem conſilio obtemperare noluit. Proindeque poſt quinque ſeptimanas à partu paſſa eſt recidivam, cum dolore colico & laterali, calore & Frigore alternatim recurrentibus, oppreſſione pectoris, cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectu. Ad Lateris dolorem Sanguis fuit emiſſus; unde & auctus Languor: Et quædam ſuffocatio, Hyſterici affectus ſimilis, cum ſuſpiriis illam premebat. Quæ ſymptomata Vapores, ut vulgò loquuntur, tam Ægra quàm ejus mater æſtimârunt. Cum revera à Venæ-ſectione, catameniorum tempore, orta ſint. Nam Lochia, quæ à partu ad ſextam ſeptimanam uſque duraverant, exinde ſubitò ſuppreſſa fuere, & deinceps ad illius è vitâ exitum.

Jamque, quod ante exacerbationem Symptomantum magis frigeſceret, Morbum putârunt Febrem eſſe intermittentem: Etiamſi Puſtulæ Miliares hoc tempore fuere conſpicuæ, Nihilominus ſumpſit corticem Peruvianum ex præſcriptione Pharmacopœi. Ex quo motum materiæ, Puſtulis adhuc magis augendis aptæ, in cutis ſuperficiem impeditum, eandemque aliò transmiſſam fuiſſe, minimè dubitandum eſt. Primo ſuper Femur, Tibiam, pedemque; quem Chirurgus ſcarificabat: Deinde & ſuper inteſtina; ubi genuit Diarrhæam: Nec non ſuper Nervos pulmonum, ramosque Aſperæ Arteriæ capillares; ubi Aſthma, cum Tuſſi ſputatoriâ & fætidâ produxit. Verum ex emiſſo è pede ſero minimè remiſſior fuit Dyſpnœa.

A Junii 23io, ad 25um, Medicus præſcripſit Bolum *ex Pulv. e Chel.*

Cancr.

Cancr. compoſito, *Rad. Serpent. Virg. & Caſtoreo*; *Decoctum album*, *Suppoſitorium*, *Empl. Veſicat. Nucha*, *& pedibus Cephalicum*.

Junii 25to, Corticis Peruviani Decoctum. Die 26, Corticis Peruv. Pulverem. 28vo, Julapium *ex Aq. Lact.* ℥iv, *Mentha*, *Cinamomi hord. an.* ℥j, *Laud. liq.* ʒj, *Conf. Fracaſt.* ʒiij, *in Diarrhaam*.

Julii 8vo, *Lac Aſininum cum Pulvere Margaritarum*, *e Chelis Cancror. ſimplice*, *& Saccharo perlato*. *Nec non Infuſum amarum ex Abſinthio Romano & Sem. Coriandri*; *addendo Colatura*, *Gummi Ammoniaci Aq. Paon*, *comp. & mirabil. an. q. ſ. diſſoluti* ʒj, *& Aq. Ceraſ. nigr.* ʒvj.

Die 9no, Corticem Peruvianum. 16to, *Bolum ex Pulvere e Chel. Cancr. comp. & Theriacâ Andromac. Et Decoctum album cum Rad. Tormentillæ*. 29no, *Infuſum amarum*, *& Pilulas ex Pulvere Millepedum*.

Aug. 3mo, *Pilulas ex Pulv. Ari comp. Myrrha & Syr. Balſamico*. *Et Decoctum ex Cortice Saſſafras*, *Sem. Dauci*, *Baccis Juniperi*, *Rad. Eryngii condit. & Aq. Calcis q. ſ. addendo Colatura Aq. Nephriticam*.

Die 17mo, In conſultatione cum alio Medico, *Pilulam Mattheuſianam*. 19no, *Veſicatoria Nucha & Brachiis applicanda*. *Pilulas ex Galbano*, *Gum. Ammoniaco*, *Croco*, *& Opobalſamo*. *Et Julapium perlatum*.

Sept. 6to, *Enema ex Decocto albo*, *Theriacâ Androm. & Diaſcordio*. *Infuſum amarum ex Radicib. Gentianæ*, *Helenii*, *Abſint. & Marrubii foliis*, *Sem. Dauci & Baccar. Junip. in Aq. font infuſis addendo Colatura Vinum Chalybeatum*. *Et Bolum ex Diaſcordio*, *Terrâ Japonicâ*, *& Ol. Cinamomi*.

Die 13to, Veſicatorium parvum, cum Epiſpaſtico Unguento, ad diu continuandum Ulcus. *Pilulas ex ſpecieb. Diambra*, *Caſtoreo*, *Sale Volat.* C. C. *& Galbano*. *Et Julapium Hyſtericum*.

Hactenus tres Medici magni nominis, duoque Chirurgi non incelebres Ægrotam viſitarunt. Et hanc Morbi methodique præſcribendi Hiſtoriam, majori ex parte, ab Illâ illiusque Matre, iterum advocatus accepi.

Jam tum difficili reſpiratione, Diarrhæâ, & manuum artuumque inferorum Tumore gravata eſt: Adeo vertiginoſa & languida, ut bis uno die ne Syncope moriretur metuerint. Pulſus ei valde frequens ac debilis. Et circa meridiem, Calore, Rubore, & Dyſpnœâ, quotidie affectam fuiſſe narrabant.

Horum omnium, ferè à Morbi principio, Symptomatum, tres quatuorve Cauſas fuiſſe arbitror. Quotidianum ſcilicet è lecto egreſſum, Lactationem, Venæſectionem, & è ſumptis Medicamentis imprimis corticem peruvianum. Hæc enim omnia puſtularum miliarum incremento & durationi certum eſt obſtitiſſe, & materiam morbificam in pulmones, Inteſtina, Artusque inferiores tranſtuliſſe.

De hoc Morbo, quod ſit immedicabilis, feci prognoſin. Præcipuè ob ſummam Ægrotæ imbecillitatem; &

& quod Dyſpnœa & Diarrhæa contraria indicarent.

Triſte confeſſa eſt, multùm pœnituiſſe ſe, me poſterius vocatis Medicis non aſſociatum fuiſſe: Præcipuè, quod ſuam Sororem in ſimili caſu à me ſanatam meminerit. Jam tamen à me propoſita Veſicatoria nullibi apponi voluit, etiamſi Reſpiratio difficilis & Vertigo exigerent. Fontanellas itaque inter ſcapulas aperiendas ſuaſi. Et in ventris Tormina, Diarrhæam comitantia, Spiritum Millepedum, cujus efficaciam ſæpe expertus ſum, ex hauſtu potûs ordinarii, ad gutt. xx bis in die ſumendum præſcripſi. Et ut ſextâ quaque horâ Bolum ex Spermate Ceti, Pulv. e Chel. Cancr. comp. & Croco, ad Menſes movendos, lenem Diaphoreſin excitandam, Reſpirationemque allevandam, deglutiret.

Die 20mo, in reditu meo à Regio apud *VVindeſoriam Caſtello* viſitavi ægrotam, eamque à Vertigine omnino liberam conſpexi, ejus ſpiritus haud mediocriter refectos, ventris Tormina conſopita, & ſuppreſſam Diarrhœam, ut poſtea mixturâ oplatâ non opus fuerit. Perſiſtentibus autem Dyſpnœâ, ac inferorum Artuum Tumore, & univerſâ imbecillitate indies auctâ, poſt unam atque alteram ſeptimanam obiit.

Hiſtoria Febris Miliaris cum largiſſimo Vrinæ effluxu circa finem.

JUlii 29no, 1705. D. *Loyd* Lintearius, apud Cynaræ Inſigne in plateâ *Cheapſide* dictâ, cuique D. *Bisket* erat Pharmacopœus, me ad ſuam Filiolam ſeptem annos natam evocavit.

Habitudine erat tenuior, Temperie calidior. Spiritus illi vivaces, ſed facilè diſſolubiles. Diebus aliquot præcedentibus, ex Calore interno cutis aridior fuit. Pridie hujus diei, cancrum comedit. Ex quo noctu ægrotabat, & calore vehementi ſitique correpta eſt. Quibus etiam Spirituum defectus, Vomitio, Pulſus fremens ac debilis, & Urina ſanorum ſimilis acceſſere.

Et morbi Antecedentibus & Symptomatis prænovi hanc Febrem fore Miliarem. Ideoque lacteo Enemate, ad primas abluendas vias injecto, pro meo more decrevi lenem ac continuam Diaphoreſin excitare, calidæque interim & ſiccæ temperiei diluentibus favere. Præſcripſi autem ſequentem in modum.

R. *Pulv. e chel. cancr. comp. gr.* viij, *ſumantur e cochl.* j *Iulapii ſequentis, ſuperbibendo cochl. ij. vel* iij.

R. *Aq. ceraſ. nigr* ℥viij. *Epidem.* ℥j, *Sacchari albiſſ. q. ſ. M. ſ. ſ. Iulapium.*

His addidi Emplaſtra, ex Cephalico cum Euphorbio, & pice Burgundica, ſubpedalia.

Die 30mo viſitanti mihi narrant, Ægrotam ex Enemate Alvum ſatis dejeciſſe: Noctemque magis placidam, quàm præcedentem, illi contigiſſe. Non adeò multum ardebat; calore tamen & frigore alternis mirius affe-

affecta fuit, vomitioque omnino ſuppreſſa. Et jam primum ſuper Pectus Puſtulæ Miliares in conſpectum venêre. Præſcripſi itaque ut perſiſteret in uſu Pulveris; & ad diluendam materiam febrilem, ſudoremque fovendum, Poſſetum Salviatum affatim potaret.

Die 31mo, Spiritus minus oppreſſi ſunt, & mediocriter refecti. Sed ex uſu Poſſeti intermiſſo paulò plus caluit; Pulſus frequentior, ſed debilis; Puſtulæ tamen Miliares aliquanto magis fuere conſpicuæ. Præſcripſi itaque Pulveris e Chel. Cancr. comp. gr. viij, totidemque Margaritarum præparat. alternis vicibus ſumenda.

Auguſti 1mo Puſtulæ Miliares ſunt tumidiuſculæ, Calorque internus minor. Externè verò paulò plus caluit, cutiſque leni Diaphoreſi humectabatur. Juſſi itaque poſt ſubductam Alvum ex injecto Enemate antea præſcripta repetenda.

Aug. 2do Spiritus fuere vivaciores, Calorque adhuc minor internè. Conſului itaque perſiſteret in uſu Margarit. pp, cum Julapio quarta quaque horâ: Et ad tuendum caput Emplaſtra Veſicatoria pone aures applicanda.

Aug. 3tio non adeò equidem externè calebat: Verum puſtulæ Miliares aſpectum habebant minus laudabilem. Cenſui itaque pulverem e chelis cancr. compoſitum in uſum revocandum. Quoniam verò puellæ mater ægrè ferebat Medicamenta adeò frequenter ſumenda, ſequentia præſcripſi.

℞. *Aq. ceraſ. nigr.* ℥xij. *Epidem.* ℥iß. *pulv. e chel. canc. comp.* ℈j, *Sacch. albiſſ. q. ſ.* M*ſ. f. Iulapium*, de quo ſumat Hauſtum ſextâ quaque horâ, agitata phiala tempore uſûs. Et ſumeret Margar. præp. Doſin. in omnibus intervallis. Uteretur etiam Mucilagine *ex ſem. Cydon. & Pſyll. Syr. e Rubo Idæo edulcorata.* Et Empl. ſubpedalia repeterentur.

Aug. 4to Calor erat multò intenſior, nec ſine quibusdam motibus convulſivis. Puella enim, cujus calida erat naturalis temperies, largius de Julapio potaverat, quàm debuit. Præſcripſi itaque, Julapii loco, Margarit. pp. ℈ß, ſextâ quaque horâ ſumendum, è Julapii ſequentis Cochl. j, ſuperbib. Cochl. iij.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥viij, *Epidem.* ℥j, *Syr. e Cort. Citr. q. ſ. Mſ. f. Julap.* Et ad ſeri Sanguinis partem acriorem diluendam, ut lactis aquam alexir. ſumeret edulcoratam, inſtar potûs ordinarii. Si diaphoreſis ſuppreſſa fuerit, ſingulis aquæ prædictæ hauſtulis Spiritus C. C. gutt. iv. adderentur: Et Iulapio immiſceretur Pulveris de gutt. ℈j.

Die 5to motus quievere Convulſivi, Calor fit mitior, Spiritus animales vires ſumunt, Puſtulæque Miliares jam in principio declinationis ſunt. Quæ clare indicant, mala antea memorata Symptomata non tam à Morbo, quàm à Julapio, nimia quantitate ſumpto, proveniſſe. Juſſi itaque ut in noviſſimè præſcriptorum uſu perſiſteret. Naturæ enim non imperandum, ut bene monet *Baglivus*, ſed illius monitis parendum eſt.

Die 6to Febris adeò declinavit, ut

ut Puſtulæ Miliares deficcari inceperint. Præſcripſi tamen, ad Febrilem Calorem ſuperſtitem extinguendum, ut Lactis aquam cum Margarit. præparatis Puella affatim bibat, & cortex Peruvianus in promptu eſſet, pro re natâ ſumendus.

Die 7mo ſummo manè advocor. Tanta enim copia, tamque ſubitò minxit Puella, ut de illâ, antequam matula afferri potuit, effluxerit Urina. Unde pertimuit mater, ne Diabetes, & deinde mors ſequerentur; ut ſuo nepori accidiſſe ajebat. Cùm reverâ partim ex Aq. Lactis, die præcedente liberaliùs potatâ; partim è Puſtulis Miliaribus, tum exſiccatis, eveniret. Quemadmodum in antea deſcripto caſu, & in eodem Morbi tempore, materiæ morbificæ reliquiæ, ad Criſin perficiendam, per Alvum abierunt. Quod & hic forſan accidiſſet, ſi Patientis temperies minus calida, Alvus natura laxior, uſusque Margaritarum parcior fuiſſet. Et in ſimili caſu hujusmodi Morbi reliquiæ per Lochia nonnunquam expelluntur: ut D. *King*, ad Trium Regum Inſigne in *Ludgate-hill*, cui Pharmacopœus erat D. *Alen*, accidiſſe memini. Illi enim, ſtatim à Puſtulis Miliaribus penitus exſiccatis, Lochia, inſtar Sanguinis ſuper Carbones aduſti, nigricantia, ſine ullâ causâ evidenti, aut ſubſequente periculo, per horam integram emanârunt. Et quoties evacuatio neutrius prædicti generis poſt exſiccatas Puſtulas contingit, ſæpe vel Calorem internis partibus hærentem, cum preſſurâ Spirituum, deprehendo; vel quavis levi de cauſa recidivam patiuntur Ægri, & nonnunquam mortem ſubitaneam: Vel ex materiâ in Artus rejecta, aut Eryſipelas, aut Hydropicus dolensque Tumor generatur.

Hæc omnia puellæ matri ſigillatim monſtravi, quo melius eam à timore liberarem. Nihilque amplius agendum, præter virium inſtaurationem: vel Corticis Peruv. uſum, vel Pulveris Teſtacei cum Lacte Aſinino; cujus uſus ei antea bene ceſſit. Alium tamen Medicum aſſociari voluit. Eodem vero tempore ipſe evocor ad Nobiliſſ. D. *Clarendoniæ* Comitem, ut de ejus nepote, Honorabil. D. *Obrian*, conſulerem. Ideo & alter Medicus ſequentia ſolus præſcripſit.

R. *Pulv. de gutt. Lapid. Contray. an. gr.* vj, *Caſtor. Salis Vol. C. C. an. gr.* ij, *Conf. Alcherm. ſine Moſch.* ℈j, *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſtatim ſumendus, & ſexta quaque horâ, ſolutus in Cochl. j. Julapii.

R. *Decoct. albi* ℔j, *Aq. Cinam. hord.* ℥j, *Sacch. alb* ʒß *q. ſ. Mſ. f.* Apozema pro potu ordinario.

R. *Salis vol. Oleoſ.* ʒij, *ſumat gutt.* vj, frequenter in potu quovis ordinario.

Et applicentur Emplaſtra Veſicatoria Brahiis internis & inter Scapulas.

Hujus præſcripti Chartulam D. *Basket* Pharmacopœus ad me miſit. Quâ perlectâ ſtupore quodam perculſus ſum; dixique, cùm minimè retroceſſerint Puſtulæ Miliares,

ſed

ſed regulariter & ſine quovis pravo Symptomate exſiccarentur, me, ex Medicamentis calorificis, & à puella calidi temperamenti ac debilitatâ ſumptis, nil melius quàm Febrem de novo accerſitam, mortemque minitantem ſperare.

Nec me mea fefellit conjectura. Cum enim circa nonam veſpertinam puellam viſitaverim, ut omnia, ſecundum præſcriptum ultimo memoratum, intellexi facta fuiſſe: ita & puellam ardore vehementiſſimo, cum ſiti ingente, linguaque arida, & reſpiratione difficili, laborantem vidi. Attamen, abſente altero Medico, nihil præſcribere mihi viſum eſt.

Die proximo manè nobis, unà Puellam viſitantibus, narratum eſt, illi peſſimè tranſiiſſe noctem, & jam ardebat maximè ſitique valde urgente & Diſpnœâ afflicta fuit. Et mihi interroganti alterum Medicum, qualibus indicationibus ſatisfeciſſe propoſuerat? Reſpondet, ſe me abſente, qui ſolus Morbi Hiſtoriam enarrare potui, Puſtulas Miliares retrogradas æſtimaviſſe. At cum id fieri non poſſe monſtraverim, habitâ conſultatione, & conceſſit Medicus doſin diminuere, & ſequentia præſcribere.

R. *Lapid. Contray. Pulv. de gutt. an. gr.* iv, *Croci*, *Caſtor. an. gr.* j, *Syr. Paon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus e Cochl.* j, *Iulapii.* Sumeretque ad diluendos humores Decoctum album pro potu ordinario. Et ne ex Alvo adſtricta uſuque Boli Calor excitaretur, ſuppoſitorium præſcripſimus ex Melle & Sale Gemmeo.

Die 9no Calor fuit remiſſior, liberiuſque reſpiravit. Præſcripſimus itaque Enema ex Lacte Saccharato, Bolumque unum.

Die 10mo in ſtatu longè meliori Puellam vidimus; Symptomatis, à calidis Medicamentis ortis, conſopitis omnibus. Attamen ad recuperandas vires, Caloriſque interni recurſum prævenienda, Pulverem præſcripſimus ſequentem, e Cochl. j, Lactis Aſinini ſumendum, ſuperbibendo ℔ß, tepide.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. Margar. pp. *an. gr.* vj, *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo ut adhuc tutius præmuniamus puellam, ne illi febrilis Calor novaretur, conſuluimus, *Cort. Peruv. Pulv.* ℈ß, *e Cochl.* j, *Julapii* quarta quaque hora ſumendum; & pro re nata, Aq. Lactis hauſtulum. Et ad perficiendam valetudinem Rus adiret, ubi ſaniori ſtatu ſemper gaudebat.

Haud multo poſt audivi, illam iterum male valere, alioſque advocari Medicos. Id autem minime mihi diſplicebat: nam ſub eorum cura obiit; cum antea, me illam curante ſolo, Deoque favente, tam bene illi res ceſſerit, ut é Febre mediocri tempore evaſerit.

Hiſtoria Febris Miliaris in Mamma Apoſtema terminantis.

JUnii 2do 1699, ad Viti admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Juſticiarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa ſui Puerperii principium, evocatus ſum. Cui Pharmacopœus erat D. *Gelſthorp*; obſtetrix, D. *Dodſon*.

Cum gracili corpore animum poſſedit tranquillum; Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum ſæpe incidit. Poſtea doluere Dorſum & Femora, ut in Puerperis ſolent: Et, doloribus remiſſis, horrore correpta eſt; quem Febrem eſſe Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere ſenſit, die prædicto vocatus ſum. Cum obſervaverim Symptomata, quadam oppreſſione Pectoris ſuſpiria cogente, ſumme dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulſuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina ſanorum ſimilis, Palmæ erant calidæ, Lochia effluebant, Alvusque potius acceſſit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Puſtulas Tres Miliares. E quibus, etiamſi pauciſſimis, ſatis apertè conſtabat, hanc Febrem eſſe Miliarem. Mihi autem id affirmanti Digniſſ. D. *Hambden*, aliæque aſtantes, vix aſſentiri voluerunt.

Attamen ex numero Puſtularum adeò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliò tendere ſuſpicatus ſum. Ut itaque earum eruptionem leni & continua Diaphoreſi promoverem, ſequentem Hauſtum ſexta quaque hora ſumendum præſcripſi.

R. *Aq. Lact.* ℥iij, *Paon. comp.* ʒß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xv, *Pulv. de gutt.* ℈j, *Syr. Meliſſ. q. ſ. Mſ. f. Hauſtus.*

Pulverem è Chel. Cancrorum paulò minori quantitate præſcripſi, ne motum Sanguinis magis accelerem, quàm Diaphoreſi jam excitatæ continuandæ par eſſet. Ad tuendos nervos, ſi Puſtulæ fortè retroceſſiſſent, addidi Pulv. de gutteta cum Aquæ Lactis majori Doſi diluente.

Præſcripſi etiam ad Capitis dolorem Emplaſtrum Veſicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. ſubpedalia. Et pro Alimento ut Pullorum jus ſorberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipue in natura debilibus, præbere ſoleo. Quibus & adjunxi ſeq. Julapium ad libitum ſumendum.

R. *Aq. Meliſſ* ℥viij, *Cinamom. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥j, *Sacch. perlati* ʒij, *Mſ. f. Iulapium.*

Die 3tio melius ſe habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoreſis, præſcripſi Bolum ſequentem.

R. *Conſ. Anth.* ʒß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß, *Syr. Meliſſ. q. ſ.* Mſ. *f.* Bolus ſumendus cum Julapio.

Veſperi Febris exacerbata eſt primo

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam acceſſit Reſpiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, è Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat tranſitum ab Utero ad Inteſtina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio ſumendum præſcripſi.

R. *Conſ. Anth.* ʒß, *Theriaca Andr.* ℈j, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* *Croci*, *an.* ℈ſ, *Syr. Meliſſæ q. ſ.* *Mſ. f. Bolus*.

Theriacam prætuli Diaſcordio, quod non ſolum moderetur Alvum; ſed & plerumque magis faveat ſudoribus. Et, omiſſis aliis Aſtringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, ſine aſtrictione Glandularum Inteſtinalium, reſtituerem. Quæcunque enim Inteſtina aſtringunt, ſuum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum eſt, ne ex uno ſanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus ſupradictus minus ſit efficax, ſeq. Julapium præſcripſi in promptu habendum.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij, *Cinam. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥j, *Conſ. Fracaſt.* ʒj, *Conſ. de Hyacinth. ſine od.* ℈ſ, *Syr. de Menth.* ℥j; *Mſ. f. Julap. de quo ſumat Cochl.* iv, *poſt ſedes ſingulas*. Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præſcripſi Veſicatoria Carpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa nonnunquam proſunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à ſumpto Bolo Thericali ſomnum ſudoremque ſecutos fuiſſe intellexi. Unde & omnia Symptomata in meliorem partem inclinarunt. Neque aſtringentis Julapii opus erat. Præſcripſi itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At ſine Theriaca; quod hic minus Calida ad continuandam Diaphoreſin viderentur ſufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par eſt adhibiti, exemplum habemus in Salivatione. Hanc enim ſæpe, & præcipue in debilibus, Mercurii dulcis gr. v vel x, ſingulis noctibus ſumpta, fœlicius producunt, quàm ejuſdem Medicamenti Tripla Doſis. Cujus etiam rei Teſtis eſt D. *Tindal* Pharmacopœus. Qui, cum hanc methodum cuidam Patienti præſcripſiſſem, multa admiratione dixit, ſe nil inde expectare: nuperrimè enim Doſes multò majores prædictæ Patientis Filiæ, à magni nominis Chirurgo darî, & vel undecim hebdomadas fruſtra continuari, viderat. Verum Mercurius dulcis nimiâ quantitate ſumptus Sanguinis motum adeò accelerat; ut materiam, quæ ex mediocri Doſi per Glandulas Salivales ſecerni ſolet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum eſt, in Melancholicis Alvum facilius ſubduci Medicamentis Lenitivis, quam Catharticis pleriſque fortioribus. Et pari modo ſudor jam profluens, Diaphoreticorum Doſin augendo vel nimis frequenter repetendo, ſæpe in ardorem deſinit.

Attamen ne ad continuandum ſudorem deeſſet materia, Apozem. ſeq. præſcripſi.

R. *Rad. Fragar.* *Chelid. major. an.* ℥ß, *fol. Meliſſ. Fragar. Chelid. an.* p. ij, *Sem. Card. bened.* ʒij,

Hiſtoria Febris Miliaris in Mamma Apoſtema terminantis.

JUnii 2do 1699, ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Juſticiarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa ſui Puerperii principium, evocatus ſum. Cui Pharmacopœus erat D. *Gelſthorp*; obſtetrix, D. *Dodſon.*

Cum gracili corpore animum poſſedit tranquillum; Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum ſæpe incidit. Poſtea doluere Dorſum & Femora, ut in Puerperis ſolent: Et, doloribus remiſſis, horrore correpta eſt; quem Febrem eſſe Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere ſenſit, die prædicto vocatus ſum. Cum obſervaverim Symptomata, quadam oppreſſione Pectoris ſuſpiria cogente, ſumme dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulſuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina ſanorum ſimilis, Palmæ erant calidæ, Lochia effluebant, Alvusque potius acceſſit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Puſtulas Tres Miliares. E quibus, etiamſi pauciſſimis, ſatis apertè conſtabat, hanc Febrem eſſe Miliarem. Mihi autem id affirmanti Digniſſ. D. *Hambden*, aliæque aſtantes, vix aſſentiri voluerunt.

Attamen ex numero Puſtularum adeò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliò tendere ſuſpicatus ſum. Ut itaque earum eruptionem leni & continua Diaphoreſi promoverem, ſequentem Hauſtum ſexta quaque hora ſumendum præſcripſi.

R. *Aq. Lact.* ℥iij, *Paeon. comp.* ℨß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xv, *Pulv. de gutt.* ℈ſ, *Syr. Meliſſ. q. ſ. Mſ. f Hauſtus.*

Pulverem è Chel. Cancrorum paulò minori quantitate præſcripſi, ne motum Sanguinis magis acceleram, quàm Diaphoreſi jam excitatæ continuandæ par eſſet. Ad tuendos nervos, ſi Puſtulæ fortè retroceſſiſſent, addidi Pulv. de guttetа cum Aquæ Lactis majori Doſi diluente.

Præſcripſi etiam ad Capitis dolorem Emplaſtrum Veſicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. ſubpedalia. Et pro Alimento ut Pullorum jus ſorberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipue in natura debilibus, præbere ſoleo. Quibus & adjunxi ſeq. Julapium ad libitum ſumendum.

R. *Aq. Meliſſ* ℥viij, *Cinamom. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥ſ, *Sacch. perlati* ℨij, *Mſ. f. Iulapium.*

Die 3tio melius ſe habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoreſis, præſcripſi Bolum ſequentem.

R. *Conſ. Anth.* ℨß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℨß, *Syr. Meliſſ. q. ſ.* Mſ. *f.* Bolus ſumendus cum Julapio.

Veſperi Febris exacerbata eſt primo

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam acceſſit Reſpiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, è Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat tranſitum ab Utero ad Inteſtina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio ſumendum præſcripſi.

R. *Conſ. Anth.* ʒß, *Theriaca Andr.* ℈j, *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Croci, an.* ℈ſ, *Syr. Meliſſæ q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

Theriacam prætuli Diaſcordio, quod non ſolum moderetur Alvum; ſed & plerumque magis faveat ſudoribus. Et, omiſſis aliis Aſtringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, ſine aſtrictione Glandularum Inteſtinalium, reſtituerem. Quæcunque enim Inteſtina aſtringunt, ſuum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum eſt, ne ex uno ſanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus ſupradictus minus ſit efficax, ſeq. Julapium præſcripſi in promptu habendum.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij, *Cinam. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥j, *Conſ. Fracaſt.* ʒj, *Conſ. de Hyacinth. ſine od.* ℈ſ, *Syr. de Menth.* ℥j, *Mſ. f. Julap. de quo ſumat Cochl.* iv, *poſt ſedes ſingulas.* Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præſcripſi Veſicatoria Carpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa nonnunquam proſunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à ſumpto Bolo Thériacali ſomnum ſudoremque ſecutos fuiſſe intellexi. Unde & omnia Symptomata in meliorem partem inclinarunt. Neque aſtringentis Julapii opus erat. Præſcripſi itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At ſine Theriaca; quod hic minus Calida ad continuandam Diaphoreſin viderentur ſufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par eſt adhibiti, exemplum habemus in Salivatione. Hanc enim ſæpe, & præcipue in debilibus, Mercurii dulcis gr. v vel x, ſingulis noctibus ſumpta, fœlicius producunt, quàm ejuſdem Medicamenti Tripla Doſis. Cujus etiam rei Teſtis eſt D. *Tindal* Pharmacopœus. Qui, cum hanc methodum cuidam Patienti præſcripſiſſem, multa admiratione dixit, ſe nil inde expectare: nuperrimè enim Doſes multò majores prædictæ Patientis Filiæ, à magni nominis Chirurgo datî, & vel undecim hebdomadas fruſtra continuari, viderat. Verum Mercurius dulcis nimiâ quantitate ſumptus Sanguinis motum adeò accelerat; ut materiam, quæ ex mediocri Doſi per Glandulas Salivales ſecerni ſolet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum eſt, in Melancholicis Alvum facilius ſubduci Medicamentis Lenitivis, quam Catharticis pleriſque fortioribus. Et pari modo ſudor jam profluens, Diaphoreticorum Doſin augendo vel nimis frequenter repetendo, ſæpe in ardorem deſinit.

Attamen ne ad continuandum ſudorem deeſſet materia, Apozem. ſeq. præſcripſi.

R. *Rad. Fragar. Chelid. major. an.* ℥ß, *fol. Meliſſ. Fragar. Chelid. an.* p. ij, *Sem. Card. bened.* ʒij,

Cccc 3 *flor.*

ſl. r. Cordial. an. p. ß, *Coquantur in Aq. font. q. ſ. Colaturæ* ℔ ß *adde Aq. Epidem.* ℥ij, *Mſ. f. Apozema.*

Veſperi rediit exacerbatio, ſed multò levius. Bolum itaque Theriacalem repetendum præſcripſi. Deinde, poſt horas ſex, Bolum ſine Theriaca: Et emplaſtra ſubpedalia applicanda.

Die 5to Symptomata quæque vidi benigniora, Puſtulasque Miliares ad maturitatem properantes. Præſcripſi itaque ut in uſu Boli ſine Theriaca, Apozematis, & Julap. perſiſteret.

Quoniam tamen Dyſpnœam renovari poſſe ſuſpicatus ſum, ſi exacerbationes prædictæ iterentur, donec Puſtulæ exſiccatæ fuerint, alium Medicum in conſultationem vocandum monui, quem Patientis Amici nominarunt. Veſpere itaque convenientes Symptomata totum illum diem fuiſſe leviora intelleximus. Jam vero vidimus omnia, nempe Diarrhœam, Dyſpnœam, Spirituumque defectum exacerbari. Præſcripſimus itaque ſequentia.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Conf. Fracaſtor. an.* ʒß, *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus in Cochl. j, Julapii ſequentis, ſuperbibendo Cochl. v.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x, *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥ij, *Margar.* pp. ʒ.j, *Sacch. albiſſ. q. ſ. M. f. Iulapium.*

Die 6to manè, non obſtante Bolo, Patiens ſexies ſedem petiverat, noxque ei inquietè tranſiit. Nec jam Exacerbatio omnino finita fuit. Juſſimus itaque Bolum continuandum, & Veſicatoria Brachiis internis applicanda. Quibus addidimus Gargariſmum ex Decocto Plantaginis cum roto, & ſeq. Enema.

R. *Seri Lact. Vino Hiſp. ſeparati* ℥x, *Elect. e Baccis Laur.* ℥i, *Sacch. rubr.* ʒij, *Mſ. ſ. Enema.*

Attamen interrogatus ſeorſum à D. Hedges, Ægrotæ matre; Quid ad magnum illum Spirituum defectum ſit faciendum? Suaſi, ut in Aq. Lact. hauſtulo Croci ſumeret ℈ſ, & poſt aliquot horas repeteret.

Veſperi nobis narratum eſt, Patientem omiſiſſe Bolum cum Diaſcordio. Sed Croci, ut à me præſcripti, uſu repetito, levioribus Symptomatis diem tranſegiſſe. Nam ex leni ſudore Puſtulæ Miliares laudabili modo ſe extulerunt. A juvantibus itaque indicationem ſumentes præſcripſimus Pulverem ſequentem.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß, *Croci Pulv. gr.* vj, *Mſ. f.* Pulvis ſexta quaque hora ſumendus cum Julapio.

Die 7mo viſa eſt optimè ſe habere. Alvus ei mediocriter ſoluta fuit; nempe longioribus intervallis, & ſine virium jactura. Neque inde Puſtulæ Miliares diſparuere. Quamobrem, ut in uſu alterno Boli ſine Diaſcordio, & Pulveris ultimo præſcripti cum Julapio, perſiſteret decrevimus.

Veſperi Symptomata, cum difficili Reſpiratione & Diarrhœa, exacerbata ſunt. Quare & præſcripſimus Bolum cum Diaſcordio, & reliqua ut antea.

Die 8vo etiamſi Bolum ſumpſiſſet

ſiſſet cum Diaſcordio, haud tamen ita bene ſudâſſe aut dormiiſſe ac poſt Bolum Theriacalem à me præſcriptum Aſtantes aiebant. Magis enim inquieta fuit & calida, difficiliusque adhuc reſpirabat. Præſcripſimus itaque, ut in uſu Pulveris perſiſteret.

Veſpere videbatur novam pati exacerbationem. Ego verò ultimam nondum penitus finitam eſſe cenſui. Loco itaque Boli Diaſcordiali Theriacalem præſcripſimus repetendum.

Die 9no intelleximus, noctem præcedentem fuiſſe facillimam. Et jam quæque Symptomata benigna, Puſtulasque Miliares, & numero & mole auctas vidimus. Præſcripſimus itaque in Exacerbationis intervallis Bolum ſineDiaſcordio autTheriaca ſumendum. Opiata enim tempore Exacerbationis ſumpta melius operari, expertum habeo: præcipue ſi Veſicatoria ſimul applicarentur.

Die 10mo, poſt noctem valde pacatam, Ægrotam ſpirituum ſummo defectu, madore frigido & univerſali, præcipue in manibus, fractam mirati ſumus. Præſcripſimus itaque Croci ℈ß, ex hauſtulo Aq. Lact. bibendum; & ſuppoſitorium ex Melle Spec. Hier. cocto intrudendum. Ut Lap. Goenſ. ℈j, cum Croci gr. vj, ſumeret ſexta quaque hora: Hauſtumque cum Croco in langoribus & madore frigido. Nec non Apozema pectorale, cum Linctu oleoſo, ad moderandam Tuſſiculam jam primo ortam. Ne Puſtulis ad ſiccitatem tendentibus materiæ morbificæ reſiduum in Pulmones irrueret.

Diebus ſequentibus nihil præter Julapium perlatum & Crocum, in languoribus ſumendum, & Diætam Nutritiam, præſcriptum eſt. Quibus adeo vires Patientis auctæ ſunt, ut poſtea materiæ morbificæ reliquiæ in Mammarum Glandulas tuto ſecernerentur. Verum ad ejus imbecillitatem habita ratione, Pilula Tart. Quercet. aliquot vicibus ſumpta, materiæ prædictæ maturationem tardare volui. Quo facto, ita bene res ceſſit ſub cura D. *Bernard* Chirurgi Regii, ut paulatim, & pene ſine dolore, Pus generaretur, & paucis poſt diebus optime convaluerit.

Verumtamen paulo ante proximum Puerperium narravit Medico magni nominis ſe ſub præcendente, Febre correptam fuiſſe; & ex Calore, quem ſenſit interno timere ne ſimiliter recurreret. Quare ille Medicus Sanguinis ℥x Venæ ſectione emittendas conſuluit. Qua facta, ut Fœtum in Utero languidius moveri ſtatim ſenſerit; itaque cum ad partum ventum eſſet, adeo debilitata fuit, ut antequam illam adire potuerim, in ipſo Conatu, ad excludendum Fœtum (etiamſi hic rite poſitum) neceſſario, ſupremum diem obierit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Miliaris, ex Frigore propè Mortalis.

SUb finem menſis Julii, 1706. vocatus ſum ad Filiam D. *Smith* in Areâ, *Bartholomevv-cloſe* vulgo vocata, ſtatim poſt partum. Cui obſtetricis officium præſtitit D. *Summers*, & D. *Springet* Pharmacopœi.

Poſt partum paſſa eſt Fluxum Lochiorum nimium; cum Pectoris oppreſſione maxima ſpirituumque defectu: nec non frequenti Pulſu ac debili, manibusque ſuperius pene frigidis. Quorum ſymptomatum, cum nulla Cauſa, ſive ad Infantem, ſive placentam, habita ratione, apparuerit: à quodam Febrili Calore, ejus ſpiritus exhalante, & ſimul frangente Vaſorum vim retinendi, pendere videbantur, Febremque Miliarem, latentem monſtrare. Sequentia itaque præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈i, *Caſtor. gr.* iv, *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus in Cochl.* j. *Julapii perlati communis ſumendus, ſuperbib. Cochl.* iv *vel* v. Id ſcilicet mihimet ipſi propoſui, ut, facta per Diaphoreſin ſecretione mediocri, moderer Uterinam. Nam ut Sanguinis Fermentatio aut Motus violentior ſecretionem minuit: ita & altera Evacuatio alteram. Quem duplicem Aphoriſmum, ex multiplici mea obſervatione enatum, habeo. Neque adeo tuto vel Aſtingentia præſcripſiſſem, vel Opiata. Dum ex nimio Lochiorum fluxu, hoc modo diminuto, forſan & fluxus naturalis defectus ſequeretur. Cujus rei effectus quantum metuendi ſunt, tam Medici quàm Obſtetrices bene norunt.

Meæque in hac re conjecturæ, ſumpti Medicamenti operatio dedit Suffragium. Nam Boli uſum, ut ſpirituum antea depreſſorum elevatio, ita & Lochiorum diminutio ſecuta eſt.

Dehinc, etiamſi prænoverim, Febrem ſuam naturam brevi patefacturam: ne tamen Patientis Amici ſtudere me lucro putarent, de illa tacens, conſului, ut in uſu Boli mane & veſperi perſiſteret, in Lecto maneret, ſeque ab omnium conſortio averteret. Ut tranquilli eſſet Animi, pro Cibo ſorberet Pulli Gallinacei Brodium, nec non Decoctum Avenarum excorticatarum Vinoſum; & pro potu ordinario, poſſetum Salviatum; addendo ſingulis hauſtibus ſpiritus cornu Cervi guttas aliquor, ſi Diaphoreſis remiſſio contigerit; & in languoribus Salis Vol. Oleoſi ſimiliter. Hoc facto, Patienti in aliquot dies valedixi.

Deinde redeunti mihi narratum eſt ab adſtantibus, mea mandata diligenter illam obſervaſſe, & mediocri uſam fuiſſe valetudine; Vâporibus ſolis (ut locuti ſunt) exceptis. Spirituum enim defectum, Pectusque oppreſſum paſſa eſt, cum Vigiliis & Animi perturbationem ex obrepente ſomno. Calore enim & Frigore alternis vicibus, ſed inæqualibus interval-

tervallis & præcipue in ſudoris intermiſſione recurrentibus, affecta eſt. E quibus Symptomatis adhuc certius prævidi, Puſtulas Miliares, ſe tandem exhibituras.

Hujusmodi fere ſtatum Febris retinuit usque ad diem Auguſti undecimum. Ubi à prandio vocatus ſum ad illam, Syncope ex improviſo correptam: quamque brevi morituram Amici æſtimarunt. Cum illi adſim, è Lecto ſurrexiſſe intellexi, & deinde ſtatim in Syncopen incidiſſe: Nec ab eâ evaſiſſe, donec in Lectum redierit. Ego vero Puſtulas Miliares editas fuiſſe ſubolens, & ab irruente frigore retroceſſiſſe; eas equidem in denudato pectore deprehendi, ſed inter ſurgendum depreſſas.

In hoc caſu non ad vehementer calida cenſui confugiendum. Ne, nimis Sanguinis accelerando motum, Puſtularum uberiorem proventum magis que aſpectabilem impedirem. Verum iſtiusmodi potius elegi Medicamenta, quæ, cum mitiora ſint, fœlicius excitarent Diaphoreſin; &, emittendo Puſtulas, depreſſos Spiritus elevarent. Sequentem itaque in modum præſcripſi.

R. Con. Acetoſ. ℈j, *Bezoar. Orien. Croci an.* ℈ß, *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus e Cochl.* j, *Julapii ſequentis ſuperbib. hauſtum ejusdem.*

R. Aq. Ceraſ. nigr ℥x, *Angel. comp.* ℥jß, *Sacch. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum ut ſupra, & in languoribus. Repetatque Bolum ſexta quaque hora.*

R. Salis Vol. Oleoſ. ℥ß, *ſumat gutt.* xx *cum potus ordinarii hauſtulo aliquoties in die. Et ſubpedalia Emplaſtra applicentur.*

Die 12mo multò melius ſe habuit. Spiritus enim nec adeo depreſſi ſunt, neque perturbati; Puſtulæque magis confertæ, & expanſæ, magisque extumuere. Unde eas ex frigore retroceſſiſſe patet. Aliàs enim tantum progreſſum, tamque ſubitaneum feciſſe, minime exiſtimandum eſt. Juſſi itaque ut in uſu Boli & Julapii perſiſteret, ſumeretque in languoribus Aq. Theriacal. tenuioris Cochl. ij.

Die 13tio cum quæque viderim laudabilia, ne ſæpe viſitando tædium Patienti afferrem crearemque ſumendorum odium, ſequentia, usque ad diem decimum ſeptimum, continuanda juſſi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, *Caſtor. gr.* iv, *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſexta quaque hora ſumendus cum julapii perlati hauſtulo.*

R. Caſtor. gr. vj, *Aſæ fœtid. g.* xij. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. pilulæ* n° vj, *ſumat* ij, *in Intervallis, ad fluxum Lochiorum continuandum.*

Die 17mo puſtulis jam exſiccatis, patiens usquequaque recte ſe habuit. Excepto quodammodo frigido madore, per intervalla, recurrente. Cui ut occurrerem, prævideremque ne quid mali à puſtulis jam deletis accideret: juſſi, ut in uſu Boli dies decem perſiſteret. Et ſi è lecto ſurgendo defici Spiritus ſentiret; ſtatim in eundem rediret, Bolumque præſcriptum ſumeret. Quibus obtemperando præceptis, perfectè convaluit.

Hiſtoria Febris Miliaris, cum Delirio maxime furioſo.

MAii 24to 1699, evocatus ſum ad D. *Powell*, in platea *Baſinghall-ſtreet* vulgo dicta, Ancillam; cui D. *Dalton* erat pharmacopœus.

Hæc primò Capitis Dolore, & Frigore Caloreque alternis, ſed mitioribus, Rure affecta fuit: Una cum magno Spirituum defectu, & pectoris oppreſſione ſuſpiria cogente. Quæ Symptomata, à menſibus obſtructis & exinde Vaporibus (ut vulgò loquuntur) provenire, Domeſtici putarunt.

Cum autem indies ingraveſcerent, primo meæ viſitationis prædicto die, illam pulſu frequenti ac debili maximoque languore vidi laborantem, Adeoque vehementer delirabat, ut penitus neſciverit reſponſa dare; vociferabaturque, etiam in V[illegible]orum Moleſtiam. Unde & judicavi, hanc Febrem fore Miliarem. Sed ex omiſſo hactenus debito regimine, materiam puſtulis generandis aptam, partim inhærere Sanguini, & ex parte Nervis impelli.

Præſcripſi itaque Enema, *ex Decoct. communis pro Clyſt.* ℥viij, *Mellis Mercur.* ℥iij, *Sacchar. rubr. q. ſ. injiciendum quamprimum*, Veſicatoria etiam Carpis applicanda, &, ab Enematis finita operatione, Bolum ſequentem ſexta quaque hora ſumendum.

R. Conſ. Acetoſ. ʒß, *Pulv. e Chel. Cancror. comp.* ℈j, *Croci gr.* iv, *Sem. paon. gr.* vj, *Syr. Atripl. q. ſ.* M*ſ. f. Bolus in Cochl.* j. *julap. ſequentis ſumendus ſuperbib. Cochl.* iv.

R. Aq. Ceraſ. nigr. ℥viij, *Aq. paon. comp. Syr. Atripl. aa.* ℥j, *Mſ. f. julapium.*

Ad deobſtruendos Menſes pilulas ſequentes præſcripſi.

R. Aſa fœtid. gr. x, *Caſtor. gr.* v. *Syr. Atripl. q. ſ.* M*ſ. f. pilul.* vj, *capiat* ij, *ſexta quaque hora Bolorum uſui interpoſita.*

Et in Furorem, ſi inſomnis fuerit, ut addatur Bolo circa horam quartam matutinam ſumendo, *Laud. Lond. gr.* j.

Die 25to pulſus ei, ut antea, frequens ac debilis, perſtititque vociferari. Non autem continuo deliravit. Bolum itaque cum Laudano Amici omiſerunt. proinde & ipſe Bolum ſine Laudano, cum Julapio & pilulis, continuandum præſcripſi.

Veſpere paulo melior erat Morbi facies ac matutino tempore. Cœperunt enim ſudores jam effluere, pauculæque in pectore puſtulæ Miliares pullulare. Alvus tamen, Enematis antea præſcripti vim eludens, adhuc valde ſtricta fuit, Quamobrem & aliud juſſi injiciendum.

R. Decoct. commun. pro Clyſt. ℥viij, *Elect. Lenit.* ℥j, *Conf. Hamech.* ʒß, *Sacch. rubri q. ſ.* M*ſ. f. Enema.*

Et ab Enematis operatione finita, ut ſumeretur Bolus ſequens,

R. Conſ. Acetoſ. ʒß, *pulv. Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Syr. Meliſſa q. ſ.* M*ſ.*

ſ. Mſ. f. Bolus quinta quaque hora ſumendus,

His addidi Mucilaginem ex Semin. Cydon. & Pſyllii Decocto Hordei extractam, & Syr. è Rubo Idæo edulcoratam; ſumendam cochleatim, ſenſimque deglutiendam.

Die 26to ab aſtantibus intellexi, ſomni paululum obrepſiſſe patienti poſt Enema rejectum, totamque noctem continuaſſe Diaphoreſin. Plures etiam jam extitere Puſtulæ, & ſuſpiria fuerunt rariora. Præſcripſi itaque Bolum repetendum.

Veſperi mihi narratum eſt, Ægrotam omnia Symptomata de novo paſſam fuiſſe: Et in vehemente ſuo Furore ſe adeo in lecto jactaſſe, ut inde ſudores ſubſiſterent. Quos ut reſtituerem, Spirituumque turbulentiam pacificarem, Camphoræ uſum, (in ſimili caſu ſæpe à me expertum) cum Emulſione ſequente conſului.

R. Sem. Papav. albi ʒij, *Amygd. dulc. excort.* n° xv, *Contund. cum decoct. Hord. q. ſ. affundendo deinde ejuſdem Decocti* ℔ iij, *Edulcoretur Colatura Sacharo albo pro potu ordinario.*

Juſſi etiam ut Julapium repeteret, & Bolum cum laudano die ſequente mane.

Die 27mo dictum eſt, Patientem a ſumpto Laudano vix quicquam dormire potuiſſe. Ex uſu autem Camphoræ totam noctem perſtitit Diaphoreſis, Puſtulæque plures extitere. Juſſi itaque Bolum ſine Laudano continuandum.

Die 28vo eædem Puſtulæ Miliares viſæ ſunt incredibili conſtipari numero. Quæ attamen haud uſque adeo profecerunt, quin Delirium vociferanſque Furor recurrerent. Cum itaque Antimon. Diaphoretici vim, tam ad Puſtulas expellendas, quam ad compeſcendum Delirium, ſæpe expertus ſim, ſequentia præſcripſi.

R. Antimon. Diaphor. Pulv. e Chel. Cancr. comp. an. ℈ß, *Mſ. ſumantur ter de die e Cochl. j. Iulap. ſequentis, ſuperbib. Cochl.* v.

R. Aq. Ceraſ. nigr. ℥vj, *Meliſſ.* ℥iv, *Epidem.* ℥ij, *Syr. Meliſſa* ℥j, *Mſ. f. Julap.*

Et ad calorem internum ac ſitim, linguamque ſordidam ac ſiccam, præſcripſi Decocti Hord. ℔ij, Syr. Viol. ℥iij, edulcoratas pro potu ordinario.

Die 29no poſt noctem multo quietiorem quam antea, Puſtulæ ſiunt adhuc ampliores. Unde & Vociferatio & Delirium accepere temperamentum. Lingua tamen manuſque arefactæ ſunt. Præſcripſi itaque ut Bolo addatur Lap. Prun ℈ʒ; ut bibat ſingulis Diebus Apozematis ℔ij, & ut Empl. Veſicat. Tibiis applicarentur.

Die 30mo omnia Symptomata optabilia ſunt. Quare ut perſiſteret in noviſſime præſcriptorum uſu ad Junii 12. conſului. Tandem, circa Junii 16. præſcripſi Pil. Tart. Q. ℈j, ſecunda vel tertia quaque nocte ſumend. ad ſextam vicem. Quibus ſumptis, perfecte, & præter omnium Domeſticorum & Viſitantium expectationem, convaluit.

Digitized by Google

Hiſtoria Febris Miliaris cum læſa memoria.

APrilis 4to 1701, vocatus ſum ad D. *Buller* in *Nevvington-Butts*, cui ut Pharmacopœus inſerviebat D. *Hunter*.

Ille, dum Iter ad *Londinum* confecit, maximo Dorſi dolore, cum Ventriculi ægritudine, Vomitione & Dyſuria, correptus eſt. Quæ Symptomata ſibi viſa ſunt ſimpliciter Nephritica. Et Medicamenta quædam huc referentia fruſtra ſumpſit. Prædicto die ad eum acceſſi. Et quoniam Antecedentia narrando, ſpirituum defectum & ſuſpiria tacuiſſet, ſequentem præſcripſi Hauſtum Emeticum.

R. *Salis Vitrioli Vomitivi* ʒiij. *Divide in Doſes ſex. Sumantur ſingulæ ex Aq. Iugland. comp. Coch. j, ſuperbibendo hauſtum poſſeti fol. Card. bened. alterati. Et Vomitione finita, ut ſumeret Pil. Stomach. cum Gum* ℈j, *ad Humorum & Vomitorii eliminandas reliquias, & ad mundificandas vias Urinarias, ut die ſequente mane bibat Aquæ Strethamenſ.* ℔j.

Die 5to ceſſabant Vomitio & Ægritudo, libereque tam per Urinam, quàm per ſedem, aqua Catharthica effluxit. Dorſi tamen perſtitit Dolor; etiamſi mitiori gradu. Caloreque ac Frigore, vicibus alternis, ſed inæqualibus, captus eſt. Pulſus etiam illi erat frequens ac debilis. Spirituumque penuria, & Pectoris oppreſſione ſuſpiria provocante, vexabatur. Unde conjecturam feci, hanc Febrem Miliarem eſſe futuram, & ſequentia præſcripſi.

R. *Lapid. Goenſ. Pulv. de gutt. an.* ℈ß, *Mſ. f. Pulvis e Iulapi: perlati hauſtulo ſexta quaque hora ſumendus.*

Die 6to Languor & ſuſpiria leviora ſunt. Cum vero Dorſi dolor potius ingraveſceret; præter Pulverem antea præſcriptum, monui Enema ex Decocto communi & Melle Mercuriali injiciendum. Eoque rejecto, ut Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈, ex Hauſtu ſequente ſumeret.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem. Syr. de Meconio, Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß, *Mſ. f. Hauſtus. Demumque, ut paretur Mucilago ad emolliendam linguam.*

Die 7mo Dolor fit mitior; ſpiritus autem perturbati ſunt & depreſſi: forſan ex ſumpto Syrupo è Meconio nocte præcedente. Præſcripſi itaque Emplaſtra Veſicatoria quamprimum Brachiis internis applicanda. Et ad continuandum Sudorem Hauſtum ſequentem.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem.* ℥ß, *Lap. Goenſ. Pulv. de gutt.* an. ℈j. *Mſ.*

Et ſpirituum defectu urgente, ut Hauſtum Julapii perlati, & Aq. Theriacal. Cochl. j, aut ij, vicibus alternis ſumeret. Et ad linguam manusque jam pauliſper trementes, ut cum Hauſtu potus ordinarii ſpiritus Lavend. comp. gutt. xx capiat aliquoties in die.

Die 8vo Puſtulæ Miliares in conſpectum venere. Ideoque multo lenior

lenior factus eſt Dorſi dolor; ſpiritusque minus defecerunt, neque adeo ſunt perturbati. Juſſi itaque ut ſumeret alternis vicibus Hauſtum ultimo præſcriptum, & Bolum ſequentem;

R. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß, *Syr. Paraliſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

His addidi Apozema ex Aq. Hordeatæ ℔j, & Syr. Viol. ℥iij. Ut & Medicamentis & Puſtularum materiæ expellendæ ſit vehiculum. Nec non ad Renes Viaſque Urinarias abluendas: Alvumque plerumque ſtrictiorem, leviter relaxandam. Et Apozematis hauſtui Aq. Theriacalis aliquot Cochlearia minuſcula ſuaſi addenda.

Die 9no auctus erat Tremor, nec ſine quibusdam indiciis levioris Delirii. In quantum tamen Puſtulæ, adhuc plures majoreſque extiterunt, ſpiritusque fuerunt minus depreſſi, juſſi, ut in omnium antea præſcriptorum uſu perſiſteret.

Die 10mo ſymptomata, die præeunte mala, emendantur. Verum jam orta Tuſſis levicula moleſtiam parienti attulit. Ideoque ne materiæ morbificæ reliquiæ pulmonibus poſt puſtulas deficcatas irruerent; ſequentem Linctum præſcripſi.

R. *Ol. Amygd. dulc.* ℥j, *Syr. Heder. terr. Capill. Vener. an.* ℥j, *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Linctus.*

Et ut loco Apozematis antea præſcripti bibat ſequentem Ptiſanam inſtar potus ordinarii.

R. *Decoct. pectoral. deturat. Lact. alex. an.* ℔j, *Mſ.*

Et ut ſumat ſequentis mixturæ gutt. xx, cum hauſtu Ptiſanæ in languoribus.

R. *Tinct. Caſtor.* ʒij, *Salis Vol. Oleos.* ℥ß, *Mſ. Demumque ut in uſu Hauſtus & Bolorum perſiſteret.*

Die 11mo cum omnia pene eadem ac in die præcedente viderim, juſſi ultimo præſcripta continuanda.

Die 12mo ex noctis præcedentis vigiliis quodammodo perturbabantur ſpiritus: ſed minime defecerunt. Quoad reliqua, mediocriter etiam ſe Æger habuit; Puſtulæque in deſiccationem inclinarunt. Ne tamen Morbi reliquiæ, in ſanguinem Nervosque transferrentur; Veſicatorium inter Scapulas præſcripſi applicandum, uſumque Bolorum & Julapii perlati repetendum.

Die 15to à Febre liberatur; excepta quadam ſpirituum perturbatione levicula. Ad quam Enema repetendum juſſi; Bolumque cum Julapio mane & veſperi, & in languoribus ſumendum. Ne Medicamentorum uſui nimis ſubito deſueſceret.

Die 18vo ex Pilularum quarundam Catharticarum uſu ſenſit ſe Capite multum levari. Deinceps, etiamſi pulmones præcautione antea memorata evaſere ſalvi, ex Morbi tamen reliquiis verſus exteriora propulſis, Apoſtema fuit genitum: quod ſub cura D. *Hunter* brevi ſanatum eſt.

Ex hac Febre licet Ægroti Memoria læſa fuit maxime, exquiſita tamen Diætæ uſu, poſt bimeſtre ſpatium, perfecte redintegrata eſt.

N. B. Symptoma in Febre Miliari primo ſenſibile partem antea affectam fere ſemper occupare; ut in caſu jam ſupra deſcripto contigit.

Hiſtoria Febris Miliaris ex ſumpta Emulſione Lethalis.

DIe 10mo Sept. 1700, vocatus ſum ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Aurigæ uxorem, in Candelariorum Societatis Ædibus habitantem, & jam puerperam; cuique pharmacopœus erat D. *Hunter*.

Tertio à partu die, febrili Horrore, Caloreque ſuccedente, Febris Lacteæ ſimili, correpta eſt. In maximum etiam languorem, pectoris que oppreſſionem cum ſuſpiriis incidit, & inſomnis diem noctem que tranſegit. Quæ Symptomata, cùm mere Hyſterica vulgo putarentur; Ægrota hæc Hyſterica etiam Medicamenta, ſed fruſtra ſumſit. Quamobrem à Digniſſ. viro D. *Thoma Lane* Equite Aurato, cui Patientis maritus olim inſervierat, viſitare illam exoratus ſum. Quam cum primo adiverim, Pulſu frequenti ac debili, perturbatis ſpiritibus, oppreſſo Pectore, ſuſpiriis Caloreque interno, laborantem vidi. Et licet Urina ejus eſſet ſanorum ſimilis; Palmæ tamen caluere. Quæ omnia ut Febris Miliaris mihi viſa ſunt indicia; ita & quædam Puſtulæ, in illius deinde denudato pectore conſpicuæ, hanc meam conjecturam comprobarunt. Præſcripſi itaque ſecundum meam uſitatam Methodum Pulverem ſequentem, ſexta quaque hora ſumendum.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈i, *Croci* ℈ſs, *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo Puſtulæ Miliares mirum in modum conſtipabantur. Unde & nox patienti tranſiit placidiſſime. Spirituumque perturbatio, & ſuſpiria fuere mediocria. præſcripſi itaque ut in pulveris & Julapii uſu triduum perſiſteret; ſumeretque in languoribus Spir. C. C. guttas aliquot in potu ordinario.

Die 14to puſtularum Eruptio fuit adhuc magis conſpicua; languore & oppreſſione pectoris jam devictis. Nam præter calorem internum vix quicquam mali ſenſit. Forſan autem perſtitit iſte Calor, quod Ægra diluentia, vel nondum, vel non ſatis potaviſſet. Ideoque Lactis Aquam alexiteriam inſtar potus ordinarii bibendam præſcripſi. Et ut ſumat Aquæ Theriacalis aliquot Cochlearia in hauſtu ejuſdem: ad ſervandum inter potum & medicamenta æquilibrium. Præcipue, ſi vel languor & oppreſſio recurrerent, vel remitteretur Diaphoreſis. Demum, ut Veſicatoria Brachiis internis applicarentur. Tam ad puſtulas fœlicius ampliandas, quàm ad mala quæcunque Accidentia avertenda.

Diebus 15to & 16to cum eadem eſſet Morbi facies, ultimo præſcripta cenſui repetenda.

Die 17mo ex uſu Aq. Lactis intermiſſo incidit Ægrota in levem Dyſuriam. Statim itaque D. *Hunter* pharmacopœus, eoque abſente alter, accerſitus eſt. Qui dum ſolummodo Dyſuriam præ oculis habe-

haberet; Emulſionis libram bibendam miſit. A cujus uſu ſtatim ſubſtitit Diaphoreſis, maximaque oppreſſione & Dyſpnœa prehenſa fuit. Tandem & me vocarunt. Sed antequam illam adiverim de ea conclamatum eſt, & brevi obiit.

Ex Hiſtoria jam ſupra deſcripta paret, quam maximum periculum in hac Febre ab errore, etiam minimo, pendere poteſt.

Hiſtoria Febris Miliaris, cum Ulcere, Calculoque Renum.

FEbr. 27mo 1707, vocatus ſum ad D. *Couts*, in Vico *Mark-lane* vulgo dicto, jam puerperam; cui D. *Hunter* ut pharmacopœus miniſtravit.

Annos aliquot ſiniſtri Lateris dolorem ſuſtinuerat. Quem à Splene genitum plerique ob id æſtimarunt, quod prope partem Lienis anticam latus occupare videretur. Cum ſiniſtri Renis antica pars eſſet revera affecta.

Ex Morbo Nephritico totum Ægrotæ genus Nervoſum imbecillitatem aliaque vitia contraxerat. In ptyaliſmum frequenter incidere ſolebat. Et per bimeſtre ſpatium ante partum paſſa eſt internum Calorem. Qui, [ut antea monui] ſæpe & præcipue in Gravidis paulo ante partum Febrem Miliarem præcedit. Tandem, ſine obſtetricis ope, fœtum enixa eſt.

Poſt dies aliquot dolorem primò ſenſit in ſiniſtro Latere, deinde in dextro cum horrore. Poſtea calore & frigore alternis, ſed inæqualibus intervallis, vexabatur.

Die quo illam primo viſitavi, Pulſus ei erat frequens ac debilis; lingua ſubalba & humida, fere ſanorum ſimilis: quemadmodum & Urina, ſed ſine ſedimento. Calor & Frigus irregulares habuere vices. In dorſo manus calor erat mediocris, cùm palmæ ferveſcerent. Ut ab illa dormitura avolavit ſomnus; ira & Spiritus ejus tumultuaria quadam perturbatione commoti ſunt. His etiam ſonitus Aurium, palpitatio cordis, Dyſpnœa irregulariter reperita, maximaque oppreſſio cum ſuſpiriis, acceſſere. Nonnunquam item tremuere manus: Et à ptyaliſmo omnino ſuppreſſo, Lochiiſque parce effluentibus, tum deliravit, tum motibus convulſivis levioribus correpta fuit. A quibus Symptomatis, Febrem hanc eſſe cenſui Miliarem. Et præcipue à Spirituum defectu, & pectoris oppreſſione cum ſuſpiriis; mihi hujus Febris ſignis Pathognomonicis. Et à Dyſpnœa, Tremore, & Debilitate, Febrem præcedentibus, periculoſam eſſe intellexi.

Duplicem itaque præ oculis habui indicationem. Scilicet, excitare Diaphoreſin, & ad Symptomata ſigillarim reſpicere.

Ut priori ſatisfacerem, & ad Lochia reſtituenda, Dyſpnœamque levandam, Bolum ſequentem præſcripſi.

R. *Pulv.*

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti an.* ℈j, *Caſtor. gr.* iv, *Syr. e Mecon. q. ſ. Mſ. f. Bolus cum Julapii ſequentis hauſtu ſexta quaque hora ſumendus.*

R. *Aq. Ceraſ. nigr,* ℥x, *Bryon. comp.* ℥jß, *Sacch. alb.ſſ. q. ſ. Mſ. f.* Julapium, *de quo ſumat hauſtum ut ſupra & in languoribus.*

Porro ad Dyſpnœam materiamque morbificam minuendum, & caput defendendum, Veſicatorium Nuchæ applicandum juſſi.

Ad renovandum autem ptyaliſmum, Sanguinemque diluendum, eoque modo puſtularum egreſſum promovendum, & ne Dyſuria ex Empl. Veſicatorio contingeret ſequens Apozema præſcripſi.

R. *Decocti Pector.* ℔iß, *Aq. Paeon. comp.* ℥iß, *Syr. de Alth. Jujubin. an.* ℥j, *Mſ. f. Apozema, de quo ſumat hauſtum frequenter.*

Et ad promovendam Diaphoreſim, ut Sp. corn. C. gutt. xx hauſtui Apozematis adderentur.

Deinde ad Lateris dolorem leniendum, Hauſtum ſequentem, cum pulv. e chel. cancror. comp. ℈j, ſumendum præſcripſi.

R. *Aq. Meliſſ.* ℥ij. *Bryon. comp. Syr. de Mecon. Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß *Mſ. f. Hauſtus.*

Et quo melius reſtitueretur ptyaliſmus, quoddam Gargariſma, à patiente antea probatum permiſi uſurpandum.

Ad hæc omni loquacitate & Viſitantium turba Ægrotæ interdixi. Ut ſi inſomnis fuerit, ſaltem tranquillitate frueretur. Suaſi etiam, ut poſſetum ſalviatum & calidulum affatim bibat, ad calorem internum minuendum, meliusque producendam diaphoreſin.

Die 28vo dolor Lateris multò fuit remiſſior, & jam quiete jacuit, etiamſi nox ſine ſomno præteriiſſet. Caput etiam pacatius, & Reſpiratio facilior. Pulſus tamen frequens adhuc & debilis; at cum motu magis æquabili. Quin & palpitatio cordis, Tremorque perſtitere, & convulſivorum Motuum quædam ſpecimina. Lenis tamen jam orta fuit & univerſalis Diaphoreſis. Calor item externus magis regularis, & in manu ubique ſui ſimilis. Lingua & Urina eædem ac die præcedente. Et quamvis pectus adhuc fuerit oppreſſum, ſpiritusque defecerint; rariora tamen trahebat ſuſpiria. Quibus omnibus perpenſis ſequentia præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Croci, Pulv. de gutt. an.* ℈ß, *Syr. Paeon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus circa tertiam pomeridianam ſumendus, & deinceps ſexta quaque hora, cum* Julapii *ſequentis hauſtulo.*

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x, *Paeon. comp.* ℥jß. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Iulap.*

Et ut Apozema antea præſcriptum continuaretur.

Cùm verò cubicularia me jam diſceſſuro ſubmiſſiori voce fuiſſet allocuta: contigit ut Ægrota putaret illam dixiſſe, ſe brevi fore maniacam. Quod ei adeo perturbavit animum ut paulo poſt in delirium (à quo ex primo meo præſcripto huc uſque immunis fuerat) de novo incidit. Pharmacopœus itaque miſ-

ſus

ſus eſt indicare mihi, quod Domino *Conts* gratum foret, ſi Medicum, jam à multis annis ſibi ſuiſque ordinarium, meis aſſociarem conſiliis: ut ſi forſan alio fuerim avocatus, ille in promptu eſſet.

Veſperi convenimus. Et ſtatim à conſultatione inita, iſte Medicus, primariam Indicationem pro continuanda Diaphoreſi flocci faciens, Medicamentis valde calorificis opus eſſe urget. Quibus à me rejectis, ſequentia præſcripſimus.

R. *Lapid. Goens.* ℈ß, *Oculor. Cancr.* pp. ℈j, *Croci*, *gr.* v. *Caſtor. gr.* iv, *Syr. Paeon. comp. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus hora nona ſumendus in Cochl.* j, *Iulapii ſequentis ſuperbib. Cochl.* v.

R. *Aq.* Me*liſſ.* ℥vj, *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥iß, *Ocul. Cancr.* pp. M*arg.* pp. *an.* ℈ij, *Sacchar. albiſſ. q. ſ.* Mſ. *Iulapium.*

Et ut applicentur Emplaſtra Epiſpaſtica ſuper carpis.

Martii 1mo nobis narratum eſt, patientem, nocte præcedente inſomnem fuiſſe; & jam inquietudine, calore, & delirio laborare vidimus: Medicamentum enim Sudorificum, Diluensque omiſſa fuere. Propoſui itaque Antimonii Diaphoretici uſum; Medicamenti, ſcilicet ad puſtulas Miliares emittendas nec non ad levandum delirium, à me ſæpiſſime probati. Ille vero, poſtquam diu renixus eſt, tandem mihi aſſenſit; convenitque inter nos ſequentia præſcribere.

R. *Antimon. Diaphor.* ℈j, *Lap. Goens. gr.* xij, *Caſtorei grana aliquot*, *Syr. Caryophil. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus ſexta quaque hora ſumend. cum Iulapio antea præſcripto.*

Et ut Emplaſtra ſubpedalia applicarentur.

Die 2do involuntarie quidem Urina extillaverat; ſed id à Veſicatoriis, ut videbatur. Domiti enim delirii loco ſana mens rediit. Reſpiratio etiam erat facilior; Motusque Convulſivi vix quicquam ſenſibiles. Vidimusque puſtulam quandam rubram ſuper inſpecto collo. Quod alter Medicus, hanc Febrem haud eſſe Miliarem, arguere contendit. Quem errorem poſtquam illi ex aliis Symptomatis patefeciſſem; concordi animo eadem quæ ultimo præſcripta ſunt continuari juſſimus.

Die 3io in denudato pectore Puſtulas Miliares absque ullis alterius generis conſpeximus. Unde & quæque lenita ſunt Symptomata. Quamvis enim per noctem pene inſomnis fuiſſet, ex leni tamen Diaphoreſi, quietudine, animique tranquillitate, & reſpiratione facili fruebatur.

Nihilominus ille idem Medicus, eorum loco, quorum uſu finem deſideratum obtinuimus, calida Medicamenta, ad Spiritus, ut ajebat, exaltandos, uſurpari voluit. Ego vero, poſt longam diſceptationem, cum aſſentire minime auſus ſim, ipſum, ut per ſe faceret experimentum, permiſi. Interim Pharmacopœum Cubiculariamque monui, ut horum Calidorum effectum accuratiſſime notarent. Ille vero ſequentia præſcripſit.

R. *Conf. Alcherm. ſine odor.* ℈ß, *Pulv. e chel. cancr. comp. Lapid. contray. an. gr.* xij, *Salis Succin. gr.* v, *caſtor. gr.* iij, *Syr. e cort. citr. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus ſumendus quinta*

præcludentibus; pendere: Doloremque recentem in Regione dextra à ſtagnante Sanguine. Qualem Dolorem, hoc eſt Recentem, in aliis etiam Cadaveribus Sanguinis Stagnationi conjunctum ſemper comperi.

Hiſtoria Variolarum cum Puſtulis Miliaribus.

JUlii 15. 1705. vocatus ſum ad Dominam *Bek*, D. *Bek* Mercatoris celebris Uxorem; quæ tum temporis, apud *Hampſtedium* commorata eſt; cuique D. *Shervood* erat Pharmacopœus. Hæc, cum antea perfecta valetudine uſa fuiſſet; 13tio die Julii, dolore dorſi vehementi, cum oppreſſione pectoris, atque altis ſuſpiriis, Spirituumque defectu, correpta eſt. Ex quibus Symptomatis, Febris Miliaris ſignis Pathognomonicis, novi hanc eſſe hujus generis, Puſtulasque Miliares ſe brevi exhibituras prædixi. Et de expectandis Variolis feci etiam conjecturam: Eo magis probabilem, quod tum temporis longe lateque graſſabantur. Conſului itaque illam ad Viſitationes facilitandas, in *Londinum* deferri. Et ut tutius ſuum iter perficeret, *Pulverem ex Bezoar. Orient. & Pulv. e Chel. Cancr. comp. an.* ℈j, *ſumendum praſcripſi.*

Die 16to Variolæ cum Puſtulis Miliaribus interjectis emicuere. Præſcripſi itaque Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, cum Julapii perlati communis hauſtulo, ſexta quaque hora ſumendum. Ad præveniendam Diarrhæam Dyſpnœamque, tum decoctum album, tum pectorale, alternis vicibus bibenda. Quibus etiam proviſum eſt, ne Puſtularum Miliarium Variolarumque materiæ emittendæ deſit vehiculum: & ut melius linguæ viſcoſitas inhiberi poſſit. Præſcripſi etiam Aſtringens Gargariſma, ut ejus uſu Variolas de Faucibus repellerem.

Die 17 Puſtulæ Miliares & Variolæ numeroſius extabant. Capite, Gutture, Thorace, Ventriculo, Ægra bene ſe habebat. Oppreſſio etiam, & defectus Spirituum fuere mitiores. Tantum inſomnis erat, ut Febre Miliari correpti ſolent. Suaſi itaque ut in omnium die præcedente præſcriptorum uſu perſiſteret.

Veſpere paulum delirabat. Non à Puſtularum Miliarium aut Variolarum paucitate, ſatis enim erant numeroſæ; ſed ex perpetuis vigiliis. Ad quam Confectionem Fracaſtorii, in hac Febre vel Laudano vel Diacodio potiorem, in ſequente Hauſtu præſcripſi.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥ij, *Epid.* ʒiij, *Conf. Fracaſt.* ℈j, *Mſ. f. Hauſtus perſiſtente Delirio ſumendus.*

Die 18vo à nocturno ſomno delirium pacatum fuit. Ægrota autem Embrionis recenter concepti Abortum, verum absque ullo malo Symptomate, paſſa eſt. Juſſi itaque ut in uſu antea præſcriptorum perſiſteret. Addendo Pulv. e Chel. Cancr. comp. ſingulis ſcrupulis Marga-

garit. pp. gr. vij. quo certius & à Diarrhæa & à nimio Lochiorum fluxu præcaverem.

Veſpere Variolæ ſatis erant conſpicuæ. Ægrota tamen ſumma Pectoris oppreſſione, Spirituumque defectu laborabat cum ſuſpiriis. Quæ Symptomata, cum lenem & continuam Diaphoreſin indicaverint, præſcripſi Pulv. e Chel. Cancr. comp. uſum ſine Margaritis, & cum Julapio ſeq.

R. *Aq. Meliſſ.* ℥viij, *Paeon. comp.* ℥ij, *Syr. Caryophil.* ℥j. Mſ. *f. Julap.*

Suaſi etiam ut perſiſteret in uſu Apozematis Pectoralis; addendo ſingulis Hauſtibus Spir. C. C. gutt. xx. Tum ad levanda ex oppreſſione ſuſpiria, tum ad continuandam uberiorem Diaphoreſin. Ubi enim per ſe extant Variolæ, Spiritusque elevari poſſunt ſine Diaphoreſi; ſale Volatili Oleoſo potius quam Spiritu C. Cervi utor.

Die 19no Facies atque Artus pauliſper tumuere. Variolæ autem pleræque exſiccæ, & colore quaſi corneæ videbantur. Oppreſſio etiam magna erat & ſuſpiriis conjuncta; ſed ſine Spirituum defectu. Habita itaque ratione ad Partium & Variolarum Tumorem, & Puſtularum Miliarium eruptionem, Julapium ſeq. præſcripſi.

R. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x, *Paeon. comp.* ℥iß. *Confect. Fracaſt.* ʒj, *Spec. Conf. de Hyacinth. ſine odorat.* ℈ij, *Syr. e Mecon. & e Cort. Citr. an.* ℥ß, Mſ. *f. Julap. de quo ſumat Cochl.* iv, *tertia quaque hora.* Eo fine, ut ex doſibus, brevioribus intervallis ſumptis, Ægra perpetua quietudine in lecto jaceret. Eoque modo à Frigore externo, etſi non ſemper Variolarum, Veſicularum tamen Miliarium, eruptioni inimico, præcaveretur. Præſcripſi etiam ut, ad Tuſſim Dyſpnœamque ſaltem minuendas, in uſu Apozematis pectoralis perſiſteret. Et cum Variolæ jam & in Collo & in toto Corpore plenè expulſæ fuerint, loco Aſtringentis Gargariſmatis lenientem ſubſtitui.

Veſpere quiete, ſed pene inſomnis, jacuerat. In vola Manuum, ubi Cutis valde craſſa, Variolæ videbantur Veſiculæ ſero limpido plenæ; in aliis partibus quaſi exſiccæ. Præſcripſi itaque ut in Apozematis pectoralis frequenti uſu perſiſteret; ſcilicet, ad Materiam & Variolis & Salivationi præbendam. Et ad majorem cautelam, ne aut Variolæ aut Puſtulæ Miliares verſus interiora remearent; hauſtui Apozematis, Aquæ Theriacal. Cochl. j ſæpe addendum monui. Et ut Tumorem partium promoverem, hora ſomni Hauſtum ſequentem bibendum.

R. Aq. Paralyſ. ℥ij, *Theriacal.* ʒij, *Confectionis Fracaſtorei* ℈j, *Syr. de Mecon.* ʒß, *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 20mo omnia in eodem ſtatu perduraruut Symptomata. Juſſi itaque ut in uſu mixturæ pacificæ antea præſcriptæ quarta quaque hora perſiſteret: Et in uſu Apozematis, Julapii, & Gargariſmatis.

Veſpere, cum eadem videretur Morbi facies, eadem quæ prius præſcripſi continuanda. Et ut Julapii ſequentis hauſtum ſumeret in languoribus.

R.

Digitized by Google

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥x, *Paon. comp. Epidem. an.* ℥jß, *Syr. Paon. comp. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Die 21mo Ægra fere eadem ac antea. Id tantum jam querebatur, totum Corpus vehementer prurire. Præſcripſi itaque ut in uſu omnium perſiſteret: Præcipue, mixturæ pacificæ, ne inquietudine ex pruritu pateret frigori, eoque puſtulæ Miliares recederent.

Veſpere, cum in eodem ſtatu fuiſſet ac matutino tempore, viſum eſt omnia jubere continuari. Eo potius, quod ex uſu Apozematis pectoralis Gargariſmatiſque frequente omiſſo, Salivationem [ut in Variolis ſiccioribus & Corneis ſolet) ſiſti viderim. Hincque patet, cur multi, circa diem à Morbi principio undecimum moriuntur. Nimirum, quod nimis parce ad diluendum attenuandumque ſanguinem, & materiam in Salivationem præparandam biberent. Unde & oneri ſuccumbit Natura, faucium ſubſidit Tumor, cum graviſſima Dyſpnœa, quæcunque expectorantia eludente; demumque ex Alvo ſemel aut bis ſoluta, vel menſium effluxu, ſubito mortem obeunt. Calida quoque Medicamenta, à multis præſcripta, Dyſpnœam ſiccitatemque Gutturis & Linguæ inferendo, ſimili Epilogo præludunt. Semper itaque uſque ab initio, & per totum progreſſum Morbi, diluentia præſcribo. Nec Cereviſiam tenuem pane toſto alteratam prohibeo; niſi Ægritudo, vel nauſea, Vomitio, vel Diarrhœa contraindicaverint.

In difficili Reſpiratione, & ubi Salivatione maxime opus eſt, Indicationes pro Medicamentis valde calidis nullas agnoſco. Cæterum, ſi forſan, non obſtante eorum uſu, Patientes evadant, viribus Naturæ referendum eſt. Partium extumeſcentiam Opiata ſatis bene promovent; & Salivationem diluentia. Calida autem Medicamenta, ſanguinis accelerando motum, utrumque inhibent. Etenim Fermentatio & Secretio contemporaneæ, nullo modo conſiſtunt. Cujus rei exemplum nuperrime vidi ſingulare in Domino *Hatſell*, cui pharmacopœus erat D. *Lancashire.* Is enim, cum mali moris variolis laboraret, & ex ſumpta Tincturæ Croci, vel Confect. Alchermes tantum puſilla doſi, Febris vehementius accenderetur, coactus ſum oculos Cancrorum, Margaritas, & ſimilia, cum diluentibus præſcribere. Quorum benigna vi Ægrotum ex orci faucibus ereptum ſanavi. Sed ad hiſtoriam præ manibus jam redeo.

Die 22do intellexi generoſam Mulierem, cujus hîc caſum narro, nocte præcedente vix dormiiſſe. Multum de Calore interno querebatur, palluitque Urina. Unde & Metaſtaſim materiæ, aut Puſtularum Miliarium, aut Variolarum metui. Præſcripſi itaque ſequentia.

℞. *Decoct. Pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔j, *Theriacal.* ℥ij, *Mſ. ſumat hauſtum aliquoties in die.*

Et quo melius, non ſolum Variolas, diluendo, ſed & Puſtulas Miliares, Spiritus roborando foverem, Julapium cum Diaſcordio antea præſcriptum, & alterum Cordiale, una cum diluente Julapio, viciſſim ſumenda præſcripſi.

Veſpere in eodem ſtatu perſtitit. Ideoque eadem Medicamenta juſſi continuanda.

Die 23tio nempe à Morbi principio undecimo, Ægrota in idit in aliquanto gravius quam hactenus periculum. Nam totam fere noctem inſomnis fuerat. Potius, ut mihi videbatur, à Puſtularum Miliarium vitio, quàm variolarum. Præſcripſi itaque *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *cum Julap. perlato ſumendum octava quaque hora.*

Veſpere ter Alvus deſcenderat. Juſſi itaque Paregoricum antea præſcriptum quamprimum repetendum. Et poſt ſingulas ſedes, mixturæ cum Conf. Fracaſt. Coch. iv. bibenda; addendumque Decoctum album. Et ad alia Symptomata, ut ſint in promptu Mucilago & Gargarisma; nec non Apozema pectorale ſpiritu ſulphuris leviter acidulatum.

Die 24 narratum eſt, Febrem totam noctem intenſiorem fuiſſe. Facies Manuſque, ſed hæ minus, detumuere. Ad hæc perſtitit Diarrhæa, defecere ſpiritus, reſpiravit difficillime, & Salivatio declinavit. Quibus Symptomatis ultimo præſcripta methodo occurrendum cenſui. Addendo Oxymelitis ſcillit. Cochl. j, Aq. Cinam. hord. dilutum. Et ut Pulv. e Chelis Cancror. comp. Apozematiſque pectoralis in uſu perſiſteret; cum ſpiritus Corn. C. gutt. xvj, in ſingulis hauſtibus Apozematis. Et in Diarrhæam, mixturam cum Confect. Fracaſt ſtatim & poſt ſingulas ſedes ſumendam juſſi.

Veſpere facilius reſpirabat. Verum ex ſumpto Oxymelite ſcillitico aliquoties vomuerat. Julapii itaque ſequentis hauſtum urgente vomitu bibendum præſcripſi.

℞. *Aq. Menth* ℥x, *Paon. comp.* ℥iſs, *Spir. Mentha gutt.* x, *Syr. Menth.* ℥j, *Ms. f. Julapium.*

Die 25to narratum eſt Patientem nocte præcedente calore febrili valde accenſo gravatam fuiſſe; nec non delirio, Reſpiratione difficili, & Diarrhæa: Minime autem modo Paroxyſmi regularis. Variolas etiam ubique nigricantes, quaſi Gangræna tactas, apparuiſſe. At cum mane accederem, Symptomata hæc vidi maxime diminuta, & Vomitio penitus ſuppreſſa. Ad Tracheæ autem, quam nunc paſſa eſt, ſtrangulationem, Pilulas ſequentes ſumendas curavi.

℞. Caſtor. gr. vj, *Aſa fœtid. gr.* xij, *Syr. Paralyſ. q. s. Ms. f. Pil.* n° vj. Et ut perſiſteret in uſu ultimo præſcriptorum.

Veſpere Exacerbatio febrilis, cum Vigiliis, delirio, dyſpnœa, Sedibus, Motibuſque Convulſivis, fuit repetita. Emplaſtra itaque ſubpedalia, Veſicatorium inter Scapulas, Bolumque cum Julapio ſequentem præſcripſi.

℞. *Spermat. Ceti, e Pulv. Cancr. comp. an.* ℈j, *Laud. Lond. gr.* j, *Syr. Paralyſ. q. s. Ms. f. Bolus ſumendus ſtatim, ſuperbibendo Julap. ſeq. Cochl.* iv *&* *deinceps per intervalla.*

℞. Aq. Rutæ, ℥x, *Paon. comp.* ℥iſs *Sacchar. albi q. s. Ms. f. Julapium.* Ut perſiſtat in uſu Apozematis pectoralis, & mixtura cum confect. Fracaſt. pro re nata.

Die 26to intellexi noctu Ægram perturbatam fuiſſe inquietudine & delirio, nec non ſedibus, ſpirituum defe-

defectu; ſed ſine ſuffocatione. Imperavi itaque ut in uſu ultimo præſcriptorum perſiſteret.

Veſpere caloris exacerbatio renovatur. Mitius autem deliravit, ſedesque paulo reſtrictæ ſunt. Præſcripſi itaque omnia continuanda; & urgente delirio, Veſicatoria Brachiis applicanda.

Die 27mo relatum eſt, noctem Ægrotam peſſime ſuſtinuiſſe. Nam ex reaccenſa Febre deliravit cum vociferatione. Quamobrem & Curatrix præſcripta Veſicatoria appoſuit: Et ex ueſicis apertis tam Febris quàm Delirium multum levabantur. Juſſi itaq; ut Tinctura Corticis Peruviani in promtu eſſet. Interim ad ſitim ſedandam, ut Lactis Aquam alexit. Sacchato edulcoratam biberet, & perſiſteret in uſu reliquorum præſcriptorum pro re nata.

Obſervandum eſt, poſt apertas Veſicas Emplaſtris excitatas, Salivationem fuiſſe redintegratam, & ad diem hinc uſque quartum perſtitiſſe. Unde conſtat, in Variolis, durante Salivatione, Medicamenta calida minime ad rem eſſe; niſi magnum aliquod Symptoma indicaverit; & jam tum multum ea debere eſſe diluentia.

Eodem die circa Meridiem ad Patientem accedens, vidi illam, Inquietudine, Delirio, Dyſpnœa, Suffocatione, Sedibusque immunem. Calorem ſolummodo ſenſit internum; illius, qui Febri Miliari, vel Corticis Peruviani in Febre intermittente præpropero uſui ſuccedit, non abſimilem. Ad quem præſcripſi Margar. pp. ℈j, quinta quaque hora ſumendum, cujus efficaciam, ad hujuſmodi calorem extingendum, frequenter expertus ſum.

VeſpereFebrilis caloris erat expers, nondum tamen Alvus ſubſtitit. Volui itaque ut ſumeret perlarum pulverem in forma Boli, quo in Ventriculo & Inteſtinis diutius maneret, tranſiretque melius in venas. Et ut decoctum album Mixturamque ex Conf. Fracaſt. &c. in promptu haberet.

Die 28vo minus caluit, ſedeſque pauciores ſunt. Nec recurrere reliqua mala ſymptomata. Præſcripſi itaque ut in uſu Decocti albi, Bolique cum Julapio ſexta quaque hora perſiſteret.

Veſpere in eodem ſtatu erat laudabili quo mane. Ne tamen à Veſicarum Ulceribus, nimis cito deficcatis, morbificæ materiæ pars ſupereſſet, juſſi Veſicatoria pone Aures applicanda. Scilicet ut Cathartici vicem explerent, donec Purgatio per Alvum foret tempeſtiva. Et ut Julapii & decocti albi uſus continuaretur.

Die 29no ſimiliter ut pridie ſe habuit. Quemadmodum & diebus 30mo & 31mo Quapropter & juſſi, ut in uſu Pilularum ex Aſa fœtida &c. & Julapii perſiſteret. Et hoc die 31mo præſcripſi Pilulæ Stomachicæ cum Gum. ʒß, hora ſomni ſumendam, & manè ſeq. Syr. Roſacei ſolutivi ℥j.

Auguſt. 1mo ter quaterve Alvus laxa fuit bonis avibus.

2do Uſa eſt Julapio & Pilulis de Aſa fœtida, &c.

3tio & 4to & deinde 5to & 6to Pilulas Catharticas & Syrupum repetendo, à Morbo periculoſiſſimo omnino convaluit.

Hiſtoria

Digitized by Google

Hiſtoria Febris Exitialis, ubi Æger ſtatim à principio ſua voce fuit privatus.

CIrca quintam diem Octobris 1709, digniſſ. Viri D. *Gulielmi Moriſoni* Armigeri Filius, ſedecim annos natus, Temperie bilioſus, & in iracundiam aliaque Animi Pathemata facile accenſus, Febre correptus eſt. In qua Tempeſtate, ab aliquot antea hebdomadis, Febris maligna Londini graſſata fuerat.

Cum primum illum viſitaverim, nulla pars ei doluit. Neque ulla Vomitione, aut Ventriculi Ægritudine, Emetici uſum indicante, tentabatur. Pulſus erat frequens ac debilis. Et usque à Morbi principio magna loquendi difficultate, cum ſtupore, affectus eſt. Quibus acceſſere Tremores ſubſultusque Tendinum; lingua arida & ſubnigra; Urina coloratior & clara, & utplurimum involuntarie emiſſa, cutisque calida & ſicca.

Hac peſſimorum Symptomatum apparente Syndrome, accitus eſt D. D. *Crevv.* Præſcripſimus Alexipharmaca ex Serpentariæ Radice, Bezoar, &c. & paucos poſt dies maculis rubris & purpureis Ægroti cuticula, imprimis ſuper Pectus, Crura, Tibiasque, fœdata fuit. Hæc Symptomata, aliquando paulo mitiora, dies quatuordecim prævalebant. Poſtea evanuere maculæ, creveruntque adeo Motus Convulſivi, ut Æger plures dies moribundus videretur.

Fere in Morbi principio Emplaſtrum Veſicatorium capiti applicandum juſſimus; ex quo recolligere mentem, & quodammodo balbutire cœpit. Deinde & in Morbi progreſſu artubus univerſis alia apponenda; imo & aliquibus renovanda. Semper enim exſiccatis Veſicarum Ulceribus ferocius ingruebant Symptomata.

Deinceps, cum dies aliquot eadem Veſperi exacerbari videremus, Corticis Peruviani tum pulverem tum Infuſum, minore Doſi viſum eſt præſcribere. Unde motus Convulſivi ſuppreſſi ſunt. Ægrotus tamen, cujus vires & ipſa caro abſumptæ fuere (ita ut in coxa, in quam cubabat, Sphaceliſmus generetur) tandem fato ceſſit.

Notatu non indignum eſt, quod Morbi decem aut duodecim ultimis dibus, adeo fœtide ſpiraret perſpiraretque Ægrotus, ut cubiculum odoratis fumigare neceſſum eſſet. Et ego ipſe, dum paulo propius illi, in os meum reſpiranti inclinatem, ſubito Ægritudine & Languore correptus, horas aliquot in patulis agris vehi coactus ſum; & inde rediens Vinum Hiſpanicum Montanum affatim inter prandium bibere.

Diſſectum eſt cadaver perita manu D. D. *Douglaſs.* Super-Pectus fuſci coloris maculatum congeries adhuc erat conſpicua. In Arteriis Veniſque in Abdomine magis conſpicuis, nil contentum erat, præter θρόμβυς nigricantis Sanguinis, mediis

diis ſpatiis ſero omnino vacuis. Haud equidem vulgare ſpectaculum. Vel quod rarius contingeret, vel ex Febribus mortuorum, rarius diſſecaremus Cadavera. Etiamſi hinc conſtet, hujusmodi cadaverum, æque ac aliorum, Anatomen, haud mediocri ex uſu fore. Proindeque hanc Febris, licet alterius generis, Hiſtoriam appoſui; tum ut exhiberem exemplum, ad Tractatus prioris Appendicem referendum; tum ut Alios alia hujusmodi Exempla, in communem Medicorum uſum ſuaderem proferre.

THOMÆ SYDENHAM,

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus ſuperveniente.

CUm vel ætas jam provectior & in occaſum ruens, vel adverſa quacum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum fortè ſpatium poſthac non concefferit, quo nuperas aliquot obſervationes à me (tametſi nimis ſerò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus ſupervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, ſi paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem ſuperiùs tractavimus ſatis abhorrente, pergam ſubnectere.

Jamdiu aliàs demonſtravi quantum interſit inter variolas generis Diſtincti, & Confluentis: in hoc ſcilicet quòd qui *Diſtincto* genere laborat, vix opis medicæ indigus, ſponte ſuâ, & naturæ vi convaleſcet; niſi fortè ab initio Diaphoreſi in lectulo continuò indulſerit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Diſcretis Variolis* laborat æger, cùm ſatis promptè ſudoribus diffluat, ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intrò aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito; (atque hæc eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio ſibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adſtantium opinionem propiùs accedat:) Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis iſtis, quæ ad puſtularum elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licèt interim rubeſcant puſtulæ atque eleventur, etiam poſt ægri mortem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor, jam ſubitò ſuâque ſponte evaneſcit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger inte-

rim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille ſine ullo vitæ periculo à morbo convaluiſſet, ſi naturæ rem committens, nulli ſe prorſus regimini ſubjeciſſet.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter ſe res habet: Licèt enim hæ (niſi ſanguinis ſive per pulmones, ſive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adſtantes admodum perterrefaciunt, nec ægrum in diſcrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; poſtea tamen iſtis diebus, ſub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger ut an Vita, an Mors inſequatur, pariter incertum ſit. In horum numero *Undecimum* pono [ſi à primo morbi inſultu computes] ſc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ paſſim obviæ ſunt, genere crudiſſimo. Tametſi æger nonnunquam, ſed rarius, non ante *Diem Viceſimum Primum* fato defungatur, puſtulis uſque ad id tempus ita incruſtatis exſiccatiſque, & in carnes quaſi impactis, maximè in ipſa facie, ut ad ſeparationem nullâ arte queant perduci. At verò Undecimo die æger, ut plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliiſque ſymptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo eſſe denunciant; à qua æger, niſi Ars Medica interceſſerit, plerumque opprimitur. Quod ſi hoc die non ſuccumbat morbo, utrique illi poſteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi reſtant. Quinimo per ſpatium illud omne quod inter Undecimum & Decimum Septimum interjacet, appetente Veſpera, moleſtiſſimo inquietudinis quaſi paroxyſmo quotidiè vexatur; & Mors quaſi vi, & armis prorelatur. Porrò oſtendi hanc cauſam eſſe majoris minoriſve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quod ſcilicet in *genere Diſcreto* cùm Phlegmonæ ſive tumores cum inflammatione [cujuſmodi ſunt puſtulæ omnes ubi primum elevantur] pauciores exiſterint, ac proinde non niſi exigua Puris quantitas in ſanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cœperint matureſcere; nullus ex hac parte metus eſt nè Febris nimium inſurgat, cum Natura impreſſionibus in ſanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè par ſit. Cùm verò in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè univerſum his Phlegmonis protegitur, quæ poſtmodum in Abſceſſulos totidem faceſſunt, tanta Puris vis, diebus præfatis [in quibus Puſtulæ duce Naturâ, *ἀκμὴν* ſuam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent] per venas in ſanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quaſi ſuppurati undique ſuperficie, in ſanguinem ſubrepit, ut Febris ex hac occaſione excitata, naturæ vires penitus proſternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre; partim à Veneno quod ſanguinis maſſam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas

uſque

uſque adeò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam ſenſus omnibus communis, Periti Medici eſſe ita non materiam Varioloſam, ſub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere (unde nimia fit aſſimilatio materiæ morbificæ in ſanguine contentæ, toráque corporis ſubſtantia quaſi in fomitem morbi faceſſit) ut omnem potius operam in reprimendâ tam enormi & ſubtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis ſanguine, ſi vel levis fuerit ſuſpicio [ſive à florente ægri ætate, ſive ex eo quòd ſanguinem liquoribus Generoſis accenderit, ſive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeſſus, ſive denique ab immani Vomitione [Variolas jamjam exituras ad Confluentium ſpeciem referendas; poſtea verò propinato *Emetico*, ad eundem ſcopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copioſam materiæ Varioloſæ aſſimilarionem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo uſque ad *Sextam diem* à prima morbi invaſione, ſive ab eruptione puſtularum *Quartam*, quo tempore omne puſtularum agmen jam in conſpectu eſt. Poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem: at non pluribus denſioribuſve ſtragulis coopertum aut luculentiori in cubiculo foco illum uti ſino, quàm quibus ſanus cùm eſſet ſolebat uti. Interim Cereviſiæ tenuioris aliorúmque liquorum Refrigerantium qui ægro ſunt acceptiſſimi, uſum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obſtante vel temperatiſſimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria & moleſtas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præſcribo ſingulis noctibus, ſed paulò temporiùs quàm pro recepto more, ſumendum: quoniam in hoc morbo quaſi Paroxyſmus quidam, ſive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie ſub veſperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum juſto uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut ſuprà docui,) & ad conciliandum tum incrementum Puſtulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam poſtea maturationem, accommodatiſſima eſt.

Attamen (quod ſanè dolendum eſt, cùm florentiſſima hominum ætas hâc ferè ſtrage deleatur) tum his quæ præcipimus, tum aliis omnibus quæ hactenus invenit Ars Medica præſidiis nihil proficientibus; ſæpenumero æger, licèt uſque eò non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod uſu venit die, vel alio aliquo iſtorum quos variis ſpeciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* aſſignavi, vehemente Febre corripitur, unà cùm ſuffocatione & jactatione inquietiſſimâ, & de tanta ſpe decidens ſubitò moritur, attonitis & ſtupentibus amicis, qui ad hoc uſque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improviſo hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè deſudabit Medicus. Quem in finem ſeriò per-

 pen-

pendendum eſt, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Varioliſ Confluentibus laborantes adoritur, morbum eſſe tam ab ipſis Variolis, quàm ab iſta Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Plegmonarum Inflammatione gignitur, prorſus diverſum. Nihil enim eſt aliud quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis putreſcentibus, & à Puſtulis jam adeptis maturitatem ſuam inquinatis, in ſanguinem, uti dixi, reſorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & peſſimâ Febre, & Veneno laceſſitur. Quamobrem ea ſola in remediis huic malo cedere poſſe Prudens quiſpiam exiſtimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius præſtat quàm copioſa ſanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi ſunt fomes, confeſtim è ſanguine exulant. Neque huic Praxi, ſi quid ego judico, Variolæ in quo jam ſunt ſtatu, vel minimum intercedunt: Jam enim puſtulæ nullo modo introrſum agi poſſunt; adeò ut ſi æger hoc morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Puſtulæ jam in duritiem incruſtatæ, nec intra cutim ſe recipere, nec minimam molis ſuæ partem amittere poterint. Nec ſanè cum Variolis jam nobis res eſt, ſed cum alio prorſus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob cauſas ſequente Methodo, à quo poſtremas de Variolis obſervationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter uſus ſum; quam ſi omittas nec aliam video, nec conjecturâ aſſequi poſſum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger', & ex inuſitata ſymptomatum immanitate, ſtatim animam acturus videatur, niſi quis θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præſentiſſimam opem adferat; in hoc inquam caſu, ſive alius quis illo poſterior, ſanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo puſtulæ rariores ſitu majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm ſunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus. etiam omiſſâ venæ-ſectione, Orgaſmo vel Paroxyſmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant ſufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo ſecurè fiditur niſi copioſæ ſanguinis detractioni, qua ſolâ orgaſmus per id temporis deſæviens tutò ſedatur. Veſperi Anodynum, uti priùs, largâ doſi exhibendum eſt (ad quod jam tanquam ad ſacram Anchoram confugimus;) atque ita deinceps tàm manè quàm ſerò, alicubi etiam & hoc ſæpiùs. Eſt enim diligenter obſervandum, quòd in quibusdam Orgaſmus ita ſupra modum efferatur, ut etiam Prælarga Paregorici doſis ejuſdem impetum uſque ad 12. horarum ſpatium ſubjugare vel ſiſtere nequeat; quo in caſu omnino neceſſe eſt ut dicta doſis octava quaque hora repetatur.

Cùm verò ſub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè depoſcebat Medendi ratio, ita conſtipatam eſſe ut tum ferè ſuffocetur

tur

tur ille, tum Febris ad eum gradum aſcenderit, ut jam de ægro penè conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus eſt, & rebus ſic ſtantibus longè minus ægro periculi erit ab aſſumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic ego ſatis feliciter ℥iß. *Electuarii Lenitivi in Aq. ſtillatitiæ tenuioris, (ex gr. Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alexiter.)* ℥iv. *ſolut. propinavi.* Qui quidem Hauſtus licèt tum ob alvi conſtrictionem huic Affectui ſolemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum uſum haud ita ſubitò ventrem exolvat, plerumque tamen ſi manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod ſi minùs præſtare valeat, attamen Paregoricum veſperi aſſumendum eſt, imò & citiùs, nonobſtante Cathartico Paregorico nuper aſſumpto, ſi modo inquietudo ingens aut ægritudo aliqua inſignis periculum minitetur, nè æger hoc præſidio deſtitutus, dum dejectiones nos præſtolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, ſi nihil prorſus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non reſpondeat, iteretur proximè ſequenti; quæ ſecunda doſis priori in ſuppetias data, rariſſimè Medici opem fruſtrabitur. At ſi primo die id egerit, ut hujus ſaburræ quantum ſatis in præſens eſt, ſubduxiſſe Medico videatur, atque Æger exindè melius ſe habere cœperit, ſecunda doſis in aliud tempus poteſt differri. Atque hâc ratione tam Venæ-ſectio quàm Catharſis per intervalla repeti poſſint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo poſtulare videantur, donec tandem res in vado ſit. Veruntamen in Catharſeos negotio illud probè notari velim, [ne injecta ejus rei mentio longè plus damni quam emolumenti apportet] ægrum non eſſe purgandum niſi faceſſente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum ſequuntur, nec per iſtos etiam dies, niſi ſanguis à quo ſecundaria Febris invaſit fuerat imminutus.

Sed ut quantum in me eſt, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula *de Sputo Sanguinis*, ut & *de Mictu ſanguineo* Variolis ſupervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, ſub morbi initio contingit puſtulis nondum erumpentibus, vel ſi in quibusdam locis ſe oſtendant, in pleriſque tamen aliis adhuc ſub cute denſæ latent, atque ejus ſunt generis, quæ in maxime confluentes adoleſcerent, niſi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic ſuperficiem corporis obſident, triſtem eventum interminantes. Verùm tametſi debita ſanguinis contemperatione maculæ ejuſmodi auferantur, attamen tam mictus ſanguinis quàm violenta ejuſdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare ſolent. Veruntamen tremenda hæc difficultas ſuperari etiam poſſit, & ægri vita in tuto collocari. Etenim cùm hæc Symptomata intenſæ ſanguinis inflammationi, ac proinde ſummæ ejuſdem tenuitati originem ſuam debeant; Remedia iſta, quæ ſanguinem contemperant, ac pariter quæ vi,

quà pollent, aſtringendi incraſſandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hiſce apprimè ſuccurrunt. Quamobrem poſt unicam ſanguinis liberali manu eductionem *Paregoricum* exhibeatur, ut:

℞. *Aq. papav. rhæad.* ℥j. *Laud. liq. gut. XIV. Aceti diſtillat.* ʒiij. *Syr. de Mecon.* ℥ß, *Mſ. f. Hauſtus.*

Deinde ſequentia vel his ſimilia præſcribantur, donec Hæmorrhagia prorſus evanuerit.

℞. *Trochiſc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana* ℥j. *Terræ ſigilli Lapid. hæmatit. ſang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana* ℥ß. *Maſtich. & gum. Arab. ana* ℈j. *M. f. Pulv. ſubtiliſſ. cujus cap.* ʒß. *tertia quâque horâ ex Cochl. uno Syr. de Symphyto, ſuperbibendo cochl. IV. vel V. Julap. ſequentis.*

℞. *Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana* ℥iij. *Aqu. Cinnam. hordeat.* ℥ij. *Syr. de Roſar. ſiccis* ℥j. *ſpirit. Vitrioli q. ſ. ad levem aciditatem.*

Interim ſingulis noctibus Paregoricum præſcriptum propinetur.

Emulſiones item ex 4 *ſem. frig. maj.* cum *ſem. papav. alb.* magnopere conferunt.

Ceſſante verò hæmorrhagiâ reliqua per decurſum morbi agantur, prout in *Variolarum Capite* traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi uſurpandas præſcribo, *Laudanum* meæ deſcriptionis intelligo; cujus formula in libro noſtro *de Morbis Acutis*, capite de *Dyſenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè ſiccatorum, & (poſt macerationem in Aquæ font. ℔viij. ad horas 24.) probè coctorum, dein expreſſorum quàm fortiſſimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in ſuo genere efficaciſſimas eſſe judico: præſertim *Syrupum de Meconio*, cujus ℥j. plus præſtat quàm ℥ij. alterius iſtius, in quo Papaverum capita humidiora uſurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco *Nigri* quandoque Capita *Papaveris Rheados* quæ paululum virtutis habent, partem ita magnam ſuppeditant. Quoties itaque non ſatis mihi conſtat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis, loco *Laudani Londinenſis ſolidi* ſeſquigranum, vel etiam *gr. ij.* ſoleo præſcribere in Aqua appropriatâ ſolutâ; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

THO

Digitized by Google

THOMÆ SYDENHAM,

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus, impacto.

QUamvis hominis minùs cauti & prudentis eſſe videatur, obſervationem in vulgus ſpargere, cujus in ſeipſo tantùm experimentum ceperit, nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tamdiu tantaque à *Mictu Sanguineo*, à Calculo Renibus impacto orto, fuerim perpeſſus, humanitate & miſeratione erga Sodales in hoc malo meos commotum; iis qui eodem morbo excruciari quandoque poterint, iſta remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invaſit, Paroxyſmo tum immaniore tum diuturniore, quàm priùs unquam, miſerum affligens, cùm ex hac cauſa æſtivo tempore, vel intra, vel ſupra lectum ſubmollem jugiter ad duos menſes decumberem, finem Paroxyſmi, dolorem hebetem & obtuſum maximè in ſiniſtro Rene nonnunquam, licet rariùs, & in dextro cœpi perſentiſcere. A Podagra convaleſcenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, ſed ſatis tolerabilis, me ſubmonebat; nondum enim Paroxyſmo Nephritico (cujus ſunt comites dolor ingens per Ureterum ductus veſicam versùs tendens, tum Vomitio enormis) vel ſemel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant iſta Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole inſigniorem in Renum Pelvi geſtare; qui cùm major eſſet quàm ut ex Pelvi dictâ in Ureterum ductus elabi poſſet, prædicta ſymptomata non intulit. Quâ in re, poſt annos multos elapſos me hallucinatum non fuiſſe certò comperi. Etenim cum Brumâ Anni 1776. ſtatim à ſoluto rigidiſſimo gelu, diu multùmque obambulaſſem, urinam mox reddidi ſanguine permiſtam; idque toties mihi uſu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum greſſu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non ſtratam, licet quàm longiſſimè, curru vectaret. Urina quam tunc excernebam, tametſi terribili ſanguinis tantùm non ſinceri ſpecie prodiret, non ita diu poſt ſanguine in fundo ſeorſim grumeſcente, in ſummitate limpida & ſui ſimilis conſpiciebatur. In hujuſce mali remedium ſanguinem ſatis copioſum è brachio mitti curabam, & poſt Purgationes Univerſales, medicamenta Refrigerantia & Incraſſantia, varii generis in uſum revocabam: Diætam interea his conſentaneam adhibens, ingeſtes acidos, acres, & attenu-

antes

antes ſollicitè devitans. Cùm autem neque iſta, neque alia permulta, quæ numerare longum eſſet, quicquam prodeſſent; & metuens calculum, quem grandiorem eſſe ſuſpicabar quàm ut expelli poſſet, Aquis Chalybeatis ad exitum ſollicitare, tandem ſpem, rei benè gerendæ prorſus amiſi; idque eo potiſſimum nomine, quod obſervâram ſenes aliquot mihi notos, ſibi mortem accerſiſſe, dum hujuſmodi remediis incaſſum morbi curationem molirentur. Stetit itaque ſententia non amplius tentare, at vitato tantum quàm potui maximè corporis motu, ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quam mirè nonnulli deprædicent ſeminis *Fraxini* vim Lithontripticam, ſubiit cogitare quòd ſi ſemen ejuſmodi virtute polleret, omnino veriſimile eſſet *Mannam* Fraxini adhuc plus poſſe. Cùm Manna quam habemus, docente Botanographo τῷ πάνυ Dno. *Ioh. Ray* poſt alios Scriptores, neque Mel Aëreum eſt, nec Ros aliqui Cœleſtis; ſed liquor potiùs, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabriâ* naſcentium, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus eſt ab eruditiſſimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à ſe curioſè contectis Mannam [qui eſt ſuccus ut dixi] ſæpiùs collegit. *Vid. Ioh. Ray. Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, Mannæ ℥ijß in ſeri lactis ℔ij ſolutæ hauſi pauxillum ſucci limonum ſubinde, dum purgarer, degluttiens; quo & Catharticum acuerem, quod ſegniùs operari ſolet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujuſce remedii uſu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licèt enim anteà non ſemper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & moleſto ſenſu afficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi ceſſit, idem Catharticum ſingulis Hebdomadis ſtato quodam die ad menſes aliquot continuos in uſum revocabam; & poſt ſingulas Catharſeos vices meliùs me habuiſſe planè ſum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currûs conquaſſationem ferre potuerim; ab hoc ſymptomate prorſus liberatus uſque ad Veris tempus jam proximè elapſum. Quo appetente, cum per prægreſſam hyemem ferè omnem Podagrâ laborâſſem, & quæ nimiâ corporis ad motum inhabilitate, quieti & ἀκινησίᾳ magis quàm aliàs ſolebam, indulſiſſem, rediit denuo ſanguinis mictus. Hic ego an ad Catharſin me iterum reciperem, hærebam dubius; quoniam nuperis hiſce annis omni corporis ſubſtantiâ in Podagræ ſedem & fomitem quaſi perversâ, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxyſmum certò certius accerſebat. Tandem animo ſuccurrebat, quòd ſi Paregoricum ſingulis noctibus poſt purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus ſedaretur, poſſe me priſtinam methodum Mannæ ſemel in hebdomade capiendæ tutò reſumere. Uncias itaque duas cum ſemiſſe in ſeri lactis ℔ij. diſſolutas manè hauſi, & ſerò guttas xvj. *Laudani liquidi* in Cerevifia tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo reficere bis in Septimana ad ſex vices. Poſtea verò Mannâ ſemel in ſeptimana tantum

Digitized by Google

tantum uterer, humorum illuvie jam ita copioſè à Cathartico ſubductâ, ut à Podagra minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd ſi facultate aliqua, ſive diſſolvente, ſive alio quovis modo Lithontripticâ, fuerit inſignita Manna, omnino eſt neceſſe ut Medicamentum, quale eſt Laudanum, validè adſtringens, remedii, in quo ſpem collocaveram, efficacem ac vim quadantenus infringat; ſatius eſſe duxi Hypnoticum miſſum facere cùm jam ſemel tantum in ſeptimana alvum ſolverem. In qua Methodo jam ad menſes aliquot perſtiterim, eundem ſeptimanæ diem ubique Catharſi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quacunque data anſà dimoveri paterer. Licèt à prima remedii hujus doſi dolor qui in dorſo erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu poſt repetita Catharſis Podagræ ſignum dedit; quod nunc Artubus, nunc Viſceribus, bellum cœpit indicere, at hæc morbi tantamina Laudanum fortiter repreſſit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus bene verterit, in eadem perſeverandum mihi eſſe judicabam, tam ad præcavendum mictûs ſanguinis recurſum, quàm ad immuniendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis reſpondit, Hæmorrhagia iſta ex quo Tractatulum hunc primum edidi prorſus evaneſcente, proindeque Mannâ in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modo ſanguinis mictus urgeat, & ſolùm Cathartico hoc lenitivo, Mannâ ſcilicer, & ſecundum Methodum ſuprà à me traditam ſubducatur alvus] jam retractanda mihi eſt ſententia illa mea quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempè Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione; vel per Paroxiſmorum intervalla purgentur.

Nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxyſmum quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito ſub noctem Hypnotico prohiberi potuiſſe. Nihilominus ſi Podagram ſolùm reſpiciamus, Evacuationes qualeſcunque plurimum, nocent, ac proinde nequaquam ſunt admittendæ, niſi Symptoma dictum earundem uſum omnino poſtulaverit.

De *Regimine & victûs* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, [quando nihil eorum præterire velim quæ iſtis uſui eſſe poterint qui iiſdem, quibus cum Ego, morbis conflictantur] hæc addo. Manè lecto exſurgens, Decoctionis *foliorum Tea* cyatum unum alterumve exicco; dein curru ad meridiem uſque geſtatus, & domum reverſus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto *modicè* (id enim ante omnia ſemper, & diligenti cum cura tenendum eſt] me reficio; ſtatim à prandio per ſingulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ [ſeu Pintæ) vulgaris ad promovendum ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem à viſceribus procul arcendam, haurire ſoleo. Pranſus iterum Rheda vector, &

quoties per occupationes meas non deſtineor, Rus peto, aëris ſalubrioris inſpirandi gratia, ad milliora duo vel tria. Cereviſiæ tenuioris hauſtus mihi pro cœna eſt; ſed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam ſomnum compoſiturus, idque eo fine ut hoc Julapio ſuccos acres calidoſque in renibus ſtabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem ſimul ac diluam. Ego verò & hîc & inter prandendum Cereviſiam tenuem lupulatam, Cereviſiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui ac miti, præferendam cenſeo. Licèt enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quâ pollet, ad ſubducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam ſtipticitatem quam impertiunt Lupuli, minus facit ad ſabuli vel materiæ calculoſæ generationem, quam facit non Lupulata, cujus & viſcidior eſt ſubſtantia, & lutulentior. Quo die Catharſi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi eſt; vinum tamen Canarinum pro more meo ſuperbibo. Mihi curæ eſt, præſertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conſervandum pariter tenorem illum atque ordinem, qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverſo, Nocturnæ lucubrationes, Senum cum Morbo Chronico qualicunque confligentium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam ſedulò obſervo, ad præcavendum à Calculo mictum ſanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus ſim [Geſtatio enim, vel ad maximam quamlibet, diſtantiam, per vias lapidibus non ſtratas minimè officit mihi] non prius rhedam ingredior quàm hauſtum Cereviſiæ tenuis paulo liberaliorem ingeſſero, quem pariter itero ante regreſſum domum verſus, ſi fortè alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto ſemper mihi à mictu ſanguineo ſatis eſt præcautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hiſce annis ex errore aliquo circa ſex res non naturales commiſſo, mihi retroceſſio ſubinde materiæ Podagricæ accidit; cujus ſigna ſunt ægritudo ingens, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improviſo doloris ſunt expertes, ac ad motum plus ſolito habiles. In hoc caſu congium unum Liquoris poſſetici, vel cereviſiæ tenuis devoro, & quamprimùm totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini hauſtulum, cui inſtillatæ fuerint Laudani liquidi gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hâc methodo meipſum ab imminenti morte aliquoties liberavi.

Etſi verò haud quenquam fortaſſe deceat [eum maximè quem ſive ſalvum, ſive mortuum eſſe Hominem vix intereſſit] ita crebram ſui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis quorum vita ſaluſque majoris fortaſſe ponderis & momenti ſunt, queant prodeſſe.

Hoc poſtremò ſubindicandum eſt ingens diſcrimen in quod nonnulli ſe con-

conjiciunt, tam Calculo, quàm Podagrâ laborantes quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis ſolutam inconſultò capiunt. Quamvis enim hoc modo aſſumpta, & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nauſeâ Ventriculum irritet; tamen minora iſta commoda injuriam aliàs ab aquis illaram penſare non valent. Etenim ſi calculus Renibus incluſus ità magnæ molis ſit, ut per Ureterum ductus in Veſicam propelli nequeat, iſtæ Aquæ Paroxyſmum ut plurimùm excitant, qui eouſque perdurabit, cum magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimo nec *chalybeatis Aquis* æger ſe tutò committet, niſi priùs certò ſciat calculum majorem non eſſe quàm ut per Ureteres viam poſſit ſive invenire ſive facere, quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoſcere poteſt; ſi nempe jam anteà Paroxyſmum aliquem Nephriticum fuerit perpeſſus, (cum dolore ſcilicet ſæviſſimo in Renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubinde in Ureterem illabitur, atque ita Paroxyſmum hunc invitat, qui fere non deſinit calculo in Veſicam detruſo. Cùm res ità ſe habeat, nullum eſt magis efficax Remedium, ſive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, ſive ad eoſdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalibeatarum* Potatio liberalior, per ſingulas æſtates jugiter reperenda.

Cùm verò ſæpe accidat. *Paroxyſmo Nephritico* quis corripiatur quando hujuſmodi Minerales Aquæ haud præſto ſint, vel etiam tempeſtas Anni adſit, quæ earundem potationi minùs faveat; hâc itaque compendioſâ Methodo, ſine ulteriore Remediorum apparatu, inſiſtendum. Si æger temperamento ſanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, ſanguis ex brachio Reni affecto reſpondenti, ad ℥x, extrahatur; deinde *Liquoris Poſſetici cui Rad. Althea* ℥ij. *incoctæ fuerint, Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur. ℞. *Rad. Altheæ & Lilior. an.* ℥j. *Fol. Malvæ, Parietar. Branc. Urſin. & Flor. Chamamel. an. M. j. Sem. Lin. & Fœnugr. ana* ℥ß. *Coq. ſ. q. Aq. ad* ℔. iß. *Colaturâ diſſolve Sacchari culinaris & Syr. Dialtheæ, an.* ℥ij. *Mſ. f. Enema.* Quamprimum per Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejeçerit. *Laudani Liquidi* ſatis magna doſis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthei* gr. xv. vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi Urinam eæ reddant nigram ac ſabuloſam) Venæſectio omittatur: At quoad reliqua, eâdem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci eſt, grandiorem revertamur. Quod

 ſi

ſi Calculoſus nullo unquam paroxyſmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major ſit calculus quàm ut ex Pelvi poſſit elabi: non ſolùm nihil prodecunt *Ferreæ Aquæ*, ſed etiam ob jam dictas rationes, non ſine præſenti periculo ſumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium uſus, modò ſenes fuerint (ut ſunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim nonnunquam naturæ vires eo uſque ſunt imminutæ ac ſuccisæ, ut omnino metuendum ſit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur ac ſuccumbant. Sive verò hoc in causâ ſit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento prædiri, ſive non ſit; illud mihi compertiſſimum eſt, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quaſi confecta fuerant, hiſce Aquis interemptos diem ſuum obiiſſe.

Atque hæc eorum ferè ſumma eſt, quæ mihi in Morborum curatione hactenus innoreſcunt, ad diem quo hæc ſcribo, *Septembris ſc. Viceſimum & nonum, Anno Domini*, 1686.

DE Calculo renibus impacto, ac inde enato mictu ſanguineo, verba fecit in ſpecie Clariſſ. noſter Autor, propriâ in hoc morbo deſcribendo, eâque ſanè amplissimâ uſus experientiâ. At verò de aliis calculis, tam veſicæ, tum variarum etiam corporis cavitatum, aut ſolidarum partium, altum omnino ſiluit. Non itaque ingratum Doctiſſimo Lectori fuerit, ſi quæ de ejus naturâ, origine, progreſſibus, varietatibus, diverſiſque ſedibus ac curâ; magnâ diligentiâ ſcriptis conſignarunt Præclariſſimi Viri Carolus Drelincurtius, & Martinus Liſterus, *hîc legendum exhibeamus; eóque magis, quòd quæ ex illius Autoris primo loco nominati, Diſcipulis, Magni ſui Præceptoris ductu ſcribentibus & diſputantibus, habemus, ejuſdem variis obſervationibus, raris prorſus & curioſis, nobis jam dudum à Celeberrimo hoc Viro communicatis abundè illuſtrare valeamus. Sit itaque primò.*

DISPU-

DISPUTATIO MEDICA
DE
CALCULO VESICÆ.

Quam ſub Præſidio Præclariſſimi Viri,

CAROLI DRELINCURTII *Lugduni in Batavis Profeſſoris Medici Senioris, habuit doctiſſimus Philippus Roſe, Gallo-Cadomæus.*

Cùm Microcoſmum inter & Macrocoſmum, collationem inſtituo, & ſummas utriuſque dignitates, rationis bilance exploro, ſummam illius, cum hoc neceſſitudinem, ſatis demirari non poſſum. Quanquam etenim meliore principéque ſui parte, Microcoſmus omnes Macrocoſmi potiores excellentioreſque videatur dotes excedere, poſteriore tamen, utpote materiali, tanta illi cum hoc datur affinitas, ut ab iiſdem principiis, ab iiſdem elementis, iiſdem prorſus, variorum impetuum, à ſapientiſſimo Creatore, editis legibus omnino pendeant. Hinc ſanè ter beatum prædicabimus, qui indefatigatâ, exactâque Orbis Machinæ φαινομένων, indagatione, accuratiſſimam, perfectiſſimamque eorum notionem erit adeptus. Enimverò hic prævlæ ſcientiæ memor, conſciuſque, factâ attentionis ſuæ tranſlatione, omnes corporis humani tam ſalubres quàm inſalubres, anomalaſque conſtitutiones, maximo cum emolumento, ſcrutari potis eſt. Aſt quanquam tam diviti ſcientiæ theſauro, mentis noſtræ arcam, locupletatam non ſentiamus, nihil tamen eſt, quod nos à ſpeciminis conſilio deterreat, vel impediat quominus omnes contendamus nervos, ut *Calculi*, affectuum quibus adeo miſerè conflictatur Adami Poſteritas, mehercule non infimi, *Naturâ*, *Differentiis*, & *Symptomatis* ritè explanatis, ejuſdem *medela* delineationem abſolvamus, eamque rationi conſentaneam. Adſit infirmo Tyroni Saluberrimus Humanæ Proſapiæ Medicus.

Quia animi Mercurius, loquela eſt, atque mentis noſtræ ſenſa, aliter quàm ſermone, ſcripturâ, vel nutibus, unicuique ſignificare penes nos non eſt: hac moti ratione quædam in Calculi ἔτυμον prælibare, ab inſtituto haud alienum ducimus. Calculus Latinis vulgò ſic appellatur, eos verò, qui aliquam in veſicâ fovent rupem, Calculoſos nominant. Illud autem concretum, à calce ſuam traxiſſe denominationem (aliquis, nempe, ἀναλογίας ergò) cum fo...

diſſimo *Ger. Johan. Voſſ. in Etymol. Ling. Lat.* exiſtimamus. Medicorum Princeps nomine λίθος calculum plerumque intelligit, uti videre eſt *libro* IV. de morbis. Calculoſos verò λιθιῶντας, *libro de vuln. cap.* ut & affectum λιθιάειν, *aphoriſm.* 26. *ſect.* 3. nuncupat. *Helmontio* poſt *Paracelſum*, calculus in tractatu de Lithiaſi, vocabulo *Duelech* indigitatur.

Calculi nomine explicato, rem ipſam aggrediamur. Ejus autem naturæ certam, diſtinctamque notionem aſſecuti videbimur, ſi diligenti, rectoque examine, cauſas ejus tam *efficientem* quàm *materialem*, quantùm in nobis eſt, in medium protulerimus. De calculi materiâ, ipſiuſque concreſcendi modo, non parùm apud Artis Proceres hactenus fuit dimicatum: quod quidem nemini admirationem pariat, ſi quot de cæteris affectibus & morbis, inter ipſos variæ promulgentur ſententiæ, pauliſper apud ſe perpenderit. Sed ne curioſiùs quæſitâ harum diſſenſionum occaſione, extra operis cancellos vagari conſpiciamur, Ἰατρικῆς Primariorum, hâc de re ſenſus huc referre, atque ex iiſdem quid portius, quid veroſimimilius habeant ad majorem hujus lemmatis dilucidationem, depromere ſat nobis fore judicamus.

Venerandus Ἀρχιατρὸς *lib.* 4. *de morbis*, quid ſit calculus quaque generetur ratione tritinatis, ſic ſcribit: Ἐν τῇ κύστει γίνεται λίθος τρόπῳ τοιῷδε· ὥσπερ ἐφ' ὕδατι μὴ καθαρῷ ταραχθέντι ἐν κύλικι, ἢ ἐν χαλκῷ, καὶ καταστάντι, ὑποστάθμη ἁλὴς γίνεται ἐν τῷ μέσῳ· Οὕτω δὲ ἐν τῇ κύστει ἀπὸ τοῦ οὔρου, μὴ καθαροῦ ἐόντος, &c. *In veſica generatur lapis hoc modo: quemadmodum in aqua non purâ turbatâ in calice, aut in vaſe æneo, & denuo quieſcente, fæx ſimul fit in medio, ſic & in veſicâ, ab urinâ non purâ exiſtente.* Quæ quidem explicatio propter tanti Viri Autoritatem nobis plurimùm arrideret, niſi fæcis in calicis fundo coacervatæ exemplum, quadantenus impar, mancumque animadverteremus. Quamvis enim fæcis in calicis fundo coacervatio, & calculi in veſica formatio utcunque convenire videantur, quòd utrobique fiat quædam particularum mixti liquidi, ab aliis ſecretio, ſeu coagulatio, procul tamen a ſeſe invicem eas non parùm diſtare, neminem negaturum arbitror, qui vel minimùm ad ſpeciem formamque utriuſque concreti attenderit. Nec dubio locum fore ſpero, ſi αὐτοψία diſcrimen quod intendo, unicuique palàm fecerit.

Opticè nimirum dignoſcitur, fæcis in fundo calicis congeſtionem eam eſſe, quæ vel minimo ipſius vaſis motu, vel aquæ in eodem vaſe coërcitæ, factâ bacillo agitatione, omnino ſolvatur, atque aqua impuris iſtis quisquiliis modò purgata, ipſis iterum inquinetur, ſummeque ſaturetur. Quod ſanè à calculi concretione longè abeſſe, nullus refragabitur, qui matulam introſpicere non dedignatur: nam inibi non ſecùs ac in veſicâ calculum formari, cum Paracelſo Helmontioque, mens nobis eſt: quod poſtea ſolidis confirmabimus argumentis

tis. Si ergo calculi materia ſive calculus ipſe parietibus & fundo matulæ adhærens examinetur, magnam certè ejus eſſe duritiem, nec non arctam vaſis concavo adhæſionem, ſenſûs organis innoteſcet, adeo ut vel matula concuſſâ, vel lotio aliâ ratione commoto, prædictus calculus à matulæ muris non ſecedat. Præterea ſilentio non poſſum prætermittere, calculi coagulationem abſolutè in fundo matulæ, inſtar fæcis prædictæ nequaquam fieri: inſpicientibus enim patet, matulæ fundi cruſtam, ab ejuſdem parietum loricâ non multùm differre, & æqualem ferè cum eâ craſſitudinem habere. Unde meritò concludimus, pace Hippocratis, fæcis in fundo vaſis aquâ pleni, cumulatæ exemplum, calculi διαμόρφωσιν, minùs perfectè exponere.

At fortè aliquis integer Hippocratis ſenſuum aſſertor, noſtram in improbando culpabit audaciam, atque ad paulopòſt ſequentia ejuſdem Authoris verba nos ablegabit. Πήγνυταί τε ὑπὸ τοῦ φλέγματος ὠμοῦ ἐόντος, κόλλα γὰρ γίνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον: *Induratúrque à phlegmate crudo, gluten enim fit, phlegmate cum fæce mixto.* Sed hæc prædictam noſtram ſententiam nullatenus debilitant, quin nihil aliud probant quàm calculi concretionem à fæcis coactione, ut jam innuimus, maximè diſcrepare: κόλλα enim quam ex phlegmate & fæcis commiſtione ſtatuit Hippocrates, coagulationem calculoſam alio penitùs modo ac fæculentam perfici, certò arguit. Nec etiam tale phlegma ſive materiam pituitoſam, ad calculi compactionem, & indurationem, maximè neceſſariam nobis fingimus: cùm in matula tale gluten utplurimùm non reperiatur, nec ideo ibidem deſinat conſtipari calculus. Sed donemus adeſſe in matulâ aliquam glutinis ſpeciem, an inde conſequi liceat, eam calculi formationis cauſam eſſe genuinam, nec non eandem iſtam materiam eſſe meram pituitam? Quoad prius ſtare nequit; adſit enim tale gluten vel deſit, calculus in matula perinde naſcitur. Quoad poſterius, meritò in dubium revocemus, utrùm iſta materia, pura puta ſit pituita, an potius internum veſicæ adverſus urinæ acumina propugnaculum, ab ipsâ veſicâ intro exſudans, atque ex ea in matulam emictum. Et licet talis mucago, calculi compoſitionem forſan ingrediatur, immeritò tamen ejus concretionis atque indurationis cauſam, ad phlegma, idque ὠμόν, referamus.

Verum reclamabit alius, calculum ſuam coagmentationem duritiemque, glutini prædicto non abſolutè quidem debere, ſed veſicæ calore atque ſiccitate, inſtar laterum fictilium, condenſari atque lapidiſcere. Sed quàm futilia & abſurda ſint illa veſicæ calor & ſiccitas, aut frigus ipſum, ad calculi γένεσιν, nemo non videt. Nec etenim matula, ſive veſica, intenſis clibani ardoribus retorreantur, aut quid ex gravi, Borealis Poli frigore participant, quò calculus inſtar lateris coquatur, aut inſtar glaciei congeletur, atque ad debitam, quam ſolet exhibere ſoliditatem deducatur. Quis etenim neſcit, veſicam perpe-

petuo ſeroſi laticis ſtillicidio irrorari, matulamque dum in ipſa calculus perficitur lotio madere. Nonne etiam notum eſt matulæ calorem, ſi quis adſit, igni admoto, veſicæ autem, calculo benignam ejus mucaginem abſtergenti, fibras aſperitatibus vellicanti, atque atterenti, acceptum referri debere. At hæc non magis in renum, quàm veſicæ, calculi generatione, prædictarum cauſarum ullam agnoſcimus. Utrumque enim ab eadem cauſa eſſe oriundum, poſthac propalabimus.

Sed in tantis rerum anguſtiis, tamque obſcuro opinionum penè infinitarum chao, veritatis partus maximè langueſcit: cui plures obſtetricandi avidi, renum vel veſicæ vim lapidificam altâ voce implorabunt. Aſt talis Lucinæ auxilium fruſtra invocetur. Quem etenim fugit ita philoſophantes, obcurum per obſcurius explicare niti, & ad patens celeberrimùmque craſſioris ignotantiæ Sacellum citatis equis confugere. Apage apage inſulſas, cauſas ignotas, ſuperbamque qualitatum Quadrigam, quâ velociſſimè abrepti omnia naturæ ænigmata ſolvere, univerſaſque difficultates ſuperare, ac veluti calcare, nimis glorioſè contendunt. Hos itaque miſſos facimus, ut quid hâc de re ſentiat Fernelius curioſè expendamus.

Prædictus Autor lib. VI. de part. morb. & ſympt. cap. XIII. aſſerit: *omnem calculum in veſicâ concluſum, rudimentum quoddam è renibus traxiſſe, è quibus per nephriticum dolorem excidens, ſi grandiuſculus eſt, in veſica aliquandiu hæret, ac plerumque perſiſtit, illicque allatarum ſordium adhæſu coagmentatur, dum verus confirmatuſque lapis fiat.* Quæ Fernelii mens ſuâ non orbatur veroſimilitudine, eamque obtem ab eâ non omnino diſſentimus: cùm enim ipſe eodem libro notaverit, ſe neminem in veſica calculum habentem offendiſſe, qui nephriticis doloribus ante non fuiſſet divexatus; inde ſanè liquet pleroſque veſicæ lapides, calculo è renibus per ureteres in veſicam delapſo, principium ſuum debere. Quod ſuum judicium ſequente paulopoſt obſervatione confirmare conatur Autor, ajens; *Quoſcunque exemptos veſicæ calculos obtrivi* [*autem experiundi gratiâ permultos*] *in eorum medio quaſi nucleum reperi, verum rudimentum è renibus deturbatum, diverſi quàm reliquum integumentum, ac involucrum, & coloris & ſubſtantiæ.* Luculentiſſima hæc Fernelii, animadverſio, ad ejus opinionem fulciendam non parùm confert, adeo ut ipſius veſtigiis incedentes, calculos veſicæ, maximam partem, prima à renibus accepiſſe voluminis ſui ſtamina, non dubitemus affirmare: nec tamen ipſi penitus ſubſcribimus; veſicam enim non ſecus ac renes ſaxeo fœtu, quanquam rarius, imprægnati, à ratione alienum, minimè cenſemus.

Enim verò quamvis à Fernelii parte contra Hippocratem ſtamus, fæcem ſubſidentem, ſanguinis grumos, pus, mucoſam pituitam aliaque id genus craſſiora, facilè ex veſicâ profluere cum urinâ, ac proinde calculum ex his non formari: ipſi

iis

tamen talium è veſica excretione poſitâ, calculi ibidem generationem, eamque primariam, tolli conſtanter negamus, neque etenim ex ejus ratiocinio, inductionem imperfectam referente, quid generale deduci poteſt. Nam unicuique, primo intuitu eluceſcit, prædicta omnia, à Fernelio enumerata, ſiquidem valeant ſemper è veſicâ foràs amandari, calculi formationi, neutiquam prodeſſe, ac proinde ex iſtis calculum progigni, negare, ipſi fas eſſe: ſed inde omnem calculi in veſicâ concretionem, primariamque, ut jam ſcriptum eſt, omnino explodi, inficias imus: nam peculiarem calculi materiam, & à fæce ſubſidente grumis ſanguineis, pure, mucosâ pituitâ, maximè diverſam poſteà aſſignabimus.

Quæcunque hactenus Autorum placita ponderavimus quò obſcuram calculi cognitionem, è Democriti puteo nobis fortunatè contingeret eruere, parùm utilitatis, noſtræ tribuerunt indagini: aliorſum ergo proram convertamus, ut ad optatum veritatis portum, tutò valeamus appellere. Jamque mihi fauſtum iter polliceor, modò hâc in denſâ tenebrarum caligine, ad ignem prorinus apparentem, portúſque optati mihi monſtrantem oſtia, rectà contendam. Emporii *Spagyrici* ſiquidem portus hic eſt, benè eſt; neque enim tibi temerè perſuadeant, abſtruſam calculi indolem, aliter quàm induſtriâ Vulcani reſolutione, poſſe unquam reſerari. Hæcce inveſtiganti, ratio, omnium tutiſſima nobis eſt, ſed cùm curis, laboribus, nec non impenſis, ardua ſit, incerti de proſpero cœpti eventu, forſitan pro foribus hæreremus, niſi, bonis avibus res in promptu nobis occurreret. Vigili quippe & indefeſſo, *Præſtantiſſimi*, & *Expertiſſimi*, *DD. Caroli Drelincurtii*, *Apollinis mei*, *æternùm ſuſpiciendi*, *reverendique*, ſcrutinio, perfectam calculi nanciſcor analyſim. Hic enim in *Epiſtola* ſua Gallicè exaratâ, cui nomen eſt, *La Legende du Gaſcon* &c. calculum in ſingula principia ſubtiliſſimè ditemptum, famoſo offert Viro. Quantâ autem maximâ poſſum fidelitate verba quæ paginâ 35. habentur hic Latinè referam *Sed quod tuâ longè dignius eſt experientiâ, & quod evidentiſſimùm argumentorum augmentum mihi eſt; ſcilicet corporis humani calculi per ignem mihi ſuppeditant, longè potiori ratione quàm per aquam, tertiam ſalis volatilis, & ſpiritûs urinoſi penetrantiſſimi, & circiter quadrageſimam partem olei fœtidi aut ſulphuris, adeo ut inde mihi ſuperſint ferè duæ tertiæ partium terrenarum, quæ trigeſimam partem continent ſalis adeo fixi, ut ignem violentiſſimum ſuſtineat.* Quibus verbis cernere eſt hanc calculi reſolutionem igne fuiſſe peractam, poſt aliam beneficio aquæ expeditam; quæ in ſuperiori paginâ eſt reperiunda: eâ tamen quæ igne fuit abſoluta frequentiùs uſuri, quandoquidem ut placet clariſſimo Autori: *per ignem mihi ſuppeditat longè potiori ratione, quam per aquam.* Tam certâ tamque egregiâ calculi potitus anatome, hic pedem figere ſegniter, inſtituti conditio prohibet. Pergo igi-

igitur inſitas unicuique principio δυνάμεις ſedulò inveſtigaturus.

Scenam recludit *ſpiritus urinoſus*, iſque penetrantiſſimus potentiſſimum, meherculè, naturæ coagulum ac forſan pari non gaudens. Talem enim præ ſe fert ἐνέργειαν, ut ſpiritum vini, ſeu aquam vitæ dephlegmatam in offam coaguler. Teſtem appello *Helmontium de Lithiaſi* cap. 3. §. 5. Rara hæc mirabiliſque ſimul ſpiritus urinoſi virium experientia, obſepientes calculi συμπῆξιν, nebulas non parùm diluit & diſſipat. Validiſſimum quippe aſſequimur ἐλατῆρα, quo præceps à peripheriâ in centrum motus peragatur. Hîc per tranſennam hominum ſortem dolere mihi incumbit, quod ipſis ferè ſolis inter animalia, talem ſpiritum gignere contigerit. Helmontii etenim operâ diſtillata eſt urina equina, verùm diſſimilis prorſus inde emanavit ſpiritus, quod apud ipſum legere eſt, *Tract. de Lith. cap.* 3. §. 9. Hujus phænomeni, humano generi, proh dolor! nimium familiaris, rationem hanc eſſe arbitror. Homo ſcilicet gulæ ſatiandæ avidior, viſcera condit in viſceribus, ſæpéque intempeſtivâ eduliorum, ſpiritibus tam ſulphuteis, quàm ſalinis, præſertímque terreſtribus abundantium, farragine ventriculum ingurgitat, quæ ipſius fermento fortè non imbelli edomita atque elaborata per ductus meſentericos in lebetem cardiacum promovenrur, ubi ulteriore donata coctione, majoréque exaltatione, numeroſos ſpiritus, à ſeſe invicem, volumine, figurâ, motúque ſæpiſſimè non parùm diverſos acquirunt. Quemadmodum autem plurium Regnorum Imperia, dominationis ſuæ imminutionem pertimeſcere non ſolent, cum libratis ſingulorum viribus, ex nullâ parte in aliam, cum ſucceſſu, fieri poteſt invaſio: pariter ſi ſpiritus varii maſſam ſanguineam exagitantes, eàmque uno tenore compellentes, temperatâ quadam proportione, æquiſque legibus, motus ſuos exerant, nihil ſanè, tunc, humano corpori, damni impendere poteſt. Sin autem res aliter ſe habeat, adeo ut v. g. *Spiritus urinoſus* aliis dominetur, ipſe, procul dubio, in ſubtiliſſimas adjacentes particulas perpetim incurrens, eas non ſolùm variâ impellet ratione, ſed etiam cum ipſis in mutuos ruens amplexus, ſiquidem idoneâ, ad coëundum figurâ prǽditæ fuerint, pro ſuperficierum magis vel minùs, immediato contactu, magis vel minùs ſolidum lapidem, ſeu calculum exhibebit. Felicior hâc in parte Equus ſuo Domino, ut & multæ aliæ brutæ animantes. Nam herbaceis parùmque ſpirituoſis veſcentes pabulis, ſuccum particulis activis minimè, vel ſaltem parùm turgentem obtinent: adeòque fermento generoſiori, ſeu agente efficaciori, quale eſt *ſpiritus urinæ*, deſtituti, calculoſis concretionibus vacare, vel ſaltem raro infeſtari, debent. Quod rationi, nec non experientiæ conſonum reperimus.

Canere palinodiam, moleſtum eſt: valeant ergo quæ ſcripſimus, ſitque *ſpiritus urinæ* ſummus coagulator, ſeu genuina calculi *efficiens* cauſa audiat. Nunc in ſubjectam ipſius *materiam* diligenter inquiramus.

mur. At certè ipſa, φλέγμα ὠμὸν nequàquam erit. In matula enim materiam, ſeu calculum ipſum concavo adnatum vidimus, ſed antea nullum urinæ phlegma aderat; neque etiam terra, ſicuti videtur in concreto calculo: quin potiùs urina recens emiſſa, ubique & æqualiter citrino erat colore perfuſa. Præterea notante Helmontio tractatu de *lith. cat.* 3. §. 36. concretio calculoſa in vitreo recipiente è ſpiritibus, liquoribus nempe ſtillatis & claris, facta eſt: unde infero calculoſam cruſtam in matula contentam, pariter è ſpiritibus in urinâ meâ deliteſcentibus fuiſſe confectam. Nec nobis obtrudant urinam noſtram non fuiſſe deſtillatam; certiſſimum enim eſt, Helmontii urinam ab ipſo deſtillatam aliud duelech non produxiſſe, quàm quod non deſtillata fuiſſet editura.

Satis commodè ſatiſque evidenter *ſpiritus urinoſi* notitiam videmur adepti, nec aliorum cognitionem majus nobis negotium faceſſituram confidimus, ſi methodo jam inceptâ progrediamur: Ideo *quadrageſimam partem olei fœtidi aut ſulphuris* conſiderare ſubeſt. Non ſolùm autem ad prædicti olei *qualitatem* ſed & *quantitatem*, fortiter attendere, non parvi momenti eſt. Primò quoad ejus *qualitatem*, aliorum oleorum naturam ſapit: quatenus ex particulis longiuſculis, ramoſis, ſibi invicem intricatis, ac proinde ductilibus conſtat. Fœtidum etiam eſt, quatenus nimirum in deſtillatione, & præcipuè in ſanguineâ fermentatione, ac dein, vel in naturali, vel in artificiali matulâ maximam paſſum eſt ſui diſſolutionem, unde corpuſcula ab ipſo jugiter emanantia, nimioque fermentationis attritu figuras valdè irregulares nacta, cum ad nervos olfactorios allidunt, irregularem etiam, ſeu ingratum ſenſum in nobis debent excitare. Secundò quod ad *quantitatem* attinet, valdè exilis eſt: *quadrageſimam* enim tantùm exhibet. Unde jure conſequimur, parùm olei ſeu *ſpiritus urinoſi* ad concretionem duelech concurrere. Præterea hoc ſulphure eruto, *materiam* habemus in quam ſpiritus urinoſus, dum in urinâ adhuc reſideret ſuam potuerit ἀπόῤῥοιαν exercere; eâdem ferè ratione quâ in Helmontii experimento citato.

Supereſt tandem, ut *duas tertias partium terrenarum*, ut par eſt, contemplemur: eæ ſiquidem etſi craſſiores & graviores ſentiantur, quàm quæ ullo poſſent motu cieri, ſicque vix eò inducamur, ut eas naturam ſpirituum potuiſſe unquam aſciſcere, credamus, ex præcognitis tamen liquidò apparet, iſtam quam rudem & penè informem cernimus molem, motui tamen non planè fuiſſe ineptam atque aliàs, ante ſcilicet ipſius coagulationem, volatiliſationis legibus paruiſſe. Raſuræ etenim matulæ quæ duelech in pulverem reductum repræſentant, ante ipſarum otium & captivitatem, per campum lotii liberè expatiabantur, atque in omnem loci differentiam abreptæ, ſpirituum indolem neceſſariò æmulabantur, eò que magis, quòd nullam peculiarem nobis præberent ſui viſionem.

Integrum non eſſet *partium terrena-*

renarum examen, niſi quædam in *ſalem* intra earum viſcera concluſum quædam mitteremus. Nam etſi *terrenas* calculi partes, *ſpirituoſas* olim extitiſſe, in propatulo ſit, dubio tamen aliquo poſſet quis nos laceſſere; eo præſertim fretus, quòd perpetuò Laudandus Clariſſimus *D. Drelincurtius*, deſignet illum ſalem adeo fixum, ut ignem violentiſſimum ſuſtineret. Sed objectionis hujus facilis eſt enodatio, ſi maturè conſideraverimus, iſtius ſalis, dum ignis viribus ſubjiceretur, eam fuiſſe conſtitutionem, ut ipſius minutiſſimæ particulæ arctiſſimam inter ſe iniiſſent unionem, convenientique præterea caruiſſe juvamine, ſeu vehiculo, quò veluti mechanicè potuiſſent attolli. In matulâ, vel in veſicâ non item, ſingula etenim corpuſcula ſalina, tum ſeroſo latice, tum aliis particulis ibidem occurrentibus à ſeſe invicem diſtincta, & diviſa, communi liquoris motu, ultro citroque provehebantur. Ad hanc ſententiam ulteriùs corroborandam multa poſſemus afferre, rationi & experientiæ cognata, ſed cùm præſcriptæ nobis anguſtiæ ſeu limites id non patiantur, iter mutatabimus.

Cùm res ita ſe habeant, cauſas calculoſæ concretionis, tam *efficientem*, quàm *materialem*, nos jam fuiſſe conſequutos arbitramur. Penſitandum nunc eſt quonam pacto ab iſtis duelech in matula oriatur. Quod ſane non fuerit nobis cognitu difficile, ſi *ſpiritus urinoſi*, ſpirituum vitæ, coagulantis, virium meminerimus: is etenim *penetrantiſſimus*, id eſt particulis valdè activis donatus, ſtipatúſque, vinoſas, ſeu ſulphureas impetens, eáſque ad mutuum cogens acceſſum, intermedias, tum terreſtres, tum ſalinas, in ſummas redigit anguſtias, adeo ut velut irretitæ, motúmque ſuum id circo ampliùs edere neſciæ, immediatum ferè cum vicinis acquirant ſuperficierum contactum, ac proinde cum ipſis firmiſſima fruantur connexione. Hoc prorſus modo in matula æquè ac in veſica, calculum fieri, perſuaſum habemus. Cùm nimirum ægri urina in veſica, vel ſani in matula, talem ſui textûs aſſequuta eſt diſſolutionem, ſeu corruptionem, ut *ſpiritus urinæ*, *penetrantiſſimi* titulum adeptus talem valeat effectum producere. Si quis autem cum *Paracelſo*, *Crollio*, aliiſque cauſam calculi *materialem*, *tartari* nomine velit intelligere, de verbo non litigabimus.

Calculi *naturâ* abundè ſatis explanatâ, præcipuas ipſius differentias enumerare, ordo poſtulat. Primò, alius eſt magnus, alius parvus. Secundò alius mollis, alius durus. Tertiò alius gravis, alius levis. Quartò, alius lævis, alius aſper. Quintò alius albus, alius ſubfuſcus &c. Sextò alius in centro nucleum habet, alius caret. Septimò denique alius adhærens, alius vagus: quorum diſcriminum cauſas, has eſſe opinor. Primò, quò diutiùs vel breviùs in veſicâ calculus hoſpitatus eſt, eò majorem vel minorem materiæ appoſitionem paſſus eſt: ideòque grandior vel exilior eſt. Secundò, quò abundantior internæ veſicæ mucaginis copia in calculi compoſitionem contrahitur, eò mollius; quò autem parcior, eò durius duelec compingitur. Tertiò alius gravis

Digitized by Google

vis, alius levis: Quod quidem ſecundùm ampliorem tantùm & minorem molem non eſt intelligendum, ſed etiam reſpectu ejuſdem calculi voluminis: uti perbellè *Mecænas* meus, in Epiſtola ſuâ à nobis citatâ, *ſcil. pag.* 32. animadvertit. Quartò alius lævis, alius aſper; prout nimirum æqualis vel inæqualis facta eſt materiæ acceſſio: indéque ſequitur: Quinta differentia, quæ colorem ſpectat: nam à variâ corpuſculorum ordinatione variæ parantur ſuperficies, quæ ſolares, vel candelares radios diverſimodè reflectentes modificantéſque, diverſos neceſſariò, τῷ πρώτῳ αἰσθητηρίῳ ſuggerant colorum ſenſus: de quibus in *phyſica*. Sextò ſi nucleus, ut ſæpiſſimè accidit, è renibus per ureteres in veſicam devolvatur, ibique ulterius accipiat molis ſuæ incrementum, haud laborioſum cogitatu eſt, in calculi inde orti centro, nucleum debere occurrere: non ſolùm enim nucleus ille ſuperſtratis corticibus longè durior & firmior eſt: ut præclarè monet æternùm colendus *Mecænas*, prædictæ Epiſtolæ, *pag.* 34. Sed inſuper tam congrua, tamque homogenea, particularum, uno verbo *tartarearum*, fieri non potuit adjectio, quin earum ſtratificationum ordines, à genuinis nuclei corpuſculorum ſeriebus maximè differrent. Iſta omnia contra *Fernelii* ſententiam à nobis ſuperiùs oppugnatam nihil facerent, niſi ex doctiſſimi *Salmaſii* ad eruditiſſimum *Beverovicium* reſponſione *pag* 141. ſciremus calculos dari nucleo carentes, qui proinde in ipſa veſicâ primariam, ut antè à nobis ſcriptum eſt, ſortiti fuerint generationem. Septimò tandem, alius veſicæ adhærens, alius vagus: hujus ratio nulli non perſpicua: illius verò hanc eſſe reor. Quemadmodum matulæ, ſeu figulinæ, ſeu ſtanneæ, interior ſuperficies tam continua ubique, & polita non eſt, quin innumeris ſcateat poris & aſperitatibus, quibus proximè adjacens calculi materia concreſcendo impingatur, atque affigatur: ſimiliter in veſica eóque potiori jure, cùm ea ſit membranacea, accidere putamus. His ſubnectimus expertiſſimi Barthol. obſervationem *pag.* 200. anatomiæ recens editæ; *ubi* (inquit de intimâ veſicæ membranâ) *rugæ quàm plurimæ in calculoſis, & veluti cuniculi exſculpti cernuntur, calculos ſervantes ex dilatationis deſuetudine contracti.* Unde haurio calculos non ſolùm prædicto modo, interiori veſicæ membranæ, ſummâ adhæſione adnaſci, ſed etiam intra ejuſdem membranæ rugas intimè coacervari, atque ibidem cavos cuniculos agere. (*a*)

(*a*) *Hæc omnia quàm maximè illuſtrabuntur per ea quæ nobis olim amiciſſimè communicavit Vir omni ſanè laude major, ipſe ſcilicet* Carolus Dielincurtius: *cujus hæc ipſa ſunt verba.*

Calculos inſtar corallii ramoſos, & expaſſos ab ambitû pedis anſerini in pelvim, ubi coëunt molem in unam, aliàs compactam et unicam; aliàs verò multiplicem atque divulſam, nec-non articulis veluti diſtinctam, & *ginglymi ritu*, ad lumbos inflexos & erectos, mobilem: aliquando eduxi & inter muſei mei cimelia anatomica curioſis oculis objicio. Et iſti porrò calculi *caput ureteris* obturant quidem & expanduur,

pandunt, ſed quia rarò ſphærici ſunt, urinam vulgò è pelvi in veſicam influere ſinunt.

Calculos præterea in *extremò uretere* ita conſtrictos vidi, ut in veſicam devolvi nequeant, ſed inibi herentes, dum urinæ tenuiſſimum per rimulas tranſmittunt, craſſamen retinent, cujus acceſſu mole fiunt auctiores, & *ureteris* infimul atque *veſicæ tunicas* ita diſtendunt, ut alterius ideâ veſicæ rudiores deludant, quaſi reapſe foret *veſica duplex*; & in illum craſſum atque ſupinum errorem Medicos Caſauboni incidiſſe putem, dum viri tanti *veſicam urinar:* nobis geminam obtrudunt. Hic porrò, ubi ad extrema deventum eſt, & calculi in *infimo uretere* taliter impacti atque cuneati viam urinæ præcludunt omninò, tunc illa in uretere ſtagnat, & illum enormiter expandit, unà cum pelvi ſuâ. Indè eſt ut in cadaveribus aliquot diſtentam urinâ pelvim, illáque olidiſſimâ detexerim. Imò totum ureterem eadem illa turgidulum & expaſſum. Sed à *calculis* divelli nequeo citra hiſt. *unam & alteram.* 1ª. eſt de molli unò & farinaceò, qui ſolius in veſicam catheteris impulſû ita comminutus eſt & attritus, ut per fruſtilla minutiora totus fuerit abreptus urinæ fluento: atque ſic qui cyſtotomus erat in procinctû ad carnificinam, ab eâ fuerit longè ſemotus. At è diverſô calculos conſervo ſiliceos omninò, quíque de marmore reſiliunt, uti *Braſſavol:* narrat Comm: in Aph. 79. Sect. IV. Altera hiſt: *puerilis* quidem eſt, ſed *Pæoniò* ſtylô notanda. *Puer* calculi doloribus excarnificatus, & ambulationi impar, lectô detinetur, ubi poſt aliquot dies furunculus in perinæô ſubortus eſt, cujus pus per medios acceleratores tam profundè ſerpſit, ut veſicam arroſerit, quæ validiùs contracta non *urinam* modò, ſed & *calculum* per ulcus emiſit, atque ita prædam quidem eripuit cyſtotomo, ſed fiſtulam ingeneravit, quæ perennat, & quâ jugiter & unicè effluit urina, abolito prorſus uſû ductus nativi.

Coronidis vice *fœmineos* calculos ſubnectam per urethram (*virili breviorem, latiorem* atque *rectiorem*) longè optatiùs excerni, quàm in nobis, atque ita raras eſſe fœminas quibus calculus extrahatur. Imò quaſdam vidi *veſicæ* doloribus *cum labore partus*, excruciatas, ſed quæ poſt tormenta enormia *petræos fœtus* excluſerint, in renibus embryonatos, & intra urinæ ciſternam ſenſim auctos in molem uſque ori columbini. Et id ipſum profectò, imò quid majus ab *Hipp:* viſum eſt, viro ubique Praxeos ſummè peritæ.

Calculorum Chymicam analyſin habes in Epimetris Theſium de *Lienoſis*. Sed iſthæc Chymicâ calculorum veſicæ analyſis, paucum exhibet oleum, quô bilarii calculi ſcatent tantô ut aquæ innatent, & *toti* ardeant, picis inſtar. Deridendos ergo ſeſe propinant, qui profitentur bilarios calculos in veſicula bilis & ejus ductibus concreſcere ob prædominium *tartari* ſive *calcis*, & defectum *olei*, ſive *ſulphuris*. Et id ipſum nequidem verè proferrent de concretionibus in arthritide nodoſâ, nam è virili pede, *menſis unius decurſû*, gypſum vidi, ſing. dieb. matut. eductum, quod glutine multô è tendinibus extenſorum nudatis, & lymphæ ductibus inciſis, viſcatum erat; ſed quod ex cearum, ac cerei flammulæ admotum leviter tantùm arſit. Sulphuris itaque conſors, fellei calculi ſorte. Id autem tartari ſingulis diebus à me collectum, ſupra chartam emporeticam extendebatur, exiccationis gratiâ; & ex illo, [*ad unciam circiter unam probè ſiccato*] fruſta majora aquæ impoſui, ac etiam demerſi; ſed ſuberis inſtar ſemper reſiluerunt & innatarunt. Illorum igitur comparatio cum calce vel gypſo, candoris quidem ratione valet, ſed ponderis ergò claudicat. At calculi urinariæ veſicæ plani quidem innatant, ſed depreſſi reſiliunt nunquam flammæ autem admoti non ardent, etſi ſulphuris non exortes, ſed ob ejus parcitatem non igneſcunt.

Iſthæc rara quidem ſed rariora 2. proferam, 1. de calculo ℥xv quem inter *κει-μηλίο* ſedulus conſervo. Is intra viri pancreas ſenſim increverat cum gravitate ad lumbos, maximè poſt paſtum & inter ambulandum. Vomitus denique cievit enormes & lethiferam athrophiam intulit, omni præpedito tam conficiendo quàm diſtribuendo chylo. Mediæ eſt conſiſtentiæ atque ſoliditatis inter veſicales, quos farinaceos ſiliceóſque deſignavi. Fundum aquæ petit, nec ardet, metalli more.

Alterum eſt de Virgine ann. circiter 20. quæ dira cephalæa ſemeſtri diſcruciata,

cccœ-

Præcipuis calculi *Differentiis* perluſtratis, antequam ad ipſius *Symptomatum Signorumque* explorationem nos accingamus, operæ pretium videtur, diſquirere quinam illi ſint in quos gravis hic affectus imperium ſuum exercere ſoleat. Primum obtinent locum, qui à patre vel à matre vel ab utroque calculoſum acceperunt characterem: nam ut ait *Fernelius lib.* 1. *de morborum cauſis. cap.* XI. *nephritici, arthritici, & epileptici, filios vit oſá conſtitutione gignunt, quá tandem in morbos ſimiles, hæreditarios idcirco nuncupatos, incurrant ut parentibus liberi ſuccedant, non minùs morborum quàm poſſeſſionum hæredes.*

Quare mirum non videatur ſi tot infantes, tótque adulti miſeræ vitæ ſtadium ſæpe imperfectè emetientes, tam horrendis cruciatibus diſtorqueantur. Apud ipſos enim morboſum patrimonium tam validas, tàmque altas egit radices, ut nulla mortalium vis id unquam valeat penitus extorquere, funditúſque revellere. *Gaudeant* ergo *benè nati.* Prioribus ſuccedunt ii qui à parentibus alioquin ſanis orinndi, propter tamem magnam à cauſis externis in ipſos introductam alterationem, eodem ac præcedentes, affliguntur malo. Novit enim quilibet, quòd *cauſæ neceſſariæ* quas declinate non poſſumus, ut ſunt *aër* quem reſpiramus, *cibus* & *potus*, *motus* & *quies*, *ſomnus* & *vigilia*, quæ *excernuntur* aut *ſubſiſtunt*, *animi denique perturbationes*, totam animalis Oeconomiam gubernent, idcòque eorum vitio, vel ipſius animalis abuſu, multa emergant monſtra, humanæ valetudini infenſiſſima. Hic inter marem & fœminam, diſcrimen aliquod interſerendum venit. Quamvis enim acceptas à parentibus morboſas affectiones, æquali jure, portionèque partiantur, attamen propter diverſam partium, veſicæ imprimis, varietatem, ille hâc, in calculum propenſior evadit. Utriuſque nimirum anatome docet maris urethram longam, curvam, & anguſtam, fœminæ verò ductum, brevem, rectum, amplúmque exiſtere, adeòque difficulter ex illius, verùm ex hujus, veſicâ, facilè ſatis calculum nondum ſeniorem poſſe eliminari. Non omittendum adultiores, renum, infantes verò & ſenes veſicæ calculo magis eſſe obnoxios. Illis ſcilicet arteriæ & venæ ſanguine adeo fermentato turgſcunt, ut cùm ſerum in renibus à maſſa ſanguinea ſegregatur *ſpiritus urinoſus*, quo rinctum eſt, tali jam polleat virtute, ut particulas ſulphureas & ſalinoterrenas in renum anfractibus ſtatim coagulet, quo peracto latex aquoſus per ureteres in veſicam ſtillans in ipſa ſterilis omnino reſidet, ut pote ſaxeo ſemine in renibus orbatus. In infantibus ſenioribuſque contrà res habet. In illis enim adhuc tenellis & imbecillibus, ſanguinis principia, tanto fermentationis orgaſmo non percelluntur, nec his ſenio penè confectis ſpirituum δυνάμεις adeo vegetæ,

occæcata eſt tandem, ac reliquis deinceps ſenſibus orbata & mediis in planctibus extincta.

Tota ipſi pinealis gland: ſaxea fuit, anius ovi gallin. amplitudine, & mole tanta nervor. opticor. thalamos, nec-non reliquos tandem nervos lethificè compreſſit.

getæ, ut *coagulator urinoſus*, tartareas particulas, in renibus, dum eos cum ſero pertranſit, queat in unum cogere. Exinde ſalvis ſæpè renibus in veſicam cum ſeroſo latice depluit, ubi majori robore, atque imperio in particulas ſulphureas & ſalino terrenas, comparatis earum vibrationes infringit, & quaſi arctis compedibus revinctas impedit quò minus veſicæ carcerem effugiant. Haud dubiè tamen multi ſunt ſenium à limine ſalutantes, qui calculos in veſica, ex renibus contraxerint, eodem pacto, quo cum *Fernelio*, ſupra narravimus.

Symptomata, quæ calculum vulgò comitantur, & ex quibus affectûs διάγνωσιν haurit Medicus, quinque enumerat *Hippocrates*, *lib.* 4. *de morbis*. Σημεῖα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε, ἐπήντε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται· καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥέει, ὥσπερ ςραγγουρικοῖσι. καὶ ἔςιν ὕφαιμον οἷα τῆς κύςιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου· καὶ ἡ κύςις φλεγμαίνει· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφανές. σημεῖον δὲ ἀκροποσθίη. *Signa autem morbus quinque habet: nam ubi mejere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ ſtillicidio: & eſt ſubcruenta nimirum veſicâ à lapide exulceratâ: & veſica inflammata eſt: verùm hoc ſignum inconſpicuum eſt: indicat tamen ſumma glandis pars.* Horum ſymptomatum ſignorumque cauſas has eſſe ducimus. Primò quidem ἐπήντε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται. Quia cum muſculi abdominis, nec non diaphragma, veſicam in urinæ excretione comprimant, valdè veroſimile eſt eorum & membranæ muſculoſæ veſicæ actione, lapidem è ſuo loco dimoveri, atque aſperitatibus ejus interioris membranæ fibras corradi: unde non parùm ſenſilis debet exoriri dolor. Verùm quandoquidem totus omnium prædictorum muſculorum impulſus, urinam ad meatum urinarium impellit, maximè probabile eſt: calculum eâdem vi, eodèm loci pelli, prætentiâque ſuâ quâ egreſſum urinæ ferè præcludit, eam ſinere κατ' ὀλίγον ῥέειν ὥσπερ ςραγγουρικοῖσι id eſt veluti in urinæ ſtillicidio dolorifico: quod eſt tertium ſymptoma. Quartò καὶ ἔςιν ὕφαιμον, & eſt urina ſubcruenta. Cujus ſymptomatis rationem reddit ipſe Hippocrates: οἷα τῆς κύςιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου *nimirum veſica à lapide exulceratâ.* Quintò tandem, καὶ ἡ κύςις φλεγμαίνει, *& veſica inflammata eſt.* Quo de ſymptomate nutare videtur Autor, id enim vocat ἀφανές. Exinde conjectare licet, illud ſymptoma non eſſe perpetuum nec παθογνωμονικὸν, ſed tantùm in iis locum habere quibus veſica calculo impensè læſa fuerit; adeo ut etiam ἀκροποσθία, id eſt, *ſummæ glandis ardor* illud ſignificare debeat, ſeu potiùs ordinariò manifeſtet. His accedit ſubſequens Hippocratis textus, ex quo aphoriſmus 79. *ſect.* 4 Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίςαται, τουτέοισιν ἡ κύςις λιθιᾷ; *quibus in urinâ ſubſident ſabuloſa, iis veſica calculo laborat.* At hic aphoriſmus tam renum quàm veſicæ calculo competere mihi videtur. Renibus quippe calculo laborantibus, ſabuloſa etiam excernuntur. Veſicam tamen vel renes ſpeciatim poteſt reſpicere, modò cum aliis ſignis magis particularibus conjungatur, ſeu coincidat. Hæc & alia ſigna ut: crurum inter

ter-cruciationes, manuum pudendis admotio, priapiſmus, teneſmus, &c. tam ab *Hippocrate* quam Fernelio, Sennerto, aliiſque notæ Autoribus probata, cum fructu poſſunt uſurpari ſi calculus vagus fuerit: at ſi laterali veſicæ parti, vel etiam ejus fundo adhæſerit, vix ullum ex prædictis ſignis de illo nuntium referet. Hac in re nobis favet *Fernelius de part. morb. & ſympt. lib.* VI. *cap.* 13. Huc accedit memorabilis hiſtoria ab *Helmontio* deſcripta *tractatu de lithiaſi*, cap. 3. §. 40. de quodam Prædicatore prope Barclaiam in Anglia, qui anno 1629 ſanus atque ſoſpes contendens à prandio, librum è ſublimi ad ſe trahere, in imo ventre, magno perculſus pondere atque dolore, certis inde à quatriduo ſignis, ſcivit ſe calculo gravatum. Ex hujus narrationis conditione & circumſtantiis, judicare poſſumus Prædicatorem, nullam anteà ab iſto calculo tuliſſe moleſtiam, nec ullam forte utcunquè manifeſtam, de illo ſuſpicionis cauſam habuiſſe. Omnia hoc in caſu Medicorum dubia ſolvit catheter: ipſo etenim leniter & induſtriè in veſicam immiſſo omnes explorantur amfractus, omniaque latibula, in quibus alioquin, calculus omnem Medicorum ſolertiam & ſagacitatem eluderet.

Jam hujus ægritudinis curationem ſuſpiciendi, hora eſt. Sed *hoc opus, hic labor eſt.* Nam etſi concepta, cauſarum externarum immoderatione, atque intemperie, in calculum inclinatio, earumdem moderatione, & temperie, ſæpe avertatur & emendetur, hæreditariam tamen, nullâ poſſe fugari ratione, ratum habeo. Rara etiam, at fortaſſe ignota ſunt medicamenta, quæ ore aſſumpta activitatis ſphæram, tam longè latéque ferant, ut ad calculum in regione veſicæ ſitum, ea extendatur. Tentandum tamen eſt quod ratio experientiæ maritata nobis eſt dictatura.

Verâ & rectâ hujus hoſtis debellandi, methodo inſiſtemus, ſi primò graſſari incipientis progreſſus inhibeamus, eumque ſi fieri queat, capite truncemus. Secundò, ſi eum jam veſicæ muris loricatum atque munitum, foràs ejiciamus, integrâ, imprimis, remanente arce. Primam *indicationem* abſolvere poterimus, tali vivendi ratione, quæ maſſæ ſanguineæ ſuccos, ad priſtinam συμμετρίαν revocet: adeo ut *ſpiritus urinoſus* omni ſuâ ferociâ depoſitâ, cum partibus tartareis, tragicam ſuam perſonam ampliùs non poſſit agere. Primò ſi *aër* ſit intemperatus, atque vaporibus ſeu effluviis è cryptis ſaxeis avolantibus, infamis, protinus deſeratur. Hæc etenim non ſolùm fermenta ſeu ſemina, calculo excitando idonea largiuntur, ſed & homines, beſtias, carpenta, reliquamque ſupellectilem, in rupes aliquando valent convertere: uti legitur in *Helmontio de lith. cap.* 1. §. 18. multiſque in aliis autoribus. Secundò, ſumma cautio in *eſculentis & potulentis* capienda. Quippe ut ea, nimiâ quantitate ingeſta, grave ventriculi fermento, detrimentum inurunt, & vitalem auram maximè peſſumdant, ſæpéque ſuffocant, ſic nocivâ qualitate, pluribus heteroclitis affectibus, ac præ-

cipuè huic, anſam præbent. Abſit, tetra ingluvies, *quæ plures quàm gladius perimit*. Procul panis malè fermentatus nec benè coctus. Legumina ferè omnia, rubris ciceribus exceptis, caſeus, lacticinia omnia, piſces grandiores, haleces paſſæ, ſeu infumatæ, oſtreæ & conchylia, & tandem omnia quæ copiam ſeminis petrificantis, ſecum gerunt. Horum vices ſubeant caro vervecina, vitulina; capones, perdices, turdi, coturnices, vitelli ovorum &c. amygdalæ amaræ piſtacia, pinæ, nuclei perſicorum ceraſ. ficus, rubra ciceta. Inter herbas malva, atriplex, petroſelinum, aſparagus, & inprimis chærefolium *Sennerto* ſingulare calculi remedium. Vitetur cerevisia nondum benè fermentata, in eamque dum coquitur ſemen dauci injiciatur. Fugiatur etiam vinum non defæcatum. Nam ea, morbi cauſam ſecum portant. Ex inſalubrium numero eſt aqua ſtagnans, in fundo conceptaculi, ſilicibus, ſeu arenis orba; talis enim impura eſt, & terrenis gravida. Verùm ea optima cenſetur, quæ perenni ſcaturigine, jugique fluento è terræ viſceribus per ſummum ejus corticem derivatur, inumeriſque calculis & arenulis fundum ſtratum habet. Motu nimirum, à corruptione vindicatur, & à ſpermate lapideſcente purgatur, dum ipſum in arenas faceſcens ſubſidet. Vinum Rheuanum, album, liquor pomaceus, pyraceus, propter vim diureticam, valdè juvant. Si qua autem purgatione utendum, ad ſuccum ſanguineum reformandum, inter alias hæc eſto, à celebri Riverio probata. ℞. Caſſiæ recenter extractæ cum ol. amygd. dulcium ℥j. Diaphœnici ʒiij. rhabarb. pulv. ʒj. cum pulvere liquiritiæ, fiat bolus. Ad hujus affectûs προφύλαξιν mirè faciunt aquæ minerales acidulæ, & vitriolatæ; ut etenim eæ varia corporum concreta valent diſſolvere, ita calculoſam diſpoſitionem potenter enervant. Plura utiliſſima apud *Paracelſum, Helmontium, Sennertum*, *Riverium*, alióſque famæ Medicos, quorum ampliora volumina hîc inſerere non decrevi. Tertiò excernendorum *excretioni*, & non excernendorum *retentioni*, proſpiciatur. Quartò motu nimio pretioſum hominis *balſamum* non profundatur, nec pigriori quiete torpeat, aut gravetur. Quintò de *ſomno* & *vigiliâ*, idem dicimus. Sextò *animi perturbationibus* conſulendum, eæ etenim, idem ac motus intenſior, & quies deſidior, præſtant. Omnia igitur medio modo procedant. His & aliis, quæ opuſculi brevitas recenſeri renuit, ingruenti huic affectui ſuccurritur.

Ad alteram *indicationem* adimplendam non ita pollet Medicus. Vix etenim pharmaca cum ſuâ operandi facultate, ad veſicam pertingunt. Tentanda tamen quæ calculum minuere feruntur. Radices apii, petroſelini, bruſci, graminis, aſparagi. Folia pariet. Semina aniſi, fœniculi, dauci, carvi, ameos, carthami, rutæ, ſal prunellæ, cryſtal. tartar. Primas obtinet ſanguis hirci, vel integer, vel deſtillatus per B. M. Studendum autem cum Riverio, ut hircus nutriatur per menſem, ſaxifraga, pimpinella, bac-

cis

cis juniperi, petroſelino, aliiſque diureticis, ſine potu. Vinum alkekengi ab Arnoldo Villanov. maximè commendatur: quod fit fructus alkekengi contundendo, cum vino albo & colaturam exhibendo. *Horatius Augenius* hiſtoriam refert cujuſdam typographi filii, calculo liberati per pharmacum à Jeſuita ipſi oblatum, quod tale eſt. R. pulv. millep. ʒj. ad ſummum ℈iiij. aquæ vitæ ℥ß. juris cicerum rubrorum ℥ix. vel x capiat horis ante prandium quinque. Spirit. ſalis hiſpalenſis extollit *Helmont. de lith cap.* 8. §. 18. aitque ipſo calculum imminui. His omnibus ore hauſtis palmam præripererent medicamenta, quæ ſuadente *Paracelſo*, aliiſque in veſicam ſyringâ transfunduntur; at ægrorum experientia id alienat. Nam mitiora medicamenta, in ipſam veſicam injecta, dolores magnoſcient. Si igitur *diæta* appoſitæ, & remediis deglutitis, affectus rebellis non cedat, ſacra anchora, κυστοτομία, amplectenda. Veſicæ inflationem, flabello peractam, apud Ægyptios olim exercitam, abhorremus: varia etenim abhinc crudelia imaginamur tormenta, nec commodam calculi eductionem. Nec ſcriptus à Fab. Hildano extrahendi calculi modus, magis nobis cordi eſt. Regnet ergo ea ſola calculi eruendi ratio quæ tot excellentibus practicis, Celſóque præſertim, maximè arridet. Si quis autem noſſe aveat, quale in viro, quale in puero, mulieribus, aut virginibus calculi educendi ἐγχείρημα excellat, peritorum χειρουργῶν documenta adeat. Sed à tædioſo librorum evolvendorum labore abſtinere queat, quicunque eximiam dictam Epiſtolam, ab ipſo naturæ Genio, ſcriptam, conſulere voluerit. Hîc ſiſto calamum, & DEO TRI VNI, gratias ex imo meo corde fundo, & *ipſum* demiſſo, humilique rogo animo, ut tentamini huicce benignus faveat, Luminiſque ſcintillulam gratus impertire dignetur, quò denſis ignorantiæ tenebris mens mea tandem eripiatur.

Diſſertationem hanc primam, alia jam Præclariſſimi Martini Liſter, *excipiat. quæ ſic habet.*

DISSERTATIO MEDICINALIS
DE
CALCULO HUMANO, &c.

CAlculi ubique corporis humani at præcipuè in Renibus & veſica generantur; cujus rei rationem infrà privatim exponam. Igitur inventi ſunt Calculi ſub lingua, in ductibus pitui-

tariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in veſiculis ſeminalibus, in vtero, in ventriculo, in inteſtinis, in articulis tùm manuum tùm pedum, at multò frequentiùs in Renibus & veſica. Adiſis *Hiſtoriæ Medicinalis* Scriptores & præcipuè mortuorum diſſectores.

Calculi autem, etiamſi maximè inter ſe diſcrepare videantur & figura & colore & pondere; nam in iis ſunt læves, ſunt aſperi: alii opaci, alii pellucidi & cryſtallorum æmuli: ſunt & tophacei & valde friabiles: alii verò verè metallici ponderoſi, penèque ſilicei videntur: alii rotundi, alii inæquales: alii quadrati, alii fiſſiles: alii Teſtacei &c. tamen eorum natura & generationis ratio eadem eſt; non ſolùm in hominibus, ſed etiam in aliis animalibus ubi calculorum quoque quàm maxima varietas differentiæque occurrunt.

At licet ea diſtinctio calculorum ſecundùm loca & *animalium genera* laudabilis & Hiſtorica ſit, inſtituti tamen noſtri brevitas nos diutius inſiſtere iſtiuſmodi minutiis non patitur.

Verùm ne futilibus conjecturis oratio noſtra procedat, primùm videndum eſt, quid nobis de calculorum natura, & ex eorum analyſi per ignem, & cùm crudi nondúmque ignem experti fuerint, exiſtimare liceat.

De calculo autem humano cremato hæc exhibet diligentiſſimus Leuvvenhoekius ope microſcopii.

„In calculo humano, inquit, „ ignis vi in calcem redacto, magnâ „ copiâ inſunt & ſalia fixa & volatilia. *Idem alibi*, ex ſale volatili „ & fixo maxima pars calculi con„ ſtituitur *itemque*, calculi veſicæ „ humanæ ex magnâ particularum „ ſalinarum copia conſtant.

Porrò: „*ex calculo combuſto* cry„ ſtalli erant pellucidæ, atque ita „ angulares ac lateribus planis, ac „ ſi ipſum fuiſſet cryſtallum.

„ Rurſus ex calculo aduſto cui „ aqua infuſa eſt, ſal coagulatur, ac „ *tam durum fit ac rigidum*, ut „ quamvis aqua ad coctionem uſque „ ferveſcat, ſal illud tamen cum aqua „ non denuò conjungitur.

„ Item ſal volatile *calculi* adeo „ *rigidum* & *firmum* eſt, ut, ubi „ coagulatum eſt, humido cœlo diſ„ ſolvi nequeat.

„ Ex capite mortuo *calculi com„ buſto*, cui aqua pura infuſa eſt, „ eadem aqua ſenſim in aëre ſiccata „ detegi plures ſalis figuras, pelluci„ das inſtar Adamantum: nec ſo„ lùm erant pellucidæ, ſed & an„ guli earum erant adeo glabri, ac „ adamantum anguli poſſint poliri. „ Inter eas verò maxima erat plana, „ & ejus baſis triangularis: unus ex „ angulis erat obtuſus juxta hanc ve„ rò jacebat particula ſalina, cujus „ baſis erat ſexangularis, &c.

„ Præterea jacebat [præcipuè in „ liquoris ſuperficie] magna copia „ particularum ſalinarum, ſimilium „ iis quas in *Arthriticis calcem* „ appellamus.

„ Etiamſi cœlum, dum accuratè in„ tuerer ſalis particulas, admodum „ eſſet humidum ac frigidum, omnes „ hæ particulæ undique, quaſi aqueo „ humori injectæ erant: unde earum „ rigiditas facilè conjici poteſt.

„*Cal-*

Digitized by Google

„*Calculus crudus* ex aqua frigida „ infuſus *ſuos quoque ſales* ſimiliter „ rigidos dat.

„Nullam vidi particulam ſali„nam, ex tot myriadibus ſalis, qui „ calculo humano inſunt communi „ noſtro ſali ſimilem. Neque illud „ ex ſiccato humore detegi potuit.

„ Omne ſal palato noſtro non ſa„ pit; ita nec ſal è teſtis conchylio„ rum crematis, ex alabaſtro crudo; „ ita nec ſapit qui elicitur ex calcu„ lo humano: id eſt, *aërem & acidum* ſaporem admodum ſalis communis non exhibet; ſed ſal tamen eſſe non deſinit, i. e. ſuum habet peculiarem ſaporem, de quo ſuprà ſatis dictum eſt.

„*Capiti mortuo* materiæ calcariæ „ *Arthriticorum* ad nigredinem exu„ ſto, aquâ adjectâ ineſt magna co„ pia particularum ſalinarum, ſimi„ lium ſalium in calculo humano: „ ſcilicet rigidorum pluriumque an„ gulorum; nihil ſalis vulgaris, quo „ in cibis utimur, ineſt materia cal„ caria arthriticorum. *Hactenus Leeuvvenkoekius*.

Illud autem notes velim, figurarum ſalium illorum varietatem ac imperfectionem apud eum ab incredibili particularum ſalinarum exiguitate dependere, quæ, ut is teſtatur, vix tantæ ſunt, ut multæ earum myriades arenulam æquent: adeoque propter parvitatem vix ſatis rectè depingi poterant.

In cryſtallos itaque majuſculas (quantum fieri poteſt) aliquo artificio cogendæ ſunt, ut lenta ſiccatione in umbra, idque diebus maximè calidis: quo certè tempore ex aquis noſtris mineralibus cryſtallos ad ſeſqui ſcrupuli pondus habuimus: deinde quo major quantitas ſalis erit, eò promptiùs experimentum ejus concretionis in cryſtallos, magnitudinis conſpicuæ & perfectiſſimæ ſucceſſurum eſt.

Hæc autem non exhibui, ac ſi aliquod dubium ſit de veritate experimenti à Leeuvvenhoekio de illis ſalibus expoſiti, ſed ut, etiam ſine microſcopio, vel nudis oculis res manifeſtaretur.

Igitur de copia & natura ſalis in Calculo Humano jam ſatis ferè diximus; item de ipſa calce ſimiliter ſive materia calcaria & metallica.

Illud autem unum addam de hac calculi humani materia, ſcilicet quod in earum aliquibus debitè crematis etiam ipſum *ferreum metallum*, ad aliquot grana adhibito magnete, poſſe extrahi; id quod olim oſtendi coram *ſocietate Regia Londinenſi* cùm ibi fortè caput mortuum dictum alicujus calculi humani à *D. Slare* expoſitum fuiſſet. Appello autem Regiſtra ejuſdem *S.* de fide experimenti.

Quæ verò præterea *calculi, chymicâ analyſi* dent, minùs moror, nempe olea & aquam. Cùm non alia ſint à ſanguine humoribusve corporis: adeoque minus faciunt ad calculi generandi intelligentiam; quæ tamen hujus diſſertationis præcipua intentio eſt.

Igitur his expoſitis quale ſit id, quod in homine lapideſcat, ſatis intellectum puto, atque ita *calculum definio*, nempe eſſe quid verè lapideum à ſale lapideque calcario & interdum à ferreo metallo, humoribusque quibuslibet corporis concretum, atque in pleriſque ductibus viſce-

rum excretoriis, maximè verò in Renibus & veſica natum.

Cauſam itaque *materialem* calculi in ſolis humoribus, ut in pituitoſis, craſſis, viſcoſis, tartareis a.i. fæculentis non poſuimus. Etenim materiam non ſolum concretioni aptam, quales ſunt humores, indicare ſatis eſt, ſed aliam etiam verè lapideam & metallicam calculi exigere videntur, atque ea ipſiſſima eſt, quam in proximè ſuperiore Tractatu Anatomico exhibuimus, è quibus Conchyliorum Teſtæ fiunt, inque Fontibus Medicatis inveniri diximus; nempe ſuccum lapideſcentem è ſaxo quovis calcario, Pyriteve ſive ferreo metallo *Germinante* ortum, atque aquis abreptum, nobis aliiſque animalibus quovis alimento, maximè verò potione aſſumptum.

Humor autem iſte ſive ſuccus lapideſcens etiamſi ejus effectus paſſim extra nos innumeris exemplis appareant, tamen à nemine quod ſcio, explicatus eſt. Etenim Helmontii ſomnia hic non vendito; videlicet cuncta metalla ex mera aqua fieri, ſpecifica metallorum ſemina, fermenta, odorem & ſpiritum neſcio quem urinæ lapidificum, Terram ejuſdem volatilem, ſpiritum vini urinæ incolam, hæ meræ nugæ ſunt.

Non ſemen, inquit Helmontius, cum aqua ſibi ſubdita ſolùm petreſcit, quin inſuper corpus ſibi contiguum, odoris ſeminis petrifici, ſolo attactu petrificat, at ſi ita eſſet, cur renes & ipſa veſica non petrificarentur: ubi interdum ſemen iſtud, odor & fermentum tam vehemens eſt ut innumeros & ſæpe ingentes calculos generare potis ſit; ἀλλὰ ἰυνδεῖς τὸ τῆς ἰυνδεῖς τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν.

Quæ verò paſſim obſervare licet, ea tantum exhibeo, ſcil. ſaxa calcaria & pyriten i. e. ferri metallum ſulphurulentum, præ omnibus metallis, *ſalia ſua lapideis particulis gravida* edere, more plantarum pullulantium; has verò *plantas ſalinas* aquarum curſibus diſſolui, iterum que vel ob moram, adhæſionem ex aptitudine quadam partium & contiguitate, imbibitionem, aliave ignorabilia accidentia inter ſe coire, & in primam ſuam materiam redire, hinc, inquam, petrificationes extraneas, & calculos intra nos fieri veriſimile eſt.

Eſt itaque peculiaris quædam materiæ ſive ſucci lapideſcentis aptitudo ut in lapidem convertatur, nimirum ex ſalis lapidei naturali coitione, ejuſque rigiditate, ut diſſolutioni ut dictum eſt, reſiſtat; itemque ex copia & qualitate particularum lapidearum in iſto ſucco contentarum, ſuo ſcilicet ſali ex quadam harmonia ortûs, promptè committendarum, nexu haud facilè diſſolubili.

Igitur calculi materiam ab eſculentis & poculentis, quæ hujuſmodi ſalibus lapideiſque particulis abundant, provenire. Si verò corpus bene ſe habeat foras ejiciuntur, neque in renibus aut veſica retinentur; ſi renes imbecilli fuerint & veſica labefactetur, in lapidem coïre apta ſunt.

Efficiens itaque cauſa calculi eſt copia materiæ lapideæ in ductibus viſcerum excretoriis imbecillis diutiùs ſuppreſſa.

Si qua verò ſit in aliquibus hominibus hæreditaria diſpoſitio ad calculum generandum, ea oriri poſſit ex mala

malâ partium conſtitutione, ex uſu tamen quotidiano victûs, lapideâ materiâ maximè infeſti, vel in maximè integris hominibus calculi etiam generantur, videlicet ſi alimentis continuò & magna copia utantur, quæ plurimum ſucci lapideſcentis in ſe contineant, aquaſve bibant tali ſucco vitiatas, quia in illis aquis aut cibis cauſa materialis; unde eſt, quod in quibusdam regionibus præ aliis incolæ complures calculo laborent.

Itaque renes & veſica vitiantur vel ex nativa conſtitutione, vel victu calculoſo ſupervacaneo, quam autem rem ſic intelligo, nimirum à nimia copia & pondere materiæ metallicæ arteriolæ capillares, renum ductibus excretoriis commiſſæ, diſtenduntur, præterque naturam valdè ampliantur, unde excretio debilitatur à conſtrictione arteriolarum labefactata. Igitur materia metallica in ductibus excretoriis imbecillibus ſenſim accumulatur moramque trahit, unde ejus coitio in calculos; idem cogita in labe hæreditaria, ubi mala renum conſtitutio.

Inter *cauſas* autem calculi *antecedentes & procatarcticas*, hæ rectè numerantur.

1. Mala concoctio quâ chylus crudus & lentus quo involuitur ſuccus lapideſcens, indiſcriminatim intra habitum corporis aſſumitur, etiamſi verò cauſa calculi materialis non ex ſtomacho deducenda ſit, tamen eo labefactato in officio ſuo chyli conficiendi, ſuccus putreſcens plus minus in omnigeno alimento neceſſariò & naturaliter exiſtens, poſſit ob chyli craſſitiem citiùs & faciliùs in majores arenulas coire in renibus.

Profectò robur inæquale partium eſt calculoſorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero ſano, quod ſatis evincit calculi vitium à parte labefactata potiùs quàm ab ullo materiæ calculoſæ defectu oriri; quæ ſemper, ut dictum eſt, adeſt; at raró ſupra modum arenularum concreſcit, niſi vitetur tonus & vigor renis expulſivus.

2. *Lactea infirmata*; nam ab iis integris etiam chylus bene digeſtus à ſucco iſtiuſmodi putreſcente ex parte purgatur; quòd ſcilicet is fluori minus aptus ſit, adeoque inter alimenti ſoluti excrementa per inteſtina dejicitur, antequam venas lacteas ſubire poſſit.

3. Hyems autumnusque calculos renum parit, autore *Aretæo*, an quod magis laborent renes, ſuppreſſa ex frigore perſpiratione cutanea.

Sed ad alia pergamus, & privatim materiam calculi ſuppeditant maximè *oſtrea* & omnia *Teſtacea* animalia; *aquæ medicatæ*, quæque vel calcario vel ferreo metallo imbutæ, & quæ petreſcentes ob conſpicuos effectus præcipuè audiunt. *Vina* aut quælibet alia alimenta locis aqua petreſcente vitioſis nutrita.

Salſæ autem *carnes* minimè, prout Leeuwenhœckius extra dubium poſuit; ſcilicet in calculo omninò nil ſalis culinarii repertum eſſe.

His verò adiici poſſunt *vehementiſſima quæque Diuretica*, quæ materiam morbificam vel nimio impetu ad renes deturbent, vel victum per ſe minus noxium infeſtum reddant, quòd ipſi renes ob nimiam excretionem infirmentur.

In his quoque cauſis *Balnea* ponenda.

nenda ſunt, quibus renes nimirum laxentur, item alimenta vehementer calida, ut Piper, Allia, Reſinæ quævis, exercitium vehemens: Venus immoderata.

Audi Hippocratem, (*a*) Pueris „ calculi principium *ex lacte impuro*, pituita enim ex eo lacte urinæ „ ſedimento admixta, glutinum evadit; ac primùm quidem parva lanugo accreſcit, deinde quod accedit „ arenoſum. Rurſus autem alimentum ſolidum aut *lapidoſum* efficitur, non ſecus ac *ferrum ex lapidibus* &c.

Ita nobiſcum ſatis benè ſentit antiquiſſimus Medicus, calculum acceſſcere ex arenâ pituitæ commiſtâ, i. e. ex materia verè lapidea, primòque mollem velut lanuginem, mox virtute arenoſæ acceſſionis ſolidum ac lapidoſum effici: non ſecus *ac ferrum ex lapidibus*.

Hactenus de calculi natura, ejuſque generandi modo cauſiſque; proximo autem in loco ipſius *morbi* ratio ſive *pathologia*, ſive is in renibus ſive in veſica fiat, inſtituenda eſt; cum *Diagnoſticis* verò incipiam.

Hæc autem Calculi in Renibus indicia ſunt. 1. Omnium certiſſima ſignificatio, calculus excretus eſt.

2. Ad renem doloris gravitas. (*b*)

3. Femoris è directo ſtupor ſentitur, *idem ibidem*.

4. Nauſea & vomitus.

5. Urina cruenta: at hoc perpetuum non eſt: unum tamen è præcipuis eſt quando corrigerit quod dolorem nephriticum à colico diſtinguat.

6. Urina in principio æquata, pauca, aut integra ſuppreſſio: à moto verò calculo per ureteres, ea copioſa, ferè turbida, arenoſa.

Hæc autem indicia per ſe patent, neque ulla explicatione, certè arte peritis, indigent.

Ubi verò id malum in veſica fuerit, his indiciis, inquit *Celſus*, (*c*) cognoſcitur. „Difficulter urina redditur; paulatim que, interdum „ etiam ſine voluntate deſtillat, eadem „ arenoſa eſt, nonnunquam aut ſanguis, aut cruentum, aut *purulentum* „ aliquid cum ea excernitur; eamque quidam promptius recti, quidam reſupinati, maximè hi, qui grandes habent calculos, quidam etiam „ inclinati reddunt, colemque extendendo dolorem leuant. Gravitatis „ quoque cujuſdam in ea parte ſenſus „ eſt; atque ea curſu omnique motu „ augetur: quidam etiam cum torquentur, pedes inter ſe, ſubinde mutatis vicibus implicant. Fœminæ „ verò oras naturalium ſuorum, manibus admotis, ſcabere crebrò coguntur; nonnunquam ſi digitum „ admoverint, ubi veſicæ cervicem „ is urget, calculum ſentiunt.

Neque multum aliter Hippocrates. [*d*] „Hic morbus quinque habet „ ſigna: Dolor in urina reddenda; „ ejus ſtillicidium: interdum cruenta, à veſicâ inflammatione vexatâ: verùm id non apparet, indicio „ tamen eſt *ſumma præputii pars* „ [i. e. inflammata] interdum arenoſa reddit, interdum duos aut plures „ calculos.

Aretæus ex antiquiſſimis autoribus

(*a*) *Lib.* 4. *de Morbis*. (*b*) *Hipp. Epidem. l.* 1. *S.* 1. (*c*) *l.* 2. *c.*7. [*d*] 4. *de Morbis*.

bus in pleriſque conſentit. Si veſicæ „inhæſerit calculus, ex colliquationi„bus pateſiat. neque doloris neque „gravitatis expertes ſunt licet uri„nam expeditè reddant: Sin minùs „& urinæ difficultas accedet: omnes „verò calculos ex ſabuloſis urinæ „ſubſidentiis deprehendes, & quod „iſtis virilia ſæpius arriguntur: quan„do enim mejunt ſubeſtque calcu„lus, dolent, tractant, attrahunt„que pudenda, anus quoque vitii „particeps redditur.

De *inflammatione* autem veſicæ ſatis conſtat ex obſervatione Hippocratis, cùm ad ſummam glandem ferè viſibilis ſit ex inſigni rubore; unde non mirandum eſt ſi moleſtus interdum *pruritus* ſit in pudendo, *dolorque* in veſicæ collo incipiens, ad glandis extremum uſque porrigatur, unde etiam *Virilium* frequens *erectio*, non ſecus ac cantharidibus ſumptis.

Urinæ autem *Stillicidium*, & ponderis ſenſus: item mictio facilior in uno corporis poſitu quàm in alio: item dejiciendi cupiditas, quæ mictionem excipit; hæc omnia à magnitudine, & figura & motu calculi oriri videntur.

Ultimum autem & omnium certiſſimum ſignum eſt exploratio, vel per digitum in anum vel per catheterem in ipſam veſicam immiſſum.

De illo autem Hippocratis [a] Aphoriſmo magna interpretum diſſenſio eſt à Galeno ad noſtra tempora. Quibus in urina arenoſa [ψαμμώδεα] ſubſident, his veſica calculo laborat.

Johannis Zechii [b] opinio, ut video, pleriſque arridet; qui hanc ſubſidentiam non meram arenam eſſe vult, ſed gluten iſtud mucaginoſum in pleriſque calculoſis conſpicuum; at hoc non perpetuum ſignum eſt, adeoque minimè pathognomonicum.

Sed, brevitatis cauſa, miſſis aliorum diſputationibus mihi videtur Hippocratem hîc, generationis arenæ locum, non calculi exiſtentiam indicare voluiſſe, & dicit tantùm ipſam veſicam in vitio, ubi arenæ à mictione formantur atque ſubſident; ita quidem expono ἡ κύςις λιθιᾷ, imò idem Hippocrates [c] alibi ait arenam non eſſe ſignum calculi in veſica; atque ita ille Aphoriſmus diverſo ab hoc ſenſu intelligendus eſt.

Verùm ais, arenæ non ſunt calculi, neque negandum eſt, quod à quibuſdam exhibetur, ſcilicet vix è decem unum reperiri, qui arenas cum lotio non excernant; raros tamen eſſe, qui renum calculo laborent, & rariores multò, qui veſicæ.

Quamvis autem arenæ revera calculi ſint, nec ab iis eſſentialiter differant; tantùm ſecundum magis & minus, nam perexiguus Calculus arena eſt; tamen aliquo ſenſu, in gratiam Medicorum, probanda eſt iſta diſtinctio, nempe arenarum quotidianarum cum urina ejectarum, & calculorum majuſculorum non ſine dolore & difficulter excernendorum, utræque tamen partes, & Renes & Veſica tum ſuas arenas, ſuoſque calculos generant: neque aliter viſum eſt Hippocrati, ut ſupra dictum eſt in diagnoſticis; vult autem in hoc Aphoriſmo arenas ex urina micta ſubſiden-

[a] *Aphor.* 79. S. 4. [b] *Conſ.* 58. [c] *L. de inaffectibus.*

tes præcipuè à veſica vitiata oriri, eamque calculis generandis præ renibus pronam eſſe innuere. At hic prætereunda non eſt ſingularis opinio Fernelii, qui ſtatuit omnem veſicæ calculum, rudimentum quoddam, ceu interiorem nucleum ex renibus trahere, è quibus per nephriticum dolorem excidens, ſi ſit grandiuſculus, in Veſica hæret, & ſordium illic allatorum adhæſu coagmentatur, dum adoleverit in juſtum lapidem; eo, inquit, argumento, quod neminem offenderit in veſica calculoſum qui non fuerit diu ante nephritide vexatus, Item quod in contritis veſicæ lapidibus nucleum quendam ſe reperiſſe aſſerit, diverſi à reliquo integumento coloris & ſubſtantiæ.

Huic autem opinioni ipſe addo, etiam in mediis calculis, è veſica exectis, vidi & *ferramenta* [a] & oſſa, per ipſum penem injecta: poſſint itaque arenulæ renum eſſe pro rudimentis calculorum veſicæ: at hoc perpetuum non eſt.

Etenim priorem hujus rei rationem alii Medici ex propria ſua experientia negant; nempe in pueris calculoſos dari, quibus nulli nephritici dolores anteceſſerunt: item non in omnibus calculis nucleum iſtiuſmodi ineſſe.

Illud quidem verum eſt, calculos renum ſive arenulas ab iis plerumque fulvas eſſe, veſicæ verò albicantes: quare? calculorum color, ut ſupra dictum eſt & conſiſtentia varia: modò rufi, modò nigricantes, modò albidi ſunt nempe pro ratione cibi potionisue aſſumpti; at ferè à renibus ſubcrocei, à veſica albidi: an quia in renibus urina defœcatior, puriorque ei inſit arenularum materia ad ocram accedens, in veſica verò eadem pituitæ mucoſæ & albicanti, è glandulis excretæ, miſta & contaminata ſit.

Sed ad *Prognoſtica* tranſeamus.

Lapis magnus potione, neque medicamento frangitur, autore Aretæo. Chimicorum inſomnia hactenus vana ſunt.

Morbus periculoſus: hæreditarius incurabilis: nam calculorum procreationem (cum Aretæo loquor) è fœcunda Sterilem reddere, nemo poteſt: facilius eſt enim uterum à patiendo prohibere quàm calculoſos renes calculis vacuare.

Vitia renum & veſicæ in ſenibus difficulter curantur. (*b*)

Hippocrates in Coacis vult lapidem in veſica non generari à 14 ætatis anno uſque ad 60, niſi prius extiterit.

Ita parvi & ſenes ſunt ipſis viris calculoſiores. Pueri autem magis calculo veſicæ laborant, ſenes verò calculo renum: quid itas audi Galenum [*c*] quia in pueris facultas renum expultrix fortior eſt, ejus autem actio naturalis eſt, item retinendi in veſica facultas non minus fortis eſt; at cùm veſica propriè receptaculum eſt, & pueri parum bibant, parumque mingant, cùm mictio actio voluntaria eſt, veſicæ exonerandæ non attendunt, ſic calculorum coitioni major opportunitas ex mora;

Ex anatomia autem diſcimus, ubi calculoſis ægris mucoſa urina effunditur, veſicæ corpus cancroſum eſſe, & di-

[a] *Acta Philoſop. Lond.* (*b*) *Hipp. Aphor.* 6. 5. 6. [c] *In* 6. *Epid. ſect.* 3.

& digiti aut pollicis craſſitiem nonnunquam adeptum eſſe: in calculoſis verò, qui claram ac tenuem urinam mingunt, veſicæ ſubſtantia invenitur membranoſa, ferèque ut in ſtatu naturali ſe habet, de his autem ita ſentio, calculum primùm exiguum concreviſſe, veſicâ adhuc integrâ; aucto verò calculo, ab ejus pondere, aſperitate motùque veſicam lædi, ejuſque membranarum glandulas inflammari, intumeſcere, indurari, i. e. cancroſas fieri: unde veluti puris ſive pituitæ viſcoſæ, interdum cruentatæ ingens copia cum urina prôfluit.

Poſtremò in *ſectione* ſola cura magnorum lapidum. *Cœlio Aureliano* (*a*) autore.

At, inquies, cur non quibuſdam medicamentis diſſoluantur, certè quidam lapides majores cùm ex calculis in humano corpore repertis quidam tophacei & friabiles & leues quales ſub lingua & in articulis orti? reſpondeo in veſica lapides ferè ſilicei ſunt; rarò molles: & ſi ita, tamen ex arenulis duris compaginantur; ratio eſt, quia per majores vias & in majoribus conceptaculis metalla, ſive particulæ tum ſalinæ, tum lapideæ, è quibus iſte ſuccus petreſcens conſtat, ponderis ſui virtute ferè copioſius & excernantur & in calculos concreſcunt, atque hæc hactenus. Proximo autem in loco de curatione & medicamentis dicendum eſt.

Curationes autem hæ ferè inſtituendæ ſunt: vel ad calculos minores, arenaſue, cùm moleſti fuerint, expellendos, ſpecialibus adjutoriis: atque hæc ferè diuretica ſunt: vel materiam calculoſam minuendam, doloreſque acerbos mitigandos, in majoribus calculis excretioni ineptis: atque illa prophylactica anodyna ſunt, profectò qui dolorem ſuſtulit, ſatis ad valetudinem profuit.

Quoniam autem inſtituti noſtri ratio brevitatem requirat, & ut repetitiones ſuperuacaneæ evitentur, ex adverſariis noſtris ægros aliquot, qui nobis commiſſi fuerint, eorumque curationes paucis enarrabo, deinde medicamentorum, maximè à nobis exhibitorum rationes exponam.

Hi autem *Nephritide* loborarunt.

1. *Ægrotus*.

D. *Dryden* Presbiter Eccleſiæ Eboracenſis, mediæ ætatis vir, ex pluribus menſibus ſanguinis mictione miſere affectus eſt, maximè ab omni equitatione, aut vehementiori corporis motu: item calculos innumeros, ferè arenoſos, (& in iis fuerunt, qui ſeminum coriandri grana implebant) excernere conſuevit, huic etiam frequentiſſimè mingendi cupiditas.

Is autem multa à multis fruſtra ſumpſit: tandem hoc remedium à me feliciter præſcriptum eſt [℞. *ſem. & rad. pœoniæ maris*, *agarici*, *vitrioli Romani*, *mithridat. an.* ʒj. ℔. *conſeruæ roſ. rubr.* ℥iij. *Syrup: è. roſis q. ſ. f. Electuarium.*]

Convaluit & à ſanguenis mictione & à Calculo.

(*a*) *T. P. l. 5.*

2. *Ægrotus.*

D. Breeden de Pangburne, unus è Parliamento Jacobi Secundi Regis, ſexagenarius, ex vehementi ſaltatione in uno & dextro pede per hortos ſuos, quod exercitio aliis ſæpius certare conſuevit, ſanguinem minxit.

Huic malo curando ei pluries ſanguis è brachio miſſus eſt: aquas *ferratas* ſumpſit; aliaque plurima medicamenta fruſtrà ab aliis atque aliis medicis adhibita ſunt.

Poſt ſeſquiannum autem hominem in hac conditione inueni. Sanguinis plus minus ab aliquot ſeptimanis quotidie mingebat, non ſine urinæ ſtillicidio tumor ingens & durus in abdomine contra renem dextrum; item dolor continuus in dorſo: ſummus ardor in imo abdomine è regione renis dextri: *vena* abdominis externæ ejuſdem lateris *varicoſa* & præter modum tumidæ; habitus corporis qualis in Leucophlegmatia: multùm ſitiebat: parùm dormiebat. Denique huic coxendicum ſtupor, & ſumma crurum imbecillitas.

Huic autem malo ſic auxiliandum cenſui (*R. Mithridatii ſine opio confecti* ℈j. ß. *G. Tragacanth. aq. roſac. diſſolut* ℈. *ſſ. f. pilul. n. vi.*] ex his unam ſingulis noctibus ſumpſit.

Item. (R. *Aq. hordei* ℔ii. *olei vitrioli guttas vi. ſucci limon.* ℥iv. *C. C. uſti* ʒj. *ſacch. candi albi.* ℥iii. ß. *miſce*; *de quo ad* ℥vj. *bis quotidie propinavit.*

Item (R. *Balſami martis* [*j. e. ſalis martis ex balſamo Lucatelli* ʒj. *optimè ſuper marmor contriti*] *gr. iij. horâ aliquâ veſpertinâ devoravit.*

Ex his autem medicamentis intra diem unum vel alterum multò meliùs ſe habuit.

Poſtremò bis hominem purgavi Hieræ diacolocynthidos ʒj. quod medicamentum facile tulit.

N. B. Quamvis in reliquis mirè à meis medicamentis levatus eſt; adeo ut non amplius ſanguinem mingeret, & optimè dormitet, & ſat benè cibum appeteret, tamen vix ambulare centum paſſus præ mira imbecillitate crurum potuit, aut ſcalas ullatenus aſcendere.

In hoc ſtatu ad tres hebdomadas manſit: tandem nulla amicorum prece prohiberi potuit, quin rus iret ad quinqnageſimum ferè lapidem à Londiniis, ad videndam uxorem moribundam; ex itinere autem (quamvis lectica veheretur) iterum ſanguinem minxit, & aliquot poſtea diebus ex urinæ ſuppreſſione interiit.

Ex diſſectione Ren. dexter. immenſæ magnitudinis inuentus eſt, cancroſus, ad quinquagenta uncias pendebat, atque in eo inuenti ſunt plurimi exigui calculi.

Nequeo ſanè mirari ſatis veterum diligentiam; nam cùm rariſſimum ſit hoc morbi genus, idque mihi ſemel tantùm in Praxi occurrit, tamen apud Ætium ſumma accuratione deſcriptum illud legere eſt.

3. *Ægrotus.*

D. Athins. Quinq agenarius, unus è regni Juſticariis, Eboraci, cùm publica negotia obiturus erat, calculo laboravit, huic in altero Re-

ne dolor vehemens vomuit mingere cupivit, at fruſtra, nam paucam tantùm urinam reddidit, eamque aqueam.

E lenioribus autem medicamentis hæc ſumpſit; nimirum præmiſſo enemate è Therebinthina ex vitello oui diſſoluta in decoct. communi cui vini Emetici ℥iii. adjectæ fuerint, parum efficimus: ideo ſtatim hæc Purgatoria exhibuimus cum diureticis mixta & ſtomachicis. [*R. Elect. lenitiv* ℥ß. *aſſellorum cochineil. an.* ℈j. *ſal. abſinth.* ℈ı. *m. f. bolus, huic ſuperbibat potionem ſequentem. R. decoct. ſenna Gereon.* ℥ii. *ſyr. è. ſpina cervina* ℥j. *ſ. aq. mirab.* ʒvj. *olei amygdalarum dulcium* ℥j. *miſce f. potio.*] bene fecit: calculos enim aliquot albidos cum urina ſubfulua & fœculanta excrevit; & poſtridie publicis negotiis præfuit.

4. Ægrota.

Domina *Bellingham* quadragenaria ſubitò poſt dejectionem vehementi dolore nephritico & ad alteram abdominis partem correpta eſt; vomuit, mox quatuor calculos excrevit cum tantillo urinæ. ab his primis calculis dolore perſeverante hoc medicamentum præſcripſi (R. *Caſiæ recenter extracta* ℥ß. *puto. jalap* ℈. *mercurii dulcis gr.* vj. *olei cinam. gut.* 1. *m. f. bolus*] alios autem multos calculos deinceps per aliquot dies reddidit.

N. B. Horum autem culculorum color *luteus*; figura omnium ſubteres; at non eadem magnitudo: ad grana verò piperis majuſculi; omnium durities inſignis: aliquot ex iis fractis cortex lapideus unus, more ceparum alteri ſuperinjectus eſt; item interior medulla ſimiliter & lapidea, & rufeſcens.

5. Ægrotus.

D. Harduich, mediæ ætatis vir, ex itinere primùm ſanguinem minxit, cum renum dolore; poſt aliquot verò menſes calculos *rufos* exiguos non ſine vomitu & vehementi renum dolore excrevit, item intra annum tertium eodem dolore renum correptus eſt, cum vomitu & calculorum excretione.

Huic ſic præſcripſi [R. *Agarici. pulu.* ℈ı. ß. *jalap pulver. gr.* vj. *ſummitat. hyperici pulueriſat.* ʒij, *vini veteris Rhenani* ℥v. *m. f. potio*] ab ea vigeſies minimùm, dejecit, neque tardè aut cum ullis torminibus aluum movebat; convaluit.

6. Ægrotus.

D. *Aſcough* ſenex calculo ſæpe vexatus eſt, reniſque alterius vehementi dolore, vomitu, ſanguineo mictu, is autem dolor, ante meum aduentum ſine febre ad octiduum manſerat, exhibui ſtatim Caſſiæ ad ʒvj, &c. in bolo, à quo non ſine levamine purgatus eſt; at rediit vehemens dolor; ideo nocte dormituro data eſt *Trochiſc. Alkekengi* ʒj. optimè ſe habuit, poſtridieque manè ſine ullo dolore calculum grandiſculum minxit.

7. Ægrota.

D. *Rhodes* diu multumque renis dolo-

dolore affecta eſt, cum vomitu: multa & enemata & alia remedia data ſunt, à quibus inducias trium circiter dierum habuit, tandem huic dormituræ veſperi *Trochiſc Alkekengi* ʒj. exhibuimus; ea nocte placide quievit, & poſtridie horâ aliquâ pomeridianâ tres calculos majuſculos fere ſine dolore excrevit, convaluit.

N. B. In his Trochiſcis inſunt præter baccas ſolani Alkekengi dictas, & amygdalas amaras, & opium, &c.

8. *Ægrota.*

D. *Legger* quinquagenaria primaria fœmina, diu febre intermittente luctavit, tandem ad me venit, Eboraci degentem: graviter præter febrem Symptomatis hiſtericis affecta eſt, huic adeo Apozema præſcripſi ex Cortice Peruviano, Phyllitide, Ceterac, ruta muraria, &c. Singulorum ad ℥iij. in vino poſt longam macerationem leviter coquend. de eo per aliquot dies ſumpſit; tandem febre victa; vomitu & vehementi renis dolore correpta eſt, calculumque majuſculum excrevit; id quod ſemel tantùm in vita ante quinquennium fecerat, agnoſco autem libens, & expertus jam egregiam vim herbarum capillarium ad affectus uterinos; at ſuſpicor illas herbas non tantùm calculum expellere, ſed etiam ex parte illum ab iis, tanquam materia, gigni; quod rupibus ferè calcariis, locisque montanis uliginoſiſque naturaliter creſcunt, ubi eas plurimum ſucco calcario imbui nutririque neceſſe eſt.

Idem de eodem Apozemate in alia atque alia fœmina, D. *Rooksbie*, &c. obſervavi: unde magis magiſque fidem do jam poſitæ ſententiæ.

D. *Green* Coquus aliquoties calculos à renibus excrevit; at ultimo paroxyſmo, quo me accerſivit ut opem ei ferrem, ex communi conſilio cum D. *Barvvick* collega meo digniſſimo, *dyſuriam* ad triduum paſſus eſt magna corporis jactitatione atque anxietate; in extremis autem cùm penè de hominis vita deſperatum fuerit, ſic præſcripſimus. [℞. *Cantharid. probè toſtarum, tantùm non crematarum* ℈ß. *aq. ſpermatis Ranarum* ℔i. *m. f. hauſtus*,) paucis horis elapſis urinam ad quatuor minimum libras reddit, & unà plurimos calculos, convaluit.

Hi autem Calculo Veſicæ laborarunt, renibus forte in pleriſque non integris.

9. *Ægrotus.*

D. *Ramſden*, mercator Eboracenſis, mediæ ætatis vir, ex patre calculis miſerè afflicto natus, & ipſe renum & veſicæ calculo à multis retro annis vehementer laboravit. item ejus filius unicus trriennis calculo correptus eſt, & ſuctione tandem à penè pueri grandiuſculus calculus exemptus eſt. graviſſimis autem ſymptomatis malum in dies & moleſtius & periculoſius fit; nam ſanguinem ſæpius minxit; modo dyſuria, modò lumborum contra renes dolore, horrendum! cruciatus eſt: ſæpenumerò verò calculos ferè aſperos, & inæqua-

le

les excrevit, tum albidos, tum flavos hordei grani magnitudine.

Tandem verò ab equitatione primùm obſervavit ſe humorem quendam albidum tenacem cum urina reddidiſſe; is autem humor præ lentore ſuo matulæ fundo adhæſit, nec facilè cum urina effundi potuit; & interdum ad plures uncias diei unius ſpatio excretus eſt; neque unquam ſine dolore excerni potuit; propter virgam [putà] inflammatam & acrimoniam fracidæ, & marceſcentis urinæ; nam vetuſtatem redoluit, etiamſi noviſſimè fuerit reddita.

Sanè hunc hominem, cùm primùm medicinam facerem, curavi; mihique adeo ex propria experientia minus notæ eſſent medicamentorum vires, illud equidem unum totis viribus efficere conatus ſum, ſcilicet ut materiam iſtam lentam aut minuerem, aut liquefacerem, quo minore cum dolore per urethram exire poſſet.

Neque aliud magis profuit, quàm *mercurius dulcis ad gr.* VI. *ex pulver. jalap.* ℈j. exhibitus: quippe eo & alvus diu liquefacta eſt, & materia lenta & mucoſa in grumos farinaceos diviſa eſt: ac ſic multò melius ſe habuit & ratione dyſuriæ, & minus frequenter mingendi cupiditate vexatus eſt: tandem verò maxima ex parte deſiit prodire iſte mucus, at fœtor urinæ uſque permanſit, etiam cùm cætera ſanus ſibi viſus fuerit.

Poſt menſem verò ex frigore & cruditatibus eodem muco mirè viſcido tentatus eſt.

Tum verò hominem ſic purgavi (*R. Rhei Torrefacti* ʒß. *Therebinth. Venet. ad duritiem coct. & pulveriſat.* ʒiij. *f. Pulvis: detur ex hauſtu ſequenti. R. mellis deſpumati* ℥j. ß. *aq. ſperm. ranar.* ℥ij. *miſce.*)

Urina autem quæ antea aquea fuit, jam ex rheo intensè colorata eſt, eique ex Terebintha odor ſuavis conciliatus eſt, at poſtridie idem urinæ pallor atque idem fœtor redierunt.

Porrò, ex ſemicupio, in quo ſemel tantùm ad mitigandos dolores demiſſus eſt, involuntaria mictio ſequuta eſt, idem obſervavi ex uſu opii.

Rurſus, ex mercurii dulcis aucta doſi ad gr. x. & pro ſecunda vice dato, idem effectus ſequutus eſt, ut ſc. mucoſæ urinæ materia in exiguos grumos incideretur & matulæ fundo vix amplius adhæreret: at propter ſtimulatum anum & ex conſenſu communi cum ſphinctere veſicæ, diarrhœam plurium dierum, imò ferè integri menſis induxit, item aphtæ in ore & faucibus ortæ ſunt.

Cùm verò levi febricula ſub eo malo corriperetur, venam in brachio incidimus: ſanguis autem miſſus & refrigeratus, craſſa pelle albida contectus eſt.

Tandem ex communi conſilio aliorum mecum Medicorum & Trochiſci, Alkekengi & emulſio cum ſeminibus frigidis minoribus cum decocto Symphyti majoris, &c. præſcripta ſunt.

Ab his autem remediis calculi multi parvi, ſed *albiſſimi*, qualis color fuit emulſionis, excreti ſunt; item poſtridie rediit urina mucoſa & lenta & dolor vehementer auctus eſt, & urinæ difficultas: ideo abſtinuit à præ-

præſcripſi medicamentis: itaque ſpiritus ſalis Armoniaci cum Gummi ammoniaci deſtillati ad guttas vj. ter quotidie ſumpſit ex aquæ ſpermatis ranarum hauſtulo.

Ejus autem medicamenti poſt aliquot dies effectus erat, ut urinæ malus odor, ferè ſubtalus eſt, & ejus ſedimentum jam bona ex parte ſimilagineum, candidius & leve factum fuerit.

Rediit autem appetitus, & ex uſu ſalſamenti veteris, apud noſtrates *Ling*. dicti, alvus ſubitò compreſſa eſt, & urinam rurſus continuit. cæteraque omnia incommoda mirificè levata ſunt præter unicum in urina fœtorem, neque amplius urina viſcoſa.

Hic autem vir, tolerabilem valetudinem conſequutus, Eboraco Londinum ſe contulit, ubi à chirurgis, ejus artis peritis examinatus digitis in anum immiſſis, calculus ad oui magnitudinem compertus eſt.

Illud ſedulò autem notavi, medicamenta leniter diuretica, & Renum dolorem ſupra modum intendiſſe, & ſi è valentiſſimis fuerunt, & Teſticulorum, ipſiuſque urethræ, & glandis, ad exitum, inflammationem & rubedinem excitaſſe.

Ab eo tempore, quo Eboracum rediit; nihil, quantum ſcio ſumpſit; certè unum vel alterum annum vixit, ſed graviter decubuit, nec calculum ullum poſtea excrevit.

Tandem neſcio cujus ſuaſu, unciam unam Guttarum dictarum à *Goddard* autore, à Londino nactus, ad ejus ℥ß. in aqua parietariæ bis aut ter in die ſumpſit. hoc autem medicamentum (ut poſtea didici ab ipſo Rege Carolo Secundo, qui à vidua Goddard magno pretio ſecretum redemit) nihil aliud fuit, quàm *ſpiritus* ſalinus volatilis à *ſerico crudo* vi ignis elicitus, at tanta erat ejus malitia in optimo viro, ut biduo à ſumtione, ſanguinis mictu, & diris cruciatibus, correptus, miſereque convulſus, diem ultimum obiit.

Sub eo tempore in eadem urbe duo ſenes, metallorum fuſores, ex calculo à plurimis annis decumbentes [*Smith* unus appellatus eſt, alterius nominis oblitus ſum) convulſi perierunt, potione ſpiritus Terebinthinæ, ad ℈ij. aliquoties exhibiti, unde inflammatio imum ventrem ex toto occupavi, in Gangrænam protinus mutata, hoc medicamentum ſuaſu cujuſdam Agyrtæ chimici ſumpſerunt, quorum alterum, ſuper pontem habitantem, prece viduæ, diſſecui.

10. *Ægrotus.*

Illuſtriſſimus Baro D. *Fanshavv:* Puer novennis, calculo veſicæ ab aliquot annis laboravit, illum *Sandbeck* vidi, villam amœniſſimam D. Comitis de *Caſtleton*, dum ibi ejus matri decumbenti advocatus ſum.

Hujus autem pueri urina, inſtar ſeri lactis recenter concreti, turbida & grumoſa erat: item in fundo ejus reſedere grumi albiſſimi, verè caſeoſi; ejuſque urinæ odor ipſiſſimus qui caſei recentis: is autem puer, ex præſcripto Medicorum, quotidie lac aſininum bibere conſuevit, ex ejus verò veſica poſtea calculus feliciter exectus eſt Londini.

Illud autem ex hoc caſu conſtat, ſc. la-

ſc. lactearum venarum imbecillitatem, eaſque officio ſuo non rectè fungi quòd [cœtera ſanus puer] odorem & ſubſtantiam fracidi caſei ejus urina exhibebat; aliter multo, quàm in integris etiam puerulis lactantibus, quorum urinæ ſuus odor & conſiſtentia eſt.

II. *Ægrotus.*

D. *Little* Prætoriæ cohortis eques, Eboraci tum degens mediæ ætatis vir, ex equitatione, primum urinæ difficultate correptus eſt: mox ea ferè ex toto ſuppreſſa eſt cum vehementi dolore circa pubem & in ipſo penis itinere.

Cum urina vero exiit mucus quidam albidus, viſci inſtar tenax, matulæque fundo pertinaciter adhærens item ejus odor fœtidus, qualis ex urina veteri.

Ob vehemens verò malum ſæpius animâ defecit, & miſere convulſus eſt.

Hæc autem ante meum aduentum, ſtatim oleum amygdalarum dulcium leniter tepefactum, injiciendum veſicæ præſcripſi, cum bono eventu, deinde hoc medicamentum exhibui devorandum (℞. *mercurii dulcis gr. iv. pulu. jalap.* ℈j. *Caſſia* ℥jj. *f. bolus)* à quo aluus ſepties mota, dolores levati ſunt; nocte Troch. Alekekengi ℥j. dati. Verùm poſtridie & ſanguinem minxit & aliquam multos majuſculos calculos albidos excrevit, alioſque per aliquot dies: calculis autem excretis & iſte mucus exire deſiit: convaluit: hunc fortè hominem Noſocomio militari Chelſienſi ſuperiore anno vidi, beneficii mei non immemorem & (ut mihi narravit] poſt viginti annos, calculos quod attinet, ſanum.

12. *Ægrota.*

D. *Hedley*, in Vicinia Leedes, oppidi agri Eboracenſis degens, quinquagenaria, admodum obeſa, ex multis annis *calculi cujuſdam arenacei* excretione vehementer cruciata eſt. Ii autem calculi ipſum *Saxum molare* noſtrum arenaceum valdè referebant; nam *ex arenis majuſculis Cryſtallinis, inter ſe coagmentatis* in calculos majuſculos conſtabant, interdum verò ſolidos, interdum ſolutiores eos, quotidie, haud modica quantitate cum urina reddebat.

Hæc autem Symptomata præter calculorum excretionem paſſa eſt, cordis palpitatione, aſſiduam mingendi cupiditatem, lumborum & veſicæ dolorem, urinam aqueam, cibi inappetentiam, &c.

His autem malis ſic occurrendum eſſe cenſui, (℞. *Lingua cervina, Trichoman. an* ℥j. *macis* ℈ß. *f. pulvis ſubtiliſſimus, detur ex aq. hordei hauſtu, poſt horam infuſionis, ter quotidie*) poſt 4. dies non amplius calculos reddidit; urina jam fulva, qualis ſanorum cum ſedimento albido, quod ferè defuit ante: ad aliquot amplius dies iiſdem medicamentis, at alia atque alia compoſitionis ratione, uſa eſt; præter opinionem convaluit.

Reverſa autem ad ſuos, rurſus calculorum id genus excretione correpta eſt: iterumque ad me Eboracum venit: atque, iiſdem medicamentis ſimiliter ſumptis, convaluit.

Huic domum redeunti uſum cereviſiæ præcepi tantummodo ex aqua fluminis, & non putei, ut ante conſueverat, confectæ: nam non ſine ratione arbitratus ſum, aquas puteales horum cal-

culorum materiam, ut pote ſuccum lapideum, in ſe continuiſſe.

13. *Ægrotus.*

D. *Freeſtone* de Hornecaſtle, micturitione admodum doloroſa & frequenti, cum viſcoſa materia matulæ fundo adhærente, correptus eſt: niſi tamen erectus mingere haud potuit, ut multoties per noctem mingendi causâ è lectulo ſurgare coactus ſit. Diu vitam ſic miſeram traxit, huic ſic præſcripſi. [℞. *Balſami martis*] i. e. balſ. Leucatell. & ſalis martis an: [℈j. *f. pilula ſive bolus, quem ſumat nocte & tantundem mane.*] quo per triduum ſumpto non amplius cubitum per noctem reliquit: ſed facilè reſupinatus in lecto mingere potuit, item huic minor dolor in Urethra & extremo pene.

Item (℞. *Aq. ſpermatis Ranarum* ℔j. *C. C. uſti in ſubtiliſſimum pollinem contriti* ℥j. *gummi Tragacanth.* ʒj. *miſce hujus bene conquaſſati* ℥iv. *ter quotidie bibat.*]

Item [℞. *Balſami veneris* ℈j. *dividatur in ſex doſes*) has autem per triduum ſumpſit ſingulis diebus mane: à quo alvus die tertio leniter mota eſt. Omnino melius ſe habuit, rurſusque abiit, neſcio an hic æger calculoſus fuit, nam in adverſariis noſtris de calculo nihil ſcriptum inveni.

14. *Ægrotus.*

D. *Lane.* Divi Laurentii in Urbe Ludi-magiſter, ex tribus circiter annis, Urinæ ſtillicidio vehementer cruciatus eſt. Item plurimos calculos excrevit. Huic autem mingendi cupiditas bis aut ter aut pluries in hora, die noctéque: alvus firma: urina fœtida & viſco quodam referta, item doloris acuti ſenſus in ano, & circa pubem.

Huic autem ſic præſcripſi. (℞ *Succi hypociſtidis glycyrrhizæ ana* ℈j. *mithridatii ſine opio* ʒj. *Gummi Tragacanth. aq. ſp. ranar. diſſolut.* ℈jj. *CC. uſti* ʒß. *miſſa f. pilul.* vjjj. *ex* ʒj. *maſſa harum pilularum unam veſperi atque alteram mane quotidie ſumat.*)

N. B. Tertia nocte ab iis ſumptis ter tantùm minxit; at quotidie alvus bis aut pluries ſoluta eſt. Ab eo autem tempore ad dies ſeptem tantùm bis aut ter in nocte minxit & placidè dormivit, & mirificè levatus eſt; meque opium ei dediſſe putavit: imò planè ſe convaluiſſe affirmavit; adeò dolor mitigatus èſt præ eo, quem ante meum adventum ſentire conſuevit, at potioni, præ ſiti, contra meum præceptum indulgere voluit. Unde rediit mingendi frequens cupiditas, & remediis abſtinuit.

Alios autem multos calculoſos omitto, quibus hæc medicamenta in micturitione ſive mingendi importuna cupiditate profuerunt: neque aliud malum gravius eſt, ex iis quæ humano generi contingunt; imò omnium perhibente Plinio, ex deciſione veterum Medicorum, longè graviſſimum eſt ſtillicidium urinæ.

15. *Ægrotus.*

D. *Spaey* ex multis annis ſanguinem mingere conſuevit: Interim plurima intervalla optimæ ſanitatis habuit, eoque malo vacuus. Tandem verò mucum quendam ſive Pituitam vitream, viſcidamque reddidit, fundo

Digitized by Google

matulæ pertinaciter adhærentem: jamque urinæ odor fœtidus, ejuſque ſtillicidium moleſtum; at à mictione in extrema penis glande ſæviſſimus dodor.

Huic ſic medicinam feci. *Trochiſcos Alb. Rhaſis* ex aq. ſperm, ranar. in penem injici feci.

Item (℔. *Merc. dulcis* ℈j. *Elect. lenitiv. mithridatii an.* ℈jß. *f.* *Bolus veſperi detur)* mane alvus ſoluta eſt mannæ potione.

At his medicamentis, calculos plurimos excrevit albidos, leves, anguloſos. Symptomata ex bona parte ſublata ſunt.

16. *Ægrotus.*

D. *Montege*, ſexagenarius & amplius; optimus vir, calculoſus cum urina mirè viſcida; huic viſcoſitati urinæ ter remedia præſcripſi, & toties ex ea admenſem minimum convaluit: Scil. [℞. *Aq. ſimplicis limacum, ex lacte deſtillata* ℔ij. *C.C. uſti & in tenuiſſimum pollinem cont.* ℥j. *ſacch. cand. alb.* ℥ß. *miſce. Hujus probè conquaſſati & turbidi* ℥iv. *ter quotidie potavit)* Item ℞. *Penis viridis teſtudinis furno ſiccati* ℥ij. *Hujus pulveris ad* ʒj. *alternis diebus ſumpſit ex eadem aqua*: At ex recidivis frequentibus, mali vitæque pertæſus, in lithotomorum manibus, tertio à ſectione die, objit.

Verùm ægrotorum & mihi & tibi fortaſſe Lector ſatis ſuperque eſt: ad medicamentorum verò rationes explicandas, quorum præcipuè causâ hæ narratiunculæ ex adverſariis noſtris tranſcriptæ ſunt, propero. Simplicia autem medicamenta calculo maximè accommodara, ſivè *ſpecialia adjutoria*, ut Cœlii Aureliani verbis utar, hæc ſunt, nempe, quæ in quatuor claſſes commodè redigi poſſint.

Prima autem & præcipua *Claſſis* eſt eorum quæ ex *Inſectis* animalibus oriuntur.

Penis Teſtudinis viridis toſtus. Margarita. Conchyliorum teſta, & cruda, & cremata. Millepedes ſive Aſelli. Scorpionum, Cantharidum, Cochineil, lumbricorum terreſtrium apum, formicarum naſcentium cinis. Coccos baphice. Spongia Bedegaris ſive Roſa Sylveſtris mel. aq. ſpermatis Ranarum, cochlearum terreſtrium. Jus conchyliorum marinorum, ſericum, ejuſque ſpiritus deſtillatus.

Hæc autem omnia mirificè calculcs expellunt; idque communi ferè virtute præſtant, nempe ſeptica, quâ vehementer corrodunt, ſtimulantque ductus viſcerum excretorios, præcipuèque majores Renum & veſicæ.

In horum autem aliquibus ea vis tanta eſt, ut illa cruda ſumere; nemo impunè ferre poſſit, quin Sanguinem quoque cum calculis effundat, contractionesque nervorum patiatur. Ideo torrenda ſunt, ut igne miteſcat vis illa ſeptica, ſalinis particulis acrioribus ex bona parte evaporatis.

De horum autem aliquibus privatim differere lubet. De millepedis audi *Scribonium Largum* † Aſellos quinque ex aquæ cyathis tribus ſuffundere [ſ. infundere] & per urinam extrahere lapides certum eſt. Tanta erat de his animalculis experientia apud veteres.

Hic autem præterire nolo, quod olim *ediderim, nempe ex *multipedarum* genere eſſe *ſpeciem* quandam apud nos non infrequentem in ſepibus, teretem, lon-

Llll 2

† *Comp.* 151. * *Act. Philoſ. Lond. N.*

longiuſculam, ad digitum puta; quam ſi conteras naribuſque protinus admoveas, eos tanto odore ſulphurulento & corroſivo percellit, ut multo mitior ſit odoratus ex integra uncia ſpiritus urinæ deſtillati.

Haud diſſimilis verò odor è *Formicis* crudis contritis prodiit, maximè ab ab *Hippomyrmecis* noſtris, conſule nares.

Pulvis autem *Lumbricorum terreſtrium* toſtorum ſalſedo inſignis eſt.

Margaritarum verò & Conchyliorum crematorum calx ſale ſupra fidem abundat, teſte Leeuvvenhoekio.

Vis autem ſalina è ſerico evaporata apud noſtrates notiſſima eſt, ſub nomine. (*Goddards drops.*)

Cantharidum, apum, formicarum, Scorpionum vis ſeptica & exurens, ab illorum animalculorum effectibus ſi viva aliquem pupugerint, cutive admoveantur, neminem latet.

Idem cogita de *Cocco baphicâ ſpongiâque* dicta *Roſa Sylveſtris*, quæ ex Apiculis conficiuntur fœturæ gratia.

Neque ob aliam rationem Gallæ, (ut id hic obiter dicam) tanti uſus ſunt, ad lanas ringendas aliave, in arte infectoria, niſi quod Inſectorum mera opificia ſint, eorumque excrementis & veneno ſeptico penitus imbuantur, at pergam ad ea quæ reſtant.

Cochineil verò medius ſtatus eſt alicujus ſcarabæi, Indici, i. e. Cantharidibus congeneris; at multò mitioris virtutis.

In hoc autem cenſu ſunt *Cicadæ*, ad calculoſos commodæ; vide *Aetium*, nempe *Inſectum* quoddam ad Scarabæos accedens.

Cochleæ autem maximè earum cervices, ubi organa generationi dicata, ut veſicam & penem mirificè afficiant, diximus in prima exercitatione ex *Petronio*.

Idem puta de pene Teſtudinis viridis, Ranarumque aqua ſtillatitia, magna equidem volumina non affecto; res tantùm attingo, earumque virtutes quaſdam communes indicare contentus, ut in ſingulis admiratione dignam quandam vim ſepticam & urentem, vehementer adeo ſtimulantem ductuum excretoriorum; privatim verò renum & veſicæ, mecum agnoſcas.

His autem annumerari debent inſectivora quædam animalia, propter victus rationem, calculis expellendis idonea. Tales ſunt Aves quædam ut Hirundines, ille Regulus ſive Paſſerculus quidà Troglodites, noſtratibus *a Wren* dictus, de quo conſule Aetium.* Hanc autem Aviculam ad calculoſos ſummè, efficacem, magna accuratione deſcribit, ejuſque condiendi exhibendique modum. Naturalem autem, inquit, vim omnino admiratione dignam habet, itaque ſale conditus & crudus in cibo acceptus morbum perfectè ſanat: & novi adeo quoſdam ab ejus uſu nunquam amplius ab affectione vexatos: & infra, de cauſa tantæ virtutis rectè judicare videtur. Arbitror, inquit, & Sanguinis iſtius aviculæ naturam quiddam in ſe complecti, quod minimè vulgariter proſit, cui amplius ſtercoris efficacia accedit; ac revera & in Sanguine & in ſtercore inſectorum, quibus veſcitur, vis ſeptica inſignis eſt, ſecunda autem claſſis ſit ex animalibus vel *frigidis*; nempe oſſa cremata in capite

* *Tetr. 3. Sermon 3, c.* 11.

capite Tubeтonis, Aſelli piſcis, ſimiliumque: hæc quidem parem virtutem habent cum conchyliis crematis, & ob eandem rationem, quod in calcem ſalinam ſimiliter comburantur, vel *calidis*; ſcilicet Tunicæ interiores Ventriculi Gallinæ, & ſtercus album ejuſdem, item cinis corticum ovorum adustorum: atque illa eandem facultatis ſuæ expulſivæ rationem habere videntur cum ſuperioribus. Nam Tunica illa tanquam cornea eſt: albumque ſtercus & urinoſum, & ipſum cortexque ovorum ad teſtaceum genus quàm proximè accedunt.

Tertia verò claſſis ex herbis diureticis ferè eſt ut Terebinthina, Balſamum Judaicum, Peruvianum, Copivi &c.

Omnia autem Terebinthinata vehementer urinam movent, quòd cuti admota corrodant: neque vim ſuam emplaſticam, niſi uſtione quadam exuerunt. Etenim quatenus vulneris carnem putridam marceſcentemque exedendo abſtergeant; viva interim, quæ ſubſit, in cicatricem commodè nutritur.

Ex illa autem corroſione calor ac inflammatio oritur: unde ductus urinæ majores ad vehementem contractionem, expulſionemque ſtimulantur.

Porro in hac claſſe numerare licet Tartarum ex vino, ipſumque vinum album acidulum, vel per ſe, vel ſulphure, more Gallorum, vel ex Gypſo, more Hiſpanorum conditum: item ſuccum limonum: Balauſtia ex granatis acidis ac Sylveſtribus: atque hæc omnia herbarum ſale eſſentiali dicto, & utrinque mucronato, tenuiſſimis acutiſſimiſque particulis conſtante abundant, quo majores ductus renum & veſicæ continuò laceſſantur.

In hac quoque claſſe & *Legumina* habentur, præ reliquis vero *cicera rubra* decantantur ob acrium flatuum copiam: nam hos mirè excitant; forte materiam iis non paucam adjiciant, ita velut mantiſſâ quadam additâ ferociam quandam flatibus, in corpore præ exiſtentibus; præſtant, eoſque per Renes tranant. Quàm vehementer autem penem, eoſque ductus afficiant, ſcire licet ex teſtimonio Veterum: quos adi. Igitur veriſimile eſt conferunt & flatus excitantia, quod illas partes diſtendere & expulſione ob acredinem promovere apta ſint.

Poſtremò ad hanc claſſem pertinent nuces avellanæ, amygdalæ præcipue amaræ: hæc autem medicamenta lenire potiùs videntur quàm expellere; adeoque inter anodyna cenſenda ſunt: at amaritudo amygdalarum aliud ſuadet.

Reliqua autem olea dulcia iter expediunt, lubricando. Sanè hujuſmodi olea vere pinguia ſunt, nec concreſcere apta; perinde ut alibi de oleo lini, nucum juglandis, & Papaveris à me dictum eſt.

At pereunt, inquies, iſtiuſmodi virtutes à concoctione: ſcilicet ſuccus, puta citri, ex prima digeſtione acorem ſuum amittit; minimè verò: ſi rectè ſe habeat aliquis & dolore vacuus ſit, ita eſſe concedo: ubi autem adeſt Nephritis, ac horrenda illa à veſicæ renumve calculo ſymptomata, digeſtio ex bona parte ceſſat, corporis habitum medicamenta tantùm non integra pertranſeunt, inque venas viſcerum excretorias promota, parum mutata egrediuntur.

diuntur, ita in maximis calculi doloribus is ſuccus v. c. ſubcrudior vim ſuam extenſivam in ipſis tenum glandulis vehementer exerit profectò in ægris Renes, ut & omnia alia itinera tam citra quàm extra ſanguinis curriculum magis aperta ſunt, ac laxata; unde virium medicamentorum mira retentio & celerrima trajectio.

Ad *Quartam* autem ac ultimam Claſſem pertinent à metallis medicamenta: ſcilicet corallium; lapis Judaicus, nitrum Veterum, ſpiritus ſolis vitrioli, ſulphuris, ſal prunellæ, aquæ medicatæ, vel acidulæ, fertatæ, calcariæve, vel mixtæ ſcilicet muriaticæ, calidæ, frigidæque, mercurius dulcis. Atque ex his fere medicamentis vani homines Lapidum renum & veſicæ non expulſionem tantùm, ſed & fractionem comminutionemque vehementer jactitant.

Aſalibus certè metallicis, fateor, ob ſtimulum & ſummam acrimoniam vehemens contractio majorum ductuum & lapidum expulſio exſpectanda eſt: idque Veteribus probè cognitum eſt ex multiplici experientia; quos conſule unum aut alteram tantùm inſtantiam exhibebo.

Nitri victoriati pondo, ex vino, in arenam Soluit lapidem, Scribonio Largo Autore. †

'Aquæ calidæ quæ ſunt Tuſciâ *Ferrata*, mirificè remediant veſicæ vitia; appellantur item *veſicaria* quondam Milonis Gracchi, Prætorii hominis optimi ad quinquageſimum lapidem reddentis eodem *perhibente.

Iis qui veſicæ lapidibus afficiuntur erunt aquæ eligendæ *ſalſæ*, vel quæ *Nitri* habeant qualitatem, ut apud *Tenariam* Inſulam, quæ potandæ & lavacro adhibendæ ſunt ita Cœlius Aurelianus.

At in labefactatis calculo renibus & veſica, maxima opera danda eſt, ne quid metallicorum, aquarumve medicatarum nimis exhibeatur. Etenim fortiter licet calculum expellant, tamen propter imbecillitatem iſtarum partium metus eſt, ne & ipſa quoque remedia ibidem concreſcerent in lapidem, cùm ipſiſſimam lapidis novi materiam in ſe contineant: ſcilicet & ſalem & ſuccum lapideum, id quod vehementer moneo, ſæpiuſque dicendum eſſe putavi.

Huic autem noſtræ ſententiæ favet 'illud Hippocratis præceptum; qui ſa'nus eſt ac valet, is * nullo habito diſ'crimine, ſemper eam aquam bibat, 'quæ adeſt. Qui verò *morbi cauſa* (puta 'alculi] eam, quæ maxime conveniat, 'bibere volet, is ſanitatem conſeque'tur.

Item alibi; calculis maximè tentantur & renum morbis qui *aquas, ſalſas* (i.e. medicatas,) bibunt.

Ejus autem rei rationem reddit; 'ſcilicet aquæ quarum Fontes in ſa'xoſis locis ſunt, *dura* ſint, neceſſe eſt: 'aut ſi ubi aquæ calidæ exiſtant, aut '*ferrum* naſcitur aut *ſulphur*, aut *Ni'trum*.

'Etenim aquæ ſalſæ, nitroſæ, ferra'tæ, ſaxoſæ *indomita* naſcuntur & co'qui nequeunt ſunt tamen naturæ quæ'dam & *morbi* quibus tales aquæ po'tu ſunt commodæ, i. e. ventri'bus mollibus & humidis & pitui'toſis; iis duriſſimæ aquæ & coctu 'difficiles & aliquantulum ſalſæ ac'commodatæ ſunt.

Profectò

†*Comp*.153. * *Comp*.146.

*Taral. *P.l.5.* † *Lib.* de *Aere locis, & aquis*

Profectò illud ſæpius vidi, ex iis qui animi tantùm cauſa aquas noſtras medicatas biberunt, quoſdam inter ipſa remedia nephritide primùm correptos fuiſſe, & calculos excreviſſe; quos ex aquis iſtis putreſcentibus [ità omnes aquæ medicatæ meritò, ut ex ſupra narratis ſatis oſtenſum eſt, exiſtimandæ ſunt) ortos fuiſſe nullus dubito, cùm in renum pelui aut ureteribus nulla arenula majuſcula, vel momento conſitere poſſit ſine vehementi dolore, non magis quàm in aſpera arteria vel minima mica panis potà ſine gravi Tuſſi.

At, inquies, nulla fere aqua ſucco petreſcente prorſus vacua eſt, atque adeo hoc nomine nobis noxia foret. Quid igitur indulſit natura humano generi præ reliquis animalibus! libenter accedo pleraſque aquas, certe quatenus ſucci petreſcentis participes ſint, non uſque adeo tutas eſſe.

Atque idem olim nobis exhibuit. Hippocrates. * Qui magnis fluminibus bibunt, in quæ alia flumina decurrunt, & de ſtagno in quod multarum &cujuſvis generis aquarum riuuli decurrunt: quippe aduentitiis [per fiſtulas plumbeas putà) aquis aluntur, quæ ex longo interuallo deducuntur, & calculo maxime tentantur, & renum morbis ac urinæ ſtillicidio &c. ſcilicet quia ex iis mixtis aquis aliæ ſalſæ ſunt, i. e. medicatæ.

Idem quoque nobis abundè manifeſtatur, ex aquis pleriſque noſtris coctis, tam fluviatilibus, quàm marinis: videlicet in fundo lebetis lapidem quendam calcarium, lapidis alicujus fiſſilis more, adhærere.

Providentia tamen Divina admiranda eſt, vel ob hoc commune beneficium omnibus animalibus conceſſum: atque homo ſolus culpandus eſt, ſi eô non rectè uſus fuerit ex intemperantiâ: ſi quidem noluit natura uſpiam deeſſe materiam animalium teſtis oſſibuſque generandis, nutriendis, firmandis.

Igitur, ſuadeo, memor ſis admonitionis illius Hippocraticæ, ſupra poſitæ; nempe de aquis non ſolicitus ſit ſanus; at qui calculo puta laberet, aquis petreſcentibus abſtineat, certe de iis admodum parce, cauteque bibat ne juſtas intemperantiæ pœnas luat, atque hæc hactenus; antequam verò manum de hac Tabula auferam, illud quoque Hippocraticum de aquarum vitiis verbo conſiderandum non alienum erit; nimirum, Pravæ ſunt *aquæ* omnes, quæ ex *nive & glacie* fiunt: ubi enim ſemel concreverint, non amplius ad priſtinam naturam redeut. Hinc, inquit, Urinæ ſtillicidium & Herniæ an quòd ex frigore intenſo eadem particularum petreſcentium concretio metuenda ſit, ac ex coctione? ſanè conſtat experientiâ, & ex obſervatione, olim edita, D. Johannis Raij inter principes hujus ſeculi philoſophos, mihique veteri amicitia conjunctiſſimi ab hyeme duriſſima, & à longa aquarum congelatione ætatem maximè morboſam ſequutam eſſe.

Verùm cùm nivatæ aquæ ad ſe nunquam redeant: tamen cur eædem aquæ Fluminis alicujus, Thameſis noſtri puta, toties putreſcant & ſuaves denuò ac potabiles fiant, inquirere luber; certè ad Indiam Orientalem navigantes experiuntur, iſtam aquam ferè intra Tropicos & ſub linea Æquinoctiali ſupra

* *Ibidem*

pra modum fœtere turbidamque fieri: mox limpidam reddi & bene olere, item eandem aquam iterum fœtere & turbari in reditu ad nos; denuò purgari à fœcibus & à malo odore, imò interdum ſub hac mutatione illam ardeſcere ad candelam admotam, inſtar ſpiritus vini, dolio aperto exhalanteque.

Hujus equidem rei rationem ſic intelligo, ſcilicet omnem aquam fluviatilem plus minus Inſectis refertam eſſe; quod microſcopio adhibito extra dubium ponitur hæc autem animalcula, quòd noſtratia ſint, ſub ardoribus pereunt,unde aquæ tantus fœtor: ubi verò iſta putredo è beſtiolis corruptis in fundum dolii ſubſederit,convenitque aqua fit limpida odore malo vacua. Rurſus in Indiâ eadem aqua novis Inſectis Indicis repletur, quæ tamen in reditû ſimiliter moriuntur, unde novus fœtor ac aquæ turbatio; iiſdem quoque rationibus aqua ad claritatem ſuam ſuavitatemque redit.

Ad ardorem verò & inflammationem aquæ iſtiuſmodi quod attinet, ab inſectorum quoque putrefactione, id commodè oriri poſſit, perinde ut flatus inteſtinorum per anum emiſſos, & ab alimentorum coctione putredinoſa ortos, flammâ admotâ ardere, notiſſimum eſt: atque ita expoſui, quàm breviſſimè potui, medicamentorum ad calculos maximè accommodatorum cognatas virtutes, earumque rationes & uſus ex Veterum ferè diligentia fideque.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

INTEGRI

PROCESSUS

In MORBIS ferè omnibus CURANDIS

Quibus acceſſit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO.

Unà cum quamplurimis Obſervatu dignis; EDITIO *noviſſima* plurib. ARTICULIS Aucta.

Nec non

DE PHTYSI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR.

SPecimen habes Praxeos eximiæ, in dilectiſſimi filii M. D. uſum, cautè & diligenter excogitatum, ſua ipſius manu conſcriptum, mihi autem pro familiaritate iſta qua omnes excepit, conceſſum à Cl. Sydenham, *Viro ſanè cui vix ætas ſuperior parem dederat, vel poſtera datura eſt, non modo in arte ſua mirâ ſagacitate, & ingenii acumine ſingulari, conſpicuo: ſed & probis moribus, & in humanum genus, ſtudio & amore inſignibus adeo, ut apud omnes ſummum ſui reliquerit deſiderium: Cujus præcepta licèt animo meo & imo pectore infixa ſint, ne tamen forté fortuna in mei ipſius & ægrorum detrimentum excidant memoriæ parum fidæ, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impreſſis, ut amicis quoque inſervirem. Neſcio autem quo pacto in lucem irrepſit publicam inter* Miſcellanea Curioſa *ſuperioris anni Norimbergh editum, ſed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo veſtitum ut tibi ſit in quovis loco paratum; figmentis cerebris vanis & futilibus ſciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypotheſi placida ſolidis ut videtur rationum momentis undequaque conſtipata ſuperbiens; humile autem & modeſtum accuratè morbos depingit, & accura-*

Mmmm *tius*

tius adhuc medetur; in id ſolum ſollicitum innoteſcat quod natura faciat auferat. Et ſi verum loqui liceat, modo partium ſitus noveris, pateant tibi per Symptomata ægritudines, (quod aſſidua ediſcas obſervatione) ſcias deinde veram & genuinam medendi methodum per diætam & Pharmaciam adhibere, faliciſſimus eris practicus, & tibi & infirmis optimè conſules. Parum interim tua refert utrum Alcali peccet an Acidum, num in Spiritibus Animalibus, an in ipſo ſanguine, aut in recondito aliquo Viſcere deliteſcat morbi minera, unde de Periodico Intermittentium reditu doctè ſatis & prolixè poſſis diſſerere, dum interea ipſa Febris ſine ullis ambagibus, inquietudine, ſiti, calore, pulſu celeri, nauſea, cæteriſque Symptomatis, etiam aſtantibus palam eſt, & apertè dignoſcitur: Hinc ſæpius mirari ſubit, quamobrem anxiè ita & ſcrupuloſè immediatas & proximas morborum cauſas, dum Medicinam pertractandam ſuſcipiunt, indagare ſatagunt, & è tenebris iſtis, quibus natura obduxit, irrito licèt conatu, eruere, gravi & ſubacto judicio viri, & in praxi verſatiſſimi; ſatis interim gnari ſe latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis color. Quid eſt quod humana anima ratiocinari nequeat dum adhuc Infantes aut Pueri ſumus? Unde forma tua Specifica? Satius eſſe Medicum quam Philoſophum agere (quis enim unquam Carteſium ſibi Medicum voluerit) minutiſſima Phœnomena planè & ritè enumerare, & remedia quibus unuſquiſque morbus faciliùs cedat, candido & ſincero animo proponere: ita tandem limites ſuos prætergreſſa, quibus anguſtis nimis jam includitur nobiliſſima, omnibus, quaquaverſum patet orbis, faliciter ſatis & proſperè ſalutem, ſibis autem ſuis honores ſummos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthiſi peritiſſimus medicus in perquirendo, naturæ methodum, qua morbos amoliri ſtudet, ut adjutrices porrigeret manus, & miſeriis hominum ſubveniret, diu noctuque perſitabundo, & anxio animo, exercitatiſſimus; hinc fidiſſimarum obſervationum ſerie & irrefragabili edoctus experientia, medicinæ praxim ornavit, & ad ſaniores reduxit regulas; ſed vatabidis, dum hujuſmodi nunquam intermiſſis ſtudiis detenti & defatigati ſpiritus, ſolitis non vacabant excubiis, truculentiſſimus hoſtis, Podagra, quæ per multos annos obſederat, & debilitaverat artus, impetu facto in interiora viſcera irruit, per vomitum & ſeceſſum enormiores intentans mortem, unico autem morbo neſcit cedere Medicorum Princeps, ſed cum malorum cumulo acceſſit & Renum Calculus, qui corraſis vaſorum oſculis, ſanguinem liberaliùs, quam ſenectus tulit, urinæ permixtum effudit, ſe jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam, expiravit animam. Ne tamen auxilio prorſus deſtituantur tabidi, fragmenta quædam quæ autorem ubivis ſapiunt in primo ſaltem morbi ſtadio plerumque proficua, (neque enim fas eſt, quod ægrotanti proximo opituletur, celares) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam accurata, & omnibus numeris abſoluta, ſi modo Deus Opt. Maximus conceſſiſſet vitam, expectari potuiſſet Phthiſiologia.

Quid in Febribus, Variolis, Morbillis, acutis cæteris, ut & Chronicis ſanandis valuit optimè meritus Autor noſter, ſequentes indicant paginæ. Regimen & Diæta inſtituuntur aptiſſima; præſcribuntur remedia pauca, ſed neceſſaria; nec in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani oſtentationi compoſita;

Digitized by Google

ſitibundis ægris [eodem modo quo & ipſe ſitim ſuam reſtinguere ſolitus erat) cereviſiam tenuem affatim & pro libitu hauriendam, unde mirè reficiuntur & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum, ſurdus, Apozemata & Julapia, præ ingrato ſapore faſtidita, ſubſtituit; maximam adhibet cautelam ne exæſtuans nimis, vel igne luculentiori, vel ſtragulorum onere, plus adhuc incaleſceret, vel à propinatis forſan remediis eum in finem ut per poros elimminetur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta, quæ tamen hac data anſa concitato motu cerebrum petit, unde Phreneſi aut Coma, aut extravaſato ſanguine deturpant cutim macula purpurea, aut eruptiones quas vocant miliares collum & pectus ubivis obſident. Numquid ad amuſſim magis depingi poterat quam Variolarum hiſtoria?, eruptionis diem in utravis ſpecie aſſignat, puſtularum ingenium ad unguem deſcribit, quo tempore incipiat, & quamdiu continuetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor ſe prodat, quid tandem quolibet die expectandum diſertè explicat. Paregoricorum uſum, quo emolumento judicent Practici, primus perſuaſit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde ſæpe accerſitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbavit. Meliùs autem hæc ex ipſo fonte. Valeas itaque amice Lector, & ſicubi ſcateant Menda ignoſcas.

Amico ſuo Integerrimo M. D. Expertiſſimo Domino *S. M.*

SOlum ſequaces præſulimus diu.
Coum Medentes; Compar habebitur
Qui clariorem te, minori
Reddidit hoc, Medicina! Libro
Non hic tumori Mole ſuperbiens
Blattis futurus Præda opulentior:
Senſu ſed arcta Ditiori
Conciliant ſibi Verba Pondus.
Fruſtra moleſto vaſta Volumine
Luſtres Galeni ſcripta; Minutula
Acumen huic majus Tabella;
Se ſtupet hic Medicina totam.
Hic non remote ſordidus Angulo
Senſim fatiſcet, Sedula ſtrenuò
Manus quotannis, Spe perenni
Deteret, auctior ut reſurgat.
Applaude Votis Turba Medentium:
Non Febris illum, Morbus atrocior
Haud afflet ullus; Commodis qui
Immoritur ſatagendo Veſtris.

Sic Vovet,
Chriſtophorus Crelle, M. D.

MEDICAMENTORVM
quædam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞ T*Amarind.* ℥ß. *fol. Senna* ʒij. *Rhei.* ʒjß. *coq.ſeq.aq. ad* ℥iij. *in Colatura diſſolve Manna & Syrup. Roſar. ſolut. an* ℥j. *m. f. Potio.*

Emeticum Commune.

℞. *Aq.* C*ardui Benedict.* ℥ij. *Infuſ. Croc. Metal.* ℥j. *Syr.Caryophyll.* ℥ß. *m.f. vomitorium.* Sumat horâ 4. Pomeridianâ, ſuperbibendo poſt ſingulas vomitiones hauſtum largum liquoris oſſetici.

Julapium Perlatum.

℞. *Aq.* Ce*raſor. nigr. lact. Alexeter.* āā. ℥iij. *aq. Cinnamon.*℥j. *Margarit. praparat.* ʒjß. *ſacchar. Chryſtall. q.ſ. adde aq. Roſar. Damaſcen.* ʒß. *f. Iulap.* de quo cap. cochlear. *iv.* vel *v.* in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. Ceraſor. nigr. an.* ℥iij. *aq. Epidem. Syr.* C*aryophil. & de ſucco Citri, an. unc.* ß. *m.f. Iulap. de quo capiat ſæpius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. *Rad.* S*arſaparill. unc. vj. ligne. Saſſafr. & China ana unc. ij.* G*lycyrrhiz. unc. j. coq. in aq. font. Congiis ij. per hora dimidium, deinde ſtent clauſè ſuper cineres Calidos per horas xij. poſtea ebulliant ad tertia partis conſumptionem; Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde ſem. Aniſi unc.* ß. *poſt duas horas coletur. & poſtea depuretur per reſidentiam, & liquor reponatur lagenis vitreis probè clauſis ad uſum.* Sit pro potu ordinario per *xxx.* dies.

Apozema Aperiens & Antiſcorbuticum.

℞. *Rad.gramin. Cichor. Fænicul. & aſparag. ana unc. j. uvarum* C*onrinthiac. & paſſul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M.j. Fol. Beccabung. ſub finem addit. M. ij. coq. ſ. q. aq. fontan. ad* ℔ij. *ſub finem adde vini Rhenani* ℔ß. *Colaturâ adhuc calente, infunde ad duas horas, vaſe clauſo, Cochl. hortenſ. M. j. colatur. adde ſyr. è quinque radic. & è ſucco Aurant, ana unc. ij. aq. Cinnamom. hordeat. unc. j. M.f. Apozema.* Sumat ℔ß. manè & 5. pomeridianâ per *xjv.* dies.

Eclegma Incraſſans in Tuſſi.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. j. Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Iujub. & Lohoc ſani, ana* ℥ß. *Sacchar. cryſtall. q. ſ. M. in mortario marmoreo ad integra hora ſpatium, & f. Linctus perfectè miſtus; recondatur in olla figulina, ad uſum.* Cap. ſæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Eclegma

Digitized by Google

Eclegma fortiùs incraſſans.

℞. *Conſerv. Roſ. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. ſem. papav. alb.* ℥iij. *contundantur ſimul & per ſetaceum traiiciantur, deinde adde ol. nuc.moſchat. expreſſ gr.vj.f.Eclegma.*

In Defluxione tenui.

℞. *Conſerv. roſ. rub. unc. ij. Syr. de Mecon. & jujub. an. unc. j. Oliban. Maſtich. & Succin. an.* ʒj. *ol. nuc. Moſchat. per expreſſionem gr. vj.M. f. Lohoch.* de quo lambat ſæpe; bis in die cap. eclegm. deſcript. cochl. j. inſtilland. Balſam. Sulphur. Aniſat. à gut. *viij.* ad gutt. *xij.*

Cereviſia Purgativa.

℞. *Polypod. Querc.* ℔j. *Rad. Rhabarb. Monac. fol. ſenna & paſſul. enucleat. ana* ℔ß. *Rhabarb. inciſ. & rad. Raphan. Ruſtican. an. unc. iij. fol. Cochl. horenſ. ſalv. an. M. iv. Aurantior. inciſ. N° iv. infunde in Congiis v. vel. vj.Cereviſia non lupulata, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit,* ſi pro potu ordinario per dies *xiv.* vel *xxj.* præcipuè verò ſumat hauſtum ſingulis Auroris.

Emplaſtrum Hyſtericum.

℞. *Galbani in tinctura Caſtor. ſolut. & colat.* ℥iij. *Tacamahac.* ʒii. *f. Emplaſt. pro umbilico.*

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. *Syrup. Cichor. cum Rhabar. Cochl. j. parvulum.*

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. *Decoct. amar. duplicatâ ſenâ unc. iv.Syrup. de Spina Cervina unc. j.Elect.de Succ. Roſar.*℥ij.*M. f. Potio.*

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. *Vini Hiſpanici lib. j. Opii unc. ij. Croci unc. j. pulv. Cinnamomi, & Caryophillorum, an.* ʒj. *infundantur ſimul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquira, Colatura ſervetur pro uſu.*

PROCESSUS INTEGRI IN MORBIS

Fere Omnibus Curandis.

De Affectione, in fœminis *Hiſterica*, *in* maribus *Hypochondriaca*, *dicta*.

CUm à caſu aliquo graviori moleſtum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales ſpiritus; urina ſubinde limpidiſſima copioſè excernitur; ſanitatis recuperandæ ſpes omnis prorſnus abjicitur, & triſtiſſima quævis ſibi ominantur ægrotæ; quamcunque corporis partem morbus inſederit [plurimas autem inſidet) ſympromata ei parti competentia confeſtim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia ſoluta; ſtatim à partu adoritur; ſpaſmi epilepſiæ perſimiles (vulgò uteri ſtrangulatus, in quo venter & præcordia guttur verſus intumeſcunt) infeſtant; clavus hyſtericus, in quo dolor in capite atrociſſimus, quem tranſverſo pollice poſſis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miſerè excruciat; cordis palpitationem, tuſſim, paſſiones iliacam & colicam, nephritin, urinæ ſuppreſſionem æmulatur paroxyſmus; vomitiones enormes, diarrhæam ſubinde excitat; externé in carne muſculoſa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis inſtar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorſi creberrimè ſævit; & ſæpe ſæpius adeò refrigerantur externæ partes ut cadaver planè referant; in riſum & lachrymas effuſiſſimas ſine ulla προφάσει ridiculè erumpunt; ptyaliſmus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hyſterici, quamcunque partem obſident; ubi diſceſſerint, teneritudinem, quæ tangi recuſat, relinquunt, ac ſi verberatæ fuiſſent carnes.

Mittatur Sanguis ad unc. *viij.*

Emplaſt. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti manè aggrediatur uſum ſequentium pilularum.

℞ Pil. Coch. maj. ℨ*ij. Caſtor. pulv. gr. ij. Balſam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. xij.* Cap *iv.* ſingulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, ſuperdormiendo.

℞. Aq.

℞. *Aq. Rutæ ℥iv. Bryon. comp. ℥ij. Caſtor. nodulo ligat. & in vitro ſuſpenſ ℥ß. Sacchar. Cryſtal. q. ſ. f. Julap.* de quo capiat cochl. *iv.* vel *v.* in omni languore. Poſt has pilulas ſumptas utatur ſequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr. viij. cum ſ. q. Extract. Abſinth. f. Pil. N. iij.* Sumat ſummo manè, & repetantur hora 5. pomeridiana per *xxx.* dies, ſuperbibendo hauſtum Vini Abſinthitis.

Sin forma boli magis arrideat.

℞. *Conſerv. Abſinth. Roman. & Conſerv. flaved. Aurant. an unc. j. Angelic. condit. Nuc. Moſchat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc. ß. pulv. Ari comp. ʒiij. Zinzib. condit. ʒij. cum ſ. q. Syrup. de ſucc. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurantior. f. Electuarium.*

℞. *Elect. praſcript. ʒij. limatur. Chalyb. gr. viij. cum. ſ. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus* ſumendus manè & ſerò, ſuperbibendo hauſtum vini abſinthitis, vel Cochl. *vj.* ſeq. Infuſionis.

℞. *Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. an. unc. j. fol. Abſinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. & Chamadr. an. M. j. Cort. Aurant. duor. inciſ. affunde vini Hiſpanic. q. ſ. ad ſupereminentiam duorum digitorum.* Coletur tempore uſus. Vel

In Delicatulis *Chalybs* exhiberi poterit in forma pulv. ſequentis.

℞. *Limatur Chalyb. probè trit. unc. j. pulv. Ari comp. ʒvj. ſem. Coriand. præparat. Aniſi, Fænicul. dulc. an. unc. ß. Cinnamon. acutiſſ. Corall. rubr. præparat. ana ʒiij. Nuc. Moſchat. ʒij. f. omnium pulvis ſubtiliſſimus, cui adde ſacchar. albiſſ. ad pondus omnium*, hujus cap. è Cochleari ʒß. bis in die per 4. dies, tum ʒj. bis in die per 40. dies ſuperbibend.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. unc. xij. Gentian. comp. unc. iv. Abſinth. maiſ. comp. unc. iß. ſacchar. albiſſ. q. ſ. f. Julap.* Vel

℞. *Vini Rhenan. Abſinth. ℔ß. aq. Gentian. comp. unc. ij. Syr. Caryophyll. unc. j. f. Julap.*

℞. *Myrrh. elect. Galban. & Aſa fœtida, an. ʒj. Caſtor. ʒß. cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. è ſingulis drachmis xij.* Sumat *iij.* ſingulis noctibus, ſuperbibend. aq. Bryon. compoſ. Cochl. *iij.* vel *iv.* per totum decurſum hujus proceſſus.

Si Pilulæ Præſcriptæ ventrem moverint, utatur ſequentibus.

℞. *Caſtor. ʒj. ſal. ſuccin. volatil. ʒß. cum ſ. q. extract. Ruta. f. pilulæ N. xxiv.* Cap. *iij.* ſingulis noctibus, ſuperbibendo Julapii hyſteric. Cochl. *iij.* vel *iv.*

Sp. CC. ad gutt. *xvj.* vel *xviij.* in aqua aliqua appropriata ſæpius exhibitus valde confert.

Si verò his non cedat remediis, tum capiat ſequentes pilulas;

℞. *Trochiſ. de Myrrh. pulv. ℈j. Balſam. ſulphur. Terebinth. gut. iv. cum ſ. gumm. Ammoniac. ſolut. f. Pil. N. iv.* Cap. manè & ſerò ſuperbib. Julap. hyſteric. Cochl. *iv.* vel *v.* inſtillando Sp. C.C. gutt. *xij.*

Elːctuarium Antiſcorbutic. (um aqua ibidem deſcripta prodeſt in his affectionibus, ut *& Electuar. corroborans cum additione Conſerv. Cochl. hortenſ. unc. j. pulv. Ari Compoſ. ʒvj.* ſuperbibendo præſcriptam aquam.

An

At ſi affectus his non cedat remediis, eundum eſt ad ***aquas ferreas:*** & ſi neque his, tum ad ***Sulphureas***, quales ſunt ***Bathonienſes.***

Inter bibendum aquas ferreas hæc obſervanda; ſi aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri poteſt, tunc ab iis æger abſtineat, donec Symptoma iſtud penitus evanuerit. Æger in earum uſu per ſex ſeptimanas ad minimum, vel potius ad duos menſes perſeveret. ***Zinziber conditum***, vel ***Semina Carui Saccharata***, ad calefaciendum ventriculum ſubinde ſumat. ***Pilulæ*** etiam ***hyſterica iij***, devorari poſſunt per primas *x.*noctes, ſuperbibendo ***Julap.hyſteric.***Cochl.*iv.*vel *v.*

Quoad uſum ***aquarum Bathonienſium***, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per ſex ſeptimanas vel duos menſes.

Si ***Chalybs*** juſto plus corpus calefaciat, tum per ejus uſum, quarta quaque Aurora ſumat ***aq. mineralium purgantium*** ℔*iv.* Quæ tametſi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut ſolent Cathartica ex officinis deprompta.

Si ***Chalybs*** magnas perturbationes inducat, Laudanum aq. aliqua hyſterica miſtum, ſingulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cùm à morbi diuturnitate fractæ & attritæ fuerint vires, venæſectio, & Cathartica non ſunt præmittenda, ſed à Chalybe ſtatim incipiendum.

Ubi Symptomata ſunt mitiora ſatis eſt ſanguinem mittere, & alvum ſolvere ad dies *iij.* vel *iv.* dein pilulas hyſtericas ad dies *x.* manè & ſerò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhæa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & poſtea corroborandi ſpiritus, at modò per vires liceat, ante uſum Laudani, educatur è venis ſanguis & Catharticum propinetur: in viraginibus præſertim, & ſanguineo temperamento præditis; in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxyſmum paſſis, ſufficit ventriculum Congio uno lactis cereviſiati hauſto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam doſin ***Theriac. Androm.*** vel ***Elect. Orvietan.*** imperare, & Cochl. aliquot, liquoris alicujus Spirituoſi, cum paucula Laudani liquid. guttulis, ſuperbibenda, dare. Quod ſi ægra jampridem vomuerit, & ulterius emeticis ſollicitare periculo non vacabit, Laudanum ſine mora propinandum eſt, ea doſi, quæ Symptoma vincat, & poſt ſingulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potiſſimum ſolida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in Cochl. j.aq. Cinamon.fortior. ægra interim conquieſcente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè & ſerò, ad dies pauculos continuetur uſus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quod cum ſemel poſt evacuatione Laudano uti cœperimus, ea doſi, atque illa toties repetita, ſumendum eſt, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum ſpatiolo inter ſingulas doſes, ut quid prior præſtiterit ante noſcamus quam alteram ingeramus, deinceps cum Laudano morbum aggredimur, nihil movendum eſt, nihil evacuandum vel per mitiſſimum enema.

Theriaca

Theriaca Andromachi crebro, diuque uſurpata, magnum eſt in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina *Hiſpanica* gentiana, angelica, abſinth. centaurio, corticum arantior. flavedine, aliiſque corroborantibus infuſis medicata, ſi ad aliquot Cochlearia ter in die potenter admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit billioſoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℈j. manè, & ſerò, per ſeptimanas aliquot deglutitus, præſertim in ſpaſmis hyſtericis miras habet vires.

In tenui bilioſoque corporis habitu poſſit uſurpari Diœta lactea, præcipuè in Colica Hyſterica, ſi modo ea incommoda poſſint ſuperari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempè tum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis, in ſtatu conſervandis, ſuſtendandiſque minus ſufficiat.

Nihil tamen æque ſanguinem ſpirituſque fovet, & confirmat, ac diu multumque, ſingulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta ſuo carent ſucceſſu.

De Febre Depuratoria annorum 1661, 62, 63, 64.

Si æger juvenis ſit, extrahatur ſanguis è brachio & eodem die poſt aliquot horas, vel ſequenti die, duabus horis poſt leve prandium, *Emeticum ex infuſ. Croc. Metal. paratis Zythogal.* ℔*vj. vel viij.* ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è veſtigio ſumatur hauſtus; exhibeatur &, poſt finitam operationem Emetici, hoc vel ſimile paregoricum.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥iß. *aq. Epidem.* ʒß. *Lauda. liquid. gutt. xvj. Syr. Caryophyl.* ℥ij. *M. F. Hauſtus.*

Vomitoria ex infuſ. *Croc. Metal.* parata, puerulis, ullisve infra adoleſcentiam conſtitutis, vel minima quantitate, non eſt tutum exhibere.

Poſt hunc diem uſque ad undecimum, vel duodecimum, ſingulis Auroris, injiciatur enema ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clyſtere* ℔*j.* [*vel lactis vaccini eandem quantitatem*] *Sacchar. Culinar. & Syrup. violac. an.* ℥*ij. f. Enema.*

Poſt dictum diem alvus conſtipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprimè conducunt.

℞. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo* ℈*ß. cum ſ. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus* ſumendus octava quaque hora, ſuperbibendo ſequentis Julapii Cochl. *v.* vel *vj.*

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Ceraſor. nigr. an.* ℥*iij. Aq. Epidem, & Syr. Caryophyll. an.* ℥*j. M. F. Julap.* vel alia his ſimilia.

Hac methodo ſollicitè obſervata, uſitatò circa. *xv.* diem [tum ex laudabili in urina ſeparatione, tum ex manifeſta Symptomatum omnium remiſſione] tempeſtivum eſſe Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum maximè in Senibus, curata Febre, & purgato corpore, ægrum nihilominus valdè debilem eſſe, & quandoque tuſſi, interdum etiam ſcreatu, magnam glutinoſi viſcoſique phegmatis copiam expectorare. Hoc in caſu vinum Malaganum annoſum, cum pane toſto ei immiſſo, bibat æger.

Nnnn Si

Si ſuperveniat illiaca paſſio; præſcribatur Sal. Abſinth. ℈j. ex Coch. j. Suc. Limonum, manè & ſerò; intermediis temporibus cap. Aqu. memb. ſtillatit. ſine Sacchato, Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nudo ventri indefinenter accumbat, poſtquam dolor cum vomitu, per biduum triduumve ceſſaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj.* ʒj. in *Aq. Menth.* ſoluta, nec removendus catulus ante pilularum uſum.

Ad recidivam præcavendam, perſiſtat in uſu prædictæ aquæ per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Peſtilentiali 1665. 66.

Poſt venæ ſectionem in lecto celebrandam, æger ſtragulis obruatur, & Lacinia Lanea ſincipiti alligetur; tum, ſi vomitus non adſit, hoc vel ſimile Hydroticum exhibe.

℞. *Theriac. Andromach.* ʒſs. *Elect. de ov.* ℈ſs. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr. xij. Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum ſ. q. ſucc. kermes, f. Bolus*, quem ſumat ſexta quaque hora, ſuperbibendo Cochl. *vj.* ſeq. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. & Scord. compoſ. an.* ℥iv. *Aq. Theriacal. ſtillat.* ℥ij. *Syr. caryophyl.* ℥j. *M. F. Julapium.*

Si adſit Vomitio, hydroticum differatur, donec ſolo tegumentorum pondere ſudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui ſuperinducta.

Incepta Diaphoreſis hauſtulis Zythogalæ ſalvia alteratæ, vel Cereviſiæ cui macis aliquantulum incoxeris ſubinde repetitis ad naturalis diei ſpatium (i. e. horas 24.) eſt continuanda; in ſudore licet juſculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non ſuſtinui; per horas adhuc à finito ſudore *xxiv.* ægro ſe in lecto continente frigus cautè devitetur. Induſium ſponte ſua in corpore areſcere permittatur, potulenta omnia calidiuſculè hauriantur, & Zytogalæ ſalvia alteratæ uſus etiamnum continuetur, in ſeq. luce potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667. 1668. Febrim Varioloſam & Variolas produxerunt.

Anni 1669. 70, 71, 72. Febrim Dyſentericam.

Anni 1673. 74, 75. Febrim Comatoſam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in febre anni 1685; &c. deſcripta curari eas potuiſſe autumo,

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxyſmus; quibus mox ſuccedit calor, & huic tandem ſudor, & ſubſequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Autumno maximè, aliquoties remiſſio potius quàm intermiſſio perſentiſcitur, in calore æque ac in rigore vomiturit ut plurimum ac vehementer ægrotat miſer cum ſiti & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor febris ſolutionem; tonſillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. *Cort. Peruv. ſubtiliſſ. pulv. unc.* j. *cum ſ. q. Syr. Caryoph. vel de Roſis ſiccis, f. Electuarium dividendum in xij. doſes*; quarum unam capiat quarta quaque hora,

horæ, ſuperbibendo Vini cujuslibet hauſtum, incipiendo immediatè poſt paroxyſmum.

Si autem præſcripti boli ventrem moverint, in hauſtu Vini dentur *gutt. x. Laudan. liquid.* ſingulis vel alternis vicibus poſt aſſumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur proceſſus prædictus ſingulis ſeptimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. j. cum ſ. q. Syrup. caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis*, quarum capiat *vj.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ij. Vin. Rhenan.* ℔ *ij. ſtent ſimul in Infuſione frigida, & coletur per manicam* Hippocratis. Uſus tempore cap. *unc. iij.* tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem, ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum ſexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expreſſi Cochl. *j.* cum *Salis abſinth.* ℈j. aſſumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvj.* cum *Aq. cinnam*, fortior. Cochl. j. ac brevi poſt, ceſſante vomitu, Corticis uſum aggrediatur.

In intermittentibus vernalibus, nonnunquam emeticum, tempeſtivè propinatum, ut nempe ante paroxyſmum negotio ſuo defungi poſſit, fœliciſſimè ſucceſſit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quatriduum injectum, Curationem abſolvit. Quæ ſequenti quoque modo tentari poteſt.

℞. *Serpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulveriſat. gr. xv. Vin. alb. unc. iij.* Sumat duabus horis ante Paroxyſmum, & ſtragulis coopertus æger ſudet per *iij.* vel *iv.* horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxyſmum.

Si ab ingeminatis paroxyſmis ſummè debilis fuerit æger.

℞. *Conſerv. Flor. Borag. Bugloſſ. an. unc. j. conſer. Anthos. unc.* ß. *cort. citr. condit. Nuc. Moſchat. condit. Theriac. Andromach. an.* ℥*iij. confection. Alchermes.* ℥*ij. M. F. Opiata*; cap. ad quantitatem avellanæ, manè & veſperi, ſuperbibendo Cochlearia paucula, alicujus *Aq. Epidemica* ſimplicioris, *Sacchara* edulcoratæ, interdicto interim enematum uſu.

Si ſub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulſa Febre, curatio non eſt inſtituenda remediis purgantibus, ſed Infuſionibus rad. *Raphan. Ruſtican. Summitat. Abſinth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum geniſt.* &c. in vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborantibus.

℞. *Aq. ceraſor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort: Peruv. ſubtiliſſ. pulv.* ℥*iij. Syr. caryophyll. unc. j. M. f. Julap.* Cap. Cochl. j. alterumvè, pro ratione ætatis quarta quaque hora, donec Paroxyſmi non amplius diſcrucient, inſtillando alternis vicibus, ſi Diarrhæa adfuerit, Laud. liquid. gutt. j. vel *ij.*

De Febre Stationaria, ab an. 1685. *ad* 90.

Calor & frigus ſe invicem excipiunt, artus patiter & Caput dolent, pulſus

interim ferè ſanus, nonnunquam tuſſis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo, ſitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula alba & ſcabra veſtita, vel ſicca, fuſci coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones [quas vocant] miliares morbillis magis rubentes, pulſus inordinatus, tendinum ſubſultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio ſymptomatici divexant, qui ſi ab arte provocentur, viſcoſi à Capite erumpunt, & materiam morbificam in Caput aut in artus transferunt.

Mittat. Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venæ ſectio; ſi modo reſpirationis difficultas, dolor Capitis inter tuſſiendum lancinans, & alia ſigna Peripneumoniæ nothæ adſint. In hoc caſu tamen venæ ſectio, quàm Catharſis repetenda, donec æger convaluerit.

Veſperi applicetur Epiſpaſticum & ſequenti Aurora Potio Lenitiva præſcribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora ſomni poſt Catharſin hauſtus pacificus propinetur.

℞. *Aq. Paralyſ.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ʒj. *Succ. Limon. recent. extract. cochl. ij. M. F. Hauſtus.*

Aphthæ & ſingultus ſponte ſua poſt curationem febris ſupervenientes ſponte evaneſcunt; Si in longum tempus decurrant, facilè fugantur *Cortic. Peruv.* ʒj. *cum Syr. Papav. Rhœad. q. ſ. in formam Electuar. vel pilular.* redacta, ſuperbibend. hauſtum lactis deflorati. Remedium hoc certiſſimè ſcopum attinget, ſi non fruſtentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis ſequentia præſcribentur.

℞. *Conſerv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conſerv. Berber. unc. ß. crem. Tart.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. de Limonib. f. Electuarium*, de quo Cap. ad magnitud. Nuc. Moſchat. ter in die, ſuperbibendo ſequent. Julap. Cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paral. an.* ℥iij. *Syr. de Limonib.* ℥iß. *Sir. Violar.* ℥j. *M. f. Julapium.* Vel.

℞. *Aq. font.* ℔j. *aq. Roſar. Succ. Limonum, Sacch. albiſſ. an unc. iv. coq. lento igne dum deſpumaverint, cap. unc. iij. ad libitum* præſcribatur quoque ſeq. gargariſma.

℞. *Succ. Pomor. agreſt.* ℔ß. *Syr. de rubo Ideo unc. j. m. f. gargariſma.*

Si febris ita ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pil. Coch. maj. ad* ℈ij. exhibeantur, tum etiam hypnoticum eſt concedendum, v. gr. *Laudan. Londin. gr. iß. cum ſimili quantitate Maſtic.* vel *Laudan. Liquid. gut. xviij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc. j.*

Decoctum album paratum, an. ℥j. *C. C. uſti, in aq. communis* ℔iij. *cocti & poſtea Sacchara albiſſimo edulcoratum.* Sit pro potu, ut & Cereviſia tenuis pro libitu.

Poſt Catharſin bis celebratam, concedatur ægro, Pullorum carnibus veſci, & poſt ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum defiagraverit, vini Canarini Cochl. *iij.* vel *iv.* manè, & ſerò, ut & poſt Prandium, per dies aliquot propinentur.

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde, confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplaſtro, ſed Pileolo tantum.

Si (quod fœminis hyſtericis quandoque accidit) poſt venæ ſectionem, & purgationes, hujuſmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modo ſigna Peripneumoniç, & inflammationis circa partes vitales abſint, Singulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hyſterica, bis vel ter in die injungantur,

De Infantibus febre Stationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque ponè aures applicentur, dein *Emplaſtr. Epiſpaſticum* cervici admoveatur.

Cerevisia, qua Rhabarbarum fuerit infuſum, purgetur.

Si poſt Catharſin febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cortice Peruviano* (in Capite de febre intermittenti pro infantibus deſcriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æſtate exeunte, infantes præcipuè infeſtat. Rigent & horrent ſub initium; nec tamen admodum ægrotant; cutis univerſa maculis parvis rubris, crebrioribus, latioribus, & magis rubentibus quàm in morbillis interſtinguitur: Ad duos treſve dies perſiſtunt, quo quidem tempore evaneſcunt, & decedente ſubjecta cuticula ſquammulis furfuraceis, ad inſtar farinæ, cutis conſpergitur.

℞. C. C. *uſti & pulv. è Chel. cancr. comp. an.* ʒß. *Coccinell. gr. ij. Sacchar. Cryſtal.* ʒ*j. M. f. pulvis ſubtiliſſ. in xij. Chartulas dividend.* quarum unam Cap. *6.* quaque hora, ſuperbibendo Cochl. *ij.* vel *iij.* ſequentis Julapii.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr. aq. Lactis Alexiter. an.* ℥*iij. Syr. è ſucc. citri* ℥*j. M. f. Julap.*

Applicetur etiam Epiſpaſticum cervici, & qualibet nocte *paregoricum ex Syr. de Mecon.* propinetur, & poſtquam ſymptomata ceſſaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æſtatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos ſtatim comitantur calor, ſitis, inquietudo & cætera febrium ſymptomata; elapſis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa coſtas corripitur; qui nunc verſus omoplatas, nunc ſpinam, nunc anteriora pectoris ſeſe propagat, tuſſi crebra excruciatur; Materia ſputo rejecta in initio morbi pauca eſt & tenuis, & ſæpe ſanguinis particulis intermiſta, progreſſu verò copioſior & magis concocta, ſanguine etiam permixto. Febris pari paſſu incedit cum tuſſi, ſputo ſanguinis, dolore, & pro ratione liberioris expectorationis ſenſim imminuitur; nunc alvus eſt aſtricta, nunc ſoluta nimis, Eductus è venâ ſanguis ſevi liquati ſpeciem præ ſe fert ubi refrixerit.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. *Aq: Papav. Rhœad unc. iv. Sal. prunel.* ʒ*j. Syr. Violar. unc. j. M f. Hauſtus* ſumendus ſtatim à prima venæ ſectione.

℞. *Amygd. dulc. excorticat. N. v. ſem. Melon. Pepon. an. unc.* ß *ſem. papav. alb.* ʒ*iij. aq. hord.* ℔*iſs. aq. Roſar.* ʒ*ij. cum ſ. q. ſacchar. cand. f. ſ. a. Emulſio, Cap. unc. iv. 4.* quâque hora.

 ℞. *Decoct.*

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Violar.* & *Cap. Ven. an. unc. iſs. M. f. Apozema. Cap.* ℔ſs. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. ij. Syr. Violar.* & *Cap. Ven. an. unc. j. Sacchar. Cand. q. ſ. M. f. Eclegma*. de quo ſæpe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per ſe, vel *Oleum ſem. Lini recenter extract.* exhiberi poteſt.

℞. *Ol. Amygd. dulc. Lilior.* & *unguent. Dialthea, an. unc. j. M. f. Linimentum*, quo inungatur latus affectum manè & ſerò ſuperimponendo fol. Braſſicæ.

Repetatur Venæ ſectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & reſpirandi difficultas ſuadent.

De peripneumonia notha.

Ingruente hyeme & ſæpe ſub ejus exitum emergit, inſultu primo nunc incaleſcit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginoſus eſt, rubent & inflammantur genæ, oculique; tuſſit, & inter tuſſiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida eſt, & intensè ruber, ſanguis pleuriticorum æmulus, anhælus crebrò & celeriter ſpiritum ducit, dolente thorace. Ab aſthmate ſicco planè diſtinguitur, quòd in iſto nuſquam compareant febris indicia, in hac manifeſtò ſe produnt, licèt minora longè & magis obſcura quàm in peripneumonia vera.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. x. Die ſequenti æger hanc potionem ſumat.

℞. *Caſſia extract. unc. j. Glycyr.* ʒij. *ficus pingues N. iv. fol. ſenn.* ʒiiſs. *Agaric. trochiſcat.* ʒj. *coq. ſ. q. aqua ad unc. iv. in Colatur. diſſolv. Manna unc. j. Syr. Roſar. ſolu. unc. ſs.*

Si verò potionem aſſumere nequeat, Cap. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. horâ quartâ matutinâ.

Sequenti die celebretur iterum Venæ ſectio, ad eandem quantitatem; ac poſtero die repetatur Catharſis, quæ porrò repetenda eſt alternis diebus, vel poſt majora intervalla, pro ratione virium; Atque inſuper ſi Symptomata non ceſſaverint, extrahatur iterum ſanguis, ſemel adhuc, bis, vel ſæpius, diebus aliquot interjectis, prout res poſtulaverit; ſed ut plurimum venæ ſectio bis celebrata ſufficiet; Interim, dum hæc fiunt, præſertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *decocto Pectorali, Eclegmate* & *oleo Amygd.* dulcium, in Pleuritide deſcriptis.

De Rheumatiſmo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium ſymptomata patiuntur, elapſo die uno alterove (eſt & ubi citius) dolor adeſt atrox, nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris & genubus præſertim, viciſſim hos relinquens & illos occupans, rubore & tumore in parte, quam poſtremùm affecit, adhuc reſiduis. Febris ſenſim evaneſcit, manente dolore, quin & nonnunquam immaniùs ſæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor eſt, circa lumborum regionem fixus, nephritin mentiens, niſi quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, ſed vel è lecto exilit, vel ſuper eodem erectus ſedet, corpore perpetuâ agitatione, nunc verſùs anteriora, nunc poſteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum ſimilis.

Mittatur

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti, ad unc. *x.*

℞. *Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an. unc. iv. Syr. de Limonib. unc. iß. Syr. Violac. unc. j. M. f. Julap.* de quo bibat ad libitum

Præſcribend. *Emulſio* 4. *Sem. frigid. maj. Cataplaſma è mica panis albiſſ. & lacte Croco tincto* applicetur parti dolenti.

Die ſequenti eadem ſanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque porrò quater vel pluries, ſi opus fuerit, hoc obſervando, ut poſt ſecundam Venæ ſectionem majora ſint intervalla inter ſingulas ſanguinis miſſiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis; Enema è lacte ſaccharato ſubinde injiciatur, vel ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clyſtere* ℔j. *Syr. Violar. & Sacchar. culinar. an. unc. ij, M. f. Enema.*

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum poſt ſecundam vel tertiam venæ ſectionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iiſdem noctibus Paregoric. *ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualeſcunque ferre nequeat, aggrediatur uſum *Elect. & aq. Antiſcorbutic.* in ſcorbuto deſcript. quæ etiam remedia locum habent in Rheumatiſmo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatiſmus Diætâ ſimplici admodùm refrigerante, & mediocriter nutriente, æque fœliciter, ac repetitis Venæ ſectionibus (quas minus ferre queant] profligari poteſt. Ex. grat.

Solo Lactis ſero ad dies quatuor veſcatur æger, poſtea præter ſerum pane ſimilagineo ſemel in die loco prandii, donec penitus convaleſcat, niſi quòd poſtremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis ceſſantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die ſolo lactis ſero victitet, donec tandem pancraticè valeat.

De febre eryſipelatoſa.

Nulla non corporis pars, præſertim facies; tumet, dolet & ſummè rubet, puſtulæ denſæ, parvæ, in veſiculas ſubinde faceſſunt, quæ per frontem caputque ſerpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adſunt. In alia hujus morbi ſpecie, liquorum attenuantium potationi ſuperveniente, febricula adeſt, puſtulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in veſiculas ſublatæ, mox recedentes, tuberculorum more, ſub cute ſe condentes, maximè pruriunt, & ſcalpendo rurſum apparent. Eſt & alia eruptionis ſpecies, pectus ut plurimum obſidens, macula nimirum lata, cuti vix ſupereminens, porriginoſa, cum ſquammulis flavis, qua vigente æger bene ſe habet; eâdem evaneſcente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iiſdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥ix. vel *x.* Die ſequenti ſumat *potionem communem purgativam.*

℞. Rad.

℞. *Rad. Althaa & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Sambuc. Verbaſc. flor. Chamame. Melilot. ſummit. Hyperic. & centaur. minor, an. M.* j. *ſem. Lini, fænugræc. an.* ℥ß. *coq. ſ. aq. ad libr. iij. Coletur liquor & tempore uſûs adde ſingulis libris decocti, Sp. Vini unc.* ij. Stuphæ è panno laneo huic decocto immerſæ, ac expreſſæ, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta poſt fotum ſequenti mixturâ illinatur.

℞. *Sp. Vini libr.* ß. *Theriac. Androm. unc. ij. pulv. piperis longi, & Caryophill. ān.* ʒij. *f. mixturâ.* quâ Charta Emporetica madefacta parti affectæ circumvolvatur.

Si primæ venæ ſectioni non cedat morbus, tum repetatur; & nondum ceſſante, ad duas alias vices celebretur, interpoſito ſemper die uno.

Diebus à Venæ ſectione liberis *Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulſio Refrigerans & Iulap. refrigerans*, ſunt præſcribenda.

De pruritu ferino, & inveteratis cutis eruptionibus, quæ Venæ ſectioni & Catharſi non cedunt.

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *Elect. de ovo* ℈j. *rad. Serpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulver. gr. xv. Lapid. Bezoar. oriental. gr. v. cum ſ. q.* Syr. *è condītur. citri. f. Bolus*, horâ ſomni ſumendus per dies *xxj.* ſuperbibendo cohl. *vj.* ſequent. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. unc. vj. aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an. unc. ij. Syrup. Caryophill. unc. j. M. f. Iulap.*

Singulis matutinis cap. liquoris poſſetici *libr.* ß. calide, & ſudet horæ unius ſpatio.

His finitis, ſi puſtulæ adhuc non evanuerint, ſequenti Linimento partes affectæ inungantur.

℞. *Vnguent. ex Oxylapatho unc. ij. Vnguent. Pomati unc. j. flor. Sulphur.* ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. f. Linimentum.

Veruntamen Medicamenta præſcripta haud uſurpentur, niſi Venæ ſectione & Catharſi ritè præmiſſis.

De Angina.

Angina inter Ver & Æſtatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur febris inſultum dolor & faucium inflammatio, unde à tumore uvulæ, tonſillarum & laryngis, nec deglutire queat Æger, nec ſpiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copioſè. Tangantur partes inflammatæ *melle Roſaceo Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad ſummum acorem permixto, vel Sp. Vitrioli ſolo.* Mox Gargariſma ſequens uſurpetur, non vulgari modo; ſed ita ut ſine ulla agitatione in ore contineatur, donec incaleſcat; dein expuatur, & repetatur ſubindè.

℞. *Aq. Plantag. Roſ. Rubr. & Sperm. Ranar. an. unc. iv. album. ovor. in aquam agitando redact. N. iij. Sacchar. Cryſtal.* ʒiij. *M. f. Gargariſma.*

Emulſio Refrigerans in Pleuritide deſcripta indies ſumatur.

Sequenti manè, niſi febris & dolor inter deglutiendum remiſerint, Venæ ſectio repetatur, Catharſi in diem poſterum rejectâ, aliàs Catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente

Digitized by Google

Manente adhuc affectu (quod oppidò rarum) repetatur adhuc Venæ ſectio, & Catharſis, Epiſpaſticum amplum ac forte applicetur cervici poſt primam Venæ ſectionem. Omni manè, niſi diebus purgationi datis Enema refrigerans & Emolliens injiciatur, Diætâ tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie abſiſtat.

In his omnibus Febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ ſtationaria eſt; cautè obſervandum, quòd æger à lecto abſtineat magnam diei partem, ut juſculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cereviſiam Lupulatam & hydrogalam pro potu ordinatio bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo conſummatam febrim accerſunt, ægritudo vehemens, ſitis inappetentia, lingua alba [non verò ſicca] tuſſicula, capitis & oculorum, gravedo, & ſomnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter ſtillat [quæ lachrymæ certiſſimum morbillorum ſignum.] Huc accedunt ſternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionem, vomitus, diarrhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præſertim; Symptomata ingraveſcunt ad quartum uſque diem, quo quidem die (nonnunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morſibus perſimiles prodeunt; quæ numero & magnitudine auctæ, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis interſtinguunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, ſupra cutim paulum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi poſſit.

A facie, quam primò ſolùm occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiaſque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ & rubræ, ſuperficiem cutis non ſuperantes conſpiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur Symptomata ac in variolis. Vomitus poſt eruptionem nullus: ſed tuſſicula & febris cum ſpirandi difficultate, intenduntur, in oculos defluxio, ſomnolentia & innappetentia perſeverant. Die ſexto aut circiter frons & facies aſpereſcunt, emorientibus puſtulis, ruptâque cuticulâ, in reliquo corpore maculæ latiſſimæ ſunt, & maximè rubeſcunt. Octavo circiter die in facie evaneſcunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorſus ſunt, per faciem verò & artus quandoque & totum corpus in farinam quandam & ſquammulas faceſſunt, & tunc temporis febris, ſpirandi difficultas & tuſſicula augentur. In adultis à calido regimine liveſcunt primò, mox nigreſcunt exanthemata.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syrup. Violar.* & *Cap. Ven. an.* ℥iß. *M. f. Apozema*, *Cap.* ℥iij. vel *iv.* ter vel quater in die.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Violar.* & *Cap. ven. an.* ℥j. *Sacchar. Cand. albiſſ. q. ſ. M. f. Eclegma*, de quo ſæpius lambat, præcipuè quando tuſſis urget.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ℥j. *M. f. hauſtus* ſingulis noctibus ſumendus, à primo morbi inſultu, uſque dum convaluerit æger, doſin augendo vel imminuendo pro ratione ætatis.

Æger ſe contineat in lecto per biduum poſt primam eruptionem.

Si poſt Morbillorum diſceſſum, Febris, reſpirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia ſupervenerint, ſanguis liberaliter extrahendus è brachio, ſemel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti ſpatio inter ſingulas Venæ ſectiones; Atque etiam continuentur *decoctum Pectorale ſupra deſcriptum*, ut & *Lohoch*, vel *Ol. Amygd. dulc. per ſe*. Circa diem *xij*. ab invaſione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, Venæ ſectione ſanatur.

De Variolis.

Diſtinctæ ſunt, vel confluentes, & in diſtinctis invadunt rigor & horror, calor intenſus, capitis & dorſi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in ſudores propenſio (& hinc minimé confluxuras eſſe licet conjicere) dolor ſub ſcrobiculo cordis ſi manu prematur, ſtupor & ſomnolentia, nonnunquam & inſultus epileptici [in infantibus præſertim] quibus ſi, dentitione peractâ corripiantur, in procinctu eſſe variolas poſſis prædicere; ita ut ſi fortè inſultum epilepticum ſub veſperam patiantur, ſequenti Aurorâ in conſpectum ſe daturæ ſunt variolæ, mites ut plurimum & rariſſimè confluentes. Quarto incluſivè ab invaſione die, nonnunquam ſeriùs, rarò tamen ante illum erumpunt, quo tempore, vel minuuntur Symptomata, vel prorſus evaneſcunt. In eruptione autem ſubrubræ primò puſtulæ tenuiſſimarum acicularum puncta æquantes, ſparſim ſe produnt per faciem, collum, pectus, & corpus univerſum; tunc in faucibus dolor, qui cum puſtulis ſurgentibus augetur. Circiter octavum à primo inſultu diem intervalla puſtularum priùs albi rubere jam incipiunt, in tumorem attolli, & dolore tenſivo affici; extenduntur palpebræ, & ut veſica inflata, oculos claudunt. Proximæ à facie intumeſcunt manus, digitique diſtenduntur, puſtulæ faciei antea leves & rubræ, jam aſperæ (primum maturationis indicium) & ſubalbidæ apparent; ſuccum inſuper luteum, colore à flavo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam ſumma in puſtularum interſtitiis colorem exhibet floridum, & roſarum Damaſcenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores ſunt variolæ, eo magis tum puſtulæ tum cutis interjecta ad amuſſim exprimunt: Quæ faciem occupant puſtulæ, aſperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus minùs aſperæ albæque magis conſpiciuntur indies. Die undecimo faciei tumor & inflammatio recedunt, puſtulæ & juſtam magnitudinem (viz. piſi grandiuſculi) adeptæ exareſcunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem puſtulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem dirumpuntur, cæteræ autem, faciei nimirum & corporis deſquammantur, & in facie ſquammulis hiſce furfuraceis ſuccedunt foveæ. Per totum morbi decurſum alvus vel prorſus conſtipatur, vel rariſſimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in diſcretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cùm in diſcreto hoc genere promoventur ſudores tum cardiacis tum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida &

per

per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur & albeſcens, puſtulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam poſt ægri mortem, ſudor, qui huc uſque manaverat, derepentè evaneſcit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parcè reddit ac frequenter, & tandem pauciſſimarum horarum ſpatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata (ſed atrociora) febris ſcilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immanius ſæviunt, licèt non ita promptè, ac in diſcretis, in ſudores diſſolvitur æger. Diarrhœa nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum aut alterum poſt illam protrahitur, quod in diſcretis vix contingit. Tertiò in die aut citiùs, raró tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod ſymptoma, v. g. acutiſſimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde, ac in diſcretis, mox ab eruptione remittunt ſymptomata, ſed & febris & alia ad multos etiam dies poſt eruptionem puſtularum ægrum diſcruciant: Nunc eryſipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè diſtinguantur. Creſcente morbo, non in molem aliquam ſpectabilem attolluntur; ſed in facie ſibi invicem implicitæ, tanquam veſicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quàm diſcretæ: poſtmodum ad inſtar pelliculæ vultui agglutinatæ cutis ſuperficiem non admodum ſuperant. Præterlapſo die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exaſperatur, colore fuſco: Intenſus magis eſt dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non niſi poſt diem viceſimum latioribus laminis deſquammatur. Hoc interim obſervatu dignum, quòd quanto puſtulæ matureſcentes propiùs ad colorem ſubfuſcum vergunt, eò deteriores lentiùs abſcedunt; quo magis autem flaveſcunt, eò minùs confluxerint, & ocyùs ſe proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nullâ ſcabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt ſquammulæ furfuraceæ, indolis perquam corroſivæ, quæ foveas relinquunt patentiores, & ſæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorſum cuticulâ denudantur. Morbi periculum à puſtularum frequentia & numero in facie ſolâ, æſtimandum. Puſtulæ manuum & pedum majores, & quò altiùs ab extremitate artuum aſcenderis, eo ſenſim minores & contractiores extant. In adultis ſalivatio infantibus diarrhœa (licet non ita certò) confluentium comes. Ptyaliſmus nunc cum eruptione ſe prodit, nunc biduo triduove præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viſcidiorem ægerrimè, excreat. Siticuloſus eſt æger, voce raucâ, ſomnolentiâ & ſtupore ingentibus corripitur, inter bibendum ſubinde tuſſit, & potus per nares revertitur. Tunc ceſſat ut plurimum ſalivatio, cui niſi faciei intumeſcentia (quæ licèt hoc ipſo die pro morbi genio aliquantiſper remitti debeat, non tamen niſi poſt diem unum alterumve omnino recedere) & manuum jam inſigniter incipiens & diutiùs perdurans ſuppetias tulerint, ægro protinus moriendum eſt. Diarrhœa non ita maturè infantes occupat ac

ptyaliſmus adultos. In utraque variolarum ſpecie febris ab inſultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad puſtularum maturationem, quâ peractâ, deſinit. Superveniunt à malo regimine ſymptomata anomala; qualia ſunt, puſtularum flacciditas & ſubſidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ puſtulis interſperſæ, & in earum ſummitate maculæ nigræ exiguæ in medio ſubſidentes, ſanguinis mictus & ſputum ſub initio morbi, urinæ ſuppreſſio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus tranſigitur. Expulſio per reliquum morbi tempus; mediantibus parvis abſceſſibus, in carne perficitur.

Dies in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere, à primo morbi inſultu, eſt undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudiſſimo, decimus ſeptimus; nonnunquam tamen, ſed rarius, non ante diem viceſimum moritur æger. Quinimo per ſpatium illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum ſeptimum interjacet, appetente veſperâ, moleſtiſſimo inquietudinis paroxyſmo, quotidie, vexatur æger.

Mittatur ſanguis quovis ex tribus primis diebus ab invaſione ad unc. *ix.* vel. *x.* & poſtea *Vomitorium* exhibeatur *ad* ℥j. vel ℥iß. *Infuſionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur ſanguis frequenti potatione Cereviſiæ tenuis Lupulatæ, cui Vitrioli Spiritus immiſceatur uſque ad plenam puſtularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint [quod ut plurimum eſt ſexto die poſt invaſionem] veſperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j. quæ repetatur dehinc ſingulis noctibus ad diem decimum poſt invaſionem. Ea nocte, ſi Variolæ è Confluentium genere fuerint, augeatur doſis ad ℥iß. quæ dein repetatur ad ℥j. manè, & ad ℥iß. ſerò, ſingulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr. de Mecon. minus congruat, ſubſtitui poſſit *Laudan. liquid.* viz. *gutt. xviij. pro* ℥*j. Syrupi, & gut. xxv. pro unc. iß.* Hoc interim obſervandum, quod ſi paregoricum bis in die exhibitum orgaſmum compeſcere non valeat [quod in Variolis inſigniter confluentibus, ſub finem earum ſæpe accidit] tum 8. quaque horâ exhibendum, vel ſæpius, ſi opus fuerit.

At ſi variolæ Interſtinctæ fuerint, ſatis erit, ut ſolummodo ſingulis noctibus poſt plenam eruptionem exhibeatur Paregoricum; atque etiam in minori doſi.

Qualiſcunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, ſi Phrenitis acciderit, omnino oportet ut inordinato ſpirituum motui frænum injiciatur, ac proinde ſi prior Paregorici doſis metam non attingat, alia atque alia aſſumatur, donec tumultus penitus compeſcatur, interpoſito inter ſingulas doſes ſpatio aliquo; ut pernoſcere valeamus, utrum doſis ultima id, quod quærimus, præſtiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ ſuppreſſio acciderit, æger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si

Si ſaliva ob calorem ſit adeò viſcida, ut expectorari non poſſit, tum Gargariſma cum Syringa ſæpe in fauces injiciatur. Componatur è *Cerevifia tenui* vel *aq. hord. cum Melle Roſarum*; vel ſequens uſurpari poterit.

℞ *Cort. Ulmi* ℥vj. *rad. Glycyrrhiz. unc.* ß. *Paſſul. enucleat. N.* xx. *roſ. rub. p. ij. coq. ſ. q. aq. ad* ℔jß. *in Colatur. diſſolv. oxymel. ſimp. & mell. Roſar. an.* ℥ij. *M. f. Gargariſma.*

Si epiſpaſtico opus fuerit, amplum ſatis & acre nuchæ applicetur nocte iſta, quæ magnam morbi criſin præcedit, mox ab aſſumpto paregorico, plantis quoque pedum applicari poteſt allium, à die octavo, uſque ad morbi finem, ſingulis diebus renovandum.

Si infans de Syptomatis, dentitionem comitantibus jam ſecurus, derepente ſpaſmo corripitur hic cogitandum eſt, convulſionem iſtam, fortaſſis à naturæ conatu, quæ variolas, ſcarlatinam Febrem, aut morbillos, in corporis habitum protrudere ſatagit, pendere, applicetur itaque Emplaſt. Epiſpaſticum nuchæ, lecto quam primum committatur æger, exhibeatur inſuper cardiacum, cui paregorici pauxillum eſt admiſcendum, puero nempe trienni *Laud. Liquid. gut. v. in aq. Epidem cochl.* j.

Si die undecimo, vel alio quovis poſt eum, febris ſecundaria cum inquietudine, jactatione & cæteris id genus ſymptomatis, uſque adeò efferatur, ut Paregoticis utcumque repetitis ſufflaminari nequeat, & mors quaſi immineat, tum ſanguis in ſatis magnam quantitatem illicò detrahatur; nempe ad unc. *xij.* vel circiter, atque porrò repeti poſſit vel bis in ſequentibus diebus ſi, ſymptomatum dictorum ratio idem poſtularit; at non aliàs. Catharſis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum inſequente (modo Venæ ſectio præceſſerit) inſtitui poſſit, nempe ex *Electuarii Lenitivi unc.* j. *diſſolut. in aq. Cichor. vel lactis Alexiter. unc. iv.* Veruntamen nec Venæ ſectio nec Catharſis impediunt, quo minùs Paregorica in uſum veniant, quæ, (haud obſtantibus iis) tam quoad largam doſin quàm repetitam exhiberi debent, ſi opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo ſemper confugiendum.

Quando Puſtulæ perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex æqualibus partibus *ol. Amygd. dulc.* & *Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxj.* poſt invaſionem mittatur ſanguis è brachio; & ſequenti die Catharſis celebranda, quæ porrò alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen; è lecto abſtineat ad ſextum diem poſt invaſionem, in quo poſtea ſe contineat uſque ad *xvij.* non aliis ſtragulis tectus, quàm quibus ſanus uti ſolebat.

Juſculis Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cereviſiâ tenui victitet, & poſt undecimum diem vini Hiſpanic. Coch. *iv.* vel *v.* bis in die exhibeantur, ſi æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præſcript. cedat, tum fotu fol. Malv. verbaſc. Sambuc. Lauri, cum floribus Camæmel. & Melilot. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoë laboret; vel urinam reddat ſanguineam, & tinctura, quæ in capite de Hæmoptoë præſcribuntur, ſextâ quâque horâ (donec Symptomata iſta prorſus ceſſaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam caſu Paregorica liberali manu propinanda.

De choreâ Sancti Viti.

Convulſionis ſpecies quædam eſt, pueros puellaſve à decimo' ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit ſe claudicatione, vel inſtabilitate alterutrius cruris, quod æger poſt ſe trahit fatuorum more; manum ejuſdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem ſitu horæ momento, ſed in alium ſitum & locum convulſione diſtorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os poſſit adducere, mille geſticulationes, circulatorum inſtar, exhibebit: Non enim rectâ lineâ ori admovet, ſed deductâ à ſpaſmo manu, huc illuc aliquandiu verſat, donec tandem fortè fortunâ labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, deditâ tanquam opera, ut ſpectantibus riſum moveret.

Sanguis ad ℥viij. plus minus, pro ætate, ex brachio educatur.

Die ſequenti. dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis commun. hauriatur; & veſperi hauſtulus ſequens propinetur.

℞ *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥j. *aq. Epilept. Langii* ʒiij. *Theriac. Andromach.* ℈j. *Laudan. Liquid. gut. viij. f. hauſtus.*

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & *hauſtus Paregoricus* iiſdem noctibus.

Poſtea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur, & ſic ſanguis mittatur, & alvus ſubducatur ad tertiam quartamve vicem; ſpatio tamen inter alternas evacuationes obſervato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis ſequentia præſcribantur.

℞ *Conſerv. Abſinth Roman. & flaved.* Aurantior. *an.* ℥j. *Conſerv. Anthos* ℥ß. *Theriac. Andromac. vet. & nuc. moſchat. condit. an.* ʒiij. *Zinzib. condit.* ʒj. *Syr. è ſucc. citr. q. ſ. f. Electuar.* de quo capiat ad magnitud. nuc. moſchat. manè & horâ quintâ pomeridianâ, ſuperbibend. vini ſequentis Cochlear. v.

℞ *Rad. Pæoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an.* ℥j. *fol. Rut. Salv. Betonic. Chamedr. Marrub. alb. & ſummitat. Cent. min. an* Mj. *Baccar. Juniper.* ℥vj. *Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in vini Canarini* ℔vj. Coletur tantummodo uſûs tempore.

℞ *Aq. Rut.* ℥iv. *aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an.* ℥j *Syr. Pæon.* ʒvj. *M. f. Julap.* cap. Cochl. iv. ſingulis noctibus cubitum iturus, inſtillando *Sp. C. C. gut.* viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſt. è Caranna.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, eâ ipsâ anni ſequentis tempeſtate (vel paulo ante) quâ morbus invaſit.

Veriſimile

Veriſimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepſiæ Adultorum convenire poſſit, quod tamen non adhuc expertus ſum. Cum verò Chorea *Viti* ætates teneras adoriri ſoleat, in Epilepſia Adultorum tam ſanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticorum *doſis* adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus eſt profundiſſimus, & omnimoda ſensûs & motûs privatio, exceptâ reſpiratione, quam ægri habent difficilem cum ſtertore.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥*xij*. quamprimum, ac poſtea ex venis jugularibus ad ℥*viij*. deinde *Vomitorium ex* ℥*iß. vel unc. ij. Infuſ. Croc. Metal.* propinetur ſtatim.

Emplaſt. Epiſpaſtic. ſatis amplum ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus ſedeat æger in lecto, nec ſtragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finitâ Vomitorii Operatione, ſubinde exhibeantur Cochl. iij. vel iv. ſequentis Julapii.

℞ *Aq. Rutæ* ℥*iv. aq. Bryon. compoſ. & Antiepilept. Lang. an.* ℥j. *Sp. C. C. gut. xx. Sacchar. Cryſtal. q. ſ. f. Julap.*

Vel *Cochleare* j. *Sp. Lavendulæ compoſ.* per ſe propinari poſſit bis vel ter, durante paroxyſmo, horâ dimidiâ vel integra interpoſita.

Cavendum eſt, ne Cardiaca plus juſto calida, ac nimis frequenter [ut mos eſt] exhibeantur; nam quacunque demum ſpecificâ virtute pollere videantur, plus damni quâm emolumenti ægro aportant, ut pote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata ſunt: quod etiam incommodum non minùs infertur ex nimia ſtragulorum congeſtione.

Paroxyſmo jam finito, ad præcavendam recidivam ſequentia exhibeantur.

℞ *Pil. Coch. maj.* ℈*ij*, cap. tertia quaque die per *6.* vices horâ *4.* matutinâ ſuperdormiendo.

℞ *Conſerv. flor. ſalv. Roriſmarin an. unc.* j. *Conſerv. flaved. Aurant.* ʒ*vj. nuc. Moſchat condit: & Zinzib. condit. an. unc.* ß. *Theriac. Androm. vet.* ʒ*ij. pulv. elect. diamb. diamoſch. dulc. an.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. conditur. citr. f. optata.* ad magnitudinem Caſtaneæ manè & ſerò, ſuperbibend. *aq. Epilept. Lang. Coch. ij.*

℞ *Ambr. griſ.* ʒß. *ol. deſtil. ſem. Aniſi, cinnamom. nuc. moſchat. an. gutt. ij. ol. Caryophil. gut. j. Sacchar. in aq. flor. aurantior. ſolut. unc. iv. f. ſ. a. Tabellæ,* quarum capiat unam ad libitum.

Ab usû potus generoſioris cujuſvis ſibi temperet, veſcatur juſculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum agnorum ac id genus ciborum eupeptôn.

De Opthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die ſumat potionem purgativam communem, quæ repetenda eſt per duas alias vices, duobus diebus interpoſitis; iiſdem noctibus ſumat *hauſtum paregoricum ex Syr. de Mecon, unc. j.*

Diebus à purgatione vacuis ſumat ter aut quater in die *unc. iv. Emulſionis ex ſem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. *Aq. Plantag. Roſ. rubr. & Spermat. Ranar. an. unc. j. pulv. Tutia praparat.* ʒj. *f. Collyrium*, cujus guttæ aliquot inſtillentur oculis bis in die; at non incipiendum, niſi poſt primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ ſectio ſemel vel bis, (præcipuè ſi ſanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharſis.

Abſtineat ab uſu vini & cujuſvis liquoris generoſi, ab uſu etiam ciborum coctu difficilium, & ſale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd ſæpè accidit, quòd Venæ ſectioni & Catharſi utcunque repititis Ophthalmia non cedit; hoc in caſu *Paregoric. ex Syr. de Mecon. unc. j.* ſingulis noctibus exhibitum, curationem ſine aliorum ſuppetiis obſolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. *Cort. Querc.* ℥ij. *Coq. in Aq. font.* ℔iv. *ad* ℔ij. *ſub finem addendo Cortic. Granator. contuſ.* ℥ſ. *roſ. rubr. flor. Granator. an. Mij. dein adde vini rubr.* ℔ß. Colatura ſit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto allurgat, & nocte poſt decubitum, donec ſymptoma penitus evanuerit.

De Paroxyſmo Nephritico.

Adſunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum aut calculi excretio, ſtupor cruris è directo renis laborantis, teſtis retractio ejus lateris, in quo eſt dolor, nauſea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud abſimilis; licet in quibuſdam ſymptomatis planè diſcrepet, quæ recenſita in *Capite de Colica bilioſa* videas.

Si Æger temperamento ſanguineo fuerit, mittatur ſanguis è brachio affecto reni reſpondenti ad ℥x. dein *liquoris poſſetici cui Rad. Althaa* ℥ij. *incocta fuerint Cong. j.* quam citiſſimè degluriatur, & Enema ſequens injiciatur.

℞. *Rad. Althaa & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Parietar. Branc. Urſin. & flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lini & Fænugr. an.* ℥ß. *coq. ſ. q. aq. ad* ℔iß. *M. F. Enema*

Rejectis Vomitorio & Enemate, *Laudan. Liquid. ſatis magna doſis* propinetur, viz. *ad gutt. xxv.* vel *Pil. Matth. gr. xv. vel xvj.* In ſenibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiis (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi urinam eæ reddant nigram & ſabuloſam) Venæ ſectio omittatur; at quoad reliqua, eâdem quæ dicta eſt via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, ſtato quodam die, ſingulis hebdomadis, *Manna* ℥iiß. in ſeri lactis ℔ij. ſolut.

Conducit aliquando, hauſtus cerviſiæ tenuis liberalior.

In

In calculo renum grandiori, dolor hebes, & obtuſus, nullatenus auctus, ſed ſatis tolerabilis perſentitur, nec paroxyſmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger ſe non tutò committet, niſi prius certò ſciat, calculum majorem non eſſe, quam ut per ureteres viam poſſit invenire, quod hoc, tantum modo certò poteſt dignoſci, ſi nempe, jam antea, paroxyſmum aliquem nephriticum fuerit perpeſſus. (cum dolore ſæviſſimo in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubindè in ureterem illabitur atque ita paroxyſmum invitat, qui fere non deſinit, niſi calculo in veſicam detruſo, cum ſic ſe res habeat, nullum eſt magis efficax remedium, quam aquarum chalybeatatum potatio; quòd ſi calculoſus, nullo unquam paroxyſmo nephritico, fuerit tentatus, cum jam major ſit calculus, quam qui ex pelvi poſſit elabi, devitandæ ſunt aquæ ferreæ.

De Dyſenteria, Diarrhœa & Teneſmo.

Rigent horrentque, ſequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc, dejectiones crebræ, & muſcoſæ omnes (niſi quod ſtercoroſæ nonnunquam interponantur) cum ingenti cruciatu & moleſtiſſimo viſcerum omnium quaſi deſcenſu, quoties exoneratur alvus, ſanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum ſanguinis per totum morbi decurſum admiſceatur. Progreſſu morbi ſanguis ſincerus quandoque excernitur, & gangræna inſanabili afficiuntur inteſtina. Si æger floreat, vel cardiacis incaleſcat. Febricitat admodum; lingua eſt ſubalbida, quadam mucilagine, densè obſita, interdum nigra & ſicca. Proſternuntur vires, diſſipantur ſpiritus, aphthæ inſuper oris interna faucéſque obſident, præſertim ubi materiæ peccantis evacuatio adſtringentibus præpoſterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina & cætera morbi ſymptomata ſequuntur.

In diarrhœa humores excrementitii ſine ſanguine aut inteſtinorum exulceratione excernuntur.

In teneſmo aſſidua eſt deſidendi cupiditas, nihil tamen præter mucoſum quoddam & ſubcruentum aut purulentum reiicitur.

Mittatur ſanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane ſequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* poſt Purgationes, quamprimum ſuo defunctæ ſunt munere; ac diebus à purgatione vacuis idem manè & ſero eſt exhibendum.

Poſt Venæ ſectionem & Catharſin ſemel celebratam, per totum morbi decurſum, ſequens Cardiacum exhibeatur.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinam. hordeat. an.* ℥i. *Margarit. preparat.* ʒiß. *Sacchar. cryſtal. q. ſ. adde Aq. Roſar. Damaſcen.* ℥ß. *ad gratum ſaporem, m. f. Julap.* de quo cap. cochl. *iv.* vel *v*, in languoribus, vel ad libitum.

Potus ſit Lac coctum cum *Aq. Triplo*, vel *Decoct. Alb.* ut

℞ *C.C.C. & Mic. panis alb. an.* ℥*ij. coqu. in Aq. font.* ℔*iij. ad* ℔*ij. poſtea ſ. q. Sacchar. Albiſſ. edulcoretur.* Vel ſi dejectio virium poſtulaverit, *Aq. font.* ℔*ij. cum Vin. anarm.* ℔j. *ſimul cocta*, pro potu frigidè aſſumantur.

Cum per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio uſui *Laudani* bis vel ter in die repetiri poſtea incumbit, niſi quod *Enema ex Lact. vaccin.* ℔ß. & *Theriac. Androm.* ʒiß. ſubinde injiciatur, quod in alvi egeſtionibus mire confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhœam tantum aſſurgat, Phlebotom. & Catharſi præſcript. omiſſis, ſequ. Bolus ſingulis matutinis exhibeatur.

℞ *Rhabarb. pulv.* ʒß. (*plus minus pro ratione virium*) *cum ſ. q. Diaſcordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cynnam. gutt. ij.*

Noctibus inſequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat. unc. i. & Laudan. Liquid gutt. xiv. exhibeatur.*

Ubi tormina ſicca ſine dejectionibus excruciant, curantur diluendo ſero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum juſculo aut lacte cereviſiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeò ut omnis ejus vis in rectum inteſtinum decumbat, cum aſſidua deſidendi cupiditate. Diæta Analeptica inſtituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut reſtaurari poſſint vires, quibus redeuntibus Teneſmus ſponte ſe proripit.

In dyſenteria malè curata dolores aliquandoque ægrum ad annos aliquot diſcruciant, in hoc caſu Phlebotomia repetita priſtinam ſanitatem reſtituet.

Notandum eſt quod in conſtitutionibus huic morbo minùs faventib. omiſſis evacuationibus dyſenteria Laudano ſolo ſanatur, quod manè & ſero repetendum, donec ſymptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri ſpatio, ſi opus fuerit.

De colica bilioſa.

Inteſtinorum dolor atrociſſimus eſt, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum deſinens, qui aut quaſi injecta faſcia conſtringit, aut in punctum contractus quaſi terebello perforat; ſubinde remittitur, mox recrudeſcit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obſtinatius in puncto figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adſtrictio, colica tandem in iliacam tranſeunte. A nephride ſic, diſtinguitur. 1, Dolor nephriticus fixus in rene eſt, & ab eo ad teſtem exporrigitur ſecundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus eſt, & cinguli inſtar medium ventrem affligit. 2. A paſtu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore, ab excretione per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quam in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara & tenuis, poſtea aliquid ſubſidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: In colica urinæ ab initio craſſiores exiſtunt.

Sanguis

Digitized by Google

Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & poſt horas *iij*, vel *iv. Anodyn.* exhibeatur, Poſtero die *Catharticum Lenitiv.* & interpoſito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At ſi malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingeſtis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cereviſiato affatim hauſto eluendus eſt; quo exantlato Anodynum propinandum eſt; ſequenti autem die vena ſecanda eſt, & in ordine præſcripto procedendum.

Ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutiſſimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior ſive aquæ Epidem. ſive Mirab. ſive aliùs cujuſcunque, qua ſanus maximè delectabatur, uſus, ægrum hoc tempore ultra ſpem omnem juvit.

De cholera Morbo.

Intra Auguſti limites ſe continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus ſimilis affectus, nullo temporis diſcrimine inſurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen eſt ſubſellii. Adſunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & anguſtia per alvum dejectio; ventris ac inteſtinorum dolor vehemens, inflatio & diſtentio; cardialgia, ſitis, pulſus celer ac frequens, parvus & inæqualis, æſtus & anxietas, nauſea moleſtiſſima, ſudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & ſimilia, quæ ægrum in 24. horarum ſpatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ, font. Congiis elixetur, ut carnis ſaporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris poſſetici capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* ſucceſſivè repetenda. Hauſtibus & Clyſteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus uncia ſubindè admiſceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penſo (quod *iij*. vel *iv.* horas ſibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non acceſſerit medicus, niſi poſtquam æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhauſtus, & jam frigeſcant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum eſt in pauló majori doſi [viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam fort. unc. i.*] & cum ceſſaverint ſymptomata, nihilominus manè & ſerò quotidiè eſt repetendum; at in minori doſi, donec priſtinas vires receperit.

Eſt ſpecies quædam choleræ morbi infantibus valdè familiaris, ac ſæpenumerò funeſta, ex Dentitione vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus largâ liquorum potatione, multo minùs ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur, ſed Curationem *Laudano* ſolo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ij. iij.* vel *iv.* vel *plures*, pro ratione ætatis, Cochlear. j. cereviſiæ tenuis vel Aquæ cujuſvis appropriatæ inſtillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De colica Pict num.

Eſt ſpecies quædam Colicæ, quæ degenerare ſolet in Paralyſin, & motûs omnimodam manuum ac pedum depravationem; quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralyſi indigitat, & apud inſulas Caribum notiſſima eſt, utpote, quæ magnam vim hominum infeſtat.

Hunc dolorem atrociſſimum ſanat *Balſam. Peru.* frequenter ac in magna doſi exhibitum, nempe ſi *ejus gutt. xx. xxx,* vel *xl. Sacchar. Albiſſ. cochl. j. inſtillentur,* & bis vel ter in die dentur: at Paralyſis. huic remedio haud cedit.

De iliaca Paſſione.

Periſtalticus inteſtinorum motus invertitur, propinata cathartica & injecta enemata in emetica ſtatim tranſeunt, alvi fæces per vomitum rejiciuntur. Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. *ix.* vel *x.* poſt aliquot horas exhibeatur ſequens Pulvis.

♃. *Reſin. Scammon. vel (defectu ejus) Reſin. Jalap. gr. xij. Calomelan. Turquet.* ℈*j. m. f. Pulvis*; cap. è Cochl. *i.* lactis vaccini, ſuperbibendo ejuſdem lactis Cochl. j. vel alterum, vel ſi forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Colomel. Turquet.* ℈*j. cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. iv.* ſumend. è Cochl. j. Syr. Violarum.

Sin autem æger hoc remedium per os rejecerit, *Laudan. Liquid. gutt. xxv. Aq Cinnam. fort,* ℥ß. inſtillatæ ſtatim propinentur, cum verò horum uſu vomituritio, ac ventris dolores, remiſerint, catharticum dictum iterum exhibeatur, verùm ſi anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis vomituritio ac dolor iterum redierint, carhartico interim in corpore reſtitante, ad uſum paregorici ſupra deſcripti revertendum, idemque eò uſque repetendum quarta vel ſextâ quaque hora donec inteſtinis quies omnino inducatur, quo quidem tempore catharticum operationem ſuam per ſedes exeret.

Nec ſanè abs re fuerit elapſa una, aut altera, poſt Venæ ſectionem horâ, clyſterem aliquem, ex iis qui potentiùs operantur, injicere, fumum ſcilicet nicotianæ, ex tubulo inverſo, per veſicam majuſculum, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, quæ quidem operatio poſt aliquot horas reiterari debet, niſi citius meatus deorſum pateat.

Finita operatione Cathartici, ſumat ſequentem hauſtum.

♃. *Aq. Cinnam. fort. unc. i. Laudan. Liquid. gutt. xxv. m.f. Hauſtus,* qui porrò repetendus eſt bis, ter, vel ſæpius in die donec vomituritio & dolor penitus ceſſaverint, atque etiam, iſtis ſymptomatis ceſſantibus nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes capiat idem paregoricum in minori doſi cubitum iturus.

De Fluxu Menſium immodico.

Menſtruorum fluxus, naturaliter conſtitutus, capacitatem teſtæ ovi anſerini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapſu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroſo, & pedum intumeſcentia.

Mittatur

Digitized by Google

Mittatur ſanguis è brachio ad unc. *viij.* ſequenti mane ſumatur *potio purgativa communis*, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus poſt purgationem *Paregoric. è Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

℞. *Conſerv. Roſar. ſicc.* ℥ij. *Trochiſc. de terra Lemnia* ʒiſs. *Cort. Granator. Corall. rub præparat. & boli Armen. an.* ℈ij. *lapid. hæmatit. Sanguin. Dracon. an.* ℈i. *cum ſ. q. Syr. Cydenior. f. Elect.* de quo ſumat ad magnitudinem nucis moſchat. maj. manè & horâ quinta pomeridianâ, ſuperbibendo ſequentis Julapii Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Germin. Querc. & Plantag an.* ℥iij. *Aq. Cinnamom. hordeat; & Syr. de Roſis ſiccis an.* ℥j. *Sp. Vitriol. q. ſ.* ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Vrtic. an. q. ſ. Contundantur ſimul, & ſuccus exprimatur, & poſtea clarificetur*, de quo cap. Cochl. *iv.* vel *v.* ſæpiuſculè ad libitum.

Poſt primam purgationem applicetur emplaſt. ſeq. regioni Lumborum.

℞. *Emplaſt. de Minio & ad Herniam an. part. æq. extendantur ſuper alutam, f. Emplaſtrum* regioni Lumborum admovendum.

De Colica hyſterica.

Eſt ſpecies quædam, ſeu potiùs inſigne ac valdè uſitatum affectionis ſymptoma, cui comitem ſe adjungit dolor circa ſcrobiculum Cordis atrociſſimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primo, quò ſaburra vitioſorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediat Paregorici efficaciam, ſatis magna quantitas *liquoris poſſetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejuſdem liquoris Cong.* iſs. quo peracto *Laudan. Liquid. gutt. xxv. in Aq. cinam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi unc. i.* propinentur.

In uſu Paregoric. hoc notandum, quòd eò uſque repetendum eſt, donec ſymptomata omnia penitus ceſſaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior doſis effecit, antequam novam ingeramus.

Si ſanguineo temperamento præditus ſit æger, vel ſi antea hoc ſymptomate haud multum infeſtatus fuerit ac viribus fractus, hoc in caſu ſanguis primùm è brachio detrahendus antequam vomitorium præſcriptum propinetur.

Hâc ipsâ Methodo Clavus hyſtericus curatur. Sin verò Colica Hyſterica diuturnior fuerit per Paroxyſmos affligens: tum in eorum intervallis, ſive extra paroxyſmum, ſeq. uſurpentur.

℞. *Zedoar. ſubtiliſſ. pulv.* ʒj. *cum ſ. q. Syr: è conditur. citri, f. Bolus*, ſumendus manè & ſerò per *xxx.* dies, ſuperbibendo ſequentem infuſionem.

℞. *Zedoar. inciſ. minutim. unc.* ß. *vini Canar. unc. iv. infundantur frigide per xij. horas; deinde colentur pro uſu*; vel *Balſam. Peruv.* ut in Colica Pictonum, uſurpetur.

Quæ de Colica Hyſterica hîc dicuntur, de Colica etiam hypochondriaca dicta ſunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriuſque affectûs natura ſibi vendicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quaſi genuinè morbus cedit; tametſi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hyſterica tam in hypochondriacis, quam hyſtericis ſæpiſſime in icterum deſinit, qui ſenſim ſponte ſuâ faceſſit, ſin autem longas moraſ nectat, exhibeatur Apozema ſequens.

℞. *Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc. i. chelidon. maj. cum toto & ſummitat. centaur. an. M. j. coq. in equalib. partibus Vini Rhenani & Aq. fontan. ad* ℔ij. *colatur. diſſolv. Syr. de 5. radicibus unc. ij. m. f. Apozema*, de quo capiat ℔ß. calidè manè & ſerò, uſque dum convaluerit.

De Ictero, colicâ neutiquam prægreſſâ.

Color flavus in toto corpore, præſertim in oculorum albis eſt conſpicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent afflictis, tincta, corporis pruritus, ſegnities, & laſſitudo, linguæ amaror, vomitus bilioſus interdum, ſingultus, egeſtio alba, urina crocea & pannum immerſum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur *potio purgativa communis*, dein aggrediatur uſum ſequentium; & durante eorundem uſu, Catharticum præſcriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. *Conſerv. Abſinth. Rom. conſerv. flaved. Aurant. an. unc. i. Angelic. condit. nuc. moſchat. condit. pulv. Ari compoſ. & chalyb. cum aceto preparat. an. unc. ß. Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an.* ʒij. *croc. Anglic. pulv.* ʒß. *cum ſ. q. Syr. de 5. radicibus f. Electuarium*, de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. manè & horâ quinta pomeridianâ [vel vice Electuarii ſumat pilulas chalybeatas) ſuperbibendo poſt matutinam doſin *aquarum mineralium purgantium* ℔iv. & poſt pomeridianam doſin *Apozemat. in colica hyſterica deſcrip. lib. ß.*

At ſi ſigna hydropis adfuerint, tam mane quam ſerò apozema ſuperbibat.

Si vel his diu continuatis morbus adhuc perſtiterit, ad *aquas ferreas* eundum eſt, quæ ex ipſo fonte ſunt bibendæ.

Ad præcavendum abortum.

Eadem præſcribenda, ac in Fluxu menſium immodico, omiſſis ſolummodò catharſi & ſuccis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria conſtituunt, ſanguis ſcilicet purus, copioſus, per triduum primum fluens; dehinc ſanguis aquoſus, loturæ carnium craſſiori ſimilis per quatriduum præter propter durans; hinc poſtmodum materia viſcoſa & mucilaginoſa, pauco aut nullo ſanguine permiſta, per quinque aut ſeptem dies prodiens, & ſic porro ad menſis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus eſt ex virium dejectione, animi deliquio, ſanguine grumoſo effluente, cibi faſtidio, dolore in hypochondriis, ventris tenſione, pulſu debili & frequenti, viſûs obtenebratione, aurium tinnitu, & convulſionibus.

Victus incraſſans inſtituatur, & potus ſequens addatur,

℞. Aq.

℞. *Aq. Plantag. vin. rubr. an. lib. j. coq. ſimul. ad tertias, & deinde edulcoretur ſ. q. ſacchar. albiſſ.* cujus, cum frigeſcar, cap. *lib.* ß. bis vel ter in die.

Interim Julap. aliquod Hyſtericum [at ſatis mite] ſubinde propinetur, & nodulus ſequens naribus applicetur.

℞. *Galban. Aſa fœtid. an.* ℥ij. *caſtor. ſal. ſuccin, volatil. an.* ʒß. *m. f. nodulus*, vel.

℞. *Sp. ſalis Ammoniac.* ʒj. quem ſæpe olfaciat.

De ſuppreſſione Lochiorum.

Intumeſcit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubeſcit, difficilis eſt reſpiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adſunt, animi deliquia, ſudores frigidi, pulſationis & ardoris ſenſus in utero; paralyſis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepſia.

E veſtigio lecto addicatur, & *Emplaſt. hyſtericum* umbilico admoveatur quamprimum; Elect. ſeq. adhibeatur.

℞. *Conſerv. Abſinth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochiſc. è Myrrh.* ʒij. *Caſtor. croc. Anglic. ſal. volatil. ſal. Armoniac. & Aſa fœtid. an.* ʒß. *cum ſ. q. Syr. è 5. radicib. f. Elect.* cap. ad magnitud. nuc. moſchat. quarta quaque hora, ſuperbibendo ſeq. Julap. Cocl. 4. vel 5.

℞. *Aq. Rutæ unc. iv. Bryon. compoſ. unc. ij. Sacchar. cand. q. ſ. f. Iulap.* vel ſumat *Trochiſ. de Myrrh.* ℈j. quarta quaque hora.

Si tota prædictorum quantitas conſumatur, & Lochia adhuc ſupprimantur, *Laudanum* unica ſaltem vice exhibendum ut *Laudan. Liquid. gutt. xiv. in Aq. Bryon. compoſ. vel Laudan. ſolid. gr. iß. cum Aſa fœtid.* ℈ß. *in pilulas duas redactum.*

Si hæc nihil proficiant, tum Enema ex lacte Saccharato, unica ſaltem vice injiciatur.

De Hydrope.

Foveæ à digitorum impreſſione in ſuratum parte inferiori ſub noctem conſpicuæ manè evaneſcentes, hoc malum primum indicant, maximè ſi ſpiritus interim ægrius ducatur (haud rarò tamen fœminæ prægnantes, & quibus catamenia ſiſtuntur: ut & viri ab aſthmate inveterato derepentè liberati eodem tumore tentantur] pedibus crurisque ad extremum extenſis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis ſuæ limen paulatim diſtendunt, donec tandem in viſcera nobiliora impetu ab iis facto æger ſubmergitur. Pro rata qua partes à morbo obſeſſæ mole augentur, aliæ magiſque gracileſcunt, urgentibus dyſpnœâ, urinæ paucitate, & ſiti intensâ. Viros ingraveſcente ætate; fœminas, ubi jam parere deſierint, utplurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ ſunt primo ad aquarum evacuationem, deindè ad inſtaurandum ſanguinis robur; quo novus aquarum proventus præcaveri poſſit.

℞. *Vini albi* ℥iv. *Ialap. ſubtiliſſ. pulv.* ʒj. *zinzib. pulv.* ℈ß. *Syr. de Spin. Cervin unc. j.* M. *f. Potio*, ſumendaque ſingulis vel alternis diebus, pro ratione virium donec partes affectæ detumuerint; vel,

℞. Tama-

℞ *Tamarind. unc.* ß. *fol. Senn.* ℥ij. *Rhei.* ʒiß. *Coq. in ſ. q. aq. ad unc. iij. in Colatur. diſſolv. Manna & Syr. Roſ. ſolut. an. unc. j. Syr. de Spin. cervin. unc. ſs. Elect. è ſucc. Roſar.* ℥iij. *M. f. Potio*, ſumenda ut ſupra; vel,

℞. Pil. *ex duob.* ℈j. *Elater. gr. iij.* Ol. *Chym. Caryophyl. gutt. ij. f. Pil. N. iij.* cap. ſummo manè, repetanturque, ut opus fuerit, vel,

℞. *Gambugis gr. xv. vin. alb. & aq. Cichor. an. unc. ſs. m. f. Potio* ſumenda ut ſupra; vel,

℞. *Cortic. interior. Sambuc. & lact. partibus aq. è ligno deraſi M. iij. coq. in aq. miſtorum* ℔ij. *ad* ℔j. Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram ſerò quotidie, donec convaleſcat. At hoc remedium, niſi in corporibus, quæ facillimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa uſum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda ſunt.

Primo, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter Catharticis cedere ſoleat, cùm in iis qui facilè purgantur *Syrup. de Spin. Cervin. ſolus ad unc.* i. exhibitus, aquas ſat copiosè eliciat, in illis verò, qui difficulter purgantur, Cathartica ſupra deſcripta, utut valida, vix ſcopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ ſegniùs operantur, magis officiunt quam proſunt; quamobrem purgatio paulò fortior & nimia, juſto debiliori eſt præferenda.

Tertio, Aquæ eâ maximâ celeritate exhauriti debent quam ægri vires ferre queant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Eſt autem ubi medicamenta omnia, qualiſcunque demum generis, quæ alvum movent, prorſus omitti poſſint ac debeant; quoties enim æger conſtitutione eſt infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis ſolùm committenda, inter quæ ea ſunt efficaciſſima, quæ ex ſalibus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. *Cinerum Geniſta* ℔j. *infundantur frigidè in vini Rhenan,* ℔iv. *liquoris per filtrationem colati unc. iij.* manè quintâ pomeridianâ & ſerò ſingulis diebus exhibeantur, uſque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis Calefacientia & corroborantia medicamenta uſurpanda; ut,

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. fol. Cochl. hortenſ. abſinth. vulgar. Salv. ſummitat. centaur. min. & Geniſta, infundantur in cereviſia forti* pro potu ordinario, qui potus incipienti hydropi aliquando ſine Catharticis ſubvenit, vel ſequent. utatur.

℞. *Conſerv. Cochl. hortenſ. abſinth. Roman. an. unc. j. Extract. Gentian, Abſinth. vulgar. & Centaur. min. an.* ʒiij. *cum ſ. q. Syr. è cortic. citr. f. Electuarium,* de quo ſumat ad quantitatem nuc. moſchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & veſperi, ſuperbibend. *unc. iv.* ſequentis infuſionis.

℞. *Rad. Gentian. unc. j. ſummitat. Geniſt Centaur. min. & Abſinth. vulgar. an. M. j. Sem fœnicul. & Petroſelini an* ℥ij. *inciſis minutim affunde vini Rhenani* ℔iv. *ſtent ſimul in infuſione frigida,* & coletur ſolummodo tempore uſûs.

Notandum

Notandum, cùm ad corroborantium uſum deventum fuerit, ægrum nullo modo eſſe purgandum, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per ſalium Lixivialium uſum omnino obſervandum; quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

♃. *Rad. Raphan. Ruſtican. unc. iij. fol. Cochl. Hortenſ. Abſinth, vulg. ſalviæ, ſummitat. Centaur. & Geniſta, an. M. iij. Aurant. inciſ. N. iij. Infundantur in Congiis vj. Cereviſiæ fortis non lupulatæ, inter fermentandum*; ſit pro potu ordinario.

De Gonorhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium inſolitus, & rotatio teſticulorum in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, ſtatim à cujus exortu liquor, ſeminis inſtar, exſtillat, qui quotidie à ſeminis colore & conſiſtentia recedens flaveſcit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore vireſcit, & aqueo humori permiſcetur ſanguine tincto. Puſtula dicta ulcus fit, aphthis infantum ſimile, indies latiùs & profundiùs depaſcens, ſuperveniente otificii callo. *Verpi non glandis ulcere, ſola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quaſi manu transverſus fortiter conſtringeretur, noctu præcipuè urget, dum æger lecto incaleſcit. Curvatur penis à fræno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, ſed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maximè quà in glandem deſinit. Carunculæ lotii exitum quandoque impediunt, & ſcroti dolor ac inflammatio nonnunquam ſupetveniunt.

♃. *Maſſ. Pil. Cochl. maj.* ℥iij. *Extract. Rud.* ℥j. *Reſin. Jalap. & Diagryd. an.* ʒß. *cum ſ. q. Opobalſam. f. Pilul. è ſingulis drachmis* vj. Cap. *iv.* ſingulis Auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ ſeminiformis, admodum imminuantur. Poſteà alternis diebus ad ſeptimanas adhuc duas; ac ſub finem bis in ſeptimana, donec humor ſtillare prorſus ceſſaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, ſubindè intercalari poſſit potio communis purgativa, cui addantur, *Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Roſar. an.* ℥j. vel, curatione minùs feliciter ſuccedente *Turbith. Minerale ad gr. viij.* exhiberi poteſt bis vel ter, diebus quatuor interpoſitis, vel vice *Turbith. Mineral.*

♃. *Pil. ex duob.* ℥ß. *Merc. dulc.* ℈j. *cum ſ. Opobalſam. f. Pil. iv.* ſummo manè ſumendæ.

Si æger à dicta Catharſi abhorreat, pilulas primò deſcriptas, tribus Auroris continuis ſumptas, tum manè & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyſter ſequens, niſi quod ſemel aut his in hebdomade, omiſſo Clyſtere, Cathartic. imperandum.

♃. *Elect. è ſucc. Roſar.* ℥vj. *Terebinth. Venet. Vitello ovi ſolut.* ℥ß. *diſſolvantur in Aq. hord.* ℔j. *Colatur. adde Syr. Violar. unc. ij. M. f. Clyſter.*

Singulis noctibus Cap. *Opobalſam. vel Balſam. è Mech. gutt. xxv. Sacch. fruſtulo exceptas.* Hujus defectu *Terebinth. Cypr.* ad quantitatem Avellanæ ſubſtitui poſſit.

Digitized by Google

Sit pro potu hydrogala; at Cereviſia tenuis in paſtubus.

Vel ſequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob.* ℨ *ſs. Opobalſam. gutt. iij. f. Pil. N°. iij.* Cap. horâ quartâ matutinâ, ſuperdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertiâ quâque die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè & horâ quintâ pomeridianâ Clyſter ſupra deſcriptus.

Procedente curatione (quâcunque eâ demum methodo tentetur) ſanguis ſub medium curationis ſemel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incraſſans præſcribatur, & medicamenta iiſdem virtutibus pollentia, qualia ſunt *hydrogala, Emulſiones ex ſeminib. frig. &c.*

Si Penis Tumore afficiatur.

℞. *Rad. Althea, Lilior. an. unc. iſs. fol. Malv. Verbaſc. Sambuc. Hyoſcyam. flor. Chamamel. Melilot. an. M. j. ſem. Lini, Fœnugrac. an. unc. ſs. coq. ſ. q. Aq. font. & f. fotus* parti affectæ admovendus per horæ unius ſpatium bis vel ter in die.

Peractâ fomentatione, perungatur pars affecta ol. ſem. Lin. rec. extract. dein *Emplaſt. è mucilaginibus aluta agnina inductum* labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in ſubjecta Glande, hæreat, tum ſequens Linimentum præſcribatur.

℞. *Unguent. Baſilic.* ℨ*vj. Unguent. Nicotian.* ℨ*ij. pracipitat. Aq. Roſar. loti & optimè levigat.* ℨ*ſs. M. f. linimentum,* quo lintei raſura imbuatur, & ulcuſculo admoveatur ſemper poſt fotûs præſcripti uſum.

Si ſcrotum tumore afficiatur, ſtatim ſanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præſcriptus parti affectæ admoveatur, ſingul. fotubus addendo *Sp. vin. Gallic. Cochl. j. vel alterum, vel Cataplaſma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modò deſcriptis introſumptis utendum eſt.

De Lue Venerea.

Ubi aut à GonorrhϾ mora, aut indebito aſtringentium uſu labes ſanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interſtitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calidos; cruſtulæ & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad inſtar favi flaveſcunt. Quo magis ſcabies diffunditur, tantò minùs æger diſcruciatur. In cranio, tibiis brachiiſque exoſtoſes, oſſium inflammatio & caries; ulcera phagædenica in variis partibus, ſed fauces ut plurimum primò aggredientia, quæ ſenſim per palatum in naſi cartilaginem propagata, mox eam abſumunt, ita ut fulcro deſtitutus naſus planè concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung. Porc. unc. ij. Mercur. crud. unc. j. M. f. Linimentum,* in tres æquales partes dividendum, quarum unâ brachia, crura & tibias ad tres noctes continuas manibus ſuis æger perungat.

Si intra tres dies poſt ultimam inunctionem ſalivatio haud procedat, tum *gr. viij. Turbith. Mineral. in conſerv. Roſar. rubr. exhibeantur, aut corporibus minus robuſtis, Merc. dulc.* ℈j. Sed ſi ſalivatio jam incœpta priùs elangueſcat, quàm ſymptomata penitus diſparuerint, exſtimulanda ſubindè eſt eâdem doſi Mercur. dulc.

Ptyaliſmus ita moderari debet, ut lib. *iv.* Nycthemeri ſpatio expuat, aut circit r.

Si juſto altius exurgat Ptyaliſmus, cum inflammatione nimia, atque id genus ſymptomatis ingruentibus aliquantulum reprimendus eſt medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum ſymptomata ceſſaverint, ſtatim immutentur induſium & tori lintea; at ſint ea, quæ prius uſurpata fuerint.

Si Diarrhœa ſupervenerit [quod plerumque accidit antequam ſalivatio benè aſſurgat] tunc ſiſtenda eſt uſu Laudan. Liquid. ita doſin augendo, ut debitum opus abſolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Roſ. Damaſcen. vel lacte Aq. permiſto*, vel ſeq. decoct. idem colluatur.

℞. *Rad. Alth. Hord. mundat. an. unc. j. ſem. Cydonior. unc. ſs. coq. ſ. q. ad lib. ij. M. f. Gargariſma*, quo ſæpius utatur.

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in Catharſi imperanda, niſi quod primis aliquot diebus liquore poſſetico, juſculis avenac. hordeac. ac cereviſia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis [etiamſi ſymptomata omnia evanuerint, ac ſubindè morbus penitus profligari videatur] quo minus recidivam poſtliminio patiatur, ægro ſemel in ſeptimana per 4. vel 6. vices, *Merc. dulc.* ℈j. exhibendus, utcunque bene ſe habeat, & etiamſi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride aut ſubnigrum modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet ſpina dorſi, proſternitur appetentia, oculi pedéſque intumeſcunt.

Mittatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.*

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. *Caſtor. gr. ij. Balſam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. №. iiij.* cap. horâ quartâ matutinâ, ſuperdormiendo; repetanturque per duas alias vices interponendo diem unum vel alterum pro ratione virium.

℞. *Aq. Rut. unc. iv. Aq. Bryon. comp. unc. ij. Sacchar. Cryſtall. q. ſ. f. Julapium*; Cap. Cochl. *iij.* vel *iv.* in omni languore; deinde aggrediatur uſum ſequentium.

℞. *Theriac. Andromac.* ℥iſs. *Conſerv. flaved. Aurant. unc. j. Diaſcord. unc. ß. Zinzib. condit. & nuc. moſcat. condit, an.* ʒiij. *Pulv. è Chel. cancr. comp.* ʒiſs. *cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hiſpan. corall. rubr. præparat. & Trochiſc. de terra Lemnia an.* ʒj. *Boli Armen.* ℈ij. *Gumm. Arabic.* ʒß. *cum ſ. q. Syr. de Roſis ſiccis f. Electuar.* de quo ſumat ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, horâ quintâ pomeridianâ, & nocte per menſem integrum, ſuperbibendo ſequent. infuſionis Cochl. *vj.*

℞. *Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an.* ℥ß. *fol. Abſinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamenth. vulgar. ſalv. ſic. an. M. j. Junip. unc. j. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini* ℔iv. *ſtent ſimul in infuſione frigida*, coletur tantummodò tempore uſûs.

Veſcatur cibis eupeptis, & abſtineat ab uſu olerum & fructuum qualiumcunque, & ſingul. paſtibus bibat vinum Hiſpanicum.

De Diabete.

Succi ſanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum ſibi quærunt, unde ſenſim labefactantur vires, colliqueſcit corpus, & quaſi ſubſtantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum ſiti, ardore viſcerum,lumborum coxarumque intumeſcentiâ,& ſalivæ ſpumoſæ expuitione crebrâ.

Eadem præſcribenda ſunt, quæ in fluore albo,omiſſis ſolummodò Venæ ſectione & Catharſi.

De Dolore Hæmorrhoidum.

Intenſiſſimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi ſuperficies cruore conſpergitur: Nonnunquam tumores verrucis ſimiles in ſphinctere deliteſcunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad *unc. x.*

℞. *Sem. Melon. Pepon. an. unc. ſs. ſem. papav. alb.* ʒij. *Amygd. dulc. excorticat. No. v. contundantur in mortario marmoreo, ſenſim affundend. Aq. Hord.* ℔iſs. *Aq. Roſar.*ʒij.*Sacchar. albiſſ. q. ſ. f. ſ. a.* emulſio; Cap. ſæpiuſcule.

℞. *Flor. Sulphuris, Pulv. Glycyrrhiz. Salvia an.* ʒj. *cum ſ. q Balſam. Lucatel. f. Pil. è ſing.* drachm.vj. Cap.iij, ter in die,ſuperbibend. Emulſ.præſcript.Cochl.vj.

℞. *Aq. Spermat. Ranar. unc.*iiij, *in qua diſſolv. Lithargyr.*ʒij. *Opii* ℈j. *f. mixtur.* cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel ſi tumor intus lateat, Cochl.iij. ejuſdem mixturæ modo Clyſteris injiciantur.

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis uſu abſtineat. Singulis noctibus ſumat Diacodium.

De fluxu Hæmorrhoidum immodico.

Innoteſcit ex viribus proſtratis, copia & diuturnitate ſanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum [ut in ictero] vergente, Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu menſium immodico, omiſsâ ſolummodò Catharſi.

De Epilepſia Puerorum.

Vel primo menſe aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; [quo in caſu *Diaſcordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag. aut lacte materno ſolutum*, & exhibitum, præſtantiſſimum eſt remedium.] Vel circa dentitionis tempus, à ſeptimo ad decimum menſem, tuſſi comitata eſt, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhœâ, viridiâ (ut ſolent hyſtericæ) egerente infante. Quandoque improviſò occupat paroxyſmus, os oculoſque diſtorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præſentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex ſtabili & inſolita oculorum orbi-

tarum

tarum immobilitate. Nunc ſeriùs, nunc ociùs ſe proripiunt paroxyſmi, certâ ſubinde periodô, vagô aliàs inſultu revertentes: ſed, appetente morte, à tergo ſe invicem premunt: Si quando inducias dent, in ſopotem proclives ſunt infantes, donec à novo reſuſcitentur inſultu.

Applicetur *Emplaſtr. Epiſpaſtic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ℥iij. *Laudan. Liquid. gut.* j. *vel ij. vel plures, pro ratione ætatis. Syr. pæon.* ʒj. *M. f. Hauſtus*, ſumendus quamprimum.

℞. *Aq. Rutæ* ℥iij. *Aq. Epilep. Lang. & Aq. Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Caryophill.* ℥ß. *M. f. Julap.* Cap. Coch. j. ſingulis horis, ſi hauſtus præſcript. paroxyſmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adſunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, *viz.* caput juſto majus, facies plenior & floridior, partes carnoſæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates coſtarum, oſſa incurvantur, præcipuè tibiæ & fibulæ, hinc ulnæ & radii; aliquando femoris & humeri, dentes tardè & moleſtè erumpunt, vacillant, nigreſcunt, & fruſtulatim excidunt, pectus à lateribus anguſtum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tenſio, tuſſis & pulmonum vitia laceſſunt, lateralis decubitûs modò dextri, modò ſiniſtri averſatio.

℞. *Fol. Abſynth. Vulgar. centaur. minor. Marrub. Alb. chamædryos, Scordii, calament. vulg. Parthen. Saxifrag. pratenſ. hyper. Virg. aurea, ſerpill. menth. ſalv. Rutæ card. Benedict. Puleg. Abrotan. chamæmel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & inciſ. an.* M. j. *axung. Porcin.* ℔j. *ſev. ovin. & Vin. claret. an.* ℔ij. *macerentur in olla fictili ſuper cineres calidos per horas* xij. *deinde ebulliant ad humiditatis conſumptionem, & poſtea colentur, ut f. Linimentum*, quo venter & hypochondria illinantur manè & ſerò, ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præſcript. an.* M ij. infundantur frigidè in Cereviſiæ non Lupulat. Cong. iv. pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus eb Evacuationibus nimiis procedentibus.

Sanguis & Viſcera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; niſi quod axillæ etiam utræque inungantur, at non artus.

De Febribus à Dentitione Ortis.

Sp. C. C. gutt. ij. vel iij. vel iiij. pro ratione ætatis in Cochl. j. vel altero Aq. Ceraſor. nigr. vel Julap. alterius appropriati; exhibeantur quarta quaque horâ ad vices quatuor, vel ſex.

De Febre hectica Infantum.

Sine inſigni calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

R*habarb. inciſ.* ʒij. *in lagenam vitream cereviſiæ tenuis* ℔ij. *capacem* immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *alia* ℔ij. *eidem Rhabarb. ſuper affundantur ad tertiam vicem.*

Si verò potus vi Cathartica ſaturatiùs impregnetur, tum ℔j. epota alteri cereviſia mox adjiciatur.

De Tuſſi Puerorum Convulſiva.

Phlebotomia, & repetita Catharſi, eaque ſola, expugnatur hæc tuſſis, malum alias pertinaciſſimum, & fere inſuperabile; ſed leniora tantum cathartica hic conveniunt, eaque Cochleatim ingerenda ſunt, pro ratione ætatis.

De Hæmorrhagia Narium.

Dolor & calor ſinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans & incraſſans injungatur, Julap. refriger. & incraſſans, cum Emulſionibus refrigerantibus præſcribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans,* atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & ſemel vel bis *potio purgativa commun.* præſcribatur.

Lintea quadruplicata immerſa Aq. frigida, in qua ſal Prunell. diſſolvatur, & poſtea leviter expreſſa admoveantur nuchæ, & utrinque cervici ſæpius in die.

Poſt Evacuationes liquor ſeq. applicetur.

℞ *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. j. Phlegm. Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta, liquorem frigefactum filtra, & à Cryſtallis ſubinde natis ſepara, liquori reſiduo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem,* vel potiùs.

℞ *Aq. Plantag. unc. iij. Bol. Armen. ſubtiliſſ. pulver. unc. ß. probè miſceantur; Turunda ex linteo raſo liquore hoc humectata* nari, ex quo ſanguis ſtillat indatur per dies duos iſtic relinquenda.

Hoc minus ſuccedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. diſſolvatur, qua Turunda imbuta* nari indatur, *liquore* etiam *hoc linteamina imbuta,* & applicata ſanguinem ſiſtunt ſi ex parte externa diffluat.

De Chloroſi.

Adſunt vultûs & totius corporis decoloratio, intumeſcentia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tenſiva laſſitudo, reſpiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulſus febrilis, ſomnolentia, pica, & menſium ſuppreſſio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hyſterica præſcript. plus minus pro ratione ætatis, ſuperbibend. hauſtum vini cujuſlibet ad libitum, vel infuſion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem deſcriptam. Si Ægra non valde debilis fuerit, purgetur ſemel vel bis ante præſcriptorum uſum.

De Suppreſſione Menſium.

Cibum faſtidiunt mulierculæ, fœdus faciei color eſt, gravitas totius corporis, dolores ſincipitis, lumborum, crurum & imi ventris: pedum tumores infeſtant.

Eadem

Digitized by Google

Eadem præſcribenda ac in Hyſterica affectione; at ſi iiſdem remediis affectus non ceſſerit, tùm ſeq. ſunt præſcribenda.

Singulis Auroris, & quarta pomeridiana, ſumat *Julap. Hyſteric. ſine Caſtor. Cochl. v. inſtilland. Sp. C. C. gutt. xij.* Singulis noctibus ſumat cubitum itura *Trochiſ. de Myrrh.* ℈j. *cum ſyr. de Artemiſ. in formam boli, vel Pil. Redact.*

De Vomitu ſanguinis, vel etiam de Hæmoptoë.

In Hæmoptoë dolor & calor pectus obſident, cum debilitate quadam.

Mittatur ſanguis ex brachio dextro ad unc. *x.* Sequenti mane ſumat *potionem purgativ. commun.* & eadem nocte *Paregoric. ex unc. iij. Aq. Ceraſor. nigr. & Syr. de Mecon unc. i.*

Poſtea aggreditur uſum ſequent.

℞ *Bol. Armen. unc.* j. *Pulv. Radic. Symphit.* ʒij. *Terr. Sigillat. Lapid. hæmatit. & Sang. Dracon. an.* ʒj. *Sacchar. Albiſſ. ad pondus omnium; M. f. Pulvis ſubtiliſſimus,* cujus cap. ℈j. manè, quinta promeridina, & nocte, ſuperbibend. ſequent. Apozemat. unc. iv.

℞ *Fol. Plantag. Rubi Sylveſtris, & millefol. an. M.* j. *coq. ſ. q. Aq. ad* ℔iß. *in Colatura diſſolv. Syrup. de Symphyt. unc. ij. M. f. Apozema;* vel cap. Cochl. vj. ſequent. Tincturæ.

℞ *Flor. Roſ. rubr.* ʒvi, *Cort. intern. querc. unc.* ß. *ſem. Plantag. parum contuſ.* ʒiij. *Aq. font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. ſ. ad levem aciditatem, infundatur in vaſe clauſo, calore leni. per 4 horas; Colatur. adde Aq. cinnam. Hordeat. unc. iij. Sacchar. Albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata.*

Si ab uſu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu menſium immodico præſcripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora ſomni propinetur.

Phlebotomia inſuper ſemel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpoſitis, & ſemel iterum, ſi res poſtulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incraſſans & refrigerans obſervanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ inciſæ jugiter diſtillat.

℞ *Rad. Lilior. alb. in. lacte vaccin. ad teneritud. coct. & contuſ. unc. iv. farin. ſem. Lin. & Avenac. an. unc. iij. coq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam in eodem lacte, quo radices coctæ fuere,* applicetur parti affectæ manè & ſerò.

De Ambuſtis.

Foveatur pars affecta *linteis Sp. Vini imbutis,* uſque dum evaneſcat dolor; ac deinceps de novo imbuatur *linteum* quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata & vivida ſanguinis craſi oritur. Eſt & alia maniæ ſpecies febres intermittentes diuturniores excipiens, in ſtultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vappiditate ſanguinis, à diutina fermentatione. Præſcribantur itaque cardiaca generoſiora, *viz. Theriac. Andromach. Electuar. de ovo. Pulv. Comitiſſ. Pulv. Gualt. Rawleigh, in Aq. ejuſdem, theriacal. vel. alia,* & diæta inſtituatur analeptica.

Digitized by Google

In junioribus mittatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* vel *ix.* bis vel ter, diebus tribus inter ſingulas Venæ ſectiones interpoſitis. Tum ſemel extrahatur ſanguis è venis jugularibus. Poſtea tota curatio innitatur ſequenti Cathartico. quod ſumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim obſervando, quòd cùm octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad ſeptimanam unam vel alteram omittatur.

℞ *Pharmac. domeſtic.* [i. e. *Rad. Bryon. alb.*] *pulv.* ℈j. lactis vaccin. *unc. iv.* vel,

℞ *Ejuſdem unc.* ß. *vel* ʒvj. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura diſſolve Syr. Violar. unc.* j. *M. f. Potio*; vel,

♃ *Gambugii gr. xxv. Aq. Ceraſor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc.* ß. *f. Potio.*

De Contuſionibus.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad unc. *x.* ſeq. exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ ſectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decurſu, ſi internæ partes lædantur, ſequentia præſcribantur.

♃ *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema*; *cap.* ℔ß. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl.* j. ſæpius propinetur.

♃ *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc.* j. *M. f. Linimentum*, quo inungatur pars læſa manè & ſerò, ſuperimponend. fol. Braſſicę.

De furfure, ſive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein.

♃ *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. miſceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput ſingulis matutinis, diligenter infricando, & poſtea ſuperimponendo veſicam ſuillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & poſtea defricentur ſquammulæ ſenſim ſingulis aurotis, prout decidere pronæ fuerint.

De Morſu canis Rabidi.

Poſt 40 dies aut plures melancholica adſunt ſymptomata, febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulſio.

♃ *Sp. vin. optimè rectificat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ℥j. *f. mixtura.* qua illinatur pars læſa ter in die, ſuperimponendo linteum eâdem mixturâ imbutum.

De Vlcere Veſicæ.

Pus graveolens, aut ſanguis, nonnunquam ſquammulæ ſeu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ cruſtulæ (ſin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando craſſiores] unà cum urina excernuntur, perpetua dyſuria & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dyſuriæ & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copioſius eſt, album, leve & minimè fœtidum, lacti ſimilis profunditur urina : & longè poſt mictionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.

♃. Emplaſtr.

Digitized by Google

℞ *Emplaſtr. Flos unguent. dict.* ʒſs. *f. Pil. N. ix.* cap. iij. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis Aq. Cochl. vj.

℞ *Rad. Fœnicul. Conſol. Ariſtoloch. & Caryophyll. an.* ℥iij. *fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & deſtillentur in vini alb. & lact. an.* ℔iv. *& eliciantur ſolummodo* ℔iv. pro uſu.

℞ *Pulv. rad. Conſolid. maj. & gumm. Arab. an.* ℥j. *Sacchar. Penid.* ℥j. *f. Pulv.* cap. Cochl. j. bis in die.

De Aſthmate inveterato in iis, qui ſanguineo temperamento præditi ſunt.

Dividitur in tres ſpecies; Dyſpnœam, quæ difficilis eſt reſpiratio, in qua crebrior denſiorque eſt ſpiritus tractio ex infarctu pulmonum ſine ſtertore oriunda: Aſthma, ubi frequens & magna reſpiratio, in qua diaphragma, muſculi intercoſtales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum ſtertore & ſibilo. In priore ſpecie ſubſtantia pulmonum, in poſteriore bronchia opilantur. Et Orthopnœam, quæ eſt maxima ſpirandi difficultas, ſub qua ægrotantes non niſi ſedentes, erectâ cervice reſpirare poſſunt, Muſculi etiam pectoris & ſcapularum vehementer exagitantur.

Mittatur ſanguis è brachio. dextro ad unc. x. Die ſequenti ſumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

Sem. Aniſ. ſubtiliſſ. pulv. ʒij. *cum ſ. q. Balſam. Lucatell. f. pil. ex ſingulis drachmis vj.* cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, ſuperbibend. *decocti Amari ſine purgantibus unc. iv.* calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer Proceſſus.

De Paralyſi.

Senſus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel ſimul, vel alterutra tantùm facultas aut prorſus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈ij. alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per *xxx.* dies *Electuar. Antiſcorbutic.* ʒij. ſuperbibend. *Aq. Antiſcorbutic. Cochl.* vj. Vide ut Scorbuto.

℞ *Unguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortenſ. an. unc. iß. M.* & inungantur partes affectæ, ut ſpina dorſi, &c. manè & ſerò.

Pleraque præſcriptorum, utut curationi ſcorbuti ſolùm deſtinati videantur, attamen cùm humores crudos ad fixos volatiliſare præ aliis apta nata ſunt, in Paralyſi etiam conveniunt.

De tuſſi & Phthiſi

Tuſſis per ſe patet. Phthiſis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris moleſtat hectica, à cibo invaleſcens (quæ ex celeritate pulsûs, rubedinéque genarum dignoſcitur) materia per tuſſim excreta eſt aut purulenta, in ignem conjecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni ſuperveniunt, liveſcunt tandem genæ, facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapſus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem ſtatim ſubſecuturam denunciant.

Si Tuſſis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia ſigna Peripneumoniam notham comitantia, accerſiverit, vel ſi à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam ſufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, ſatis erit, ut æger per dies aliquot ab uſu vini & carnis abſtineat, & his ſimilibus remediis ab libitum utatur.

Balſamum ſuphuris Aniſatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. cryſtall. inſtillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. ſequent. quas ſecum æger continuò portet unam frequenter aſſumat.

℞ Sacchar. cand. ℔iß. *coq. ſ. q. Aq. font. uſque dum adhæreſcat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ. Enul. Campan. ſem. Aniſ. & Angelic. an.* ℥ß. *pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an.* ℨj. *Ol. Chym. Aniſi* ℈j. *f. ſ. a. Tabellæ domeſticæ vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞ Ol. Amygd. dulc. ℥ij. *Syr. cap. Ven. Violac, an. unc.* j. *Saccar. cand. q. ſ. f. Lohoch.* de quo ſæpius lambat bacillo Glycyrrhiyæ, quando tuſſis urget.

In defluxione tenui *Eclegmata incraſſantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tuſſis his remediis haud ceſſaret [præcipuè autem ſi febrem comitem habeat, vel ſi à Peripneumonia aut Pleuritidi originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, ſed Venæ ſectione & Catharſi debellanda eſt, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniæ nothæ deſcribitur.

Verùm enimverò cùm, his omnibus non obſtantibus, Tuſſis non modò non curationi ceſſerit, ſed & diuturnâ Pulmonum concuſſione eos adeò debilitaverit, ut Phthiſis tandem ſubingreſſa fuerit, tum hâc methodo procedendum.

℞ Balſam. peruv. gutt. x. inſtillentur Cochl. j. *Syr. Hederæ terreſtris*, vel ſi id minus gratum fuerit ægro, *Cochl.* j. *Sacchar. cryſtall.* cap. ter in die ſuperbibendo *Decocti Amari ſine purgantib. unc, iv.* vel (ſi idem ventrem moverit] *unc. iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa ſunt) *Equitatio* ad ſatis longa & diutina itinera facilé palmam præripit, hoc obſervando, ut ſi æger juvenilem ætatem prætergreſſus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm ſi puer aut juvenis eſſet, & ſanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hac ætate Equitatio Phthiſi medetur.

De Scorbuto.

Adſunt ſpontaneæ laſſitudines, corporis gravitas, dyſpnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, ſanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumeſcentia nunc extenuatio, in iiſdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuſcus.

Extrahatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* niſi ſigna Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam poſtea, per menſem unum vel alterum ſumat ſequentia. ℞. Con-

℞ *Conſerv. Cochl. hortenſ. unc. ij. Conſerv. Lujul. unc.* j. *pulv. Ari compoſ.* ʒvj. *cum ſ. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & noƈte, ſuperbibendo *Aq. Raphan. compoſ. Cochl. vj.* vel ſequentis.

℞ *Rad. Raphan. Ruſtican. raſpat.* ℔ij. *rad. Ari* ℔j, *fol. Cochl. hort. M. xij. fol. Menth. Salv. Naſturt. Aquat. & Beccabung. an. M.* j. *Sem. Cochl. hort. parum contuſ. lib.* ß. *nuc. Moſchat. unc.* ß. *Vin. Alb. lib. xij. deſtillentur organis communib. & eliciantur ſolummodo lib. vj.* pro uſu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortenſ. per ſe deſtillentur.* pro uſu diƈto.

Porro ſequens cereviſia ſit pro potu ordinario.

℞ *Rad. Raphan. Ruſtican. recentis inciſi* ʒij. *fol. Cochl. hort. N° xij. paſſular. enucleat. N°. vj. Aurant. Cum toto inciſi dimidium, in Lagenam vitream lib. ij. Cereviſiæ tenuis capacem ſubere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore ſex Lagenæ pro uſu, & poſt aliquot dies ſex aliæ, antequam priores exhauriantur, & ſic deinceps; vel,

Vice hujus Cereviſiæ ſeq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immiſceri poterint ſingulis hauſtibus potus communis.

℞ *Rad. Raphan. ruſtic. & ſem. Cochl. hortenſ. an. unc.* ß. *fol. Cochl. hortenſ. M. ij. pulpam unius Aurant. Contundantur ſimul in mortar. marm. ſenſim affundendo vin. alb. lib.* ß. *Coletur cum levi expreſſione*, & reponatur pro uſu.

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharſis omiſſis, in Rheumatiſmo ſcorbutico, ſive hyſterico, valde proſunt.

Phthiſis ſeu *Tabis Deſcriptio & Cura.*

Plures ſunt Tabis ſpecies: Prima ferè oritur e frigore hyeme contraƈto; Paulò enim ante ſolſtitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempeſtate frigida, tuſſi tentantur: Quæ cum illos invaſerit quibus pulmones ab ortu ſunt infirmiores, omnino neceſſe eſt ut à repetitis Tuſſiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento ſibi proprio aſſimilando, præ mala διαθέσει, prorſus impares reddantur. Hinc jam ingens Pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi niſu affatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure referti purulenta μιάσματα quaquaverſum in carnes diſpergunt. Hinc enaſcitur Febris putrida, cujus Paroxyſmus ſub veſperam fatigat, ſub auroram vero ſudore copioſo ac vires imminuente ſolvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa ſuccedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Meſentericis in inteſtina depoſitis excretiſque, partim à labefaƈtato peſſundatoque viſcerum Tono. Atque ita demum æger proxima æſtate fato ſuo fungitur, à morbo cui prægreſſa Hyems viam ſtraverat, extinƈtus. Atque hæc eſt præcipua Tabis ſpecies.

Porro cùm ſanguis hac tempeſtate particulis humidis admodum ſcateat, reſpiratioque à ſubita pororum contraƈtione plus ſatis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per interſperſos Venæ Arterioſæ ramos; vel per Duƈtus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Aſperam Arteriam delapſus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter irritat, ut creber & vehemens tuſſiendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus ſymptomata, brevi accerſat. Cumque non jam amplius naturalem ſibi pulmones œconomiam ſtatumque tueri valeant; Glandulæ & Tubercula adnaſci ſolent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus; ſi aſpiciantur pulmones, purulenta ſanie plurimum diſtenta reperiuntur.

Ubi ſemel invaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aſpernatur. Tentari utcunque poteſt Medicatio, minuendo cauſam defluxionis in pulmones, pertuſa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi ſtatus accommodatis. Incraſſantibus ſc. ubi humor ſubtilior & tenuior vim Expultricis ſiculratis videtur eludere: Attenuantibus vero ubi pituita craſſior ægrè & cum moleſtia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus contemperantibuſque coercenda. Talia ſunt *Lac. Aſininum*, *Aqua Lactis Stillatitia*, *Emulſiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralyſ.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda eſt; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalſamum vulgo dicta, apprimè conferre cenſetur.

Hujuſce Morbi Curatio, me Judice, hac methodo optimè ac feliciſſimè inſtituetur. Primum educatur è brachio ſanguis, dein ſubducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præſcripto.* Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc.* ß. Intermiſſo biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus eſſe videatur, donec ſymptomata vel prorſus evanuerint vel ſaltem miteſcant. Poſt ſingulas Catharſes jam finitas Opobalſami gutt. *xx*. Sacchari particulæ majori inſtillatas permixtaſque nihil ſuperbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Inſula Chio cum Saccharo cando confectam. Opobalſamum non aſſumendum eſt niſi prægreſſis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balſamo Lucatelli*, *Glycyrrh. pulvere, ſemine Aniſi & Terebinthina* concinnatum poterit ſubſtitui. Poſt evacuationes, ſedulo conandum eſt ut Tuſſis ſedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula poſſit uſupari, ℞. *Decoct. Pectoral. libr.* j. *Syr. de Mecon, Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Cochl. v. ter. in die.* Medicamentum hoc ita frequenter hauſtum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim ſiſtet, eoſque in priſtinam εὐεξίαν reducet niſi jampridem à naturali ſtatu nimium receſſerint. Promovebit inſuper purulentiæ materiæ in iiſdem aggeſtæ concoctionem.

At vero Palmarium hujuſce Morbi præſidium eſt, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui ſe huic corporis exercitio ſanandum tradit, nullis jam Diætæ Legibus adſtrictus, nullo Cibi potuſve genere privandus eſt: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibuſdam eorum qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus eſt non multum à Scrophulis abludens.

Eſt & alia Tabis ſpecies à Tuſſi prognata, longè diverſo anni tempore, initio ſcilicet æſtatis. Hæc Juvenes perſæpe illos invadit qui debiliori ſunt corporis

corporis habitu, & quorum ſanguis particulis calidis acribuſque refertus eſt, Sanguinem iſti è pulmonibus per tuſſim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem ſive ægritudinem quandam in pulmonibus perſentiſcunt: Quæ Symptomata niſi maturè remediis appropriatis eliminentur primò ſcabrities, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis ſpecies Venæ ſectione & Catharſi alternatim repetitis, ſaltem in principio, facilè vincetur: Si Diætâ inſuper Refrigerante & Incraſſante utatur æger & à carnibus in ſolidum abſtineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiſcente, amandatæ, qui ſenſim infirmiores redditi à ſymptomatis jam memoratis vexantur.

Qandoque oritur à ſanie iſtâ purulentâ quæ à Pleuriticis non ſatis copioſé per expectorationem egeritur. Quo in caſu eandem quam Empyema, Curationem poſtulat.

Sunt etiam qui à nimis copioſis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis ſpeciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque ſumpto, ſub noctem laceſſit: Atque hoc præ cæteris Aphthæ infeſtant.

Phthiſis, ſeu Tabis deſcriptionem ac curam integram, Præclariſſimus Author morte praeoccupatus, abſolvere nequivit, & pauca tantùm, ſed pro more ſuô quàm maximè accurata, in hôc argumento nobis reliquit: quibus in aliquale ſupplementum, adjicere non inconſultum credidimus Præclariſſimi Caroli Leigh. M. D. *Phthiſiologiam Lancaſtrienſem, jam anno* 1694. *Londini editam. Opuſculum ſanè eximium, & Methodô Sydenhamianæ omnino affini conſcriptum. Sit itaque.*

DE PHTHISEOS Speciebus & Cauſis.

CAP. I.

Quo agitur de variis Phthiſeos Speciebus & earum Cauſis.

PHthiſes in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad ſequentes reduci poſſunt, videlicet, ſunt vel Scorbuticæ, Strumoſæ, Chyloſæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, crapulas, Chloroſin, Fluorem album, Icterum, Rheumatiſmum Scorbuticum, Sarcocelen & vermes ſæpiùs conſequuntur: nec non hæmopthyſin & vomitum Sanguinis; cùm Phthiſes autem Scorbuticæ præ cæteris furiunt eas Choream ducere ſtatumino.

Phthiſes Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus ſex non naturalibus. De iis autem quæ ab aëre fiunt, quia locis pleriſque

olympico pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea ſolummodò quæ ratio experientiâ ſuffulta dictitat brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitus & virium dejectione, anguſtiâ pectoris tuſſi titillante, ſputò copiosô, craſsô, albô, quandoque flaveſcente, pellucidô, cæruleô, cinereô, fœtidô, ſalsô, acidô, ſubdulci, pro ſanguinis dyſcraſiâ ſcilicet, & obſtructionum mole & geniô.

Sudoribus quandóque nocturnis, carnis intabeſcentiâ, calore & frigore levi & incertô alternatim ſuccedentibus.

Urinâ lixiviali, ſedimentô copiosô albô, ſæpiùs autem flavô vel rufô ſaturatâ.

Aliquando diarrhæâ, torminibus ventris & partium extremarum tumore?

Hiſce prælibatis Symptomatum explicationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitù proſtratò interrogemur, ideò evenire dicimus; glandulæ in ventriculi parte inferiore ſitæ quæ humores ſubacidos, fluxiles ex arteriis ſeparare debent, humores viſcoſos elutriant adeoq; fibris nerveis titillandis (quô motû conſiſtit appetitus) inepti ſunt, hinc cibi fit faſtidium, & hinc eſt, ni fallor, quòd in quibuſdam ad emeticô aſſumptô, tam immenſam ſaburram viſcoſi phlegmatis per vomitum frequenter ejectam inſpexi.

Per ſuccum viſcoſum in pulmonibus extravaſatum aëris inſpiratio interrumpitur, adeóque anguſtiâ pectoris frequenter corripitur æger; quô pariter circa glandulas Tracheales depoſitô & intra pulmones ſputum iſtud, ni fallor, efformat quod tantâ copiâ per tuſſim eructatur, ab hôc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hiſce coagulis, folliculis in glandulis Conglobatis gravidis, adeóque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex ſeroſus qui per lymphatica peregrinare debuit propriis emunctoriis orbatus, maſſæ ſanguineæ regurgitat, & ſic vaſa per inſolita eliminatur, hìnc ergò ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixiſſem continuis depluit; qui tuſſim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione ſudores tantoperè profuſi, diarrheæ, tormina ventris, & partium extremarum tumores huc collimant.

Quandoque viſcoſis humoribus meſenterii glandulis infarctis, Chylo tranſitus denegatur in ſanguinem, quô pabulô diurnô orbatus, nutrimentô debitô privatur corpus, hinc vires dejiciuntur, emaciat corpus, & quandoque fœces albeſcunt, quapropter à viſcoſis hiſce ſaburris venæ lacteæ meſenteriô diſparent, ſicut in cœlis *Galaxia* propter denſas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas ſalinas præcipitantur, & indè quandoque ſputô albô, craſsô, ſubdulci, per tuſſim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & indè in hôc Morbô frequenter Urinæ ſedimento candidô copiosô ſaturantur.

Propter Muſculos ſubſidentes humeros alatos obſervatû in proclivi eſt, quod (ſicut plebeis placet) malum portendit, quaſi anima relictura corpus illius fugam appropinquantem indicaret.

ret. Hi *Hippocrati* aliiſque Græcis *πυρετώδεις* appellantur.

Propter glandulas in hepate obſtructas bili transcolanti imponitur Remora, quæ ſanguini itáque regurgitat, ex eâ cum acidis in Sanguine effervescente lenta febris ſequenter in tabidis gliſcit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis tantâ flaveſcente hypoſtaſi, & quandoque rufâ ſaturatæ, hinc quoque petenda eſt.

Quandoque calore & frigore alternatìm ſuccedentibus cruciatur æger, propter chyli aceſcentis fermentationem & inæqualem cum Sanguine miſturam.

Sputum frequenter in hôc Morbô fit craſſum, album & dulce, quod (ſicut priùs innuimus) Chylum præcipitatum ponimus, aliquando fit tenue & pellucidum cum craſsô commixtum, quod ponimus eſſe lympham quæ per lymphæ ductus tranſire debuit, propter glandulas autem conglobatas obſtructas, per alia ſecretoria eliminatur, & in hôc quidem casû, quicunque humori huic ſiſtendo medicamentis opiatis pertinaciter inſiſtit, à verô deviat, & præſtat *es motos componere fluctus.*

Sputum aliquando fit cæruleum, ſalſum, acidum, & amarum, ſicut bilis, & ſalia diverſæ proſapiæ variè cum eô miſcentur.

Reſtat aliud Symptoma nec minùs reliquis infrequens explicandum, *viz.* unde eſt quòd in hôc Morbô urina tam intensè lixivialis excernitur, ſedimentum copioſum rufum deponens, ſuavem emittens odorem parum ei diſſimilem in urinis obvium poſt medicamenta terebinthinata & quædam præparata Sulphuris aſſumpta, ſuperficiem gerens pelliculâ tenui oleoſâ obductam? In hôc casû ponimus urinam particulis Vitrioláceis vel muriaticis eſſe ſummopere Saturatam; particulæ ſalinæ poſt ortam cum bile, effervescentiam eam præcipitant, adeoque urinæ tantam hypoſtaſindeponunt particulæ bilioſæ ab effervescentiâ cum particulis ſalinis (ſicut Sulphur ab incendiô adjunctô) ruſeſcunt, & inde urinę ſedimentum lateritium deponunt. Particulæ ſalinæ oleoſas quaſdam particulas in fermentô incarcerant, quæ tumultû unà cum illis per renes ablegantur, hinc urinâ aëri expoſitâ, particuliſque fermenteſcentibus ſaturatis, particulę Sulphureæ oleoſæ divortium conantur adeoque ſuperficie pelliculam efformant, odorem ſuavem & emittunt; hypotheſi huic ſuffragatur Phænomenon in Spiritû Nitri dulci ſatis obvium, ibi etenim ab acidô cum Sulphure unitô odor ejuſmodi proſapiæ obſervari poteſt,

Utrùm in hôc ſtatû tuberculis ſemper infarciuntur pulmones à clariſſimo *Mortono* notatis; Hâc patriâ à cultrô anatomicô tanquàm à peſte abhorrente, nec nego nec affirmarem, hoc tamen (praxi ſuffragante) aſſererem; in hôc Morbô plures ſatis ſubcumbere vidi, ne unô quidem ſymptomate Febris inflammatoriæ apparente, cui ſententiæ adſtipulatur Hiſtoria è Doctore *Bennet* deſumpta Theatro tabidor. *pagin. 96.*

Cum apud *Briſtollienſes* Medicinam fecerim, quâ urbe Penſili tabes frequenter graſſatur, nonnullos ſputum ſubdulce levi conatu expectorantes ſpatio trimeſtri fatiſcentes & totaliter enervatos vidi, horum verò quoſdam, non omnes tuſſis vehementior aliquoties

In junioribus mittatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* vel *ix.* bis vel ter, diebus tribus inter ſingulas Venæ ſectiones interpoſitis. Tum ſemel extrahatur ſanguis è venis jugularibus. Poſtea tota curatio innitatur ſequenti Cathartico, quod ſumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim obſervando, quòd cùm octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad ſeptimanam unam vel alteram omittatur.

℞ *Pharmac. domeſtic.* [i. e. *Rad. Bryon. alb.*] *pulv.* ʒj. lactis vaccin. *unc. iv.* vel,

℞ *Ejuſdem unc.* ß. *vel* ʒvj. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura diſſolve Syr. Violar. unc.* j. *M. f. Potio*; vel,

℞ *Gambugii gr. xxv. Aq. Ceraſor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc.* ß. *f. Potio.*

De Contuſionibus.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad unc. *x.* ſeq. exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ ſectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decurſu, ſi internæ partes lædantur, ſequentia præſcribantur.

℞ *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema*; *cap.* ℔ß. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl.* j. ſæpius propinetur.

℞ *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc.* j. *M. f. Linimentum*, quo inungatur pars læſa manè & ſerò, ſuperimponend. fol. Braſſicæ.

De furfure, ſive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein.

℞ *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. miſceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput ſingulis matutinis, diligenter infricando, & poſtea ſuperimponendo veſicam ſuillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & poſtea defricentur ſquammulæ ſenſim ſingulis auroris, prout decidere pronæ fuerint.

De Morſu canis Rabidi.

Poſt 40 dies aut plures melancholica adſunt ſymptomata, febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulſio.

℞ *Sp. vin. optimè rectiſicat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ʒj. *f. mixtura.* qua illinatur pars læſa ter in die, ſuperimponendo linteum eâdem mixturâ imbutum.

De Vlcere Veſicæ.

Pus graveolens, aut ſanguis, nonnunquam ſquammulæ ſeu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ cruſtulæ (ſin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando craſſiores] unà cum urina excernuntur, perpetua dyſuria & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dyſuriæ & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copioſius eſt, album, leve & minimè fœtidum, lacti ſimilis profunditur urina : & longè poſt mictionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.

℞. *Emplaſtr.*

℞ *Emplaſtr. Flos unguent. dict.* ℥ſs. *f. Pil. N. ix.* cap. iij. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis Aq. Cochl. *vj.*

℞ *Rad. Fœnicul. Conſol. Ariſtoloch. & Caryophyll. an.* ℥*iij. fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & deſtillentur in vini alb. & lact. an.* ℔*iv. & elicientur ſolummodo* ℔*iv.* pro uſu.

℞ *Pulv. rad. Conſolid. maj. & gumm. Arab. an.* ℥*j. Sacchar. Penid.* ℥*j. f. Pulv.* cap. Cochl. j. bis in die.

De Aſthmate inveterato in iis, qui ſanguineo temperamento præditi ſunt.

Dividitur in tres ſpecies; Dyſpnœam, quæ difficilis eſt reſpiratio, in qua crebrior denſiorque eſt ſpiritus tractio ex infarctu pulmonum ſine ſtertore oriunda: Aſthma, ubi frequens & magna reſpiratio, in qua diaphragma, muſculi intercoſtales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum ſtertore & ſibilo. In priore ſpecie ſubſtantia pulmonum, in poſteriore bronchia opilantur. Et Orthopnœam, quæ eſt maxima ſpirandi difficultas, ſub qua ægrotantes non niſi ſedentes, erectâ cervice reſpirare poſſunt, Muſculi etiam pectoris & ſcapularum vehementer exagitantur.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. x. Die ſequenti ſumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

Sem. Aniſ. ſubtiliſſ. pulv. ℨ*ij. cum ſ. q. Balſam. Lucatell. f. pil. ex ſingulis drachmis vj.* cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, ſuperbibend. *decocti Amari ſine purgantibus unc. iv.* calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo Integer Proceſſus.

De Paralyſi.

Senſus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel ſimul, vel alterutra tantùm facultas aut prorſus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈*ij.* alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per *xxx.* dies *Electuar. Antiſcorbutic.* ℨ*ij.* ſuperbibend. *Aq. Antiſcorbutic. Cochl.* *vj.* Vide ut Scorbuto.

℞ *Vnguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortenſ. an. unc. iß. M.* & inungantur partes affectæ, ut ſpina dorſi, &c. manè & ſerò.

Pleraque præſcriptorum, utut curationi ſcorbuti ſolùm deſtinari videantur, attamen cùm humores crudos ad fixos volatiliſare præ aliis apta nata ſunt, in Paralyſi etiam conveniunt.

De tuſſi & Phthiſi

Tuſſis per ſe patet. Phthiſis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris moleſtat hectica, à cibo invaleſcens (quæ ex celeritate pulsûs, rubedinéque genarum dignoſcitur) materia per tuſſim excreta eſt aut purulenta, in ignem conjecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni ſuperveniunt, liveſcunt tandem genæ, facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapſus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem ſtatim ſubſecuturam denunciant.

 Si

Si Tuſſis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia ſigna Peripneumoniam notham comitantia, acceſſiverit, vel ſi à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam ſufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, ſatis erit, ut æger per dies aliquot ab uſu vini & carnis abſtineat, & his ſimilibus remediis ab libitum utatur.

Balſamum ſuphuris Aniſatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. cryſtall. inſtillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. ſequent. quas ſecum æger continuò portet unam frequenter aſſumat.

℞ *Sacchar. cand.* ℔iß. *coq. ſ. q. Aq. font. uſque dum adhæreſcat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhiza. Enul. Campan. ſem. Aniſ. & Angelic. an.* ʒß. *pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an.* ʒj. *Ol. Chym. Aniſi* ℈j. *f. ſ. a. Tabellæ domeſtica vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞ *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. cap. Ven. Violac, an. unc.* j. *Saccar. cand. q. ſ. f. Lohoch.* de quo ſæpius lambat bacillo Glycyrrhiyæ, quando tuſſis urget.

In defluxione tenui *Eclegmata incraſſantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tuſſis his remediis haud ceſſaret [præcipuè autem ſi febrem comitem habeat, vel ſi à Peripneumonia aut Pleuritidi originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, ſed Venæ ſectione & Catharſi debellanda eſt, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniæ nothæ deſcribitur.

Verùm enimverò cùm, his omnibus non obſtantibus, Tuſſis non modò non curationi ceſſerit, ſed & diuturnâ Pulmonum concuſſione eos adeò debilitaverit, ut Phthiſis tandem ſubingreſſa fuerit, tum hâc methodo procedendum.

℞ *Balſam. peruv. gutt. x. inſtillentur Cochl.* j. *Syr. Hederæ terreſtris*, vel ſi id minus gratum fuerit ægro, *Cochl.* j. *Sacchar. cryſtall.* cap. ter in die ſuperbibendo *Decocti Amari ſine purgantib. unc, iv.* vel (ſi idem ventrem moverit] *unc. iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa ſunt) *Equitatio* ad ſatis longa & diutina itinera facilè palmam præripit, hoc obſervando, ut ſi æger juvenilem ætatem prætergreſſus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm ſi puer aut juvenis eſſet, & ſanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hac ætate Equitatio Phthiſi medetur.

De Scorbuto.

Adſunt ſpontaneæ laſſitudines, corporis gravitas, dyſpnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, ſanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumeſcentia nunc extenuatio, in iiſdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuſcus.

Extrahatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* niſi ſigna Hydropis adfuerint: eq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam poſtea, per menſem unum vel alterum umat ſequentia.

℞. Con-

℞ *Conſerv. Cochl. hortenſ. unc. ij. Conſerv. Lujul. unc.* j. *pulv. Ari compoſ.* ℨvj. *cum ſ. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & nocte. ſuperbibendo *Aq. Raphan. compoſ. Cochl. vj.* vel ſequentis.

♃ *Rad. Raphan. Ruſtican. raſpat.* ℔ij. *rad. Ari* ℔j, *fol. Cochl. hort. M. xij. fol. Menth. Salv. Naſturt. Aquat. & Beccabung. an. M.* j. *Sem. Cochl. hort. parum contuſ. lib.* ß. *nuc. Moſchat. unc.* ß. *Vin. Alb. lib. xij. deſtillentur organis communib. & eliciantur ſolummodo lib. vj.* pro uſu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortenſ. per ſe deſtillentur.* pro uſu dicto.

Porro ſequens cereviſia ſit pro potu ordinario.

℞ *Rad. Raphan. Ruſtican. recentis inciſi* ℥ij. *fol.* Cochl. *hort. N° xij. paſſular. enucleat. N°. vj. Aurant. Cum toto inciſi dimidium, in Lagenam vitream lib. ij. Cereviſiæ tenuis capacem ſubere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore ſex Lagenæ pro uſu, & poſt aliquot dies ſex aliæ, antequam priores exhauriantur, & ſic deinceps; vel,

Vice hujus Cereviſiæ ſeq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immiſceri poterint ſingulis hauſtibus potus communis.

℞ *Rad. Raphan. ruſtic. & ſem. Cochl. hortenſ. an. unc.* ß. *fol.* Cochl *hortenſ. M. ij. pulpam unius Aurant. Contundantur ſimul in mortar. marm. ſenſim affundendo vin. alb. lib.* ß. *Coletur cum levi expreſſione*, & reponatur pro uſu.

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharſis omiſſis, in Rheumatiſmo ſcorbutico, ſive hyſterico, valde proſunt.

Phthiſis ſeu *Tabis Deſcriptio & Cura.*

Plures ſunt Tabis ſpecies: Prima ferè oritur e frigore hyeme contracto, Paulò enim ante ſolſtitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempeſtate frigida, tuſſi tentantur: Quæ cum illos invaſerit quibus pulmones ab ortu ſunt infirmiores, omnino neceſſe eſt ut à repetitis Tuſſiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento ſibi proprio aſſimilando, præ mala *διαδόσει*, prorſus impares reddantur. Hinc jam ingens Pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi niſu aſſatim per os rejicitur. Pulmones exinde purè referti purulenta *μιάσματα* quaquaverſum in carnes diſpergunt. Hinc enaſcitur Febris putrida, cujus Paroxyſmus ſub veſperam fatigat, ſub auroram vero ſudore copioſo ac vires imminuente ſolvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa ſuccedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Meſentericis in inteſtina depoſitis excretiſque, partim à labefactato pelſundatoque viſcerum Tono. Atque ita demum æger proxima æſtate fato ſuo fungitur, à morbo cui prægreſſa Hyems viam ſtraverat, extinctus. Atque hæc eſt præcipua Tabis ſpecies.

Porro cùm ſanguis hac tempeſtate particulis humidis admodum ſcateat, reſpiratioque à ſubita pororum contractione plus ſatis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per interſperſos Venæ Arterioſæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Aſperam Arteriam delapſus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter irritat, ut creber & vehemens tuſſiendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus ſymptomata, brevi acceſſat. Cumque non jam amplius naturalem ſibi pulmones œconomiam ſtatumque tueri valeant; Glandulæ & Tubercula adnaſci ſolent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus; ſi aſpiciantur pulmones, purulenta ſanie plurimum diſtenta reperiuntur.

Ubi ſemel invaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aſpernatur. Tentari utcunque poteſt Medicatio, minuendo cauſam defluxionis in pulmones, pertuſa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi ſtatus accommodatis. Incraſſantibus ſc. ubi humor ſubtilior & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus vero ubi pituita craſſior ægrè & cum moleſtia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus contemperantibuſque coercenda. Talia ſunt *Lac. Aſininum*, *Aqua Lactis Stillatitia*, *Emulſiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralyſ.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda eſt; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalſamum vulgo dicta, apprimè conferre cenſetur.

Hujuſce Morbi Curatio, me Judice, hac methodo optimè ac feliciſſimè inſtituetur. Primum educatur è brachio ſanguis, dein ſubducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præſcripto*. Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc.* ß. Intermiſſo biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus eſſe videatur, donec ſymptomata vel prorſus evanuerint vel ſaltem miteſcant. Poſt ſingulas Catharſes jam finitas Opobalſami gutt. *xx.* Sacchari particulæ majori inſtillatas permixtaſque nihil ſuperbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Inſula Chio cum Sacchato cando confectam. Opobalſamum non aſſumendum eſt niſi prægreſſis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balſamo Lucatelli*, *Glycyrrh. pulvere, ſemine Aniſi & Terebinthina* concinnatum poterit ſubſtitui. Poſt evacuationes, ſedulo conandum eſt ut Tuſſis ſedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula poſſit uſupari, ℞. *Decoct. Pectoral. libr.* j. *Syr. de Mecon*, *Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Cochl. v. ter. in die.* Medicamentum hoc ita frequenter hauſtum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim ſiſtens eoſque in priſtinam εὐξίαν reducet niſi jampridem à naturali ſtatu nimium receſſerint. Promovebit inſuper purulentiæ materiæ in iiſdem aggeſtæ concoctionem.

At vero Palmarium hujuſce Morbi præſidium eſt, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui ſe huic corporis exercitio ſanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adſtrictus, nullo Cibi potuſve genere privandus eſt: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibuſdam eorum qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus eſt non multum à Scrophulis abludens.

Eſt & alia Tabis ſpecies à Tuſſi prognata, longè diverſo anni tempore, nitio ſcilicet æſtatis. Hæc Juvenes perſæpe illos invadit qui debiliori ſunt corporis

corporis habitu, & quorum ſanguis particulis calidis acribuſque refertus eſt, Sanguinem iſti è pulmonibus per tuſſim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem ſive ægritudinem quandam in pulmonibus perſentiſcunt: Quæ Symptomata niſi maturè remediis appropriatis eliminentur primò ſcabriries, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis ſpecies Venæ ſectione & Catharſi alternatim repetitis, ſaltem in principio, facilè vincetur: Si Diætâ inſuper Refrigerante & Incraſſante utatur æger & à carnibus in ſolidum abſtineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiſcente, amandatæ, qui ſenſim infirmiores redditi à ſymptomatis jam memoratis vexantur.

Qandoque oritur à ſanie iſtâ purulentâ quæ à Pleuriticis non ſatis copioſé per expectorationem egeritur. Quo in caſu eandem quam Empyema, Curationem poſtulat.

Sunt etiam qui à nimis copioſis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis ſpeciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque ſumpto, ſub noctem laceſſit: Atque hoc præ cæteris Aphthæ infeſtant.

Phthiſis, ſeu Tabis deſcriptionem ac curam integram, Præclariſſimus Author morte præoccupatus, abſolvere nequivit, & pauca tantùm, ſed pro more ſuô quàm maximè accurata, in hôc argumento nobis reliquit: quibus in aliquale ſupplementum, adjicere non inconſultum credidimus Præclariſſimi Caroli Leigh. M. D. *Phthiſiologiam Lancaſtrienſem, jam anno* 1694. *Londini editam. Opuſculum ſanè eximium, & Methodô Sydenhamianæ omnino affini conſcriptum. Sit itaque.*

DE PHTHISEOS Speciebus & Cauſis.

CAP. I.

Quo agitur de variis Phthiſeos Speciebus & earum Cauſis.

PHthiſes in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad ſequentes reduci poſſunt, videlicet, ſunt vel Scorbuticæ, Strumoſæ, Chyloſæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, crapulas, Chloroſin, Fluorem album, Icterum, Rheumatiſmum Scorbuticum, Sarcocelen & vermes ſæpiùs conſequuntur: nec non hæmopthyſin & vomitum Sanguinis; cùm Phthiſes autem Scorbuticæ præ cæteris furiunt eas Choream ducere ſtatumino.

Phthiſes Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus ſex non naturalibus. De iis autem quæ ab aëre fiunt, quia locis pleriſque

Morbi ſtationarii appellari debent imprimis agam. Iſtis terrarum areis quæ paludoſis arenis ſalſis luxuriant, vel in aëre fumô carbonaceô craſſeſcente tantùm non epidemicè graſſantur, quæ Phænomena innuere videntur ex particulis vitriolaceis & ſulphureo ſalinis hunc Morbum fomitem ſuum trahere, quò autem hæc res clariùs eluceſcat haud inconſultum duco tentamina quædam præmittere quæ auſpiciis hiſce facem ulteriorem accenderent.

Imprimis. In ſalivam inſtillentur guttæ aliquot Spiritus Vitrioli, & ſtatim in coagulum album viſcoſum tranſit, quale per tuſſim in Phthiſi ſæpius eructatur.

Secundo. Guttis aliquot fontis Vitriolacei juxta Haigh agro Lancaſtrienſi cum ſalivâ commiſtis in coagulum viſcoſum tranſit cinerei coloris, quale in Phthiſi ſcorbuticâ haud ſemel notavi.

Tertio. Diſtillentur carbones foſſiles & aſcendet liquor Vitriolaceus, quô cum ſerô ſanguinis commiſtô, in coagulum viſcoſum tranſit, quale in Phthiſi ſcorbuticâ obſervare in procli vi eſt.

His poſitis, videlicet quòd per particulas vitriolaceas ſaliva, vel ſerum ſanguinis fit coagulum viſcoſum, ei tabidorum guſtû, conſiſtentiâ & colore ſimile.

Secundo. Quòd in reſolutione carbonum particulæ vitriolaceæ caretvatim ſublimant, quod encheireſi pyrotechnicâ patet, adeoque illis atmoſphæra propemodum ſaturatur, cum in aëre hujuſmodi Phthiſis ſit morbus ſtationarius, haud abs re fore judicare exiſtimo, ibi terrarum per inſpirationem particulæ vitriolaceæ maſſæ ſanguineæ communicantur, adeoque ſæpè ſæpiùs Phthiſin inducunt.

Summa jam difficultas diluenda hæc eſt, nempe unde fit quod circa littora ſalſa paludoſa hoc morbo tantopere infeſtantur indigenæ, etiamſi ſolô ceſpite utuntur, cibiſque ſale & fumô conditis per totum vitæ decurſum abhorrent? & quomodò iſtis terrarum areis particulis ſalinis atmoſphæra conſtipatur? cùm ſalia marina (ſicut ab eorum evaporatione conſtat) ſunt fixioris naturæ quàm ut radiis ſolaribus vel vi ventorum aſcenderent?

Anxiè diu circa hæc cogitanti hæc tandèm conjectura in mentem mihi venit.

Obſervatu ſatis eſt obvium plagas iſtas maritimas, tam Sulphure quàm ſale luxuriare, hæc hypotheſis ſequentibus argumentis nititur.

Imprimis, Noctilucæ Infinitæ horis veſpertinis hiſce quaſi tot *Phoſphori* erumpentes, Sulphuris præſentiam arguunt.

Secundo, Sæpius odores fœtidos emittunt, quales ex Sulphure & ſale unitis percipiuntur in his itaque terris ſalſis paludoſis, particulæ Sulphureæ fugam continuò moliuntur, particulis autem ſalinis divortium haud ferentibus, particulæ Sulphureæ ſalia muriatica ſecum gerunt, adeoque illis atmoſphæra conſtipatur, cùm in aëre itaque hujuſmodi Phthiſis ſit Morbus ſtationarius, ibi ex particulis Sulphureo ſalinis trahit Phthiſis illius pabulum ſicut opinari fas eſt.

In ulteriorem hujuſce ſententiæ confirmationem argumentum è contrariô produci poteſt. Ubi hi limi ſalini deſunt hic Morbus tarò aut nunquam infeſtat. Hinc ergò fit quod in *Ruſſia* & *Nova*

Nova Angliæ quibuſdam partibus per totum anni decurſum tuſſis ſonitus haud auditur, etiamſi mare ſit in prætnctû & hinc quoque forſan fit quòd celeberrimus iſte *Monſpellienſium* aër antiphthiſicus evadit, etiamſi parum è Mari *Mediterraneo*, diſtat.

Dum è contra haud in ſeſe volvitur annus, quin, Phthiſis, Hydrops, Scorbutus, Febres intermittentes, & penè dixiſſem Morborum myriades in hiſce terrarum areis truculenter graſſantur; adeoque quòd de terris hiſce ſalſis paludoſis tale propemodum dici poteſt, quale *Pythagoras*, de herbâ *Aproxi* de quâ ſic talia dicit. Datur herba radix cujus *Naphtha* adinſtar ignem concipit quique Morbo quocunque correpti ſunt hâc germinante, recidivam patiuntur quoties illius effluvia per aërem diffundit.

De reliquis Phthiſeos Scorbuticæ ſpeciebus diſſerere jam reſtat, de iis ſcilicet quæ ab erroribus ſex non naturalibus & illis quæ à parentibus derivantur. Jam verò cùm Phthiſes ab erroribus diætâ & victû per cauſas allatas facilè explicari poſſunt, earum ætiologiis enodandis diutiùs immorari impræſentiarum inuri'e eſſet, quapropter de Phthiſi Scorbuticâ hæreditatiâ breviter jam attingam.

Inter omnes ſanè Philoſophantes fœtum humanum in ovô formari ultra aleam dubitandi ponitur, de modô autem ova fœcundandi haud tam bene inter ſe convenit Autoribus.

Ova duplici inveſtiuntur membranâ propriiſque tunicis involuta ſunt, adeò quòd ne gutta quidem liquoris iis exprimi poteſt, hinc pro Gas quôdam virili, ſive aurâ ſeminali ovis fœcundandis quidam viriliter contendunt; in praxi tamen nihil vulgariùs occurrit quàm hunc Morbum intueri patris genium conſequentem, etiamſi per totum vitæ decurſum matre ſat athleticè degente, quidam circa eandem ætatem cum patribus hôc Morbô correpti ſunt, alii citiùs, alii ſeriùs, alii valetudinarii tantùm vixere, alii ſat pancratiicè priuſquam Phthiſi confecti ſunt, pro diverſâ ſcilicet craſi ſeminis virilis, ſcilicet, ſicut ſpiritus eô nidulantes, magis vel minùs ſunt depreſſi & particulæ ſalinæ evectæ, primis vitæ incunabulis varia format ſtamina vitæ, adeóque citiùs vel ſeriùs infans vergit versùs temperiem ſalinam huic Morbo inducendo aptam. Ex præmiſſis mihi videtur inferre liceat, ab uterô ſemen virile per vaſorum extremitates abſorbetur, hinc maſſæ ſanguineæ communicatur & circuitû ſanguinis, ſicùt opinari fas eſt ova fœcundat, arduum etenim mihi concipere videtur quomodo hic Morbus, podagra, & calculus patris genium conſequerentur, ſi ab aurâ ſeminali tantùm ova fœcundentur: ex præmiſſis patet ex quali proſapiâ huic Morbo ſit origo, capite itaque ſequenti venit ſymptomatum explicatio.

CAP. II.

Hôc agitur de Symptomatum Serie & eorum Cauſis in ſtatû incipiente.

QUandoquidem Morborum ſcientia haud meliùs quàm ab eorum productis expromitur, mihi hunc Morbum deſcripturo haud aliâ videtur inſiſtere methodô quàm ſymptomatum ſyndrome delineanda. Miſsô itaque olympico

olympico pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea ſolummodò quæ ratio experientiâ ſuffulta dictitat brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitus & virium dejectione, anguſtiâ pectoris tuſſi titillante, ſputò copioſô, craſsô, albô, quandoque flaveſcente, pellucidô, cæruleô, cinereô, fœtidô, ſalsô, acidô, ſubdulci, pro ſanguinis dyſcraſiâ ſcilicet, & obſtructionum mole & geniô.

Sudoribus quandóque nocturnis, carnis intabeſcentiâ, calore & frigore levi & incertô alternatim ſuccedentibus.

Urinâ lixiviali, ſedimentô copioſô albô, ſæpiùs autem flavô vel rufô ſaturatâ.

Aliquando diarrhæâ, torminibus ventris & partium extremarum tumore?

Hiſce prælibatis Symptomatum explicationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitû proſtratô interrogemur, ideò evenire dicimus; glandulæ in ventriculi parte inferiore ſitæ quæ humores ſubacidos, fluxiles ex arteriis ſeparare debent, humores viſcoſos elutriant adeoq; fibris nerveis titillandis (quô motû conſiſtit appetitus) inepti ſunt, hinc cibi fit faſtidium, & hinc eſt, ni fallor, quòd in quibuſdam ad emeticô aſſumptô, tam immenſam saburram viſcoſi phlegmatis per vomitum frequenter ejectam inſpexi.

Per ſuccum viſcoſum in pulmonibus extravaſatum aëris inſpiratio interrumpitur, adeóque anguſtiâ pectoris frequenter corripitur æger; quô pariter circa glandulas Tracheales depoſitô & intra pulmones ſputum iſtud, ni fallor, efformat quod tantâ copiâ per tuſſim eructatur, ab hôc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hiſce coagulis, folliculis in glandulis Conglobatis gravidis, adeóque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex ſeroſus qui per lymphatica peregrinare debuit propriis emunctoriis orbatus, maſſæ ſanguineæ regurgitat, & ſic vaſa per inſolita eliminatur, hinc ergò ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixiſſem continuis depluit; qui tuſſim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione ſudores tantoperè profuſi, diarrheæ, tormina ventris, & partium extremarum tumores huc collimant.

Quandoque viſcoſis humoribus meſenterii glandulis infarctis, Chylo tranſitus denegatur in ſanguinem, quô pabulô diutnô orbatus, nutrimentô debitô privatur corpus, hinc vires dejiciuntur, emaciat corpus, & quandoque fœces albeſcunt, quapropter à viſcoſis hiſce saburris venæ lacteæ meſenteriô diſparent, ſicut in cœlis *Galaxia* propter denſas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas ſalinas præcipitantur, & indè quandoque ſputô albô, craſsô, ſubdulci, per tuſſim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & indè in hôc Morbô frequenter Urinæ ſedimento candidô copioſô ſaturantur.

Propter Muſculos ſubſidentes humeros alatos obſervatû in proclivi eſt, quod (ſicut plebeis placet) malum portendit, quaſi anima relictura corpus illius fugam appropinquantem indicaret.

ret. Hi *Hippocrati* aliisque Græcis [illegible] appellantur.

Propter glandulas in hepate obſtructas bili tranſcolanti imponitur Remora, quæ ſanguini itáque regurgitat, ex eâ cum acidis in Sanguine effervefcente lenta febris ſequenter in tabidis gliſcit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis tantâ flaveſcente hypoſtaſi, & quandoque ruſâ ſaturatæ, hinc quoque petenda eſt.

Quandoque calore & frigore alternatim ſuccedentibus cruciatur æger, propter chyli aceſcentis fermentationem & inæqualem cum Sanguine miſturam.

Sputum frequenter in hôc Morbô ſit craſſum, album & dulce, quod (ſicut priùs innuimus) Chylum præcipitatum ponimus, aliquando ſit tenue & pellucidum cum craſsô commixtum, quod ponimus eſſe lympham quæ per lymphæ ductus tranſire debuit, propter glandulas autem conglobatas obſtructas, per alia ſecretoria eliminatur, & in hôc quidem casû, quicunque humori huic ſiſtendo medicamentis opiatis pertinaciter inſiſtit, à verô deviat, & præſtat *es motos componere fluctus.*

Sputum aliquando ſit cæruleum, ſalſum, acidum, & amarum, ſicut bilis, & ſalia diverſæ proſapiæ variè cum eô miſcentur.

Reſtat aliud Symptoma nec minùs reliquis infrequens explicandum, *viz.* unde eſt quòd in hôc Morbô urina tam intensè lixivialis excernitur, ſedimentum copioſum rufum deponens, ſuavem emittens odorem parum ei diſſimilem in urinis obvium poſt medicamenta terebinthinata & quædam præparata Sulphuris aſſumpta, ſuperficiem gerens pelliculâ tenui oleosâ obducta? In hôc casû ponimus urinam particulis Vitriolaceis vel muriaticis eſſe ſummopere Saturatam; particulæ ſalinæ poſt ortam cum bile, effervefcentiam eam præcipitant, adeoque urinæ tantam hypoſtaſin deponunt. Particulæ bilioſæ ab effervefcentiâ cum particulis ſalinis (ſicut Sulphur ab incendiô adjunctô) ruſeſcunt, & inde urinę ſedimentum lateritium deponunt. Particulæ ſalinæ oleoſas quaſdam particulas in fermentô incarcerant, quæ tumultû unà cum illis per renes ablegantur, hinc urinâ aëri expoſitâ, particulîsque fermenteſcentibus ſaturatis, particulę Sulphureæ oleoſæ divortium conantur adeoque ſuperficie pelliculam efformant, odorem ſuavem & emittunt; hypotheſi huic ſuffragatur Phænomenon in Spiritû Nitri dulci ſatis obvium, ibi etenim ab acidô cum Sulphure unitô odor ejuſmodi proſapiæ obſervari poteſt,

Utrùm in hôc ſtatû tuberculis ſemper infarciuntur pulmones à clariſſimo *Mortono* notatis; Hâc patriâ à cultrô anatomicô tanquàm à peſte abhorrente, nec nego nec affirmarem, hoc tamen (praxi ſuffragante) aſſererem; in hôc Morbô plures ſatis ſubcumbere vidi, ne unô quidem ſymptomate Febris inflammatoriæ apparente, cui ſententiæ adſtipulatur Hiſtoria è Doctore *Bennet* deſumpta Theatro tabidor. *pagin.* 96.

Cum apud *Briſtollienſes* Medicinam fecerim, quâ urbe Penſili tabes frequenter graſſatur, nonnullos ſputum ſubdulce levi conatu expectorantes ſpatio trimeſtri fatiſcentes & totaliter enervatos vidi, horum verò quoſdam, non omnes tuſſis vehementior aliquoties corri-

correpuerit, & areſcentes ſtrigoſi perriere, in quorum unicæ detectionis causâ, licet Sanguinem (peracto ſalino ptyaliſmo) extuſſietat, & pulmo ubique intenerarus tonum amiſerat, univerſa ſpirabilia nec non viſcera omnia naturalia quod ſenſum ſana comperta ſunt. Hoc ùd hic intelligi velim quòd in Phthiſi pulmones hiſce tuberculis nunquam iufarciuntur, eos etenim ſæpius ulceratos vidi: at hoc ſolummodó aſſero eâ Phthiſi quæ tam vulgariter agro *Lancaſtrenſi* graſſatur quâ indies deflore ſcunt ægri ſputum craſſum album expuentes, in his dico, hujuſce Morbi principio & incrementó, raiò aut nunquàm pulmones confodiuntur, imò aliquandò ægri è medió tolluntur & [ſicut opinari fas eſt] iis haud ulceratis, quibuſdam etenim per totum Morbi decurſum Febris hecticæ ſymptoma haud apparuit unum.

CAP. III.

In hoc Capite Symptomata in ſtatu confirmato recenſentur, & eorum Cauſa aſsignantur.

FAtiſcente indies naturâ in proſapiam propemodum vitriolaceam degenerat maſſa Sanguinis, hinc ſputum frequenter aluminis vel vitrioli martis fit ſaporis, jam particulis ſalinis ſui juris factis, effuſis velut habenis hic Morbus affligit; hinc Febris fit continua & auctior, ex particulis ſcilicet vitriolaceis cum Sulphure Sanguinis efferveſcentibus, ficut ex oleis vitrioli & terebinthinæ permiſtis obſervare fas eſt.

Ex hâc efferveſcentiâ vaſis capillaribus circa genas diſtentis, inde eſt quòd rubor fixus genas utraſque occupat mortis adſtantis frequenter indicium; quaſi vitalis flamma ellychnii adinſtar (cujus pabulum propemodùm exhauſtum eſt) receptaculô gliſceret *vel ſolis adinſtar rubro colore hemiſphærium ſpargentis* priuſquam *Cimmerias deſcendit in umbras.*

Conglobatis glandulis indies magis infarctis, & majori copiâ nutritiô ſuccô quotidie præcipitatô, hinc eſt quòd ſputum ſit copioſius & craſſius, & ex fermentô vitriolaceô cum Sulphure Sanguinis permiſtô, aliquando ſaporis putridorum piſcium.

Ex ſputô copioſiùs indies intra pulmones extravaſatô, Aſthmate frequenter corripitur æger. Et continuâ propemodum gravitate pectoris opprimitur. Sputum aliquando egregiè fœtidum hôc ſtatû quoque notavi, quod tamen haud ſemper ab ulcere pulmonum ſicut quibuſdam placet ortum ſibi ducit, ſæpiùs etenim hoc notavi, & patientes tam diarrhæâ quàm ſudoribus immunes, quod proculdubio haud evenire poſſet ulcere fœtidô pulmonibus confoſſis. Potiùs itaque fœtoris iſtius cauſa in hôc conſiſtere videtur, particulis Sulphureis volatilibus, particulis ſalinis aculeatis, hiſque latice ſeroſô luxuriante, cum ſalivâ miſcentur, jam particulis ſulphuris ad evolandum ſatis aptis ſecum ſalinas vehunt, quas unitas effluviis ſaliva emittit, hinc ſenſorium olfactus tenellum vellicant, iiſque itàque ingratis fœtorem conciliant, ſicut è contrario particulæ ſulphureæ globoſæ ſine ſalinarum mixturâ, fibras olfactorias percutientes gratum odorem cauſant, ſicut in aromatibus & balſamicis florum effluviis obſervare in proclivi eſt.

eſt. Grandiori mole indies nutritiô ſuccô expectoratô, hinc vultus evadit *Hippocraticus*, & corporis univerſi maraſmus.

Indies conglobatis glandulis infarctioribus, & verſus tempetiem ſalinam vergente Sanguine hinc ſudoribus profuſis & diarrhæis immanibus cruciantur ægri, nec non doloribus acutis, iis Rheumatiſmo verſatilibus quibuſdam atrocioribus, oſſibus etenim in ipſis de dolore lancinante quidam conqueſti ſunt, iique quibus Morbum veneteum ſuſpicari nefas.

His Symptoma aliud haud minus commune, & ſummâ quidem indagine dignum addi poteſt, ſtrigoſi plures etiamſi ad orci fauces propemodum ſunt redacti, appetitû laudabili ditantur, poſt cibum aſſumptum hecticô nullô calore ſuccedente, neque ſudores, nec diarrhææ, nec ventriculi inflammationes tamen indies intabeſcit æger prægrandi copiâ ſputum craſſum album expuens. Auguriis noſtris ex præmiſſis ſat ſupérque propalatis, particulis vitriolaceis frequenter luxuriate Sanguinem; circa hoc ſymptoma hæc conjectare liceat. Vitriolaceis particulis aculeatum naturale fermentum, ictû altiori fibras nerveas titillat, quæ quaſi ab æſtrô percitæ, ſpiritus fibris ventriculi indigeni in motus concitatiores adiguntur, & inde eſt, ni fallor, quod appetitus ſit votacior, eſculenta quævis aſſumpta ſtruthionis adinſtar colliquans; hoc colliquamentum per lacteas ductumque chyliferum propagatum cum Sanguine miſcetur, quod in propriam naturam haud aſſimilat, & inde in univerſi corporis nutrimentum, quin ſalinæ particulæ Sanguine indulantes, in humoribus craſſis hoc præcipitant, & inde

eſt quod alimenta aſſumpta haud con-
Sanguinis naturam haud ſudores nec
tamen nec per ſudores, quin intra pulmo-
eliminantur, quin intra pulm ſubſidunt,
gulô albô viſcoſô ſubſidunt,
quod indies intabeſcit æger.

Reſtat adhuc aliud Symptoma
ſub hôc larvatur vultû: plures
bô propemodum confectos Febris in-
termittens anomala frequenter invadit,
quoſdam ſemel tantùm, alios bis vel
ter ſpatio viginti quatuor horarum con-
quaſſat, ingruit ſæpè cum horrore &
pruritû inter ſcapulas, & circa regio-
nem lumbarem, totum poſtea convel-
litur corpus per horam unam vel alte-
ram tremulum permanens, calor poſ-
teà ſuccedit, & huic ſudores & aliqu-
ando diarrhææ: ex lentoribus ſalſis cir-
ca membranas nerveas, nervorum ex-
tremitates, plexus, & glandulas ſubcu-
taneas miliares extravaſatis, hæ frigoris
& caloris reciprocationes procedere
videntur, his ad plenitudinem aggeſtis,
& acorem inſignem nactis partes ner-
veas vellicant, adeòque, ni fallor, do-
lores hoſce frigorificos inducunt, len-
toribus hiſce per vaſorum extremitates
tandem abſorptis, adeòque cum San-
guine permiſtis, ex iis cum particulis
Sulphureis Sanguinis nova repullulat
fermentatio, calor itàque Febrilis ſuc-
cedit, tandem autem materiâ morbificâ
ſubactâ aliquando diarrhæam amanda-
tur. Alii in ſtatû euſarco, etiamſi ani-
mi indole dulciſſimâ præditi, hôc
Morbô tandem confecti ex levi quâli-
bet occaſione iraſcendi anſam capiunt;
itàque tam continuâ ebulliunt, vix vo-
cem vel viſum alicujus tranquillè ferunt:
ex ſuccis hiſce aceſcentibus ſpiritibus
animalibus continuô tanquàm ab æſtrô
percitis ſicut opinari fas eſt.

Hiſce

Sſſſ 2

Hiſce præmiſſis, de reliquis Phthiſeos Scorbuticæ ſpeciebus breviter diſſerere adhuc reſtat; at cum eæ [ſcilicet utrùm ſunt hæreditariæ, vel ab erroribus in diætâ & victû) maximâ ex parte eadem vel ſimilia ſymptomata præbent: veroſimile mihi videtur eas à tali propagine oriri, quapropter earum ætilogiis explicandis diutiùs immorari impræſentiarum inutile eſſet; nobis itàque ſufficiet in caſu quolibet hiſtoriam unam vel aliam ſubnectere, & medendi methodum recenſere.

CAP. IV.

Hôc Canones quidam generales circa hunc Morbum proponuntur.

IN hôc Capite Symptomata in ſtatû deploratô recenſeri debent, at cúm nullus ſit propemodùm é plebe, quin in hôc ſtatû ægro ex hôc vitæ curriculô himanumiſſionem pronuntiet, diutiùs hîc immorari extra propoſitum eſſet, nobis itáque ſufficiet Canones quoſdam generales circa hunc Morbum proponere, exque iis medendi methodum efformare.

Canon primus:

In ſtatû ſimplici incipiente facilé curatur Phthiſis.

In ſtatû complicatô incipiente viſceribus & lymphaticis ſalvis bonum ſit expectandum.

In ſtatû confirmatô, difficultèr, tamen quandôque curatur.

In ſtatû confirmatô complicatô aleâ res eſt dubiâ plena.

In ſtatû confirmatô complicatô viſceribus vel lymphaticis inſanis nil niſi malum ſit pronunciandum.

In ſtatû confirmatô Phthiſes hæreditariæ inducias frequentér patiuntur, raró autem vel nunquàm curantur.

In ſtatû confirmatô, modò Febris adſit, lacticinia ſunt vitanda, in hôc quoque caſû chalybeatis abſtinendum eſt.

Urgente dyſpnæâ etiamſi catarrhô titillante infeſtetur trachæa ex opiatis tanquàm à peſte fugiendum eſt.

CAP. V.

Hôc Capite medendi methodus in ſtatû incipiente proponitur.

INtentiones in hôc ſtadiô variis indicationibus reſpondentes ad ſequentes reduci poſſunt.

Imprimis, Per Emetica vel lenia Cathartica, primæ viæ ex ſaburrâ viſcoſâ ſunt detergendæ.

Secundo, In adultis Phlebotomiam ſemper proficuam inveni.

Tertio, Pulmones ab humoribus craſſis ſunt liberandi.

Quarto, Glandulæ infarctæ ſunt aperiendæ.

Quinto, Temperies ſalina Sanguinis ſit alteranda.

Sexto, Lymphæ ſuccedentis in Pulmones defluxus ſit præcavendus.

Medicamenta intentioni primæ reſpondentia, hæc vel ſimilia eſſe poſſunt, quibus forma liquida arridet ſequentia præſcribi poſſunt.

Si Emetico opus eſt.

℞ *Mell. Scillitic.* à ℥ij. ad ℥i . *aq. Cardui* , *hyſop. aa.* ℥ij. *ſirup. cabioſ. compoſ.* ℥ß. *M. S. F. Emeticum.*

Si per Catharſin alvus ſit ſubducenda, ſequentia in uſum veniunt.

℞ *Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. ſirrup. de ſpinâ cervinâ ℥iſſ. crem. tartari ʒſſ. aq. lumbricor. ʒij. M. S. F. P. cum regimine ſumend.* Vel,

℞ *Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. Mannæ Calabrinæ ℥j. tincturæ ſacræ ℥j. crem. tartari ʒſſ. aq. lumbricor. ſolutione gummi Ammoniaci ſaturat. ʒi. M. F. P.*

Cum regimine ſumend. huic ſirup. Roſar. ſolutiv. addi poteſt, pro re natâ.

Quibus forma pillularis arridet hæc vel ſimilia eſſe poſſunt.

℞ *Pill. Stomach. cum gumm. ℈j. de ammoniacö Magiſtral. ℈ß. tartari vitriolati gr. vi. reſin. jalapp. gr. vj. Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pill. No. 7. cum regimine ſumend.* Vel,

℞ *Pill. aleophangin. tartarear. Quercetan. aa. gr. 10. de ammon. ℈ſſ. tartari vitriolati gr. vj. reſin. jalap. à gr. 6. ad 10. Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pill. No. 7. cum regimine ſumend. his Calomelan. à gr. 14 ad ℈j addi poteſt pro re natâ.*

Quibus ſit in animo Bolus talis eſſe poteſt.

℞. *Elect. lenitivi ʒvj. crem. tartari ʒj. ſyr. roſ. q. s. f. bolus cum regimine ſumend.*

Pro puerulis doſes & formæ variari poſſunt, ſcilicèt, pulveres de Rhabarbar. ſenâ, Calomelan. reſinâ jalappæ & id genus aliis, nec non Elixiria, & tincturæ (inter quæ tinctura ſacra & Elixir Salutis cæteris palmam præripiunt]

Quibuſdam cerevifia medicata præ cæteris allubeſcit & in eo caſu talis eſſe poteſt.

℞ *Folior. ſenæ, Rhabar. polypodii quercini aa. ℥ij. epithymi ℥iſſ. pini, tamariſci ſummitat. aa. Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terreſtris Mv. ſalviæ agreſtris Miij. radic. 5. aperientium aa. ℥ij. lapath. acut. ℥vi. baccar. juniperi ℥j. cortic. aurantior. No. vj. F. ſacc. pro tribus cong. cerviſiæ; dos. ℔j. aurorâ quâlibet, vel alternâ ſicut vires ferent.* Phthiſin incipientem tempore vernali hâc ſolâ cerviſiâ haud ſemel curavi. *Intentioni ſecundæ, tertiæ, & quartæ medicamenta ſequentia reſpondent.*

℞ *Conſerv. Cynosbat. ℥iiij. corall. rubri ʒiij. ſirrup. balſamic. q. ſ. F. Elec. horis medicis ſumend.* Vel,

℞ *Conſerv. Cynosbat. florum cichorei aa. ℥iſſ. extract. trifolii fibrini ℥ſſ. animæ martis ab inſigni Vigani pp. ʒj. gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. ſolut. ʒj. florum Benzoin. ℈j. cum. ſ. q. ſir. up. balſamic. Tolutan. F. Elec. eôdem modô ſumend.* Vel,

℞ *Conſerv. Cynosbat. lohoch. de pulmon. vulp. aa. ℥iſſ. enulæ Campan. condit. ℥ſſ. ariſtolochiæ rotundæ ʒiiſſ. glycirrhizæ ʒij. hederæ terreſtris preparatæ ʒiij. florum ſulphuris ℥ß. ſyr. de Eryſimo q. ſ. F. Elec.* Vel,

℞ *Conſerv. Cynosbat. ℥iiij. martis cum ſulphure pp. ʒiij. ſal. ſpiritnos. ℈j. cum ſ. q. ſirup. è cortic. citri. F. Elec.*

Electuariis præſcriptis. ſicut dyſpnœa magis vel minùs urgebit, ſpecies diaireos, ſolutio gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. fact. flores Benzoin. extract. enulæ, radix ariſtolochiæ rotundæ addi poſſunt vel omitti, ſicut medico videbitur idoneum.

℞ *Sirup. Balſamic. Tolutan. é ſucc. heder. terreſtris, capillor. veneris aa. ℥iiij. f. ſirup.*

℞. *Aq. lactis alexiteriæ ℔j. limac. magiſtral. ℥ij. gentianæ compoſ. ℥iij. lumbric. ℥j. ſacchar. perlat. q. ſ. F. julapium.*

℞ *Ingredientium q. ſ. ad ℔ij. decocti pectoralis adde radic. ſarſapril. ℥iſſ. chinæ, fœnic. bardan. urtic. caryophillat. aa. ʒvi. ariſtolochiæ rotund. ℥ſſ. ſem. aniſi, coriandri, urtic. aa. ʒij. paſſular. exacinat.*

℥j. baccar. juniperi ʒj. c. c. raſur. eboris aa. ʒv. folior hyperici capillor. veneris, hederæ terreſtris, Marrubii albi aa. Mj. coq. in aq. fontan. ſ. q. ad ℔iiij. colaturæ adde vini albi ℥iv. mell. deſpumat. ſacchar. cand. albi. aa. ℥ij. M. F. Apozema uſus eximii in aſthmate & gravitate pectoris.

♃ *Aq. limac. magiſtral. lumbricor. aa. ℥iiij. ſirup. balſamic. Tolutan. de Praſſiò, Alliò vel Eriſymô aa. ℥j. ſpir. ſal. armoniaci è gumm. ammon. diſtillat. ʒij. M. F. mixtura.* Vel,

♃ *Aq. lactis alexiteriæ ℔jß. gentian. compoſ. ℥vj. limac. magiſtral. ℥jß. ſacchar. q. ſ. F. julapium.*

℞ *Pulveris milleped. pp. ʒiij. radic. ariſtolochiæ gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. ſolut. aa. ʒiß. florum Benzoin. ʒß. extract. enulæ, croci an. ʒj. Balſam Peruv. ℈j. ſulphuris aniſat. q. ſ. F. pill. mediocres in dyſpnœâ uſus egregij.* Vel,

♃ *Florum Sulphuris, gumm. ammoniaci ʒij. enulæ campan. ariſtolochiæ rotund. glycirhiz. Ireos Florentin aa. ʒj. ſem. aniſi ℈ij. picis liquidæ Barbadeos partes iiij. Balſam Peruv. partem j. M. F. Maſſa pillularis.* Vel,

♃ *Balſam Tolu. ʒiß. milleped. pp. ʒij. gum. ammoniaci depurat. ʒjß. florum Benzoin. ℈j. Myrrhæ ʒj. Balſam. ſulphuris aniſat. gut. 12. ſucci glycirhiz. in tincturâ croci ſolut. q. ſ. M. F. maſſa doſ. ʒß. vel ℈ij.*

♃. *Pulveris milleped. ʒiij. animæ martis ʒj. gumm. ammon in aq. lumbricor. ſolut. ʒj. extract. trifolii fibrin. q. ſ. F. pill. mediocres.*

♃. *Cinnabar. antimonii ℈ij. F. pulvis. Capiat bis in die Panacæa quoque antimonii Doctoris.* Needham *egregii ſit uſus.*

♃ *Pini ſummitat. Miij. folior. becabung. Miij. ſalviæ agreſtis Mij. capillor. veneris, hederæ terreſtris. aa. Miij. radic. lapath. acut. ℥vj. baccar. juniperi ℥j. cortic. aurantior. N°. 6. F. ſacc. pro tribus cong. cerviſiæ.*

♃ *Pini, tamariſci ſummitat aa Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terreſtris, capillor. veneris aa. Mvi. ſalviæ agreſtis Miij. radic. oſmund. Regal. ℥iiij. enulæ campan. ℥ij. lapath. acut. ℥vj. 5 aperientium aa. ℥ij. ſarſaparillæ ℥vij. baccar. juniperi ℥j. ſem. aniſi ℥ß. cortic. aurantior. N°. vij. F. ſacc. pro tribus cong. cerviſiæ, de quâ cap. ad. ℔ij. in die cum ſirup. & pill priùs præſcriptis. His debitè adhibitis medicamentis ulterioribus vix opus eſt, quò autem intentio ultima omni ex parte perfici poteſt, externa etiam in uſum veniunt v. g. capitis raſura, fontanella, veſicatoria ſatis ampla, quæ revera tuſſim Phthiſicam tutiùs & magis radicitùs tollunt quàm medicamenta quævis opiata formâ quâcunque ſumpta, ingenue etenim fateor ex opiatis copioſiùs aſſumptis, nil niſi inducias incertas mihi adhuc obſervare contigit.*

CAP. VI.

Quò agitur de methodô in ſtatù confirmatò.

INtentiones in ſtatù ſecundô à prioribus tantùm minutiis diſtant, niſi quòd in hôc ſtadiô Catharſes mitiores eſſe debent, Phlebotomia ſi omninò, manû tantùm parciori ſit celebranda, jam calor febrilis qui vehementiùs exæſtuat præ ſingulis ſit temperandus: ad calorem febrilem temperandum varia ex variis Autoribus præſcribuntur, pulveres ſcilicet teſtacei, antihectici con-

conſervæ, antidoti, analeptici, Julapia refrigerantia, emulſiones, & id genus alia, at ingenuè fateor in hôc ſtatû, hâc vel tali methodô haud Phthiſin ſemel radicitùs ſanatam vidi, miſſis itaque ambagibus, ad Cortic. Peruvianum (modò abſit pulmonum ulcus) ſemel in die tantùm exhibitum tanquam ad Aſylum fugiendum eſt, hoc tantùm obſervando, quòd tunc temporis pectoralibus fortioribus inſiſtendum eſt, & die quôlibet tertiò, vel alternô per catharſin levem alvus ſit ſubducendus; hâc methodô appetitum priùs totalitér proſtratum ſtatim reſtitutum vidi, & calorem febrilem totalitér debellatum. Et cùm ita ſe res habet ad coronidem methodo inceptæ imponendam, ad pectoralia detergentia, aperientia, & antiſcorbutica mitiora confugio, in hôc itàque ſtatû methodus ſequens vel ſimilis obſervari poteſt.

Imprimis ſi vires ferent Emeticum lene exhiberi jubeo: *v. g.*

℞ *Mell ſcillitic.* ℥iij. *aq. cardui, bj op. aa.* ℥ij *ſirrup. ſcabios compoſ.* ℥ß. *M. F. Emeticum. Ab hôc aſſumptô ſæpius ingentem maſſam viſcoſi Phlegmatis per Vomitum ejectam inveni.*

Autorâ ſequenti leve Catharticum exhibendum curo, ſcilicèt cùm quòdam ex iis cap. priori præſcriptô: at ſi diarrhæa adſit, quæ ſæpiùs in hôc morbô occurrit infuſionem ſequentem exhibendam ſuadeo.

℞ *Aq. Lactis alexiteria* ℔j. *gentianæ compoſ.* ℥iiij. *limac. magiſtral.* ℥jß. *lumbricor.* ℥ß. *ſal. tartari* ℈ij. *aq. menthæ fortioris* ℥j. *Rhabar. optimi inciſi* ʒß. *F. ſ. a. infuſum de quo cap. 6. Cochlearia Manè. Aurorâ quâlibet tertiâ vel alternâ.*

Ad calorem temperandum,

℞ *Conſerv. Cynosbat.* ℥iiij. *Cortic. optimi Peruv. pulveriſat* ℥j. *cum ſ. q. ſirup. balſamic. Tolutan. F. Elec.*

Methodus pro pectoralibus & antiſcorbuticis ex cap. priori deſumi poteſt, pro re natâ utenda; diætam ex cibis eupeptis inſtituo, juſculis ſcilicèt, carnibus ovinis, vitulinis, pullis, ovis ſorbilibus & id genus aliis, religioſè obſervando à lacticiniis abſtinere, modò febris adſit, liquores pectoralibus & antiſcorbuticis medicatos inſtituo. Hâc methodô quamplures ultra ſuos & omnium amicorum ſpes perfectæ ſanitati reſtitui.

CAP. VII.

Quô agitur de Phthiſi in deploratô.

IN hôc ſtadiô remedia tantùm palliativa exhiberi poſſunt, & vulgariter quicquid exoptat æger concedo. Utcùnque ut ægri & amicorum votis importunis modô quôcùnque ſatisfacerem, remedium aliquod ſymptomati maxime urgenti reſpondens præſcribo. Univerſo ſcilicet marcore jam corpus colliquatur, & frequenter ſummopere gutturis dolore lancinante laborat æger, tali ſcilicet, quòd vix aut ne vix deglutire poteſt, hinc lac aſininum ſi hâberi poteſt, ejus autem defectû vaccinum, per ſe vel decoctis pectoralibus balſamicis exhibendum curo, hauſtû autem quôlibet guttis aliquot olei tartari per deliquium, vel pulvere quòdam teſtaceô commiſtô, quantùm ſcio remediis ulterioribus haud opus eſt, quapropter his coronidem imponam.

HISTO-

HISTORIÆ IN STATU PRIMO.

Obſervatio I.

C*Arolus Fleetwood*, Generoſus & magnô ingenii cum acumine, oppido de *Kirkham* Chirurgiam factitans in carnis intabeſcentiam incidit, tuſſi laborabat gravi, & nycthemeri ſpatiô ſaburram ingentem albi viſcoſi Phlegmatis expuebat, appetitus proſtratus erat, quandòque Cochlearia aliquot Sanguinis expuebat, flatibus intumuit ventriculus, laſſitudine ſpontaneâ & debilitate corpus univerſum macerabat. Me tandem in ſubſidium vocatô, lenitivam potionem præſcripſi, & ſemel repetendam inſtitui, poſteà ſyrup. matris *Williſianum* cerviſiâ pectorali bis in die ſumendum ſuaſi, & horâ ſomni guttas aliquot Balſam Perruv. cum ſytrupô Balſamico Tolutanô, brevi tempore, ceſſavit tuſſis, ipſe vires recuperavit, & jam pancraticè valet.

Obſervatio II.

Gilbertus Ouſy de Chorley Cauſidicus poſt Febrem tertianam Catarrhô continuô correptus erat; ſputum craſſum album expuebat, pulſus erat debilis & celer, calor & frigus ſæpius in die alternatim ſuccedebant, vultus erat pallidus, muſculi totius corporis flaccidi, appetitus totaliter proſtratus, vires dejectæ, & ſudoribus nocturnis propemodùm colliquatus. Electuarium cum cortic. Peruv. horâ quartâ pomeridianâ ſumendum ſuaſi, aurorâ & horâ ſomni, pill. pectorales, ſirrupos Balſamicos deterſivos & julapia pectoralia præſcripſi, die quôlibet tertiô, 6 cochlearia infuſi de Rhabarbarô in aquâ lactis alexiteriâ fact. ſumenda imperabam, poſteà pill. pectorales & ſirupos cerviſiâ pectorali ſumendas inſtitui, hâc methodô ſanitatem priſtinam recuperavit, & jam firmâ valetudine fruitur,

Obſervatio III.

Jacobus Sherdley Baccalaureus in Artibus, & celebertrimo viro Domino *Price* de *Blackburn* Curatus, incidit in tuſſim gravem, anguſtiâ magnâ laborabat pectoris, ſputum craſſum copioſum expuebat cum Sanguine commixtum, vultus & oculi flaveſcebant, urina parca & lixivialis erat cum ſedimentô rubrô, appetitus proſtratus erat, & magnâ quidem debilitate laborabat. Electuarium cum Cortice Peruviano præſcripſi, poſteà pill. pectorales, ſirupos Balſamicos & Apozema deterſivum horis medicis ſumenda ſuaſi. Et poſteà pill. pectorales cerviſiâ pectorali aperitivâ ſemel ſeptimanâ: nec non infuſum de Rhabarbarô, vel dos. pil. ſtomach. cum gumm. & de ammoniaco magiſtral. ſumenda ſuaſi horâ ſomni; his aſſumptis evanuit morbus, & firmâ valetudine magnâ cum laude muniis jam ſolitis obitur. Eâdem, vel methodô ſimili *Evan Mandſley* de *Penwortham* ſanitati reſtitui.

Obſervatio IV.

Dominus *Blackburſt* de *Preſton* tempore vernali Anno 91. modò ſequenti hôc Morbô laborabat, anguſtiâ

tanta

tantâ pectoris conſtrictus erat, ut ulnis tantùm quibuſdam deſcribendis creber recurreret halitus ab imô anhelans pectore; tuſſi continuâ titillante tempore decubitus inſomnis jecit, expuit ſputum tenue, pellucidum, horis autem matutinis craſſum, & quandòque æruginoſum ſubflavum, vultus pallefcebat, intumuere pedes, appetitus proſternitur, & vires indies labefactabant. Eruptio miliaris cutem univerſam conſpurcavit, urina erat exigua & lixivialis, & ſæpius in die de calore & frigore conqueſtus eſt, in ſubſidium accerſitus, ſtatim Phlebotomiam celebrandam inſtitui, & fontanellam in brachio ſecandam, leves Catharſes reperendas, præſcripſi, electuario poſteà ſequenti uſus eſt doſi quâlibet ſuperbibendo hauſtum decocti amari alterantis.

℞. *Pulveris Ari compoſ.* ℥iß. *martis pp.* ʒj. *ſal ſpirituoſi* ℈j. *conſerv. cichorei, becabung. recenter fact. aa* ℥ij. *cum ſ. q. ſirup. Chalyb. F. Electuarium.*

Hoc repetendum imperavi, & bis in die cum cerviſiâ pectorali ſumendum brevi vires recuparit, & ab hôc Morbô perfectè convaluit. Annô ſequenti Dominæ perilluſtri connubiô conjunctus erat, & ſex circiter menſibus elapſis recidivam paſſus eſt, turſus ad me miſit, tùnc temporis autem tertianâ epidemicâ me ſuſpirante, Dominus *Parſons* in auxilium vocatus erat, eum quâ methodo tractavit neſcio, indies autem in peſſum abiit, & hyeme ſequenti ad me rediit, at *quantum mutatus ab illô!* maraſmô univerſali jam confectus erat, vultus erat *Hippocraticus*, Febris continua, rubor fixus genas utraſque occupavit, dolore lancinante guttur quotidie terebratur. Cortic. Peruv. alcalicis, Balſamic. antiſcorbuticis, remediiſque aliis appropriatis incaſſum tentatis auſpicante vere, fatis ſuccubuit.

HISTORIÆ IN STATU SECUNDO.

Obſervatio V.

Dominus *Wood* de *Kirkham* B. A. cùm per totam hyemem gravi laboraſſet tuſſi, initiô veris me in auxilium vocavit; ſtrigoſum perfecte inveni, ſe quidem ad extremum marcorem redactô, nycthemeri ſpatiô libram unam vel alteram ſputi viſcoſi cærulei eructabat, glutine propemodùm tenacioris, de dolore laterali quotidie conqueſtus eſt, & magnâ conſtrictione, & quaſi mole pectoris, & debilitate tantâ, quòd vires vix ei ſufficerent ab aliâ tori parte ad alteram ſibi movendo, urina lixivialis fuit, ſitis autem parva vel nulla, nec quantum memini de calore quôdam inſigni conqueſtus eſt, imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præſcripſi, poſteà decoctum ex radicibus 5. aperientibus & ſalviâ agreſti vice potûs communis inſtitui, deinde per menſis ſpatium pro potù communi decoctum amarum alterans & traumaticum ſolummodò conceſſi, horâ ſomni linctû ſequenti uſus eſt.

℞. *Sirrup. capillor. veneris. è ſucc. hederæ terreſtris, balſamic. Tolutan. aā.* ℥j. *ſpecier. diaireos* ʒiij. *gumm. ammoniaci in aquâ lumbricor. ſolut.* ʒj. *florum Sulphuris* ʒß. *cum ſ. q. ſirup. de 5. radicibus*

dicibus F. linctus; cap. cochlear unum horâ ſomni cum gut. 4. Balſam. Peruv. initio Aprilis, ſumpſit de cerviſiâ pectorali aperitiva bis in die & perfectè convaluit, quod adſtantes omnes tunc temporis pro mirô habuere. Anno 89.

Obſervatio VI.

Johannes Veale Armiger per totam hyemem gravi catarrhô correptus fuit, Ann. 90. initio veris ad me accedit, tunc temporis vultus erat pallidus & perfectè *Hippocraticus*, tuſſis continua & ſicca, horis autem matutinis ſputum craſſum ſanguinolentum expuebat, tantâ cum raucedine correptus erat, vix ut ullus vocem illius caperet, appetitus proſtratus erat, ſudoribus nocturnis propemodùm colliquatus, de anguſtiâ & pondere pectoris conqueſtus eſt, & continuis inteſtinorum torminibus, urina lixivialis erat & ſcabies ſicca manus præcipuè fœdavit.

Imprimis decoctum lenitivum cum tincturâ ſacrâ præſcripſi, poſteà uſum pillular. pectoralium, ſiruporum & decocti pectoralis, per 14. dierum ſpatium inſtitui, & deindè pillulas pectorales & ſirupos, cum cerviſiâ pectorali per menſis ſpatium ab his ſanitati reſtitutus fuit & jàm pancraticè vivit.

Obſervatio VII.

Rogerus Threlfal tunc temporis vicô de Croſmore habitans Anno 91. pro me miſit, vultus erat pallidus & macilentus, nec non tabe univerſali macerabat corpus, ſudoribus continuis, & Febre lentâ laborabat, nec non tuſſi continuâ, expuit & ſputum craſſum fœtidúmque, quandóque ſanguinolentum, imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præſcripſi, & deindè uſum cerviſiæ pectoralis aperitivæ per menſis ſpatium inſtitui, nocte qualibet horâ ſomni, cepit gut. aliquot balſam. Peruv. ſirup. Balſamico Tolutan. & perfectè convaluit.

Obſervatio VIII.

Filia natû maxima *Gulielmi Towning* de *Weeton* Ann. 91. tempore vernali ad me acceſſit; vultus erat pallidus, oculi concavi, nares acutæ, humeri alati & inſigni quidem extabeſcentiâ totius corporis laboravit, Febris erat continua, ſitis intolerabilis, tuſſis continua, aſpera arteria perpetuô titillans, parùm vel nihil expuens niſi horis matutinis, & tunc ſputum craſſum eructavit, appetitus proſtratus erat, & urina ſedimentô copioſô albô ſaturata, ei infuſum de Rhabar. in aquâ lactis alexiteriâ præſcripſi, nec non pill. pectorales, electuarium cum cortice Peruviano, ſirupos pectorales, & cerviſiam pectoralem, & ab his ſanitati reſtituta fuit.

Obſervatio IX.

Gulielmus Farington de *Ormskirk*, Pharmacapola, & in arte quidem iſtâ hujuſce Patriæ decus, pleuritide correptus erat, cui gravis ſucceſſit Catarrhus nycthemeri ſpatio libram unam vel alteram ſputi pellucidi ſaporis vitrioli martis per tuſſim eructavit, de gravitate & mole pectoris continuò conqueſtus eſt, indies extabuit corpus & appetitus proſtratus erat, nec non calculis ſæpiùs cruciante paroxyſmo laboravit, in conſiliô conjunctus cùm medicô fideli & prudenti Doctore *Grundy*, Phlebotomiam repetendam imperavimus, & catharſes lenes repetendas pro re natâ, & uſum pill. pectoral, Apozematis & mixturæ pectoralis inſtituimus,

mus, ab his valetudinem recuperavit, & per totam æſtatem magnâ cum laude artem ſuam exercuit, tempore hyemali recidivam paſſus eſt, rursùs in ſubſidium vocatus methodum ſimilem præſcripſi, & julapia pectoralia ſuccô millepedum impregnata, his autem haud cedente morbô curſum chalybeatum temperatum inſtitui, & quià de mole ventriculi conqueſtus eſt, emeticum ex melle ſcilliticô propinandum ſuaſi, à quô copioſè evomuit, & ſaburram ingentem viſcoſi Phlegmatis ejecit, hinc dolor & moles ventriculi evanuit, & tuſſis parvas inducias dedit, brevi autem tempore redeunte calculi paroxyſmo repullulavit Morbus, hinc ſuaſi ut Morbi ſyndromen delinearem, eámque celeberrimo *Gibbonſio* communicarem; his tranſactis vir celeberrimus aquas *Spadanenſes* propinandas ſuaſit & curſum temperatum Chalybearum, nec non *Bochetum* ex ſarſaparillâ, pulveres quoque cinnabaris antimonii, pill. de ſtyrace, liquores ex cerviſia *Brunſvvicenſi* cum antiſcorbuticis diſtillatos inſtituit, his horis medicis deglutitis, ſpes nova ſalutis affulſit, redeunte autem calculi paroxyſmô rurſus Morbus reviréſcebat; hinc æſtate elapſâ *Thermas Bathomenſes* adiit, redit autem cum arundine lateri hærenti, expuit jam copioſiùs & craſſiùs, & ſaporis ingrati, hecticô calore & Febre inflammatoriâ immunis fatis ſuccubuit.

Obſervatio X.

Anno 91. *Gulielmus Tate* de *Blackburn* ſiccâ laborabat tuſſi quâ nihil emolitus eſt, *niſi* horis matutinis, urina erat exigua & coloris cerviſiæ *Brunſwicenſis*, lingua ſicca & nigreſcens, ſitis continua, extenuatio univerſalis corporis, partes extremæ ad molem inſignem tumuere, aſthmate frequente correptus erat, & pulmones tantâ mole oppreſſi vix *palmæ adinſtar depreſſæ* reſurgebant, in pectore ſibilus perpetuus aures percutit, cui talis raucedo ſuccedit, vix ſermo perceptibilis, tandem medicô iſtô expertiſſimô *Doctore Grundy* mecum in conſilio conjunctô methodum ſequentem inſtituimus; Imprimis per leves catharſes alvum eſſe ſubducendam, deindè fontanellam in brachio celebrandam, & ſequentia præparata.

℞. *Pulveris millepedum pp.* ℥iij. *ſpecier. diaireos* ℥iij. *gumm. ammon. in aquâ lumbricor. ſolut.* ℥j. *florum Benzoin.* ℥ß. *conſerv. cynosbat.* ℥iv. *cum ſ. q. ſirup. Balſamic. F. Elect. bis in die cum ſirup. & cerviſiâ pectorali aperitivâ ſumendum, his adhibitis modicum ſalutis ſtatum recuperavit, & adhuc muniis ſolitis obitur.*

Obſervatio XI.

Georgius Longworth de *Ecleſton* Anno 90. me in ſubſidium vocavit, vultus erat virido-nigreſcens, appetitus proſtratus, tuſſis continua & ſicca niſi horis matutinis, quo tempore Phlegma lividum viſcoſum emolitus eſt, his ſucceſſit extenuatio corporis, partes extremæ tumuere, torminibus inteſtinorum inducias vix ferentibus cruciatus eſt, urina coloris fuit nigreſcentis, & hic reverà ab omnibus adſtantibus conclamatus, Morbum Phthiſin ſcorbuticam judicavi, & methodum ſequentem inſtitui, leves catharſes imperavi, deindè Electuaria Chalybeata horis Medicis cum cerviſiâ pectorali aperitivâ ſumenda, & perfectè convaluit.

Digitized by Google

DE PHTHISI IN PARTICVLARI.

CAP. I.

De Phthiſi ab Hæmoptyſi.

Obſervatio I.

VIr inſigniſſimus *Petrus Bold* de *Bold* Armiger, à celeberrimo nec minùs antiquo *Stemmate* Oriundus, & animi nobilitate inter eos illius ætatis facilè primus Anno 92. ætatis 35. in gravem hæmoptyſin incidit, mecum inſigni Doctore *Grundy* in auxilium vocato, Phlebotomiam repetendam inculcavimus, nec non hauſtus ſuccorum hederæ terreſtris, plantaginis, becabungæ, & aliorum ejuſmodi proſapiæ julapiis refrigerantibus ſumendos inſtituimus, ab his ſedato fermento Sanguinis, ad vaſa diſrupta conſolidanda, vel ſaltem hiantia conſtringenda, balſamica teſtringentia præſcripſimus, ex *Balſamo* ſcilicet *Tolutano* gumm. *Arabic.* & id genus aliis, poſteà ad præcavendam putredinem à Sanguine pulmonibus extravaſato, decocta pectoralia balſamica deterſiva, nec non linctus, pillulas pectorales & medicamenta talis proſapiæ formis diverſis inſtituimus; his debitò adhibitis ceſſavit hæmoptyſis, & tuſſis, & reverâ ſanitati reſtitutus erat, ad recidivam autem præcavendam ingurgitationem acidularum & curſum Chalybeatum temperatum inſtituimus, & evacuationes per *Epicriſin* diebus intermediis intercalandas. *At proh dolor!* vir celeberrimus indole animi dulciſſimâ præditus, ut teſſeram hoſpitalem haud confringeret, liquores ſpirituoſos nimis copioſè ingurgitavit, & brevi poſteà catarrho correptus fuit, tuſſis fuit ſicca & clangoſa horis autem matutinis Phlegma viſcoſum ſubflavum ex glandulis per excreationes, & pulmonibus per tuſſim eructavit, indiès emaciavit, appetitus dejectus erat, urina magnâ ex parte ſuppreſſa, & ſibilus continuus in pectore aures percutit; hinc pectoralia balſamica deterſiva, liquores antiſcorbuticos, mixturas ſucco & infuſione millepedum impregnatas inſtituimus, his autem haud ceſſit Morbus; verſùs autem hecticum calorem indies vergebat, ad hunc ſupprimendum corticem Peruvianum medicamentum *Herculeum* judicavimus, illius autem usû tunc temporis hâc in regione vix lanuginem adepto, inculcavimus Morbi Syndromen delineandam, & quibusdam *Collegii Regalis Londinenſium* communicandam, hinc viri celeberrimi Doctores *Ratcliff* & *Gibbons* in ſubſidium vocati ſunt, & doctiſſimus Dr. *Gibbons* methodum ex Cortice Peruviano, & lacte Aſinino inſtituit; his debitò adhibitis Morbus inducias paſſus eſt, brevi autem repullulavit virus, hinc ſputum craſſius & copioſius, Febris adauctior, diarrhæa immanior, dolor terebrans fauces continuò infeſtavit, tumuere pedes, rubor fixus genas utráſque occupavit, quo tempore omnibus ſibi cognitis lachrymas vi nullâ coercendas effundentibus quaſi in tot *Niobes* converſis, fato irreſiſtibili è medio tollitur.

Obſer-

Obſervatio II.

Dominus *Fletcher* de *Cartmell* Mercator vir ingenio peracri, & totus negotiis deditus Anno 89. in gravem Hæmoptyſin incidit, nyćthemeri ſpatio librarum aliquot purpureæ maſſæ diſpendium paſſus eſt, ne loqui potuit quin ore plenò Sanguinem eructavit, in auxilium vocatus, ſtatìm Phlebotomiam celebrandam inſtitui, ſanguis & eductus fuit tantoperè ſpumoſus, haùd adhùc ſimilem vidi. Ingurgitationem julapiorum refrigerantium, & ſuccorum inſtitui, ſedato fermento ſanguinis, decocta pectoralia pro potû communi inſtitui & ad catarrhum ſiſtendum pillulas ſequentes.

℞ *Succi hederæ terreſtris per inſolationem depurat* ℔j. *florum farfaræ ſiccat. ſummitat. hyſop. ſalviæ, pulegij aa.* M j. *ſem. aniſi, carui, fœniculi dulc. contus. aa.* ℥ſſ. *diſtillentur in B. M. ad medietatem, deindè F. colatura, quæ diſtilletur ad conſiſtentiam pillular. addendo ſucci glycirriz.* ʒſſ. *pulv. radic. enulæ campan. flor. ſulph. aa.* ʒiij. *flor. Benzoin.* ʒj. *Balſam. Peruv.* ʒſſ. *tincturæ ſulph.* ʒiij. *Ladani Pariſat.* ʒij. *M. F. maſſa formetur in pillulas exiguas & ſumat* iij. *horâ ſomni & primò mané cerviſiam pariter pectoralem antiſcorbuticam præſcripſi, cui folia linguæ cervinæ addenda curavi; hâc methodo perfectè convaluit per aliquot annos, & per plures annos pro potu communi lac cum aquâ commixtum ſolummodo ſumpſit: tribus annis elapſis recidivam paſſus eſt, rursùs in auxilium vocatus Phlebotomiâ celebratâ ſequentia præſcripſi.*

℞ *Conſervæ Roſar. rubrar. cynosbat. aa.* ℥iij. *pulv. ſantal. omnium aa.* ʒſſ. *coral. rubri pp.* ʒj, *croci martis rubicundiſſimi* ʒij. *ſal. prunel.* ℈iiij. *cum ſ. q. ſirup. è coral. F. Elec. horâ ſomni & primò mané ſumend. ad quantitatem nucis myriſtic. ſuperbibendo hauſtum julapij ſequentis.*

℞ *Aq. lactis pectoralis Batean.* ℔j. *portulac. ſpermatis ranar. aa.* ℥iiij. *ſirup. è ſucc. hederæ terreſtris* ℥ij. *ſal. prunel.* ʒj. *M. F. julapium; pro potu communi decocta pectoralia inſtitui, & horâ ſomni gut. aliquot Balſam. Peruv. è cochlear. ſirup. Balſamic Tolutan. quotiès recidivam paſſus eſt hâc methodô uſus eſt, & nullô negotiô ſanitatem recuperavit, annô elapſô repullulavit virus, quô tempore me in agrum* Eboracenſem *accerſitô, vir præclarus ad medicamenta veterna quaſi valentiſſima auxilia confugit; tunc temporis autem Phlebotomiâ manû liberali celebratâ fermentum ſanguinis haud ſedari potuit, hinc cortic. Peruvianum doſi prælargâ exhibendum curavi; hôc debitò adhibitô Morbus inducias paſſus eſt, & de magnâ conſtrictione pectoris jam conqueſtus eſt, & ſputum craſſum copioſum eructavit; hinc pill. pectorales deterſivas, julapia pectoralia & ſirupos præſcripſi, & leves catharſes repetendas inſtitui, vires autem & carnes indies labefactabant, tandem* Kenſington *adiit, quô locô poſt lunarum aliquot circuitus fatis ſuccubuit.*

Obſervatio III.

Richardus Tinkler de *Poulton* hoſpes, cùm diu gravi Hæmoptyſi laboraſſet, gravi catarrhô magnoperè emaciatus erat, appetitus, & reverà unâ voce pronunciarunt omnnes ei nulla *veſtigia retrorsùm*; in auxilium vocatus, Phlebotomiam repetendam inculcavi, die ſequenti levem potionem exhibendam curavi, & poſteà remedia ſequentia.

℞ *Conſerv. Cynosbat.* ℥iiij. *ſal. martis Balſam. Peruv. aa.* ʒj. *ſpecier. diatrion*

trion ſantal. aa. ʒiſſ. cum ſ. q. ſirup. Balſamic. Tolutan. F. Elec. ex hôs ſumpſit bis in die cum ſirupis & decoctis pectoralibus, poſteà per 14 dierum ſpatium acidulas Larbricenſes copioſe ingurgitavit, perfectè convaluit, & jam pancraticè valet. Methodo ſimili Henric. Stirrup *Servus* Edvvardi Hyde *Armigeri poſt diſpendium librarum aliquot Sanguinis ad integram ſanitatem rediit.*

Domina perilluſtris Domin. *Marſden* de *Frekleton* ex menſium ſuppreſſione toties Hæmoptyſes paſſa eſt, poſt potiones lenitivas purgantes per electuaria chalybeata, & infuſiones amaras chalybeatas nullò negotiò ad ſanitatem rediit.

PHTHISIS
ex
Vomitu Sanguinis.

Obſervatio I.

INſignis Domina Dom. *Farington* de *Shaw Halle*, Conſors *Georgii Farington* Armigeri, Anno 91. æſtivô tempore per vomitum tantum Sanguinis diſpendiûm paſſa eſt, vix fuit inter vivos habenda, algore univerſali correpta fuit, ſudoribus algidis, pulſus & reſpitatio vix perceptibiles, vox deficit, & ab omnibus conclamata fuit. In ſubſidium vocatus, ſequentia præſcripſi.

℞ *Cortic. Peruv. ℥j. corall. rubri hæmatit. croc. martis reſtringent. aa. ʒj. confec. Hyacinth. ʒij. conſerv. cynosbat. ℥iiij. cum ſ. q. ſirup. Balſamic. Tolutan. F. Electuarium horis medicis Julapio ſequenti ſumend.*

℞ *Aq. ſpermatis ranar. Cinamom. hordeat. tenuioris aa. ℥iij. boli armen. ʒj. ſirup. coral. ℥iſſ. F. Julapium.*

His quartâ vice doſi debitâ deglutitis rediere, vox, reſpiratio & pulſus; & de dolore terebranti pulſatili ventriculi conqueſta, eſt, Dom. *Worthington* de *Wigan* Chirurg. expertus Apoſtema ventriculo pronuntiavit, ei autem ſententiæ mecum Dr. *Grundy* reclamavit, quapropter ut methodô præſcriptâ inſiſteret inculcavimus, diebus aliquot elapſis clyſmata injicienda curavimus, & ingentem maſſam ſanguinis inſtar picis nigreſcentis per ſedes ejecit, remediis ſumptis, & ſemèl repetitis leves catharſes inſtituimus, decocta Balſamica, & cerviſias pectorales. ab his ad ſanitatem rediit, ni quòd vicibus quibuſdam de Phlegmate viſcoſo Bronchiis pulmonum adhærente conqueritur, levi autem conatû cum pectoralibus balſamicis deterſivis evaneſcit.

Phthiſis ab Hæmorragiâ uterinâ.

Obſervatio I.

DOmina *Towning* de *Weeton* uxor *Gulielmi Towning*, cùm per plures menſes hâc laboraſſet, à magnô diſpendiô ſanguinis frequentes Lypothymías & quandòque paroxyſmos *hyſtericos* patitur; ad fermentum ſedandum ſanguinis, Electuarium cum cortic. Peruviano pro baſi præſcripſi, Antidoti autem vires morbo impares fuere. Quapropter electuarium ſequens (cujus vires in eôdem caſû dominâ *Sudel* de *Preſton* expertus fueram) ſtatim præſcripſi.

℞ *Corall. rubri pulveriſat. ſuccini flavi, boli Armen. ſanguinis draconis aa. ʒij. ſem. plantaginis, vitrioli martis, croci*

martis

martis reſtringentis aa. ℥j. *cum ſ. q. conſervæ de cynosbat & ſirup. de roſis ſiccis F. El. horis medicis Julapio ſequent. ſumend.*

℞ *Aq. meliſſæ, lactis alexiteriæ, cinamom. hordeat. aa.* ℥iij. *confec. hyacinth.* ʒj. *ſirrup. myrtini* ℥j. *M. F. Iulapium.*

His debitò ſumptis fluxus ceſſavit ſanguinis, & ipſa gradû lentô indiès vires recuperavit; vere ſequenti de doloribus continuis verſatilibus conqueſta eſt, flatibus admodùm moleſtis, appetitû poſtratô, calore & frigore ſæpiù. in die alternatim recurrentibus nec non de continuâ ſiti, & reverà perfectè ſtrigoſa fuit, oſſibus ſcilicet nil niſi pendulâ adhærente. Hinc ſequentia præſcripſi.

℞ *Pulveris Ar. compoſ.* ʒvj. *florum ſal. armon.* ʒß. *animæ martis Vigani* ʒj. *conſerv. cynosbat. cochleariæ aa.* ℥iß. *lu'n'œ* ℥ß. *cum ſ. q. ſirup. de cortic. citri F. Elect. horis medicis cum julapio ſequent. ſumend.*

℞ *Aq. lactis pectoralis* ℔j. *limac. magiſtral. gentian. compoſ. aa.* ℥iis. *lumbricor.* ℥j. *ſachar. perlat. q. ſ. F. julaptum, in dos. quâlibet inſtillat. gut. 7. ſpiritus ſal. armoniaci ſuccinati.*

His cum regimine deglutitis, & levi catharſi cum cerviſiâ aperitivâ antiſcorbuticâ ſemel ſeptimanâ repetitâ, integrè convaluit & onus jam *Lucinæ* gerit.

Phthiſis ab Impetigine.

Obſervatio I.

QUantum *Gracorum* & *Arabum* impetigines inter ſe diſcrepant mihi brevitati ſtudenti Morbúmque deſcripturo *Meridiano*, uti loqui amant Mathematici, calculatum, à metâ propoſitâ alienum foret. In ſummô tamen hOc dici poteſt hic Morbus Medicamentis vulgaribus raró cedit, & priuſquàm pulmones illius venenô conſpurcantur poſt ſalivationem repetitam Morbum repullulaſſe novi. In hôc Morbô ſymptomata præ cæteris vulgaria ad ſequentia reduci poſſunt. Rubris duris tuberculis vultus aliæque corporis partes defœdantur, his maturitatem adeptis ſquamæ furfuraceæ ab iis decidunt, tuſſi moleſtâ, tempore præſertim veſpertino, corripitur æger, parùm vel nihil expectorans, niſi copiam ſatis amplam ſputi pellucidi; frigore continuô horis antemeridianis convellitur, huic calor & ſitis ſuccedunt, adeòque inter duo extrema breves tantùm dantur induciæ. Dolores pungentes tantoperè fauces infeſtant, vix loqui vel deglutire valet æger. Appetitus totalitèr proſternitur. In hoc Morbo, cùm ſtatum confirmatum attigit æger, ſputum fit copioſum, craſſum, fœtidum, cærulei, quandóque rufi coloris. In venenô quodam fomes Morbi conſiſtere videtur, quale autem ſit parùm ſcio, conjecturam tamen proponere liceat, veroſimilè mihi videtur in hoc Morbo particulis ſalinis acidis luxuriare ſanguinem, & genus nervoſum, quæ cum particulis Sulphureis maſſâ ſanguinis eliminantur, adeóque more ſublimati cujuſdam cuticulæ adhærent, ſicùt in tentamine ſequenti conſpicere fas eſt; ſume aceti acerrimi q. v. ſuper lentum ignem impone organo quodam communi, vas linteo raro cooperies, particulæ Sulphureæ metallicæ unà cum fumis aceſcentibus ſublimabunt, & operculo forma ſicca albeſcente adhærent, ſquamis impetiginoſis parùm diſcrepantes

Digitized by Google

ſcrepantes, His accedunt rationes ſequentes, iſtis cœlorum plagis hic Morbus præcipue graſſatur, quibus particulis atmoſphæra conſtipatur in ſalſis ſcilicet paludoſis, & ſumma hujus Morbi antidotus carne viperina conſiſtit, cujus præcipua virtus acido infringendo conſtat, methodus medendi nititur, catharticis *acidulis*, *viperarum* & millepedum præparationibus, cerviſiis antiſcorbuticis mitioribus, antivenereis, nec non pectoralibus balſamicis. Hiſtorias plures recitarem, at in hoc caſû nomina affigere forſan ingratum foret.

Phthiſis à Rheumatiſmo Scorbutico.

Obſervatio I.

INter perſonas provectioris ætatis propè fluvios ſalſos habitantes hic Morbus vernaculus appellari poteſt. E quorum numero Dominus *Aſhton* de *Lea* propè *Preſton* Anno 92. me in auxilium vocavit, tunc temporis præter Atrophiam univerſalem arenulis quoque propemodùm confectus erat, per totum diem cruciatû immunis manſit, toto autem haud citiùs ſe commiſit, quin *Hydra* nova reviteſceret; inſomnis per totam noctem frequentèr decubuit, quandóque eò uſque furoris Morbus advectus eſt, circa mediam nocte, lecto quaſi tauro *Phalaridis* aufugiit, & levaminis cauſâ per horam unam vel alteram cathedrâ propè ignem ſe appoſuit; appetitus proſtratus erat, & vix noſocomium Sxeleton quoddam magis viſui objiceret. Calore & ſiti immunis fuit, nec ullâ tuſſi afflictus fuit. Imprimis potionem ſequentem præſcripſi.

℞ *Decocti ſenæ Gereonis* ℥iij. *ſerup. de ſpinâ cervin.* ℥j. *diacnicu* ℨß. *crem. tartari* ℨß. *aq. lumbricor.* ℥ij. *M. ſ. F. P. cum regimine ſumend.*

℞ *Pulveris Ar. compoſ.* ℨvj. *florum ſal. armon* ℨß. *animæ martis: V. gan.* ℈j. *extracti trifolij fibrini* ℨij. *conſerv. cochleariæ, flavedinis aurantior aa.* ℥ij. *cum ſ. q. ſirrup. è cortic. citri F. Elect. horis medicis julapio ſequenti ſumend.*

℞ *Aq. lactis alexiteriæ* ℔j. *gentian. compoſ.* ℥iij. *limac. magiſtral.* ℥ij. *lumbricor.* ℥j. *ſucc. expreſſ. milleped. No.* 500. *ſachar. perlat. q. ſ. F. julapium.*

His deglutitis cerviſiam antiſcorbuticam aperitivam inſtitui, æſtivo tempore acidulas *Larbricenſes* ingurgitavit, & ſanus evaſit. Vere ſequenti repullulavit virus, methodum ſimilem præſcripſi, altiùs autem veneno tincto ſyſtemate nervoſo, conatus omnis irritus fuit, hinc poſt ſummos cruciatus, pedes, tibiæ, & femora tumuere, quapropter mortem adſtantem pronunciavi, hinc vir probus; tunc temporis *populari Empirico* oppido *Preſtonenſi* ſuo more medicinam factitanti (columnis ſcilicet oppidanis ſchedulis ſuis obtectis) *panacæis theatri* ſe commiſit. *Medicaſter circumforaneus* etiamſi *Atrophiam* in ſummo gradû adſtantem conſpiceret, nec morbum nec vocis quidèm Etymolygiam cognovit, quin certam ac ſubitaneam medelam promiſit, at brevi tempore fraus *fallentis* detecta fuit, poſt menſem etenim unum vel alterum fatis ſuccubuit.

Obſervatio. II.

Illuſtriſſima Domina Domina *Fleetwood* de *Penwortham*, cachexiâ Scorbuticâ diu laboraſſet, totam propemodùm antiſcorbuticorum *encyclopædiam* tentaſſet parùm autem levaminis recepit, *Thermas Bathonienſes* adiit conatus

natus autem omnis adhuc irritus erat, tandem ſuaſû viri celeberrimi Doctoris *Baynard* Coll. Regal. *Londinenſ.* Socij, tunc temporis herculeo ſucceſſu, & ſummò ingenij cum acumine agro *Lancaſtrienſi* artem Apollineam factitantis, *acidulas Eboracenſes* adiit, has copioſè per menſis ſpatium ingurgitabat, & ſæpius ſeptimanâ balneô iſtô frigidô *Saint Mungus* charactere inſignitô ſe lavabat. Hinc dolores Rheumatici & Calor hecticus penitus debellati ſunt, & per plures annos valetudini reſtituta fuit, Anno 90. recidivam paſſa eſt, rurſùs *acidulas* ingurgitavit & Morbus inducias paſſus eſt, vere autem repullulavit virus, & jam particulis ſalinis ſaturatò ſanguine, indies vires labefactabant, tantâ anorexiâ correpta fuit, ut à cibi uſu vomitus in immanes incideret, & frequenter bilis æruginoſæ copiam immenſam eructaret, remediis quamplurimis incaſsùm tentatis indies ſitis & calor hecticus eam affligebant, expuit phlegma viſcoſum cinereum, & quandòque æruginoſum, aſthmate poſteà correpta fuit, hinc Sanguinis uncias aliquot à brachiô ſumendas ſuaſi, Sanguis eductus craſſâ pelliculâ glutine tenaciore obtectus erat, hinc alcalicis, volatilibus, pectoralibus deterſivis, & antiſcorbuticis cujuſcùnq; generis incaſſùm tentatis rediit Aſthmatis paroxyſmus, aphoniâ correpta fuit, & ſupremam clauſit diem; hoc notari poſt, dominæ celeberrimæ ab *acidulis & balneis frigidis* per totum Morbi decurſum ſolummodò quid levaminis acceſſit.

Phthiſis à Rachitide.

Obſervatio L.

IN hôc Morbô tantopere vultus albeſcit, quòd nive propemodùm candidior infans, adeoque muſculi flacceſcunt, veſtimenti adinſtar penduli cutis circumambit corpus, crura & pedes tantopere vacillant, corpori ſuſtentando inepta evadunt, durities planæ & amplæ abdomine frequenter interſperſæ, quæ idiomate vernaculo *Liver-cake* audiunt, tuſſi corripitur æger, & quandoque diarrhæa, Febri lenta, & ſiti continua. In *medullâ ſpinali* mihi fomitem Morbi conſiſtere videtur, in hac quibuſdam illecebris ſpiritus animales irretiti, influxô debitô ſpirituum privantur nervi ab ea ramificantes, hinc nervi & fibrillæ muſculares pabulo diurno orbatæ flaceſcunt, & conſequenter emaciat corpus, & incurvantur oſſa: in hac etenim tenella ætate quod membra ſint firma & recta; neceſſe eſt muſculos membra circumambientes eſſe ſpiritû irriguos, aliter ex inæquali nutritione neceſſe eſt parte à ſitû naturali declinent, ſimiliter ad erectionem iſtius floris *Heliotropium* dicti *radij ſolares* requiruntur, quod detractô lumine ſolari vultû torvo & pendente terram deſpicit. Propter ſpiritus nimis parcè fluentes albeſcit vultus, emaciat corpus, vacillant pedes, aceſcit Sanguis, hinc tuſſis, Febris lenta, & quandoque diarrhæa, Humores viſcoſi intra fibrillas muſculares extravaſati, duritiies prædictas conſtituere videntur. In infantibus methodus medendi conſtat ex linimentis nervinis, medicamentis volatilibus, ſpecificis, inter quæ prima jure *ens veneris* & radix *Oſmunda regalis* recenſeri debent. In Adultioribus methodus medendi conſtat ex decoctis & medicamentis calybeatis, mineralibus cerviſiis aperitivis, aquis acidulis, *balneis frigidis*, & id genus aliis.

Digitized by Google

aliis. Methodo priori infantes virorum illuſtrium *Ambroſe Pudſay* de *Belton Hale* agro *Eboracenſi* Armigeri, & *Johannis Franc* de *Preſton* convaluere. Poſteriori Methodo ab ipſis orci faucibus *Edmundus Forde* filius natû maximus *Lanceloti Forde* de *Kendale* ſanitati reſtitutus fuit.

Phthiſis à fluore albo.

IN temperiem ſalinam Sanguine mutato, lentorum colluvie luxuriat purpurea maſſa, hinc viſcoſa ſaburra ventriculus infarcitur, quapropter nec edulia aſſumpta recte concoquit, nec male concocta Sanguis aſſimilat, hinc fit quod magna chyli portio albo fluore præcipitatur, portiones aliæ intra pulmones ſubſidunt hinc tuſſi corripitur æger, & ſputum ſalſum viſcoſum album copiâ prægrandi eructat. Intumeſcunt frequenter pedes, quod Symptoma ab eadem ſalſedine Sanguinis deduci poteſt. Lenta Febris gliſcit indies ex ſalino fermento ſicut mihi videtur orta. Eruptiones miliares per cutim univerſam frequenter interſperſæ ſunt, & lumbago doloroſa ſummopere torquet, albeſcit vultus, & caro indies intabeſcit, quæ Symptomata per cauſam allatam facilè explicari poſſunt. Methodus medendi conſtat in primis viis detergendis, maſſa Sanguinea invigoranda, & partibus continuo humorum fluxu tonum amiſſis, conſtringentibus; Remedia huc collimantia, ſunt emetica ſcillitica, cathartica apertitiva, chalybeata, & balſamica parum adſtringentia. Ab his ſereniſſimæ quædam Dominæ oppido de *Preſton* & *Kendale* ſanitatem integram recuperavere.

Phthiſis à Chloroſi.

FOeminis quibuſcunque bene ſe habentibus à natura inſit fermentum quoddam internum à pubertate finita ad ſenectutis uſque lanuginem, hujus gratia per quemlibet lunæ decurſum ſolennes ſuas evacuationes habent, ex quibus ſuppreſſis pleuritidem, peripneumoniam, rheumatiſmum, & phthiſin haud ſemel pullulaſſe notavi. Ab æſtuanti quodam animi deſiderio, & vitiato ventriculi fermento hæ ſæpiſſimè ſuppreſſiones contingunt, qualis autem proſapiæ fermentum ſit menſtruale haud magis forſan à priori explicari poteſt, quàm fluxus & refluxus Oceani *Cynthia* motum quaſi tot *ſatellites* obſervantes. At ne altum ſilentium profiteamur, liceat conjecturam proponere; Chloroſin grave quoddam animi deſiderium, conſequi, amorem ſcilicet vel mæſtitiam, omnibus in propatulo eſt, nec non appetitum diætæ cujuſlibet obſcenæ, cretæ ſcilicet, calcis, carbonum, & id genus aliorum, Sanguinem in hoc Morbo detractum ſemper glutinoſum inveni, & ventriculum viſcoſâ ſaburrâ repletum, ex quibus opinari liceat, ex pathemate quodam graviori ſpiritibus nimiùm oppreſſis, vel circa quendam appetitum æſtuantem copiâ nimis prægrandi abſumptis, penû ſpirituum diurno privatur maſſa Sanguinis, ex quo fit quòd particulæ Sanguinis tenaciores tardiùs motæ arctiùs cohærent & viſcoſæ fiunt, ſicut in tentamine ſequenti videre eſt.

℞. *Aq. & glutinis*, q. v. vaſe quodam ſuper ignem impone, dum particulis igneis partes aquoſæ circum agitantur

Digitized by Google

tantur, officiunt quò minùs particulæ tenaces cohærent & liquidæ manent, amoto autem igne ſtatim viſcoſæ fiunt, pari forsàn modo dum particulæ feroſæ & ſegnes maſsâ Sanguinis vi ſpirituum circumagirantur, ſerum Sanguinis manet liquidum & lentoribus immune, æſtro autem amoto, ſpiritibus ſcilicet pathemate quodam nimiùm oppreſſis vel appetitû quodam nimiùm abſumptis, particulas ſegnes tardius movent, adeóque ſtrictiùs cohærent & viſcoſæ fiunt, huic ſententiæ ſuffragatur clariſſimi *Sylvii* autoritas pag. 504. à mærore autem ſolent humores reddi glutinoſi ac viſcoſi maximè in tenui inteſtino & quidem propter ſuccum pancreaticum idcircò factum auſteriorem, modus reverà quo ſucci glandulares à quodam pathemate vehementi aceſcunt haud aliter icnographiam admittit quantùm ego conjectando valeo quàm liquores fermentiſcibiles ab ictû fulminis aceſcentes. Methodus medendi ſumitur à vomitoriis, catharticis amaris detergentibus, volatilibus, martiatis, & aquis acidulis naturalibus & artificialibus, hiſtorias penè infinitas recitarem at brevitati ſtudens has omitto.

Phthiſis Chyloſa.

Obſervatio.

Poſt Febres cujuſcúnque generis inter infantes præcipuè hic Morbus contingit, quapropter veroſimile videtur conflictû Febrili ſpirituum penus ſummoperè abſumitur, hìnc in ſaguinam dyſcraſiam degenerat maſſa Sanguinis, & veroſimilè pars ſeroſa Sanguinis per ſalia coagulatur, adeóque lentoribus glandulæ meſenterii infarciuntur, quapropter in inteſtina regurgitat Chylus, & ſi lacteæ totaliter obſtruuntur emarceſcit corpus, intumeſcit abdomen, albeſcunt fœces, & gravi tuſſi laborat patiens, quandóque lacteæ totaliter haud opilantur & hinc fœces haud albeſcunt, intumeſcit tamen abdomen, & emaciat corpus propter lacteas quaſquam opapilatas, hoc ſymptoma frequenter notavi, Phthiſis hujuſmodi lento procedit gradû, tractû tamen temporis, glandulæ infarctæ meſenterii ſtrumoſæ fiunt, & quandoque glandulæ pulmonares, & in iſto ſtadio conclamatum eſt. Methodus medendi quæ mihi præ cæteris arridet, & quæ ſpem rarò aut nunquàm abludit, modò ſit in principio vel augmento Morbi, ſumitur à catharticis aperitivis inter quæ *Elixir Salutis* cæteris palmam præripit, diebus intermediis pillulas ex *trifolio fibrino gum. ammoniacô* & *animâ martis* inſtituo, nec non in adultis *Eleuaria Chalybeata*, & *cervifias pectorales* aperitivas, *ens veneris* & *radix oſmunda* regalis egregii ſunt uſus, & ubi vermium ſuſpicio, *æthiops mineralis*, abdomen ſæpius in die linimentis emollientibus & aperitivis illinendum inculco, & geſtare Sylvii Emplaſtrum carminans opio omiſſo. Hâc methodo, filia natû maxima Domini *Smith* de *Stalming Grange*, & fœmina quædam propè *Whitle-bell*, habitans ſanitati reſtitutæ fuere. Plures recitarem; ad umbilicum autem jam ducere incumbit.

Hic eſt finis Phthiſiologiæ Lancaſtrienſis; redeamus jam ad ea quæ reſtant de Clariſſimi Thomæ Sydenham Proceſſibus integris. &c.

Digitized by Google

Exeunte Januario aut incipiente Februario ingruit horâ ferè ſecundâ matutinâ, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque vero calcaneum, ſuram; aut talum; mox ſequitur rigor cum horrore & febricitatione aliquali, dolor gradatim intenditur, (de pari paſſu rigor atque horror recedunt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad apicem pervenerit, nunc tenſionem violentam, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquiſito dolore, nec linteorum ſuperincumbentium pondus nec cubiculi à fortiori ambulatione concuſſionem ferre Podagricus valeat; dolor non ſedatur, niſi ante horam ſecundam, tertiamve matutinam (decurſo ſcilicet nychemeri ſpatio à primo appulſu) & jam leni madore perfuſus æger ſomno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biduum, triduumve dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius adveſperaceſcente die, levatur autem ſub galli cantu. Intra paucos dies alter Pes eodem dolore torquetur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui ſequuntur Paroxyſmi abnormes ſunt, tum quoad tempus invaſionis, tum durationem, atque ex ſerie horum paroxyſmulorum, conſtat paroxyſmus, qui dicitur Podagræ diuturnior breviorve, pro ægri ætate in iis qui vegetiores ſunt & quos Podagra rarius invaſit, diebus ſæpe quatuordecim, in ſenioribus, atque iis quos ſæpius afflixit, duobus menſibus ferè deſinit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti ſunt, non prius valedicit, quâm æſtas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior eſt, cum ſedimento rubro, & quaſi arenulis referto, alvus ferè conſtipata eſt, *Appetitus* proſtratio, rigor totius corporis ſub veſperam integrum Paroxyſmum comitantur, recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes deſquamantur.

Hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, cùm verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliaſque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos diſtorquens, faſciculo radicum paſtinacæ ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum æmulantes, nonnunquam in cubitis tumorem ſubalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui ſenſim inflammatur cum rubore, nonnunquam femur occupans, ſenſum exhibet, quaſi ingentis ponderis appenſi, ſine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicet; & permoleſtè prorepit. Urina illam colore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorſum, aliæque partes moleſtè pruriunt, maximè ſub horam ſomni.

Poſt multos, diroſque cruciatus Paroxyſmi ſubſequentes (naturâ partim onere materiæ peccantis partim ſenio oppreſsâ) ægrum quoad dolorem clementius

Digitized by Google

tius tractant, at loco doloris conſueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, laſſitudo ſpontanea, quandoque etiam propenſio ad diarrhœam ſuperveniunt, quæ ſymptomata evaneſcunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine, quaſi alternatim laceſſentibus, Paroxyſmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis parit hic affectus.

Fœminas perrarò infeſtat; eaſque, non niſi jam vetulas, & viragines, pueros quoque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni conſulatur, indigeſtionibus ſublatis, ſeu fit per Pharmaca, ſeu victus rationem, ſeu exercitationem, ſeu alia ex iſtis qualibet quæ ſex res non naturales indigitantur.

Venæ ſectio, Catharſis, ac Diaphoreſis ſcopum non attingent, licèt iis qui *Renum* ſimul *Calculo*, & exinde orto *Mictu ſanguineo* laborant, non abs re erit ſemel in ſeptimana, alvum *Mannâ* ſubducere, & ſingulis noctibus, poſt Purgationem Paregoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prædictæ indicationi ſatisfaciunt, ea ſunt, quæ moderatè calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia ſunt, *Rad. Angelic. enula, fol. Abſint. cent. min. chamadr. chamap. &c.* quibus addi poſſunt *Antiſcorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. ruſtic. fol. Cochl. hort. naſturt. Aq. &c.* quæ tamen parcius uſurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos ſubdunt, & calorem augent, præ iſtis aliis, quæ miti calore, atque amaritudine, ventriculum corroborant. Haud inutile eſt *Electuar.* ſequens.

℞. *Conſerv. Cochl. hort. unc. iß. Abſinth. rom. flav. Aurant. an. unc. j. Angel. condit. unc. moſch. cond. an. unc. ß. Theriac. Androm.* ʒiij. *Pulv. ari comp.* ʒij. *cum ſ. q. Syr. Aurant. f. Elect. de quo ſumat.* ʒij. *bis in die ſuperbibendo ſeq. Aq. deſtillat. Cochl. v. vel vj.*

℞. *Rad. raphan. ruſtic. inciſ. unc. iij. Cochl. hort. M. xij. naſturt. Aq. beccabung. ſalv. menth. an. M. iv. cort. aurant. N° vj. nuc. moſch. cond. N° ij. cerev. Brunſvicenſ.* ℔xij. deſtillentur organis communibus, donec ſolummodo ℔vj. aquæ eliciantur pro uſu.

Hæc autem remedia *digeſtiva*, conſtanter, atque omni adhibitâ diligentia, aſſiduè uſurpanda, & in *Paroxyſmorum* intervallis præcipuè in uſum revocanda ſunt.

Mediocritas ea in cibo obſervanda eſt, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abſtinentia, partes ea proportione alimenti defraudentur, quæ earundem robur & vigorem ſuſtinere potis eſt. Quoad qualitatem autem ciborum, ægri palato conſulendum eſt, & unica ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcatur, de cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis. Prandere tantum expedit, loco autem cœnæ indulgeat ſibi hauſtum cereviſiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi ſunt, qui neque ad vini generoſitatem aſcendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore ſuo lædant ventriculum, deprimuntur. Hujuſmodi

Digitized by Google

di eſt *Cerevisia tenuis Londinenſis*, aut multa aqua cum pauco vino permixta; aqua autem pura & cruda periculoſa eſt; cum autem univerſa ferè corporis ſubſtantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermento quantumvis levi, & tenui abſtineat, & utatur *Decocto Diætetico ex Sarſa, in remediorum formulis deſcriptô*, ubi primum à paroxyſmo convaluerit, per reliquum vitæ curſum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium uſu, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos abſque vino nequeat concoquere, in paſtibus hauſtum vini Hiſpanici ſibi indulgeat, *Apozema Diæteticum* abdicans.

Æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat, diluculo exurgat, animus ſit tranquillus, nec nimis intentus ſtudiis, & rebus ſeriis, cæteris vero omnibus, exercitatio corporis quotidiana, facilè palmam præripit, quæ moderata ſit, & perſeverans, nullo autem modo juſto vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda eſt equitatio conſtans, ac aſſidua in aëre ſalubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxyſmo tentandum ſit, conducet tamen fortaſſe per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur à carnibus abſtinere, juſculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; ſin autem ſpiritus animales ataxiam concipere apti ſunt, non expedit à carnibus abſtinere diutius quam ventriculus earum uſum averſetur ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate, ciborum aut potûs peccet.

Symptomatibus iis occurrendum eſt, à quibus æger in paroxyſmo de vita periclitatur, horum maxime familiare eſt, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in caſu, nihil æque votis reſpondet, ac vini Canarenſis hauſtulus ſubinde deglutitus, exercitio utatur æger; ſin autem ſymptoma, inducias haud ferens, mortem minitetur, modo caput malum non impetat, ad *Laudan.* ſtatim confugiendum, *viz. gutt. xx.* in hauſtulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem ſe componat; hac ipſa methodo ſe ab imminenti morte liberavit Autor clariſſimus ubi ex errore aliquo, circa res ſex non-naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore; artus interim, ex retroceſſione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus ſolito habiles; Congium nempe unum liquoris poſſetici, vel cereviſiæ tenuis devorabat, & quamprimum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. hauſtulum, cui inſtillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xviij.* ſumebat. Quod ſi huic remedio ſymptoma non cedat, ſudôr provocetur, methodo & medicamentis huic uſui dicatis ad biduum, triduumve, mane & veſperi per duas treſve horas continuas.

Si autem metaſtaſis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum eſt hoc ſymptoma, pari modo ac Peripneumonia abſoluta, venæ ſectione ſcilicet repetita, diæta, & remediis refrigerantibus, & incraſſantibus, purgandus eſt inſuper æger, inter venæ ſectiones, potionibus lenientibus, ſudoris aut provocatio obeſt.

FINIS.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

MORBORUM quorum Curatio in Proceſſ. Integr. &c. habetur.

A.

DE Abortu Præcavendo Pag. 670
Ambuſtis 679
Angina 656
Apoplexia 663
Aſthmate. 681

C.

Canis rabidi morſu; 680
Chloroſi 678
Cholera Morbo 667
Chorea ſancti viti, 662
Colica bilioſa 666
Colica Hyſterica, 669
Colica Pictonum, 668
Contuſionibus 680

D.

Diabete 676
Diarrhœa 665
Dyſenteria ibid.

E.

Epilepſia Puerorum 676

F.

Febre Stationaria, 647
Febre Conſtitutionum variarum, 644
Febribus à dentitione ortis 677
Febre depuratoria, 643
Febre Eryſipelatoſa, 655
Febre Hectica Infantum 677
Febre Intermitt. 644
Febre Peſtilentiali, ibid.
Febre Scarlatina, 648

Fluore albo. 675
Furfure ſive Porrigine capitis. 680

G.

Gonorrhœa virulenta. 673

H.

Hœmoproë 679
Hæmorrhagia narium 678
Hæmorrhoidum dolore 676
Hæmorrhoidum fluxu immodico, ibid.
Hydrope 671
Hypochondriaca affectione 646
Hyſterica Paſſione, ibid.

I.

Ictero 679
Iliaca Paſſione. 668

L.

Lochiorum fluxu immodico 670
Lochiorum ſuppreſſione 671
Lue Venerea 674

M.

Mania communi, 679
Menſium fluxu immodico 668
Menſium ſuppreſſione 678
Mictu Sanguineo à Renum calcul. 664
Morbillis 657

N.

Nephritico Paroxyſmo 664

O.

Ophthalmia 663

P.

P.

Paralyſi 681
Peripneumonia notha 648
Phthiſi 681
Pleuritide 648
Pruritu ferino 656
Punctura tendinis 679
Podagra 685

R.

Rachitide 677
Rheumatiſmo 654
Remediorum formulæ 644

S.

Scorbuto 681

T.

Tuſſi 681
Teneſmo 665
Tuſſi Puerorum convulſivæ
Tabis Deſcriptio & cura. 683

V.

Variolis 658
Ulcere Veſicæ 680
Vomitu ſanguinis. 679
Uteri procidentia. 664

INDEX

Digitized by Google

ADMONITIO.

Ne quid deſit eorum omnium quæ ſuper Conſtitutionibus Epidemicis hactenus in Ephemeridibus Germanicis & aliis vulgatum fuit, hic, quamvis extra ordinem, adjiciemus; tum ea quæ in hôc argumentô, de annis 1697. & 1698. fuere ſcripta, quæque à nobis propriô locô omiſſa ſunt; tum alia omnia quæ ab anno 1701. ad annum uſque 1713. in variis Germaniæ locis fuere obſervata, quæque ad manus noſtras non priùs pervenerunt quàm opus noſtrum ad finem prope deductum eſſet.

HISTORIA EPIDEMICA GERMANIÆ.

Conſtitutio Epidemica Auguſtana Anni 1697.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII, Academ. Cæſar. Leopold. Naturæ Curioſorum Præſidis.

QUam Morbona Anno elapſo ad finem vergente quietam Medicis Auguſtanis conceſſerat, multam hoc quoque continuaverat, ita ut licet morbi aliqui epidemicè Urbem infeſtarent, raro tamen multos invadere deprehenderentur. Morbilli inprimis & Variolæ tum benigniores, tum confluentes, gravibusque ſymptomatibus ſtipatæ, puerilem æque ac juvenilem ætatem invadebant, & cladem iiſdem inferebant. Dn. G. mercatoris filiolus novem anorum, cum Variolas feliciter ſuperaſſet, paulo poſt menſe April. in tres etiam ſorores fratremque octo annos natum contagium derivaverat; inter quas ſororcula triennis, ad medicamenta ſumenda difficilis, atque puſtulis non adeo multis licet laboraret, ob craſſæ lymphæ bronchia obviſcantis abundantiam gravius reſpirans, nec non cephalalgia intenſa, cum ſubſequo ex aure dextra purulenti humoris, par-

ciori tamen effluxu tentata, accedentibus convulſionibus ſenſim defecit; in altera autem ſorore, decimum ætatis annum agente, non admodum ægrotare viſa, variolæ quidem plurimæ, nec difficulter prodierunt, ulla tamen arte, in juſtas puſtulas extolli atque ſuppurari recuſarunt, ut & ipſa tertia hebdomade obierit; tertia vero ſoror ſedecim annos nata, atque confluentibus Variolis obſita, de intenſo totius corporis ardore, quem & ipſe rubens cutis color teſtabatur, potiſſimum conqueſta, feliciter emerſit; cumque ipſe frater, qui Variolas diſcretas mediocri numero effloreſcentes, nec ſymptomatum aliorum concurſu graves licet pateretur, decimo tamen à decubitu die, magnam narium hæmorrhagiam ſubiit, quæ per quatriduum ſubinde recurrens, Variolarum tamen neque ad interiora regreſſum, neque mortem induxit, ſed temperatiorum emulſionum poſt uſum ceſſavit, quam, Variolis jam exſiccatis, icterus plurium dierum excepit, à quo juſculis, herbis recentibus bellidis &c. medicatis ſenſim convaluit.

Pleuritides etiam veræ, & Peripneumoniæ, in principio ſi negligebantur, ſenibus inprimis funeſtæ; quin & Catarrhi graviores faucibus moleſti, ac fere ſuffocativi, Tuſſeſque humidæ notabantur: in illuſtriſſimo quodam Barone fauces conſtringebantur, ut ſuffocationis in periculo verſaretur, cui Elixir proprietatis Claud. cum ſpiritu cornu cervini mixtum præſentaneam opem præſtitit, & recurrentem aliquoties inſultum potiuncula laxativa, ſubductis ſeroſis viſcoſitatibus, penitus abegit. In aliis, decocta herbæ veronicæ, radicis liquiritiæ, ſeminis aniſi &c. aliaque ſerum ſtagnans diſſolvendi vi pollentia, & quæ illius abundantiam blande eliminabant, laxativa ſe commendarunt. Nonnullis facta ſeroſæ materiæ in ventrem inferiorem metaſtaſi, cum ſubſequa diarrhæa, aut febre tertiana, morbus fuit ſolutus; quidam virili in ætate conſtitutus, cum faciei intumeſcentiam, intenſo calori, cephalalgiæ & virium debilitati junctam incidiſſet, paulo poſt, à propinata bis ſudorifera potione, ceſſante tumore atque dolore, ſerum peccans inde per anteriorem corporis partem defluere, ſcrotumque in molem inſignem extendere ſenſit, eodem tamen tumore, poſt propinatum binis ſolum vicibus diaſcordium Fracaſtorii, alvumque ſicciorem per folia ſennæ prunorum Damaſcenorum decocto infuſa reſeratam, à cataplaſmate ex reſolventibus & diſcutientibus pulveribus cum lacte coctis parato, facile iterum evaneſcente.

Ut porro Arthritides vagas, Iſchiadicos dolores in Anni præcedentis exitu memoratos, & hucuſque urbem infeſtantes taceam, Febres etiam ardentes in puſtuloſas ſæpe & maculoſas effloreſcentias, non abſque malignitatis aut contagii nota, & cum doloſi præcipue ac capitis magno dolore in principio conjunctas, abeuntes; præcipue autem, præter erraticas, quotidianæ ac tertianæ notabantur; quæ cum primum invaderent, continuarum in aliquibus merum, vehementi ſuo calore, cephalalgia, incuſdeliriis ac virium debilitate, incuſſerant, brevi autem tempore, à propinato, varia ſub forma, chinchinæ cortice, &, ſine quo difficilis ac fere fru-

[illegible]nea reddebatur cura, interpo[illegible]ndoque blandiorum evacuan[illegible]ſu, abſque recidivæ metu, nî [illegible]in diæta error committeretur, [illegible]ant; prout nec continuæ fe[illegible] bezoardicis & diaphoreticis [illegible]nuatis haut immorigeræ, perfe[illegible] ſanitatem ſemper admittebant, [illegible]uperſtitem vitioſæ lymphæ abun[illegible]iam, ventriculo inprimis atque [illegible]timis moleſtam, in fine morbi [illegible]ltivis commode educere ſtuduiſ[illegible]t. Nobil. Matrona, floridæ æta[illegible]ti[illegible], ſanguineæque conſtitutionis, in fi[illegible]e ſecundi menſis gravida, poſt cibos [illegible]concoctu difficiliores ingeſtos, in t[illegible]rtianam incidit, cum permoleſto t[illegible]nſivo dolore, à quo, poſt biduanum ſpecifici ſtomachici Poterlani uſum, pulveris Peruviani ſcrupulum unum in tantillo vini Neccarici rubri ſubadſtingentis, mane & veſperi per duos dies ſumſiſſet, liberaquidem evaſit, inſignem vero uteri hæmorrhagiam, cum abortus periculo incurrit, quæ tamen à coraliorum rubrorum pulvere tum ſolitario, tum lapidi hæmatiti ac terræ ſigillatæ commixto, ſucceſſive exhibito, imperata ſimul quiete, ſenſim ceſſavit, aluo interea ſicciori & flatibus gravata, cibis lubricantibus minime, foliolis autem ſennæ parva quantitate decocto prunorum Damaſc. infuſis, obſecundante, partu vero filiolum juſto tempore ſanum & vegetum excludente.

Pluribus Ophtalmiæ, & genarum non tantum œdematoſos tumores, modo indolentes, modo odontalgiæ, in ulcuſcula buccarum interna aliquibus terminatæ, juncti, moleſtiam magis quam periculum creaverunt, ſed Parotides etiam glandulas, modo in uno, modo utroque latere, cum precedanea febrili effetveſcentia, in pueris quandoque ad delirium uſque ſpiritus magis mobiles exagitante, lymphæ lenteſcentis ſtagnatio, M. Majo occupaverat; nec catarrhoſæ capitis & pectoris gravedines M. Junio omnino aberant. Ophthalmiæ ardorem nihil felicius quam vini ſpiritus lintelo exceptus & impoſitus compeſcebat. Parotides autem, juxta cum diaphoreticorum uſu, emplaſtrum malacticum Auguſt. ſimplex diſcutiebat.

Infirmitatibus hiſce, quæ à ſeri ſtagnationibus ac coacervationibus, nec non ob ſufflaminatam inſenſibilem tranſpirationem, variarum impuriorum particularum inquinationibus commode derivari amant, producendis frigida aëris inclementia, & poſtea inæqualitas plurimum contuliſſe videbatur; cum enim primus Anni menſis frigore, admodum quandoque intenſo, crebriſque comitato nebulis, infeſtus eſſet, quas M. Februario frequentes nives, præter frigoris continuationem, veſpertinis autem horis remiſſionem excipiebant, Martius & Aprilis principium inconſtantia ſua modo nebulas, pluvias, nives, modo ſerenitates, aëris teporem friguſve produxerant; uſque dum ſol ad Tauri ſignum propius accedens, amœnioris Veris ſpem faceret, inque Majo calores æſtivis fere æquales primo excitaret, quos tempeſtates non infrequenres, nobis equidem per DEI gratiam clementiores, viciniæ autem noſtræ, atque remotiſſimis etiam in locis, inprimis d. 21. ſt. n. grandine inſolita [nobis equidem è longinquo ſaltem comparente,] admodum damno-

noſæ ſequebantur; quam intemperiem ſuccedens Zephyri vehementia d. 27. nivem copioſam adduxerat, aëremque poſtea ad pruinas matutinas uſque, in fine Maji, ſub crebriori Euri flatu, ac cæli ſerenitate refrigeraverat; cum cæteroquin temperatior aëris flatus & grata caloris variatio M. Junio nihil inconſueti corporibus noſtris inferret; accedente præterea crebriori ventorum alternatione, qui modo ab orientali, modo occidentali imprimis plaga Urbem hucuſque perflaverant, terramque à pluvijs licet multoties madefactam iterum exſiccaverant, quin & ſimul continuo iſto aëris motu plurima morborum miaſmata diſcuſſerant.

Nec aliam Æſtas faciem induerat. Sole autem Leonis ſignum percurrente, frigidiuſculam frequenter auram, & crebriores pluvias, meſſis collectioni multum damnoſas, Zephyrus adduxerat; quæ ipſa temporis conſtitutio, præſertim horæorum fructuum abundantia cum daretur, Diarrhœas non paucas, minus tamen periculoſas aut refractarias pariebat; uſque dum Sol Virginem tenebat, ubi meridionalis ventus nubila diſcutiens, ſerenius, veſpertino tamen & matutino frigore horridiuſculum cœlum reddiderat. Cum Æquinoctio tamen autumnali crebriores Zephyri impetus plurimas denuo pluvias, frigore comitatas, adduxerant; quæ pluvioſa, ventoſa & frigida facies uſque ad Solis in Scorpionem adventum continuaverat; ubi ſub ulteriori varia ventorum alternatione, frigida aëris intemperies, quam Sole ſagittarij ſignum ingreſſo, diuturnæ nebulæ & poſtea crebriores nives comitabantur, nec non circa hyemale Solſtitium pluviæ ac temperatior aura exceperant; finem autem Anni frigidus ac nebuloſus aër clauſerat.

Interea Variolæ, quamvis malignitate carere viſæ, atque Odontalgiæ nunquam receſſerant; ante Æquinoctium autumnale Febres etiam quotidianæ & tertianæ, nec non Tuſſes humidæ æque ac convulſivi quid habentes, contumaciores, in puerili præcipue, ſed adulta quoque ætate, nec non poſt Æquinoctium Rheumatiſmi ad brachia, atque ſeneſcente Autumno Febres petechiales notabantur, quin & Iſchiatica paſſio, cum præcedaneo vel comitante circa os ſacrum dolore, haud infrequenter occurrebat; quæ etiam extra Urbem infeſtaverat, quin multis in Sueviæ locis plurimos excruciare ferebatur.

Odontalgiæ quidem majorem pene incolarum partem adfligebant, ut raræ in Civitate domus eſſent, in quibus malum hoc non inveni et hoſpitium; à medicamentis vero ſerum ex corpore ſubducentibus, ac præterea ſpiritus ferocientes demulcentibus opiatis, noctu parva doſi ſucceſſive exhibitis, certius, quam alijs artificijs, expelli aptum: qui vero denticium ab evulſione lenimentum ſperaverant, pertinaciorem ut plurimum dolorem experti fuerunt.

Rheumatiſmos ad brachia; in quibus nec rubedo nec tumor natabatur, capitis dolor aut gravedo prægreſſa, à ſeri ex cerebro in nervos decubitu, productos fuiſſe indicabat; quorum difficilis erat cura; quæ etiam reiterato laxantium ab uſu promtius, quam ſudoriferorum ſucceſſerat; externè autem crebriori ſpiritus vini camphorati

ſimilium inunctione ſymbo- ...nferente.

...ipſa etiam methodo coxarum ...tactari volebat, à ſimili in ner- ...i abundantis translatione dubio ...ortus, præcipue cum illum ab ...lacri regione potiſſimum princi- ...ſumſiſſe, ex ægrotorum rela- ...conſtiterit.

...ebres petechiales minus erant le- ...) pluritides utplurimum in prin- ...p mentiebantur, dolore capitis ...ſemper, delirijs tamen nunquam, vel ...tioribus infeſtæ. Sic Vir quadra- ...genario major, J. C. S. melancholici temperamenti, d. 22. Novemb. ſt. n. ſubitò horrore cum calore alternante, intenſa cephalalgia, vigilijs, virium proſtratione, lateris ſiniſtri dolore punctorio, & adpetitu proſtrato prehenſus; Tincturam bezoardicam ſumſit, ſine ullo levamine. Die morbi tertio vocatus, potionem diaphoreticam ex diaſcordio Fracaſt. ſale cornu cervi volatili, & pulvere rubeo Pannonico duabus vicibus ſumendam præſcripſi; nox inquieta; d. quarto horror & dolor lateris remiſere, capitis vero erat tolerabilior, urina paulo minus tincta quam præcedenti die, idem medicamentum mane continuavit, veſperi ad alia nauſeabundus, Tincturam bezoardicam ſolam admiſit, nocte quietiore ſubſequente; d. 5. eadem, ſitis adaucta, quam aqua pomis citriis medicata, demulcebat; Tincturam continuavit; quam tamen poſtea ſibi nocere imaginatus eſt; ſucceſſit tuſſis ſicca, moleſta, fortaſſe à potu frigidiore; nox inquieta; d. 6. dolor in capitis tantum dextra parte recruduit, tantus, ut nec manus attactum ferret, ab impoſita vero herba recenti rutæ, cum baccis juniperi contuſis, atque inter ſudandum (quæ continua diaphoreſis, ſub temperato, aëris regimine) per Bolum ex diaſcordio, ſale C. C. vol. & antimonio diaphoretico, quavis ſexta hora exhibitum, ſenſim promovebatur,] cum halitum quaſi aliquem ex aure dextra erupiſſe ſenſiſſet, remiſit; d. 7. in meliori ſtatu verſabatur, urina minus tincta & petechiales maculæ cum intermiſtis plurimis puſtulis aqueis in collo, pectore & dorſo erumpebant, ſicque ſucceſſive alias etiam partes d. 8. 9. 10. occupabant; quas, earum ante ignatus, d. 11. in manibus etiam obortas cum conſpiceret, valde contriſtatus inde & perterritus fuit; urina quoad colorem naturali ſimilis, noctu largiori rivo effluxit; d. 12. tuſſicula continuavit, ſitis intenſa, urina maxima in quantitate, & longe ultra potus ſumti menſuram excernebatur, aquea protſus, cum ſumma virium proſtratione; unde vinum ſive ſuccum cydoniorum ſaccharatum aqua dilutum bibere veſperi juſſus eſt: cuncta mala inde mitigari viſa, nocte etiam quieta ſuccedente, calori interea adhuc gliſcenti moderato bezoardicorum, & tandem unicornu marini matutino ac veſpertino uſu obviam ibatur; d. 16. noctu ſudor magnus cum totali morbi ceſſatione erupit.

Mulierem juvenculam, J. L. tertio menſe gravidam, eadem ſymptomata d. 21. Novembr. invaſerant, altero die meam opem demi tantum deſideravit; d. 4. ut ipſe accederem rogatus, magnum ſanguinis æſtum & præcordiorum anguſtiam adeſſe obſervavi, dolor lateris erat remiſſior, uri-

Digitized by Google

na tincta, ſed copioſo viſcido ſedimento referta, veſperi & noctu aliquoties narium hæmorrhagiam moderatam patiebatur; d. 5. dolor capitis tolerabilior, cor liberum, veſperi dolor colicus; qui d. 6. à ſumto amygdalorum dulcium oleo, & bino ſubſecuto vomitu ceſſavit, remanente tamen ſtomachi ardore; petechiæ adparent; nox inſomnis, ſed alvus ſoluta; d. 7. ſtomachus pacatior, noctu parum deliravit; d. 8. ſomno, quamvis interrupto nonnunquam fruebatur; d. 9. nonnihil cibi ſumſit, ſicque continuans, d. 13. veſperi cibo ſe replevit, unde adpetitus denuo proſtratus; cæterum d. 14. ſatis commode vixit, ſumptaque tinctura bezoardica, quam aliquoties per morbi decurſum, juxta cum temperatiorum diaphoreticorum, alexipharmacorum, uti pulveris rub. Pannon. ſpecier. diacret. Mynſ. &c. uſu adhibuerat,) noctu alvus cum torminibus ſoluta eſt; petechiæ ſenſim diſparuerunt; è contra febris quotidiana, veſperi calore infeſta ſucceſſit, quam chinchinæ infuſum, cum aqua cichorii factum, poſt colaturam paulatim ebibitum, brevi profligavit; ipſa ægrota poſtea debito tempore puerpera feliciter reddita.

Virginem N. J. unum ſupra viginti annum natum, eadem febris, ſimilibus ſyptomatibus ſtipata, d. 24. Novembr. occupaverat, præterquam quod dolor pleuritico ſimilis non adeſſet, hypochondrium vero ſiniſtrum doluerat; ſumpſit ex matris conſilio purgans, quæ d. 3. meam opem domi imploravit, cui potionem diaphoreticam bis ſumendam ordinavi; d. 4. ipſe eam viſitans, petechijs & puſtulis totam maculatam, cæterum melius ſe habentem deprehendi; & cum diebus ſequentibus quatuor, tincturam bezoardicam, reliquis medicamentis faſtiditis, diligenter ſumſiſſet, d. 9. ob alvum conſtipatam ſupra memoratum infuſum ſennatum bibit, à cujus uſu circa veſperam ingentem quantitatem excrementorum pituitoſorum, ſanguini & puri permixtorum unica dejectione emiſit, ſicque protinus convaluit.

Conſtitutio Epidemica Auguſtana Anni 1698.

Laudatiſſimi Dn. D. LUCÆ SCHROCKII.

ANni principium equidem aurâ temperatiori, pluviis ſtipatâ illuxit, paulò poſt tamen nivoſum & frigore horridum comparuit; & quamvis mitiorem interdum tempe. riem, atque poſt Februarii initium Zephyrus pluvias adduceret, mox tamen Eurus nives & frigus intenſius reduxerat, uſque dum circa Æquinoctium vernale, Zephyrus vehementer ſpirans crebriores pluvias concitaret, alternante ſubinde cum ipſo Euri impetu, utroque autem terra imbribus ſæpius irrigante, ſicque ad finem uſque Maii, qui ideo, ut paſſim alibi in remotioribus etiam locis, frigore horridiuſculus comparuit, continuante.

Interea pauci ægrotabant; Tuſſes tamen graviores ac contumaces, nec non pleuritides, nonnullis ob vehementiam letales, Variolæ, Febres con-

Digitized by Google

uæ, paucæ malignæ, Icterus, nartialia medicamenta, acidu-tanæ, eſſentia mineræ Martis piiulabantur) ob aëris inæ-atem ſparſim notabantur.

rca Solis autem in Taurum in-um Febres tertianæ, intenſo cir-robiculum cordis compreſſivo, gione etiam dorſi oppoſita mo-dolore, cephalalgia, interdum omitu ſtipatæ, plures invalerant, à ſumpto purgante, & chinchinæ tciori etiam doſi facilè curatæ: irgo viginti annorum, eâdem pre-h[illegible]nía, à frigidæ potu die morbi ſex-to, ceſſante febre, mox ſiniſtri la-teris ſævum punctorium dolorem cum febre acuta, ſputoque cruento inci-dit, quod in purulentum die octavo morbi mutatum, ſuptâ binis vicibus olei amygdalini recenter expreſſi di-midiâ unciâ, copiſè per alvum fuit ejectum, ſicque ceſſante tuſſis fero-ciâ, & calore præternaturali (cui Antimonii diaphoretici largâ doſi obviam ivi,) ab iterato dicti olei uſu, die nono convaluit.

Poſt tot tandem pluvias cum jam-jam Junius adpropinquaret, ſerenior aura comparuit, caloreque fortiori terram iterum exſiccavit, Cereri au-tem & Floræ Bacchoque vires creſ-cendi attulit; quæ ſerenitas, à plu-viis tamen ſæpius interrupta, calorque toto Menſe illo continuarunt: Julius verò crebrioribus imbribus & nimbis, Zephyri vehementiâ ſubinde comita-tis, infeſtus ſucceſſit; quam humi-dam aëris conſtitutionem Auguſtus etiam menſis induit, frigoreque in-ſolito, ſub Euri dominio, auſterio-rem reddidit, ut ita meſſis non tan-tum ſerius inciperet, ſed non exiguo etiam in periculo corruptionis verſa-retur, quam tamen blandior cæli fa-cies, poſt Solis in ſignum Virginis progreſſum, ſatis exoptatam in vici-nia noſtra reddidit, ut quæ ſubſecu-ta fuit annonæ caritas, non tam Ce-reri deficienti, quàm ad commune aliarum regionum exemplum compo-ſitæ, impiæ inſtitorum avaritiæ im-putari debuerit. Inclementior autem September, præter multiplicem ven-torum variationem, diverſam etiam aëris temperiem, utplurimum tamen humidam & frigidam produxerat, donec d. 5. Octobr. ſt. n. Sol diſcuſ-ſis nubibus, decendio ſereno nos re-ficeret; poſtea tamen auſterior Favo-nius cum aëri pluviis iterantibus mul-tum frigoris impreſſiſſet, November præmaturum hyemis adventum dabat, crebrioreſque nives ſpargebat, ita ta-men ut varia tempeſtas ſubinde inter-curreret, nebulis, pluviis, ſerenita-te, ventiſque modò ab occidentali, modò orientali aut meridionali pla-gia ſpirantibus moleſta, atque hye-male uſque ad Solſtitium continuans; quo prætei lapſo, Zephyrus vehe-mens, pluviis ſtipatus, temperatio-rem aërem effecerat.

Interea, menſe nempe Junio & præſertim Julio, Morbilli puerilem ætatem invaſerant, perplurimoſque lecto adfixerant, non adeo difficulter tamen, temperatiori ſub regimine, & abſorbentium dictorum ac diapho-reticorum blandorum, Pulveris ru-bei Pannon. Oculor. cancr. &c. uſu curabiles; donec ſub Æquinoctium autumnale planè diſparerent. In non paucis quidem hecticâ diſpoſitione, tuſſique pertinaci, ſive ob diætæ er-rores, ſive præexiſtentem acriorem

ſan-

ſanguinis conſtitutionem ſuperſtite, diligentiori tamen ſanguinem contemperantium uſu, non neglectis, ubi opus, laxantibus, & quæ vermibus, quorum veſtigia non rarò notabantur, reſiſtunt, tandem devictæ. Licet crebriora quoque funera puerilia numerare tum temporis datum fuerit, non tam morti, noſtrorum Medicorum artem haud adeo eludentis, malignitati, quàm incuriæ potius, vel perverſæ muliebri ſapientiæ, aut medicaſtrorum imperitiæ adſcribenda.

Cæterùm rariores apud nos hoc tempore ægrotabant alij, nec epidemicorum morborum tyrannis major notabatur. Julius quidem Febres quotidianas, tertianas, Catarrhos pectori moleſtos; Auguſtus Colicas, Dyſenterias: Septemoer præter cruentos hos fluxus, Variolas majores, ulceroſas, [*Schafblateren* noſtratibus dictas,] Octobris initium ſtrangurias ſeniles; adultus, cum ſubſequis Menſibus, Pleuritides veras ac ſpurias; December Catarrhos ad fauces ruentes, (Morbos omnes ex coacervata in ſanguine ſenſim per tot aëris anomalias, frigidas præſertim & humidas, viſcidiori lympha ortos, quæ tandem per varios in diæta errores hîc vel ibi ſtagnabat, aut etiam eandem ob cauſam, vel ſponte in orgaſmum concitabatur,) alebat, non adeo multi tamen eorum impetum ſuccumbentes periebantur. Febres interdum prædictis antidotis ſic appellatis, chinchinæ autem parciori etiam doſi ſumptæ facilius; Catharrhi continuato expectorantium uſui, non poſthabita, quæ ſæpe conjungebatur, febris intermittentis cura, & corpore ſemper blande evacuato, cedeb.nt; Colicæ, quæ flatuoſa quidem dici merebatur, non ſine convulſiva tamen labe erat, atque ideo lumborum conjuncto dolore & urinæ ſuppreſſione nephritidem ſimul.ibat, demulcentia & potiſſimum laxantia, ſive ore ſumpta, ſive clyſteriis formâ adhibita; Dyſenteriæ, tormentillæ vel catechu eſſentia aut extractum, cum pauco opio maritatum, & parca doſi ſæpius adſumptum, medebatur; Variolæ beniginiſſimæ, cum febrili tamen calore, vehementiori quandoque, paucarum tamen horarum ſpatio finito, invadentes, ulla ferè ſine medicinæ ope ſenſim ſponte exſiccabantur; Stranguriæ illæ, quæ viſcidiratem lymphæ inprimis corrigunt perque urinarios meatus educunt, uti eſſentia carminativa VVedeliana, ſpiritus nitri tinctura cortic. aurantior. mixtus &c. Pleuritidi verò noſtris in pharmacopoliis uſualis pulvis, cum antimonio diaphoretico, lapillis gammarorum &c. medelam conferebant.

Conſtitutio Epidemica Baſileenſis Anni 1698.

Dn. D. Joannis Jacobi Harderi.

MEnſe Febr. ſub finem, cum brumæ aliàs rigorem adhuc experimur, ſol calore ſuo primi veris delitias præcocites ſperare fecit, quas cum Aprili dehinc, tempore deſtinato optabamus pleniores, amarulentas reddidit ſævientis Æoli frigus, nivaliſque ingruens tempeſtas, in Majum uſque

continuata, fructuum nociva usque nec tamen variolæ, quæ non pestis tenellam, ſed etiam adultio- modi tatem frequentiſſimè infeſta- rem funeſtæ fuerunt apud nos, con- bant àm Sturgardiæ vidimus & au- tra us, ubi complures materiæ ma- divi as, præmaturæ morti tradidit. ventibus hinc pertinacibus, co- iisque pluvijs, etiamſi ſol deſidera- pio ſuo calore, terram reliquis tiſſimo mensibus fovere ſtuderet, uſque ta- men aquarum depluentium cohortes, ejus igni offecerunt, inde September efficaciam illius tam neceſſariam, ma- gis experiebatur quàm Auguſtus, uvæ- que minus maturæ, Octobrimenſe, in fortunium tantum graviter luxe- runt, dyſenteriâ non tam apud nos, quàm in viciniâ ruſticam gentem cre- bre exercente.

November circa ſui initium, can- didâ nive arva utcunque tegebat, bru- mæ aliquali rigore, per octiduum, durante, quam mox intempeſtivus calor, udoſus, cum pluviarum copiâ excepit, ad finem ejus tantum non durans pleuritidis, febriumque conti- nuarum heic illic genitrix.

Menſ. Decembri creſcente lunâ, etiam brumale frigus intendi ac dura- re cepit, parili ſubitaneo udoſo ac pluvioſo calore, præter votum ac ex- pectationem, ſcenam de hinc mutan- te, neque tamen morborum exitialium frequentiæ, annus iſte, verè anoma- lus feras fuit.

Conſtitutio Epidemica Berolinenſis Anni 1697. DN. Doct. Guſtavi Caſimiri Gahrliep *von der Müllen.*

J*Annarius* Styli Gregoriani, gelu nonnunquam ſatis rigido, Boreâ ut plurimum flante, paucâ nive quan- doque interſperſâ cæpit, quod ad quintum uſque duravit, tunc ſucce- dente Cauſo paululum triduo conti- nuo regelaſcens, 19no gelu redinte- gravit, & 21mum ſi exceperis, tole- rabiliorem, ut & 28vum vulturno ſpirante remittentem, ad ipſum uſque finem, ac ſubſequentis *Februarii* 9num continuavit. A quo tempore rigor ille remiſit, atque blandiori æ- there, nonnunquam apprimè amœno, gelu interpolavit, ad 20mum uſque, qui frigore rigidiore recrudeſcente, noctu præſertim, de die verò parum miteſcente, ad finem ac porrò quin- tum uſque *Martii* tranſiit. A quo rigore paulatim deſæviente, mitiora tempora veris prodomos, nebulas plu- viis & ſudo intercalatas tulêre, ad 14 tum uſque vernâ ſed ephemerâ ſereni- tate & amœnitate commendabilem, ſuccedente cum vulturno nubilo & horrido triduo, ſed pluribus ad 24 tum uſque ſuavioribus penſato. Hic 24 tus repedante vulturno variam & ingratam Aprili aliâs familiarem aëris intemperiem tulit, frigore pluviis, nive quandoque & grandine, noctur- nocturno quoque gelu nonnumquam diſtinctam, ad 30mum uſque adeo- que ultimum durantem ſparſâ noctu nive copioſâ, â ſuccedente diuinâ ſe- renitate ac aliquali amœnitate rurſus colliquatâ notabilem, primum ſic trimeſtre grato fine terminantem.

Morbi hoc trimeſtri non adeò fre- quentes aut populariter graſſantes fue-

Digitized by Google

runt, niſi fortè ob variabile gelidum initiò & horridum, humidum poſtea plerumque & tempeſtuoſum cœlum, catarrhos quis aut tuſſes febribus ut plurimum comitatas hûc trahere velit, defluxiones in uvulam & tonſillas, præteriti anni defluxionibus moleſtiâ & pertinaciâ analogas; Prætereaque pleuritides nonnullas, variolas interſparſas, paucos adultos plures infantes adorientes, malignas quaſdam ac periculoſas, benignas plures, paucas lethales. Paralyſes item & Apoplexias quibuſdam exitioſas, Arthritides vagas ſcorbuticas, ut & febres varias, quandoque & acutas & continuas, exanthematis etiam ſcorbuticam malignitatem teſtantes.

Aprilis, temperato ſed pluvioſo facto exordio, unico interpoſito ſereniori die, nimirum ſecundo ad 9num uſque nocturno gelu, diurnis que nymbis ac imbribus horridum proceſſit. Poſtea amœniore paululum cœlo, noctibus tamen adhuc gelidis, quandoque & nivibus, pluviis ac ventis quibuſdam variato, ad 19num tranſit amœnitate Vernâ & ſerenitate ferò ſtabili cum ſuccedentibus, 23io ſolùm frigido ac procelloſo excepto, ad 30mum uſque adeoque ultimum Menſis, abblandientem.

Succeſſit *Majus* frigore moderato, interdum tamen, initio præſertim Boreâ interſpirante, rigidiuſculo. Poſteâ ſereno cœlo admixtis licet ſub finem præcipué nonnullis pluviolis ſic ſatis amœnus & ad fertilitatem, 31mum eumque poſtrenum, grandine nimis aſperum & nocivum ſi demſeris, pronus.

Huic rurſus *Junius* pari fere amœnitate ac ſerenitate, paucis, ſecundo fortè & quinto blande rorantibus, 7mo & 8vo, illo turbido, hoc Africo flante nimboſo, 12mo & 24to imbre fœcundo arva rigantibus, 26to imbri tonitru jungente, 27mo, Africo rurſus pluvias ſpargente, udo. variantibus diebus exceptis, conformis, totus propè ad finem uſque temperatus.

Morbos trimeſtre perinde non multos genuit, Præter enim febres nonnullas, paucas intermittentes pauciores continuas, & catarrhales pauciſſimas, variolas ſi dempſeris & Epilepſias Infantibus quibuſdam infeſtas, rariſſimè tamen lethales, pleuritides quaſdam & arthritides vagas ſcorbuticas, cardialgias, Cephalæas, Odontalgias & Aſthmaticos affectus parciſſimos, parum negotii Medicis fecerunt alii morbi. Id quod aëris clementiæ adeò ſtabili Majo præſertim & Junio humores in laudabili ac moderato ſtatu conſervanti, nec nimio æſtu exagitanti tribuendum eſſe reor.

Julius trimeſtris tertii initium pari cum præcedentibus amœnitate clementiâ ac ſerenitate Cœli, ſecundum & tertium fœcundis imbribus temperans fecit; Verùm ſequenti ſexto ſudum diurnum circa noctem hærrendo tonitruum identidem reboante fragore, & fulgetris fere continuis animos & oculos immenſum perculit. Septimus quoque, octavus & decimus mitiùs tamen paulò, ſerenum diei cœlum veſperi tempeſtuoſo tonitru fœdarunt. Reliquum ad finem uſque menſis vario, ſed non adeo turbulento, udo tamen nonnunquam & nimboſo aëre tranſiit.

Talis quoque *Augusti*, 7mum, 8vum, 10mum, 12mum, 16tum, 17mum;

m 30mum & 31mum adeoque mum, ſerenos & amœnos dies, peris, ſtatus fuit.

Procul ab his ultimis diebus um *Septembris* initium, primum num biduum ſic ſatis ſerenum & nni, cui quatriduum ſucceſſit, dum. Præludium, imbridum ac um. Quod ſeptimus æſtivum æmulatus correxit, cui 8vus lò frigidior, ſed adhuc & 9nus, nus, 11mus, ad 18vum uſque, qui bris veſpertini aliquod interſceni- m inſeruit, ſereni, ſucceſſerunt, ſequentes ad 22dum uſque ejuſdem quo præcedentis tenoris, temperatâ nimirum ſerenitate commendabiles, ut & reliqui ad 27mum uſque, paulò, cum ſequentibus tribus poſtremis, turbidiorem frigidiorem & aſperſis ſubinde pluviis ac ventis aſperiorem.

Rari admodum hoc trimeſtri fuere morbi, nec præter diarrhæas atque dyſenterias, utut pro proventu omnis generis fructuum valdè, DEO largiente, uberi, nec gula illecebris ſuis parcente admodum paucas, tuſſes nonnullas, parciſſimas febres, pleuriticos quosdam & Aſthmaticos affectus, necnon unum alterumve Paralyſios & Arthritidis ſcorbuticæ caſum, alii ferè nulli occurrerunt.

October mixtâ pluviis frequentibus ſerenitate paucâ acceſſit, ac quatriduum hâc ratione proceſſit. Quintum ſerenum & amœnum totum, ſextus totus undoſus ſecutus; Sed ſeptimus & ſequentes ad uſque menſis finem ſexto ſerenitate penê pares, præter nonum & ejus ſequaces cum ſudo Borea ſpirante frigidulos, 13um toridum, 17mum imbre madentem, 24tum, 27mum & 28vum pluvias nonnullas ſpargentes, 29num verò & 30mum ſicque ultimum Cæciam, frigoris intenſioris authorem aſcſcendo horridos, in procellam tandem valde impetuoſam primâ *Novembris* degenerantem; Verum ſecundo & tertio paululum deſævientem. Quartus & quintus tranquilliores fuerunt ac ſereniores rigidi tamen adhuc, ſextus manè nebuloſus, poſtea præcedentibus ſimilis, ſeptimus frigidus ac nubiloſus, octavus ad ſequens uſque manè nimboſus, ex quo ſerenior 9nus 10mus primam tulit glaciem ad noctem uſque 12mi durantem, pluviâ ſubſequentium 13tii & 14ti rurſus liquatam. Quos 15to ſudum admodum gratum cum æſtivâ amœnitate quaſi certans, ſed ephemerum excepit. Ab illâ brevi ſerenitate matutinis & veſpertinis pluviis, in procellam 17mo exæſtuavit horrendam 18vo quidem deſinentem, ſed hujus & ſequentium antemeridianum cum pomeridiano, pluvias inter & turbidum, ſiccum tamen cœlum partiendo ad 25. uſque, ſi 21mum ſerenum totum & amœnum excluſeris, & 25tum ſequentes duos boreali ſudo commendabiles. Tandem 28vus Divo Simoni Judæ dicatus frigidus & turbidus, 29nus pluviis horridis mixtus, 30mus demum ſerenus denuo totus, ſed Borea paulò acrius ſpirante gelidus agmen dierum Novembris clauſit. Succeſſit December primo die rigorem præcedentis primâ nive ſparsâ temperans, at ſecundò gelu redintegrans, ſequentibus cum nive pluvias alternavit ad 11mum uſque, qui Cauto aſpirante raro gelicidio gelu ſatis intenſum ſubſtituit, cui ſequens nivem rurſus ſubmiſit, atque huic, Boreâ

Cauro ſuccedente ſequentes duo gelu prius moderatum, decimoſexto inrigidum valde degenerans, decimoſeptimo nive copioſâ paulò temperatius, decimooctavo vero & Vigeſimo magis, accedente copioſa nive, invaleſcens, Vigeſimoprimo rurſus, vento remittente ac nive repedante, miteſcens. Triduum ſequens mitius adhuc, vegeſimotertio pluvias immiſcuit ad veſperam uſque vigeſimiquarti ſereniorem at gelidiorem, ſubſequente quatriduano vehementi gelu, vigeſimonono demum remittente ac poſt nebulam toto die trigeſimo cœlum obſcurantem; trigeſimoprimo verò diſcuſsâ nebulâ ſudo redintegrato ſimulque gelu reddente, ultimum hoc trimeſtre ſicque totum annum 1697. terminante.

Morbi hoc ultimo trimeſtri paulò quam præcedentibus frequentiores fuerunt, ob Ætelis & aëris nunc ſereni, nunc turbidi, nunc ſicci nunc humidi ac pluvioſi, nunc tranquilli nunc turbulenti & procelloſi, nunc temperati ac remiſſi nunc gelidi ac horridi, variè invicem alternantis, ſicque pro diverſitate conſtitutionis ſuæ, humorum quoque diatheſin & craſin, communicatis tum per inſpirationem, tum per ambientes, & poros corporis ſubeuntes variorum tam Ætheris, quàm aëris miaſmatum particulas, diverſis forrè ut formis ſic qualitatibus inſtructas diverſimode moventibus, alterantibus, ac ad varias ebullitiones, orgaſmos, metaſtaſes, quandoque ſed raro in melius, ſæpiùs in pejus diſponentibus atomis, mutantis. Hinc exati diverſo tempore diverſi morbi Medicorum animos & curas exercuerunt. Interquos potiores fuerunt febres variæ tum intermittentes tum continuæ, hasque inter nonnullæ etiam malignæ, exanthematis quoque variis, purpura, morbillis & variolis ſtipatæ, non tamen adeò frequentes ut Epidemicarum nomen juſto titulo mererentur; præterea Catarrhales, tuſſi, vertigine, odontalgiis, inflammationibus gutturis & tonſillarum, uvulæ laxationibus, anginâ, ſuffocationibus, hypochondriacas imitantibus, præcordiorũ oppresſionibus ſcorbuto familiaribus, comitatæ, arthriticæ, pleuriticæ, nephriticæ, colicæ paſſiones, Epilepſiæ ſed raræ, ut & paralyſes tam particulares quàm univerſales, apoplexiæ & has inter quædam funeſtæ & lethales.

Conſtitutio Epidemica Berolinenſis Anno 1698.

Dn. Doct. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP *von der Mühlen.*

PRimum menſis Januarii ſt. Greg. biduum ſerenum ac gelidum remiſſius excepit degelaſcens ac pluvioſum ſex dierum intervallum. Nono temperato diei, decimus ſucceſſit frigidus paucâ nive caneſcens dies, triduo turbido in Boream tandem, ſatis vehementer exæſtuantem, deſpumante comitatus ac altero triduo mitiori nivibus, nebula ac pluviis exparte interpolato exceptus. Inde ingraveſcens paulatim gelu vulturno Boreæ ſuccedente vigeſimo menſis die, octiduum continuavit, poſtea mitiùs aliquanto actum ac nives glaciei deliqueſcenti interſperſæ, donec repe-

tepedante unâ cum Aquilone, ultimis hujus primi menſis ac quatuor Februarii diebus graviori gelu ſerenius Cœlum illuxit; mox verò rurſus remittente, ac in pluvias nivi mixtas [illegible]atiſcente obſcurum æther ad decimum ſeptimum uſque penitus degelantem perdurans. Inde gelu Euro flante paulatim denuo vires reſumere cœpit, [illegible] ſuccedente Aquilone, & Aquilo-[illegible] tandem Aparctiâ, huic vere tur-[illegible]s Euro, validè inſurgente paucis [illegible]ntem intermixtis nivibus ac paucio-[illegible]bus blandis remiſſionibus ad finem [illegible]que Februarii & ſequentis Martii [illegible]rum continuavit. Tunc verna de[illegible] amœnitas, ſereno æthere ridens, [illegible]ſtro aſpirante advecta, abblandiri [illegible]triduum viſa eſt, noctibus inte-[illegible] adhuc gelidis ſub ſecuturum, Bo-[illegible] priſtinam recuperante ſedem, ge-[illegible]minantibus, Euroque Boreæ ſuc-[illegible]ente æther, unico vigeſimoſepti-[illegible] ſereno ac temperato die excepto, [illegible] trigeſimum uſque, primum Pa-[illegible]atis Gregoriani die feſtum turban-[illegible]s, qui ipſe â nocte gelidâ, redu-[illegible]cta aliquali temperie, ſequentem medium feſti ac ultimum menſis ut & trimeſtris hujus primi diem ſudo ac ſereno aëre beavit.

Morbos primum hoc trimeſtre, præter ſcorbutum indigenam pro variâ aëris mutatione varios exhibuit, quos inter febres tam intermittentes, quam continuæ, eæque ardentes ſatis frequentes ac quaſi epidemicæ, malignæ quoque nonnullæ variolis, præſertim confluentibus, uti dicuntur conſpicuæ eminuêre valdè nonnullis infeſtæ ac periculoſæ, pleuritides hiſque affines affectus, peripneumoniæ hæmoptoë nonnunquam comitatæ, & catarrhales, variis defluxionibus moleſtæ: tuſſes contumaces, aſthmaticæ quandoque & ſuffocativæ, Arthritides vagæ, hypochondriacæ, Colicæ, Nephriticæ paſſiones & Hyſtericæ, ſed hæ poſteriores prioribus rariores.

Aprilis primus ſecundi trimeſtris, feſtique prædicti Paſchatis poſtremus dies æſtivum manè æmulatus ſudum & meridie primo tonitru ſat gravis frigore animos amœnicare ac feſtivitate diei in hortos & campos prolectorum, atque ludis & Genio indulgentium validè perculit, ſubſequentibus hunc primum pluribus ad 28. uſque Martii continuit ſerenis ac amœnis diebus, noctibus interea gelidis intercalatis, prima fronte abblandientibus, mutatâ verò vigeſimaoctavâ ſparcis totâ die pluviolis facie variam, ut plurimum turbidam, horridam ac inamœnam Aprili genuinam induit.

Quam etiam primus Maij retinuit & paucis interſertis ſudis, ut 2. 5. 10. 17. 23. ad 27um uſque continuavit, qui vigeſimusſeptimus vernâ temperie ac ſerenitate acceptus, cum ſequentibus nativam huic menſi gratiam redintegravit.

Eademque ſequentem Junium, (octavo ſolum excepto, Cauro nimirum amœnitatem præcedentium pluviis interſparſis turbante, ac duodecima cum ſucceſſore decimoquarto in turbidum & undoſum degenerante) ſerenis ac amœnis, nec niſi pauciſſimis nonnunquam ventis ac pluviolis paululum exaſperatis, ad ipſum uſque finem commendavit.

Secundum hoc trimeſtre cœli benignioris ac ſtabilioris favore morborum quoque ratione mitiùs aliquantò prio-

Digitized by Google

priori egit: præter enim ſcorbuticos quoſdam affectus, febres, catharrhales quoque nonnullas ſpatſim infeſtantes, acutas & ardentes paucas, malignas raras morbillis ſubinde ſociatas, hypochondriacas nonnullas paſſiones, pleuritides pauciſſimas, aſthmata cardialgias ac cephalæas, vix alios produxit.

Julius, præcedentis Junii ſudum continuando, huic ad decimumtertium uſque duranti pluvioſum & quandoque nimboſum ac ſubfrigidum triduum ſuccenturiavit cui triduum rurſus ſerenum ac gratum ſucceſſit, â biduo turbidiori paulò & inconſtanti, vento ac pluviis ſubinde interpellato, exceptum recuperatâ tamen priſtinâ amœnitate, uno forte alterove paululùm de generantibus ac pluvias nonnullas aſpergentibus, ad trigeſimumprimum uſque, adeoque ultimum menſis continuavit.

Auguſtus mox ab ingreſſu procellâ turbatus, ſeveriorem paulò frontem induit, ac quinto ſolúm ſudo & temperato, ut & decimo inter ſerenum antemeridianum ac pluvioſum & tonitru fragoſo horridum pomeridianum penſum ſuum partiente, nec non vigeſimumoctavum æſtivam adhuc amœnitatem redolente, paucisque aliis pauló mitioribus exceptis, totus varius, turbidus, frigidus, pluvioſus & nimboſus fuit, unico poſtremo trigeſimo primo ſereno & amœno gratiæ priſtinæ factam quaſi jacturam quadantenus reparante, ac

Subſequenti Septembri conſervandam tradente, qui eam ſeptimo, octavo & nono â tonitru nocturno frigidis & plurimùm pluvioſis, tanquam triduo de generi decimoquinto, decimoſexto & decimoſeptimo turbido rurſus & frigido triduo, ut & vigeſimo primo & vigeſimo ſecundo ejuſdem farinæ, biduo excluſis, ad vigeſimum quartum uſque ſervavit intemeratam; donec autumni tempeſtuoſæ & inconſtanti indoli cedens horridiorem ac tempeſtuoſam aſſumſit lavam.

Morbi hoc tertio trimeſtri vario & mutabili frequentiores paulò quam ſecundo fuerunt, febres præſertim tam benignæ quam malignæ, ſymptomatis varii generis ſtipatæ, rariùs intermittentes, ſæpiùs continuæ & ardentes, Catarrhales quoque & pleuriticæ in hecticam & phthiſin proclives, malignæ quoque, aphthis, quandoque purpurâ, nonnunquam morbillis, frequentius variolis, raro petechiis, ſæpius infames, lethales quoque & epidemicæ graſſantes, & has præter Cephalalgiæ, Cardialgiæ, aſthmata, arthritides ſtatæ & vagæ intercurrentes.

October ultimi trimeſtris primus detractâ anteceſſori ſuo horrida, quam ſub exordio ſumſerat, larvâ, gratiori vultu ſcenam ingreſſus, Sexto die æſtivæ amœnitatis perſonam ad 16tum uſque ſerenâ & exporrectâ fronte egit. Exinde paulò auſterior nubiloſo ut plurimùm ac ventoſo cœlo varius, vigeſimo ſexto & vigeſimoſeptimo biduo ſereno præmiſſo, vigeſimooctavo, primam ſparſit nivem, mox in pluviam poſtea fatiſcentem, nocte ſuccedente gelidâ, prinam à ſude gelaſcente exceptam tulit, cui biduum ſucceſſit amœnum ac temperatum, ſubſequente turbido manè cœlo trigeſimo primo in pluvias tonitru hoc tempore inſolito comitatas, circa noctem deficiens.

No-

November initio inconſtans, mox Euro flante ſerenior gelu induxit, remiſſius quidem primò nebulis ſubinde intermixtis, circa quamtamen Aquilone irruente ſatis rigidum; Nivem copioſam valdè præter expectationem [illegible] auro ſufflante in horridum & intenſum gelu quinque dies durans erupit: decimoſexto tamen deſæviens noctu remittere ac ſubſequente decimo ſeptimo ſudo penitus degelare cœpit. Inde rurſus inſtabilis, nunc turbido cœlo aſperior, nunc ſereno temperatior, poſt nives vigeſimotertio denuo ſparſas, vigeſimoquarto gelu ſatis intenſum redintegravit, ac ad finem prope menſis continuavit, poſtremo menſis die Libanoto aſpirante, degeleſcens.

December à primo ad octavum pa[illegible]lo gelidiorem, varius pluvioſus ac nimboſus, ab octavo ad decimumquartum gelu ſed interſperſis, ut mu[illegible]aris nivibus mite ac temperatum ut [illegible]axit, à decimoquarto præcedenti inde algidiore varium aſperum, ventibus ſubinde ac nimbis horridum cœlum ad finem usque menſis continuavit, tandemque circa veſperam trigeſimi primi, adeoque ultimi hujus menſis & anni diei, ſenis tonitru, hoc anni tempore planè inſoliti ac portentoſi, pluribusque funeſti fragoribus Anno huic 1698. valedixit.

Morbi hoc trimeſtri præter febres quasdam continua ardentes, ab omni malignitate haud vacuas, purpurâ & morbillis eam prodentibus, catarrhales ſatis frequentes, tuſſi contumaci & ferina, catarrhis & de fluxionibus ſcorburicis debitâ, valdè infeſtæ & moleſtæ fuerunt, variæ, inconſtanti horridæ ac immiti cœli conſtitutioni natales ſuos debentes. Præterea arthritides vagæ, præſertim ſcorbuticæ, pleuritides, diarrhoeæ & lienteriæ frequentes, dyſenteriæ tamen raræ, pro proventu prunorum hoc autumno valdè uberi, Cartialgiæ, & hæmoproës nonnullæ. Sub fine tandem & ſoporoſi ac comatoſi nonnulli affectus, quibusdam letales, eidem frigidæ ac humidæ aëris intemperie hâc hyeme prædominanti, omni procul dubio imputandi.

Conſtitutio Epidemica Sanzallenſis, finis Anni 1696. & principii 1697.

Dn. Doct. SYLVESTRI SAMUELIS ANHORNII, *de Hartviſs.*

VIx Dyſenteria æſtiva graſſari deſiit, autumnus ſucceſſit, ventis Auſtrinis die nocteque ſpirantibus, uvis fructibusque maturandis caoptatus, infantibus verò in hoc fatalis, dum inſolito tepore diurno atque nocturno, ad turgeſcentiam motus ſanguis puerorum tenerior, morbillos variolasque excluſit, quas perpaucis effugiſſe datum fuit. fuerunt, qui febre continuâ cum inquietudine, debiliriis, & multis deterioris notæ ſymptomatibus ad ſeptimum diem dubiè agitati, exhibitis ex aq. ulmar. CC. Citrat. ac diaphoreticis temperatis ex Magiſt. antimon. diaph. CC. ph. ppt. & unicorn. foſſili, per ſudorem vel hæmorrhagiam ſubſequuta criſi con-

Digitized by Google

convaluerunt. Plures vix ac auræ liberiori commiſſi, inſuper morbillis, hosque adhuc excipientibus variolis correpti fuerunt. Declinante autumno, & æſtu remittente, mixtim graſſari cœperunt febres & Variolæ, plurimum tamen morbilli. Menſe Novembri & Decembris initio varia fuit cæli facies, tempeſtas aquilonia, nebuloſa, pluvioſa, frigidior, morbillos qui vix ſuperârunt, jam cum variolis colluctavere, febricitantes viſi non ſunt, & morbilli per pauci, Variolæ ſolæ, candidâ veſte terrâ tectâ, magis magisque propullârunt. Fuerunt autem optimæ indolis, citò erumpentes, rubræ, molles, faſtigiatæ, diſtinctæ, citò maturæ, nec foveas relinquentes.

Deterior ſors fuit illorum, qui ſerius, non quidem mutatâ tempeſtate, in princio Anni 1697. iisdem decubuêre. In plurimis copioſiores ac confluentes viſæ ſunt. Multi cum febre intenſæ, convulſionibus, ventris meteoriſmo & dolore intenſo, ac alvo conſtipatiſſima, puſtulis tandem violaceis, lividis, nigris notati interiêrunt. Id verò eſt quod notari meretur, non alios præter laniorum infantes, & quidem trinos quandoque, & binos unâ in domo (ceu quòd ſordibus & ſqualore ex pellibus ad exſiccandum expoſitis, cruore & carne præ aliis ſordeſcant illorum domus vel quod minus ac alii curam infantium habere poſſint) hoc ventris meteoriſmo petechiisque lividis fuiſſe correptos, atque ſublatos. Si quando in aliis etiam domibus variolæ bonæ notæ, tres, quatuor ve hujuſmodi maculas interſperſos habuerunt, Mox ille lanceola parumper ſcarificatæ, digeſtivo ſuppuratæ, & ad ſeparationem eſcharæ perductæ fuerunt, hâc tandem ſeparatâ, vovea illa nunquam non iſtar fonticuli nunc latior nunc profundior relicta novâ, carne expleta atque conſolidata fuit.

Inter adultos hoc hyemis decurſu, quamvis omnia frigore horruerint, nihil epidemii obſervatum eſt.

Ver vario ingruit cœlo, æſtum ſubitaneum pluviæ repentinæ cum ventis ſeptentrionalibus exceperunt. Diſcordiæ acceſſerunt à Vicinis commotæ, quæ cruentum nonnullis excidium minitari viſæ ſunt: Inter ſexum muliebrem hoc terrore perculſum crebri abortus conſpiciebantur. Nonnullis tempeſtiva Venæſectio & inſtituti ſudores cum Bezoardicis quæ Sanguinis coagulum tollunt, bono auxilio fuerunt. Nati abhinc infantes multi convulſionibus occubuerunt. Viri verò inſuetas horrido imbribus cœlo excubias diu noctuque ſtrenuè agentes, omnem tempeſtatem innoxie tolerarunt. Perpaucos tuſſis prævia corripuit.

Æſtas & autumnus ex frequentibus quamvis pluviis injucundi, in ſalubres non adeò fuerunt.

Menſe Septembri Apoplexia nonnullos corripuit.

Fœmina provectiori ætatis ex paralyſi lateris dextri; præmiſſo vomitorio, ſudoriferis atque ſpecificis in- & externis apoplecticis uſitatis, intra triduum convaluit.

In alia Nobilis Familiæ Matrona, Paralyſis manûs dextræ cum interceptâ bihorium loquela, aquis ant-apoplecticis, frictionibus, ſudoriferis &c. reſtituta fuit.

Vir Septuagenario major, Reipl. Se-

Digitized by Google

ſenator, recidivam paſſu, ex inſtituco vomitu loquelam ſtatim temperavit, at paralyticus in latere ſiniſtro permanet, dum per phlogoſes & ſtrangulas ferendi impotentiam, propter ...morem ſenſumque hepatis exquiſi...m, ad ſudorem ſe componere ha...tenus non voluit: Qui tamen præ...rito anno, Toto latere paralyticus, ...doribus quotidie inſtitutis, integrè co...nvaluit. Interim hepatis inflam...tioni convenientibus, in & externis ...ſpicitur, inter quæ emplaſtrum N...orinbergenſe impoſitum, ceu præ...ti ſſimum ſibi Paregoricum, ſumme extollit. Fotus etiam particulares cum decocto herbarum, non ſine lev...amine inſtituuntur.

Alius Saxagenarius inter pocula ſen...u motuque privatus concidit, ... ſtertore Spiritum duxit, in macu... ...ullus, pede verò aliqualis motus ...abat, concitato ſyrupo Emetico ...itu, & deinceps in uſum vocatis vom...ionibus, lotionibus aliisque uſi... ant-apoplecticis, paucas intra ...domadas in priſtinum rediit.

Neogamus diſſolutè vivens, dum in templo Sacris intereſſet, ſubitò expalluit, concidit, & ἄφωνος domum deportatur, per hypocauſtum tractus varieque agitatus, ubique elanguidus movere ne digitum voluit, pulſus fuit tardus & debilis, externa frigebant, jacuit ſtertens à nona matutina ad primam, ſine ſenſu & motu, ingeſta difficulter deglutiit; ego acceſitus ex uno cochleari ſyrupy Emet. porrexi gr. iij. art. Emet. Operatio demùm poſt bihorium ſucceſſit. Phlegmata porracea frequenti vomitu reddidit; Sudore toto corpore diffluxit, Sanguis è naribus protruſus eſt, ſicque corporis motus, linguæ ac rationis uſus paulatim redierunt.

Infelicior ſors fuit Puellæ aliâs præcæteris venuſtæ, quæ novindecim annos nata menſes nunquam vidit. Hinc ſenſim ex. palluit, macilentior, triſtior & difficilis ad motum evaſit, ſcabie vexata, unguenta Tartarea cum Mercurio præcipitato adhibuit, tempeſtate frigidiore pluvioſâ, veſtibus malè munita è domo exiens frigori pluviiſque pro expediendis negotiis in cautè ſe credidit, poſt horam domum deportatur ἄφωνος, ſenſu motuque privata ſterſtens, & Apoplectica, crebroque vomendi tentata Conatu. Vicinus vocatur Chirurgus, qui venam ipſe ſecari. Sanguis non niſi guttatim prodiit; Dantur ſpiritus Ceraſorum, aqua Vitæ naribus Spirituoſa admovetur: Capiti imponitur aq. Reginæ Hungariæ, interim ego advocatus Syrupum Emeticum propinari jubeo, quem vix medium deglutiit; dum exſpectatur operatio, accedunt convulſiones, quæ miſeræ circa veſperam finem vitæ faciunt.

Conſtitutio Epidemica Poſonienſis
Annorum M DC XCV. M DC XCVI. M DC XCVII.
Dn. D. Caroli Raygeri.

Quantum interſit Medico noſſe & obſervare aëris conſtitutionem ac inde reſultantes morbos, jam ſuo tempore agnovit graviterque incu-

culcavit Hippocrates, dum ita librum ſuum de Aer. Aqv. & Loc. auſpicatur. *Quicunq; artem Medicam integrè aſſequi velit, primum quidem temporum, anni rationem habere debet, quantum potentia quodlibet eorum valeat. Non enim ſimile quicquam in illis exiſtit, verum differunt invicem propter varias, quæ in illis ſiunt, mutationes.* Hinc qui morbi ſingulis anni temporibus proprii qualesque fiant in illis mutationes, tam prolixè tota deſcribit Sectione III. Aphoriſmorum. Nec dubitavit Galenus τὸ θεῖον in morbis ambientis nos aëris conſtitutionem appellare, quam quidem ſententiam fuſius examinat & pertractat *Celeberrimus D. D. Melchior Sebiz p. m. in Diſſertatione ſua de eo quod Divinum eſt in morbis.* Sane rem tam ſalutarem reique medicæ ſummoperè proficuam jam pridem mecum animo revolens, ſtatim ac manum praxi admovi, conſtitui ſingulas aëris & temporum vices indeque exortorum morborum generationes & mutationes diligenter obſervare, annuatim colligere ac Endemiis & Epidemiis meis Hungariæ, cum tempore prodituris inſerere. Id cum etiam à XXV. annis ſcilicet ad annum usq; 1695. pro meis uſibus præſtitiſſem, communicatur mihi à Perilluſtri ac Magnifico Domino Præſide laudatiſſimum ſuum inſtitutum, quo voluit, ut, qualis in diverſis Regionibus & provinciis fueris aëris conſtituto Epidemica, obſervaretur, & quotannis Ephemeridibus curioſis insereretur. Quo intellecto ſubſtiti in privato ſtudio, & quæ ab illo tempore hac in materia à me obſervata atque annotata in publicum contribuere decrevi, modò initium facturus ab.

Anno M. DC. XCV.

Cujus conſtitutio hic Polonii in Hungaria fuit talis.

Hyems rigidiſſima, nix plurima, gelu in Martium usque durans. Frigus immediate poſt ſolſtitium incepit, & toto Januario ſine remiſſione continuavit, nives cecidere ſupra nives, gelu ſupra gelu. Nec mitior Februarius ipſeque Martius adhuc frigore & gelu horridus.

Menſe Jan. plurimos obſervavi ex caſtris redeuntes colica laboraſſe convulſiva, absq; dubio ex febribus autumnalibus, partim non bene curatis, partim malè circa ſolſtitium hybernum judicatis. Raro quartana ſcilicet febris ut ut tractetur, recedit, quin vel hæmorrhagiam narium, vel laterum duritiem, vel pedum tumorem œdematóſum, vel languorem & dolorem artuum, ſæpiſſimè verò Colicam convulſivam poſt ſe relinquat. Menſe Februario & Martio graſſabatur quoddam genus febrium cum latente malignitate. Imponebat plurimis Catarrhus cum dolore capitis gravativo, febricula lenta, tuſſi ſicca, coryza vehementi invadens: mox nona vel nonnunquam undecima demum poſt primam invaſionem die exaſperari cœpit morbus, & graviora reddi ſymptomata; acceſſere enim vigiliæ, deliria

Digitized by Google

[..]tia, nonnunquam ipſæ petechiæ, ſubſequente morte. Servati autem omnes qui non tantum alexipharmaca ab initio adhibuere, ſed & [e]a uſque ad nonum vel decimum diem [c]ontinuavere.

Ab æquinoctio Vernali uſque ad [S]olſtitium æſtivum tempus varium, [m]ox frigidum, mox calidum, modo [pl]uvioſum, modo ſerenum. Initium [A]prilis adhuc brumale, circa medium [ve]rò & finem calor prope æſtivus. [S]ucceſſit Majus pluviis mixtus, cum [r]igore & calore alternante. Prima & [ſe]cunda dies Junii ventis turbida, tertia ſerenari de nocte cœpit cœlum cum pruina matutina valde noxia, id quod apud nos valdè rarum, & vix à ſeculo obſervatum, Segetibus nihil nocuit hoc gelu matutinum, nec de[ſtr]uctæ vineæ, præterquam illæ quæ [ver]ſus plagam occidentalem ſitæ; [qu]arta Jun. iterum pruina ſed plane [in]nocua. Septima ros mane cecidit [pur]purei coloris, obſervatus in foliis [py]rorum & vitium, ut & hominum in [a]cicis laborantium linteaminibus, in quibus, (pro ut ego obſervavi) exactè referebat colorem maculorum exſucco motorum aut ceraſorum. Circa id tempus morbi fuere nulli, ut plerumque fieri ſolet mente Junio, febres quidem comparebant tertianæ, ſed adeò mites, ut etiam in quam plurimis poſt tertium vel quartum paroxyſmum ſine medicamentis aut ſola purgatione & venæ ſectione adhibita ceſſaverint. Variolis quoque corripiebantur parvuli parvulæque, ſed & illæ cum nullis feris aut gravioribus ſymptomatibus, hinc omnes ſervati, qui non incuria neglecti aut minus rite, prout à plebe quandoque fieri ſolet, tractati fuere.

Succeſſit æſtas plus frigida quam calida, magis humida quam ſicca: Finis tamen Junii & initium Julii gaudebant aliqua ſerenitate, mox nubibus exaſperatum cœlum & largiſſimam aliquod diebus effudit pluviam, unde intumeſcens. Danubius litora ſupergreſſus longe lateque ſe per prata & agros diffudit cum maximo damno ruricolarum, tam fœniſecum quam meſſorum. Rediit ſub initium Auguſti calor, iſque intenſiſſimus, ſed ultra ſeptem vel novem dies non perdurans, inſequentibus pluviis uſque ad Octobrem. Inter iſtas tam varias mutationes vix tamen aliquid morborum obſervatum; niſi quod in Septembri plurimi infantes, adulti non item, correpti fuerint Dyſenteria, iiſq; fermè omnes lactanes; credo ex lympha plus juſto acriori ad inteſtina delata illaq; lædente, Errorem quippe illi in eſu fructuum horæorum non committere poterant, nec commiſere nutrices ſedulo examinatæ & obſervatæ, paucisſimi tamen periere, ſed omnes convenienter Clyſteriis, imprimis ex lacte & decocto capitis vervecini tractati, convaluere.

Poſt æquinoctium, qui ſecutus Autumnus, fermè totus fuit pluvioſus, October ſubinde ſerenus, November inæqualis, jam ad hyemem inclinans, & prout reliquum Decembris usq; ad Solſtium, frigidus cum floccis nivium & creberrimis pluviis. Hinc vinum nec quantitate nec qualitate laudabile crevit. Circa initium Octobris frequenter hinc inde in civitate compatuere febres erraticæ nullum typum ſervantes, invadebant propè omnes cum frigore aliquando trium

Digitized by Google

trium horarum, inſequente calore ultra horas 15. durante, poſt apyrexiam aliquot ſaltem interjectis horis nova febris affligebat. Memini me habuiſſe quendam in quo calor ultra 48. horas duravit, cum terribili capitis dolore, ſiti vehementi, ſqualore linguæ & faucium, ſummaq; virium debilate, ita ut febrim continuam fore metuerim, tamen poſt venæſectionem remiſit calor morbusque in melius mutatus. In alia Illuſtriſſima perſona ſimilem protractionem paroxyſmi primi notavi, ſimiliter poſt venæſectionem remittentem & intermittentem, ſed tertia die redeuntem, hinc propinatus cortex Peruvianus in aqua cichorii alvum movit, id quod nunquam in aliis, auſim dicere millenis, cui corticem hunc exhibui, factum obſervavi: Credidi prima vice fortuitò factum, turgente forte & ad exitum par ſe tendente materia vitioſa in corpore, ſed & poſt ſecundam imò etiam poſt tertiam exhibitionem idem factum, movit autem alvum ſemper ſexies, ſepties ſine nauſea. Alius pariter febri corripiebatur levi ab initio & cito remittente. Tertia die media nocte in lecto ſuo dormientem horribile invaſit frigus trium vel quatuor horarum ſpatio, ſubſequente calore in alteram noctem perdurante, cum pedis dextri ingenti dolore, accepit ſudoriferum, unde optime ſudavit, moxque apparuit ingens rubedo & inflammatio in pede dolente, factumque Eryſipelas, quod facile, convenientibus remediis tractatum, ſublatum eſt.

Annus M. DC. XCVI.

Juraſſet quiſpiam permutata fuiſſe tempora; Præteritam æſtatem fuiſſe Brumam nunc autem æſtatis vicem obire hyemem, usque adeó in Bruma nihil brumale & in frigidiſſimis alias menſibus, nullum frigus, nullum gelu, nullæ nives, breviter hyems fuit clementiſſima. Januarius aliquo modo ventis turbidus, nebuloſus, pluvioſus. Februarius quaſi totus ſerenus, ſiccus, ſine notabili frigore, niſi matutino tempore, ubi aura parum frigidiſcula, mox ſurgente ſole temperata. Huic ad æquinoctium uſque plane ſimilis Martius, niſi quod parum ventoſior, hinc etiam ſalubrior. Nam totis hiſce menſibus vix præter catarrhos aliquid notabile occurit in Medicina. Poſt æquinoctium verò & aër & morbi cœpere mutari. In fine quippe Martii longè majora frigora, major cœli inclementia, de nocte gelu & nives, minus tamen durabiles, ſed, in pluvias ferme continuas de die abeuntes. Nec mitior Aprilis ſua natura variabilis, ſub finem tamen ſiccior. Meliora tempora ſperabantur ſub gemellis, ſed & Majus ipſe cum initio Junii uſque ad ſolſtitium valdè inæqualis. Nunc grata & vernalia ſerenatum pollicebatur cœlum, tempora, mox atris iterum inhorruit nubibus, tempusque reddidit turbato aëre frigidisque pluviis minus vernale, minus majale. Hinc non mirum, cum Ver ſimile factum fuerit hyemi, non vernales ſed hyemales fuiſſe exortas ægritudines.

Nam quas in hyemem relegavit Pleuritides *Hippocrates III. Aphor.* 23. eas

Digitized by Google

23 eas circa hæc tempora deprehende-
re licuit valde frequentes. Inter has
imprimis notabilis fuit illa cujuſdam
Generalis quartiriorum Magiſtri (ut
communiter vocatur) maligna feris-
que comitata ſymptomatibus. Exceſ-
ſerat ille multum in vino & commeſ-
ſationibus tempore Bacchanaliorum,
hinc catharrhum aquiſivit cum tuſſi
[illegible]hementi & lateris puncturis. Aper-
t[illegible] venâ, ut ſit purgationem, quam
t[illegible]men vocatus Medicus diſvaſit. Ille
a[illegible]tem reluctans conſuetum ſibi ſump-
t[illegible] laxativum, unde ſibi videbatur me-
[illegible]us valere; ſed mox ſequenti nocte
o[illegible]nia in deterius, aucta in ſummo
gr[illegible]du febris, acceſſit furibundum de-
lir[illegible]m, ſputum craſſum, crudum,
ſa[illegible] guineum, idque perpaucum, quæ
o[illegible] nia extrema minabantur; Voca-
tus ego, exhibui ſudoriferum, juſſi
ap[illegible]licari veſicatoria, dedi oleum li-
[illegible] ſic remiſere ſymptomata, illeque
ni[illegible] ethi faucibus eruptus ad caſtra per-
ex[illegible] it. In majo notavi in nonnullis
[illegible] tes malignas, cum exanthemati-
feb[illegible], minime tamen funeſtas, niſi in
duabus perſonis, in ſervo quodam
qui illa pro morbillis habuit, nec
aliud niſi myrrham & ſemen napi ac-
cepit hinc accedentibus gravioribus
ſymptomatibus exſpiravit. Altera erat
puerpera quæ febrim lacteam aut pu-
erperalem eſſe credens, neglectis ale-
xipharmacis ſolum potum aquæ cha-
mæ pythios cum ſaccharo adhibuit,
noſtris puerperis in hoc caſu conſue-
tum, tandem conſpectu exanthema-
tum hinc inde erumpentium perterri-
ta Medicum vocavit quidem, ſed
nimis tarde, accedente enim diar-
rhœa, delirio, & tandem convulſio-
ne, mortua.

Jam ad æſtatem devenio, in qua
menſe Julio & Auguſto ſubinde ca-
lor, intenſus nonnunquam, ſed ra-
rò durans, intermixtis ſubinde plu-
viis frigidis usque in medium ſeptem-
brem. Notabiles erant menſe Augu-
ſto *D*yſenteriæ in infantibus lactanti-
bus & ablactatis, plane ut ante an-
num, valde frequentes, ſed ut plu-
rimum funeſtæ, ſtatim enim poſt
unam vel alteram dejectionem com-
paruit ſanguis, mox extrema debili-
tas & mors, pauciſſimi ad decimum
diem ſervati, qui tamen mortui;
Adultiores facilius curabantur. Val-
de inſuper contagioſa fuit iſta dyſen-
teria, nam facile corripiebat adſtan-
tes & infantibus miniſtrantes, ex
quibus tamen nulli obiere. Credo
malignitatis hánc lucem non fuiſſe ex-
pertem, quæ quidem tenellulis mor-
tem intulit ob nimiam teneram con-
ſtitutionem, in adultis autem ita vim
exerere nequivit, ſed facile fuit ſup-
preſſa.

Tandem in Autumno comparuit
æſtas. Scilicet ab æquinoctio uſque
ad Decembrem, per totum Octo-
brem & Nov. ſerenitas, cum frigidi-
uſcula tamen aura matutina, hinc præ-
ter ſpem etiam melius crevit vinum
quam ante annum, non tamen in
abundantia aut illa bonitate prout
alias apud nos fieri ſolet. In Decem-
bri mutatus aër tempusque redditum
turbidum ventis, nebulis atque plu-
viis, duodecima cecidit nix alta,
quam ita ſolidavit ſubſequens rigidiſ-
ſimum frigus, ut ſupercadentibus
conſequenter aliis nivibus, prima
manſerit usque in Aprilem ſequentis
Anni. Morbi circa hoc tempus nulli
notabiles. Hinc progredior ad,

Annum

Annum. M. DC. XCVII.

HUjus initium fuit ſicut finis præteriti. Scilicet à ſolſtitio hyemali usque ad æquinoctium vernale, frigus acerrimum ſine remiſſione, congelatus Danubius ſtatim in Januario, manſirque pons iſte glacialis ultra octo ſeptimanas firmus & conſtans, quod alias valdè rarum apud nos. Fuit inſuper hoc memorabile, quod ſub denſiſſimis pariter ac profundiſſimis nivibus terra ſemper manſerit, aperta, ita ut, remoris illis, hæc non aliter ac in vere fodi potuerit. Periere & computruere ſub hac mole nivium, fere omnes ſegetes & olera hortenſia, frigus hyemale alias tolerantia, quæ, liquefactis nivibus, non aliter ac mucago quædam viridis terræ incubabant, ac in lutum reſolvebantur, non levi inſequente imprimis frumenti penuria. Cæterum quod *Hippocrates* III. *Aphr.* 7. dicit, Magnis ſiccitatibus fieri morbos acutos, hoc vice verſa hiſce temporibus meliori jure dici potuiſſet, de magnis frigoribus. Jisdemque durantibus circa finem februarii, febres acutæ malignæ per totam graſſabantur civitatem. Invadebant pleroſque leviſſimo rigore ſuccedente calore non adeo forti & quandoque iterum remittente primis diebus, mox circa quartum vel ſextum diem augeri cœpit calor, & notæ hinc inde in ſuperficie cutis apparuere malignitatis. Pulſus ab initio valde erant ſanorum ſimilis, ut & urinæ, ſed ubi calor auctus rubicunda inſtar ſanguinis factæ; Deliria circa nonum vel decimum demum diem comparuere, in quibusdam vehementia & ad decimum ſeptimum uſque durantia, in quibusdam remiſſiora & breviora; Maculæ erant parvæ inſtar morſus pulicum, obſcure purpuraſcentes, circa decimum octavum aut etiam circa vigeſimum primum diſparentes. Non valde lethales erant hæ febres, ſed ſupra modum contagioſæ (quod alias non ſemper fieri ſolet) nam in aliquot ædibus ne unum omiſit, quem non corripuiſſet, rarò in una aut altera perſona ceſſavit. Duravit hæc lues in Majum uſque ubi incaleſcente aëre remiſit.

Hyemem excepit Ver, ſed & hujus initia adhuc ſatis ventis & nivibus turbida. Succeſſit Aprilis totus ſerenus, ſiccus, abſque pluviis cum calore pro tempore inſolito. Majus variabilis, nunc calidus, nunc frigidus, mox ſerenus, iterum pluvioſus, talis etiam totus Junius. Circa hæc tempora vix ullus notabilis occurrit morbus, ceſſantibus etiam ut ſupra dictum febribus malignis.

Æſtas fermè prioris anni æſtati ſimilis, mediocriter calida, & matutinis horis ſubinde frigida, vigeſima nona Auguſti, trigeſima & trigeſima prima mane pruinæ fuerunt, ſed plane innocuæ, noſtrates appellant *ein VVaſſer Reiff*, id quod tamen apud nos inſolitum, ubi tales pruinæ rarò ante feſtum S. Michaelis obſervantur. Hoc tempore frequentes erant Icteri, qui flavedine ſua plurimos deformab[illegible] Sentiebant, qui corripiebantu[illegible] quam cordis compreſſ[illegible] am, anorexiam, & [illegible] mox flavo colo[illegible]

fundebantur, ſed qua velocitate venit eadem iterum abivit. Poſt unum vel alterum laxativum diſparuit flavedo, rediitque ſanitas cum bono apperitu.

Qui ſubſecutus Autumnus ſemper erat variabilis & inconſtans, usque in Decembrem, cum quo hyems ante hyemem, id eſt ante ſolſtitium gelu & nivibus ſuam ſumpſit initium. Febres quæ circa hoc tempus graſſabantur ut plurimum erant tertianæ duplices, raro quattanæ & præter morem autumnalium nec longæ nec lethales, ſed convenienter tractatæ, facile curabantur.

Conſtitutio Epidemica Auguſtana Anni 1701. *& ſequentium.*

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Licet initium anni 1701. frigidum comparuiſſet, triduo tamen poſt [illegible]ior aëris tempiries, ſub mutabili ventorum, Zephyri tamen prævalentis, crebrioresque nives, ſubinde verò etiam pluvias adducentis flatu excepit, uſque dum ante, & circa Æquinoctium vernale magis conſtantem ſerenitatem Eurus largiretur; paulò poſt ventis priorem inconſtantiam [illegible]umentibus, hyememque protra[illegible]orem, quin & gravem terræ ſic[illegible]atem circa Solis in Tauri ſignum [illegible]reſſum, cum ſenſibili frigoris mo[illegible]ia, ſereno quidem cœlo, producentibus, ut Cereris etiam, Pomonæ & Floræ ſinus tardius panderetur, atque Maji principium vernalis amœnitatis parum oſtenderet, quæ poſtea eo largior comparuit, atque, Gemellorum ſignum cum Sol occupaſſet, aërem multum delinivit, & in [illegible]tam calefecit, ut, ni Zephyrus, Euronotus, [illegible] & Auſter ſubinde pluvias interſpe[illegible] nimia ſiccitate, præcipue [illegible] torum perpetuus quaſi mot[illegible] ab[illegible] pluri-mùr[illegible] Int[illegible] r mor-b[illegible] ervato-[illegible] am [illegible]que depingere ſuperfluum foret, Variolarum puta, Febrium petechialium, Tuſſisque humidæ; in menſe Februario inſuper, duobusque eum excipientibus, Pleuritides veræ, in ſuppurationem abeuntes, ſed diligenti pectoralium & diaphoreticorum temperatorum uſu, ſine etiam venæſectione, curabiles acceſſerunt; quibus in nonnullis M. Aprili, cum morbus jam in decrementum vergeret, nova febrilis efferveſcentia ſupervenit, cum eruptione per totum corpus puſtularum aquearum, majus periculum minitantium, ægrotis tamen per continuatam alexipharmacorum blandiorum adhibitionem intra primum, quandoque ſecundum octiduum reconvaleſcentibus. Menſe Majo & Junio, præter dictas puncticulares, [quæ jam ſine magna præcordiorum oppreſſione, cum horrore, laſſitudine, lumborum, nuchæ, & capitis dolore utplurimum ingruebant,] purputatæ etiam febres teneriorem inprimis ætatem, non admodum periculoſe invaſerunt; nec melancholici inſultus maritalis feminis, menſtruis quidem rite ſe habentibus, infrequentes fuerunt, venæſectione quidem mi-

mitigari, paulò poſt tamen recidivi facti, acidularum verò martialium potu curati.

Poſt Solis ingreſſum in Cancri ſignum crebriores primò pluviæ, poſtea cum plurimarum tempeſtatum graviorum impetu, calores, circa caniculares inprimis dies intenſi, & qui ad Æquinoctium autumnale usque, paucis frigidiuſculis diebus interveniencibus, continuabant, fuêre notati; quo tempore frequintia morborum defuit, niſi quod ibi ob tranſpirationem fortaſſe ab aëre humidiore & frigidiuſculo nonnihil cohibitam, Febres quotidianæ, poſt exiguum horrorem intenſiori calore invadentes, & facile curabiles, hîc ob ſanguinem aëris calore nimis rarefactum Febriculæ ſcarlatinæ, ſine magno corporis æſtu aut gravibus ſymptomatibus, ſed levi ſaltem præcordiorum compreſſione præcedente, non minus brevi & ſponte quaſi ceſſantes obſervarentur. Alii autem, quibus probabiliter lympha viſcidior in ſanguine erat, non maculis iſtis pingebantur, ſed puſtulis albicantibus, majoribus minoribusve, cum interſperſis quandoque veſiculis parvis limpidis, pruritu comite tandem exſiccatis ac in ſquamulas ſecedentibus, per totum corpus, ſine vitæ periculo, & prævio non admodum intenſo calore, onerabantur. Nec infrequetes erant Diarrhœæ, quibus interdum, ſed rarius Dyſenteriæ ſuccedebant, ex negligentiori, ut mihi videbatur, corporis ab aëre externo cuſtodia, & liberaliori potus ingurgitationie, hincque ſtomachi tono labefactato ſuborthæ quæ etiam facile, vel ſolius rhabarbari cum certa ſignata, aut coralliis rubris mixti uſu, vel inſuper Eſſentia catechu, lenibusve alii adſtringentibus & ſtomachicis abſorbentibus curabantur. Plurimos etiam Odontalgia correptos licuit conſpicere, quæ licet rarius Medicorum conſilio exponeretur, quantum tamen dijudicare valui, ex eadem ventriculi imbecillitate, & chyli vel lymphæ crudioris circa dentes ſtagnaextione citabatur. Erant inſuper, feminæ præſertim, quas ſiniſtræ axillæ inrenſus dolor, ſine tumoris vel inflammationis indicio excruciabat, periodice utplurimum & circa veſperam recurrens, cujus radicem circa ventriculum pariter hærere, tum notatæ ibidem, inprimis ſiniſtro in hypochondrio moleſtiæ, tum ſalutaris curandi ratio conjecturari faciebant: crediderim, chylum viſcidiorem & crudiorem, per ductum Pecquetianum ad venam ſubclaviam ſiniſtram delatum, & cum obvio ibi ſanguine permixtum, agitationem præternaturalem ibi excitaſſe, partes que illas dolorificè hac ratione diſtendiſſe, niſi dextrum humerum in femina quadam idem malum tunc occupaſſe notaſſem, cum inſolitam ductus illius ad partem dextram declinationem ſine urgentiori cauſa hîc fingere non audeam; quamvis in eadem rheumaticum potius adfectum ſubfuiſſe credere malim, præſertim cum dolor ille dicto modo quidem intenſior per intervalla redderetur, nunquam tamen planè intermiſerit, ac tandem brachii tumor ſupervenerit, diaphoreticorum, emplaſtri oxycrocei, & la conici coriari uſu omninò ſublatus. In cæteris repetitius leniter evacuantium & hu-

humores corrigentium, præſertim aci-
dularum martialium uſus proficuus
exſtitit; remedia autem externa nul-
lum levamen dederunt.

Eandem chyli & lymphæ vitioſæ
in ſtomacho nidulantis labem Febres
quotididianæ epidemice, incerto quan-
doque paroxysmi tempore invaden-
tes teſtabantur; quæ nullo prævio hor-
rore, magna præcordiorum ad oppo-
ſitam in dorſo regionem ſe extenden-
te oppreſſione, & nullo ſenſibili, vel
tolerabili ſaltem excipiente calore, in-
ſtæ erant, atque propinatis, pro exi-
gente neceſſitate, emeticis, vel repe-
titis laxantibus & abſorbentibus, ama-
ricantibus, abſinthio, chinchina &c,
curabantur.

Poſt Æquinoctium autumnale pri-
mo aëris ſerenitas & ſiccitas continua-
batur, mox pruinæ, nebulæ, d. 17. &
18. Octobr. copioſæ nives, pluviæ
poſtea, & venti modò ex hac, modò
ex alia mundi plaga, inprimis ex
ſeptentrione frequentius irruen-
tes comparuerunt; Sol autem ubi
Scorpionis ſignum pervenit,
denuò per aliquot dies ſerenita-
tem, terræque ſiccitatem conciliavit;
variâ dein aëris temperie, utplui-
mum tamen auſtrinâ ſubſequente; &
cum aër parum à ventis jam agitare-
tur, vapores in eo hoſpitantes parce
diſpellebantur; unde iidem corpori-
bus humanis copioſiores communi-
cati variis ægritudinibus producendis
patrocinabantur; hinc non tantùm
Variolæ iterum ſe exſerebant, Pleuri-
tides veræ, atque Febres continuæ,
catarrhales magno cum æſtu, cepha-
lalgia & tuſſi, pueros æque ac ma-
turiorem ætatem invadentes, nec,
ubi debite tractabantur, letales ſu-

bortæ, ſed frequens etiam Catarrho-
rum cohors, Coryza, Odontalgia,
Raucedine, Tuſſi infeſta Urbi incu-
buit. Muliebris ſexus non minus
habuit, de quo ſpeciatim conquere-
retur, uteri nimirum hæmorrhagia, cui
non gravidæ ſaltem, ultimis præſertim
duobus graviditatis menſibus, ſed aliæ
quoque plures obnoxiæ erant; quem
ſanguinis orgaſmum non commodius
quàm abſorbentibus martialibus &c.
uti hœmatite, croco Martis adſtrin-
gente, item bolo Armena, coraliis
rubris &c. haud neglecto, ubi opus
erat, pauco opii additamento, ſeda-
tum expertus ſum. Memorati etiam
merentur Apoplexiæ crebræ, utpluri-
mum exitioſæ: memini egregium
quendam virum mihi aliquando nar-
raſſe, quod jam olim fuerit obſerva-
tum, poſt crebriorem aquilonium
flatum Apoplexias frequentes hîc con-
tigiſſe: neque admodum in dubium
id vocare vellem, cum ab illo vento
neſcio quæ atomi imputæ nobis infe-
rantur; id quod civem quendam no-
ſtratem induſtrium non latet, qui
ceræ dealbandæ in horto ſuo Boreæ
multum expoſito operam navans, ean-
dem infeſta flavedine ab eo infici no-
tavit; unde quamprimum ſpirare eun-
dem obſervat, ceram ſtudioſe tegere,
media etiam, ſi is tum ingruat, no-
ctè properat, quem in finem machi-
nulam artificioſam excogitavit, quæ
á vento hoc commota ſomnum excu-
tiat. Ubi in memoriam mihi revoco,
quæ noſter quondam Æſculapius,
Phil. Hœchſtetterus, in Scholio ad
Dec. 4. obſ. med. caſ. 1. protulit,
ubi urbis noſtræ deſcriptionem exhi-
bens, Zephyrum ex depreſſis & ali-
cubi paludoſis Marchionatus Burga-
vien-

vienſis locis inquinamenta ſecum rapere & huc advehere ſcribit; quæ ſane de Borea quoque nobis, & non minori jure pronunciare licet, qui ex locis humidis Danubio proximis putridas particulas abripere, atque in capita noſtra effundere valet.

Tandem cum circa menſis Decembris principium Zephyri impetus major denuo inſurrexiſſet, d. 10. eundem Eurus compeſcuit, frigore, creberrimisque nebulis, quibus præſertim à d. 17. uſque ad d. 23. Decembris continuis Civitas obtecta fuit, ſtipatus, usque dum circa finem anni Zephyro-Boreas ſuccedens auram tolerabiliorem redderet, niviumque crebritate colophonem imponeret. Quo tempore, præter memoratas Pleuritides, Variolas & Febres continuas, in pueris etiam quotidianæ Febres, tuſſi humida & cephalalgia graves, nec non Icteri, in adultis autem malignæ petechiales, utplurimum puſtulis limpidis miliaribus poſt macularum eruptionem comparentibus, comitatæ obſervabantur: hæ in principio poſt horrorem laſſitudinemque, tolerabili calore, intenſo capitis dolore (quem paulo poſt recedentem tuſſis, non quidem diu durans, & ſicca magis quàm humida, atque calor auctior cum deliriis nocturnis inſequebantur) ſe prodebant, contagio quandoque in alios ſe diffundebant, rariusque, ubi temperatioribus alexipharmacis tempeſtive obviam itum eſt, occidebant; in Pleuritide verò continuatus diaphoreticorum, præcipitantium dictorum, uſus coagulum ſanguinis feliciter reſolvebat; qualia medicamenta etiam contra quotidianas Febres, ut & juxta cum martialium uſu adverſus Icterum, promptum auxilium ferebant.

Eurus in Anni 1702. introitu ſerenitatem cum frigore moleſto induxerat, quarto tamen mox die Zephyrus pluvioſam primo conſtitutionem, poſtea ventorum frequens mutatio tempeſtatis etiam varietatem multam ſubinde attulit, ſemper tamen humida ex pluviis, & temperatione paululum, ſub dominio Zephyri, poſt Solis in Piſces ingreſſum diu impetuoſi, prævalente, ut hyems non admodum rigoroſa quidem, protractior tamen fieret; præſertim cum poſt Æquinoctium vernale Eurus non ſolum magis ſpiraret, & poſt ſerenos plures dies circa initium Aprilis rediens Zephyri ferocia crebriores nives ſpargeret, quas ſub eodem ſæviente, licet ab aliis ventis ſæpe interrumperetur, frequentes pluviæ, cum Sol ad Tauri ſignum adpropinquaret, exceperunt, uſque dum poſt Maji principium Eurus ſereniorem & vernæ temperiei magis conformem aërem redderet, ſiccitate tamen terræ exinde non parva inducta, ut Flora ſuas amœnitates non niſi ſerius exprome re valuerit. Hoc toto tempore eadem morborum facies, imprimis vero Pleuritides, utplurimum ſine ſuppuratione curabiles, uſque in Aprilem continuabant. In quo & Majo menſe Febres continuæ, in paucis cum miliari efflorеſcentia, ſemper autem prævio horrore, [ſine intenſo calore] magna virium debilitate, & cephalalgia gravi, rarò deliriis, aliisve gravioribus ſymptomatibus comitatæ, atque alexipharmacorum & diaphoreticorum uſui cedentes, hic ibi propullulabant. Majori verò numero Fe-

Febres quotidianæ & pauciores tertianæ ingruebant; illæ tantum non in omnibus, qui ſe curæ meæ commiſerant, inſignem capitis dolorem in paroxyſmo inducebant, viresque proſternebant; in multis prima ſub invaſione, & ſæpe aliquot per dies continuarum typum, vix perceptibili caloris & cephalalgiæ remiſſione, referebant; chinchinatis autem medicamentis, vel arcano duplicato facile curabantur; quibus non minus tertianæ, poſt emetici, vel ſcammonii ſulfurati, ubi opus erat, adhibitionem breviſſime abigebantur.

Circa Æquinoctium dictum arthriticis adfectibus obnoxii fere omnes, quotquot mihi noti, inſultus ut plurimum non admodum feroces patiebantur, atque ubi poſt exantlatam periodum juſto citius aeri ſe expoſuerant vel artus delaſſarunt, recidivas experiebantur. Plurimos etiam infantes Epilepſia è medio ſuſtulit, quæ ſæpe lymphæ acido-viſcidæ in cerebro ſtagnatione, præſertim dentitione difficili accedente, ortum traxiſſe viſa eſt. Iſtæ autem lymphæ craſſioris collectiones non minus in aliis frequentes admodum fuerunt, ut non tantum crebriores Tuſſes, Coryzæ, Odontalgiæ exinde obortæ fuerint, ſed frequentiſſime aliis etiam morbis epidemice & ſporadice graſſantibus, Tuſſis ſe adſociaverit.

Cum Junio Zephyrus Euro ſucceſſit, pluviarum multarum ferax, paucis diebus ſerenis intermixtis; qui in Julio quidem per primum triduum cum calore non mediocri continuabant, aſt mox aëre in fulgura & tonitrua deſpumante, in pluvioſos juxta & frigidiuſculos, ac poſtea temperatos mutabantur, uſque dum poſt Canis exortum Eurus, ſæpe ad meridionalem plagam inclinans ſerenitatem non ſine calore reduceret. Magna dehinc ventorum varietas fuit notata, (niſi quod poſt autumnale Æquinoctium à d. 24. Septembr. uſque ad d. 5. Octobr. Zephyrus impetuoſe admodum dominaretur, à frigido & non minus per triduum vehementi Euro tandem quaſi in fugam conjectus, (quæ diverſam quoque aëris temperiem, potiſſimum tamen calidam & ſerenam in Auguſto effecit. Aſt in Novembri multa hyemis præludia, imo præmaturus adventus ejuſdem, crebro, & quandoque intenſo frigore, niveque repetita, quam benignior aura & interpolatæ pluviæ denuo liquabant, moleſtus exſtitit. Quæ ipſa mutabilis conſtitutio, tum ningendo, tum præſertim pluendo, frigore modò aucto, modò remiſſo, Zephyro reliquis ventis prævalente, & circa, nec non poſt Solſtitium hyemale, uſque ad finem anni, multum ſæviente, nubibus autem continuò ferè Solem obducentibus, integrum præſertim Decembrem faſtidioſum admodum reddidit. Morbi interea longiores inducias dederunt, tales tamen, quibus aliqualis epidemicæ lapis præſentia non prorſus excluderetur; uti præſertim in Febribus quotidianis ſupra memoratis paſſim per Junium & ſubſequentes menſes uſque in Novembrem obſervari poterat; quæ tandem in non paucis, cum autumnus adventaret, hecticæ metum injecerunt, quibus tamen juxta cum aliis coagulum lymphæ acidum deſtruentibus, ſpecificum inprimis antihecticum Poterii, lapilli gammarorum

Digitized by Google

rum &c. ſalutarem opem præſtiterunt. Circa Solſtitium hyemale Variolæ benignæ in pueris ſe exſeruerunt, cum magno quidem calore ingruentes, à pulvere tamen rubeo Pannonico, antimonio diaphoretico, unicorum marino &c. quinimo quandoque etiam ſine medicamentis celeriter periodum ſuam abſolventes, & cum fine anni jam iterum omnino diſparentes. Quod tandem de ægritudinibus aliis, quibus ſemper fere tuſſis ſe ſociaverat, dictum, in hiſce quoque deprehenſum fuit.

Quæ Annorum ſequentium, videl. 1703. 1704. & 1705. conſtitutio fuerit, in Appendice Dec. tertiæ Anni noni & decimi Miſcellaneorum noſtrorum curioſ. legi poteſt; cui nempe typotheta negligentia antecedentem præfigere intermiſit.

Anno 1706. hyemale frigus, ob auſtrinam aeris temperiem, qualis Anni prægreſſi in fine obſervata fuerat, & uſque dum Sol Aquarii ſignum attingeret, continuaverat, hactenus utplurimum tolerabile, nunc magis ſe exſeruit, præſertim cum orientalis ventus in Februario conſtanter, interdum ad meridionalem plagam inclinans, ſpiraret, ac continuæ fere nebulæ uſque ad Solis in Piſces ingreſſum, ubi ſerenus aer frigus augebat, nos cingerent. Cum interea Hecticæ febris inſultui (Coryzas & Tuſſes humidas, tanquam individuos quaſi hiemis comites, nec non Odontalgias ut taceam,) denuo plures exponerentur, ſed facile etiam medicamentis acredinem temperantibus abigerentur.

Circa vernale Æquinoctium Zephyrus potiſſimum dominio potitus, atque, à reliquis tamen ventis nonnunquam interruptus; multum invaleſcens, diverſam etiam temperiem, auſtrinam præcipuè excitavit, ac vernali amœnitati ſubinde obſtitit. Sub qua conſtitutione Febres quotidianæ, & plures tertianæ ingruerunt, magno cum impetu, in quibusdam etiam cum deliriis, ſine tamen cephalalgia utplurimum, & quæ poſt ſumtum cholagogum, vel emeticum, abſorbentibus non difficulter, promte etiam chinchinatis ceſſerunt. Plures inſuper circa Solis in Gemellos tranſitum nephriticis doloribus, non admodum refractariis, obnoxii fuerunt.

Poſtea ſub mutabili valde ventorum viſciſſitudine, ante & poſt Solſtium æſtivum, plures ſerenos calidoſque dies experti fuimus, qui etiam diu continuarunt, multamque ideò terræ ſiccitatem, præſertim à ventis adjuti, attulerunt; cum interea Febres prædictas, ſenſim declinantes, neque tamen per reliquum poſtea annum prorſus ſilentes, crebræ Odontalgiæ, (quæ etiam per totum hunc annum fuerunt obſervatæ,) Tuſſes, interdum convulſivi quid habentes, & Coryzæ, adultos æque ac juniores adfligerent, & cum negligentior diæta accederet, diu durarent. Quas moleſtias magnæ illi & totali ſolari eclipſi, quæ d. 12. Maji contigit, adſcriberem ultis placuit. Et quamvis ſubita illa aëris calidi, interceptos ob Solis radios, in frigidum, hisque non minus celeriter redditis, in calidum rurſus mutatio, juxta cum animorum, ex inſperata illa & nulli unquam viſa caligine, conſternatione, aliquid contribuiſſe videri poſſet, cum tamen jam ante eclipſin iſtæ lymphæ ſtaſes contigerint, vix

locum

locum illa opinio inveniet; negari tamen nequit, frequentiores poſt illam Solis obſcurationem, & circa Solſtitium æſtivum illas occurriſſe; ideoque non prorſus improbabile eſt, ſpiritus à phænomeno iſto terrifico labefactatos, (qui ſane terror in nonnullis tantus fuit, ut lipothymiam ipſis induxerit,) lymphanque ſimul craſſiorem redditam, quin & à frigore illo inſolito magis condenſatam, ad catarrhales has ſtagnationes diſpoſuiſſe.

Menſis Julius quamvis pariter multa ſerenitate gauderet, nonnunquam tamen pluviis ſitientem terram refocillavit; poſt Caniculæ vero exortum calores admodum invaluerent, et usque ad occaſum perſeverarunt; quin licet temperatior ob pluvias, parciores equidem, aura per paucos dies ſuccederet; ad priſtinum tamen genium mox reverſa eſt, usque dum d. 7. Septembr. cum Luna inchoante Zephyrus pluvias ſæpius adduceret. Quo tempore Dyſenteriæ graſſari cœperunt, & infantibus non levem ſtragem intulerunt, adultis verò nec tam frequenter, nec etiam letaliter eâ decumbentibus. Ubi quidem hiſce fructuum hornorum intemperantiori ab eſu, vel liberaliori ob caniculares æſtus potu, præſertim cereviſiæ, nobis albæ dictæ, propter tenuitatem ſuam & inperfectam à parca fermentatione depurationem, in acorem pronæ, illam obtigiſſe veriſimile eſt; illis autem, quorum major pars ob tenellam ætatem nihil horum de guſtaverat, cur adeò fatalis fuerit difficulter determinari poteſt. Utrum in lacte vaccino aliquod adverſi delituerit, quo cum nempe plumenta in eorum cibum coqui ſolent, adfirmare nequeo; cum tamen alia cauſa non ſuppetat, in vaccarum ſanguine, ob aëris fervorem, pratorum ſiccitatem, & pabuli inde ortam penuriam, temperatas balſamicas particulas multum fuiſſe immutatas, acrioresque redditas, haud incredibile videtur, quæ lacti communicatæ vim ſuam in tenerrimis infantum corpuſculis exſerere, eorumque deſtructioni, quin & epilepſiæ aliis quibusdam tum temporis funeſtæ, anſam dare valuerunt; & cum muliebris imperita induſtria puſionum curæ ſe ſufficere utplurimum perſuaſa ſit, aut ſaltem Medicum deſperato jam morbo advocet, funerum multiplicatio facile contingere potuit; præſertim ubi difficilior fortaſſe prægreſſus partus fœtui debilitatem aliquam antea impreſſerat, cum, incertum qua de cauſa, hoc anno de Dyſtokia & præmaturo partu non levibus querelis Urbs perſtrepuerit.

Reliquum anni, una cum ventorum continua mutabilitate, nebulas inter & pluvias frequentiores, aërem temperatiorem quoad activam ejus qualitatem, (niſi quod paulo ante Solſtitium hybernum Eurus eundem nivibus aſperiorem per triduum reddiderit) expertum fuit, multasque nobis inducias conceſſi, ſi rheumaticas poſt Solſtitium dictum, muſculis caput attollentibus faſtidioſas, lymphæ ſtaſes exceperis, quæ ſolo tamen tum hypocauſti calore, tum ſuffituum maſtichinorum &c. ope haud difficulter reſolvi potuerunt.

Plurimas inter nebulas temperatioremque auram non ſaltem Annum 1707. inchoavimus, ſed porrò etiam clementem, & Sole in Aquario verſante, humidam aëris temperiem experti

trium horarum, inſequente calore ultra horas 15. durante, poſt apyrexiam aliquot ſaltem interjectis horis nova febris affligebat. Memini me habuiſſe quendam in quo calor ultra 48. horas duravit, cum terribili capitis dolore, ſiti vehementi, ſqualore linguæ & faucium, ſummaq; virium debilitate, ita ut febrim continuam fore mutuerim, tamen poſt venæſectionem remiſit calor morbusque in melius mutatus. In alia Illuſtriſſima perſona ſimilem protractionem paroxyſmi primi notavi, ſimiliter poſt venæſectionem remittentem & intermittentem, ſed tertia die redeuntem, hinc propinatus cortex Peruvianus in aqua cichorii alvum movit, id quod nunquam in aliis, auſim dicere millenis, cui corticem hunc exhibui, factum obſervavi: Credidi prima vice fortuitò factum, turgente forte & ad exitum par ſe tendente materia vitioſa in corpore, ſed & poſt ſecundam imò etiam poſt tertiam exhibitionem idem factum, movit autem aluum ſemper ſexies, ſepties ſine nauſea. Alius pariter febri corripiebatur levi ab initio & cito remittente. Tertia die media nocte in lecto ſuo dormientem horribile invaſit frigus trium vel quatuor horarum ſpatio, ſubſequente calore in alteram noctem perdurante, cum pedis dextri ingenti dolore, accepit ſudoriferum, unde optime ſudavit, moxque apparuit ingens rubedo & inflammatio in pede dolente, factumque Eryſipelas, quod facile, convenientibus remediis tractatum, ſublatum eſt.

Annus M. DC. XCVI.

Jurâſſet quiſpiam permutata fuiſſe tempora; Præteritam æſtatem fuiſſe Brumam nunc autem æſtatis vicem obire hyemem, usque adeò in Bruma nihil brumale & in frigidiſſimis alias menſibus, nullum frigus, nullum gelu, nullæ nives, breviter hyems fuit clementiſſima. Januarius aliquo modo ventis turbidus, nebuloſus, pluvioſus. Februarius quaſi totus ſerenus, ſiccus, ſine notabili frigore, niſi matutino tempore, ubi aura parum frigidiſcula, mox ſurgente ſole temperata. Huic ad æquinoctium uſque plane ſimilis Martius, niſi quod parum ventoſior, hinc etiam ſalubrior. Nam totis hiſce menſibus vix præter catarrhos aliquid notabile occurrit in Medicina. Poſt æquinoctium verò & aër & morbi cœpere mutari. In fine quippe Martii longè majora frigora, major cœli inclementia, de nocte gelu & nives, minus tamen durabiles, ſed in pluvias ferme continuas de die abeuntes. Nec mitior Aprilis ſua natura variabilis, ſub finem tamen ſiccior. Meliora tempora ſperabantur ſub gemellis, ſed & Majus ipſe cum initio Junii uſque ad ſolſtitium valdè inæqualis. Nunc grata & vernalia ſerenatum pollicebatur cœlum, tempora, mox atris iterum inhorruit nubibus, tempusque reddidit turbato aëre frigidisque pluviis minus vernale, minus majale. Hinc non mirum, cum Ver ſimile factum fuerit hyemi, non vernales ſed hyemales fuiſſe exortas ægritudines.

Nam quas in hyemem relegavit pleuritides *Hippocrates III. Aphor.* 23. eas

23 eas circa hæc tempora deprehendere licuit valde frequentes. Inter has imprimis notabilis fuit illa cujuſdam Generalis quarthiorum Magiſtri (ut communiter vocatur) maligna feriſque comitata ſymptomatibus. Exceſſerat ille multum in vino & commeſſationibus tempore Bacchanaliorum, hinc catharrhum aquiſivit cum tuſſi vehementi & lateris punctúris. Apertâ venâ, ut ſit purgationem, quam tamen vocatus Medicus diſvaſit. Ille autem reluctans conſuetum ſibi ſumpſit laxativum, unde ſibi videbatur melius valere; ſed mox ſequenti nocte omnia in deterius, aucta in ſummo gradu febris, acceſſit furibundum delirum, ſputum craſſum, crudum, ſanguineum, idque perpaucum, quæ omnia extrema minabantur; Vocatus ego, exhibui ſudoriferum, juſſi applicari veſicatoria, dedi oleum lini, ſic remiſere ſymptomata, illeque ex lethi faucibus eruptus ad caſtra perrexit. In majo notavi in nonnullis febres malignas, cum exanthematibus, minimè tamen funeſtas, niſi in duabus perſonis, in ſervo quodam qui illa pro morbillis habuit, nec aliud niſi myrrham & ſemen napi accepit hinc accedentibus gravioribus ſymptomatibus exſpiravit. Altera erat puerpera quæ febrim lacteam aut puerperalem eſſe credens, neglectis alexipharmacis ſolum potum aquæ chamæ pythios cum ſaccharo adhibuit, noſtris puerperis in hoc caſu conſuetum, randem conſpectu exanthematum hinc inde erumpentium perterrita Medicum vocavit quidem, ſed nimis tarde, accedente enim diarrhœa, delirio, & tandem convulſione, mortua.

Jam ad æſtatem devenio, in qua menſe Julio & Auguſto ſubinde calor, intenſus nonnunquam, ſed rarò durans, intermixtis ſubinde pluviis frigidis uſque in medium ſeptembrem. Notabiles erant menſe Auguſto *Dyſenteriæ* in infantibus lactantibus & ablactatis, plane ut ante annum, valde frequentes, ſed ut plurimum funeſtæ, ſtatim enim poſt unam vel alteram dejectionem comparuit ſanguis, mox extrema debilitas & mors, pauciſſimi ad decimum diem ſervati, qui tamen mortui; Adultiores facilius curabantur. Valde inſuper contagioſa fuit iſta dyſenteria, nam facile corripiebat adſtantes & infantibus miniſtrantes, ex quibus tamen nulli obiere. Credo malignitatis hanc lucem non fuiſſe expertem, quæ quidem tenellulis mortem intulit ob nimiam teneram conſtitutionem, in adultis autem ita vim exercere nequivit, ſed facile fuit ſuppreſſa.

Tandem in Autumno comparuit æſtas. Scilicet ab æquinoctio uſque ad Decembrem, per totum Octobrem & Nov. ſerenitas, cum frigidiuſcula tamen aura matutina, hinc præter ſpem etiam melius crevit vinum quam ante annum, non tamen in abundantia aut illa bonitate prout alias apud nos fieri ſolet. In Decembri mutatus aër tempusque redditum turbidum ventis, nebulis atque pluviis, duodecima cecidit nix alta, quam ita ſolidavit ſubſequens rigidiſſimum frigus, ut ſupercadentibus conſequenter aliis nivibus, prima manſerit uſque in Aprilem ſequentis Anni. Morbi circa hoc tempus nulli notabiles. Hinc progredior ad,

Annum

Annum. M. DC. XCVII.

HUjus initium fuit ſicut finis præteriti. Scilicet à ſolſtitio hyemali usque ad æquinoctium vernale, frigus acerrimum ſine remiſſione, congelatus Danubius ſtatim in Januario, manſitque pons iſte glacialis ultra octo ſeptimanas firmus & conſtans, quod alias valdè rarum apud nos. Fuit inſuper hoc memorabile, quod ſub denſiſſimis pariter ac profundiſſimis nivibus terra ſemper manſerit, aperta, ita ut, remoris illis, hæc non aliter ac in vere fodi potuerit. Periere & computruere ſub hac mole nivium, fere omnes ſegetes & olera hortenſia, frigus hyemale alias tolerantia, quæ, liquefactis nivibus, non aliter ac mucago quædam viridis terræ incubabant, ac in lutum reſolvebantur, non levi inſequente imprimis frumenti penuria. Cæterum quod *Hippocrates* III. *Aphr.* 7. dicit, Magnis ſiccitatibus fieri morbos acutos, hoc vice verſa hiſce temporibus meliori jure dici potuiſſet, de magnis frigoribus. Iisdemque durantibus circa finem februarii, febres acutæ malignæ per totam graſſabantur civitatem. Invadebant plerosque leviſſimo rigore ſuccedente calore non adeo forti & quandoque iterum remittente primis diebus, mox circa quartum vel ſextum diem augeri cœpit calor, & notæ hinc inde in ſuperficie cutis apparuere malignitatis. Pulſus ab initio valde erant ſanorum ſimilis, ut & urinæ, ſed ubi calor auctus rubicunda inſtar ſanguinis factæ; Deliria circa nonum vel decimum demum diem comparuere, in quibusdam vehementia & ad decimum ſeptimum uſque durantia, in quibusdam remiſſiora & breviora; Maculæ erant parvæ inſtar morſus pulicum, obſcure purpuraſcentes, circa decimum octavum aut etiam circa vigeſimum primum diſparentes. Non valde lethales erant hæ febres, ſed ſupra modum contagioſæ (quod alias non ſemper fieri ſolet) nam in aliquot ædibus ne unum omiſit, quem non corripuiſſet, rarò in una aut altera perſona ceſſavit. Duravit hæc lues in Majum usque ubi incaleſcente aëre remiſit.

Hyemem excepit Ver, ſed & hujus initia adhuc ſatis ventis & nivibus turbida. Succeſſit Aprilis totus ſerenus, ſiccus, absque pluviis cum calore pro tempore inſolito. Majus variabilis, nunc calidus, nunc frigidus, mox ſerenus, iterum pluvioſus, talis etiam totus Junius. Circa hæc tempora vix ullus notabilis occurrit morbus, ceſſantibus etiam ut ſupra dictum febribus malignis.

Æſtas fermè prioris anni æſtati ſimilis, mediocriter calida, & matutinis horis ſubinde frigida, vigeſima nona Auguſti, trigeſima & trigeſima prima mane pruinæ fuerunt, ſed plane innocuæ, noſtrates appellant *ein VVaſſer Reiff*, id quod tamen apud nos inſolitum, ubi tales pruinæ rarò ante feſtum S. Michaelis obſervantur. Hoc tempore frequentes erant Icteri, qui flavedine ſua plurimos deformabant. Sentiebant, qui corripiebantur, aliquam cordis compreſſionem, nauſeam, anorexiam, & non raro vomitum, mox flavo colore toto corpore perfun-

fundebantur, ſed qua velocitate venit eadem iterum abivit. Poſt unum vel alterum laxativum diſparuit flavedo, reditque ſanitas cum bono apperitu.

Qui ſubſecutus Autumnus ſemper erat variabilis & inconſtans, usque in Decembrem, cum quo hyems ante hyemem, id eſt ante ſolſtitium gelu & nivibus ſuam ſumpſit initium. Febres quæ circa hoc tempus graſſabantur ut plurimum erant tertianæ duplices, raro quartanæ & præter morem autumnalium nec longæ nec lethales, ſed convenienter tractatæ, facile curabantur.

Conſtitutio Epidemica Auguſtana Anni 1701. *& ſequentium.*

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Licet initium anni 1701. frigidum comparuiſſet, triduo tamem poſt mitior aëris tempiries, ſub mutabili ventorum, Zephyri tamen prævalentis, crebrioresque nives, ſubinde verò etiam pluvias adducentis flatu, excepit, uſque dum ante, & circa Æquinoctium vernale magis conſtantem ſerenitatem Eurus largiretur; paulò poſt ventis priorem inconſtantiam reſumentibus, hyememque protractiorem, quin & gravem terræ ſiccitatem circa Solis in Tauri ſignum ingreſſum, cum ſenſibili frigoris moleſtia, ſereno quidem cœlo, producentibus, ut Cereris etiam, Pomonæ & Floræ ſinus tardius panderetur, atque Maji principium vernalis amœnitatis parum oſtenderet, quæ poſtea eo largior comparuit, atque, Gemellorum ſignum cum Sol occupaſſet, aërem multum delinivit, & in tantum calefecit, ut, ni Zephyrus, Euronotus, & Auſter ſubinde pluvias interſperſiſſent, nimia ſiccitate, præcipue quia ventorum perpetuus quaſi motus continuabat, terra plurimùm laboraſſet. Interea prior morborum in Anno prægreſſo obſervatorum facies continuavit, quam itaque depingere ſuperfluum foret, Variolarum puta, Febrium petechialium, Tuſſisque humidæ; in menſe Februario inſuper, duobusque eum excipientibus, Pleuritides veræ, in ſuppurationem abeuntes, ſed diligenti pectoralium & diaphoreticorum temperatorum uſu, ſine etiam venæſectione, curabiles acceſſerunt; quibus in nonnullis M. Aprili, cum morbus jam in decrementum vergeret, nova febrilis efferveſcentia ſupervenit, cum eruptione per totum corpus puſtularum aquearum, majus periculum minitantium, ægrotis tamen per continuatam alexipharmacorum blandiorum adhibitionem intra primum, quandoque ſecundum octiduum reconvaleſcentibus. Menſe Majo & Junio, præter dictas puncticulares, [quæ jam ſine magna præcordiorum oppreſſione, cum horrore, laſſitudine, lumborum, nuchæ, & capitis dolore utplurimum ingruebant,] purpuratæ etiam febres teneriorem inprimis ætatem, non admodum periculoſe invaſerunt; nec melancholici inſultus maritalis feminis, menſtruis quidem rite ſe habentibus, infrequentes fuerunt, venæſectione quidem mi-

Digitized by Google

mitigati, paulò poſt tamen recidivi facti, acidularum verò martialium potu curati.

Poſt Solis ingreſſum in Cancri ſignum crebriores primò pluviæ, poſtea cum plurimarum tempeſtatum graviorum impetu, calores, circa caniculares inprimis dies intenſi, & qui ad Æquinoctium autumnale usque, paucis frigidiuſculis diebus intervenientibus, continuabant, fuêre notati; quo tempore frequintia morborum defuit, niſi quod ibi ob tranſpirationem fortaſſe ab aëre humidiore & frigidiuſculo nonnihil cohibitam, Febres quotidianæ, poſt exiguum horrorem intenſiori calore invadentes, & facile curabiles, hîc ob ſanguinem aëris calore nimis rarefactum Febriculæ ſcarlatinæ, ſine magno corporis æſtu aut gravibus ſymptomatibus, ſed levi ſaltem præcordiorum compreſſione præcedente, non minus brevi & ſponte quaſi ceſſantes obſervarentur. Alii autem, quibus probabiliter lympha viſcidior in ſanguine erat, non maculis iſtis pingebantur, ſed puſtulis albicantibus, majoribus minoribusve, cum interſperſis quandoque veſiculis parvis limpidis, pruritu comite tandem exſiccatis ac in ſquamulas ſecedentibus, per totum corpus, ſine vitæ periculo, & prævio non admodum intenſo calore, onerabantur. Nec infrequetes erant Diarrhœæ, quibus interdum, ſed rarius Dyſenteriæ ſuccedebant, ex negligentiori, ut mihi videbatur, corporis ab aëre externo cuſtodia, & liberaliori potus ingurgitationie, hincque ſtomachi tono labefactato ſuborthæ quæ etiam facile, vel ſolius rhabarbari cum terra ſignata, aut coralliis rubris mixti uſu, vel inſuper Eſſentia catechu, lenibusve alii adſtringentibus & ſtomachicis abſorbentibus curabantur. Plurimos etiam Odontalgia correptos licuit conſpicere, quæ licet rarius Medicorum conſilio exponeretur, quantum tamen dijudicare valui, ex eadem ventriculi imbecillitate, & chyli vel lymphæ crudioris circa dentes ſtagnaextione citabatur. Erant inſuper, feminæ præſertim, quas ſiniſtræ axillæ intenſus dolor, ſine tumoris vel inflammationis indicio excruciabat, periodice utplurimum & circa veſperam recurrens, cujus radicem circa ventriculum pariter hærere, tum notatæ ibidem, inprimis ſiniſtro in hypochondrio moleſtiæ, tum ſalutaris curandi ratio conjecturari faciebant: crediddiſſem, chylum viſcidiorem & crudiorem, per ductum Pecquetianum ad venam ſubclaviam ſiniſtram delatum, & cum obvio ibi ſanguine permixtum, agitationem præternaturalem ibi excitaſſe, partes que illas dolorificè hac ratione diſtendiſſe, niſi dextrum humerum in femina quadam idem malum tunc occupaſſe notaſſem, cum inſolitam ductus illius ad partem dextram declinationem ſine urgentiori cauſa hîc fingere non audeam; quamvis in eadem rheumaticum potius adfectum ſubfuiſſe credere malim, præſertim cum dolor ille dicto modo quidem intenſior per interualla redderetur, nunquam tamen planè intermiſerit, ac tandem brachii tumor ſupervenerit, diaphoreticorum, emplaſtri oxycrocei, & la conici coriari uſu omninò ſublatus. In cæteris repetitius leniter evacuantium & hu-

humores corrigentium, præſertim acidularum martialium uſus proficuus exſtitit; remedia autem externa nullum levamen dederunt.

Eandem chyli & lymphæ vitioſæ in ſtomacho nidulantis labem Febres quotididianæ epidemice, incerto quandoque paroxyſmi tempore invadentes teſtabantur; quæ nullo prævio horrore, magna præcordiorum ad oppoſitam in dorſo regionem ſe extendente oppreſſione, & nullo ſenſibili, vel tolerabili ſaltem excipiente calore, infeſtæ erant, atque propinatis, pro exigente neceſſitate, emeticis, vel repetitis laxantibus & abſorbentibus, amaricantibus, abſinthio, chinchina &c, curabantur.

Poſt Æquinoctium autumnale primò aëris ſerenitas & ſiccitas continuabant, mox pruinæ, nebulæ, d. 17. & 18. Octobr. copioſæ nives, pluviæ poſtea, & venti modò ex hac, modò ex alia mundi plaga, inprimis ex ſeptentrione frequentius irruentes comparuerunt; Sol autem ubi ad Scorpionis ſignum pervenit, denuò per aliquot dies ſerenitatem, terræque ſiccitatem conciliavit; variâ dein aëris temperie, utplurimum tamen auſtrinâ ſubſequente; & cum aër parum à ventis jam agitaretur, vapores in eo hoſpitantes parce diſpellebantur; unde iidem corporibus humanis copioſiores communicati variis ægritudinibus producendis patrocinabantur; hinc non tantùm Variolæ iterum ſe exſerebant, Pleuritides veræ, atque Febres continuæ, catarrhales magno cum æſtu, cephalalgia & tuſſi, pueros æque ac maturiorem ætatem invadentes, nec, ubi debite tractabantur, letales fuerunt, ſed frequens etiam Catarrhorum cohors, Coryza, Odontalgia, Raucedine, Tuſſi infeſta Urbi incubuit. Muliebris ſexus non minus habuit, de quo ſpeciatim conquereretur, uteri nimirum hæmorrhagia, cui non gravidæ ſaltem, ultimis præſertim duobus graviditatis menſibus, ſed aliæ quoque plures obnoxiæ erant; quem ſanguinis orgaſmum non commodius quàm abſorbentibus martialibus &c. uti hœmatite, croco Martis adſtringente, item bolo Armena, coraliis rubris &c. haud neglecto, ubi opus erat, pauco opii additamento, ſedatum expertus ſum. Memorari etiam merentur Apoplexiæ crebræ, utplurimum exitioſæ: memini egregium quendam virum mihi aliquando narraſſe, quod jam olim fuerit obſervatum, poſt crebriorem aquilonium flatum Apoplexias frequentes hîc contigiſſe: neque admodum in dubium id vocare vellem, cum ab illo vento neſcio quæ atomi impuræ nobis inferantur; id quod civem quendam noſtratem induſtrium non latet, qui ceræ dealbandæ in horto ſuo Boreæ multum expoſito operam navans, eandem infeſta flavedine ab eo infici notavit; unde quamprimum ſpirare eundem obſervat, ceram ſtudioſe tegere, media etiam, ſi is tum ingruat, nocte properat, quem in finem machinulam artificioſam excogitavit, quæ à vento hoc commota ſomnum excutiat. Ubi in memoriam mihi revoco, quæ noſter quondam Æſculapius, Phil. Hœchſtetterus, in Scholio ad Dec. 4. obſ. med. caſ. 1. protulit, ubi urbis noſtræ deſcriptionem exhibens, Zephyrum ex depreſſis & alicubi paludoſis Marchionatus Burga-

Digitized by Google

rienſis locis inquinamenta ſecum tapere & huc advehere ſcribit; quæ ſane de Borea quoque nobis, & non minori jure pronunciare licet, qui ex locis humidis Danubio proximis putridas particulas abripere, atque in capita noſtra effundere valet.

Tandem cum circa menſis Decembris principium Zephyri impetus major denuo inſurrexiſſet, d. 10. eundem Eurus compeſcuit, frigore, creberrimisque nebulis, quibus præſertim à d. 17. uſque ad d. 23. Decembris continuis Civitas obtecta fuit, ſtipatus, usque dum circa finem anni Zephyro-Boreas ſuccedens auram tolerabiliorem redderet, niviumque crebritate colophonem imponeret. Quo tempore, præter memoratas Pleuritides, Variolas & Febres continuas, in pueris etiam quotidianæ Febres, tuſſi humida & cephalalgia graves, nec non Icteri, in adultis autem malignæ petechiales, utplurimum puſtulis limpidis miliaribus poſt macularum eruptionem comparentibus, comitatæ obſervabantur: hæ in principio poſt horrorem laſſitudinemque, tolerabili calore, intenſo capitis dolore (quem paulo poſt recedentem tuſſis, non quidem diu durans, & ſicca magis quàm humida, atque calor auctior cum deliriis nocturnis inſequebantur) ſe prodebant, contagio quandoque in alios ſe diffundebant, rariuſque, ubi temperatioribus alexipharmacis tempeſtive obviam itum eſt, occidebant; in Pleuritide verò continuatus diaphoreticorum, præcipitantium dictorum, uſus coagulum ſanguinis feliciter reſolvebat; qualia medicamenta etiam contra quotidianas Febres, ut & juxta cum martialium uſu adverſus Icterum, promptum auxilium ferebant.

Eurus in Anni 1702. introitu ſerenitatem cum frigore moleſto induxerat, quarto tamen mox die Zephyrus pluvioſam primo conſtitutionem, poſtea ventorum frequens mutatio tempeſtatis etiam varietatem multam ſubinde attulit, ſemper tamen humida ex pluviis, & temperatione paululum, ſub dominio Zephyri, poſt Solis in Piſces ingreſſum diu impetuoſi, prævalente, ut hyems non admodum rigoroſa quidem, protractior tamen fieret; præſertim cum poſt Æquinoctium vernale Eurus non ſolum magis ſpiraret, & poſt ſerenos plures dies circa initium Aprilis rediens Zephyri ferocia crebriores nives ſpargeret, quas ſub eodem ſæviente, licet ab aliis ventis ſæpe interrumperetur, frequentes pluviæ, cum Sol ad Tauri ſignum adpropinquaret, exceperunt, uſque dum poſt Maji principium Eurus ſereniorem & vernæ temperiei magis conformem aërem redderet, ſiccitate tamen terræ exinde non parva inducta, ut Flora ſuas amœnitates non niſi ſerius expromere valuerit. Hoc toto tempore eadem morborum facies, imprimis vero Pleuritides, utplurimum ſine ſuppuratione curabiles, uſque in Aprilem continuabant. In quo & Majo menſe Febres continuæ, in paucis cum miliari efflоreſcentia, ſemper autem prævio horrore, [ſine intenſo calore] magna virium debilitate, & cephalalgia gravi, rarò deliriis, aliiſve gravioribus ſymptomatibus comitatæ, atque alexipharmacorum & diaphoreticorum uſui cedentes, hîc ibi propullulabant. Majori verò numero Fe-

Febres quotidianæ & pauciores tertianæ ingruebant; illæ tantum non in omnibus, qui ſe curæ meæ commiſerant, inſignem capitis dolorem in paroxyſmo inducebant, vlteſque proſternebant; in multis prima ſub invaſione, & ſæpe aliquot per dies continuarum typum, vix perceptibili caloris & cephalalgiæ remiſſione, referebant; chinchinatis autem medicamentis, vel arcano duplicato facile curabantur; quibus non minus tertianæ, poſt emetici, vel ſcammonii ſulfurati, ubi opus erat, adhibitionem breviſſime abigebantur.

Circa Æquinoctium dictum arthriticis adfectibus obnoxii fere omnes, quotquot mihi noti, inſultus ut plurimum non admodum feroces patiebantur, atque ubi poſt exantlatam periodum juſto citius aeri ſe expoſuerunt vel artus delaſſarunt, recidivas experiebantur. Plurimos etiam infantes Epilepſia è medio ſuſtulit, quæ ex lymphæ acido-viſcidæ in cerebro ſtagnatione, præſertim dentitione difficili accedente, ortum traxiſſe viſa eſt. Iſtæ autem lymphæ craſſioris collectiones non minus in aliis frequentes admodum fuerunt, ut non tantum crebriores Tuſſes, Coryzæ, Odontalgiæ exinde obortæ fuerint, ſed frequentiſſime aliis etiam morbis epidemice & ſporadice graſſantibus, Tuſſis ſe adſociaverit.

Cum Junio Zephyrus Euro ſucceſſit, pluviarum multarum ferax, paucis diebus ſerenis intermixtis; qui in Julio quidem per primum triduum cum calore non mediocri continuabant, aſt mox aëre in fulgura & tonitrua deſpumante, in pluvioſos juxta & frigidiuſculos, ac poſtea temperatos mutabantur, usque dum poſt Canis exortum Eurus, ſæpe ad meridionalem plagam inclinans ſerenitatem non ſine calore reduceret. Magna dehinc ventorum varietas fuit notata, (niſi quod poſt autumnale Æquinoctium à d. 24. Septembr. uſque ad d. 5. Octobr. Zephyrus impetuoſe admodum dominaretur, à frigido & non minus per triduum vehementi Euro tandem quaſi in fugam conjectus, (quæ diverſam quoque aëris temperiem, potiſſimum tamen calidam & ſerenam in Auguſto effecit. Aſt in Novembri multa hyemis præludia, imo præmaturus adventus ejuſdem, crebro, & quandoque intenſo frigore, niveque repetita, quam benignior aura & interpolatæ pluviæ denuo liquabant, moleſtus exſtitit. Quæ ipſa mutabilis conſtitutio, tum ningendo, tum præſertim pluendo, frigore modò aucto, modò remiſſo, Zephyro reliquis ventis prævalente, & circa, nec non poſt Solſtitium hyemale, uſque ad finem anni, multum ſæviente, nubibus autem continuò ferè Solem obducentibus, integrum præſertim Decembrem faſtidioſum admodum reddidit. Morbi interea longiores inducias dederunt, tales tamen, quibus aliqualis epidemicæ lapis præſentia non prorſus excluderetur; uti præſertim in Febribus quotidianis ſupra memoratis paſſim per Junium & ſubſequentes menſes uſque in Novembrem obſervari poterat; quæ tandem in non paucis, cum autumnus adventaret, hecticæ metum injecerunt, quibus tamen juxta cum aliis coagulum lymphæ acidum deſtruentibus, ſpecificum inprimis antihecticum Poterii, lapilli gammaro-

Digitized by Google

rum &c. ſalutarem opem præſtiterunt. Circa Solſtitium hyemale Variolæ benignæ in pueris ſe exſeruerunt, cum magno quidem calore ingruentes, à pulvere tamen rubeo Pannonico, antimonio diaphoretico, unicornu marino &c. quinimo quandoque etiam ſine medicamentis celeriter periodum ſuam abſolventes, & cum fine anni jam iterum omnino diſparentes. Quod tandem de ægritudinibus aliis, quibus ſemper fere tuſſis ſe ſociaverat, dictum, in hiſce quoque deprehenſum fuit.

Quæ Annorum ſequentium, videl. 1703. 1704. *&* 1705. *conſtitutio fuerit, in Appendice Dec. tertiæ Anni noni & decimi Miſcellaneorum noſtrorum curioſ. legi poteſt; cui nempe typotheta negligentia antecedentem præfigere intermiſit.*

Anno 1706. hyemale frigus, ob auſtrinam aëris temperiem, qualis Anni prægreſſi in fine obſervata fuerat, & uſque dum Sol Aquarii ſignum attingeret, continuaverat, hactenus utplurimum tolerabile, nunc magis ſe exſeruit, præſertim cum orientalis ventus in Februario conſtanter, interdum ad meridionalem plagam inclinans, ſpiraret, accontinuæ fere nebulæ uſque ad Solis in Piſces ingreſſum, ubi ſerenus aer frigus augebat, nos cingerent. Cum interea Hecticæ febris inſultui (Coryzas & Tuſſes humidas, tanquam individuos quaſi hiemis comites, nec non Odontalgias ut taceam,) denuo plures exponerentur, ſed facile etiam medicamentis acredinem temperantibus abigerentur.

Circa vernale Æquinoctium Zephyrus potiſſimum dominio potitus, atque, à reliquis tamen ventis nonnunquam interruptus; multum invaleſcens, diverſam etiam temperiem, auſtrinam præcipuè excitavit, ac vernali amœnitati ſubinde obſtitit. Sub qua conſtitutione Febres quotidianæ, & plures tertianæ ingruerunt, magno cum impetu, in quibusdam etiam cum deliriis, ſine tamen cephalalgia utplurimum, & quæ poſt ſumtum cholagogum, vel emeticum, abſorbentibus non difficulter, promte etiam chinchinatis ceſſerunt. Plures inſuper circa Solis in Gemellos tranſitum nephriticis doloribus, non admodum refractariis, obnoxii fuerunt.

Poſtea ſub mutabili valde ventorum viſciſſitudine, ante & poſt Solſtium æſtivum, plures ſerenos calidosque dies experti fuimus, qui etiam diu continuarunt, multamque ideò terræ ſiccitatem, præſertim à ventis adjuti, attulerunt; cum interea Febres prædictas, ſenſim declinantes, neque tamen per reliquum poſtea annum prorſus ſilentes, crebræ Odontalgiæ, (quæ etiam per totum hunc annum fuerunt obſervatæ,) Tuſſes, interdum convulſivi quid habentes, & Coryzæ, adultos æque ac juniores adfligerent, & cum negligentior diæta accederet, diu durarent. Quas moleſtias magnæ illi & totali ſolari eclipſi, quæ d. 12. Maji contigit, adſcribere multis placuit. Et quamvis ſubita illa aëris calidi, interceptos ob Solis radios, in frigidum, hisque non minus celeriter redditis, in calidum rurſus mutatio, juxta cum animorum, ex inſperata illa & nulli unquam viſa caligine, conſternatione, aliquid contribuiſſe videri poſſet, cum tamen jam ante eclipſin iſtæ lymphæ ſtaſes contigerint, vix locum

locum illa opinio inveniet; negari tamen nequit, frequentiores poſt illam Solis obſcurationem, & circa Solſtitium æſtivum illas occuriſſe; ideoque non prorſus improbabile eſt, ſpiritus à phænomeno iſto terrifico labefactatos, (qui ſane terror in nonnullis tantus fuit, ut lipothymiam ipſis induxerit,) lymphanque ſimul craſſiorem redditam, quin & à frigore illo inſolito magis condenſaram, ad catarrhales has ſtagnationes diſpoſuiſſe.

Menſis Julius quamvis pariter multa ſerenitate gauderet, nonnunquam tamen pluviis ſitientem terram reſocillavit; poſt Caniculæ vero exortum calores admodum invaluerent, et usque ad occaſum perſeverarunt; quin licet temperatior ob pluvias, parciores equidem, aura per paucos dies ſuccederet; ad priſtinum ramen genium mox reverſa eſt, usque dum d. 7. Septembr. cum Luna inchoante Zephyrus pluvias ſæpius adduceret. Quo tempore Dyſenteriæ graſſari cœperunt, & infantibus non levem ſtragem intulerunt, adultis verò nec tam frequenter, nec etiam letaliter eâ decumbentibus. Ubi quidem hiſce fructuum hornorum intemperantiori ab eſu, vel liberaliori ob caniculares æſtus potu, præſertim cereviſiæ, nobis albæ dictæ, propter tenuitatem ſuam & inperfectam à parca fermentatione depurationem, in acorem pronæ, illam obtigiſſe veriſimile eſt; illis autem, quorum major pars ob tenellam ætatem nihil horum de guſtaverat, cur adeò fatalis fuerit difficulter determinari poteſt. Utrum in lacte vaccino aliquod adverſi deliuerit, quo cum nempe plumenta in eorum cibum coqui ſolent, adfirmare nequeo; cum tamen alia cauſa non ſuppetat, in vaccarum ſanguine, ob aëris fervorem, pratorum ſiccitatem, & pabuli inde ortam penuriam, temperatas balſamicas particulas multum fuiſſe immutatas, acrioresque redditas, haud incredibile videtur, quæ lacti communicatæ vim ſuam in tenerrimis infantúm corpuſculis exſerere, eorumque destructioni, quin & epilepſiæ aliis quibusdam tum temporis funeſtæ, anſam dare valuerunt; & cum muliebris imperita induſtria puſionum curæ ſe ſufficere utplurimum perſuaſa ſit, aut ſaltem Medicum deſperato jam morbo advocet, funerum multiplicatio facile contingere potuit; præſertim ubi difficilior fortaſſe prægreſſus partus fœtui debilitatem aliquam antea impreſſerat, cum, incertum qua de cauſa, hoc anno de Dyſtokia & prœmaturo partu non levibus querelis Urbs perſtrepuerit

Reliquum anni, una cum ventorum continua mutabilitate, nebulas inter & pluvias frequentiores, aërem temperatiorem quoad activam ejus qualitatem, (niſi quod paulo ante Solſtitium hybernum Eurus eundem nivibus aſperiorem per triduum reddiderit) expertum fuit, multasque nobis inducias conceſſi, ſi rheumaticas poſt Solſtitium dictum, muſculis caput attollentibus faſtidioſas, lymphæ ſtaſes exceperis, quæ ſolo tamen tum hypocauſti calore, tum ſuffituum maſtichinorum &c. ope haud difficulter reſolvi potuerunt.

Plurimas inter nebulas temperatioremque auram non ſaltem Annum 1707. inchoavimus, ſed porrò etiam clementem, & Sole in Aquario verſante, humidam aëris temperiem ex-

perſenſimus, raro, nec diu durabili frigore, ac multo rarius nive comparente; neque etiam multi, humidas nempe & nocivas alias in aëre particulas frequenti ventorum variorum agitatione diſpellente, morbi populares aderant, niſi quod Rheumatiſmi præfati, nec non Febres intermittentes, quamvis pauciores, atque poſt ſumtum lene laxans, eſſentia corticis Peruviani facile abigendæ, continuarent; quosdam verò Pleuritides veræ, in ſuppurationem utplurimum terminatæ, nec tamen admodum acutæ, & antimonio diaphoretico, pulveri pleuritico Aug. promte cedentes, puerilem autem ætatem ſparſim Varioſæ, nulla malignitate ſuſpectæ, ac per totum poſtea anni decurſum obſervatæ; alios denique Icteri non adeò contumaces, præſertim ſub crebriori eſſentiæ Mart. D. Lud. uſu, invaderent.

Licet autem circa Martii initium frigus intenſum ingruerit, mox tamen poſt quatriduum temperatiorem in ſtatum denuò fuit mutatum, ut Veris præludia multa comparerent; cujus verò amœnitatem ventorum diverſorum, Euri imprimis auſteritas, cui nebulæ crebræ jungebantur, multum retardavit, aeremque frigore horridiuſculum reddidit; quo ipſo inſenſibilis tranſpiratio admodum ſufflaminata, ſerum in corpore auxiſſe, atque creberrimas ad ſtagnationes diſpoſuiſſe viſa eſt, ut major incolarum pars catarrhoſis ægritudinibus, pectus, vel nares, aures, fauceſve occupantibus adfligeretur; in quibusdam fluxu cellerrime, vehementerque gravi cum cephalalgia & febrili incaleſcentia invadente. Quo tempore etiam Febres, tum quotidianæ, tum tertianæ, ex eadem dubio procul cauſa, multiplicabantur, atque non rarò graviores in principio, magna utpote cum cephalalgia, virium debilitate, & calore, ut continuæ quaſi typum referrent, oriebantur, poſtea verò medicamentis oppugnatæ, promte etiam recedebant; facile tamen ab aeris frigidi admiſſione, vel cereviſiæ potu recidivam paſſæ; quæ etiam Febres in autumnum uſque continuarunt; qui humidus admodum & graviori Zephyri vehementia faſtidioſus exſtitit. Poſtquam æſtas, Sole Cancri ſignum occupante, magno æſtu, rarius à ventis pluviiſque temperato, primò ſat gravis, ab ingreſſu autem Solis in Leonem, crebriores propter pluvias, Zephyrique impetus frigidulus utplurimum fuerat; & ſic [ut crebriores Catarrhos dentibus præcipue infeſtos taceam,] non ſaltem in nonnullis quartanæ, longiori horrore & calore multum moleſtæ, eoque contumaciores, quo minus ii, qui eadem adflicti ex plebe meam opem implorarunt, in diæta convenienti medicamentorumque uſu morigeros ſe præbuerunt, ſed etiam Arthritidis vagæ, pulveribus ex coraliis, ſpodio foſſ. lap. gammar. cinnabari, aliiſque antimoniatis fixis, opii tantillo addito, præter interpolatum laxantium uſum, haud difficulter cedentis, generationi anſam dederunt. Hyemis præſentiam in Decembris initio præmaturum frigus & nives copioſæ ab Aquilone adductæ, indicarunt; quæ tamen poſt decendium è pluviis eliquatæ, quas Zephyrus ante Solſtitium hyemale vehementiſſimus conciraverat; cui cum Caurus, & poſtea Euronotus ſucceſſiſſent, aere nubilo-

Digitized by Google

biloſo & nebuloſo, ac moderate frigido, morbis ſilentibus, reddito, anni exordium fecerunt.

Anno 1708. diſſipatis nubibus, benignior Euronotus per duas primas hebdomadas ſerenitatem, aliqua tamen nebuloſa caligine utplurimum ſe immiſcente, produxit; quam poſtea humida ac pluvioſa conſtitutio excepit, præſertim cum quatriduana circa Solis in ſignum Aquarij ingreſſum Zephyri vehementia ingruiſſet; cui ſub ventorum mutabilitate prior ſerenitas circa finem hujus menſis primi, & principium ſecundi ſucceſſit, atque temperatam adeò brumam, uti paſſim alibi locorum, experti fuimus, ut multa Veris indicia oſtenderet; donec Euronotus d. 10. Febr. cum nivibus frigus adduceret, humida verò paucos poſt dies, cum intermixto quandoque frigore, intemperies à Zephyro reduceretur. Quamvis autem hac ſub inſolita aëris clementia multi graves eſſe oborituros morbos verentur, nihil tamen epidemici, [ut Febres quotidianas & tertianas ſparſim & rarius adhuc occurentes taceam] præter Variolas, uſque dum Sol Tauri ſignum accederet, continuantes, & conſueta hoc tempore catarrhalia incommoda, Tuſſes præſertim humidas, & ab eadem ſeri ſtagnatione capitis Eryſipelas in ſexu muliebri, produxit, quod ex negligentiori fortaſſe partis iſtius cuſtodia, præviis in collo tenſivis doloribus, cum febrili incaleſcentia invaſit, & moderato lecti calore, præſertim diaphoreticorum terreorum uſu accedente, non difficulter diſcuſſum fuit.

Humidus autem hic aëris flatus ante & poſt Æquinoctium vernale continuabat, ut pauci ſereni dies nobis obtingerent, & licet *Solis* quandoque radii refocillarent, *nebuloſæ* tamen exhalationes eosdem *ſæpiſſimè* deturparunt; uſque dum auſterior Eurus d. 27. *April.* aërem ſerenaret, atque ab eo, & alternante Cauro moleſtum frigus terræque ſiccitas producerentur, quæ in adultum uſque Majum, in quo diverſæ ventorum ex omni plaga mutationes notatæ, continuabant, donec d. 15. poſt fulmina & tonitrua in crebras pluvias mutarentur; quæ dein humida facies, Zephyro & Borea alternantibus, uſque ad principium Auguſti perdurabat; ubi Zephyro potiſſimum dominante, calores magni & multa ſerenitas, ſæpe tamen matutinis nebuloſis evaporationibus gravata, uſque ad Caniculæ occaſum ingruebant, pluvioſo ac frigidiuſculo aëre ſuccedente; qui etiam, rara intercurrente ſerenitate, uſque ad Æquinoctium autumnale continuabat. Interea frequentes Febres hecticis ſimiles, tuſſis præſertim & caloribus lentis inordinatis ſtipatæ, atque continuato abſorbentium fixorum uſui obtemperantes, notabantur. Variolas autem circa Maji finem ceſſantes, Morbilli excipiebant, non tantum in infantibus, qui prius ſani fuerant, ſed etiam, qui paulo ante Variolis laboraverant, nec non in adultioribus, ut & non paucis morbum hunc jam olim expertis, abſque tamen malignitatis nota, & ſub blandorum diaphoreticorum uſu paucos intra dies periodum ſuam abſolventes; qui tamen in menſe Julio iterum ceſſaverant; quo tempore poſtea Odontalgiæ, Ophthalmiæ, nec non dolores ſpasmodici uterini in femi-

Digitized by Google

feminis; Iſchiadicique præcipue in viris frequenter occurrebant, ex lymphæ, uti mihi videbatur, ab aëris inclementia viſcidioris atque ideò ad ſtagnationem procliviores redditæ vitio generati, præſertim cum cereviſiæ aceſcentis, qua de plurimæ paſſim querelæ fiebant, potus accederet, & nervis ad coxas ac uterum tendentibus ſpicula ſua infigeret, ubi præter lenia eccoprotica, hyſtericis medicamenta caſtorina, cinnabarina &c. & iſchiadicis blandam per vices diaphoreſin promoventia, non neglecta utplurimum opiatorum ſucciſa miſcella, profuiſſe expertus ſum.

Circa Æquinoctium autumnale per 16. dies ſerenitas adfuit, raro nubibus aut pluviæ expoſita, nebulis tamen crebris matutinis ſtipata, quibus poſt multam ventorum varietatem, ſubſeqq. etiam diebus obſervatam, Boreas per 14. dies nubes adduxit, à Zephyro poſtea in pluvias reſolutas; quin & poſt Solis in ſignum Scorpionis ingreſſum, Euro flante, nix decidua præmaturum quaſi hyemale frigus efficiebat. Ineunte Novembri multa quidem usque ad Solis in Sagittarium ingreſſum ſerenitas, crebro tamen nebuloſa, præſertim matutina, caligine inquinata; ſuccedente usque ad d. 15. Decembris faſtidioſa, frigida, ob nives, nubila, nebulas intemperie; ubi quidem Sol nubibus diſcuſſis, ſerenitatem non ſine multo frigore, crebris etiam nebulis interruptam, reddidit. Interim, præter frequentes Odontalgias, Catarrhi inprimis, capiti & pectori infeſti, plurimos in M. Novembri infeſtarunt, tantumque incrementum ſumſerunt, ut in M. Decembri pauciſſimi in Urbe eſſent, quos moleſtia illa non tentaverat; multos etiam gravius tractaret, qui nempe prægreſſo acri horrore, febriles effer veſcentias, intenſas cephalalgias, aut capitis ſtupores, virium proſtrationes, quandoque faucium ſpaſticas ſtrangulationes, vel dolores pleuræ ſpurios experti fuerunt. Cauſam continuæ quaſi nebuloſæ aëris tempeſtati potiſſimum adſcripſerim, quæ non ſolum particulas ſuas humidas, imputas, per inſpirationem corpori communicare, ſicque ſeroſam colluviem augere, & ſanguinem inquinare potuit, ſed etiam frigore & gravitate ſua poros conſtringendo, ac tranſſpirationem excrementitiorum humorum impediendo, eosdem cumulare, incraſſare, atque in ſubtiliſſimis cerebri, marium, trocheæ glandulis ac tubulis ſtagnare fecit. Cui itaque præter moderatum aëris regimen, medicamentis reſolventibus, attenuantibus, abſorbentibus, demulcentibus &c. pro ſubjectorum & ſymptomatum diverſitate, ubi morbi gravitas id depoſcebat, ſuccurrendum fuit, eo cum ſucceſſu, ut nullus, qui Libitinæ cenſum ſubiiſſet, mihi innotuerit.

Principium Anni 1709. ſpirante Euronoto, nebuloſum fuerat, altero autem & ſubſequentibus diebus Zephyrus vehemens pluvias, & noctu, inter d. 5. & 6. Januarii plurimam nivem Eurus, verſus Aquilonem inclinans, cum intenſo frigore adduxerat; quod indies fere, inter matutinas præcipue nebulas, dieSque & noctes ſerenas, creſcendo ea vehementia nos adflixit, qua de longe lateque querelas multiplicare Euro-

ropæ contigit, donec d. 24. prægreſſa nivoſa, veſperi Auſter temperatiorem & pluvioſam auram induceret. Licet autem ineunte Februario frigus iterum, tolerabilius quidem, intenderetur, ac variis ſub ventis aërisque mutationibus, nive quandoque rariore decidente, ad diem usque decimum continuaret, Zephyrus tamen temperatiorem tunc aërem reddidit, usque dum d. 16. orientalis ventus, ad Septentrionem,nonnihil denuo deflectens, & præſertim biduo poſt acriter ſpirans, novo gelu adfligeret; quod incrementa ſubinde ſumens, eo rigore inhorruit, ut d. 27. Febr. intenſiſſimo frigori, d. 21. Januarii obſervato (teſtante id ſpiritu vini in meo thermometro, utrobique matutino tempore ante Solis ortum, ad gradum uſque ſeptimum, veſpertino autem poſt Solis occaſum ad nonum gradum depreſſo,) parum ceſſerit; quod dein multas inter ventorum mutationes, variasque aëris, humidam inprimis, conſtitutiones, tolerabilius redditum, ſed d. 12. Martii, & inſequente triduo iterum auctum fuerat, ſpiritumque vini in thermometro ad gradum nonum cum dimidio, veſperi autem ad undecimum atque dimidium depreſſerat: tandem autem remittens, d. 16. dicti menſis ſpiritum ad gradum undecimum, & ſic ſenſim magis ſurſum extolli permiſerat, ut d. 17. Aprilis gradum decimum quintum mane attingeret. Interea non tantum ventorum mutabilitas, ſed aeris etiam, ob crebriores pluvias, humida ac frigidiuſcula, interveniente tamen ſubinde ſerenitate atque calore, ante & circa Solis in Tauri ſignum ingreſſum intenſiori, continuarunt, ut fœcunditati terræ non modice faverent, matutinæ quoque nebulæ tenuiores, ubi pluviæ aberant cœlumque ſerenum erat, tunc & per totum reliquum annum, ſemper obſervabantur. Et quamvis poſt reſeratos terræ ab inſolito frigore profunde conſtrictos meatus, indeque diu repreſſas exhalationes, vapores iſti liberiores facti multis gravium ſubſequendarum ægritudinum metum excitarent, contrarium tamen per DEI gratiam evenit, conglariata iſta terræ cruſta ſenſim reſoluta, ſicque vaporibus non confertim erumpentibus, ſed paulatim exhalantibus, atque ventorum perpetua agitatione particulas iſtas humidas imputas diſſipante. Tot tamen aqueæ in athmoſphæra oberrantes particulæ non poterant non ſeri proventum nimium in corpore adcumulare; præſertim cum per totum reliquum anni decurſum mutabilis ſubinde, præſertim humida & frigidiuſcula temperies (niſi quod Syrius ante & circa ſui exortum finemque Zephyro, uti hîc, ita etiam reliquo tempore, potiſſimum prævalente, quandoque per pauculos dies acrius ureret) & hinc catarrhoſarum moleſtiarum, cum hectici caloris in quibusdam metu, in naribus, bronchiis, dentibus, artubus, per totum anni decurſum, & quæ omnibus fere aliis morbis ſeſe jungebant, frequentiam excitare; præter quas etiam, in vere & æſtate, Febres quotidianæ & tertianæ, interdum gravibus ſymptomatibus, præſertim in morbis principio, uti deliriis, cephalalgiis, ſpaſtico nuchæ dolore, narium hæmorrhagia, vomitu &c. ſtipatæ, ex tranſſpiratione inſenſibili, ob temperiem

Digitized by Google

aëris ſæpius variantem, impedita obortæ, minus tamen refractariæ, non paucæ notabantur. Inter remedia, juxta cum eccoproticis, blanda diaphoretica & abſorbentia potiſſimam curæ partem abſolverant.

Conſtitutio Anni 1710. cum humida & moderatè frigida, ſub ventorum, Zephyro tamen prævalente, alternatione, primo continuaret, adfectus etiam catarrhoſi, imprimis Arthritides nondum deſierunt, & menſe Martio Febres tertianæ, cephalalgia, deliriis, vomituque in prima invaſione ſæpius moleſtæ, non paucos invaſerunt; quibus tamen, poſt pulveris Cornachini, & ubi ventriculus viſcido muco obrutus videbatur, lenioris emetici uſum, cortex Peruvianus ad ʒß. ℈ij. &c. ſemel vel bis in die ſumtus, præſentaneam opem ferebat, ut poſt ſecundum, aut quartum paroxyſmum, ſine recidivæ incommodo, utplurimum ceſſarent.

Poſtquam in Arietis ſignum Sol pervenit, cum ſerenitate, (ita tamen, ut hic quoque Annus, cœlo ſereno, Soleque oriente, nebuloſum nonnihil aërem ſemper experiretur,) triduanum quidem intenſum calorem, Africo flante, excitaverat, quem tamen Zephyrus pluvioſus creber iterum diſſipaverat, qualem etiam ſextiduanum calorem, antequam Sol in Tauri ſignum progreſſus eſſet, Euro ſpirante, ſenſimus, ab occidentali tamen pluvioſo vento iterum temperatum. Et hæc aëris, modo humidi, modo ſicci, calidi, frigidiuſculi, ſæpius nubiloſi, ventorum etiam crebra permutatio in poſterum uſque ad finem Anni perſeveravit, prævalente tamen ſemper humida conſtitutione; unde hæc viciſſitudo primò terræ fœcunditati multum, poſtea etiam hyems ut longius abeſſet, ſimul tamen variæ catarrhoſæ & rheumaticæ invaſiones ut frequenter orientur, effecit. Febres etiam tertianæ, quamvis non frequentes, nec non quotidianæ, hecticæque per totum annum obſervabantur; menſe autem Majo & Junio Morbillis plures infantes, cum vehementi tuſſi, oculorum gravedine, hæmorrhagia ſæpe prævia, decumbebant; Variolæ quoque in multis, non quidem malignitate, ſed copia, & ſymptomatum conſuetorum vehementia, & puſtularum, rariori tamen, confluxu infeſtæ notabantur. In cura omnium horum morborum remediis, in præcedentibus hiſtoriis memoratis, non infeliciter uti datum fuit.

Conſtitutio Epidemica Baſileenſis Anni 1700. & 1701.

Dn. D. JOHANNIS JACOBI HARDERI.

Æſtivus calor diebus Canicularibus Anno 1700. temperiem ſuam non exceſſit, quin ventis quandoque placidis perflaretur, neque corpori incommodum faceſſeret: Imò Auguſto menſe, pluviis præter votum quandoque infringebatur; September inſequens ſiccus & calidus illo magis fuit, nec tamen ſufficiens, qui uvas ad optatam maturitatem undique per-

perduceret; neque etiam morborum ferax iſta anni conſtitutio fuit: Octo- ber nebuloſa, ut ſolet, & ſæpius- cule pluvioſa tempeſtate, hyemalem brumam antevertit; hæc ipſa autem per Novembrem & Decembrem mi- tior extitit, & quamvis multâ nive montes & juga altiora integerentur, ingruente tamen pluvioſo & hoc quandoque udoſo aëre, ab eadem prompte liberata fuerunt; iſta autem aëris διάθεσις, non modo catarrhali- bus febribus, ſed Pleuritidi ac Pleu- ropneumoniæ, etiam ſparſim anſam præbuit.

Anno 1701. Januarii initium Bo- reali vento magis perflabatur, aëris- que ſerenitate animum refecit; im- primis veró ſub meridiem propius ac- cedentes ſolares radii Brumæ maturi- næ ſpicula ex voto pepulerunt, & continuatâ in Februarium uſque ſua activitate fere inconcuſſâ, nives Bo- reamque in arvis campisquetantum non intempeſtive fugârunt, ſiquidem ſubſequente Martio ac Aprili, qui- bus blandiorem Solis Calorem, & hine pluvias amicabili auſtro mitiga- tas ſperabamus, Brumæ rigorem ma- jorem, nivaliſquetempeſtatis, ac ni- vis copioſo delabentis ſpicula, fre- quenter experti ſumus.

Maji delirias, ſi quas matutinæ auræ fulgor interdum promiſit, mox nebularum craſſiorum cohors, nunc calor ſubſequens intenſior, mox ir- ruentes grandinoſæ tempeſtates, om- nimodo amarulentas reddiderunt. An- te Caniculæ autem exortum, & hac durante, Solis æſtus longe intenſior & tantum non exurens calor, ani- mantibus brutis non minus, quàm homini, valde moleſtus fuit, febri- um intermittentium ferax mater, & quem neque tempeſtates horrendæ, crebrius ingruentes, usque attempe- rare valuerunt.

Poſt Caniculam increbeſcens tan- tiſper pluvioſa & hinc temperatior aëris conſtitutio, placidiorem morum videbatur promittere, verum alcyo- nia hæc non diu durarunt, quin re- deunte intenſiore aëris ſiccitate, ſe- reno cœlo, ſi nebulas Septembri menſe, minus tamen frequentes, manè excipias, in Octobris usque principium, calor inſuetus & im- moderatior perſtitit, exareſcentiæ æque, ſi non magis, quàm majo- ris fructuum matureſcentiæ parens, & dyſenteriæ ſatis atrocis apud nos, aliisque in locis fœcundus genitor, cui, num pluviæ à diebus aliquot, arva præ ſiccitate hiſcentia blandè ir- rigantes, atque hominibus gratiſſi- mæ, obicem ſint poſituræ, horæ ſubſecuturæ docebunt.

Conſtitutio Epidemica Berolinenſis Anni 1701.

Dn. D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP *von der Müllen:*

ANnum Seculi ſeptimi primum prima Januarii, turbido, ſed ſicco, cœlo inchoavit, & in veſpe- ram pluvioſam deſiit. Sequens ſecun- da pluviis nivem ad meridiem uſque miſcuit, poſt diſcuſſis nubibus ſere- nior gelu moderatum adduxit. Quod ſequenti tertiâ continuans ac per qua- tridu-

triduum ingraveſcens, rurſusque in nives & pluvias procellæ junctas per triduum deliquit. Cui denuò undecimâ cum nive copioſa leve ſucceſſit gelu, atque octiduum pauciori quandoque, quandoque copioſiori nive aſperſum duravit. Vigeſima nebulâ densâ mutationis prænuntiâ, ſequentibus tribus, interſperſis quandoque pluviis, tandemque gelicidio degelavir. Vigeſima quarta Iris matutina turbidi atque pluvii ætheris nuntia apparuit, ſequente per triduum, gelu moderato ac parcis nunnunquam nivibus ſtipato, quod quatriduum rurſus nocturno ac matutino gelu, à meridie utplurimum degelante varium ad finem usque menſis excepit. Februarius nebula denſa cum gelu moderato, ſed mox in pluvias fatiscente cepit, cui nubilum ſucceſſit cœlum, remittente gelu, & in imbrem circa veſperam deliqueſcente. Mox, tertiâ procelloſâ, ſiccâ & clarâ, à nivoſa nocte, die verò, licet Boreâ flante remiſſo, ac egelido, nocte tamen rigidâ ſuccedente, ac die nivoſa, ſed temperata ſequente, à triduo gelido iterum excepta. Nona tempeſtuoſa cum ſucceſſore decimo gelu in nives deliqueſcentes reſolvit. Quas ſequentes duæ noctes in glaciem rurſus denſarunt, de die parumper degelantem. Decima tertia nimboſa rurſus nives parcas ſparſit, mox aëre temperato ſolutas. Decimam quartam cœlo ſereno gratam, gelidum excepit biduum, quod gelu nocturno & matutino temperato, pomeridianum adhuc mitius ſubſtituit. Huic aliud ſucceſſit biduum ventoſum, ab octiduo gelido & utplurimum ſereno comitatum, 25tâ quidem turbidâ & uvidâ interruptum; ſed triduo rurſus gelido & ex parte obſcuro redintegratum, & pluviis nonnullis interpolatum, 28. una cum menſe deſinens.

Martius vernâ temperie initiatus, vario cœlo, nunc placido, nunc turbulento, ventoſo, frigido, diverſimode alterato, ad nonum usque & decimum gelidos tranſiit. Tum remittens, octiduo temperato ac vernâ amœnitate grato, ad vigeſimum pluvium initio, tandem rurſus clareſcentem duravit, à quatriduo perinde variato exceptum, in noctes gelidas, ſexque dies ſerenos deſiit.

Morbos trimeſtre hoc, præter ſcorbutum endemium & illius aſſeclas & affines aluit febres diverſarum ſpecierum, malignas quasdam variolis notatas, alias ardentes, continuas ac intermittentes, catarrhales, pleuriticas nonnullas, aliàs tuſſibus vehementibus ac diuturnis, Cephalæa, aſthmate affligentes, in phtiſes quandoque degenerantes; præterea Cardialgias, hypochondriacas & colicas paſſiones.

Aprilis, quo Martius tramite deſiit, rurſus incepit, niſi quod ſerenitatem præcedentem cum turbido ac ventoſo cœlo commutavit, & à ſexto per quatriduum, nives quandoque utut raras pluviolis nonnullis interſeruerit, tum gelu nocturno dies ſerenos, & haud inamœnos ad 14tum usque ſubſtituerit. Cui cum 15to pluviâ nivibus mixtâ nimboſis, quatriduum ſucceſſit ſerenum ac frigidum; huic verò biduum turbidum pluviis ſubinde & nonnunquam gradine interpolatum. 24to & 25. ſerenis ac vernâ gratiâ temperatis, reliqui ad trigeſi-

geſimum usque ſucceſſerunt inçonſtantes, pluvioſi & nimboſi.

Majus turbido, ſed mox ſereniori inchoavit biduo, ſubſequente triduo nubilo ac frigido ſparſis quoque nonnunquam pluviis ex parte uvido, ad ſeptimum totum pluvioſum & octavum varium, tandemque nonum ſerenum ac æſtivo calore gratum perrexit. Cui triduo quatriduum, intercalato decimo tertio pauca pluvia irrigato, addidit. Tum 6. dierum ſudo planè æſtivo ad 20. uſque continuavit. Cui alii ſex non æquè ſereni, ſed varietate pluviolis nonnunquam temperata, adeoque non inamœnâ diſtincti ſucceſſerunt, tandemque reliqui ad finem uſque menſis verno temperamento commendabiles.

Junius à principio ad 12mum usque in eâ temperie, pluviolis tamen quandoque interpolata perſeveravit. A 13tia verna temperies, in æſtum ſæpius ſatis grandem mutata, & præter nocturnas 16ti & 20mi pluvias ferè torridum, ad 22dum usque pluviâ nocturnâ ac tonitru matutino fractum, cui ad 26tum pluviâ moderatâ madentem, quatriduum temperatum; huic verò 27mus paulo calidior, 28vus cum 29no pluviis modicis irrigui ſucceſſerunt, tandem 30mus ſereno & temperato cœlo amœnus menſem ſimulque trimeſtre finiit.

Morbis hujus trimeſtris præter prædictos endemios, maligni & epidemici, quantum mihi quidem innotuit, pauci fuerunt, ſporadici plures, febres pleuriticæ, ardentes, continuæ, aſthmate, nauſea, vomitu, cephalæis moleſtæ, intermittentes quædam, hemicraniâ, cardiogmo, cœliaca paſſione, diarrœa, dyſenteria aliisque ſymptomatis exacerbatæ, lipiria quoque, ſed unica ſola.

Julius ſudo ac calore æſtivo, quo præcedens receſſit, denuò acceſſit, ac ad 13tium uſque ſerenitate jugi ac æſtu indies ingraveſcente, ſi 5tum excipias temperatiorem reliquis, ac 6tum paucâ pluviâ irriguum, continuavit. Sequentes eteſiis nonnunquam & pluviolis alterati, unico 27mo à meridie ſpargente exemto, ad finem usque menſis ſerenitate ac temperie laudabili excelluerunt.

Auguſtus eodem ferè cœli, utut quandoque rorantis inchoans, mox variabilis fuit: Secundus enim ferviдior & ſiccior. Tertius tonitru imbrem, totâ nocte durantem, addidit. Quartus manè frigidus ſudum diurnum cum æſtu ſubſtituit. Quintus manè pluvioſus, reliquo diei priore temperatior. Septimus ſudum nubibus interpolavit, cui cætera ſimilis octavus in tonitru horrendum veſperi & imbrem deſiit. Nonus ſudo antemeridiano pluvias à meridie copioſas; Decimus antemeridiano ſudo veſpertinas ſubmiſit. Undecimus paucis pluviis matutinis, ſudum pomeridianum, huic verò veſpertinum tonitru fragroſum cum fulgetris fere perpetuis, nimboque denſiſſimo. Duodecimus præcedenti, tonitru ſi demſeris & fulgura, compar. His hactenus variis ad vigeſimum usque octiduum æquabile, ſudo ac æſtu pauciſſimis pluviis temperato gratum, huicque aliud octiduum nebuloſum magis, ventis pluviisque ſubinde madens, ilique biduum ſerenum quidem & ſiccum, ſed vento frigido flante haud

deò gratum ſucceſſit. Tandemque ımus ſudo ac temperato æthere menſem terminavit.

September triduo ſereno ac moderato ſex dies, pluviis ſerenitati variè interpolatæ mixtos inſeruit. Quibus poſt noctem procelloſam, quatriduum ſerenum & temperatum, quandoque tamen ventoſum & pluviis parce ſparſis roſcidum ſucceſſit, ſex diebus ſerenis aliis æſtu æſtivo ferè compari amœnis exceptum. Vigeſimus biduum reduxit paucarum pluviarum aſpergine, ut & nebulâ roridum, cui triduum ſerenum quidem, ſed algidum & ventoſum, illique rurſum aliud temperatius ſucceſſit, & menſem ſimul ac trimeſtre abſolvit.

Morbos præter ſcorbutum & ejus appendices, ut & ejus affinem ante hîc raram, nunc ab adventu Gallorum exulum, inter Germanos etiam, infantes præſertim, ferè endemiam Rachitidem, hoc trimeſtre tam ſporadicos, quàm Epidemicos plures tulit. Et hos inter febres malignas & contagioſas, haud paucis exitioſas, variis ut ſymptomatis, ſic exanthematis miliaribus, purpurâ, morbillis, variolis, petechiis quoque inſignitas & diſtinctas. Præterea ardentes etiam, continuas & intermittentes, catarrhales, eryſipelatodes, pleuriticas, erraticas etiam. Diarrhœas item ac Dyſenterias, Lienterias, Colicas, Cardialgias, Tuſſes ferinas ab æſtu præſertim humore colliquante oriundas, Hæmoptoes, Cephalæas, Hemicranias, Colicas & Hypochondriacas paſſiones cum obſtructionibus nonnunquam valde contumacibus, Icteros, Scabies & Pſoras.

October ſerenitatem Septembris, præter pluvias ſecundi veſpertinas, quatriduo ſatis grato orſus ſexto & ſeptimo frigidulis & pluvia matutina madentibus, interpoſitis, quatriduum rurſus vernâ temperie gratum dedit. Cui 12mus matutina, 13tius veſpertinâ, 14tus nocturnâ pluviâ madidi ſucceſſerunt, illisque 15tus totus pluvius ac nimboſus. Quem rurſus 16tus cum quatriduo perinde procelloſo & ſubinde nimboſo ſecutus. Vigeſimus primus ſparſa circa decimam pluviolâ rorans, quatriduo ſicciori & amœniori locum fecit. Subſequens quatriduum, vario, nubiloſo ac quandoque rorante cœlo frigidulum, 31mo turbido æthere, geluque moderato menſi finem impoſuit.

Decembris primus totus pluvius, ſecundus à meridie tantum pluvias ſparſit, His ſucceſſit triduum ſiccum, ſed nubilum & frigidum. Sextus mane nebuloſus parce pluit, à meridie ſiccus. Septimus undoſus, octavus ſerenior, procelloſus ſimul & frigidus. Nonus abſque procellâ præcedenti ſimilis. Decimus nives addidit ac gelu, ſed hactenus moderatum, ab 11mo ad 23um rigidum, ſereno utplurimum cœlo, præter 12. mane ac veſperi, & 17mum veſperi tantum nebuloſum. 24to remittens atque circa veſperam pulviolas ſpargens, noctu gelicidium, 26to ſubſequente nebulâ liqueſcens, à meridie cum ſerenitate frigus, ſed temperatum per biduum ſtabile reddens, 28vo nives ſuperaddens, 29no ingraveſcens, 30mo nivoſum, 31. abſque nive perdurans, ſicque cum menſe trimeſtri ipſique anno colophonem imponens.

Morbi

Morbi hoc ultimo trimeſtri occurrentes, præter endemios ſcorbuticos, arthritides præſertim & aſthmata ſcorbuto originem debentia, & venereos, Epidemici fuerunt catarrhales præcipuè febres, gravedine moleſtâ, & tuſſi gravi & diuturnâ infeſtantes, ardentes præterea tam continuæ, quàm intermittentes variæ, malignæ quoque variolis, ſæpius confluentibus ac petechiis infames, pleuritides graves & quandoque funeſtæ, Cephalalgiæ, Diarrhœæ & Dyſenteriæ pertinaces, Nephriticæ, Colicæ & hyſtericæ paſſiones.

Conſtitutio Epidemica aeris Berolinenſis Anni 1703.

JAnuarius primo mane cœpit gelu, cœlo ſuccedente ſereno, poſt obſcuro, tandemque pluvioſo. Secundus ſiccus ventoſus & frigidus cum gelu moderato, ſucceſſores habuit tertium circa veſperam pluviolam ſpargentem, reliquos ad octavum uſque ſiccos; hunc verò totum nivoſum æthere temperato. Nonus miti cœlo pluviolis ſubinde uvidus. Decimus imbroſus. Undecimus parum gelaſcens, cœtera ſiccus. Duodecimus cum decimo tertio cœlo turbido gelidiores. Decimus quartus vernâ ſerenitate ac tepore gratus, veſperi nebuloſus. Decimus quintus & Decimus ſextus Vernæ ferè amœnitatis æmuli. Decimus ſeptimus nebuloſus, tandemque imbroſus. Decimus octavus viciſſim ſiccus & ſerenus. Decimus nonus cum ſequentibus ad vigeſimum ſextum uſque ſatis rigidè gelidi. Vigeſimus ſextus parum nivis addidit. Vigeſimus ſeptimus noctu pluſculum ejus ſparſit æthere temperato. Vigeſimus octavus ſereno cœlo valide gelidus, ut & vigeſimus nonus. Trigeſimus nubilus pauloque mitior. Tandem trigeſimus primus mitiori, ſicco tamen cœlo menſem hunc primum clauſit.

Februarius temperato gelu, ſed turbido ſiccoque cœlo orſus. Secundus gelu ſatis rigido ſereno cœlo, nonnunquam tamen parum remittente ad ſeptimum uſque cum gelicidio grandinem ſubmittentem, poſtque degelantem continuavit. Octavus regelaſcens cum nono ac decimo parum ſereno & amœno cœlo gelidis. Undecimus gelu paullo intenſius cœlo obſcuro induxit; ac ad decimum quartum cum ſequentibus ad vigeſimum usque paulò cum ſequenti biduo mitiorem porrexit. Vigeſimus tertius denſâ nebulâ antemeridianâ remiſſior. Vigeſimus quartus mane turbidus, poſtea ſerenus. Vigeſimus quintus nebuloſus ac ventoſus parum nivis ſparſit. Vigeſimus ſextus intenſe gelidus ut & vigeſimus ſeptimus, ſimulque cum vento nivoſi. Vigeſimus octavus nive copioſa menſi coronidem impoſuit.

Martius biduano gelu intenſo cœpit. Tertius noctu gelidus, à meridie remiſſior, circa veſperam pluvioſus ac ventoſus, Quartus eodem tenore totâ die continuavit. Quintus gelidus ac nivoſus, tandem pluvioſus. Sextus totus pluvioſus ac ventoſus. Septimus manè ſparsâ copioſâ nive mox poſtea in pluviam deliquit. Octavus perinde continuavit. Nonus ſatis intenſe gelavit, parumque nivis ſpar-

Digitized by Google

ſparſit. Decimus copioſe noctu ninxit, poſtea remiſſe cum parcâ nive gelavit. Sic & undecimus, decimo quarto nebulâ matutina diverſo, ad decimum quintum usque ſereno cœlo continuavit. Hic manè nivis pauxillum ſparſit, poſt leniter degelavit. Decimus ſextus totus fere pluvioſus. Decimus ſeptimus noctu gelidus, poſt ſparsâ nive mitior, ut & Decimus octavus cum paucâ nive gelaſcens. Decimus nonus poſt pluviam gelidus ac nivoſus, poſt ſerenior. Vigeſimus quoque gelu cum parcâ nive miſcuit, in pluviam tandem deliqueſcens. Viceſimus primus totâ die undoſus. Viceſimus ſecundus manè & circa veſperam pluvius. Vigeſimus tertius manè parum pluviæ, poſt vernam temperiem ſubmiſit. Viceſimo quarto manè parum nebuloſo æther ſerenum ſucceſſit ac ſiccum. Vigeſimus quintus ventoſus æthere ſereno nivium aſpergine ſubinde variato. Vigeſimus ſextus perinde ventoſus nivem cum pluviâ ac ſereno ſæpius cambiit. Viceſimus ſeptimus matutino tempore ſerenus poſt turbidus ac ventoſus. Vigeſimus octavus mane nivoſus, à meridie pluvioſus. Vigeſimus nonus nubiloſus, temperatus tamen. Triduo ſequente ſereno, temperato ac verna amœnitate & tepore grato menſem ſimul ac trimeſtre primum finiit.

Morbi præter ſcorbutum, Proteum illum plurimorum ſymptomatum ſyndrome variatum ac hic loci endemium, frequentiores fuerunt febres variæ, continuæ & intermittentes benignæ & malignæ, catarrhales & cauſodes, purpureæ, pleuritide ac arthritide quandoque comitatæ, cephalalgiæ, vertigines, paſſiones hyſtericæ, aſthmata, cachexiæ & cacochymiæ.

Aprilis primus dies vernæ ſerenitatis ac temperiei particeps, circa veſperam pluviola madidus fuit. Secundus manè obſcurus, â meridie ſerenus ac frigidulus. Tertius, quartus & quintus primo ex aſſe ſimiles, niſi quod poſtremus paulo frigidior. Sextus manè turbidus cum aſpergine pluviolæ, poſtea ſerenus. Septimus ſerenus, ſed frigidulus. Octavus ad decimum tertium usque ſudo ac temperie, præter decimum paulo calidiorem, amœni. Decimus tertius turbidus ac ventoſus manè, poſt ſerenitatem pluviolis miſcuit. Decimus quartus frigidulus ac ventoſus cum aſpergine pluviarum. Decimus quintus totus pluvioſus, ut & decimus ſextus, ſubinde tamen paulò ſerenior. Decimus ſeptimus manê pluvias ſparſit pauco grandine mixtas, à meridie ſerenus. Decimus octavus ſerenus, temperatus & amœnus, nec non decimus nonus exceptâ prinâ nocturnâ talis. Vigeſimus cum vigeſimo primo ſecundo vernâ amœnitate grati, niſi quod poſtremus unâ cum biduo ſequenti pluviolarum aſpergine ſub veſperam roridi. Viceſimus quintus obſcurus ac nubiloſus, raroque intercedente ſudo ſiccus. Vigeſimus ſextus vernâ temperie ac pluviolæ ſubinde aſpergine, cum ſequenti biduo ſiccus. Vigeſimus nonus variato identidem æthere pluvias ſudo miſcuit. Trigeſimus poſt pluviam matutinam ſiccus menſem hunc abſolvit.

Maji primus temperato cœlo ad ſecundum mane pluviolæ aſpergine uvidum poſt ſerenum proceſſit. Secu-

Digitized by Google

cutus tertius manè frigidulus, poſt ſerenus & amœnus, cui compar ferè quartus aſpergine pluviolæ roridus, cui biduum ſerenum, ſiccum & calidum ſucceſſit, â meridie tamen ſexti pluviolam aſpergens. Septimus manè ſerenus, â meridie nubilus. Octavus ad decimum tertium uſque ſereni ac vernâ varietate accepti, rarâ pluviatum aſpergine temperati, præter duodecimum cum vento tonitru adducentem. Decimus quartus â meridie modicè, decimus quintus valide tonuit, quos biduum decimo & ſeptimo excepit ſudo ac calore verno gratum. Decimus octavus manè nubilus ac vento, pluviolis quoque ſubinde ſparſis turbidus. Decimus nonus ſimilis, absque tamen pluvia ſiccus, ac tandem ſerenus, â vigeſimo ſereno ac amœno exceptus temperatus ad vigeſimum ſecundum & ſequentes calidiores, vigeſimum ſextum æſtu gravem, & vigeſimum nonum vernâ tempetie & amœnitate gratum tranſiit. Reliquum triduum manè ſerenum, veſperi pluvioſis uvidum, trigeſimo primo modico fulgurum additamento menſem hunc circumſcripſit.

Junii primus nocturno imbre, diurno ſudo & æſtu orſus, ſecundum ſerenum & veſperi pluviolæ aſpergine udum comitem habuit. Tertius manè ad meridiem usque pluvius, poſt temperatus ac ſiccus, quartum manè ſubinde pluentem alias amœnum ac temperatum præceſſit, ſequente biduo ſereno ac temperato. Septimus pluvius, poſt ventis flantibus ſiccus. Octavus ſerenâ tempetie amœnus. Nonus pluviolis ſerenitatem ſubinde variavit. Decimus manè ad meridiem uſque imbroſus. Decimus ſemel â meridie imbre moleſtus, alias ſerenus. Duodecimus pluviolarum aſpergine quandoque varius. Decimus tertius ſerenus ac ſiccus, ventoſus tamen ſimul ac frigidus, compares habuit decimum quartum, quintum & ſextum, hunc æſtuoſum ſimul valde ac procelloſum. Decimus ſeptimus nubilus ac ventoſus cum aſpergine pluviolarum nonnunquam mixtus. Decimus octavus amœnâ temperie gratus. Decimus nonus nubilus ac frigidulus pluviolis ſubinde rorans, cui vigeſimus poſt noctem pluvioſam æqualis, temperatâ amœnitate ventis placidis velut Eteſiis interpolatus. Vigeſimus primus denuò ſerenus ac calidus. Vigeſimus ſecundus æſtu paulò gravior. Viceſimus tertius ſudo ſimul & æſtu moleſtus. Viceſimus quartus æſtu ventis paulò temperatiori. Vigeſimus quintus pluviola moderatus. Viceſimus ſextus totus ferè cum tonitru pluvioſus. Vigeſimus ſeptimus manè & veſperi parum pluvius. Vigeſimus octavus manè nubilus, poſtea clareſcens. Vigeſimus nonus manè ſerenus, à meridiè pluvioſus. Triceſimus manè ad meridiem uſque ſerenus, à meridie quandoque pluvius, menſem ſimul & trimeſtre ſecundum finiit.

Morbi hoc ſecundo trimeſtri infenſiores fuêre Cacochymiæ & Cachexiæ ſcorbuticæ variique alii affectus ejuſdem farinæ, febres variæ continuæ & intermittentes, tertianæ, catarrhales, ardentes benignæ ac malignæ, variolis quandoque comitatæ & morbillis, pleuritides veræ utplurimum nonnunquam ſpuriæ, hypochondriacæ affectiones & paſſiones hyſte-

yſtericæ, tuſſes inveteratæ & graves, phtiſeos & hecticæ comites. Icteri; colicæ, paſſiones, choleræ, diarrhœæ.

Auguſti primus nubilus ac pluvioſus. Secundus obſcurus & ventoſus ſubinde pluviolas ſpargens. Tertius manè nubilus ac parcè pluvius à meridie ſerenus, triduano ſudo ac calido exceptus. Septimus poſt manè aſpergine varium, à meridie tonitru terruit. Octavus manè ſerenus, à meridie modice pluvius. Nonus ſudum, Decimus idem eteſiis temperatum, Undecimus ſudum, æſtuoſum, æſtivum ut & duodecimus eteſiis mixtum induxerunt, reliqui, excepti decimotertio his deſtituto, decimo octavo manè ſemel pluvio, vigeſimo quarto veſperi cum imbre tonitru inducente, vigeſimo quinto manè nubilo, ac ventis turbido, omnes ad finem usque menſis æſtivo æſtu perſeverarunt, præter trigeſimum primum, menſem hunc cœlo turbido veſperi claudentem.

Septembris primum biduum ſudo & eteſiis gratum. Tertius nubilus & procelloſus. Quartus manè frigidus & ſerenus, à meridie nubilus ac turbidus, triduo pluvioſo, frigido, ac ventoſo exceptus. Octavus cum nono paulo temperatiores ac calidiores. Decimus ſerenus ac temperie amœnus. Undecimus ſæpius pluvioſus ac tandem imbroſus. Duodecimus, decimus tertius & quartus cum ſequentibus ad vigeſimum primum usque præter morem æſtivo calore & amœnitate grati ſerenitate pluvias vicerunt. Vigeſimus ſecundus ad meridiem usque manè pluvioſus, poſt ſerenus, ut & vigeſimus tertius & quartus æſtivo calore commendabiles. Biduo intercedente pluvioſo rurſus ad vigeſimum octavum usque nubilum, ſereno tepore laudabiles. Vigeſimus nonus aſpergine veſpertinâ pluviolarum, trigeſimus nubilo cœlo à prioribus diverſi tandem ſerenitate reduce menſem hunc ac ſimul trimeſtre coronide ornaturit.

Morbi hujus trimeſtris fuêre præter ſcorbuticas ac hypochondriacas affectiones, colicæ, diarrhœæ ac dyſenteriæ, Febres variæ intermittentes & continuæ ardentes, etiam malignæ variolis, morbillis ac purpurâ nonnunquam ſuſpectæ, pleuritides utriusque generis, arthritides vagæ ſcorbuticæ, paralyſes & apoplexiæ, aſthmata, dyſpnœæ, tuſſes graves ac diuturnæ, cachexiæ.

Octobris primus nubilus ac ventoſus, ſudo tamen ſubinde mixtus. Secundus manè ſerenus à meridie nubilus. Tertius mane ſerenus, à meridie turbidus ac pluvioſus. Quartus & quintus manè nubili, cum aſpergine pluviarum. Sextus vice verſa manè ſerenus, à meridie pluvius. Septimus poſt nebulam ſerenus & amœnus. Octavus manè pluviâ parum roridus, alias amœnus, nono quoque ac decimo ſicque ad undecimum nubilum ac ſubinde pluvium tranſiit. Duodecimus nubilus & ſubſequenter imbroſus. Decimus tertius procelloſus ac ſæpius nimboſus. Decimus quartus frigidulus ac ventoſus manè, à meridie ſerenus, ſemel tamen imbre madens. Decimus quintus ſerenus manè ac frigidus, à meridie parum pluviæ ſpargens. Decimus ſextus manè nebuloſus, poſt nubilus ac frigidus. Decimus ſeptimus frigidus & pluviis mixtus. Decimus octavus frigido cœlo ſerenus. Decimus no-

nonus primam nivem ſparſit ſerenante poſtea cœlo. Viceſimo & viceſimo primo totâ die cum nive pluviæ. Vigeſimo ſecundo cum ſudo frigus ac gelu moderatum. Viceſimus tertius poſt manè gelidum pluvias dedit degelaſcentes. Vigeſimus quartus manè turbidus, poſtea clareſcens. Vigeſimus quintus manè pluvius, â meridie nubilus cum pluviolarum aſpergine. Vigeſimus ſextus manè pluvioſus, poſtea ſerenitatis parum ſubinde miſcens. Vigeſimus ſeptimus ſiccus, ſed nubilus, ſolis ſplendore pauco interdum interlucente. Vigeſimus octavus ad meridiem uſque pluviolarum aſpergine madens, â meridie nubilus ac ſiccus. Vigeſimus nonus manè nubilus, poſtea ſerenus, ſed frigidulus. Trigeſimus frigidus & pruinoſus. Trigeſimus primus temperie autumnali gratâ menſem finiit.

Novembris primus ac ſecundus frigidi ſparſa parumper nive, poſtque pluviolâ. Tertius & quartus temperati & amœni, ut & quintus niſi ſparſâ ſub finem pluviolâ turbidus. Sextus manè nebuloſus, poſt vento frigido moleſtus. Septimus nubilo mitior. Octavus nubilus ac frigidus. Nono ſucceſſit ſimile biduum cum ſudo frigidulum. Duodecimus nubilus ac ſubfrigidus. Decimus tertius ſatis temperatus. Decimus quartus manè ad meridiem uſque nubilus, à meridie pluvioſus. Decimus quintus manè pluvius, poſt turbidus ac humidus. Decimus ſextus nubilus, frigidus ac ſiccus. Decimus ſeptimus idem, paucis interſperſis nivium micis. Decimus octavus perinde ſed ſine nive gelidus. Decimo nono ut & vigeſimo ſudum ſubſequente noctu rigido gelu. Vigeſimus primus nubilus, ut & vigeſimus ſecundus tandem pluviolæ aſpergine miteſcens. Vigeſimus tertius manè nubilus, aſpergine pluviolarum modicâ ſub veſperâ rorans. Vigeſimus quartus totus nubilus ac frigidus, ut & vigeſimus quintus veſperi pluvius. Vigeſimus ſextus cum ſeptimo temperati & amœni. Vigeſimus octavus nubiloſus ac frigidus, ſiccus tamen. Vigeſimus nonus, manè nubilus, poſt ſerenus ac temperatus. Trigeſimus poſt modicam pruinam manè ſerenus ac temperatus, circà veſperam pluvia menſem terminavit.

Decembris primus poſt nebulam matutinam ut & ſecundus ſereni ac temperati, nec non tertius unica pluviolæ aſpergine roridus. Quartus poſt nebulam matutinam ſerenus. Quintus ſudo frigidus. Sextus quatto ſimilis. Septimus totâ die ſerenus, circa veſperam maduit. Octavus ſereno cœlo procelloſus nono quoque continuante procellâ, & pluviâ à meridie interſperſa. Decimus manè ad meridiem pluvius, poſt ſerenus ac ſedatâ procellâ placidus. Undecimus manè ſerenus, à meridie parum pluvius. Duodecimus totus pluvioſus. Decimus tertius manè ſerenus, à meridie pluviolæ aſpergine udus. Decimus quartus totâ ferè die pluvioſus & imbroſus, ut & decimus quintus totus nimboſus & ſub veſpera procelloſus. Decimus ſextus manè gelidus, poſt totâ die ſerenus ac frigidus. Decimus ſeptimus manè nubilus ac mitis tandem in pluviæ aſperginem deſinens. Decimus octavus manè nebuloſus, poſt pluvioſus. Decimus nonus gelidus manè ac ſerenus

Digitized by Google

Viceſimus aëre obſcuro gelinus. Vigeſimus primus cum ſudo gedus. Vigeſimus ſecundus rigidè laſcens. Vigeſimus tertius noctu nigelans. Vigeſimus quartus nivem ſparſit, poſt degelaſcens pluviolas. Vigeſimus quintus cœlo ſemidus. Vigeſimus ſextus noctu nivoſus, poſt nubilus, mox randem ſerenus ac gelidus, ut & vigeſimus octavus à meridie ſerenus. Vigeſimus nonus cœlo ſereno rigidè gelans. Trigeſimus ut & trigeſimus primus ex parte, ningentes menſem hunc ſimul & trimeſtre quartum ut & annum 1703. abſolverunt.

Morbi huic trimeſtri familiares, præter endemios ſæpius indigitatos, fuerunt febres omnis generis ferè, ardentes, malignæ, variolis ſuſpectæ, intermittentes tertianæ, quartanæ, ephemeræ, catarrhales, hecticæ phthiſes, tuſſes ferinæ & inveteratæ, Colicæ paſſiones, ſcorbuticæ etiam, diarrhœæ, Arthritides ſcorbuticæ, vagæ & fixæ, paralyſes, Cephalææ contumaces, hemicraniæ, paſſiones hypochondriacæ & hyſtericæ &c.

Conſtitutio Epidemica Berolinenſis Anni 1704.

JAnuarii primus paucis nivium flocculis gelu orſus, paululum mox rurſus remiſit. Succeſſit huic triduum cœlo ſereno gelidum. Quintus cum ſexto noctu totoque ſequenti die nives ſparſit, quorum poſtremus ceſſante nive turbidus ac frigidus. Septimus cum biduo ſequenti cœlo quandoque ſereno gelidus. Decimus paucâ interſperſa nive circa veſperam remiſſior. Undecimus cum ſequenti duodecimo ventoſi ac procelloſi. Decimus tertius rigido gelu horridus. Decimus quartus paululum remiſſior. Decimus quintus rigidum decimi tertii gelu redintegravit. Decimus ſextus manè remiſſior, à meridie robur prioris reſumſit, cum ſequenti decimo ſeptimo paucos nivium flocculos aſpergente. Decimus octavus noctu nives parumper auxit. Decimus nonus gelu pauculos denuo nivium flocculos miſcuit, noctu auctiores cum gelu ſatis rigido. Vigeſimo nox cum nive copioſa procelloſa inter vigeſimum primum & vigeſimum ſecundum ſine nive gelidum ſucceſſit, ut & ſequens vigeſimus tertius paucâ nive præmiſſâ ſerenus. Vigeſimus quartus ſatis rigidè gelidus circa veſperam nivoſus ac ventoſus. Vigeſimus ſextus noctu cum pluviâ regelans, tandem ſerenus ac temperatus. Vigeſimus ſeptimus eâ temperie ſine pluvia ac nive continuavit. Ut & vigeſimus octavus circa veſperam cum ſequenti vigeſimo nono procelloſus ac parum pluvius. Trigeſimus poſt gelu modicum à meridie ſerenus, tandem cum nive ventoſus. Trigeſimus primus menſis poſtremus procelloſus admodum ac ſubinde pluvioſus.

Februarii primi nox tempeſtuoſa, ſuccedens dies pluvioſus, grandinoſus ac procelloſus. Secundus illi ex parte ſimilis modicè gelaſcens, manè parum ac veſperi ningens. Tertius vento cum pluviis & pluviolis mixto varius. Quartus noctu gelidus, poſtea ſerenus, ac vernâ quaſi temperie amœnus. Quintus manè parum gelaſcens, cætera turbidus, ſiccus, tan-

Digitized by Google

tandemque temperatus. Sextus absque omni gelu priori ſimilis. Septimus turbidus ac ventoſus, à meridie cum nive nimboſus. Cui triduum ſucceſſit tempeſtatum, ſiccum ac tranquillum. Undecimus remiſſior, ſparſis quandoque pluviis udus ac ventoſus. Duodecimus demtâ pluviâ priori æqualis. Decimus tertius turbidus, ſparſis quandoque pluviis ac pluviolis cum ſequenti decimo quarto à priori diverſus. Decimus quintus cum decimo ſexto noctu gelidi, de die cum ſerenitate procelloſi. Triduum ſequens noctu gelidum manè nivoſum, tandemque pluviolis aſperſis uvidum. Vigeſimus noctu gelidus ac nivoſus, poſt paulò ſerenior. Vigeſimus primus cœlo ſereno gelidus, pauco grandine niveo interſerto. Vigeſimus ſecundus & vigeſimus tertius manè cœlo ſereno ſatis gelidi, à meridie remiſſiores. Triduum ſubſequens rigidè gelans. Biduum ſequens nive admiſtâ paulò remiſſius. Vigeſimus nonus nive vacuus menſem abſolvit hunc intercalarem.

Martii primus manè gelidus, cœteta ſerenus ac remiſſior, unâ cum ſequenti quatriduo vernâ temperie ac amœnitate commendabili. Sextus ſatis gelidus, turbidus ac procelloſus, ut & ſeptimus, tandem ſerenior. Octavus paucâ nive turbidus ac aliquantò remiſſior, ut & nonus ac decimus totâ die tales, prætereaque turbidi ac ventoſi. Undecimus ſerenus vernaque temperie gratus, cum biduo ſequenti, cujus tamen poſtremus decimus tertius paulò obſcurior ac noctu gelidior. Decimus quartus cum undecimo vernâ ſerenitate certans. Decimus quintus manè pluvia cum tepore fœcundâ vernâ amœnitate commendabilis. Decimus ſextus turbidus ac ventoſus, pluviola quandoque riguus. Decimus ſeptimus manè ſparſis ſubinde pluviolis turbidior, ſerenitate poſtmodum gratâ amœnus. Decimus octavus toto mane turbidus à meridiè pluvioſus. Decimus nonus cum ſequenti triduo manè pluvius, poſt frigidulus, aſt ſiccus. Vigeſimus tertius manè gelidus, paulo poſt ſerenus, frigidulus ac parum ventoſus. Sequens quatriduum temperate frigidum, ventoſum ac obſcurum. 28vus mane paulo obſcurior, poſtea ſudo ac ſerenâ temperie acceptus, ut & ſequens 29nus, vento frigidiore ſolùm diverſus. 30mus nubiloſus, frigidulus ſubindeque pluvius. Poſtremus 31mus vento auſtrino frigido ſerenitati aſpirante temperatus trimeſtre primum terminavit.

Morbi hac anni quadrâ præter ſcorbutum endemium & luem fere epidemicam, febres fuêre variæ, cum tertianâ, duplicatæ, continuæ & ardentes, benignæ, & malignæ, catarrhales & acutæ variis ſymptomatis ſtipatæ, cum & ſine tuſſi, hecticæ, in phthiſin declives, pleuritides, aſthmata, diſpnœæ, arthritides ſtatæ, & vagæ ſcorburicæ, icteri, cardialgiæ, hæmorrhagiæ uteri.

Aprilis 1mus nubiloſus, pluviolis ſubinde aſperſis frigidus. 2dus manè pluvius poſt aliquantò ſerenior. 3tius ſerenus ac temperatus veſperi pluvioſus. Cui congener 4tus ſubinde pluviolas ſpargens. 5tus noctu tonuit, à meridie pluit, cæteta ſerenus ac calidus. 6tus vernâ ſerenitate ac tepore gratus cum biduo ſequenti, 7mus tamen paulò frigidior ac ven-

oſus. 9nus manè turbidus ac frigiduſus, tandem poſt pluviam fœcundam ſerenus. 10mus æthere fœcundâ ſerenitate, pluviolis interdum interpolatâ, laudabilis. 11mus cum ſequentibus duobus verna tempetie ac ſerenitate commendabiles, ut & 13mus circa veſperam paulum pluviæ aſpergens. 14tus ſudum cum nubilo ac pluviis quibusdam miſcuit. 15tus cum ſequente fœcundo cœlo frigidulo parumper temperati. 17mus exiguum matutinum gelu ſudo temperans, ſequentibus ad 23tium uſque, 19no ac 20mo præſertim æſtivo fere calore amœnis, 23io paululum pluviæ addidit. Sequens triduum temperatâ ſerenitate ad veſperam uſque poſtremi paulò obſcuriorem continuavit. 27mus manè pluvius, poſt frigidulus & nubiloſus, perinde ut & 28vus absque tamen pluviâ. 29us temperatus cum 30. menſis poſtremo, paulò tamen frigidiore & ventoſo.

Majus eodem tenore cepit pluviolas interdum miſcens. 2dus ſerenior paulo & ſiccior. 3tius ut & ſequentes ad 7timum uſque ſparſis quandoq; pluviolis udi & ſubfrigidi, poſtremus 7timus noctu cum pruinâ grandinoſus, manè ſerenus. 8vus manè frigidus ac ventoſus à meridie ſerenus ac calidus. 9nus vernâ temperie amœnus, ut & 10mus circa veſperam parumper pluvius, 11mus ſerenus ac calidus. 12mus adhuc calidior ſubſequente ſero pluvio. 13ius absque pluviâ ſimilis. 14tus manè ad meridiem uſque nubilus ac ſubfrigidus, poſtea ſerenus. 15tus & ſequentes vernâ ſerenitate ac ſpirantibus quandoque eteſiis quaſi æſtiva temperie commendabiles, ad 20mum uſque obſcurum, pluviâ moderatâ ſubinde interpolatum, 21mus cùm ſequente triduo ſerenus, calidus & amœnus, parum ventoſus ad 24tum usque poſt tonitru moderatum à vento impetuoſo frigidiorem. Quatriduum ſequens obſcurum quandoque cum, alias ſine pluviâ, ad 29num usque perinde turbidum ſæpiusque pluvium. 30mus cum 31mo, menſis hujus poſtremo, ſine pluviâ nubiloſi.

Junii primus temperatâ ſerenitate ad veſperam uſque parumper pluviam amœnus. 2dus turbidior ac frigidior manè, à meridie ſerenior, aliqualem ſubinde pluviis miſcuit. Sequentes ſudo temperati, calidi ac ſicci ad 9num uſque veſperi parum pluentem. 10mus cum 11mo frigidi ac ventoſi. 12mus cum ſequentibus ſereni, calidi ac placidi præter 13um paulò obſcuriorem, ad 17mum tota die pluvium, 18vus frigidulus & obſcurus, ſerenitate nonnunquam interpolatus, veſperi pluvioſus. 19nus ventoſus & à meridiè imbroſus. 20mus temperatus, ut 21mus ſero parum pluens. 22dus obſcurior paulò, ſiccus tamen temperatus. 23ius ſerenior præcedenti. 24tus cum triduo ſequenti ſerenitatem pluviis intercalavit, ad 28vum usque & 29num ſerenos, temperatos, ſiccos & amœnos, 30mus paucis pluviis quandoque intermixtis obſcurus menſem ſimul cum hoc anni quadrante clauſit.

Morbi hoc trimeſtri priori ferè fuerunt analogi, præter nimirum geminos illos endemios, febres variis generis, intermittentes, tertianæ ſimplices ac duplices, quartanæ, & continuæ ardentes, benignæ & malignæ, variis ſymptomatis comita-

tetæ, cum & ſine exanthematis, catarrhales, pleuriticæ, in hecticam & phthiſin pronæ, variolæ, morbilli, diarrhœæ, colicæ paſſiones, choleræ, Melancholiæ, hypochondriacæ paſſiones, Cephalææ, Hemicraniæ, paralyſes, Epilepſiæ, Aſthmata cum & ſine hydrope, Rachitides.

Julii primus ſerenus atque ſiccus. 2dus ſudo pluvias miſcuit. 3tius ſerenus ac temperatus veſperi pluviolas ſparſit. 4tus priori ferè ſimilis, niſi quod procellæ ſemel pluviolam aſperſit. 5tus ſudo abſque pluviis, ventum impetuoſum intercalavit. 6tus nubilo cœlo ſerenum abſque pluviâ induxit æther. 7mus ſerenus. 8vus ſudo æſtivus. 9no manè pluvio, ſerenitas calorem intenſum addidit. 10mus pluvias cum ſudo alternavit, perinde & 11mus cum nubilo cœlo ſudum. 12mus temperatus ac ſiccus. 13ius, ſerenus & æſtuoſus. 14tus cum biduo ſequenti, manè ac veſperi pluvii, cætera ſereni. 17mus toto ferè die pluvius. 18vus manè ad meridiem uſque pluvioſus & ventoſus. 19nus manè ſerenus à meridie bis pluit. 20mus pluviam cum ſudo campſit frigiduſus & ventoſus. 21mus manè obſcurus pluviolas poſt quandoque ſparſit. 22dus manè quidem ſerenus, ſubfrigidus tamen, à meridie pluviolas diſperſit. 23tius temperatus, ſerenus partim, partim pluvius. 24tus amœnus, calidus ac ſiccus, cum quatriduo ſequenti æſtuoſo. 29nus poſt pluviam matutinam nubiloſus, frigidulus ac ventoſus. 30mus temperatus & amœnus. 31mus poſt matutinam pluviam ſerenitate menſem finiit.

Auguſti primus ad meridiem usque ſerenus, à meridie parumper pluvius. 2dus manè nubilus, poſtea ſerenus & amœnus. 3tius mane parum pluens, poſtea ſiccus & obſcurus. 4tus totâ die ſine pluviâ nubilus. 5tus manè turbidus, poſt ſerenus. 6tus ſerenus, calidus & amœnus. 7timus nubilus ac calidus pluviolas ſubinde ſpargens. 8vus ſine pluviâ ſerenus ac calidus. 9nus ſerenus & temperatus in æſtum vergens. 10mus huic præcedenti analogus, veſperi tonuit. 11mus nubilum cum ſudo alternans vento ſubinde pluviolas aſperſit. Cui 12mus ſimilis ſemel pluviolâ maduit. 13ius manè nubilus ac frigidulus abſque pluviâ. 14tus pluvias nonnunquam addidit. 15tus procellam impetuoſam, 16to parum remittentem. 17mus manè nubilus circa veſperam ſerenus ac calidus. 18vus ſerenus & ob calorem temperatum amœnus. 19nus æſtuoſior paulò. 20mus remiſſior manè ac modicâ pluvia fœcundus. 21mus ſerenus, calidus ac ſiccus, præter 23tium valdè æſtuoſum, ad 26tum nubilum mane ac ſubfrigidum. 27mus cum 28vo pluviolarum quandoque aſpergine ventoſi. Biduum ſequens ſerenum ac calidum. 31mus menſis poſtremus eteſiis æſtum præcedentem temperavit.

Septembris primus nubilus manè poſt ob ventum frigidulus. 2dus paulo temperatior, 3tius primo ferè ſimilis, ſubinde pluvius. Triduum ſequens manè pluvioſum, à meridie ſerenum. 7mus nubilus, frigidus & ſiccus, ad usque veſperam pluviolam ſpargentem. 8vus perinde frigidus, ſed ſæpius pluviolis madens. 9nus manè ad meridiem uſque 7mo compar, à meridie pluit, tandem ſerenior

nior. 10mus temperatus ac ſerenus totus, ut & triduum ſequens ad meridiem usque 13ii, à meridie quandoque pluentis. Pariter & 14tus circa meridiem ſemel pluens. 15tus ventoſus ſubinde ac pluvioſus. 16tus cum 17mo ſicci, temperati & amœni. 18vo ſudum utplurimum pluviis ſparſim mixtum. 19mus temperatus, ſerenus & amœnus. 20mus manè & à meridie quandoque pluvius, cætera temperatus, ſerenus & amœnus. 21mus circa primam pomeridianam parum pluit, reliquo temperatus & ſerenus. Biduum ſequens turbidum, frigidum & ventoſum, ſubinde pluens. 24tus nimboſus ac procelloſus. 25tus ut & 26tus nonnunquam pluvias fundens. 27mus toto ferè die pluvioſus. 28vus poſt pluviam matutinam ſubfrigidus & ſerenus. 29nus temperatus, ſerenus & amœnus. 30mus æſtiva ſerenitate & calore menſem hunc ſimulque trimeſtre anni tertium abſolvit.

Morbi hujus trimeſtris haud multum abludunt à prioribus. gemini nempe illorum Choragi cum aſſeclis ſuis in hâc quoque tragœdiâ perſonas ſuas egerunt, præterque illos Febres omnis ferè generis Ephemeræ, hemitritææ, tertianæ ſimplices & duplices, erraticæ & exquiſitæ, cotidianæ, intermittentes & continuæ, putridæ, ut olim audierunt, & cauſodes, quartanæ quoque, benignæ pariter & malignæ exanthematis ſe prodentes variolæ & morbilli, pleuritic..., Eryſipelarodes, hecticæ & phthiſicæ, Catarrhales tandem, Cephalææ pertinaces & enormes, paralyſes, Epilepſiæ, tuſſes contumaces, aſthmata ſubinde convulſiva, inflammationes gutturis, anginæ, hæmoptoës, ſtranguriæ, hydropes, Hypochondriaci affectus, Hiſtericæ paſſiones, Choleræ, diarrhœæ & dyſenteriæ, Rheumatiſmi, Chloroſes, Hæmorrhoides cæcæ & cruentæ.

Octobris primus ſerenus ac temperatus. 2dus manè obſcurus, poſt ſerenior. 3tius manè nebuloſus, mox ſerenus. 4tus manè pluvius, veſperi ſerenus & frigidulus. 5tus procellâ pluviis mixta tempeſtuoſus. 6tus de die frigidus & ſiccus, veſperi pluvioſus. 7timus cum pluviâ modicâ procelloſus. 8vus ſerenior, quandoque tamen pluvius. 9nus cum 10mo temperate ſereni. 11mus tempeſtuoſus, frigidus ac pluvioſus. 12mus ſerenus & ſubfrigidus. 13tius manè ſerenus, poſtea impetuoſus ac frigidus. 14tus ad 23tium mane pluvioſum usque ſereni, ſicci ac temperati, præter 16tum, 19num & 22dum manè paulò obſcuriores. 24tus manè turbidus ac frigidus, poſtea ſerenus. 25tus pruinoſus & glacialis, cætera ſerenus. 26tus valide gelans. 27mus paulò remiſſior. 28vus cum 29no rigidè gelidi. 30mus cum 31mo poſtremo hujus menſis manè pluvii, poſt ſereni.

Novembris primus & ſecundus mane nubili, poſt ſubinde pluvii. 3tius ſerenus & temperatus. 4tus mane gelidus, poſtea ſerenus. 5tus cum modicâ nebulâ gelidus. 6tus & 7mus manè gelidi, veſperi remiſſiores. 8vus cœlo ſereno remiſſus. 9nus noctu remiſſe gelaſcens, aliàs cum ſerenitate amœne temperatus, cui compar fere 10mus, obſcurior tamen paulò, ſparſis nonnunquam modice pluviolis. 11mus huic ſimilis veſperi pluvius, 12mus ſatis alias ſerenus, ſemel parum pluviolæ ſparſit. 13tius tota fere die

die pluvioſus. 14tus ſiccus ac frigidus. 15tus mane pluvioſus cum ſiccitate poſtea alternavit. 16tus cum 17mo pluvioſus. 18vus vento ſatis forti aſpirante ſerenior, pluviolam raram ſerò ſpargens. 19nus frigidus ſæpiusque pluvioſus. 20mus procelloſus inſuper. 21mus cum 22do grandinoſus quoque, 23tius cum 24to perinde, quandoque tamen fereni. 25tus ſudum cum nubilo, ſicco ſufflante vento campſir. 26tus toto fere die imbroſus. 27mus ſerenus ac ſubgelidus. 28vus manè gelidus, poſt nebuloſus. 29nus nebuloſus ac frigidus. 30mus menſis poſtremus ſpirante Aquilone turbidus, humidus ac frigidus.

Decembris primus poſtremo Novembris ex aſſe ſimilis, turbidus, humidus ac frigidus, ut & ſecundus, ſed ſiccior paulò. 3tius ſereno cœlo gelidus. 4tus poſt matutinum gelicidium, cum 5to continuè pluens. 6tus quandoque tantum pluviolas ſparſit. 7mus nubilus, ſiccus tamen. 8vus noctu gelavit, de die ſerenus. 9nus noctu ninxit, de die ſereno cœlo gelavit. 10mus ſatis rigide gelans, 11mus regelavit, 12mus remiſſe gelidus manè abſque pluviâ 13ius & 14tus, ut & 15tus cum ſequenti triduo cum pluviâ remiſſiores. 18vus manè etiam imbre maduit, à meridie ſole eluctante parum inclaruit. 15nus gelidus ac nivoſus. 20mus ad 23ium usque ſine nive gelidus cœlo ſereno. 23ius remiſſior nubilus & nebuloſus. 24tus cum 25to poſt nebulam matutinam imbroſi, triduum ſequens ventoſum regelans ac pluvioſum. 29nus patum gelaſcens atque ningens. 30mus & 31mus rigido gelu menſi huic & trimeſtri, ſimulque anno 1704. colophonem impoſuit.

Morbi, ſi ſcorbutum ejusque comites, & ſub illius larvâ ſæpius latitantem infamem illam luem, cum appendicibus illorum exceperis, morbi hoc trimeſtri non adeò frequentes fuêre ac præcedentibus. Febres nonnullæ ardentes & malignæ, quæ morbillis aut variolis utplurimum ſtipatæ, catarrhales, pleuriticæ in tuſſes & Phthiſin declinantes, vagæ quandoque, catarrhis ſuffocativis ſociatæ, melancholiæ hypochondriacæ, & paſſiones hyſtericæ, cephalææ & cachexiæ, tuſſes contumaces admodum &c.

Conſtitutio Epidemica Holſatica Anni 1706.

Dn. D. GüNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMERI.

HIc jam morbi penitus ſilent, toto autem hoc anno variolæ confluentes ſæviſſime ſunt graſſati, multaque propemodum dixerim milia infantum maximè tum & juvenum & adultorum rapuere per Holſatiam & Hamburgi. Prorſus autem tales ſe exhibuere, quales Sydenhamius deſcribit. In principio mites, mox 2. vel 3. die erumpentes, optime ſibi conſtantes, neque gravioribus ſymptomatibus ſtipatæ, præterquam quod delitia ſtatim ab initio usque ad finem, levia tamen, adeſſent. Ubi verò ad ſtatum perveniebant, & ſuppurabantur, nihil remittebat calor, pul-

ulſus ſemper frequens & celer, æqualis tamen nec admodum debilis rat, ſed die 9. 10. vel 11. ubi ad ſummum aſcendere oportebat, ſubitò, & quaſi in momento foveam oſcendebant, confluebant, concidebant, pallebant, inſtar lepræ, in facie præſertim, & tum actum erat. Alexipharmacis & calidis exhibitis, iterum tumebant quidem, ſed mox redibant ad priſtinum. V. S. ubi adhiberi poterat initio, optime ceſſabat, etiam in infantibus. Nonnunquam petechiæ conjungebantur in principio. Ubi vero evadebant ægri, fœditate maxime faciei pulchritudo evertebatur, oculi contorti, imo cœcitas etiam, ingentes furunculi, aut fiſtulæ oſſa etiam exedentes brevi ſequebantur, & ſphacelus.

Conſtitutio Anni 1709. *Apud Labacenſes in Carniolia notata à*
Dn. D. MARCO GERBEZIO.

POſteaquam præteriiſſet anni 1708. autumnus ferè in meris nivium cum pluviis, nebuliſque viciſſitudinibus, ſubingreſſus erat annus jamjam ad exitum properans 1709. cum eis nivibus, frigoribuſque, quantorum ferè non recordamur unquam. Hippocrates 3. *Aph.* 17. quidem laudavit frigidas aëris conſtitutiones, dum dixit *aquilonias conſtitutiones cogere corpora, firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddere.* Quantam tamen vim eæ ferè univerſæ naturæ inferre valeant, ſi frigus ſuos limites tranſcendat, quemadmodum factum anno ad finem decurrente 1709. expertus eſt cum maximâ ſuâ calamitate univerſa Europa: & propterea quoque nos Labacenſes ipſi, quibus planè terra ipſa fuerat à frigoris in Aprilem usque protenſi, rariſſimisque vicibus ab auſtris paulisper retuſi inclementiâ adeò effœta, & infœcunda reddita, ut Colonis pro ſuis laboribus vix ſatorum ſemen, & illud ipſum effœtum, & ærugine corrugatum reddiderit. Arbores frugiferæ, è quibus perſicæ ferè cunctæ ſyderatæ, aut nullum, aut parciſſimum, & eum ferè verminoſum, corrugatum, & certis nigris ſtigmatibus ab ærugine macularum fructum portavêre: Vites ſimiliter usque ad radices emortuæ omni botrorum opimitate deſtitutæ, & ſic de aliis. Quin ſaxa ipſa obſervabantur alicubi præ frigore in arenas comminuta. Et parvi demum æſtimari poterat iſtud, ſi hujusmodi ſtrages non etiam animata, & inter ea quoque hominem ipſum contigiſſet: verùm deploravimus, & deploramus etiamnum, quòd (ut reliqua animantia ſilentio prætercam, quorum tamen plurima fuêre frigore exanimata) ejus inclementiam quoque ex incolis noſtris plurimi, & nonnulli ſingulariſſimi viri propriæ vitæ internecione luerint. Tot ſiquidem vix unquam vidimus apoplexiis repentè ſublatos, tot vertiginoſos, arthriticos, catarrhoſos, pleuriticos, phtiſicos &c. quot hoc ipſo anno. Cui alteri autem imputari poterat ſtrages iſthæc, quàm rectà enarrhatæ immenſi frigoris immanitati? Cujus, cùm juxta à nobis in Chro-

Digitized by Google

Chronologia noſtra medica Anni 1. §. XXII. & alibi dicta vis ſit refrigerare, condenſare, incraſſare, coagulare, adſtringere, & ſanguinem cum reliquis corporum ſuccis ob inhærentes ſibi magnâ quantitate nitroſas, vitriolicas, & alias ſalinas atomos acrem reddere; quî aliter fieri potuit, quàm, quòd intolerabilitate illâ frigoris occluſi cutis pori ingentem aliàs per inſenſibilem perſpirationem excludendam noxiorum humorum ſaburram in corporibus retinuerint: quæ intùs coagulata facilè in cerebri meatibus ſubſtitit, deſuperque aut repentinâ corporum in excalefactis hypocauſtis incaleſcentiâ, aut aliâ quâcunque occaſione attenuata, & diſſoluta eatenus diffluxit, ut univerſos, vel ſaltem potiſſimos cerebri meatus, & nervorum inde in reliquum corpus protenſorum origines inundârit, obſtruxeritque, eoque ipſo ſpiritibus animalibus ſuam circulationem, & conſuetum in ſubjectas partes influxum præpedierit. Unde repentinæ illæ, de quibus ſuprà, apoplexiæ; vel ſiquà obſtructiones tantæ non fuêre; tantæ tamen, ut præ iis ſpiritus animales curſum ſuum debito ſibi tramite proſequi non potuerint, ſed potiùs in gyrum acti fuerint; vertigines illæ, vel ſaltem certæ fluctuationes cerebri ſæpe ſæpius apoplexiarum, vel epilepſiarum prodromi; de quibus hoc anno plurimi non ſolùm fuêre lamentati, ſed quipiam planè apoplectici ſucceſſivè, vel epileptici facti. Quod ſi autem tales coagulationes, & ſubſiſtentiæ, ſeu ſtagnationes dictorum humorum ſimili modo in aliis corporis partibus quandoque accidêre, aliæ ibidem evenêre indiſpoſitiones: veluti in pulmonibus vomicæ, ad quas poſtea conſecutæ ſunt primùm tuſſitationes inanes, ſucceſſivè humidæ, & ſæpe cruentæ; ultimatim planè purulentæ cum totius corporis contabeſcentia phthiſeos nomine veniente, & interitu ipſo: In collo ſcrophulæ, alibi alterius generis tumores. Quatenus tales humores autem copioſiùs ad nares deſtillabant, ad fauces, aut alias partes, evadebant gravedinum, raucedinum, tuſſium, & aliarum vulgò dictarum defluxionum cauſa, ſicut arthriticorum, & rheumaticorum dolorum, ſi ii à frigore juſtò acriores redditi, inque perioſtiis articulorum, vel etiam interiacentium partium depoſiti, ea ſuâ acredine rodebant, lancinabantque &c.

Sicut autem reliquus anni decurſus erat quoad aëris temperiem ordinatior, ita erat ſanitati humanæ conferentior: excepto, quód vere Aprilis fuerit repentè à præter morem vigoroſis & conſtantibus Solis radiis adeò excalefactus, ut auræ temperie ferè æſtatem præ ſe ferret: Majus econtra ob prædominantem cum Euro Boream, pluviaſque adeò rurſus perfrigeratus, ut præ ſe ferret autumnum, quod ominoſum Hippocrati 3. *aph.* 1. quod tempus propterea etiam notabiliter plurium erat ferax morborum. Æſtate econtra & autumno, utpote quoad auræ temperiem regulatioribus, tantò ſalubrius vivebatur, neque obſervabantur in eis facilè aliæ indiſpoſitiones (exceptis variolis toti anno communibus) præterquam ſporadicæ, & quæ potius erroribus circa victus rationem commiſſis videbantur eſſe imputandæ, quàm aëris

 vitiis:

Digitized by Google

yſtericæ, tuſſes inveteratæ & graves, htiſeos & hecticæ comites. Icteri; olicæ, paſſiones, choleræ, diarrhœæ.

Auguſti primus nubilus ac pluvius. Secundus obſcurus & ventoſus ſuinde pluviolas ſpargens. Tertius manè nubilus ac parcè pluvius à meridie ſerenus, triduano ſudo ac calido exceptus. Septimus poſt manè aſpergine varium, à meridie tonitru terruit. Octavus manè ſerenus, à meridie modice pluvius. Nonus ſudum, Decimus idem eteſiis temperatum, Undecimus ſudum, æſtuoſum, æſtivum ut & duodecimus eteſiis mixtum induxerunt, reliqui, excepti decimotertio his deſtituto, decimo octavo manè ſemel pluvio, vigeſimo quarto veſperi cum imbre tonitru inducente, vigeſimo quinto manè nubilo, ac ventis turbido, omnes ad finem usque menſis æſtivo æſtu perſeverarunt, præter trigeſimum primum, menſem hunc cœlo turbido veſperi claudentem.

Septembris primum biduum ſudo & eteſiis gratum. Tertius nubilus & procelloſus. Quartus manè frigidus & ſerenus, à meridie nubilus ac turbidus, triduo pluvioſo, frigido, ac ventoſo exceptus. Octavus cum nono paulo temperatiores ac calidiores. Decimus ſerenus ac temperie amœnus. Undecimus ſæpius pluvioſus ac tandem imbroſus. Duodecimus, decimus tertius & quartus cum ſequentibus ad vigeſimum primum usque præter morem æſtivo calore & amœnitate grati ſerenitate pluvias vicerunt. Vigeſimus ſecundus ad meridiem usque manè pluvioſus, poſt ſerenus, ut & vigeſimus tertius & quartus æſtivo calore commendabiles. Biduo intercedente pluvioſo rurſus ad vigeſimum octavum usque nubilum, ſereno tepore laudabiles. Vigeſimus nonus aſpergine veſpertinâ pluviolarum, trigeſimus nubilo cœlo à prioribus diverſi tandem ſerenitate reduce menſem hunc ac ſimul trimeſtre coronide ornarunt.

Morbi hujus trimeſtris fuêre præter ſcorbuticas ac hypochondriacas affectiones, colicæ, diarrhœæ ac dyſenteriæ, Febres variæ intermittentes & continuæ ardentes, etiam malignæ variolis, morbillis ac purpurâ nonnunquam ſuſpectæ, pleuritides utriusque generis, arthritides vagæ ſcorbuticæ, paralyſes & apoplexiæ, aſthmata, dyſpnœæ, tuſſes graves ac diuturnæ, cachexiæ.

Octobris primus nubilus ac ventoſus, ſudo tamen ſubinde mixtus. Secundus manè ſerenus à meridie nubilus. Tertius mane ſerenus, à meridie turbidus ac pluvioſus. Quartus & quintus manè nubili, cum aſpergine pluviarum. Sextus vice verſa manè ſerenus, à meridie pluvius. Septimus poſt nebulam ſerenus & amœnus. Octavus manè pluviâ parum roridus, alias amœnus, nono quoque ac decimo ſicque ad undecimum nubilum ac ſubinde pluvium tranſiit. Duodecimus nubilus & ſubſequenter imbroſus. Decimus tertius procelloſus ac ſæpius nimboſus. Decimus quartus frigidulus ac ventoſus manè, à meridie ſerenus, ſemel tamen imbre madens. Decimus quintus ſerenus manè ac frigidus, à meridie parum pluviæ ſpargens. Decimus ſextus manè nebuloſus, poſt nubilus ac frigidus. Decimus ſeptimus frigidus & pluviis mixtus. Decimus octavus frigido cœlo ſerenus. Decimus no-

Digitized by Google

nonus primam nivem ſparſit ſerenante poſtea cœlo. Viceſimo & viceſimo primo totâ die cum nive pluviæ. Vigeſimo ſecundo cum ſudo frigus ac gelu moderatum. Viceſimus tertius poſt manè gelidum pluvias dedit degelaſcentes. Vigeſimus quartus manè turbidus, poſtea clareſcens. Vigeſimus quintus manè pluvius, â meridie nubilus cum pluviolarum aſpergine. Vigeſimus ſextus manè pluvioſus, poſtea ſerenitatis parum ſubinde miſcens. Vigeſimus ſeptimus ſiccus, ſed nubilus, ſolis ſplendore pauco interdum interlucente. Vigeſimus octavus ad meridiem uſque pluviolarum aſpergine madens, â meridie nubilus ac ſiccus. Vigeſimus nonus manè nubilus, poſtea ſerenus, ſed frigidulus. Trigeſimus frigidus & pruinoſus. Trigeſimus primus temperie autumnali gratâ menſem finiit.

Novembris primus ac ſecundus frigidi ſparſa parumper nive, poſtque pluviolâ. Tertius & quartus temperati & amœni, ut & quintus niſi ſparsâ ſub finem pluviolâ turbidus. Sextus manè nebuloſus, poſt vento frigido moleſtus. Septimus nubilo mitior. Octavus nubilus ac frigidus. Nono ſucceſſit ſimile biduum cum ſudo frigidulum. Duodecimus nubilus ac ſubfrigidus. Decimus tertius ſatis temperatus. Decimus quartus manè ad meridiem uſque nubilus, à meridie pluvioſus. Decimus quintus manè pluvius, poſt turbidus ac humidus. Decimus ſextus nubilus, frigidus ac ſiccus. Decimus ſeptimus idem, paucis interſperſis nivium micis. Decimus octavus perinde ſed ſine nive gelidus. Decimo nono ut & vigeſimo ſudum ſubſequente noctu rigido gelu. Vigeſimus primus nubilus, ut & vigeſimus ſecundus tandem pluviolæ aſpergine miteſcens. Vigeſimus tertius manè nubilus, aſpergine pluviolarum modicâ ſub veſperâ rorans. Vigeſimus quartus totus nubilus ac frigidus, ut & vigeſimus quintus veſperi pluvius. Vigeſimus ſextus cum ſeptimo temperati & amœni. Vigeſimus octavus nubiloſus ac frigidus, ſiccus tamen. Vigeſimus nonus, manè nubilus, poſt ſerenus ac temperatus. Trigeſimus poſt modicam pruinam manè ſerenus ac temperatus, circà veſperam pluvia menſem terminavit.

Decembris primus poſt nebulam matutinam ut & ſecundus ſereni ac temperati, nec non tertius unica pluviolæ aſpergine roridus. Quartus poſt nebulam matutinam ſerenus. Quintus ſudo frigidus. Sextus quarto ſimilis. Septimus totâ die ſerenus, circa veſperam maduit. Octavus ſereno cœlo proceſſoſus nono quoque continuante proceſſâ, & pluviâ à meridie interſperſa. Decimus manè ad meridiem pluvius, poſt ſerenus ac ſedatâ proceſſâ placidus. Undecimus manè ſerenus, à meridie parum pluvius. Duodecimus totus pluvioſus. Decimus tertius manè ſerenus, à meridie pluviolæ aſpergine udus. Decimus quartus totâ ferè die pluvioſus & imbroſus, ut & decimus quintus totus nimboſus & ſub veſpera proceſſoſus. Decimus ſextus manè gelidus, poſt totâ die ſerenus ac frigidus. Decimus ſeptimus manè nubilus ac mitis tandem in pluviæ aſperginem deſinens. Decimus octavus manè nebuloſus, poſt pluvioſus. Decimus nonus gelidus manè ac ſerenus

..us. Viceſimus aëre obſcuro gelidus. Vigeſimus primus cum ſudo gelus. Vigeſimus ſecundus rigidè aſcens. Vigeſimus tertius noctu nijelans. Vigeſimus tertius noctu nivem ſparſit, poſt degelaſcens pluvioas. Vigeſimus quartus nubilus ac humidus. Vigeſimus quintus cœlo ſereno gelaſcens. Vigeſimus ſextus noctu nivoſus, poſt nubilus, mox tandem ſerenus ac gelidus, ut & vigeſimus octavus à meridie ſerenus. Vigeſimus nonus cœlo ſereno rigidè gelans. Trigeſimus ut & trigeſimus primus ex parte, ningentes menſem hunc ſimul & trimeſtre quartum ut & annum 1703. abſolverunt.

Morbi huic trimeſtri familiares, præter endemios ſæpius indigitatos, fuerunt febres omnis generis ferè, ardentes, malignæ, variolis ſuſpectæ, intermittentes tertianæ, quartanæ, ephemeræ, catarrhales, hecticæ phthiſes, tuſſes ferinæ & inveteratæ, Colicæ paſſiones, ſcorbuticæ etiam, diarrhœæ, Arthritides ſcorbuticæ, vagæ & fixæ, paralyſes, Cephalææ contumaces, hemicraniæ, paſſiones hypochondriacæ & hyſtericæ &c.

Conſtitutio Epidemica Berolinenſis Anni 1704.

Januarii primus paucis nivium flocculis gelu orſus, paululum mox rurſus remiſit. Succeſſit huic triduum cœlo ſereno gelidum. Quintus cum ſexto noctu toroque ſequenti die nives ſparſit, quorum poſtremus ceſſante nive turbidus ac frigidus. Septimus cum biduo ſequenti cœlo quandoque ſereno gelidus. Decimus paucâ interſperſa nive circa veſperam remiſſior. Undecimus cum ſequenti duodecimo ventoſi ac procelloſi. Decimus tertius rigido gelu horridus. Decimus quartus paululum remiſſior. Decimus quintus rigidum decimi tertii gelu redintegravit. Decimus ſextus manè remiſſior, à meridie robur prioris reſumſit, cum ſequenti decimo ſeptimo paucos nivium flocculos aſpergente. Decimus octavus noctu nives parumper auxit. Decimus nonus gelu pauculos denuo nivium flocculos miſcuit, noctu auctiores cum gelu ſatis rigido. Vigeſimo nox cum nive copioſa procelloſa inter vigeſimum primum & vigeſimum ſecundum ſine nive gelidum ſucceſſit, ut & ſequens vigeſimus tertius paucâ nive præmiſſâ ſerenus. Vigeſimus quartus ſatis rigidè gelidus circa veſperam nivoſus ac ventoſus. Vigeſimus ſextus noctu cum pluviâ regelans, tandem ſerenus ac temperatus. Vigeſimus ſeptimus eâ temperie ſine pluvia ac nive continuavit. Ut & vigeſimus octavus circa veſperam cum ſequenti vigeſimo nono procelloſus ac parum pluvius. Trigeſimus poſt gelu modicum à meridie ſerenus, tandem cum nive ventoſus. Trigeſimus primus menſis poſtremus procelloſus admodum ac ſubinde pluvioſus.

Februarii primi nox tempeſtuoſa, ſuccedens dies pluvioſus, grandinoſus ac procelloſus. Secundus illi ex parte ſimilis modicè gelaſcens, manè parum ac veſperi ningens. Tertius vento cum pluviis & pluvioſis mixto varius. Quartus noctu gelidus, poſtea ſerenus, ac vernâ quaſi temperie amœnus. Quintus manè parum gelaſcens, cætera turbidus, ſiccus, tan-

Digitized by Google

tandemque temperatus. Sextus abſque omni gelu priori ſimilis. Septimus turbidus ac ventoſus, à meridie cum nive nimboſus. Cui triduum ſucceſſit temperatum, ſiccum ac tranquillum. Undecimus remiſſior, ſparſis quandoque pluviis udus ac ventoſus. Duodecimus demtâ pluviâ priori æqualis. Decimus tertius turbidus, ſparſis quandoque pluviis ac pluviolis cum ſequenti decimo quarto à priori diverſus. Decimus quintus cum decimo ſexto noctu gelidi, de die cum ſerenitate procelloſi. Triduum ſequens noctu gelidum manè nivoſum, tandemque pluviolis aſperſis uvidum. Vigeſimus noctu gelidus ac nivoſus, poſt paulò ſerenior. Vigeſimus primus cœlo ſereno gelidus, pauco grandine niveo interſerto. Vigeſimus ſecundus & vigeſimus tertius manè cœlo ſereno ſatis gelidi, à meridie remiſſiores. Triduum ſubſequens rigidè gelans. Biduum ſequens nive admiſtâ paulò remiſſius. Vigeſimus nonus nive vacuus menſem abſolvit hunc intercalarem.

Martii primus manè gelidus, cætera ſerenus ac remiſſior, unâ cum ſequenti quatriduo vernâ temperie ac amœnitate commendabili. Sextus ſatis gelidus, turbidus ac procelloſus, ut & ſeptimus, tandem ſerenior. Octavus paucâ nive turbidus ac aliquantò remiſſior, ut & nonus ac decimus totâ die tales, prætereaque turbidi ac ventoſi. Undecimus ſerenus vernaque temperie gratus, cum biduo ſequenti, cujus tamen poſtremus decimus tertius paulò obſcurior ac noctu gelidior. Decimus quartus cum undecimo vernâ ſerenitate certans. Decimus quintus manè pluvia cum tepore fœcundâ vernâ amœnitate commendabilis. Decimus ſextus turbidus ac ventoſus, pluviola quandoque riguus. Decimus ſeptimus manè ſparſis ſubinde pluviolis turbidior, ſerenitate poſtmodum gratâ amœnus. Decimus octavus toto mane turbidus à meridiè pluvioſus. Decimus nonus cum ſequenti triduo manè pluvius, poſt frigidulus, aſt ſiccus. Vigeſimus tertius manè gelidus, paulo poſt ſerenus, frigidulus ac parum ventoſus. Sequens quatriduum temperate frigidum, ventoſum ac obſcurum. 28vus mane paulo obſcurior, poſtea ſudo ac ſerenâ temperie acceptus, ut & ſequens 29nus, vento frigidiore ſolùm diverſus. 30mus nubiloſus, frigidulus ſubindeque pluvius. Poſtremus 31mus vento auſtrino frigido ſerenitati aſpirante temperatus trimeſtre primum terminavit.

Morbi hac anni quadrâ præter ſcorbutum endemium & luem fere epidemicam, febres fuêre variæ, cum tertianâ, duplicatæ, continuæ & ardentes, benignæ, & malignæ, catarrhales & acutæ variis ſymptomatis ſtipatæ, cum & ſine tuſſi, hecticæ, in phthiſin declives, pleuritides, aſthmata, diſpnœæ, arthritides ſtatæ, & vagæ ſcorbuticæ, icteri, cardialgiæ, hæmorrhagiæ uteri.

Aprilis 1mus nubiloſus, pluviolis ſubinde aſperſis frigidus. 2dus manè pluvius poſt aliquantò ſerenior. 3tius ſerenus ac temperatus veſperi pluvioſus. Cui congener 4tus ſubinde pluviolas ſpargens. 5tus noctu tonuit, à meridie pluit, cætera ſerenus ac calidus. 6tus vernâ ſerenitate ac tepore gratus cum biduo ſequenti, 7mus tamen paulò frigidior ac ven-

 to-

toſus. 9nusmanè turbidus ac frigidulus, tandem poſt pluviam fœcundam ſerenus. 10mus æthere fœcundâ ſerenitate, pluviolis interdum interpolatâ, laudabilis. 11mus cum ſequentibus duobus verna temperie ac ſerenitate commendabiles, ut & 13mus circa veſperam paulum pluviæ aſpergens. 14tus ſudum cum nubilo ac pluviis quibusdam miſcuit. 15tus cum ſequente fœcundo cœlo frigidulo parumper temperati. 17mus exiguum matutinum gelu ſudo temperans, ſequentibus ad 23tium uſque, 19no ac 20mo præſertim æſtivo fere calore amœnis, 23io paululum pluviæ addidit. Sequens triduum temperatâ ſerenitate ad veſperam uſque poſtremi paulò obſcuriorem continuavit. 27mus manè pluvius, poſt frigidulus & nubiloſus, perinde ut & 28vus absque tamen pluviâ. 29us temperatus cum 30. menſis poſtremo, paulò tamen frigidiore & ventoſo.

Majus eodem tenore cepit pluviolas interdum miſcens. 2dus ſerenior paulo & ſiccior. 3tius ut & ſequentes ad 7timum uſque ſparſis quandoq; pluviolis udi & ſubfrigidi, poſtremus 7timus noctu cum pruinâ grandinoſus, manè ſerenus. 8vus manè frigidus ac ventoſus à meridie ſerenus ac calidus. 9nus vernâ temperie amœnus, ut & 10mus circa veſperam parumper pluvius, 11mus ſerenus ac calidus. 12mus adhuc calidior ſubſequente ſero pluvio. 13ius absque pluviâ ſimilis. 14tus manè ad meridiem uſque nubilus ac ſubfrigidus, poſtea ſerenus. 15tus & ſequentes vernâ ſerenitate ac ſpirantibus quandoque eteſiis quaſi æſtiva temperie commendabiles, ad 20mum uſque obſcurum, pluviâ moderatâ ſubinde interpolatum, 21mus cùm ſequente triduo ſerenus, calidus & amœnus, parum ventoſus ad 24tum usque poſt tonitru moderatum à vento impetuoſo frigidiorem. Quatriduum ſequens obſcurum quandoque cum, alias ſine pluviâ, ad 29num usque perinde turbidum ſæpiusque pluvium. 30mus cum 31mo, menſis hujus poſtremo, ſine pluviâ nubiloſi.

Junii primus temperatâ ſerenitate ad veſperam uſque parumper pluviam amœnus. 2dus turbidior ac frigidior manè, à meridie ſerenitatem aliqualem ſubinde pluviis miſcuit. Sequentes ſudo temperati, calidi ac ſicci ad 9num uſque veſperi parum pluentem. 10mus cum 11mo frigidi ac ventoſi. 12mus cum ſequentibus ſereni, calidi ac placidi præter 13um paulò obſcuriorem, ad 17mum tota die pluvium, 18vus frigidulus & obſcurus, ſerenitate nonnunquam interpolatus, veſperi pluvioſus. 19nus ventoſus & à meridie imbroſus. 20mus temperatus, ut 21mus ſero parum pluens. 22dus obſcurior paulò, ſiccus tamen temperatus. 23ius ſerenior præcedenti. 24tus cum triduo ſequenti ſerenitatem pluviis intercalavit, ad 28vum usque & 29num ſerenos, temperatos, ſiccos & amœnos, 30mus paucis pluviis quandoque intermixtis obſcurus menſem ſimul cum hoc anni quadrante clauſit.

Morbi hoc trimeſtri priori ferè fuerunt analogi, præter nimirum geminos illos endemios, febres rurſus varii generis, intermittentes, tertianæ ſimplices ac duplices, quartanæ, & continuæ ardentes, benignæ & malignæ, variis ſymptomatis comita-

Digitized by Google

tiæ, cum & ſine exanthematis, catarrhales, pleuriticæ, in hecticam & phthiſin pronæ, variolæ, morbilli, diarrhœæ, colicæ paſſiones, choleræ, Melancholiæ, hypochondriacæ paſſiones, Cephalææ, Hemicraniæ, paralyſes, Epilepſiæ, Aſthmata cum & ſine hydrope, Rachitides.

Julii primus ſerenus atque ſiccus. 2dus ſudo pluvias miſcuit. 3tius ſerenus ac temperatus veſperi pluviolas ſparſit. 4tus priori ferè ſimilis, niſi quod procellæ ſemel pluviolam aſperſit. 5tus ſudo abſque pluviis, ventum impetuoſum intercalavit. 6tus nubilo cœlo ſerenum abſque pluviâ induxit æther. 7mus ſerenus. 8vus ſudo æſtivus. 9no manè pluvio, ſerenitas calorem intenſum addidit. 10mus pluvias cum ſudo alternavit, perinde & 11mus cum nubilo cœlo ſudum. 12mus temperatus ac ſiccus. 13ius, ſerenus & æſtuoſus. 14tus cum biduo ſequenti, manè ac veſperi pluvii, cætera ſereni. 17mus toto ferè die pluvius. 18vus manè ad meridiem uſque pluvioſus & ventoſus. 19nus manè ſerenus à meridie bis pluit. 20mus pluviam cum ſudo campſit frigidulus & ventoſus. 21mus manè obſcurus pluviolas poſt quandoque ſparſit. 22dus manè quidem ſerenus, ſubfrigidus tamen, à meridie pluviolas diſperſit. 23tius temperatus, ſerenus partim, partim pluvius. 24tus amœnus, calidus ac ſiccus, cum quatriduo ſequenti æſtuoſo. 29nus poſt pluviam matutinam nubiloſus, frigidulus ac ventoſus. 30mus temperatus & amœnus. 31mus poſt matutinam pluviam ſerenitate menſem finiit.

Auguſti primus ad meridiem uſque ſerenus, à meridie parumper pluvius. 2dus manè nubilus, poſtea ſerenus & amœnus. 3tius manè parum pluens, poſtea ſiccus & obſcurus. 4tus totâ die ſine pluviâ nubilus. 5tus manè turbidus, poſt ſerenus. 6tus ſerenus, calidus & amœnus. 7timus nubilus ac calidus pluviolas ſubinde ſpargens. 8vus ſine pluviâ ſerenus ac calidus. 9nus ſerenus & temperatus in æſtum vergens. 10mus huic præcedenti analogus, veſperi tonuit. 11mus nubilum cum ſudo alternans vento ſubinde pluviolas aſperſit. Cui 12mus ſimilis ſemel pluviolâ maduit. 13ius manè nubilus ac frigidulus abſque pluviâ. 14tus pluvias nonnunquam addidit. 15tus procellam impetuoſam, 16to parum remittentem. 17mus manè nubilus circa veſperam ſerenus ac calidus. 18vus ſerenus & ob calorem temperatum amœnus. 19nus æſtuoſior paulò. 20mus remiſſior manè ac modicâ pluvia fœcundus. 21mus ſerenus, calidus ac ſiccus, præter 23tium valdè æſtuoſum, ad 26tum nubilum manè ac ſubfrigidum. 27mus cum 28vo pluviolarum quandoque aſpergine ventoſi. Biduum ſequens ſerenum ac calidum. 31mus menſis poſtremus eteſiis æſtum præcedentem temperavit.

Septembris primus nubilus manè poſt ob ventum frigidulus. 2dus paulo temperatior, 3tius primo ferè ſimilis, ſubinde pluvius. Triduum ſequens manè pluvioſum, à meridie ſerenum. 7mus nubilus, frigidus & ſiccus, ad uſque veſperam pluviolam ſpargentem. 8vus perinde frigidus, ſed ſæpius pluviolis madens. 9nus manè ad meridiem uſque 7mo compar, à meridie pluit, tandem ſerenior

nior. 10mus temperatus ac ſerenus totus, ut & triduum ſequens ad meridiem usque 13ii, à meridie quandoque pluentis. Pariter & 14tus circa meridiem ſemel pluens. 15tus ventoſus ſubinde ac pluvioſus. 16tus cum 17mo ſicci, temperati & amœni. 18vo ſudum utplurimum pluviis ſparſim mixtum. 19mus temperatus, ſerenus & amœnus. 20mus manè & à meridie quandoque pluvius, cætera temperatus, ſerenus & amœnus. 21mus circa primam pomeridianam parum pluit, reliquo temperatus & ſerenus. Biduum ſequens turbidum, frigidum & ventoſum, ſubinde pluens. 24tus nimboſus ac procelloſus. 25tus ut & 26tus nonnunquam pluvias fundens. 27mus toto ferè die pluvioſus. 28vus poſt pluviam matutinam ſubfrigidus & ſerenus. 29nus temperatus, ſerenus & amœnus. 30mus æſtiva ſerenitate & calore menſem hunc ſimulque trimeſtre anni tertium abſolvit.

Morbi hujus trimeſtris haud multum abludunt à prioribus. gemini nempe illorum Chotagi cum aſſeclis ſuis in hâc quoque tragœdiâ perſonas ſuas egerunt, prætereque illos Febres omnis ferè generis Ephemeræ, hemitritææ, tertianæ ſimplices & duplices, erraticæ & exquiſitæ, cotidianæ, intermittentes & continuæ, putridæ, ut olim audierunt, & cauſodes, quartanæ quoque, benignæ pariter & malignæ exanthematis ſe prodentes variolæ & morbilli, pleuritidæ, Eryſipelatodes, hecticæ & phthiſicæ, Catarrhales tandem, Cephalææ pertinaces & enormes, paralyſes, Epilepſiæ, tuſſes contumaces, aſthmata ſubinde convulſiva, inflammationes gutturis, anginæ, hæmoptoës, ſtranguriæ, hydropes, Hypochondriaci affectus, Hiſtericæ paſſiones, Choleræ, diarrhϾ & dyſenteriæ, Rheumatiſmi, Chloroſes, Hæmorrhoides cæcæ & cruentæ.

Octobris primus ſerenus ac temperatus. 2dus manè obſcurus, poſt ſerenior. 3tius manè nebuloſus, mox ſerenus. 4tus manè pluvius, veſperi ſerenus & frigidulus. 5tus procellâ pluviis mixta tempeſtuoſus. 6tus de die frigidus & ſiccus, veſperi pluvioſus. 7timus cum pluviâ modicâ procelloſus. 8vus ſerenior, quandoque tamen pluvius. 9nus cum 10mo temperate ſereni. 11mus tempeſtuoſus, frigidus ac pluvioſus. 12mus ſerenus & ſubfrigidus. 13tius manè ſerenus, poſtea impetuoſus ac frigidus. 14tus ad 23tium mane pluvioſum usque ſereni, ſicci ac temperati, præter 16tum, 19num & 22dum manè paulò obſcuriores. 24tus manè turbidus ac frigidus, poſtea ſerenus. 25tus pruinoſus & glacialis, cætera ſerenus. 26tus valide gelans. 27mus paulò remiſſior. 28vus cum 29no rigidè gelidi. 30mus cum 31mo poſtremo hujus menſis manè pluvii, poſt ſereni.

Novembris primus & ſecundus mane nubili, poſt ſubinde pluvii. 3tius ſerenus & temperatus. 4tus mane gelidus, poſtea ſerenus. 5tus cum modicâ nebulâ gelidus. 6tus & 7mus manè gelidi, veſperi remiſſiores. 8vus cœlo ſereno remiſſus. 9nus noctu remiſſe gelaſcens, aliàs cum ſerenitate amœne temperatus, cui compar fere 10mus, obſcurior tamen paulò, ſparſis nonnunquam modice pluviolis. 11mus huic ſimilis veſperi pluvius, 12mus ſatis alias ſerenus, ſemel parum pluviolæ ſparſit. 13tius tota fere die

die pluvioſus. 14tus ſiccus ac frigidus. 15tus mane pluvioſus cum ſiccitate poſtea alternavit. 16tus cum 17mo pluvioſus. 18vus vento ſatis forti aſpirante ſerenior, pluviolam taram ſerò ſpargens. 19nus frigidus ſæpiusque pluvioſus. 20mus procelloſus inſuper. 21mus cum 22do grandinoſus quoque, 23tius cum 24to perinde, quandoque tamen ſereni. 25tus ſudum cum nubilo, ſicco ſufflante vento campſit. 26tus toto fere die imbroſus. 27mus ſerenus ac ſubgelidus. 28vus manè gelidus, poſt nebuloſus. 29nus nebuloſus ac frigidus. 30mus menſis poſtremus ſpirante Aquilone turbidus, humidus ac frigidus.

Decembris primus poſtremo Novembris ex aſſe ſimilis, turbidus, humidus ac frigidus, ut & ſecundus, ſed ſiccior paulò. 3tius ſereno cœlo gelidus. 4tus poſt matutinum gelicidium, cum 5to continuè pluens. 6tus quandoque tantum pluviolas ſparſit. 7mus nubilus, ſiccus tamen. 8vus noctu gelavit, de die ſerenus. 9nus noctu ninxit, de die ſereno cœlo gelavit. 10mus ſatis rigide gelans, 11mus regelavit, 12mus remiſſe gelidus manè abſque pluviâ 13ius & 14tus, ut & 15tus cum ſequenti triduo cum pluviâ remiſſiores. 18vus manè etiam imbre maduit, à meridie ſole eluctante parum inclaruit. 15nus gelidus ac nivoſus. 20mus ad 23ium usque ſine nive gelidus cœlo ſereno. 23ius remiſſior nubilus & nebuloſus. 24tus cum 25to poſt nebulam matutinam imbroſi, triduum ſequens ventoſum regelans ac pluvioſum. 29nus parum gelaſcens atque ningens. 30mus & 31mus rigido gelu menſi huic & trimeſtri, ſimulque anno 1704. colophonem impoſuit.

Morbi, ſi ſcorbutum ejusque comites, & ſub illius larvâ ſæpius latitantem infamem illam luem, cum appendicibus illorum exceperis, morbi hoc trimeſtri non adeò frequentes fuêre ac præcedentibus. Febres nonnullæ ardentes & malignæ, quæ morbillis aut variolis utplurimum ſtipatæ, catarrhales, pleuriticæ in tuſſes & Phthiſin declinantes, vagæ quandoque, catarrhis ſuffocativis ſociatæ, melancholiæ hypochondriacæ, & paſſiones hyſtericæ, cephalææ & cachexiæ, tuſſes contumaces admodum &c.

Conſtitutio Epidemica Holſatica Anni 1706.

Dn. D. GüNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMERI.

Hic jam morbi penitus ſilent, toto autem hoc anno variolæ confluentes ſæviſſime ſunt graſſati, multaque propemodum dixerim milia infantum maximè tum & juvenum & adultorum rapuere per Holſatiam & Hamburgi. Prorſus autem tales ſe exhibuere, quales Sydenhamius deſcribit. In principio mites, mox 2. vel 3. die erumpentes, optime ſibi conſtantes, neque gravioribus ſymptomatibus ſtipatæ, præterquam quod deliria ſtatim ab initio usque ad finem, levia tamen, adeſſent. Ubi verò ad ſtatum perveniebant, & ſuppurabantur, nihil remittebat calor,

pulſus ſemper frequens & celer, æqualis tamen nec admodum debilis erat, ſed die 9. 10. vel 11. ubi ad ſummum aſcendere oportebat, ſubito, & quaſi in momento foveam oſtendebant, confluebant, concidebant, pallebant, inſtar lepræ, in facie præſertim, & tum actum erat. Alexipharmacis & calidis exhibitis, iterum tumebant quidem, ſed mox redibant ad priſtinum. V. S. ubi adhiberi poterat initio, optime ceſſabat, etiam in infantibus. Nonnunquam perechiæ conjungebantur in principio. Ubi vero evadebant ægri, fœditate maxime faciei pulchritudo evertebatur, oculi contorti, imo cœcitas etiam, ingentes furunculi, aut fiſtulæ oſſa etiam exedentes brevi ſequebantur, & ſphacelus.

Conſtitutio Anni 1709. Apud Labacenſes in Carniolia notata à

Dn. D. MARCO GERBEZIO.

POſteaquam præteriiſſet anni 1708. autumnus ferè in meris nivium cum pluviis, nebulisque viciſſitudinibus, ſubingreſſus erat annus jamjam ad exitum properans 1709. cum eis nivibus, frigoribusque, quantorum ferè non recordamur unquam. Hippocrates 3. *Aph.* 17. quidem laudavit frigidas aëris conſtitutiones, dum dixit *aquilonias conſtitutiones cogere corpora, firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddere.* Quantam tamen vim ea ferè univerſæ naturæ inferre valeant, ſi frigus ſuos limites tranſcendat, quemadmodum factum anno ad finem decurrente 1709. expertæ eſt cum maximâ ſuâ calamitate univerſa Europa: & propterea quoque nos Labacenſes ipſi, quibus planè terra ipſa fuerat à frigoris in Aprilem usque protenſi, rariſſimisque vicibus ab auſtris pauliſper retuſi inclementiâ adeò effœta, & infœcunda reddita, ut Colonis pro ſuis laboribus vix ſatorum ſemen, & illud ipſum effœtum, & ærugine corrugatum reddiderit. Arbores frugiferæ, è quibus perſicæ ferè cunctæ ſyderatæ, aut nullum, aut parciſſimum, & eum ferè verminoſum, corrugatum, & certis nigris ſtigmatibus ab ærugine maculatum fructum portavêre: Vites ſimiliter usque ad radices emortuæ omni botrorum opimitate deſtitutæ, & ſic de aliis. Quin ſaxa ipſa obſervabantur alicubi præ frigore in arenas comminuta. Et parvi demum æſtimari poterat iſtud, ſi hujusmodi ſtrages non etiam animata, & inter ea quoque hominem ipſum contigiſſet: verùm deploravimus, & deploramus etiamnum, quòd (ut reliqua animantia ſilentio præteream, quorum tamen plurima fuêre frigore exanimata) ejus inclementiam quoque ex incolis noſtris plurimi, & nonnulli ſingulariſſimi viri propriæ vitæ internecione luerint. Tot ſiquidem vix unquam vidimus apoplexiis repentè ſublatos, tot vertiginoſos, arthriticos, catarrhoſos, pleuriticos, phtiſicos &c. quot hoc ipſo anno. Cui alteri autem imputari poterat ſtrages iſthæc, quàm rectâ enarrhatæ immenſi frigoris immanitati? Cujus, cùm juxta à nobis in Chro-

Digitized by Google

Chronologia noſtra medica Anni 1. §. XXII. & alibi dicta vis ſit refrigerare, condenſare, incraſſare, coagulare, adſtringere, & ſanguinem cum reliquis corporum ſuccis ob inhærentes ſibi magnâ quantitate nitroſas, vitriolicas, & alias ſalinas atomos actem reddere; quî aliter fieri potuit, quàm, quòd intolerabilitate illâ frigoris occluſi cutis pori ingentem aliàs per inſenſibilem perſpirationem excludendam noxiorum humorum ſaburram in corporibus retinuerint: quæ intùs coagulata facilè in cerebri meatibus ſubſtirit, deſuperque aut repentinâ corporum in excalefactis hypocauſtis incaleſcentiâ, aut aliâ quâcunque occaſione attenuata, & diſſoluta eatenus diffluxit, ut univerſos, vel ſaltem potiſſimos cerebri meatus, & nervorum inde in reliquum corpus protenſorum origines inundârit, obſtruxeritque, eoque ipſo ſpiritibus animalibus ſuam circulationem, & conſuetum in ſubjectas partes influxum præpedierit. Unde repentinæ illæ, de quibus ſuprà, apoplexiæ; vel ſiquà obſtructiones tantæ non fuêre; tantæ tamen, ut præ iis ſpiritus animales curſum ſuum debito ſibi tramite proſequi non potuerint, ſed potiùs in gyrum acti fuerint; vertigines illæ, vel ſaltem certæ fluctuationes cerebri ſæpe ſæpius apoplexiarum, vel epilepſiarum prodromi; de quibus hoc anno plurimi non ſolùm fuêre lamentati, ſed quipiam planè apoplectici ſucceſſivè, vel epileptici facti. Quod ſi autem tales coagulationes, & ſubſiſtentiæ, ſeu ſtagnationes dictorum humorum ſimili modo in aliis corporis partibus quandoque accidêre, aliæ ibidem evenêre indiſpoſitiones: veluti in pulmonibus vomicæ, ad quas poſtea conſecutæ ſunt primùm tuſſitationes inanes, ſucceſſivè humidæ, & ſæpe cruentæ; ultimatim planè purulentæ cum totius corporis contabeſcentia phthiſeos nomine veniente, & interitu ipſo: In collo ſcrophulæ, alibi alterius generis tumores. Quatenus tales humores autem copioſiùs ad nares deſtillabant, ad fauces, aut alias partes, evadebant gravedinum, raucedinum, tuſſium, & aliarum vulgò dictarum defluxionum cauſa, ſicut arthriticorum, & rheumaticorum dolorum, ſi ii à frigore juſtò acriores redditi, inque perioſtiis articulorum, vel etiam interiacentium partium depoſiti, ea ſuâ acredine rodebant, lancinabantque &c.

Sicut autem reliquus anni decurſus erat quoad aëris temperiem ordinatior, ita erat ſanitati humanæ conferentior: excepto, quód vere Aprilis fuerit repentè à præter morem vigoroſis & conſtantibus Solis radiis adeò excalefactus, ut auræ temperie ferè æſtatem præ ſe ferret: Majus econtra ob prædominantem cum Euro Boream, pluviasque adeò rurſus perfrigeratus, ut præ ſe ferret autumnum, quod ominoſum Hippocrati *3. aph.* 1. quod tempus propterea etiam notabiliter plurium erat ferax morborum. Æſtate econtra & autumno; utpote quoad auræ temperiem regulatioribus, tantò ſalubrius vivebatur, neque obſervabantur in eis facilè aliæ indiſpoſitiones (exceptis variolis toti anno communibus) præterquam ſporadicæ, & quæ potius erroribus circa victus rationem commiſſis videbantur eſſe imputandæ, quàm aëris

Digitized by Google

viriis: febres puta potiſſimum intermittentes, vomitiones, alvi fluxus, colici dolores &c. quamvis & ad hos poterat jam prius aliquod fundamentum jeciſſe prægreſſum adeò rigidum hyemale frigus ſaltem ſuâ acredine: ſicut pariter ad vertigines illas, & apoplexias, quæ quibusdam etiam æſtate ipſa, & autumno fuêre pernicioſæ. Probatum ſiquidem fuit à nobis in præcitatæ noſtræ *Chronologia Med. Ann. I.* §. XLIII. morbos, qui in temporibus accidunt, non tam ex præſentibus, quàm ex præteritis aëris morbidis conſtitutionibus eſſe dimetiendos.

Nunc, qui præterit December jam in alteram hebdomadam conſtantibus zephyris perflatur cœlo nunc nubilo, nunc pluvioſo, jugiter autem vaporoſo, exiſtente. Metuo valde, ne cum tempore ſiniſtri quid parturiat! Curationes denique hactenus enarratorum, & aliorum brevitatis gratiâ præteritorum morborum quod concernit, eæ quidem nihil ſingulare præ ſe tulêre, utpote remediis nobis familiaribus, & in ſimilibus caſibus in *Chronologia noſtra Medica* hinc & inde notatis communiter feliciter inſtitutæ; ſicut tamen apoplexiæ communiter fuêre *fortes*, adeoque ex ſententia *Hip.* 2. *aph.* 42. *incurabiles*, ita nullam recepêre curationem, uti neque confirmatæ phthiſes. Quæ apoplexiæ autem fuêre leviores, eæ quidem demum rurſus fuere ſuperatæ, ſed valde lentè: quemadmodum in certo arcium præfecto; quamvis ego eum non tam pro apoplectico habuerim, quàm cui memoria adeò erat læſa, ut ſui idiomatis omnimode per aliquot hebdomadas oblitus fuerit. Reliqui ſiquidem ſenſus utcunque ſibi conſtabant, ille ſe etiam, quantum ex ſignis colligebatur, ſuper omnia reflectebat: ſolùm, (quod quid eſt planè ſingulare) nullam prorſus rem ſignificativæ aliquâ voce nominare poterat; verùm quæcunque ad ſe explicandum loquebatur, vel etiam ſcribebat, erant articulata quidem, ſed nihil ſignificativa, qui nunc demum tamen ad tot uſurpata eatenus ſe recollegit, ut ob defectum vocabulorum ſignificativorum intrà loquendum rarò tantiſper ſubſiſtat.

Coxæ dolores fuêre etiam plerumque adeò contumaces, ut etiamnum ſint, qui eis jam à Vere hoc acerrimè detinentur. Certus Juris Conſultus ex eis ſuppuratis planè interiit. In quo illud admirabar ego, quod priusquam moreretur ille, tuſſire, pectore dolere, & cruenta rejicere, purulentaque incœperit, antea nunquam pectore indiſpoſitus. Procul dubio pus à venis in ulcere abſorptum, & circulando ad pulmones delatum, eos adeò corroſerat, ut & illi ſuppurati ſucceſſivè in tabem abierint? Sed ſic fit, dum Empiricis, ſicut in hoc caſu, confiditur: ubi prætermiſſa methodo curandi artificiali bonus patiens ſe totum Empiricis concredideerat.

In Variolis denique, quarum curationes ſimiliter feliciter ſuccedebant remediis à nobis in Chronologia noſtra Medica deſcriptis (niſi eis acceſſerint vel petechiæ, vel alvi fluxus) mirabar ego, quòd quantumvis illæ fuerint ſatis alias malignæ, & propterea multis pernicioſæ; nullas tamen poſt ſe relinquere ſolitæ ſint fove-

foveas. Ubi &, quòd eas hactenus nondum conſecutæ ſint febres petechiales; quod tamen, quantum hactenus obſervavi, communiter accidere ſolet. Niſi id forte primò fiat. Earum ſiquidem nondum eſt factus finis.

Quia, quibus acceſſerant alvi fluxus, communiter obierant, lubet curam pro Coronide adjungere, quam ego cum felici ſucceſſu peregi in puellula novem annorum. Illa ſub principium invaſionis per ſuperna aliquoties vermes rejecerat, per decurſum autem dejiciebat frequentiſſimè cum torminibus cruenta, atque adeò verſabatur juxta dicta in manifeſto vitæ periculo: poſtquam tamen ſequentia ordine uſurpâſſet, convaluit feliciſſimè. Omnium autem primò ipſi injiciebatur talis clyſter abſtergens: R. Decoct. hordei cum rad. torment. ℥ij. flor. roſ. rub. p. 1. facti ℔. ß. mell. roſ. col. ℥ß. m. f. clyſter. Cui paulò poſt ſuccedebat talis adſtringens: Rep. Lact. vaccin. chalyb. in quo decoctæ fuêre rad. torment. ʒij. herb. polygon. flor. hyperic. & verbaſc. ana p. 1. ℥v. Adde mell. roſ. col. ℥ß. ter. ſigil. pulv. ʒß. m. f. Clyſter. qui per decurſum etiam ſæpius repetebatur.

Secundò per os quotidie aſſumebatur talis bolus: R. Conſerv. menth. Elect. diaſcord. Frac. troch. de ter. ſigil. ana ℈ß. unicorn. foſſ. gr. v. lap. bezoard. or. gr. iij. M. cum Syr. coral. f. bolulus. Cui ſemper ſuperbibebatur tantillum de vino cydoniorum.

Tertiò externè abdomini admovebantur calidè à poſt & ante ſacculi herb. chamæm. abſynth. menth. polygon. & roſ. rub. referti, & in vino rubro decocti. Potus denique erat decoctum torment. gran. maſtic. & cruſtæ panis. Cibus oryza, panatellæ ex bis cocto &c.

Conſtitutio Anni 1710.

QUantum in conſervanda, vel lædenda humanorum corporum valetudine valeant ſalubres, vel inſalubres aëris conſtitutiones dedimus pluribus in *Chronologia noſtra Medica*, & docuit nos proximè valedicturus annus 1710. utpote qui ſicut hyeme fuit paucis nivibus perſperſus, & propterea toleranter frigidus, ita fuit pauciſſimis morbis, & eis potius ſporadicis, ac ab inordinata victûs ratione, quàm epidemicis, ac ab inſalubri aëris temperie dependentibus obnoxius: planè aliter, ac poſtremo præterlapſus annus 1709. quem utpote nivoſiſſimum, frigidiſſimumque ante annum recenſueramus, fuiſſe apoplexiis, epilepſiis, vertiginibus, gravedinibus, cephalæis, pleuritibus, raucedinibus, tuſſibus, hæmoptoyſibus & omnis generis aliis defluxionibus quàm pleniſſimum. Eſt verum quidem neque hanc hyemem eis ipſis affectibus omnino caruiſſe: certum tamen æquè eſt, eis longiſſimè minus fuiſſe obnoxiam. Neque ſine ratione: quando enim tempora in ſibi connata temperie citra ſingulares, repentinas, & multùm ſenſibiles de calido in frigidum &c. mutationes (qualiter factum hâc hyeme toleranter boreali, & æquali-

qualiter frigida) decurrunt; ſicut in corporibus non accedunt ſingulares alterationes, ita neque ſingulares morbi. *Mutationes* ſiquidem *temporum* teſte Hipp. 3. aph. 1. *potiſſimùm pariunt morbos, & in ipſis temporibus magnæ mutationes aut frigoris aut caloris.* Quales proinde cùm non acciderint hâc hyeme, ea non potuit fuiſſe ſingulariter morboſa. Quod ea verò interea tamen morbis non caruerit; fecêre, uti dixi, potius ſubinde commiſſi in victûs ratione errores, quàm aëris morboſa conſtitutio.

Ver autem ſicut erat nonnihil inordinatius, & à ſeptima Aprilis uſque ad undecimam ad prægreſſam mitiorem auram nivoſo pluvioſum, & ex Borea ſinſibiliùs frigidum. In Junio etiam ſæpe ſæpius tempeſtuoſo grandinoſum, conſequenter pariter ultra modum aſperum; ita memoratis defluxionibus tantò magis dives. Cæterùm verò tamen ob prægreſſam, uti dictum, mitem, & nivibus ferè expertem hyemem adeò acceptum, ut jam ſub dimidio Aprilis omnia eſſent in virore, & flore: 21. Aprilis etiam præter ſolitum ſiligo actu ariſtas protruderet.

Quod nunc dictum eſt de Vere, idem planè accipiendum venit de æſtate, utpote ſimiliter variâ ſæpius pluvioſo-tonitruoſa, & ex potiſſimùm prædominante Boreâ ſæpe etiam ſub ipſis canicularibus potiùs frigidâ, quàm more ſibi debito æſtuoſa, & propterea etiam præterquam ſatis, vineisque nocivâ Catarrhorum, tuſſium, arthritidum, & morborum autumnalium, ſi quæ alia, ferace. *Per anni* ſiquidem *tempeſtates* teſte Hipp. 3. aph. 4. *quando eodem die modo calor, modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.* Teſte Valleriolâ etiam de loc. com. lib. 2. cap. 4. *Si viciſſitudine quâdam aquilonius flatus auſtrinum ſequatur, fluxionum tum morbi ſequentur.*

Autumnus denique non fuit quidem adeò varius, ac communiter eſſe ſolet, eò quòd excepto fine Octobris, quo ex diutiùs protractis pluviis omnia aquis inundabantur, non fuerit admodum pluvioſus, neque conſueta ventorum alternatione multùm inæqualis: in eo tamen erat præ aliis hujus anni temporibus inſalubris, quòd ferè inceſſanter aut prædominarentur Auſtri, venti teſte Hipp. 3. aph. 5. inſalubertimi, aut aura fuiſſet nebuloſa, craſſa, humida, vapida, & veluti ſtagnans diutiſſimè Solis radiis orbata, ac propterea maximè tetrica, & præſertim melancholicis adverſa, meratum obſtructionum fabricatrix. Hinc etiam ferè nunquam tot Conſilia medica circa affectiones hypochondriacas habita, quàm rectè hoc autumno. Quamvis præterea plurima paſſi fuerint etiam arthritici, quartanarii, & colicis doloribus torti cum non rarò deſuper conſecutis epilepticis convulſionibus, aut pareſibus. Taceo catarrhos, & omnis generis defluxiones, quorum utinam majores effectus non primò in futurum experiremur, vel etiam peſtiferæ luis, cùm de ejus ſævitiæ aliàs jam multùm ſpargatur, ulteriorem progreſſum! Nulla ſiquidem aëris conſtitutio ſolet eſſe hujuſmodi malignitatis adeò ferax, quàm rectè talis. Quamvis, uti

Digitized by Google

uti in *Vindiciis meis medicis aura Labacenſis* §. XXIX. memini, apud nos non eò usque; ob vicinitatem maris Adriatici, ex quo in tranſitu flatibus auſtrinis multùm particularum ſalinarum volatilium admiſcetur, quibus putredinoſa illorum malignitas corrigitur. Plurimùm ſunt paſſæ etiam in uteris gerentes, propterea ſæpius vel ante deſtinatum tempus puerperæ factæ, vel morboſos fœtus enixæ ob acetabula uterorum mucore ex tantis acris humiditatibus contracto referta.

Curabantur autem colicis doloribus torti feliciter lenibus laxativis per intervalla propinatis, anodynis, quale fuit præprimis ol. amygd. dulc. & carminativis, quale erat decoctum florum chamomil. rom. cum additione ſucci ſtercoris equini avenâ paſti, & Syr. de althæ. Fern. quartanarii præmiſſis præmittendis tali ſpecifico: Rep. Cort. peru alcohol. ℈ij. flor. Salis Armoniaci, Antimonii diaphor. ana ℈ß. M. f. pulv. detur mane & veſperi, ſed methodo tali, ut febris non ſolùm emaneat, quod plerumque intra hebdomadam fit, verùm etiam nunquam ampliùs revertatur, quod etiam facilè præcavetur.

Arthritici denique ſuis ſpecificis, præſertim oſſ. microcoſ. phl. pp. Antimonio diaph. cinnab. nativ. mixturâ ſimplici, lumbr. ter. &c.

DISSERTATIO EPISTOLICA

De

Mulhuſini Territorii finitimorumque locorum Conſtitutione Epidemica *Anno* 1700. *obſervata*

ad

DOMINUM LUC. SCHROECKIUM,

Cæſareo-Leopoldinæ Nat. Cur. Academiæ Præſidem &c.

Auguſtam Vindelicorum transmiſſa

à

JOHANNE GEORGIO HOYERO,
Philoſopho Med. Doctore & Cæſareo Leopoldinæ Nat. Cur. Academiæ Collega Apollodoro dicto.

§. 1.

Licet in hiſtoria morborum epidemicorum primus vetuſtiſſimorum ſcriptorum Hippocrates deſudaverit & digito quaſi filiis artis uſus tanti laboris prorſus inſignes monſtraverit, neſcio tamen, quo fato ſequentium temporum ſcriptores negligentius ferme tractaverint Epidemica. Poſtquam autem poſtliminio exteri Medici, celeberrimus Sydenhamius de Conſtitutione Londinenſi, atque ſplendidiſſimum Italiæ ſidus excellentiſſimus Ramazzinus de Conſtitutione agri Mutinenſis ſcripta divulgarunt, genus horum ſcriptorum non ſolum ab omnibus ſolidè

Digitized by Google

doctis ſemper fuit expectatum, ſed & eorum vicit opinionem.

§. 2. Enim vero cum non minus Climata, ſub quibus laudatiſſimi Viri ſuas obſervationes conſignarunt, ut & vitæ genus ſeu rerum ſex non naturalium uſus aliaque à noſtratibus diverſiſſima ſint, ipſique Germani, dum pati videntur idem quod Græci, Angli, vel Itali, idem profectò non ſit, quis obſecro non commendet; quæ plures excellentiſſimi Viri de diverſarum Germaniæ noſtræ provinciarum Conſtitutionibus Epidemicis conſcribere operæ pretium putarunt? Quibus eruditiſſimis, ſi parva magnis componere licet, Epidemicam Territorii patrii Mulhuſini Conſtitutionem ſuperaddere ac perilluſtri Tuo nomini inſcribere non erubeſco. Fateor enim, à ſingulari gratia Tua erga me, dequâ ſuaviſſime in literis tuis ad me datis ſcripſiſti, magis me affectum fuiſſe, quam Herculem Xenophontium illum à Voluptate, ut ea adducar ad hoc ſuſcipiendum amorique tuo pluſculum etiam, quam facultas & copia mea forſan concedit, largiar.

§. 3. Laudatum itaque liberæ hujus & Imperialis Civitatis territorium ſub elevatione poli 51. grad. 20. minut. in Turingiæ & Haſſiæ confiniis ſitum ampla & amœna planitie conſpicuum, ſoli polique ſingulari clementia beatum, quamvis præ finitimis locis ſaluberrimum quidem putatum, nihilominus tam ab aëris & tempeſtatum injuriis, quam ab epidemicis & contagioſis morbis minime fuit immune. Nam ut à fine lapſi præcedentis ſeculi potiſſimum exordiar (pluribus aliis, quæ duobus luſtris, licet minus perfecte notavi, data occaſione intermiſcendis) hyemale tempus tam finiti 1699. quam auſpicati 1700. anni nobis prorſus inconſtans erat: nunc rigido Borea ab axe ruente, mox pluvioſo nobis Libanoto (vento inter Auſtrum & Favonium medio) ſpirante; nunc maxima nivis copia defluente, mox nebuloſa ac nubiloſa, maximam verò partem pluvioſa, rarius procelloſa, intempeſtate varias ſubinde moleſtias creante.

§. 4. Durabat hæc tempeſtatis varietas ad æquinoctium uſque vernum: & ſicut his menſibus varius macrocoſmi ſtatus, ita microcoſmus etiam variis ſymptomatibus & ægritudinibus erat obnoxius. Tenellorum, qui nutricationis annos nondum exceſſerant, plures febribus catarrhalibus, nonnulli catarrhis ſuffocativis decumbebant, qui tamen omnes ferme poſt adhibita pectoralia balſamica diaphoreticis maritata, laxativis & emeticis pro re nata interpolatis ex voto convaleſcebant. Sub finem menſis Januarii, Morbillis affligi cœperunt, benignis quidem, adeò ut pluribus, modici caloris temperamento ſervato, ſine medicamentorum uſu morbilli copioſi erumperent ac tempore ſolito rurſus evaneſcerent. Paucis atrocius afflictis bezoardica fixiora, æquæ deſtillatæ & papaveracea proderant, quorum nonnullis, qui medicamenta neglexerant prorſus, poſt exantlatos morbillos tuſſis cum febre hectica difficilius curanda eveniebat.

§. 5. Adultorum quidam doloribus Arthriticis tum vagabundis ſcorbuticis tum fixioribus [quales morbi nobis

nobis endemii quaſi ſunt] menſes hyemales fere durantibus diſcruciabantur, qui tandem per medicamenta ſpecifica, ſudorifera interna, nervina & ſpirituoſa externa, Venæſectiones & ſcarificationes iteratas &c. unguinoſis & emplaſticis [nodos & affectus chronicos imo prorſus incurabiles cauſantibus] vitatis, feliciter ſopiebantur. Alii febribus ardentibus & malignis, periculoſis phænomenis, pleuritide, deliriis, convulſionibus &c. ſtipatis corripiebantur, non tamen ut annis præcedentibus æque lethiferis, niſi forſan unus & alter vel ab empirica manu vel negligentius tractatus ad plures abierit.

§. 6. Imminente tempore vernali anni 1700. humidiorem tempeſtatem ſtatus aëris temperatior & ſiccior excipiebat, qui per hos menſes Euro ſubinde ſpirante continuabatur: Adeo ut pluviæ vernales fertilitatem præſagientes rariores, ipſaque tellus pulverulenta quaſi notaretur, & hinc frugum æſtivarum ſpes agricolis dubia redderetur. Id quod eventus ipſe pluribus in agris tardius ſatis comprobabat. Neque enim hordei, avenæ, leguminum, pluriumve æſtinorum opimam æque quam hybernorum frumentorum ſiliginis & tritici meſſem vidimus.

§ 7. Jam Morbillos excipiebant Variolæ apud alios intercſtinctæ, apud alios confluentes: quamvis tam vernalibus hiſce quam menſibus æſtivis, paucis exceptis, qui diætæ limites exceſſerant liberius, minus funeſtæ. Neque febres more malignarum decurrentes jam ceſſabant, nonnullis medicamenta prorſus inſuper habentibus in noſtro territorio lethales. Vicinorum autem locorum, imprimis ſeptentrionem verſus ſitorum, Liberæ Imperialis Northuſæ & aliorum finitimorum oppidorum & pagorum incolis & Herciniæ Sylvæ accolis tam præterito brumali quam hoc vernali tempore magis infenſæ & pluribus exitioſæ.

§. 8. His ita contingentibus non potui non ruminari prognoſticon, quod anno ſuperiori 1699. grana illa nigricantia majora in ſiligine copioſiſſime reperta & per magnum Thuringiæ tractum ab Herciniâ ad Semanam usque ſylvam obſervata (vernaculâ linguâ *Mutter korn* appellata) curioſis ſubminiſtrabant: videlicet ab uſu monſtroſorum ejuſmodi granorum inevitabili, non ſane farina laudabili & altrice, ſed inutili, depravata & inſalubri protinus materia ipſis etiam brutis nauſeam movente refertorum, variis morbis, febribus, variolis, morbillis, aliis afflictum iri genus humanum.

§. 9. Cui præſagio cum jam reſponderet eventus, illorum ſententiam confirmare videbatur, qui morbos epidemicos non præſentium, ſed præcedentium effectus eſſe perſuaſum ſibi habent. Quamvis à mente mea impetrare nondum potuerim, ut hoc aſſertum κατὰ παντὸς affirmari poſſe credam. Certiſſimum quidem eſt, prava & depravata alimenta ab annis præcedentibus nobis ſuppeditata multo uſu continuata epidemicos affectus ſæpe producere: Qualis enim cibus, talis chylus, qualis chylus talis ſanguis, qualis ſanguis talis valetudinis noſtræ ſtatus. Enim vero conſtitutiones præſentes non ſolum plures epi-

Digitized by Google

epidemicos morbos, alimentis etiam ſanis exiſtentibus, parere, ſed illos etiam, quos vitioſis cibis debemus, quaſi modificare ſeu intendere & remittere cum magno Hippocrate rerum magiſtro quotidiana experientia teſtatur. Ecquis enim dubitavit frigidum, humidum, & cœnoſum atmoſphæræ ſtatum (qualis ſupra citata noſtra hyemalis erat) *ἀδιαπνευσίαν* (quæ illuſtri *VVedelio* teſte *Theorem. Med. part. IV. Sect.* 2. *th.* 3. *infinitorum morborum & febrium mater eſt*) peperiſſe? De quo pluribus *ingenioſiſſimus Sanctorius in Medicina Statica Sect.* 2. *aphoriſm. VI. & VIII. &c.* videndus.

Ecquis negabit aëris noſtri verni & mox dicendi æſtivi ſtatum ſereniorem epidemicos hos affectus benigniores nobis reddidiſſe? Ut jam ea, quæ ſuperioribus annis de periculoſioribus affectibus epidemicis â præſenti conſtitutione unice quaſi derivandis notavi, nunc mittam, neque de contagio, de nebulis, de roribus vitioſis & aliis mille malis, [queis atmoſphæra noſtra in dies & horas obnoxia]machinæ humanæ mediante reſpiratione dictum factum exitioſis hic quicquam memorem.

§. 10. Ampliſſimus hic aperiretur campus de nebulis, de roribus, imprimis autem de cauſa dictorum corruptorum ſiligineorum granorum, rore puta vitioſo, mellei ſaporis & conſiſtentiæ, [noſtratibus *Honigthau* nuncupato] differendi: ſed ne juſto prolixior ſim, ea, quæ hic inſerere potuiſſem, ad obſervationes anno futuro, DEO volente, Ephemeridibus Germanorum communicandas reſervo.

§. 11. Poſt Solſtitium tempus æſtivum calidius & ſiccius usque ad æquinoctium autumnale permanebat: Pluviis enim non, niſi expectatiſſimis, evenientibus cœli ſerenitas conſtantiſſima ridebat, lætamque meſſem & optatam, flantibus ſuaviter Eteſiis, nobis reddebat. Exoptatiſſimus omnibus erat hujus temporis ſtatus: Poſtquam enim caritas annonæ mortalium myriadas partim fame emaciaverat, partim ad incitas redegerat, jam jam ſub auſpicium ſeculi velut è cornu copiæ omnium rerum pro vita ſubſtentanda neceſſariatum Divina Munificentia largiebatur opimam meſſem. Hortea frumentorum ad laxiorem annonam redeuntium abundantiam vix capiebant: Conclavia, cellæ, pavimenta larga rerum copia & opibus Cerealibus quaſi ſcatebant: Neque vini ultra duo luſtra deſiderati ſpes concepta autumno ſequente decollabat. Tantæ felicitatis non ultimam ſane cauſam laudatiſſimum calorem æſtivum putandum eſſe jamdudum præſagivit Virgilianum veriloquium Georgic. I. *Magnaque cum magno veniet tritura calore.* Cujus veritatem ſicut præcedentium quorundam annorum ſterilitas, ita ſane præſentis fertilitas per univerſam Europam ſatis confirmabat.

§. 12. Interea temporis non ceſſabant affectus epidemici, videlicet variolæ continuatæ benigniorum more ſua tempora decurrebant, neque malignitas earum jam creſcebat. Præter haſce quotinianæ, tertianæ tam continuæ quam intermittentes & quartanæ febres, minus tamen rebelles & rariores obſervatæ & poſt ad-

adhibita probata remedia brevi fugatæ. Febres ardentes autem ſuo contagio eo latius ſerpebant, quo intenſior his diebus ſentiebatur æſtus. Mirum profectò febres haſce ſymptomatibus malignis horrendas, minimè tamen lethales, hoc potiſſimum tempore, quod ſaluberrimum videbatur, invaluiſſe. Nec inanem locabo operam ſi plenius paulo tam phænomenorum quam curationis hiſtoriam breviſſimis hic tradam.

§. 13. Corripiebantur hac febre non ſolum juvenes, ſed mediæ ætatis utriusque ſexus homines, quin etiam ſenes. In plurimis horrorem prævium calor totius ſummè efferatus ſubſequebatur: Hinc ſitis, vigiliæ & atroces dolores capitis & aliorum membrorum circa articulos præſertim ſe exerentes notabantur. Arthriticis hiſce doloribus vexati paralyticorum more decumbebant, adeo ut neque pedes neque manus ſuis fungi poſſent muniis. Nonnullis alvus & urina vel invitis per aliquot dies effluebat. Deliria leviora paucis ſaltim aderant: Vires autem omnibus pene valde proſtratæ. Aliis vomitus bilioſi, aliis diarrhææ ſatis moleſtæ. Quibusdam fluxus hæmorrhoidum nimius, ab imperitis pro fluxu dyſenterico habitus: Plurimis hæmorrhagiæ narium largiſſimæ imo prorſus enormes eveniebant. Cumprimis vero quosdam Cardialgiæ ſumme dolorificæ tantopere diſcruciabant, ut de ſalute corporis deſperantes ſacram Euchariſtiam moribundi, velut ultimam ad conſequendam æternam ſalutem medicinam, unice expeterent, quin imo à Syncopticis & moribundis diſcerni vix poſſent.

§. 14. Neque contagii expers erat hoc malum, dum unico decumbente plerumque reliqui, quotquot aderant, domeſtici vel unâ vel aliquandiu poſt eadem febre corripiebantur. Ut enim reliquos tam in civitate & ſuburbiis quam in pagis decumbentes ſilentio prætereeam, exempli loco adducam milites à Centurionibus ſive Capitaneis quibusdam nutu potentiſſimi Daniæ atque Norvvegiæ Monarchæ noviter hic conſcriptos, quorum unus & alter hoc febris genere cum forte vexatus fuiſſet, brevi poſt eôdem malo plures afficiebantur, adeo ut intra duorum vel trium menſium ſpacium plures quinquaginta curationi meæ traderentur.

§. 15. Ex phænomenis citatis velut ex ungue leonem cauſam febris hujus proximam particulas alcalinas maſſæ ſanguineæ craſin ſeu mixtionem nimis rarefaciendo turbantes, facile dijudicare poteram: Ex quo fundamento curationis methodum formare non adeò difficile erat. Scilicet calor æſtivus intenſior, ætatis vigor, potus cereviſiæ noſtratis ſatis lupulatæ calidior & copioſior, enormes hæmorrhagiæ, omnia & ſingula phlebotomiam præprimis poſtulare videbantur, quam plerisque ſemel, quibusdam pro indicationis modulo bis adminiſtrare ſuadebam. Sanguine vix evacuato, ſingulari ſtrategemate ſudorem, quem quidem Celebertimus *Baglivus Medicus Romanus* Prax. med. lib. I. poſt ſanguinis miſſionem cum levamine patientis ſtatim apparere ſcribit, medicamentis procurabam. Quo fine pulveres ex bezoardicis fixioribus C. C. phil. præparat. oc. cancr. antimon. dia-

 phoret.

phoret. rad. contrajerv. corall. rubr. terra ſigillata, nitr. anodyn. vel pulv. bez. VVed. addito camphoræ tantillo loco ſudoriferi nonnullis eximio cum ſucceſſu propinabam, atque febrem in prima quaſi herba citius ac felicius quam Emeticis vel Purgantibus ſine ſingulari ſucceſſu quibusdam datis, ſuffocabam. Morbo nihilominus ingraveſcente dolorum capitis mitigandorum & delirii præcavendi cauſa Veſicatoria optato cum levamine nuchæ applicate ſuadebam. Morbo durante balſamica & bezoardica media ex Tinctur. prophylact. m. d. eſſ. myrrh. ſimpl. & balſam. Scordii, Mixtur. ſimpl. Elix. p. p. &c. præſcribam. Ad reſtinguendam ſitim lolo potus ordinarii vel infuſum veronicæ vel cereviſia ſecundaria tenuis valde, cui vel Tinct. roſar. vel papav. errat. vel violar. vel ipſe ſpiritus vitrioli ſedulò inſtillatus commendabatur.

§. 16. Interim vero ſymptomatibus reliquis vel ex maligna morbi natura vel errore diætæ individuo contingentibus, aptis remediis obviam ire non negligebam. Nam ut verum fatear, majorem curam talia *ἐπιγινόμενα* poſtulare videbatur, quam ipſe febrilis affectus. Sic urgentiſſimum ſymptoma Cardialgia, quod nonnullos tantopere diſcruciabat, ut ab agonizantibus diſcerni vix poſſent, ſpirituoſis aromaticis carminativis vel imprimis pulvere abſorbente *VVedelii* plerumque curabatur. Dolores Arthritici contumaciores ſpiritu volatili urinoſo bezoardico, eſſ anod. nec non pulveribus bezoardicis diaphoreticis cinnabarinis tardius quidem, feliciter tamen mitigabantur, additis præſertim anodynis. Opiata enim, quæ febre Arthritica epidemica anno 1699. graſſante inſtar ſalivæ viperinæ vitanda jam velut anchora ſacra nobis erant. Vomitus ſpontanei vel bilioſi vel aſſumtorum, ut & alvi profluvia, quando diutius durabant, Mixturis ex eſſ. theriacal. tinct. terræ catechu & tinct. opii cum ſucco cydoniorum per fermentationem parata, nec non pilulis ſtypticis m. d. pulveribus ex terra ſigill. bol. armen. C. C. Uſt. rad. biſtort. pulv. bez. VVed. &c. compeſcebantur. Hæmorrhagiæ narium aliis quarto, aliis ſeptimo, aliis nono, vel undecimo die contingentes, quæ multum negotii faceſſere ſolebant, ultra euphoriam & ad lipothymiam usque durantes præter interna refrigerantia & incraſſantia externo probatiſſimo ſtyptico Anglicano ſive in forma ſicca ſive ſpiſſa cum aceto & goſſypio, applicato: Hæmorrhoides nimis fluentes præter pulveres è ſtypticis & bezoardicis conflatos eſſent. theriac. traumat. *VVed. a Beatô Hagendornio in tr. de terrâ Catechu* deſcripta ſiſtebantur. Taceo pleuritidem tam veram quam ſpuriam, anginam, alvum per multos dies adſtrictam, alia remediis aptis aliis curata. Adeò ſingula phænomena quamvis periculoſa putata facili negotio tollebantur, & quæ à Practicis infidæ criſes paſſim notatæ, jam fidæ, perfectæ & ſalutares erant. Hoc apparatu perexiguo tum laudatus gregarius miles, cum plures vilioris conditionis homines, DEO benedicente, ex voto curabantur.

Digitized by Google

tur. Delicatioribus nonnullis præter dicta potiones cordiales confortantes & pulveres bezoardici pretioſiores proderant.

§. 17. Quod vero admiratione maxime dignum, ne unicum ſatis periculoſe licet decumbentium, menſibus quidem æſtivis vivere deſiiſſe memini. Neque Lunæ phaſes notabilem his febribus alterationem attuliſſe vidi, qualem tamen, cum præcedentibus annis 1698. & 99. febris epidemica, quæ nonnullis petechialis erat, hîc loci graſſaretur, multoties mecum plures curioſi præſertim menſibus hyemalibus & autumnalibus obſervabant. Menſibus enim his ſingulis omnibus fere, Luna decreſcente vel ſilente nonnulli febricitantes, tam illi, qui ab experientiſſimis Medicis ſummâ induſtriâ probatis medicamentis curabantur, quam qui naturæ, morborum medicatricis, ope freti, ſine ullo remedii genere decumbebant, celerius opinione Libitinæ tradebantur: convaleſcentibus plerisque, qui poſt Novilunium ad creſcentem uſque Lunam manebant ſuperſtites.

§. 19. Vix attentius hæc mentis lance trutinaſſem, niſi laudatiſſimum *Ramazzinum*, febre petechiali in civitate & agro Mutinenſi graſſante, idem illud obſervaſſe, diſſertationis ejus *decuriæ quartæ, Ephemeridum Germanorum anno quarto inſerta paragraphus* XVI teſtaretur, aliosque, ut lunæ phaſes in morbis epidemicis animadverterent, hortaretur. Quam ob rem non deſii cauſam rimari, cur febres continuæ malignæ, non tamen æque omnes pro mutationibus lunæ, adeo ſubitaneis alterationibus, mortem ipſam portendentibus, ſint obnoxiæ? Cujus phænomeni cauſa quo dilucidius explicetur, ſuppono

I. Juxta tritum:

Ad lunæ curſum variant animalia corpus, lunarem influxum (reliquis tam ſuperſtitioſis quam ſanioribus aſtrologorum opinionibus juxta recentiorum quorundam hypotheſes jam ſemotis) eſſe extra ullum dubium ſtatuendum, imprimis in morbida animalium corpora, de quo cum laudatus *VVedelius in theorem. med. part* 3. *ſect.* 6. tum præprimis philoſophorum recentiorum Celeberrimus & accuratiſſimus *Sturmius in Philoſophia Eclectica diſp. de ſiderum influxu t. m.* 632. *ſeqq.* legi merentur.

II. Influentias haſce lunares, quas vel alia ſublunaria vel ipſa præprimis ægrotantium corpora ſentiunt, vix aliunde quam à lumine lunæ dependere, & ſicut tempore interlunii nullum lumen, ita neque influentias habere lunam; videatur *Sturmius loco citato*.

III. Influentias tales eſſe ſubtiliſſimas & quaſi ſpirituales, ideoque ſubtiliſſimum ſuccum nervoſum, quem ſpirituum animalium nomine indigitant, potiſſimum concernere, id quod exempla Epilepticorum &c. toto die manifeſtum faciunt.

IV. Dari febres, quæ ſuccum nervoſum ſubtiliſſimum ſeu ſpiritus animales magis afficiunt & quaſi depauperant quam maſſam ſanguineam. De quibus Celeberrimi *VVirdigii Medicina ſpirituum* pluribus conſulenda. Ut jam non laudem quotidianam experientiam, quando Me-

Digitized by Google

dici clinicam praxin exercentes ingeminant: *Urina bona, pulſus bonus, æger moritur*: præſente puta malignitate non æque vitales quam ſpiritus animales peſſundante. Ex his colligere licet, utique ab influxu, lunari tempore lunæ decreſcentis & interlunii debiliori exiſtente, dependere lethiferas ejuſmodi alterationes, in febribus præſertim nervoſum genus ſeu ſpiritus animales potius quam maſſam ſanguineam afficientibus. Nimirum ſpiritus animales ab inimico miaſmate febrili depauperati, tantiſper refocillantur ſubinde per influentias lunares lunæ creſcentis & plenilunii tempore fortiores, hiſce verò tanquam aliquali fomento luna decreſcente vel ſilente deficientibus, ſpiritus ipſi magis magiſque deficiunt, deficientibus ſpiritibus vita deficit & ægrotus vivere deſinit. Vix opus eſt diſquirere prolixius, num febres petechiales agro Mutinenſi & malignæ territorio Mulhuſino annis 1698. & 1699. citatis moleſtæ nervoſum genus magis affecerint quàm maſſam ſanguineam? cum ipſæ ſpirituum & ſenſuum læſiones variæ, Syncope, lipothymiæ, convulſiones epilepticæ, deliria phrenitica & alia ſymptomata, quæ febribus illis frequentia fuerunt, id ſatis evincant. E contrario, cujus occaſione hæc dicta ſunt, æſtivam noſtram in maſſa ſanguinea radicatam, & hinc pro phaſibus lunæ tantis alterationibus minus obnoxiam fuiſſe, per ſupra memorata clariſſimum eſt.

§. 19. Sed ut è diverticulo redeam in viam, ex illis ſane, quæ de morbis æſtivis ſuperius allata, luce meridiana clarius eluceſcit veritas eorum, quæ divinus præceptor *Hippocrates de Conſtitutione temporum* paſſim in operibus ſuis commentatus: quicquid alii in contrarium aſſerere ſuſtinent. Ita ſane velut è tripode Apollinis dicta, quæ *libro de aeribus, aquis & locis* §. III. *p. m.* 330. recte divinat: *Siquidem æſtas ſicca fuerit, citius ſedantur morbi: Si vero pluvioſa, diuturni fiunt.* & 3. *aphoriſm.* 15. *Inter anni flatus omnino ſiccitates imbribus aſſiduis ſunt ſalubriores, minusque funeſta.*

§. 20. Quæ quam conſentanea vero ſint, ipſe equidem, qui ſequebatur Autumnus ſatis pluvioſus etiam contrario exemplo confirmabat. Quippe poſt Æquinoctium autumnale circa Michaëlis feſtivitatem mira cœli clementia huc uſque continuata pluviis aſſiduis permutabatur, intercurrentibus nonnunquam ventorum injuriis; Quibus ad finem menſis Octobris perdurantibus, Sole ad ſcorpium accedente, circa vindemiam nebulæ pluribus diebus conſtantes cum frigore ſatis acri in ſcenam prodibant. Menſis ſequentis Novembris auſpicium auſtrinum erat cum pluviis copioſiſſimis. Hiſce poſt novilunium, aliquandiu ceſſantibus frigora nocturna Sole interdiu ſplendente, ventoque inter Zephyrum & aquilonium medio ſpirante vix diutius durantia notabantur. Mox nivem primam vidimus, ſed pluviis ſubſequentibus ad finem menſis durantibus alternantem. Sole medios Sagittarii gradus perambulante furere cœpit Aquilonius nive & frigore comitatus, phœbo dies quosdam ſerenante: Sed brevi poſt Car-

Digitized by Google

bus rediit pluvioſiſſimus. Frigore tandem brumali leniori ad ſolſtitium usque perdurante, tempus autumnale finiente.

§. 21. Intempeſtas itaque pluvioſiſſima per maximam autumni partem notata non ſolum deteriorem reddebat recenſitum hactenus affectum epidemicum Variolarum, ſed novum inſuper morbum, Tuſſim puta contumaciſſimam, tenellis itidem magis quam adultis exitioſam, chronicam ferme difficulter curandam & hinc tam medentibus quam ægrotantibus moleſtiſſimam, præprimis circa vindemiæ tempus; poſt nebulam illam dies aliquot durantem, in ſcenam producebat. Ab hâc tuſſe afflicti materiam quaſi purulentam veluti phthiſici conſummati copioſiſſimam nonnulli ob tuſſis vehementiam ſanguinolentam (ruptis à motus vehementiâ & materiæ acrimonia venis pulmonaribus) exſcreabant. His pectoralia, reſolventia, balſamica, diaphoretica, nervina, anodyna, diluentia decocta levamen quidem afferebant, quibus vero laxativa ſubinde ſuperaddita non niſi poſt hebdomadum plurium decurſum curam tandem ſigillabant.

§. 22. Delineata interim febris epidemica poſtquam depontanis quibusdam ſenibus finem vitæ fecerat, contagio ſuo plures haud afficiebat, ſed cum calore æſtivo ferme ceſſabat. Variolæ vero, quas per menſes vernales & æſtivos benignas deprædicavimus, cum mutabili tempeſtate ſuum quoque mutaſſe genium videbantur, ex benignis & diſtinctis malignæ, confluentes & quaſi ἐπιδημικῶς factæ. Exiſtimarem profecto cœli & tempeſtatis ſingularem clementiam, qua tum verno tum æſtivo tempore gaviſi eramus, variolas huc usque nobis conſervaſſe benignas, niſi annus præteriti ſeculi 1689. contrarium me edocuiſſet. Licet enim annus citatus pari ſi non majori cœli clementia rideret, nihilominus Variolæ Brunſvigæ & Hafniæ eôdem tempore æſtivo graſſantes genii malignioris erant, ipſisque Hafnienſibus imprimis adeo infenſæ, ut plus mille hominibus, atque inter eos pluribus primariis & ipſis juventutis Principibus, epicedia pararent: Autumnalibus vero menſibus anni citati, præſertim menſe Octobri brumali frigore ingruente prorſus evaneſcerent: Ut hinc in aprico ſit, neque à temporis & atmoſphæræ ſtatu Epidemicam conſtitutionem unice derivandam, ſed alias circumſtantias, de quibus ſupra diximus, ſemper ſimul & quaſi conjunctim conſiderandas eſſe.

§. 23 Noſtratum itaque Variolarum genium graphice quaſi delineatum laudatiſſimus *Dn. Sydenhamius in obſerv. Med. Sect.* III. *cap.* I. exhibet, quando ſcribit. *Appetente æquinoctio verno, Variolæ caput cæperunt attollere jamque indies latius graſſantes ſub autumno ἐπιδημικῶτεραι facta ſunt.* Cujus quidem phænomeni cauſam, quam ſilentii peplo involvit, capite ſubſequente ſecundo paucis innuere voluiſſe videtur, quando, *Variolæ*, inquit, *quibus annis epidemice graſſantur, ſi regulares etiam ſint atque mitiores, circa æquinoctium vernum ingrediuntur: Quibus vero annis non tantum graſſantur epidemice,*

ſed

ſed & irregulares atque periculoſioris ſunt generis, maturius nonnunquam menſe puta Januario invadunt. Quaſi dicere voluiſſet: pro varietate cauſæ nunc maturius & maligniores, nunc tardius & benigniores contingunt variolæ, Videlicet Maſſa ſanguinea particulis recrementitiis ſeroſis ſulphureis ſalinis volatilibus & fermentificis copioſioribus inquinata, Variolæ progenerantur maturius & malignæ: iisdem vero in minori quantitate præſentibus tardius & benignæ fiunt. Peregrinas vero ac morbificas ejuſmodi particulas maſſam ſanguineam inquinantes, noſtrarum Variolarum cauſas, partim ob viriolæ ſiliginis uſum, partim ob fructuum Cerealium eſum in tenerioribus imprimis comite ἀδδηφαγίᾳ extitiſſe facile colligere licet. Quamvis interim non negem, eſum carnium ex laudatiſſimi *Wedelii* ſententia in *Doctrina manuſcripta de febribus cap.* 18. videnda, in locis mediterraneis, ſicuti piſcium in maritimis hunc morbum non parum vulgare.

§. 24. Inde verò manifeſtiſſimum fieri cenſeo, nodum in ſcirpo quærere, qui Variolas à ſanguine menſtruo materno veluti cauſa accerſere laborant. Vellem ſane ac poſſem falſam ejusmodi hypotheſin ab Arabibus, imprimis maximo Arabicæ ſcholæ Magiſtro *Ebuſina ſeu Avicenna lib. IV. Fen.* I. *tract. IV. c.* 11. *pag.* 434. effictam & adhuc hodie in ſcholis receptam & ad ravim usque defenſam, pluribus rationibus, phænomenis, obſervationibus tam à priori quam à poſteriori refellere, niſi Celeberrimus *D. Behrens*, Practicus Hildeſienſis, in peculiari *Epiſtola de Variolis epidemicis ad* Perilluſtrem *Dn. Frankum de Frakenau*, S. R. I. Equidem Archiatrum Danicum &c. data, *Ephemeridibus Germanorum Dec.* III. *ann.* 3. *inſertâ*, idem ſatis abunde feciſſet.

§. 25. Id ſaltim noſtra ætate vetuſtæ illius ſententiæ Patroni explicent mihi velim, cur ex eâdem parente prognatorum unus variolis laboret, reliquis ſine exanthematibus vel febricitantibus vel etiam belle valentibus? Cur vice verſa plures decumbant Variolis, uno vel febricitante vel bene valente? aut quod magis mirandum foret, cur gemellorum unus variolis laboret, altero ſalvo permanente? Dicant mihi quæſo ex fictitia hypotheſi, cur unus vel una plus una ſecunda ſcilicet & tertia vice, quod multoties obſervavi, Variolis affligi poſſit. Dicant denique quomodo nonnulli, qui per totum vitæ decurſum à Variolarum contagio liberi permanſerunt, in extrema demum ſenecta, quod nuper vidi, corripiantur iisdem? In quibus quæſo ductibus, tubulis, meatibus vel venarum & vaſorum anfractibus veluti latibulis delituiſſe putandum fermentum illud in utero ſuſceptum, & per tantam annorum ſeriem à nullis febribus vel alio morbo, à nulla tempeſtate, à nullis cibis, à nullis medicamentis etiam fortiſſimis & volatilibus, per circulationis leges, anguſtiſſimos machinæ humanæ ductus & poros permeantibus extricandum vel eliminandum?

§. 26. Ex cauſis itaque citatis per menſes vernos & æſtivos variolæ benignæ cum ſymptomatibus conſuetis &

Digitized by Google

& benignis eveniebant, niſi fortaſſis error individuus diæ:æ uni vel alteri maligniores redderet. Quo pacto puella quædam ſatis bella & ſana, dum cereviſiam recentem non ſatis defecatam largius biberet, variolis malignis & confluentibus correpta & convulſa moriebatur, convaleſcentibus reliquis omnibus, quotquot eodem tempore decumbebant: adacta ſcilicet cauſâ morbifica à fecibus cereviſiæ recenti permixtis.

§. 27. Autumnalibus vero menſibus intempeſtate tepida & humida diutius continuata, accedente frugum Cerealium (quarum equidem maximam abundantiam ex hortis ſuburbanis, queis hæc urbs veluti denſâ & ampla quadam ſylvâ cingitur, annis fertilioribus colligere ſolemus) uſu abundantiori & iterato plurimis periculoſiores nec paucis lethales eveniebant.

§. 28. Jam præter ſymptomata ab aliis recenſita Diarrhæam, Salivationem, phrenitidem & alia, frequenter notabantur pandiculationes, ſternutationes, ſtridor dentium, angina, vellicationes labiorum & narium. Ex his ſtridor dentium motibus convulſivis accenſendus, periculoſus non tamen omnibus æque lethalis erat. Sed periculoſior angina, ipſi etiam *Avicennæ* loco citato dudum ſuſpecta, à variolis fauces & pectora obſidentibus, tam deglutitionem quam reſpirationem ipſam inhibentibus, ſæpe ſæpius omnimodam quaſi ſuffocationem inferentibus. Ut hinc recte *Lomnius*, *in obſervationibus Medicinalibus* pag. m. 295. *Quisquis huic malo ſuccumbit fere, tanquam ex angina* *præfocatus moritur.* Ingenue fateor me huic malo, poſtquam radices egetat, hactenus nondum mederi potuiſſe, quanquam à phrenitide, diarrhæâ pluribusque phænomenis (à ſeriptoribus, pro pernicioſis habitis) vexatos, feliciter cum DEO liberaverim. Id tamen ſilentio non prætereundum, me certo habere perſuaſum, poſſe tale ſymptoma potu calido præcaveri: Cum neminem decocta vel alium potum calidum nec non juſcula avenacea &c. abſorbentem, licet linguam & fauces copioſæ variolæ obſiderent, angina correptum vel mortuum fuiſſe meminerim. Neque aſſiduæ vellicationes labiorum, & narium, ab ἀῤῥωςίᾳ διαίτης, perinde ut floccorum compilatio in adultis, febribus malignis lethaliter decumbentibus deducendæ, periculo vacabant.

§. 29. Revaleſcentibus præter moderatum caloris regimen & victum tenuem, pulveres bezoardicos Sennerti, VVedelii, epilepticum Marchionis, vel ex antimonio diaphoretico, Corn. Cerv. philoſophice calcinato, unicornu vero philoſophico, perlis, coralliis, conchiis præparatis, nitro anodyno pulv. anod. cordiali, camphorâ, lapide bezoar orientali, occidentali, conflatos, magis quam volatilia ſpirituoſa &c. proficua fuiſſe vidi. Præprimis à ſolo dicti lapidis Bezoar Orientalis uſu, plurimos ſine præſentia Medici ex voto à Variolis liberatos fuiſſe multoties obſervavi. Incredibile profecto dictu, quam cito & quam bene ab uſu lapidis hujus omnia ſymptomata, convulſiones, anxietates & alii eruptionis prodromi conquieverint

rint, ipſis variolis egregio ægrotantium cum levamine erumpentibus. Hinc non poſſum non mirari eos, qui pretioſum hunc lapidem, quem factitium putant, infra dignitatem nativorum verbi gratia lapidum cancrorum, conchatum vel aliorum dejicere fruſtra laborant. Refragantibus quotidianis experimentis & Medicorum principum teſtimoniis. Quorum plures ut jam non laudem, ipſum equidem Perilluſtrem atque Magnificum Dominum *Ilmerum de & in VVartenberg*, Conſiliarium & Archiatrum Cæſareum & Regium &c. lapidem bezoar orientalem magni æſtimare atque agonizantibus & alterum pedem velut in tumulo habentibus, tanquam ultimum remedium non abſque pereximio ſucceſſu cum aliis exhibendum ſuadere *ex Decuria* III. *Ann.* I. *Obſervat*, LXVIII. *Ephemerid. German.* pluribus eluceſcit. Præterea decoctum euporiſton ex Corn. Cerv. raſpat. glycyrrhiza, ſcorzoner. paſſulis min. hordeo, lentibus nec non Emulſiones & potiones bezoardicas cordiales vel expellentibus vel temperantibus pro re nata variatas, inſtillatis tenui portui Mixturis ex Tinc. papav. thead. non acidulata, clyſſo antimon. ſulphurat. ſpiritu nitri dulci &c. multum profuiſſe notavi. Neque balſamica & bezoardica media, verbi cauſa Tinctura Prophylactica m. d. (quam præſervandi fine tam in Hafnienſibus anno 1639. quam noſtratibus utilem deprehendi) eſſ. myrrh. balſam. Mixt. Simpl. ſucceſſu carebant.

§. 30. Nonnulli denique, poſtquam à malignitate Variolarum prorſus liberati quidem videbantur, vel à Materia morbificâ non penitus eliminata, vel ab aëris injuriis, vel diætâ neglectâ, vel alia cauſa procatarctica neſcio qua leviſſima, periculoſis, imo lethalibus affectibus aliis denuo corripiebantur. Quod licet nonnullis prædicebatur; tantum tamen aberat, ut haberetur fides, donec propriis exemplis confirmarent *Hippocratis lib.* 2. *aphoriſm.* 11. *Morborum reliquias, quæ à criſi ſuperſunt, recidivos morbos parere.* Plurimos hoc pacto tuſſis contumaciſſima vomitu quandoque comitata vexabat, febre lenta ſimul afflictos, qui multis pectoralibus, diluentibus, humectantibus, nervinis, balſamicis & laxativis curari vix poterant. Aliis abdomen intumeſcebat, facie inflata, infra caput macie conſpicua, quaſi rachitide laborantibus. Taceo tumorem pedum, ſcabiem tam ſiccam quam humidam, tineam variaque ulcera, quibus affligebantur alii. Quorum quidem plurimis ſiquidem vires mediocres ſuppetebant, Laxativa iterata, ex reſinâ gialappæ cum ſpiritu appropriato decenter ſolutâ, cinnabari nativa, antimonio diaphoretico, confect. alkermes ſyrup. roſar. vel violar. &c. & Balnea ex herbis ſidetit. conyz. tobac. ſaponar. origan. ſerpill. flor. chamæm. ocul. popul. &c. inſtar antichoræ ſacræ ſubveniebant. Reliquos tabes ſenſim conſumebat.

§. 31. Cæterum nec tempore hyemali imminente ceſſantem Variolarum luem, ſed ſatis licenter vagantem, ne limites epiſtolaris Diſſertationis digrediar, alia occaſione plenius delineandam reſervo.

§. 32. Has verò Obſervatio-

nes

nes ad Te deferre perſuaſit, tam non obſcura tua in me benevolentia, quam peracre Tuum in his judicium. Demonſtraſti enim te tritas habere manus notandis ejuſmodi obſervationibus & conſuetudine legendi. Singularem vero tuam benevolentiam niſi exoſcularer, ferreus eſſem, dum tot Illuſtribus atque Excellentiſſimis Viris in Cæſareo Leopoldina Naturæ Curioſorum Academia me quoque Collegam forte indignum adſcribere non dedignatus. Stabat quidem ſententia Cydoniologiam ad normam & formam Academiæ noſtræ tractatam publicæ luci nunc exponere; Enim vero poſtquam Excellentiſſimum *D. D. Georg. Sebaſt. Jungium, Aulæ Cæſareæ Medicum*, Tractatum de Cydoniis Viennæ impreſſum [nuſpiam à me viſum] conſcripſiſſe, honoratiſſimæ Tuæ literæ d. 9. Decembris anni proxime finiti ad me datæ pluribus dixere, mentem mutavi, ipſasque ſchedulas, in quibus hujus pomi Virtutes & uſus ſane inſignes rudi quaſi penicillo delineaveram, abjeci, ne fortaſſis Iliada poſt Homerum ſcribere putarer. Interim obſervantiæ ergo, quam Tuo nomini debeo, hoc qualecunque Praxeos clinicæ ſpecimen gratique animi mei ſymbolum exhibere volui debui, quod ut æqui bonique accipere velis, eſt, quod ſummopere contendo.

Scribebam Mulhuſa Imperialis d. 25. Januarii, Anno Chriſti 1701.

Apollodorus.

Conſtitutio Epidemica Tubingenſis Anni 1701.

Dn. D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII.

QUanquam de raris & epidemiis verum forte ſit illud Galeni, ſe obſervandi morbos occaſionem præ Hippocrate habuiſſe commodiorem, cùm unus Romæ vicus plures habuerit incolas, quám integra urbs Græciæ, atque adeò ex tantis urbibus, uti & è caſtris, hiſtoria hujus anni epidemia plurimum ſibi promittat, non tamen parva negligenda putem, ſed & ex talium particularium collectione formandum aliquid univerſale, imò juvat noſſe, quibus faris diverſa loca ex diverſis cauſis in pace aut in bello fuerint exercita, ut pateat, quid univerſale anni vel particulare loci fuerit. Decimus per Dei gratiam completur annus, à quo Tubingam liberam reliquit dyſenteria, quæ cùm per tres annos prioris ſeculi octuageſimum nonum, nonageſimum, nonageſimum primum, belli injuriis aliàs graves, ab æſtate in autumnum epidemiè fuiſſet graſſata, tum more etiam epidemio requievit, ut cùm interim fama publicaret ipecaçoannam novum antidyſentericum, eo hactenus opus nobis non fuerit, nec experimentis ejus laudes comprobatæ; quibus tamen multum derogat, ſi verum, quod in novellis legi, pro gallorum exercitu aliud novum remedium antidyſentericum in Italiam fuiſſe mittendum. Noſtram pacem ſive illas inducias

Digitized by Google

ducias rupit nupera æſtas, & alvi fluxus noviter urbi intulit. Quam prior illa æſtas, quæ ante decennium finem dyſenteriæ tulit, ſicco calore prævaluit duas præcedaneas, tam ultima hæc nupera omnes hactenus intermedias; quanquam illa nonageſimi tertii æſtas, dyſenteriæ apud nos non ferax, æſtuoſæ ſiccitatis teſtimonium habuerit in bonitate ſui vini & frumenti. Recordor quoque anni nonageſimi noni, quòd menſe Junio, ſatis etiam calido & ſicco, diarrhœas quaſdam concitatir, & metum mali gravius invalituri jam tum incuſſerit, ſed in herbâ velut ſuffocatum malum brevi evanuit, quanquam & illa æſtas tulerit vinum & frumentum bonum, calidæ temperiei fructus. Quæ itaque & qualis fuerit labentis hujus anni æſtas, notoria quidem, determinanda tamen: Primò enim frigida veris conſtitutio, diu nimis durans, & ad finem usque Aprilis ſe extendens, nec majum ſivit incaleſcere, ſub inconſtante adhuc aëre, niſi verſus finem; abhinc autem invaluit æſtuoſa temperies, an potius intemperies, audiebantur paſſim triſtes novellæ de calamitatibus graviſſimarum tempeſtatum, quæ per DEI gratiam ſuper capita noſtra tranſierunt ferè innoxiæ; raræ percæque pluviæ ſiccitatem contemperare non valebant, usque dum finis Auguſti aliquale frigus ferret, novam autem denuò ſubſequam æſtatem terminaret pruinoſus ſub finem September, prævalente hactenus ſiccitate. Aſtra qui volet, his applicabit & determinabit ex ephemeridibus. Reſpondit iſtis, poſt tardam utique germinationem, contra ſpem bona & meſſis & vindemia; etenim uvas ab immaturâ putredine, quam minabantur plurium acinorum hoſpites vermiculi, quò minus latius ſerperet, cohibuit illa ſiccitas: Poma autem & pyra verminoſa pleraque præcociter ceciderant, nec diu aſſervari potuerunt, in putredinem nimis proclivia, ne de fagorum foliis gallarum extraordinariâ copiâ obſitis, de braſſicâ ab erucis depaſtâ, &c. dicam. Prius verò & ex vicino quodam vaccarum grege (ſalvo noſtro) hydrops pectoris multas abſtulerat, & anſerum juniorum ſtrages aliquibus locis tanta fuerat, ut præ fœtore ſepeliri debuerint. Hæc igitur æſtas iterum inter nos alvum fluere fecit; primi qui laborare cœperunt, erant infantes, menſe ſtatim Junio, plures ſequenti Julio, quo etiam adultos (non tamen ex illis diætæ erroribus famoſos) invaſit diarrhœa quædam torminoſa, acuta, imò cum vomitibus ſpasmoque ſuratum cholera. Tandem rari in urbe dyſenteriæ, non ita malignæ, caſus, frequentiores ex pagis aliiſque locis audiebantur, nec tamen ullus illorum fluxuum, uti quidem minitari videbantur, nimis apud nos invaluit, nec ſtragem edidit; non deſideratis niſi paucis infantibus: Inſuper autumno in totum ſat cito hîc loci omnis lues requievit. Meæ curæ concreditis ſuccurri, præter uſum pulverum pannonici, antimonii diaphoretici, gelatinæ cornu cervi ſiccæ, ſeminis plantaginis in congruis vehiculis, methodo inprimis Mortonianâ, ſucceſſum ſecundante Deo, jungens corticem peruvianum cum electuario diaſcordio

per

Digitized by Google

per ſyrupos in bolos, vel ejus extractum cum noſtro bezoardico aut theriacâ cœleſti in pilulas formando. Ultra illos alvi fluxus nil epidemii tulit æſtas, niſi quòd eodem tempore puerorum genæ communiter intumuerint, audiri quoque fuerint catarrhi æſtivi, ſive tuſſes plerunque ſiccæ, quibus addi poſſunt tres ſtudioſi unius collegii, quorum unus hæmorrhagiâ narium enormi, alter hæmoptoe largâ, tertius vomitu cruento ſub idem tempus laborunt. Hæc eſt noſtra æſtivi fluxûs hiſtoria, quam propterea notare volui, ut conferri poſſit cum aliis, utpote ſpe fretus, fore vel tandem clariorem cauſam, cur non omnibus ſed certis annis ſi ant talium epidemiorum recurſus.

Ejuſdem Schediaſma ad Hiſtoriam Epidemiam Anni 1702.

QUandoquidem adhuc ſuper nos manet DEI benignitas, quam prioribus annis depiædicavi, quod priſtinam epidemiorum morborum maliriam Tubingæ gravem repreſſerit, nec ſinat hucusque iterum invaleſcere, idcircò hiſtoriæ illorum pro hoc anno per modum appendicis tria ſolum breviter ſubjungam, quæ notari poterant.

Ante omnia inconſtantiæ & anomaliæ, quæ per ultimam hyemem, uti & per duas priores fuit, non ſatis videntur reſpondere morboſi effectus; Major illa fuit, & omninò talis, ut ſub eâ ſanitatem mortalium adeò benè ſibi potuiſſe conſtare, ſæpè admirationem moverit, dum pauci utique per urbem illo tempore ægrotarent, & malignorum epidemia planè exularet, eorum autem morborum, qui quadranti anni ſunt congrui, nec magnus numerus, nec extraordinaria eſſet ferocia: Hoc eſt paradoxum, quod vexare poſſit & ſoleat practicos, ſævire luem eandem ſub diverſo aere, & ſilere ipſam ſub tali, quem morbiferum accuſaveras.

Quia verò morboſi effectus non ſtatim ipſo menſe vel quadrante erumpere, ſed ſequenti demum ſuccedere perhibentur, huc proin referri poterit, quod ſecundò notari meretur, ſcilicet utut interdum propriè epidemium in urbe nihil ſit, ſed ſporadicè multi ægrotent, certo tamen tempore plures ægros abripi, quàm alio, per morbos diverſos & diſperſos: Tale fuit tempus vernum hujus anni ſub finem Aprilis & principium Maji, quo perſonæ diu infirmæ, ſenes, viduæ, infantes, plures quam aliàs fuerunt abreptæ. Quomodò ſingulorum ita fata concurrant, vel in quantum debilitas eorum non ferendo conveniat, facilius eſt determinatu in theſi, quàm hypotheſi.

Tertiò, quæ de fluxibus alvi mediocritatem adhuc ſervantibus per æſtatem ad annum præteritum notavi, huc repeti poſſunt pro hoc anno; nam pariter cum æſtate redeuntes non invaluerunt ultra gradum priſtinum. Illud modò addam, aliundè ad nos advectum fuiſſe quid mali gravioris. Inter reduces ex caſtris ad Landavium, qui febre tertianâ & diarrhœâ laborarunt, unus ex civibus ſub finem obſidionis ibi & Philipsburgi

non niſi per diem unum & alterum commoratus vix domum attigerat, poſt medium Septembris, cum dyſenteriâ dejiceretur atroci. Hæc uti per contagium hauſta fuiſſe videtur, quia non tam errores in diætâ commiſſos novit, quàm conceptum inter infectos horrorem ipſe accuſat, ita domi etiam ſe diffudit ad plures, obſervans quidem fatalem illum morem, quo certæ ſolùm perſonæ ſolent corripi, ſalvis aliis: Nam conjux omnium ſordium injuriis expoſita manſit intacta, conjugis autem ſoror ipſo die ſeptimo à decubitu viri complete dejecta fuit, & die ſequente filiolus trimulus ſedes torminosè cruentas frequentare cœpit; evaſit tamen illa triga feliciter, & perſtitit hanc intra domum lues. Multo autem gravior fuit hujus viri dyſenteria peregrè allata, quàm ulla per urbem ſpontè oborta, non ſolùm duratione in tertiam ſeptimanam & dejectionum nimis citatâ, frequentiâ, ſed & excreti diu ſinceri cruoris, dein non muci verum flavo-viridis liquaminis, copiâ perquàm magnâ, ſtipata etiam ſymptomatum moleſtiſſimâ vehementiâ, præter oppreſſionem præcordialem, tormina, teneſmum, inprimis dyſuriâ & tantum non jugi ſingultu, de quibus ultra decem dies & præ reliquis majores audiebantur ægri querelæ. Cum die ſexto, quo demum poſt tentata domi varia conſuli cœptum, ut & diebus ſequentibus nullæ diſtingui poſſent remiſſionum & exacerbationum viciſſitudines, & urina omnis rubedinis expers, flava & clara, ſed turbata admodùm facilis, offerretur, paucis, cùm non tam febris (nec aphthæ unquam nec deliria ſupervenerunt) quàm fluxus & vices urgere viderentur, æger item à meridie per veſperam ſumtas una duas corticis peruviani & electuarii diaſcordii drachmas, ut ingratam ſibi formulam porrò nauſearet, inde purioris cruoris copiam citari prætendens; itaque pro nocte primùm modicam narcotici doſin extractis corticis, tormentillæ & bezoardico addere conſultum videbatur, & ob bonum effectum continuare alternatim tales pilulas & emulſiones ex ſemine papaveris albi, plantaginis, amygdalorum, in congruo vehiculo, edulcoratas cum abſorbentibus & pulvere anodino, ſemper ita doſi nocturnæ reſervando vim opiati: Per dies verò ſuis horis dabantur quater ſcrupuli pulveris ex unicornu foſſili, coralliis, ſemine plantaginis, priapo cervi, dente hyppopotami, pannonico, itidem in conſimili vehiculo; Quibus tandem acceſſerunt data ſubin guttæ balſami peruviani cum cochleari ſyruporum papaveris erratici, roſarum rubrarum, ſymphiti, & electuarium temperatum cordiale ſtomachicum, cordiale. Dubia movit potus, cùm ab aquâ cieri alvum, à vino æſtum prætenderet æger; Videbatur ergò medium tenendum, conceſſo modico vino vetere pro paſtu, etiam ob languorem & anorexiam perparco, extra id tempus præſcripto decocto ex raſurâ cornu cervi, maſtiche, & cinamomo: *Serum* lactis commendatum neſcio cur citò nauſeavit æger, multum autem gelatinæ cornu cervi hauſit ſolutæ in vario vehiculo calido. Externa ſcrobiculo cordis, ſedi, membro, ro-

boris & linimenti ergò admota, & cætera, prolixius recenſere opus non fuerit. Illud addendum, dyſenteriam fœminæ cum cruore multo, magnis torminibus, ad usque deliquia, non impediiſſe tamen, quò minus die quarto, ſtato utique tempore, venirent menſes, & durarent aliquandiu, citius tamen finiti, quibus etiam id dandum videbatur, ut interim parcius inſiſteretur uſui iſchæmorum.

Quam in Ephemeridibus Meteorologicis Tubingenſibus olim exhibui Tabulam motuum mercurialium per triennium, eam ulterius ad præſens tempus continuatam, perque annos adeò plusquàm octodecim extenſam, quia brevis eſt, publicè hîc propono, dum ephemerides ipſæ tot annorum domi latent prolixiores. Obſervationes quidem circa Experimentum Torricellianum fuerunt inſcriptæ alicubi difficiles Nugæ; habuerunt tamen ſuos vindices. Tranſeat, aut maneat liberum, quorumcunque judicium: meam ego tabulam illis modò deſtinavi, qui nihil temerè prætermittentes etiam Perpetuo tali Mobili delectantur, utuntur. Horum non modò Curioſitas cum propriis conferre alienas amabit obſervationes, verùm etiam ſagacitas per earum ſylvam venabitur prædam aut ſcrutabitur vias, quas in Meteorologiâ non minus ac in Epidemiâ occulit Natura. Ne aſymbolos ipſe ſim, excerpam unum alterumque caſum, cui applicari poſſint, quæ in tabulâ exhibentur ſtationes: Si prius monuero, ſermonem adhuc eſſe de uno eodemque Barometro illo ſimplici, cui ſcalam admotam fuiſ-

ſe olim monui minutorum decem, qualium palmo romano dat P. Lana; Illam hâc vice ſubdiviſi in gradus viginti, ut evitarem numerorum fractiones. Sic omnium ſuprema ſtatio & altitudo mercurii deſignatur ſemiminuta 20. medium ſcalæ habet 10. imum 0.

Horum ſive decem palmi minutorum ſive viginti ſcalæ graduum varietate abſolvuntur motus mercurii intra tubum, quibus extrà reſpondent motus aeris tanti & tales, ac per hos annos contigiſſe meminimus magnâ copiâ & differentiâ. Variant anni, interdum nec ac ſummum nec ad imum ſcalæ deducunt mercurium; variant menſes, interdum diu quaſi in eodem tenent ipſum, ſub exiguâ motuum differentiâ; aliàs intra paucos dies ſit lapſus à ſummo ad imum, aut aſcenſus ab hoc ad illud. Itaque ſi cui libuerit comparare annos annorumque partes inter ſe, habebit, in quo ſe exerceat: occurret autem ipſi communius hyeme gradus ſupremus, interdum quoque autumno, rarius primo vere, nunquam æſtate. Quibus autem menſibus ſupremus, iiſdem quoque infimus: ſic æſtivis neuter. Adeoque differentia illa motuum maxima decem, novem minutorum eſt hyberna: autumnalis nunquam minor quinque minutis, ſæpe fuit major: His æſtiva nunquam major, ſæpè minor. Dantur autem menſes omnium anni partium, quibus non niſi trium min. eſt differentia: uti dantur interdum dies, quibus quaſi ſuorum motuum dememiniſſe videtur mercurius, hærens diu in eodem.

Sed ad ea, quæ premiſi, ſpecialia.

lia. *Diluvium tempeſtuoſum* a. 1702. d. 13. Jul, de quo in ENC. 3. 7. 137. non fuit cum illâ menſis ſtatione humili, quam exhibet tabula, ſed cum medio ſcalæ: Præceſſerat deſcenſus non niſi per gradum unum; planè non proratione talis ac tantæ exonerationis, tàm venientis quàm fientis & factæ. Belli fluctus, quorum omen illud tunc metuebatur, irruerunt utique nimis heu graves, tranſierunt tamen DEI gratiâ; quæ vel tandem plenè ipſos compeſcat! Nondum quippe ceſſant. Nam nupero demum Auguſto hujus anni 1710. noviter fuit præceps vallium noſtrarum inundatio; iterum non cum humilitate, quanta ſolet eſſe cum talibus exonerationibus aeris hybernis, ſed cum gradu modò ſcalæ ſexto.

Ominoſum quoque inter alia nimis multa triſtia ſigna videbatur *fulmen extraordinarium*, cùm nocte præciſe mediâ inter ultimum Decembris An. 1702. & primum Januarii An. 1703. ad ſonum ferè duodecimæ graviter detonaret vetus, aut intonaret novus annus: Utique triſtis recordationis. Tulerat ſerus & ultimus veſper lapſum ad imum illud ſcalæ, quod in tabulâ, ſub auſtrino, laxo & humido aere. Manſit diu tunc humilis mercurius, imò quod non aliàs factum, deſcendit adhuc infra illud ſcalæ imum: Ut non niſi illâ vice differentia motuum fieret major decem minutis. Citò enim, ejuſdem quippe Januarii ſub finem, conſpicuus iterum fuit in altiore gradu illo, quem tabula exhibet. Neſcio, num ad cauſas vel ſigna fatorum talium ſpectet, quod ſingulare tunc videbatur ſpectaculum: Mars accedens ad vicinos Saturnum & Jovem; hoc ſubinnuiſſe modò ſufficiat.

Anno 1705. ad gradum ſcalæ, quem tabula offert, ſextum cecidit Majo menſe *intempeſtiva* nix; nobis quidem pluvia, vicinis autem alpibus utique nix copioſa. Scribebatur tunc ex provinciis germaniæ ſeptentrionalioribus, gravem pati arbores calamitatem, præ nivis mole avulſos vel grandes tiliarum ramos: Ad alpes noſtras multâ nive tectæ & preſſæ ſegetes & vinearum frondes, manſerunt tamen in ſalvo, poſt paucos dies reſurgebant & lætè virebant; retardata modò, non uti aliàs à pruinis, læſa fuit germinatio. Succeſſit brevi, ſc. nivi diei 25. aliud die 29. meteorum, cùm jam ſupremam menſis ſtationem occupaſſet mercurius, ſub aëre nondum quieto, dejiciebat enim granedulæ copiam, apriliformis.

Ex An. 1706. *Eclipſis Solis* memorabilis fuit neque cum ſupremâ neque cum infima Maji menſis ſtatione, ſed cum mediâ: Et quod ſub Eclipſi ſolari partiali, magnâ tamen, An. 1699. in ENC. 3. 7. 88. annotavi, de barometri nullâ prorſus factâ mutatione, per omne illud obſcurationis tempus, idem ſub Totali nobis & Annulari pariter omninò ſe habuit. Stetit mercurius obſcuro illo tempore, quaſi crepuſculo, fixus, planè invariatus, ne pilii latitudine vel demiſſus vel elevatus, utut thermometri fide aër benè refrigeraretur. Veſperi autem comparuit per quartam minuti partem humilior: Tunc nubes pomeridianas, qui-

quidem diſſlarat eurus, ſequens mane tamen tulit pluviam; & ſerus veſper ſignum gratiæ, Iridem, cùm altior jam ac ante eclipſin eſſet mercurius.

Annorum 1707. & 1708. *hyemes auſtrinæ* non tulerunt conſuetam altitudinem. Januarius 1708. vernus potius, quàm hybernus; quo in pratis colchicum, mezereon in ſilvis floruerunt. Et inſolita tamen illius temporis lenitas & temperies docente thermometro fuiſſet nobis per æſtatem ſumma rigiditas. Nunquam illo menſe altus mercurius, vix ſemel, nec diu, venit ac ſtetit ultra ſcalæ medium, plerumque multùm infra ipſum. Cùm in imo hæreret per decimum & ſequentes dies, mirum non fuit cum aere turbulento, ſed ſatis quieto, grato, apud nos, poſt nebulam aut flavedinem vel rubedinem matutinam, tunc frequentem, non pluvioſus, ſed vel ſerenus vel nubibus Solisque radiis alternans. Alibi forſan ſe exoneravit. Die illius Januarii 20. & ſeqq. cùm perturbaret aerem ventorum vis, & ferret fulgura; irides, pluvias, mercurius quidem deſcenderat, ſed non eo usque. Interim paſſim quoque ſcribitur aliundè, viſa meteora varia, facta diluvia, delapſos ignes, &c. Communiter autem, ex Septentrione, eſſe potius ver, quàm hyemem. Prægreſſus December 1707. fuerat non minus & aeris & mercurii motu apriliformis; differentiam ſuam quatuor minurorum abſolvens vel viginti quatuor horarum ſpatio, à nive ad ejus ſolutionem: Necad imum nec ad ſummum ſcalæ, ut alias hyeme ſolet, unquam pertigit.

Anno 1709. Januarii *hyems ſine pari*, ſive gelu extraordinariè longum & magnum, non obſtitit, quò minus caderet mercurius, ſcilicet ad venturam opportunè nivem, tegmentum ſegeri. Certè per diem duodecimum & tres ſequentes benè humilis, etiam poſt nivem adhuc, ſub acre ſereno, conſtanter gelido: Atqui mediâ æſtate communiter illa ſtatio ſolet eſſe tempeſtuoſa. Non niſi uno minuto humilior ſtetit die quinto, ante gelu illud, qui tamen fuerat toto cœlo diverſus, ſcilicet auſtrinus, laxus, pluvius, quem rigor venti nocturnus ſtrinxit & mutavit in planè alium; tunc enim nix & gelu hyemis illius acerrimæ principium. Hinc decimo ſexto motus per ſcalam ſurſum, nondum tamen ad ſummum: quò pertigit demùm die decimo nono ſerenato poſt nebulas aere: Tales tunc dies quatuor, inter quos unus ex frigidiſſimis totius menſis, & per quos tamen deſcenſus duorum minurorum. Cùm verò intra breve tempus per tria minuta fieret ulterior lapſus ad ſcalæ medium, tunc alia venit nix, & comparuit ad veſperam pruina murorum; Hinc moleſtiſſimi rigoris vel tandem aliqua relaxatio. Fuit, ſiquidem Aſtrologos audire lubet, prævia laxitas auſtrina ſub oppoſitione Martis & Solis. Superveniens oppoſitio Saturni & Mercurii dedit principium hyemis per ſtringentem euroboream. Finem fecit oppoſitio Saturni & Veneris cum PL. & aliis ad diem Pauli. Supremam interim menſis ſtationem & inclementiam fuiſſe non ſub iſtis, ſed ſub quadrato Jovis & Solis, mirum fortè cuipiam videri poſſet.

Sic utique viſum quondam fuit *M. Slutero*, occupato in dextrâ applicatione principiorum *VV. Cockii* ad conſtitutionem, meteorologicam anni 1695. ubi tractat inter benè multa notatu digna quæſtionem: cur calefaciens alias quadratum Jovis & Solis die ſexto Decembris forte gelu tulerit? Tranſeat hîc examen rationum, hoc ſolum addam: Ante ſeculum *Helis. Roeslinum* in d. navig. Septentr. [laudato Belgis libello] de hoc paradoxo jam monuiſſe Aſtrologos. Scilicet hybernum gelu [à Saturni configuratione cum aliquo planeta fuiſſe mitigatum. Contra, Solem, Jovem, Martem, Mercurium tunc configuratos frigus intendiſſe Exemplis annotum 1608. 1609. Quo ipſo ſimul innuitur alterum Sluteri dubium, quod ſcilicet conjunctio Saturni & Solis uno anno liquationem, altero gelu tulerit. Etenim d. 18. Dec 94. ſub illâ intenſum frigus: anno 95. d. 8. Jan. ſub conjunctione Martis & Solis liquatio, ad imum ſcalæ: d. 13. Jan. poſt conjunctionem Saturni & Mercurii gelu fuit, ad ſupremam menſis ſtationem. Et ad analogiam cum aſpectibus & mercoris Jan. anno 1709. Cæterùm, priores illæ hyemes auſtrinæ uti videbantur fovere Peſtem Polonicam, ita ſuccedens borealis eandem ſperabatur extinctura: Et erat utique ſilentium aliquandiu; verum enim verò triſtia porrò leguntur in novellis publicis. Opponam adhuc illi geluæſtum, quem ſuſtinuimus per dies Julii anno 1707. quatuor, ſcilicet d. 19. 20. 21: 22. inſolitum; non tamen cum humili mercurio, nec cum magnâ motuum differentiâ, ſed à ſupremô hujus menſis, & communiter æſtatis gradu, à nebula per ſerenitatem extremè calidam ad tempeſtatem noc-

TABULA
Motuum Mercurialium.

	1691		1692		1693		1694		1695		1696		1697		1698		1699	
Januarius	—	—	20	.	20	1	19	6	16	1	20	4	18	4	14		20	0
Februarius	—	—	14	1	19	4	12	10	18	4	18	4	16	0	16	(	16	4
Martius	—	—	15	2	14	2	15	5	14	4	14	0	18	0	16	8	17	0
Aprilis	—	—	14	2	12	6	15	6	10	3	14	5	14	5	12	4	14	0
Majus	—	—	13	4	12	4	12	5	13	4	16	7	14	8	14	6	14	5
Junius	—	—	12	5	13	6	13	8	16	6	15	5	14	4	15	8	16	4
Julius	13	7	13	5	13	8	14	7	13	8	14	6	14	7	14	8	14	6
Auguſtus	14	9	13	6	13	6	12	7	16	6	16	8	16	7	14	6	15	8
September	16	8	16	6	15	4	15	4	12	4	17	1	14	4	14	6	16	6
October	16	9	15	6	17	4	16	0	19	6	14	4	18	5	16	0	15	5
November	15	0	14	4	15	4	14	0	16	11	10	0	16	0	15	3	20	0
December	18	7	20	2	18	0	19	5	14	2	18	4	14	8	18	2	20	0

Digitized by Google

noctúrnam, ſenſim facto deſcenſu non niſi per quatuor gradus, nec infra ſcalæ medium. Interim, qui primo die aſpirarat adhuc aer lenis, diſpellens nubeculas, (quæ quidem ſolet eſſe gratia *Eteſiarum*, ſive euroboreæ & euri, pomeridianum aerem temperantium) emanebat prorſus, ne auræ quidem appulſus ſentiebatur, urgebat autem calor, quantum thermometri teſtimonio ab illo tempore nullus annorum ſequentium tulit. Hæc, ut dixi ad tempeſtatem; cui cùm ſuccederent ulteriores binis diebus ſequentibus, & obtineret inſignis temperati jam, imò refrigerati, aeris inconſtantia, tunc quod ſiccus calor non potuit, procuravit laxa humiditas, ſcilicet deſcenſum ulteriorem, ut differentia tamen ſtationum ſub tam diverſo aere fieret octo tantum graduum. Si cui libeat recurrere ad Ephemerides illius temporis aſtrologiças, inveniet Jovem apud Martem, & aſpectus fotſitan pro eteſiis quoque & ſubſequâ inconſtantiâ.

Cùm viderem Tabulam, offendi, quod æſtare rarum, *ſcalæ imum* ipſo *Julio* anni 1703. Itaque recurrens ad Ephemerides, deprehendo lapſum per quatuor minuta factum intra 24. horas, & mox reaſcenſum intra horas non plures, per quinque minuta, die menſis ſexto, ſub aere non calido, cum pluviæ copiâ venti- que impetu: Flabat ille ex plagâ à meridie ad occaſum, verſus quam nobis ſitus eſt *Lacus Podamicus*. At- qui hic ipſe tum dicebatur intumuiſſe ultra modum; An perturbatus appulſu hoſtis viciniæ graviter minacis?

Video etiam, quod vix aliàs factum, *Decembri non* ſtetiſſe *humilem mercurium*, ſed tenuiſſe octavum ſcalæ gradum anno eodem 1703. Inſpicienti autem ephemerides occur- rit

ſive

Stationes Barometri ſupremæ & infimæ.

1700	1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710
20 0	14 2	18 0	18 0	16 0	18 6	16 10	16 8	12 0	18 2	16 0
14 2	16 2	20 •	10 2	18 2	19 0	16 4	14 8	16 2	16 2	16 8
18 6	12 0	16 4	16 6	12 2	18 0	16 6	16 6	12 2	14 4	14 0
16 2	14 4	— —	14 2	14 4	16 2	14 4	14 0	12 2	14 4	14 2
14 5	14 6	— —	14 4	12 5	14 6	14 4	12 6	14 4	12 4	16 6
14 4	16 8	11 6	14 6	14 4	14 4	14 6	14 6	12 4	14 6	14 8
16 8	14 4	12 6	14 0	14 6	14 7	14 8	14 6	14 6	14 6	14 6
14 8	16 6	14 4	12 6	14 8	14 6	14 8	12 2	14 6	14 8	14 6
14 8	16 12	14 4	14 2	13 2	16 2	16 4	14 4	14 4	16 6	16 6
14 5	18 6	16 0	14 2	18 6	14 4	14 6	14 0	14 4	16 2	— —
10 0	18 2	16 0	18 4	16 2	16 6	14 0	18 4	18 4	18 6	— —
19 6	16 6	16 0	19 8	18 2	14 0	18 0	12 4	14 2	18 0	

rit illa ſtatio die Decembris octavo nubilo, inconſtanti, ventoſo. *Tempeſtas* horrenda cum fulg. ton. vi venti inſolitâ, vix ſine terræ motu fuiſſe credita, quæ in *Angliâ*, *Belgio*, & *ad mare Balticum* valdè ſævüt, & ruinam multis intentavit vel intulit, ſcribebatur tunc nocte inter 7. & 8. Dec. incepiſſe ex SVV. & duraſſe ad meridiem octavi; qui turbulentus, ut dictum, apud nos, non tamen tempeſtuoſus, tranſiit de cætero ſine damnis. Cur ſub tali aere non humilior mercurius? An medius inter oppoſitiones & poſt conjunctiones trigonus id non permiſit? (Illa verò videſis apud Aſtronomos) Certè à NL. tunc ecliptico properavit ad ſupremam, quæ in tabulâ ibi ſtationem intra triduum.

Denique finem his impoſituro ad manus venit *la connoiſſance des temps*, quam Gallica ſcientiarum Academia publicari facit, ubi de anno 1708. ſcribitur, ſupremam per ipſum elevationem mercurii fuiſſe obſervaram *d.* 17. *Novembr.* 28. poll. 1. lin. 5/6: *Infimam d.* 10. *Januarii* 26. poll. 9. lin 1/2. Hæc planè conveniunt cum obſervationibus meis: Etenim ſcalæ meæ gradus decimus octavus, qui in tabulâ ad annum 1708. Novembri reſpondet, etiam non fuit per hunc annum, niſi mane iſtius diei 17. quo longam nebulam excepit ſerenitas: Frigidum utique fuit illud mane, minus tamen, quàm ſequens, quod habuit mercurium tribus jam gradibus inferiorem. Alterum huic oppoſitum, ex Januario ejuſdem anni, eſt illud ipſum ſcalæ imum, de quo ſupra, ad hyemem auſtrinam, quod mirabar fuiſſe ſine aeris turbulentiâ. In quo itaque ſubſiſto: Ad occaſionem quamcunque aliam reſervans plura.

De frigore hyemali Anni MDCCIX.

FRigoris vehementia, quæ Annum 1709. principium memorabile reddidit, digna eſt habita, quæ Curioſorum conſiderationem eruditam ſubeat, quos inter præcipue Exc. D. Joh. Guilielmus Bajerus, in ill. Noricorum Univerſitate Altdorfina Profeſſor publicus in diſſertatione d. 15. Februarii edita cauſam ejus expoſuit; & celeberrimus D. Bernadinus Ramazzinus in Antenoreo Lyceo primarius practicæ Medicinæ Profeſſor in Oratione die 13. Maji anni prædicti publice habita, præter cauſas, in effectus etiam morbiferos algidiſſimæ hujus conſtitutionis inquirere voluit. Horum itaque propria verba Lectoris in gratiam, cum paucorum in manus Opuſcula devenerint, Hiſtoriæ noſtræ epidemicæ ſubjicere libuit.

Dn. *Johannes Guilielmus Bajerus.*

§. 1. FRigoris illius poſt hominum memoriam maximi, quod menſe proximo per Europam ſævüt, rationes breviter evoluturi, merito præmittimus recenſionem quorundam phænomenorum tam antecedentium

tium, quam durante ejus vi in aëre terraque noſtra obſervatorum, unde totius rei cognitio facile ducitur.

§. 2. Erant jam tum Decembris dies plurimi gelidi ſatis ac nivoſi, terra frigore tam alte conſtricta, ut currus onuſtos ſuperficie ſua ferret; neque omnino ſolvebatur, tametſi per intervalla tepidi venti aërem agitarent & poſt Calendas Januarias ad Nonas usque pluvia tempeſtas impenderet.

§. 3. Ipſo Nonarum die, cum aquis nivalibus pluviiſque telluris facies undique maderet, (latente tamen adhuc ſubtus glacie,) circa veſperam demum quam maxime humidam, ventus orientalis ſpirare primum leniter, ſed provecta nocte vehementius, cœpit; poſt quem ſub auroram ſtatim terra omnis nive & pruina viſa eſt obriguiſſe.

§. 4. Ventum hunc, per ſequens biduum & ultra cum aſſiduo frigoris incremento, ſed diverſo impetu continuatum, paullo antea Mercurii in Barometro per plures gradus aſcenſio ſubita prænunciavit, cum prius ad veſperam usque diei V. Jan. multum infra mediocritatem lapſus eſſet.

§. 5. Thermometrorum ex adverſo liquores ſubinde majores frigoris gradus notabant ad medium usque Januarium; quo cum ad tantam vehementiam gelu proceſſiſſet, quantam in noſtris regionibus vix attingere poſſe credebatur, circa diem XVIII. obſervatum eſt remiſiſſe paululum, ſed non diu neque conſtanter: quandoquidem & per brevia intervalla rurſus crevit decrevitque, & diei XXIII. tempore matutino majorem quem antea unquam vim in noſtris

Thermoſcopiis oſtendit, poſt meri
diem autem notabiliter defecit.

§. 6. Mercurius interim in Baro-
metro alterno aſcenſu deſcenſuque
ventorum potius, elaterem aeris va-
riantium, viciſſitudines indicabat,
quam frigoris incrementa & decre-
menta; nobis quidem haud miranti-
bus, qui pridem noveramus, & ca-
lorem & frigus, & ſerenitatem &
perturbationem cœli cum diverſo
elateris aerii ſtatu per accidens ſaltem
conjungi: tametſi vulgo iſta qualita-
tum aeris temperatio Barometrorum
ſcalis pro regula conſueverit adſcribi.

§. 7. Quemadmodum igitur iſtas
Barometri mutationes, utpote pa-
rum ad hoc negotium conferentes, ſi-
gillatim exponere ſuperſedemus; ita
nec operæ pretium fore arbitramur
gradus thermometrorum hic enume-
rare, qui diverſi ſine dubio ſunt non
ſolum in diverſis machinarum gene-
ribus, (unde eodem tempore v. g.
Hamburgi liquor à gr. 60. ad 86. aſ-
cendiſſe, Francofurti ad gr. 21. deſ-
cendiſſe, in diariis publicis memora-
tur,) ſed diverſi quoque in ſingulis
ſpeciebus, pro diverſitate ſcalarum,
liquorum, variaque altitudine & am-
plitudine vitrorum. Quare facile
conjicimus, neminem ex hujusmo-
di recenſione animo percepturum
quid res ſit, niſi qui vel thermome-
tra noſtra oculis uſurparit, vel proli-
xam eorum legerit deſcriptionem.

§. 8. Cetera licet eandem ob ra-
tionem, ex obſervatis Berolinenſi-
um, Francofurtenſium, Dantiſca-
norum, Hamburgenſium, Roſto-
chienſium, Stetinenſium, aliiſque,
quorum copiam diaria publica fece-
runt, colligi ſatis tuto non poſſit,

ubinam locorum maxime frigus dominatum fuerit, quique gradus diverſis locis interceſſerint; tamen hæc certa & notatu digna ſunt, quod 1. [eadem nocte univerſam Germaniam invaſerit gelu, 2.] eadem proportione ubivis creverit decreveritque, 3.) ad ſupremum ubique culmen, pro climatis ratione, & ultra quam putabatur, pervenerit, 4.) calidiores Europæ intractus, Galliam & Italiam, ſimili cum rigore penetrarit, quin etiam, incredibile dictu, ipſas Thermas Aquisgranenſes, congelarit.

§. 9. Nec præterire poſſum, quin memorem, frigus decreſcente Lunari lumine invaluiſſe, & biduo ante plenilunium maxime remiſiſſe, ſecus ac vulgo creditur fieri. Quin & ceterorum aſpectus Planetarum tanti non erant, ut exinde talem effectum ominarentur Aſtrologorum regulæ: niſi dicere velis, ☍ ♄ ☿, quæ die VII. Jan. contigit, biduo antequam fieret, iſtam mutationem aëri intuliſſe. Sed nec deſunt Calendariorum artifices, qui Jovem beneficum hiemis iſtius præſidem declararent, & hinc Januario menſi inſignem frigoris temperaturam promitterent.

§. 10. Jam vero ut ad cauſas eventus hujus inexpectati accedamus, è modo dictis patet facile, quam debile, imo nullum ſubſidium ab Aſtrologia ſit ſpetandum. Quare miſſis ambagibus originem memorati frigoris ducimus à vento orientali præcedente [vid *Phæn.* III.] hujus autem occaſionem ab impedito aëris noſtri, per priorum dierum turbulentam tempeſtatem, elatere, de quo *Phæn.* II. & V. loquuntur. Etenim cum venti tepidi humidique d. IV. V. Jan. leniter ſpirantes tenuiorem feciſſent aërem regionum planarum illo, qui clivoſis montibus, nive & glacie rigentibus [Bohemicos intelligo Carpathiosque) imminebat, fieri non poterat, quin ſublato ſic aëris utriusque æquilibrio, hic in iſtum gravis irrueret, advectisque ſecum ſpiculis glacialibus totum impleret. Ita vero & illi vapores, qui prius atmoſphæram noſtram confertim occupabant, excuſſo calore modico ſimul in pruinas abierunt, & aquam in ſuperficie telluris fluentem pariter ſuo attractu congelarunt. Namque ipſum terræ ſolum jam tunc priore à frigore jacuiſſe conſtrictum, *Phænom* I. obſervavimus.

§. 11. Quid vero ſic cœlo ſoloque juxta gravi ad conſummatum frigus deerat? quidve poterat impedire, quo minus ille ventus Orientalis, æqualem per Germaniam ſtatum aëris offendens (quod relationes publicæ docebant) eadem nocte eam totam pervaſerit, & per aliquot dies continuatus, contiguo noſtris tractibus aeri ſimilem rigorem longe lateque induceret? quo facto, etiam venti auſtrales & occidentales, alias calorem humoremque nobis adſpirantes, jam non niſi vapores pruinoſos dabant, & ſi quando aer ſuperior modico tepore tangeretur, ille tamen ſolvendis his inferioribus nimium algentibus haud ſufficiebat; uſque dum ſol, quotidie nobis ſublimior factus, primo auſtraliorem terrarum infregit rigorem, & mox inde potentiores ventos calidos ad nos tranſmiſit.

§. 12. Equidem facile prævidemus

mus, adductas in medium rationes non ſtatim omnibus ſatis factas cogitantibus, quod intra ſeculum proximum haud dubie ſæpius venti orientales ſupervenerint hyemi liqueſcenti, (quam nos hoc anno occaſionem tali vento fuiſſe faſſi ſumus) nec tamen frigoris tantam ſævitiem aſportarint. Sed hæc objecta dimovere nos de ſententia non valebunt, niſi conſtiterit, omnes, quæ nuper ad effectum conſpirabant, cauſas & circumſtantias, etiam alio tempore & crebrius fuiſſe conjunctas: ut ventus flaverit è regione ſolido ac diuturno frigore horrente, ut inciderit in aerem tot vaporibus refertum terramque intus jam congelatam, ut contrariis ventis non impeditus per pluſculos dies regnaverit; & quæ huc pertinent alia. Neque vero vel noſtra memoria deſtituitur exemplo ſimili: quandoquidem anno 1697. circa II. poſt Epiphan. Dominic. & Januarium medium, tam ſubito & acri frigore tellus humida corripiebatur, vento Orientali intercedente, eodem rum differret à ſtatu nupero, ut paquam diuturnitate, quæ tunc minor, etiam minorem ſibi peperit famam.

§. 53. Quando ea inter portentoſo huic frigori è natura cauſas aſſignamus, haudquaquam excluſam voluimus ſingularem quandam Numinis providentiam, quæ forte naturalium corporum actiones ſolito firmius in iſtum effectum direxit, eo quidem fini, ut homines, heu nimis cito Dei obliti ſuisque innixi viribus, novum impotentiæ ſuæ caperent documentum, utque armis hoſtilibus, per hyemem quoque non quieturis neceſſarias faceret inducias. Huic ergo Numini ſupremo omnis ſapientiæ, potentiæ, clementiæ laus & gloria ſempiterna tribuatur.

Dn. D. *Bernadinus Ramazzinus.*

Lubet in prægreſſæ hyemis algidam & nivoſam tempeſtatem, quæ frigoris vehementia atque aſperitate non ſolum Italiam, verum univerſam Europam tanta hominum, ut omnium cujusque generis viventium ſtrage male mulctavit, philoſophica & medica indagine inquirere; quòd ſi tam portentoſi frigoris veram & germanam cauſam in apricum eruere non dabitur, non abs re forſan neque ad ſanitatis cuſtodiam infrugiferum erit exquirere, quid mali hac proxima æſtare ex hac tam malè morata conſtitutione timeri poſſit.

Nolo autem hujus hyberni frigoris, quod annum hunc nefaſtum fecit, & ad multa Secula memorandum faciet, inclementiam non dicam, ſed inſolentiam longo verborum ambitu deſcribere; quotus enim quisque repertus eſt tam denſo corio, ac tàm forti à natura temperie donatus, qui non in cute ſolum ſed intus quoque & intra ipſa præcordia, ubi veſtalis ignis nativos lares, & focum habet, ab algidiſſimi aeris inſpiratu noxam aliquam non perſenſerit? Magna ſunt quæ vidimus, majora quæ audivimus; vidimus magna flumina tam arcto tam alto gelu adſtricta, ut armentis plauſtris onuſtis, & ipſis quoque exercitibus tranſvehendis ſufficerent. Vidimus ad binos & ampliùs men-

Digitized by Google

menſes vim nivium immodicam è Cœlo non tacite, ut ſolet, ad inſtar velleris labentem, ſed magno cum impetu in ſolum projectam, & quod magis mirere ſub Æquinoctium ipſum, quod in hac Civitate prodigio par eſt. Vidimus in partibus Aedium interioribus, & in ipſis hypogæis fluida quæque congelati ſolidioribus vaſis ex opere figlino diſruptis, ac dum cibum capturi menſæ accumberemus non procul à luculento igne vidimus fumantes epulas temporis momento gelaſcere. At vulgaria ſunt iſthæc, & fidem invenient. Urbem vidimus Adriæ Reginam, cui nullum unquam niſi navigiis cum terra fuit commercium continenti junctam, marinis aquis in marmoream duritiem ſolidatis, ut ad ſeptem paſſuum millia ultrò citroque longo agmine commearent Viatores, Veterinarii, & annonariæ gentes cum armentis, & gregibus, ut laboranti Civitati victuales auppetias ferrent. Quàm admiranda porrò imò quàm miſeranda ſunt, quæ alibi facta accepimus, velut in Gallia, Anglia, Germania, ac tota Septentrionali plaga, non ſolùm magnis fluminibus marinum æſtum pati ſolitis, ſed Oceano ipſo conglaciato, ut ſublatis commerciis centenæ hominum chiliades in civitatibus, in agris inter frigoris rabiem, & famis morſus miſerè perierint, ac ex iis, qui militiæ ſacramento erant auctorati longè plures in caſtris hyemando, quàm in acie pugnando in Orci familiam tranſierint. Profectò ſi cujusque Regionis, Civitatis, atque Oppidi Necrologiam haberemus, in quibus eorum, qui è vita deceſſerint nomen, clacura continetur, ac ratio iniri poſſet, quot hominum myriades duorum vel trium menſium ſpatio in Libitinæ cenſum deduxerit intolerando ſuo frigore funeſta hæc hyems, nulla certè peſtis ut ut truculenta & pernicialis, nec ea, quæ apud Hiſtoricos, & Poëtas adeò pervulgata, quæ univerſam Græciam depopulata eſt, algidiſſimæ hujus conſtitutionis peſtis, ſi ita fas loqui, ullo pacto eſſet conferenda.

Aſt unde nam quæſo tam violenti frigoris petenda eſt origo? Si ab Aquilone frigoris Promocondo malum hoc venit, cur hoc Anno tam violentum, tam diuturnum, ut quotquot in viventium numero adhuc extant provectioris ætatis homines, & ſilicernio jam proximi tam enorme frigus nunquam ſe perſenſiſſe meminerint, nec ſcriptorum quisquam prodigium hujusmodi literis prodiderit. Scire optatis, quam proportionem habuerit hujus anni frigus ad præcedentium octo annorum, quos in hac Civitate obſervare mihi datum, ſummum frigus? Pſicrometro teſte proportionem habuit ſeſquialteram, hoc eſt ut ternarium ad binarium. Is fuit hyberni frigoris hoc anno ſupra ceteros exceſſus, qui in regnum quoque vegetabile deſæviens, non ſolum plantas, quæ hortorum ornamenta ſunt, ſed quod dolendum Oleas & Vites ad internecionem usque abſumpſit. Mehercle ſi in hujuſmodi tempora incidiſſet Cardanus, eam, quam de frigoris natura opinionem mordicùs tenuit, dubio procul abieciſſet; non eſſe frigus quid re vera ſubſiſtens, ſed ſimplicem caloris privationem ventosque omnes plùs minùs

nùs calidos eſſe, inter ſuas ſubtilitates recenſuit Vir ille, quem cenſoria virgula ſugillans, ſeveriſſimus ille Cardanomaſtyx hiſce verbis ſic eum interpellavit. *Abjice ſoleas, ac pileum, Cardane, quo tempore ex Alpibus rhæticis urit vos Boreas; frigidus enim, & ſiccus eſt.* Hic autem mihi haud quaquam mens eſt in frigoris naturam curioſiùs inquirere, neque quodnam primum ſit frigidorum, num Aqua, ut Ariſtoteles, an Terra, uti Parmenides, & num venti aërem comprimendo frigus efficiant aut illius Vectores ſint, cujusmodi quæſtiones Philoſophos tum veteres, tum recentiores exercuere, & adhuc exercent, ſed ſolùm in votis mihi eſſet cauſam perſpectam habere, quæ hac hyeme tantum frigoris ac tam ex improviſo exciverit. Jam præcedens brumale ſolſtitium exegiſſe nos, & Annum cum ſatis placido aëris ſtatu clauſiſſe lætabamur, ut ſpes eſſet hyemis reliquum eodem tenore proceſſurum, Aſt tanto impetu naſcenti anno Janus fores aperuit, ut nobis ferale bellum indicere viſus fuerit; illicò enim, ex boreali plaga ventorum turbines biduo tanta vi efflarunt, ut omnibus horrori eſſent, illos acerrimo frigore comitante, & continuo nivium deſcenſu ſubſequente. Grande igitur aliquid in hyperboreis contigiſſe credendum eſt, quod tam ſubitam in aereo mari magno tempeſtatem excitari? Anne magnum aliquem terræ hiatum ex improviſo apertum fuiſſe putandum eſt, unde una cum ventis algidiſſimis tanta nitroſi ſpiritus copia eruperit, quæ totam atmoſphæram frigorificis particulis ad ſaturita-

tem uſque oppleverit. Quanta vi polleat nitrum ad ſenſum frigoris inducendum, ſatis commonſtrat experientia, dum nivi & glaciei commixtum illarum activitatem exacuit, ac in earum defectu nitri portionem in aqua diſſolvendo modum habemus, quo media æſtate vina & frigidas potiones nobis comparemus, non aliunde autem quàm è terræ ſinu tam horrendi frigoris cauſam deducendam arbitror; ad tam ſubitam enim & adeo turbulentam ventorum irruptionem locum aliquem in aerea regione intra polarem circulum fingere oporteret, in quo ſpiritus adeò furentes concluſi eſſent & effracto carcere ſubitò erumperent, quod tamen Poetæ, quibus quidlibet audendi data eſt poteſtas, auſi non ſunt, qui ventorum turbam in antris terræ obſcurioribus abditam eſſe voluerunt, ac inſuper Regem illi ſtatuere, qui imperio premeret, & laxas ſciret dare juſſus habenas, Minùs porrò rationi congruum videtur cœleſtia illa corpora culpare velle, quæ ſuo lumine & afflatu in noſtram perniciem conſpirarint. Quid novi enim in Cœlo à ſyderalis ſcientiæ peritis antea fuerat obſervatum? Num ferales Cometæ viſi ſunt aut alia hujuſmodi portenta? Num planetæ in choreis ſuis agendis à præſcriptis ſibi legibus exorbitarunt, ut novis ſyzigiis & inſolitis motionibus Cœleſtem illam harmoniam perturbarint, ut poſtea propter illorum aberrationes nos plectendi eſſemus.

Sit quidem, ut ajunt, multum pollere lunare Sydus ad perfrigerandum, ac illius lumen ad nos reflexum, licet à Sole prodeat actu fri-

Hhhhh gidum

lia. *Diluvium tempeſtuoſum* a. 1702. d. 13. Jul, de quo in ENC. 3. 7. 137. non fuit cum illâ menſis ſtatione humili, quam exhibet tabula, ſed cum medio ſcalæ: Præceſſerat deſcenſus non niſi per gradum unum; planè non proratione talis ac rantæ exonerationis, tàm venientis quàm fientis & factæ. Belli fluctus, quorum omen illud tunc metuebatur, irruerunt utique nimis heu graves, tranſierunt tamen DEI gratiâ; quæ vel tandem plenè ipſos compeſcat! Nondum quippe ceſſant. Nam nupero demum Auguſto hujus anni 1710. noviter fuit præceps vallium noſtrarum inundatio; iterum non cum humilitate, quanta ſolet eſſe cum talibus exonerationibus aeris hybernis, ſed cum gradu modò ſcalæ ſexto.

Ominoſum quoque inter alia nimis multa triſtia ſigna videbatur *fulmen extraordinarium*, cùm nocte præciſe mediâ inter ultimum Decembris An. 1702. & primum Januarii An. 1703. ad ſonum ferè duodecimæ graviter detonaret vetus, aut intonaret novus annus: Utique triſtis recordationis. Tulerat ſerus & ultimus veſper lapſum ad imum illud ſcalæ, quod in tabulâ, ſub auſtrino, laxo & humido aere. Manſit diu tunc humilis mercurius, imò quod non aliàs factum, deſcendit adhuc infra illud ſcalæ imum: Ut non niſi illâ vice differentia motuum fieret major decem minutis. Citò enim, ejuſdem quippe Januarii ſub finem, conſpicuus iterum fuit in altiore gradu illo, quem tabula exhibet. Neſcio, num ad cauſas vel ſigna fatorum talium ſpectet, quod ſingulare tunc videbatur ſpectaculum: Mars accedens ad vicinos Saturnum & Jovem; hoc ſubinnuiſſe modò ſufficiat.

Anno 1705. ad gradum ſcalæ, quem tabula offert, ſextum cecidit Majo menſe *intempeſtiva nix*; nobis quidem pluvia, vicinis autem alpibus utique nix copioſa. Scribebatur tunc ex provinciis germaniæ ſeptentrionalioribus, gravem pati arbores calamitatem, præ nivis mole avulſos vel grandes tiliarum ramos: Ad alpes noſtras multâ nive tectæ & preſſæ ſegetes & vinearum frondes, manſerunt tamen in ſalvo, poſt paucos dies reſurgebant & lætè virebant; retardata modò, non uti aliàs à pruinis, læſa fuit germinatio. Succeſſit brevi, ſc. nivi diei 25. aliud die 29. meteorum, cùm jam ſupremam menſis ſtationem occupaſſet mercurius, ſub aëre nondum quieto, dejiciebat enim granedulæ copiam, apriliformis.

Ex An. 1706. *Eclipſis Solis* memorabilis fuit neque cum ſupremâ neque cum infima Maji menſis ſtatione, ſed cum mediâ: Et quod ſub Eclipſi ſolari partiali, magnâ tamen, An. 1699. in ENC. 3. 7. 88. annotavi, de barometri nullâ prorſus factâ mutatione, per omne illud obſcurationis tempus, idem ſub Totali nobis & Annulari pariter omninò ſe habuit. Stetit mercurius obſcuro illo tempore, quaſi crepuſculo, fixus, planè invariatus, ne pilii latitudine vel demiſſus vel elevatus, utut thermometri fide aër benè refrigeraretur. Veſperi autem comparuit per quartam minuti partem humillior: Tunc nubes pomeridianas, qui-

Digitized by Google

quidem difflarat eurus, ſequens mane tamen tulit pluviam; & ſerus veſper ſignum gratiæ, Iridem, cùm altior jam ac ante eclipſin eſſet mercurius.

Annorum 1707. & 1708. *hyemes auſtrinæ* non tulerunt conſuetam altitudinem. Januarius 1708. vernus potius, quàm hybernus; quo in pratis colchicum, mezereon in ſilvis floruerunt. Et inſolita tamen illius temporis lenitas & temperies docente thermometro fuiſſet nobis per æſtatem ſumma rigiditas. Nunquam illo menſe altus mercurius, vix ſemel, nec diu, venit ac ſtetit ultra ſcalæ medium, plerumque multùm infra ipſum. Cùm in imo hæreret per decimum & ſequentes dies, mirum non fuit cum aere turbulento, ſed ſatis quieto, grato, apud nos, poſt nebulam aut flavedinem vel rubedinem matutinam, tunc frequentem, non pluvioſus, ſed vel ſerenus vel nubibus Soliſque radiis alternans. Alibi forſan ſe exoneravit. Die illius Januarii 20. & ſeqq. cùm perturbaret aerem ventorum vis, & ferret fulgura, irides, pluvias, mercurius quidem deſcenderat, ſed non eo usque. Interim paſſim quoque ſcribitur aliundè, viſa meteora varia, facta diluvia, delapſos ignes, &c. Communiter autem, ex Septentrione, eſſe potius ver, quàm hyemem. Prægreſſus December 1707. fuerat non minus & aeris & mercurii motu apriliformis; differentiam ſuam quatuor minutorum abſolvens vel viginti quatuor horarum ſpatio, à nive ad ejus ſolutionem: Nec ad imum nec ad ſummum ſcalæ, ut alias hyeme ſolet, unquam pertigit.

Anno 1709. Januarii *hyems ſine pari*, ſive gelu extraordinariè longum & magnum, non obſtitit, quò minus caderet mercurius, ſcilicet ad venturam oportunè nivem, tegmentum ſegeti. Certè per diem duodecimum & tres ſequentes benè humulis, etiam poſt nivem adhuc, ſub aere ſereno, conſtanter gelido: Atqui mediâ æſtate communiter illa ſtatio ſolet eſſe tempeſtuoſa. Non niſi uno minuto humilior ſtetit die quinto, ante gelu illud, qui tamen fuerat toto cœlo diverſus, ſcilicet auſtrinus, laxus, pluvius, quem rigor venti nocturnus ſtrinxit & mutavit in planè alium; tunc enim nix & gelu hyemis illius acerrimæ principium. Hinc decimo ſexto motus per ſcalam ſurſum, nondum tamen ad ſummum: quò pertigit demùm die decimo nono ſerenato poſt nebulas conſtanter aere: Tales tunc dies quatuor, inter quos unus ex frigidiſſimis totius menſis, & per quos tamen deſcenſus duorum minutorum. Cùm verò intra breve tempus per tria minuta fieret ulterior lapſus ad ſcalæ medium, tunc alia venit nix, & comparuit ad veſperam pruina murorum; Hinc moleſtiſſimi rigoris vel tandem aliqua relaxatio. Fuit, ſiquidem Aſtrologos audire lubet, prævia laxitas auſtrina ſub oppoſitione Martis & Solis. Superveniens oppoſitio Saturni & Mercurii dedit principium hyemis per ſtringentem euroboream. Finem fecit oppoſitio Saturni & Veneris cum PL. & aliis ad diem Pauli. Supremam interim menſis ſtationem & inclementiam fuiſſe non ſub iſtis, ſed ſub quadrato Jovis & Solis, mirum fortè cuipiam videri poſſet.

Sic

Sic utique viſum quondam fuit *M. Slutero*, occupato in dextrâ applicatione principiorum *VV. Cockii* ad conſtitutionem, meteorologicam anni 1695. ubi tractat inter benè multa notatu digna quæſtionem: cur calefaciens alias quadratum Jovis & Solis die ſexto Decembris forte gelu tulerit? Tranſeat hîc examen rationum, hoc ſolum addam: Ante ſeculum *Helis. Rœslinum* in d. navig. Septentr. [laudato Belgis libello] de hoc paradoxo jam monuiſſe Aſtrologos. Scilicet hybernum gelu [à Saturni configuratione cum aliquo planeta fuiſſe mitigatum. Contra, Solem, Jovem, Martem, Mercurium tunc configuratos frigus intendiſſe Exemplis annorum 1608. 1609. Quo ipſo ſimul innuitur alterum Sluteri dubium, quod ſcilicet conjunctio Saturni & Solis uno anno liquationem, altero gelu tulerit. Etenim d. 18. Dec 94. ſub illâ intenſum frigus: anno 95. d. 8. Jan. ſub conjunctione Martis & Solis liquatio, ad imum ſcalæ: d. 13. Jan. poſt conjunctionem Saturni & Mercurii gelu fuit, ad ſupremam menſis ſtationem; Et ad analogiam cum aſpectibus & meteoris Jan. anno 1709. Cæterùm, priores illæ hyemes auſtrinæ uti videbantur fovere Peſtem Polonicam, ita ſuccedens borealis eandem ſperabatur extinctura: Et erat utique ſilentium aliquandiu; verum enim verò triſtia porrò leguntur in novellis publicis. Opponam adhuc illi gelu *æſtum*, quem ſuſtinuimus per dies Julii anno 1707. quatuor, ſcilicet d. 19. 20. 21. 22. inſolitum; non tamen cum humili mercurio, nec cum magnâ motuum differentiâ, ſed à ſupremô hujus menſis, & communiter æſtatis gradu, à nebulâ per ſerenitatem extremè calidam ad tempeſtatem noc-

TABULA
Motuum Mercurialium.

	1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699
Januarius	—	20 [illegible]	20 10	19 6	16 1	20 4	18 4	14 [illegible]	20 0
Februarius	—	14 1	19 4	19 10	18 4	18 4	16 0	16 0	16 4
Martius	—	15 2	14 2	15 5	14 4	14 0	18 0	16 8	17 0
Aprilis	—	14 2	12 6	15 6	10 3	14 5	14 5	12 4	14 0
Majus	—	13 4	12 4	13 5	13 4	16 7	14 8	14 6	14 5
Junius	—	12 5	13 6	13 8	16 6	15 5	14 4	15 8	16 4
Julius	13 7	13 5	13 8	14 7	13 8	14 6	14 7	14 8	14 6
Auguſtus	14 9	13 6	13 6	12 7	16 6	16 8	16 7	14 6	15 8
September	16 8	16 6	15 4	15 4	12 4	17 1	14 4	14 6	16 6
October	16 9	15 6	17 4	16 0	19 6	14 4	18 5	16 0	15 5
November	15 0	14 4	15 4	14 0	16 11	10 0	16 0	15 3	20 0
December	18 7	20 2	18 0	19 5	14 2	18 4	14 8	18 2	20 0

Digitized by Google

nocturnam, ſenſim facto deſcenſu non niſi per quatuor gradus, nec infra ſcalæ medium. Interim, qui primo die aſpirarat adhuc aer lenis, diſpellens nubeculas, (quæ quidem ſolet eſſe gratia *Eteſiarum*, ſive euroboreæ & euri, pomeridianum aerem temperantium) emanebat prorſus, ne auræ quidem appulſus ſentiebatur, urgebat autem calor, quantum thermometri teſtimonio ab illo tempore nullus annorum ſequentium tulit. Hæc, ut dixi ad tempeſtatem; cui cùm ſuccederent ulteriores binis diebus ſequentibus, & obtineret inſignis temperati jam, imò refrigerati, aeris inconſtantia, tunc quod ſiccus calor non potuit, procuravit laxa humiditas, ſcilicet deſcenſum ulteriorem, ut differentia tamen ſtationum ſub ram diverſo aere fieret octo tantum graduum. Si cui libeat recurrere ad Ephemerides illius temporis aſtrologiças, inveniet Jovem apud Martem, & aſpectus forſitan pro eteſiis quoque & ſubſequâ inconſtantiâ.

Cùm reviderem Tabulam, offendi, quod æſtate rarum, *ſcalæ imum* ipſo *Julio* anni 1703. Itaque recurrens ad Ephemerides, deprehendo lapſum per quatuor minuta factum intra 24. horas, & mox reaſcenſum intra horas non plures, per quinque minuta, die menſis ſexto, ſub aere non calido, cum pluviæ copiâ ventique impetu: Flabat ille ex plagâ à meridie ad occaſum, verſus quam nobis ſitus eſt *Lacus Podamicus*. Atqui hic ipſe tum dicebatur intumuiſſe ultra modum; An perturbatus appulſu hoſtis viciniæ graviter minacis?

Video etiam, quod vix aliàs factum, *Decembri non* ſteriſſe *humilem mercurium*, ſed tenuiſſe octavum ſcalæ gradum anno eodem 1703. Inſpicienti autem ephemerides occurrit

ſive

Stationes Barometri ſupremæ & infimæ.

1700	1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710
20 0	14 2	18 0	18 0	16 0	18 6	16 10	16 8	12 0	18 2	16 0
14 2	16 2	20 0	10 2	18 2	19 0	16 4	14 8	16 2	16 2	16 8
18 6	12 0	16 4	16 6	12 2	18 0	16 6	16 6	12 2	14 4	14 0
16 2	14 4	—	14 2	14 4	16 2	14 4	14 0	12 2	14 4	14 2
14 5	14 6	—	14 4	12 5	14 6	14 4	12 6	14 4	12 4	16 6
14 4	16 8	11 6	14 6	14 4	14 4	14 6	14 6	12 4	14 6	14 8
16 8	14 4	12 6	14 0	14 6	14 7	14 8	14 6	14 6	14 6	14 6
14 8	16 6	14 4	12 6	14 8	14 6	14 8	12 2	14 6	14 8	14 6
14 8	16 12	14 4	14 2	13 2	16 2	16 4	14 4	14 4	16 6	16 6
14 5	18 6	16 0	14 2	18 6	14 4	14 6	14 0	14 4	16 2	—
20 0	18 2	16 0	18 4	16 2	16 6	14 0	18 4	18 4	18 6	—
19 6	16 6	16 0	19 8	18 2	14 0	18 0	12 4	14 2	18 0	

Digitized by Google

rit illa ſtatio die Decembris octavo nubilo, inconſtanti, ventoſo. *Tempeſtas* horrenda cum fulg. ton. vi venti inſolitâ, vix ſine terræ motu fuiſſe credita, quæ in *Angliâ*, *Belgio*, & *ad mare Balticum* valdè ſæviit, & ruinam multis intentavit vel intulit, ſcribebatur tunc nocte inter 7. & 8. Dec. incepiſſe ex SVV. & duraſſe ad meridiem octavi; qui turbulentus, ut dictum, apud nos, non tamen tempeſtuoſus, tranſiit de cætero ſine damnis. Cur ſub tali aere non humilior mercurius? An medius inter oppoſitiones & poſt conjunctiones trigonus id non permiſit? (Illa verò videſis apud Aſtronomos) Certè à NL. tunc ecliptico propè ravit ad ſupremam, quæ in tabulâ ibi ſtationem intra triduum.

Denique finem his impoſituro ad manus venit *la connoiſſance des temps*, quam Gallica ſcientiarum Academia publicari facit, ubi de anno 1708. ſcribitur, ſupremam per ipſum elevationem mercurii fuiſſe obſervatam *d.* 17. *Novembr*. 28. poll. 1. lin. $\frac{1}{4}$: *Infimam d.* 10. *Januarii* 26. poll. 9. lin $\frac{1}{2}$. Hæc planè conveniunt cum obſervationibus meis: Etenim ſcalæ meæ gradus decimus octavus, qui in tabulâ ad annum 1708. Novembri reſpondet, etiam non fuit per hunc annum, niſi mane iſtius diei 17. quo longam nebulam excepit ſerenitas: Frigidum utique fuit illud mane, minus tamen, quàm ſequens, quod habuit mercurium tribus jam gradibus inferiorem. Alterum huic oppoſitum, ex Januario ejuſdem anni, eſt illud ipſum ſcalæ imum, de quo ſupra, ad hyemem auſtrinam, quod mirabar fuiſſe ſine aeris turbulentiâ. In quo itaque ſubſiſto: Ad occaſionem quamcunque aliam reſervans plura!

De frigore hyemali Anni MDCCIX.

FRigoris vehementia, quæ Anni 1709. principium memorabile reddidit, digna eſt habita, quæ Curioſorum conſiderationem erudiram, ſubeat, quos inter præcipue Exc. D. Joh. Guilielmus Bajerus, in ill. Noricorum Univerſitate Altdorfina Profeſſor publicus in diſſertatione d. 15. Februarii edita cauſam ejus expoſuit; & celeberrimus D. Bernadinus Ramazzinus in Antenoreo Lyceo primarius practicæ Medicinæ Profeſſor in Oratione die 13. Maji anni prædicti publice habita, præter cauſas, in effectus etiam morbiferos algidiſſimæ hujus conſtitutionis inquirere voluit. Horum itaque propria verba Lectoris in gratiam, cum paucorum in manus Opuſcula devenerint, Hiſtoriæ noſtræ epidemicæ ſubjicere libuit.

Dn. *Johannes Guilielmus Bajerus.*

§. 1. FRigoris illius poſt hominum memoriam maximi, quod menſe proximo per Europam ſævìit, rationes breviter evoluturi, merito præmittimus recenſionem quorundam phænomenorum tam antecedentium

tium, quam durante ejus vi in aëre terraque noſtra obſervatorum, unde totius rei cognitio facile ducitur.

§. 2. Erant jam tum Decembris dies plurimi gelidi ſatis ac nivoſi, terra frigore tam alte conſtricta, ut currus onuſtos ſuperficie ſua ferret; neque omnino ſolvebatur, tametſi per intervalla tepidi venti aërem agitarent & poſt Calendas Januarias ad Nonas usque pluvia tempeſtas impenderet.

§. 3. Ipſo Nonarum die, cum aquis nivalibus pluviisque telluris facies undique maderet, (latente tamen adhuc ſubtus glacie,) circa veſperam demum quam maxime humidam, ventus orientalis ſpiràre primum leniter, ſed provecta nocte vehementius, cœpit; poſt quem ſub auroram ſtatim terra omnis nive & pruina viſa eſt obriguiſſe.

§. 4. Ventum hunc, per ſequens biduum & ultra cum aſſiduo frigoris incremento, ſed diverſo impetu continuatum, paullo antea Mercurii in Barometro per plures gradus aſcenſio ſubita prænunciavit, cum prius ad veſperam usque diei V. Jan. multum infra mediocritatem lapſus eſſet.

§. 5. Thermometrorum ex adverſo liquores ſubinde majores frigoris gradus notabant ad medium usque Januarium; quo cum ad tantam vehementiam gelu proceſſiſſet, quantam in noſtris regionibus vix attingere poſſe credebatur, circa diem XVIII. obſervatum eſt remiſiſſe paululum, ſed non diu neque conſtanter: quandoquidem & per brevia intervalla rurſus crevit decrevitque, & diei XXIII. tempore maturino majorem quem antea unquam vim in noſtris Thermoſcopiis oſtendit, poſt meridiem autem notabiliter defecit.

§. 6. Mercurius interim in Barometro alterno aſcenſu deſcenſuque ventorum potius, elaterem aeris variantium, viciſſitudines indicabat, quam frigoris incrementa & decrementa; nobis quidem haud mirantibus, qui pridem noveramus, & calorem & frigus, & ſerenitatem & perturbationem cœli cum diverſo elateris aerii ſtatu per accidens ſaltem conjungi: tametſi vulgo iſta qualitatum aeris temperatio Barometrorum ſcalis pro regula conſueverit adſcribi.

§. 7. Quemadmodum igitur iſtas Barometri mutationes, utpote pa- ſum ad hoc negotium conferentes, ſigillatim exponere ſuperſedemus; ita nec operæ pretium fore arbitramur gradus thermometrorum hic enumerare, qui diverſi ſine dubio ſunt non ſolum in diverſis machinarum generibus, (unde eodem tempore v. g. Hamburgi liquor à gr. 60. ad 86. aſcendiſſe, Francofurti ad gr. 21. deſcendiſſe, in diariis publicis memoratur,) ſed diverſi quoque in ſingulis ſpeciebus, pro diverſitate ſcalarum, liquorum, variaque altitudine & amplitudine vitrorum. Quare facile conjicimus, neminem ex hujusmodi recenſione animo percepturum quid res ſit, niſi qui vel thermometra noſtra oculis uſurparit, vel prolixam eorum legerit deſcriptionem.

§. 8. Cetera licet eandem ob rationem. ex obſervatis Berolinenſium, Francofurtenſium, Dantiſcanorum, Hamburgenſium, Roſtochienſium, Stetinenſium, aliisque, quorum copiam diaria publica fecerunt, colligi ſatis tuto non poſſit,

ubinam locorum maxime frigus do-
minatum fuerit, quique gradus di-
verſis locis interceſſerint; tamen hæc
certa & notatu digna ſunt, quod 1.
[eadem nocte univerſam Germani-
am invaſerit gelu, 2.] eadem propor-
tione ubivis creverit decreveritque,
3.) ad ſupremum ubique culmen,
pro climatis ratione, & ultra quam
putabatur, pervenerit, 4.) calidio-
res Europæ intractus, Galliam &
Italiam, ſimili cum rigore penetra-
rit, quin etiam, incredibile dictu,
ipſas Thermas Aquisgranenſes, con-
gelarit.

§. 9. Nec præterire poſſum, quin
memorem, frigus decreſcente Lu-
nari lumine invaluiſſe, & biduo an-
te plenilunium maxime remiſiſſe, ſe-
cus ac vulgo creditur fieri. Quin &
cæterorum aſpectus Planetarum tanti
non erant, ut exinde talem effectum
ominarentur Aſtrologorum regulæ:
niſi dicere velis, ☍ ♄ ☿, quæ die
VII. Jan. contigit, biduo antequam
fieret, iſtam mutationem aëri intu-
liſſe. Sed nec deſunt Calendario-
rum artifices, qui Jovem beneficum
hiemis iſtius præſidem declararent, &
hinc Januario menſi inſignem frigoris
temperaturam promitterent.

§. 10. Jam vero ut ad cauſas even-
tus hujus inexpectati accedamus, è
modo dictis patet facile, quam debi-
le, imo nullum ſubſidium ab Aſtro-
logia ſit ſperandum: Quare miſſis
ambagibus originem memorati frigo-
ris ducimus à vento orientali præce-
dente [vid *Phæn.* III.] hujus autem
occaſionem ab impedito aëris noſtri,
per priorum dierum turbulentam
tempeſtatem, elatere, de quo *Phæn.*
II. & V. loquuntur. Etenim cum venti tepidi humidique d. IV. V. Jan. leniter ſpirantes tenuiorem feciſſent aërem regionum planarum illo, qui ſilvoſis montibus, nive & glacie rigentibus [Bohemicos intelligo Carpathiosque) imminebat, fieri non poterat, quin ſublato ſic aëris utriusque æquilibrio, hic in iſtum gravis irrueret, advectisque ſecum ſpiculis glacialibus totum impleret. Ita vero & illi vapores, qui prius atmoſphæram noſtram confertim occuparant, excuſſo calore modico ſimul in pruinas abierunt, & aquam in ſuperficie telluris fluentem pariter ſuo attractu congelarunt. Namque ipſum terræ ſolum jam tunc priore à frigore jacuiſſe conſtrictum, *Phænom* I. obſervavimus.

§. 11. Quid vero ſic cœlo ſoloque juxta gravi ad conſummatum frigus deerat? quidve poterat impedire, quo minus ille ventus Orientalis, æqualem per Germaniam ſtatum aëris offendens (quod relationes publicæ docebant) eadem nocte eam totam pervaſerit, & per aliquot dies continuatus, contiguo noſtris tractibus aëri ſimilem rigorem longe lateque induceret? quo facto, etiam venti auſtrales & occidentales, alias calorem humoremque nobis adſpirantes, jam non niſi vapores pruinoſos dabant, & ſi quando aer ſuperior modico tepore tangeretur, ille tamen ſolvendis his inferioribus nimium algentibus haud ſufficiebat; uſque dum ſol, quotidie nobis ſublimior factus, primo auſtraliorem terrarum infregit rigorem, & mox inde potentiores ventos calidos ad nos tranſmiſit.

§. 12. Equidem facile prævidemus

mus; adductas in medium rationes non ſtatim omnibus ſatis facturas cogitantibus, quod intra ſeculum proximum haud dubie ſæpius venti orientales ſupervenerint hyemi liqueſcenti, (quam nos hoc anno occaſionem tali vento fuiſſe faſſi ſumus) nec tamen frigoris tantam ſævitiem aſportarint. Sed hæc objecta dimovere nos de ſententia non valebunt, niſi conſtiterit, omnes, quæ nuper ad effectum conſpirabant, cauſas & circumſtantias, etiam alio tempore & crebrius fuiſſe conjunctas: ut ventus flaverit è regione ſolido ac diuturno frigore horrente, ut inciderit in aerem tot vaporibus refertum terramque intus jam congelatam, ut contrariis ventis non impeditus per plusculos dies regnaverit; & quæ huc pertinent alia. Neque vero vel noſtra memoria deſtituitur exemplo ſimili: quandoquidem anno 1697. circa II. poſt Epiphan. Dominic. & Januarium medium, tam ſubito & acri frigore tellus humida corripiebatur, eodem vento Orientali intercedente, ut parum differret à ſtatu nupero, Præterquam diuturnitate, quæ tunc minor, etiam minorem ubi peperit famam.

§. 13. Quando ea inter portentoſo huic frigori è natura cauſas aſſignamus, haudquaquam excluſam volumus ſingularem quandam Numinis providentiam, quæ forte naturalium corporum actiones ſolito firmius in iſtum effectum direxit, eo quidem fini, ut homines, heu nimis cito Dei obliti ſuisque innixi viribus, novum impotentiæ ſuæ caperent documentum, utque armis hoſtilibus, per hyemem quoque non quieturis neceſſarias faceret inducias. Huic ergo Numini ſupremo omnis ſapientiæ, potentiæ, clementiæ laus & gloria ſempiterna tribuatur.

Dn. D. *Bernadinus Ramazzinus.*

Lubet in prægreſſæ hyemis algidam & nivoſam tempeſtatem, quæ frigoris vehementia atque aſperitate non ſolum Italiam, verum univerſam Europam tanta hominum, ut omnium cujusque generis viventium ſtrage male mulctavit, philoſophica & medica indagine inquirere; quòd ſi tam portentoſi frigoris veram & germanam cauſam in apricum eruere non dabitur, non abs re forſan neque ad ſanitatis cuſtodiam infrugiferum erit exquirere, quid mali hac proxima æſtate ex hac tam malè morata conſtitutione timeri poſſit.

Nolo autem hujus hyberni frigoris, quod annum hunc nefaſtum fecit, & ad multa Secula memorandum faciet, inclementiam non dicam, ſed inſolentiam longo verborum ambitu deſcribere; quotus enim quisque repertus eſt tam denſo corio, ac tàm forti à natura temperie donatus, qui non in cute ſolum ſed intus quoque & intra ipſa præcordia, ubi veſtalis ignis nativos lares, & focum habet, ab algidiſſimi aeris inſpiratu noxam aliquam non perſenſerit? Magna ſunt quæ vidimus, majora quæ audivimus; vidimus magna flumina tam arcto tam alto gelu adſtricta, ut armentis plauſtris onuſtis, & ipſis quoque exercitibus tranſvehendis ſufficerent. Vidimus ad binos & ampliùs men-

menſes vim nivium immodicam è Cœlo non tacite, ut ſolet, ad inſtar velleris labentem, ſed magno cum impetu in ſolum projectam, & quod magis mirere ſub Æquinoctium ipſum, quod in hac Civitate prodigio par eſt. Vidimus in partibus Aedium interioribus, & in ipſis hypogæis fluida quæque congelari ſolidioribus vaſis ex opere figlino diſruptis, ac dum cibum capturi menſæ accumberemus non procul à luculento igne vidimus fumantes epulas temporis momento gelaſcere. At vulgaria ſunt iſthæc, & fidem invenient. Urbem vidimus Adriæ Reginam, cui nullum unquam niſi navigiis cum terra fuit commercium continenti junctam, marinis aquis in marmoream duritiem ſolidatis, ut ad ſeptem paſſuum millia ultrò citroque longo agmine commearent Viatores, Veterinarii, & annonariæ gentes cum armentis, & gregibus, ut laboranti Civitati victuales auppetias ferrent. Quàm admiranda porrò imò quàm miſeranda ſunt, quæ alibi facta accepimus, velut in Gallia, Anglia, Germania, ac tota Septentrionali plaga, non ſolùm magnis fluminibus marinum æſtum pati ſolitis, ſed Oceano ipſo conglaciato, ut ſublatis commerciis centenæ hominum chiliades in civitatibus, in agris inter frigoris rabiem, & famis morſus miſerè perierint, ac ex iis, qui militiæ ſacramento erant auctorati longè plures in caſtris hyemando, quàm in acie pugnando in Orci familiam tranſierint. Profecto ſi cujusque Regionis, Civitatis, atque Oppidi Necrologiam haberemus, in quibus eorum, qui è vita deceſſerint nomen, clatura continetur; ac ratio iniri poſſet, quot hominum myriades duorum vel trium menſium ſpatio in Libitinæ cenſum deduxerit intolerando ſuo frigore funeſta hæc hyems, nulla certè peſtis ut ut truculenta & pernicialis, nec ea, quæ apud Hiſtoricos, & Poëtas adeò pervulgata, quæ univerſam Græciam depopulata eſt, algidiſſimæ hujus conſtitutionis peſtis, ſi ita fas loqui, ullo pacto eſſet conferenda.

Aſt unde nam quæſo tam violenti frigoris petenda eſt origo? Si ab Aquilone frigoris Promocondo malum hoc venit, cur hoc Anno tam violentum, tam diuturnum, ut quotquot in viventium numero adhuc extant provectioris ætatis homines, & ſilicernio jam proximi tam enorme frigus nunquam ſe perſenſiſſe meminerint, nec ſcriptorum quisquam prodigium hujusmodi literis prodiderit. Scire optaris, quam proportionem habuerit hujus anni frigus ad præcedentium octo annorum, quos in hac Civitate obſervare mihi datum, ſummum frigus? Pſicrometro teſte proportionem habuit ſeſquialteram, hoc eſt ut ternarium ad binarium. Is fuit hyberni frigoris hoc anno ſupra ceteros exceſſus, qui in regnum quoque vegetabile deſæviens, non ſolum plantas, quæ horrorum ornamenta ſunt, ſed quod dolendum Oleas & Vites ad internecionem usque abſumpſit. Mehercle ſi in hujuſmodi tempora incidiſſet Cardanus, eam, quam de frigoris natura opinionem mordicùs tenuit, dubio procul abjeciſſet; non eſſe frigus quid re vera ſubſiſtens, ſed ſimplicem caloris privationem ventosque omnes plùs minùs

nùs calidos eſſe, inter ſuas ſubtilitates recenſuit Vir ille, quem cenſoria virgula ſugillans, ſeveriſſimus ille Cardanomaſtyx hiſce verbis ſic eum interpellavit. *Abjice ſoleas, ac pileum, Cardane, quo tempore ex Alpibus rhaticis urit vos Boreas; frigidus enim, & ſiccus eſt.* Hic autem mihi haud quaquam mens eſt in frigoris naturam curioſiùs inquirere, neque quodnam primum ſit frigidorum, num Aqua, ut Ariſtoteles, an Terra, uti Parmenides, & num venti aërem comprimendo frigus efficiant aut illius Vectores ſint, cujuſmodi quæſtiones Philoſophos tum veteres, tum recentiores exercuere, & adhuc exercent, ſed ſolùm in votis mihi eſſet cauſam perſpectam habere, quæ hac hyeme tantum frigoris ac tam ex improviſo exciverit. Jam præcedens brumale ſolſtitium exegiſſe nos, & Annum cum ſatis placido aëris ſtatu clauſiſſe lætabamur, ut ſpes eſſet hyemis reliquum eodem tenore proceſſurum. Aſt tanto impetu naſcenti anno Janus fores aperuit, ut nobis ferale bellum indicere viſus fuerit; illicò enim, ex boreali plaga ventorum turbines biduo tanta vi efflarunt, ut omnibus horrori eſſent, illos acerrimo frigore comitante, & continuo nivium deſcenſu ſubſequente. Grande igitur aliquid in hyperboreis contigiſſe credendum eſt, quod tam ſubitam in aereo mari magno tempeſtatem excitari? Anne magnum aliquem terræ hiatum ex improviſo apertum fuiſſe putandum eſt, unde una cum ventis algidiſſimis tanta nitroſi ſpiritus copia eruperit, quæ totam atmoſphæram frigorificis particulis ad ſaturitatem uſque opplerit. Quanta vi polleat nitrum ad ſenſum frigoris inducendum, ſatis commonſtrat experientia, dum nivi & glaciei commixtum illarum activitatem exacuit, ac in earum defectu nitri portionem in aqua diſſolvendo modum habemus, quo media æſtate vina & frigidas potiones nobis comparemus, non aliunde autem quâm è terræ ſinu tam horrendi frigoris cauſam deducendam arbitror; ad tam ſubitam enim & adeo turbulentam ventorum irruptionem locum aliquem in aerea regione intra polarem circulum fingere oporteret, in quo ſpiritus adeò furentes concluſi eſſent & effracto carcere ſubitò erumperent, quod tamen Poetæ, quibus quidlibet audendi data eſt poteſtas, auſi non ſunt, qui ventorum turbam in antris terræ obſcurioribus abditam eſſe voluerunt, ac inſuper Regem illi ſtatuere, qui imperio premeret, & laxas ſciret dare juſſus habenas. Minùs porrò rationi congruum videtur cœleſtia illa corpora culpare velle, quæ ſuo lumine & afflatu in noſtram perniciem conſpirarint. Quid novi enim in Cœlo à ſyderalis ſcientiæ peritis antea fuerat obſervatum? Num ferales Cometæ viſi ſunt aut alia hujuſmodi portenta? Num planetæ in choreis ſuis agendis à præſcriptis ſibi legibus exorbitarunt, ut novis ſyzigiis & inſolitis motionibus Cœleſtem illam harmoniam perturbarint, ut poſtea propter illorum aberrationes nos plectendi eſſemus.

Sit quidem, ut ajunt, multum pollere lunare Sydus ad perfrigerandum, ac illius lumen ad nos reflexum, licet à Sole prodeat actu frigidum

g.uum eſſe, ſeu ut alii putant vi magnetica calorem terræ & aeris ad ſe elicere ſicque frigefaciendi vim habere, at forſan Luna hoc anno propiùs ad nos acceſſit. Haud ſum neſcius ab Aſtronomis, à veteribus Agricolis, à Medicis quoque peritioribus, ut olim ab Hippocrate ad prænoſcendam futuræ hyemis indolem obſervari ſolitum plejadum occaſum, & ortum Arcturi, atque ut monebat Virgilius *Georg. I.*

Frigida Saturni ſeſe quò Stella receptet?

At iſthæc ſingulis annis obſervantur & adventantis hyemis ſigna ſunt potiùs quàm cauſæ. E magnæ Parentis utero itaque monſtroſum hoc frigus prodiiſſe, à vero non prorsùs alienum videtur; Terra enim tota intus cavernoſa eſt, & non ſecùs ac animalium corpora ſuos habet ventres diſtinctos & magnas cavitates, in quibus non hoſpitantur tantummodò ſilentes umbræ & ſegnis aer; ſed varia & admiranda intercurrente ſpiritu exercentur opificia. Nusquam certe operoſior Natura eſt quàm in ſubterraneis officinis ad generationem intenta tot pretioſorum lapidum, foſſilium, mineralium, & metallorum, quæ ſi hominum avaritia potiùs quàm curioſitas & abditiora quæque inveſtigandi cupido ſurripiat effoſſis terræ viſceribus, non minùs natura ſollicita eſt in illis ſuo tempore reponendis, & damno reſarciendo. Hinc innumeri penè fontes è terræ ſcatebris erumpunt non ſolum aquarum dulcium, ſed medicatarum quoque, quales ſunt ferratæ, æneæ, ſulphureæ, aluminoſæ, nitroſæ, aliæque omnigenæ. Cum autem borealis plaga in ſinu ſuo nitri multum recondat, quod ſatis norunt nitri Collectores pro tormentario pulvere conflando, qui è parietibus & locis boream reſpicientibus longè plus nitri obtinent quàm ab iis qui Auſtrum, cur ſuſpicari non liceat in regione illa inhoſpita, & Solis radiis ad plures menſes inacceſſa ex ſubito & præcipiti montis alicujus in magnas illas cavernas lapſu, ut in Apennino & Alpibus aliquandò contigiſſe legimus, portam ingentem algidiſſimis ventis & nitroſæ exhalationi apertam fuiſſe, unde tam horrida tempeſtas hac hyeme ortum duxerit? In Iſlandia magnam cavernam eſſe referunt, ex qua venti frigidiſſimi expirent, qui glaciei fragmina identidem in altum protrudant. In Hetruria penes lacum Vultinenſium ad radicem cujusdam montis Boream verſus antrum extat, in cujus latere rima viſitur, ex qua, æſtate præcipuè, ventus efflat adeò frigidus, ut ſine noxa perferri nequeat, in quo ſpecu ſi vina reponantur, ad pauca temporis minuta penè gelaſcunt, & fructus pruinoſi educuntur, magnum utique blandimentum ad exhilaranda convivia, quæ ab Indigenis illis, cum Procyon furit, celebrari ſolent. In Peruvia duo Oppida Platam, & Potoſam deſcribit Acoſta, quæ non multum inter ſe diſtent, ac utraque in montanis locis poſita, quorum unum, Potoſa ſcilicet temperaturam hyemis habeat, Plata vero vernali ſimilem, cujus prodigii in calidiſſima regione cauſam in argenti fodinas referunt, & terræ ſpiracula, unde aura algidiſſima expiret. Quando igitur longè probabiliùs eſt frigus

ab

ab imis terræ viſceribus in aerem efferri, quàm ab æthereâ regione in hæc inferiora deſcendere, tam grandis Phænomeni, quod hæc hyems præ ſe tulit, & cui aliud ſimile ulla ætas non vidit, nullam aliam cauſam comminiſci poſſum quàm magnam terræ ſciſſuram recens factam, paratum tamen me proteſtans ad expuendum ex animo meum hoc commentum, ſicubi aliqui feliciori ſorte meliora proferant. Si ergo forte ita evenit uti conjeci, tam horrendi frigoris, ac tantarum nivium deſcenſus cauſam tenere mihi viderer; Nitroſa enim emanatio illa unà cum ventis validiſſimis longè latèque diffuſa tam magnum algorem efficere, & vapores, aquei elementi ſobolem, in aere ſuſpenſos arripiens, iiſque ſe conſocians nivem conformare potuit, atque illi ſuis capillamentis ſexangularem & ſtellatam figuram impertiri. Non adſpernandam nitri portionem nivibus ineſſe chymica enchiriſis oſtendit, qua nitrum in ſinu nivis delitеſcens educitur, & Medicus uſus comprobat, dum ex aqua nivis ratione nitri in illa contenti parantur remedia in æſtuoſiſſimis febribus exhiberi ſolita.

Verùm dictum illud è ſacris paginis mihi forſan obtrudet aliquis, *Nunquid ingreſſus es theſauros nivis*, tu, qui adeò fidenter modum tradis, quo in aere conſlentur nives? Ultrò fateor, non eſſe apud me ipſum tanti ponderis, quas produxi de nivis conformatione, & credito terræ hiatu conjecturas, ut veram & germanam tam inuſitati frigoris cauſam è Democriti puteo hauſiſſe me perſuaſum habeam; Conjectoris tamen non prorſus improbandum munus obiiſſe me arbitrabor, ſi in negotio tam abſtruſo ita fieri potuiſſe naturæ legibus non repugnet, nil enim ampliùs à rerum naturalium ſcrutatore in re obſcura exigebat Peripateticorum Princeps. Quid ergo in quæſtione tam ardua & impervia dicendum? Num ad effugium illud hiſtrioniam exercentibus adeò familiare recurrendum, qui ubi fabulæ negotium ita implexum & involutum eſt, ut nodo ſolvendo humani ingenii acies non ſit ſatis, pro more habent, Deum aliquem è machina in Scenam inducere? ita ſane. Ut ergo aliquid proferam, quod pro vero accipi poſſit, de hac tam horrida Conſtitutione dicam, quod magnus Hippocrates de morbis populariter graſſantibus, ubi Phænomena quædam apparerent, quorum ratio in abdito eſſet, dicere conſueverat; ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεςιν ἐν τῇσι νούσοισι, *conſiderandum an ſit quid divinum in morbis*, illud itaque θεῖον apud Medicos tàm in morbis quàm in remediis adeò celebre hic quoque vim habuiſſe cenſendum eſt, ab ipſo Deo nimirùm tam rigidam tempeſtatem fuiſſe excitatam, ut corruptos Seculi mores & vitia novo & inuſitato pœnæ genere expiaret. Neque enim in ſuis armamentariis juſtiſſimum illum criminum vindicem ſolum ignem & fulmina habere credendum eſt, quæ multorum metu & paucorum periculo jaculetur in terras; in iiſdem enim habet, *Glaciem, & Nives, quæ faciunt verbum ejus*. Ille eſt qui, ut cecinit Regius Vates, de theſauris ſuis ventos educit, qui temporis momento aerem non mi-

Digitized by Google

nus quàm maria, in magnas tempeſtates agant, & palam faciant, cui ſerviant, cui militent. Illud ſanè admirationi fuit, quod toto eo tempore, quo à ſexta Januarii usque ad Æquinoctium ferè pertinaciſſimum perſtitit frigus, nunquam hiſcere auſi fuerint auſtrales venti, quod in hisce regionibus perratum eſt, cum vel media hyeme rigidiori identidem caput efferre ſoleant ab ora meridionali calidiores flatus, adeò ut ex improviſo liqueſcant nives & regelent flumina, ſi quæ priùs glacie erant adſtricta, ut quandoque campos inundent, quaſi Deus borealium ventorum miniſterio plectere nos volens auſtrales flatus intra ſuos lares unde ortum habent concluſos voluerit, ne blando ſuo tepore inflictæ pœnæ rigorem delinirent. Sic eleganter non minùs quàm ingenioſè Ovidius Jovem, qui totum mortale genus aquarum eluvione perdere ſtatuerat, finxit repoſuiſſe tela manibus fabricata Cyclopum, in antris autem æoliis Aquilonem aliosque ventos nebulas fugare ſolitos clauſiſſe, emiſiſſe autem Notos, Euronotos, atque Auſtrum pluviarum pincernam.

Utinam autem malorum hic finis fuerit, & hujuſce anni felicior ſit exitus, quàm fuit initium. Quàm infeſta, quàm pernicialis humano generi fuit hyemalis hæc conſtitutio, & quænam morborum genera invexerit, nemo eſt qui ignoret. Frequentiſſima fuere in hac Civitate, ut de aliis taceam, funera, ac nulla penè domus viſa eſt, quæ pullam veſtem non induerit. Primò quidem teneros infantes, decrepitos ſenes, & valetudinarios fere omnes, mox juvenes, & robuſtiores viros, nec ſolum minutam plebem, ſed non paucos quoque ex Procerum ordinibus hiberni frigoris, violentia in Libitinæ cenſum deduxit. Tuſſes, deſtillationes, pleuritidea, peripneumoniæ, dyſpnœæ, & morbi id genus dominatum obtinuere. Rationi autem conſonum fuit, ut hujusmodi affectus populariter graſſarentur; ſicuti enim auſtrina tempeſtas capiti infenſa eſt, ita Aquilonaris ſpiritalibus organis eſt maximè infeſta. Poſſumus equidem adſcititiis comis, adverſus aeris injurias calvatiam munire, ac bene chlamydati, & palliolati corporis extima à frigoris rabie & morſu poſſumus tutare; at quomodo viſceribus in pectoris cavea contentis ab aere rigidiori proſpici poteſt, ſi ab indeſinenti & reciprocante aeris inſpiratu & expiratu vitam præcariam habemus? Non eſt ergo quod miremur, ſi hæc hyems, glaciali aura per oſtium patens thoracis penetralia ſubeunte, tam diram hominum & cujuſque generis animantium cladem ediderit.

Verùm anne putandum hanc malè moratam conſtitutionem totam ſævitiem ſuam expleviſſe, ut in noſtris corporibus labem nullam reliquerit, quæ nova morborum genera hac æſtate non poſſit acceſſere? Si Coi Senis, cui futurorum mens divinatrix divini nomen adſcivit, oraculum adeamus, reſponſa referemus, quæ non multum nobis arrideant. *De temporibus*, ajebat ille, *ſi quidem hyems ſicca & aquilonia fuerit, ver autem pluvioſum & auſtrinum, neceſſe eſt æſtate acutas febres fieri, lip-*

lippitudines, & inteſtinorum diffi-cultates. Obſervatione profectò dignum eſt, quomodo Hippocrates, Vir in prædicendo alioquin cautiſſimus tam fidenter & abſolutè pronunciarit, quòd ſi hyemem aquilonarem. Ver auſtrinum & pluvioſum exceperit, ex neceſſitate ſubſequi debeant æſtate acutæ febres, & alui profluvia. Aſtratio ſic fieri oportere ſatis evincit; etenim ſi hyems plus æquo algida & nivoſa ſit, parum perſpirant humana corpora, ac ea præſertim, quæ debiliora ſunt, unde ſeroſam colluviem cumulari neceſſe eſt, eamque augeſcere ſi ver pluvioſum ſucceſſerit, qua poſtea per æſtivum calorem diffuſa & in motum concitat, acutæ febres & alui fluxus oriantur neceſſe eſt. Nec quis putet Hippocratem niſi experientia priùs edoctum tam grande effatum pronunciaſſe; in libris enim Epidemiorum Conſtitutionem habet, in qua pars hyemis poſterior, ut in noſtra evenit, aquilonaris fuit cum magno frigore & nivibus, cui ver ſucceſſit pluvioſum, unde poſtea memorati affectus Æſtate & Autumno apparuerint.

Ver equidem, quod modò excurrit & cujus medium jam tenemus, atque hyemi algidiſſimæ ſucceſſit, ſub initium viſum eſt ad pluvioſum propendere velle, non paucos tamen Aprilis menſe dies habuimus ſiccos, ſine ullis omninò imbribus, ſed ita calentes, ut à canicularium dierum æſtu parum differrent, ſub finem tamen menſis tam magna ac ſubita facta eſt à calore ad frigus converſio, ut unica ferè die tariores ſyntheſes & holoſerica deponere neceſſe fuerit, ac è veſtiario pannoſas veſtes repoſcere, quam mutationem poſtea ſubſecutæ ſunt ingentes pluviæ. Quo tenore veris pars altera proceſſura ſit, ſolus novit, qui fecit tempora, dies, & annos. Id tamen certum eſt hujuſmodi temporum anomalias, & à ſua temperie aberrationes ominoſas eſſe, & morborum mali moris, quod Superi avertant, prænuncias. Nam ex eodem Hippocrate, *in legitimis temporibus & convenientem ſervantibus temperaturam morbi legitimi & boni judicii fiunt; in intempeſtivis autem non legitimi & mali judicii.*

Sed quid frugis ex hujuſmodi apparatu datur colligere ad Præcautionem & ſanitatis cuſtodiam, Paucis dicam quod ſentio. Adverſus temporum tam enormes intemperantias magnum erit præſidium Temperantia, neque ſolùm in victu ſed in omnibus, quæ res non naturales vocant Medici. Non inopportunum tamen erit purgationes inſtituere, & ſi opus fuerit ſanguinem mittere. *Quibuscunque convenit venæſectio vel purgatio hos Vere purgare, vel venam ſecare oportet*, ajebat idem Hippocrates: Magna certè animadverſione particula illa disjunctiva digna eſt; Practicorum enim non pauci magnum piaculum committere ſibi viderentur, ſi purgationem verno tempore inſtituentes venam ſimul non tunderent. Aſt quàm longè à divini Præceptoris veſtigiis aberrent, nemo non videt. Eſt ubi tantum ſanguinem mittere oporteat, eſt ubi ſolùm purgare liceat, eſt ubi utrumque remedium conveniat. Si verò aliquis ex memoratis affectibus hac

æſtate

æſtate populariter vagari incipiat, boni & periti Medici erit, non tam propere & inauſpicatò communibus remediis, ut in morbis ſporadicis, curationes aggredi, rectè propterea Celſus de peſtilenti febre verba faciens ajebat, *ſanguinem non facilè mittere, alvum non facilè ducere*. Suſpenſo pede igitur procedendum erit, atque attente obſervandum, qua methodo Natura morborum medicatrix in iis utatur, qui ſpontè aut paucis remediis evadant; illa enim ſibi vias & egreſſiones invenit, quas prænoſcere & divinare non poſſumus; fateamur enim neceſſe eſt, quandocunque aliqua epidemica affectio ex improviſo ſe prodat, eſſe nos juvenes ac tyrones, licet medendo ætatem trivetimus, ideòque oportere, ut Naturæ quam αὐτοδίδακτον & doctam ſine Magiſtro Hippocrates dixit nos erudiendos tradamus.

Conſtitutio Epidemica Auguſtana, Anni 1711. & ſequentium.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Aëris ſtatus, quo Annus prægreſſus fuit finitus, in principio quoque Anni 1711. perſtitit, humidus nempe ac multo frigore moleſtus, variorumque ventorum agitationi expoſitus, usque dum d. 7. Eurus ſerenitatem, & poſt octiduum Zephyrus pluvias, tandemque nives frequentiores adduceret; circa finem autem menſis hujus primi Eurus denuo prævalens, cum ſerenitate frigus diurnum & intenſum excitaret, ut mei Thermometri liquor ad gradum 8. (quod etiam d. 3. & 13. Februarii contigit,) deſcenderet, præcipue poſtquam Zephyrus d. 4. Febr. & Cauros poſt quatriduum, nec non Eurus quintiduo abhinc niveam admodum copioſam ſparſerant; quæ ſub Africo, comite pluvias & frigoris remiſſione, d. 18. Febr. liquari cœpit; & quamvis nova ſubinde nix, occidentali vento (ſæpe ad meridionalem, quandoque etiam ſeptentrionalem plagam inclinante, rarius vero ab aliis ventis interpolato,) ſpirante, usque ad d. 10. Martii caderet, eadem tamen pluviis ſupervenientibus brevi denuo reſolvebatur. Interea, præter Febres quotidie vel alternis diebus recurrentes, licet rariores, in vere tamen crebriores, & in principio ſæpe continuatam ſpeciem præ ſe ferentes, primum teneriori ætati, in progreſſu autem adultis magis infeſtas, ut & catarrhoſarum ægritudinum multitudinem, Variolæ benignæ inprimis, usque in Aprilem frequentes, aſt circa Solis in ſignum Cancri ingreſſum, una cum Febribus evaneſcentes, continuarunt, nec non Pleuritis notha, atque Coxendicum dolor [diaphoreticis, Tinctura præſertim Bezoardica, juxta cum eccoproticis, utrique malo opem ferentibus,) multos lecto adfixerunt.

Ver cum ventorum varietate, Zephyro

phyro tamen prævalente, aura nebuloſa, humida & temperata (catarrhoſis ideo morbis, præſertim Odontalgiis, Apoplexiis etiam letalibus opportuna) primo erat præditum, quæ circa Aprilis medium in ſerenitatem mutabatur. Majus frigidiuſculus potiſſimum Euro ſpirante comparuit, in medio tamen caloris ſat aëris per decendium particeps, paucosque dies ſerenas per totum reliquum ſuum decurſum numerans, crebrioribus autem tempeſtatibus grandinoſis, e longinquo tamen nobis tantum ſe oſtendentibus, viciniæ autem admodum damnoſus. Cum Junio Eurus, interdum ab aliis diverſis ventis interceptus, ſerenitatem caloresque magnos proferebat, usque dum poſt ſolſtitium æſtivum Zephyrus dominium obtinebat, & mutabilem aëris ſtatum, ſæpius vero pluvioſum producebat; quæ humida aëris intemperies poſtea etiam continuabat, diesque caniculares magis temperatos quam fervidos efficiebat. Et licet poſtmodum cum Sol in Libra verſaretur, Eurus ſerenitatem quandoque redderet, antequam tamen ſigno hoc excedebat, Zephyrus, aliquoties valde impetuoſus, pluviis frigidis denuo moleſtus extitit, quin & pluvioſa illa intemperies usque ad finem Anni perſtitit, niſi quod in Decembri crebræ nebulæ, & ſerenitates quandoque, Euro præcipue, Auſtro & Africo intervenientibus, compareret. Cæterum præter Catarrhos nihil epidemicorum malorum prioribus iſtis temporibus obſervabatur; poſt Canis tamen occaſum Variolæ denuo multos infantes invaſerunt, confluentium jam ſpecie gravius aliquos adfligentes & negligentius habitæ non paucis letiferæ; paulo poſt tamen, usque ad Anni exitum, & in Januarium usque Anni ſequentis, ulteriusque, ſed rariores diſcretæ mitioresque comparentes. Diarrhææ circa finem Novembris, & per Decembrem in multis, prævio utplurimum vomitu, torminibusque ſtipatæ, prompte tamen ſtomachum roborantibus cedentes, notatæ fuerunt.

Circa finem æſtatis, & per autumnum Lues illa, quæ bubulo generi per Germaniam Italiamque tam infeſta fuit, poſtquam ex Hungaria verſus Danubium ſenſim progreſſa, ubique luctuoſa ſui veſtigia reliquit, noſtra quoque confinia attigit, ac inſignem ſtragem, integra etiam numeroſa bovilia evacuantem, apud nos, ac plurimis vicinis in locis edidit; quam non aëris ex vitio, ſed contagio per boves ex regno illo adductos exortam fuiſſe, vel inde ſatis nobis patuit, quod illa primum loca, ubi paſcuis frui illis advenis contigit, invaſerit, armentis vero omnino pepercerit, ad quæ illi, vel alii ab his infecti haud pervenerunt, atque ubi conſortium illorum, ad quos contagium jam penetraverat, evitatum fuerat. Miaſma vero hoc per ſalivam animalium infectorum, quo gramina inter paſcendum conſpurcarunt, ſe primo, poſtea etiam per exhalantes vitioſas a corruptis humoribus viſceribusque particulas ulterius, his in terris, propagaſſe, atque cauſtica acredine infeſtum, fauces, ventriculos ac inteſtina hoſtiliter invaſiſſe, inque ſpasmodicos mo-

tus

Digitized by Google

tus non tantum nervoſas partes irritaſſe, ſicque ob conſtrictos exin vaſorum ſanguiferórum tubulos inflammationem excitaſſe, ſed ipſam etiam eorum ſubſtantiam ad putrilaginem diſpoſuiſſe, credibile videtur: Id quod lingua in quibusdam inflammata, & veſiculis rubris referta, ventriculi, præſertim omaſus, & inteſtina non minus inflammata, & non tantum ſanguineæ, ſed fœtidæ etiam & purulentæ excretiones, ut Dyſenteriæ malignæ ſpeciem utplurimum præ ſe tulerint, nec non inteſtina hepati contigua bile ſuffuſa teſtabantur. Unde etiam, quæ in prima invaſione notata fuerunt ſymptomata potiora, adpetitus nempe dejectus, difficilis reſpiratio, calorque præternaturalis ortum habuiſſe videntur. Cæterum caro lue hac demortuorum boum quamvis pluribus, egenis præcipue in cibum primo venerit, nec ſiniſtri quid ipſis inde accidiſſe reſcitum fuerit, tutius tamen eſſe iisdem abſtinere, tum ratio ſuadet, qua ex viſcerum obſervata labe promte etiam eandem carnibus communicari, quia & nauſeam, facile exin oriundam, multum nocere poſſe evincitur, rum exempla confirmant, quibus noxium quandoque exſtitiſſe carnium contagioſa labe infectorum animalium eſum conſtat: Vid. præter alios Nob. D. Roſini Lentilii Miſcell. med. pract. parc. 2. pag. 519. Liceat etiam memorare exemplum, ab Exc. Dn. D. Johanne Meyero, Arch. Elect. Palat. & Phyſico Neoburgenſi. Anno 1712. d. 16. Julii ad me perſcriptum, duobus nempe ruſticis, cum bovem ægrotantem mactaſſent, &, quia lienem pulmonesque male conſtitutos invenerunt, ſepeliiſſent, carbunculos in brachiis fuiſſe exortos, cum febre acuta, vomitu & diarrhœa, duos autem canes, qui carnes iſtas deguſtaverant, eodem die mortuos fuiſſe. Ex Hungaria quidem Venetias advectorum boum dyſenteria laborantium carnes innoxias quondam Medici aliqui Paravini inſignes pronunciarunt, aſt tutius eſſe talibus abſtinere, celeberrimi olim Jenenſes Medici, Guern. Rolfincius in Ord. & meth. ſpec. comm. lib. 2 ſect. 3. cap. 60. & Joh. Theodor. Schenckius hiſt. gener. humor. cap. 2. judicarunt. Prout etiam Collegium Medicum Auguſtanum circa Caſum hunc ab Illuſtr. Senatu requiſitum, hujusmodi carnium ulteriorem venditionem, ad noxas inde emergendas præcavendas, diſſuadere tutius duxit, atque per Senatus Decretum impetravit.

Circa principium Anni 1712. Zephyrus, interdum ad unum alterumve latus declinans, cum frigore nivem, ſed rariorem ſparſerat; & licet ſæpius aër ſerenus poſtea redderetur, ſemper tamen nebuloſus una fuerat: frigus quidem in progreſſu remiſſius, aſt brevi poſt, flante Euro vel Auſtro, denuo intenſius factum eſt: usque dum d. 3. Febr. Zephyro redeunte, pluviis, quæ per decendium durarunt, obortis ceſſarunt. Varius abhinc aëris ſtatus, quoad temperiem tolerabile frigus, crebriores autem nives attulit, usque dum circa Æquinoctium vernum Eurus temperatiorem aërem redderet, mox vero diverſis ſub ventis humida & pluvioſa conſtitutio usque ad Solis in ſignum Tauri ingreſſum valde moleſta

leſa extitit; quam Euro prædominante, calida & ſicca excepit, ſæpius tamen poſtea variando: Sole vero Leonis ſignum occupante, occidentales venti pluvias multiplicarunt, & d. 6. Auguſti cum ſerenitate calores magni oborti fuerunt; qui etiam, licet circa finem menſis hujus, delapſis pluviis, remiſerint, mox tamen denuo comparuerunt. Cæterum hucusque præter conſuetos hyemales catarrhoſos inſultus, in menſibus vernalibus Tuſſes ferinæ puerilem ætatem admodum adflixerunt, eccoproticis repetitis, abſorbentibusque, nervinis, ac demulcentibus ægre profligatæ; Febres etiam quotidianæ non valde contumaces, purgantibusque præmiſſis, per antimoniatas calces, arcanum duplicatum, & corticem Peruvianum &c. devictæ, per æſtatem plures occurrerunt; in Auguſto autem non paucæ Diarrhœæ, in nonnullis quoque Dyſenteriæ, ut & Choleræ, ſed benignæ, omnes facile, poſt rhabarbari nonnihil toſti uſum, inprimis pulveribus dictis præcipitantibus, coraliis, unicornu foſſili, quandoque etiam tormentilla, ſucco catechu &c. curatæ. Haſce ægritudines in progreſſu menſis Febris catarrhalis exceperat, ſine ſexus ætatisve diſcrimine, magis tamen adultos quam pueros, cum febrili in horreſcentia, ſubſequente calore, cum cephalalgia, & hinc productis pervigiliis, quas interdum deliria nocturna comitabantur, oculorum item, dorſi & artuum dolore, ac tuſſi utplurimum invadens; & inſtar ephemeræ, altero, vel tertio, quartove die, ſponte, aut impetus ubi vehementior erat, poſt moderatum ſudorem, modo per volatilia, modo fixa medicamenta, pro ſubjectorum diverſitate, excitatum, recedens; niſi quod tuſſis quandoque pertinacius inſiſteret. Qui morbus uti multis, remotis etiam in locis, ita noſtra quoque in Urbe plurimos invaſerat, ut vix domus eſſet, ubi eo laborantes non deprehendebantur; atque nobis ex prægreſſa humida aëris intemperie, ſimiles in corpore noſtro particulas augente, ac magnis dein ejuſdem caloribus, lympham in corpore fundentibus & agitantibus, ſubito tamen tempeſtatis frigidæ aliquoties obortæ interventu, quæ tranſpirationem ob poros occluſos ſufflaminabat, condenſatam inde generata mihi videbatur. Nec aliam cauſam Pleuritides hanc in menſe Octobri excipientes, non admodum refractariæ habebant, atque ideo ſudoriferis moderatis præcipue, ac ſatis prompte cedebant. Aliorum morborum minime ferax erat Autumnus, qui ſatis temperatus & ſerenus in principio, in progreſſu autem, præſertim Zephyro utplurimum, & quidem nonnunquam multa cum vehementia ſpirante, humidus ac pariter temperatus ſe habuit; ſicque continuavit hæc temperies: ante ſolſtitium tamen quatriduanum frigus, & tale etiam in fine Anni, Euro flante, experti fuimus.

Non prætereunda hic eſt Lues admodum gravis & funeſta, quæ in Vere equos potiſſimum extra Urbem & in Vicinia, rariſſimos in Urbe invaſit, multosque trucidavit, poſtea etiam bobus, feris, quin & porcis, anſeribus atque gallopavonibus, quibusdam in locis, non pepercit,

& adultum usque in Julium tragœdiam ſuam ludere perrexit. Oriebantur fere ſemper in pectore, aut etiam in inguine, aliisque locis tumores duri, qui paulo poſt in amplius ſpatium ſe diffundebant, & intra breve temporis ſpatium interimebant. Hos ab ictu crabronum, qui copia & magnitudine inſolita præditi obſervabantur, ortum habuiſſe mihi credibile videbatur. Uti vero cadavera boum elapſo anno demortuorum, nec ubique alte ſatis in terram deffoſſorum & putreſcentium Inſectis hiſce pabulum gratum exhibuiſſe, (in cavernis enim & ſub terra nidos ab eis fieri, carnibusque veſci, Ariſtoteles lib. 5. hiſt. animal. cap. 23. Plinius lib. 11. hiſt. nat. cap. 21. aliique teſtantur,) ſicque multiplicationi & augmento eorum, humorisque venenati, quem glandula in imo abdominis, cui aculeus nigricans & cavus, juxta nobil. D. Johannis Muralti relationem in Eph. noſtr. Dec. 2. Ann. 1. obſ. 56. implantatus eſt, majori acredini velificaſſe, non improbabile eſt: ita venenatæ etiam hæ atomi in humoribus animalium ab eis ictorum ſeſe multiplicare, atque dein alia quoque animalia ſic inficere potuerunt: quale exemplum in prædio vicino Illuſtr. cujusdam Baronis equum hac lue defunctum, & in fovea non alte ſatis effoſſa, terra obrutum exhibuiſſe ſcio, cujus ideo pes unus extra terram prominens a ſervo cum ſecuri amputaretur, proſiliens exin humor in ejus oculum, mox tumorem & inflammationem excitaverat, alterum etiam oculum, & ſucceſſive totum caput occupantem, atque cum ope medica deſtitueretur, mortem brevi accelerantem. Salis ex aceto potum adverſus crabronum virus præfatus Plinius lib. 32. cap. 9. & Caſp. Schwenckfeldius Theriotr. *Sileſ.* pag. 520. remedio eſſe tradunt, eque veſtigio ſuxiſſe vehementius, ſuctuque infixos aculeos, vel potius humorem virulentum revulſiſſe: Inter alia ſane remedia, theriacam, alium, bolum vulgarem, nitrum &c. cum aceto propinata, quibusdam (uti etiam in ſuperius memorata boum lue,) profuiſſe, ab aliis non infeliciter tumores ſcarificatos, aut etiam ex inciſa cute fuiſſe extractos, relatum fuit.

Anni 1713. principium, ſub variis ventis, potiſſimum occidentalibus, frigore, quod cum primis in medio Menſis Januarii intenſum valde fuerat, & ſerenitate, usque dum Sol Piſcium ſigno ad proximaret, gaudebat: Ubi poſt plurimas pluvias cœlum nebuloſum, verſus finem autem Februarii ſerenum, cæterum valde temperatum reddebatur; quæ temperies, ſub mutabili cæli facie etiam usque ad Æquinoctium vernum & ulterius continuabat. Reliquus vernalis & æſtivus decurſus quandoque temperatus, utplurimum autem pluvioſus, & ſæpe una frigidiusculus extitit. Menſem vero Septembrem, in quo Eurus ſpirabat, ſerenitas commendabat; in reliquis autem tribus menſibus crebræ nebulæ pluviæque (quibus in Octobri nives ſæpe intermiſcebantur,) aderant. Humida hæc præpollens aëris conſtitutio, Zephyro majori ex parte comite, multorum ſuperveniendorum morborum timorem nonnullis pariebat, nihil tamen ſingulare apud nos inde evenit.

Digitized by Google

nit. Attamen præter varias catarrhoſas moleſtias, Variolæ diſcretæ, rarius confluentes, nec mali moris, per totum Annum, frequentiores tamen poſt ſolſtium æſtivum, & per reliquum Anni; præterea etiam Febres tertianæ ac quotidianæ, ut & quandoque Icteri, facile omnes ſanationem admittentes, parſim, in Majo plures infantes Morbillis benignis laborarunt; in Decembri non pauci Febre petechiali, cujus in pagis vicinis multum graſſantis contagium in Urbem delatum fuerat, interierunt, brevi tamen iterum per DEI gratiam malum ceſſare contigit.

Conſtitutio Anni 1712. *Apud Labacenſes in Carniolia* à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Apud eosdem Phyſico, & Medico ord. medice conſiderata, & Auguſtam Vindelicorum d. 28. *Decembris* 1712. *communicata.*

Frigori alias Hippocrates non videtur imputare ſingularem inſalubritatem, dum 3. Aph. 17. ab eo *corpora firma, agita, & bene colorata* reddi aſſerit: quam id tamen inſalubre eſſe ſoleat, ſaltem dum modum excedit, docuit nos præterquam hyems Anni 1709. ſi quæ alia nivoſa, & frigida, quoque currentis Anni 1712. hyems ob non multo demiſſiores nives & frequentes aquilonares ventos ſimiliter ultra modum frigida. Sub ejus ſiquidem decurſu plurimi a febribus catarrhalibus, tuſſibus, raucedinibus, pleuritidibus, phthiſibus, cephalalgiis, gravedinibus, hemiplegiis, cachexiis, hydropibus, & aliis a variis modis peccante lympha dependentibus indiſpoſitionibus fuere apprehenſi. Quamvis tamen forte per ſe non tam frigus fuerit cauſa tantarum indiſpoſitionum, quam prægreſſa elapſi Anni 1711. auſtrina, & pluvioſa autumni conſtitutio, quæ a præſentis anni perrigida hyeme excepta humiditates, elapſo autumno in corporibus aggregatas, occluſis cutis poris, & per id impedita inſenſibili tranſpiratione, in corporibus retinuit, coagulavit, ſtagnare, & extravaſari fecit, præſertim dum ſubinde tamen etiam intercurrerint auſtrini flatus, qui eas rurſus ſolverunt, & exundare fecerunt. *Si viſſitudine quadam*, dicit Valleriola lib. 2. cap. 4. locor. com: *aquilonius flatus auſtrinum ſequatur, fluxionum morbi fiunt.* Quemadmodum & nos *in Chronologia noſtra Med. An.* 1. §. *XX. & XXI.*

Sic Ego ipſe mox ſub anni ingreſſu cum pluribus aliis a febri catarrhali apprehenſus eram, ſed brevi liberatus introſumptione mannæ granatæ in jure diſſolutæ quantitate unc. trium, & ſudatione ad tales pulveres ſpecificos mane cum decocto herbæ theæ aſſumptos, ℞. Spec. diamarg frig. diatrag. frig. ʒij. diaphor ana. ℈ß. ſuccin. alb. præp. flor. 🜍. ana gr. iij. M. f. pulv. in triplo. Aliis præterea ſubinde venæſectione ſanguinem imminuebam, & alia pecto-

 talia

Digitized by Google

ralia propinabam, puta decoctum pectorale cum ſyr. de alth. Fern. de farfora, aut ſimilibus ſpecificis dulcificatum. Item Trochiſc. bechicos, ol. amygd. dulc. cum ſacch. cando, vel Julapio violato &c.

Certus puellus quinquennis non pridem pro capitis, & reliqui corporis ſcabie abigenda, neſcio quo, perunctus, & præterea ab extra perfrigeratus in eam dyſpnœam inciderat, ut ſuffocandus videretur. In ſubſidium vocatus ſuaſeram, ut eum ſyr. Mannati unc. j. & jalap. pulv. ℈ expugnarent. Hinc in jure diſſolutam ſpermat. Ceti ʒj. propinarent. Nec non ad ſudorem cogerent his pulviſculis: ℞. ſpec. diamarg. frig. ♁. diaphor. ana. ℈ß. pulv. March. ſuccin. alb. præp. ana. gr. iij. flor. ♀. gr. j. ſacch. perl. gr. iij. M. F. pulv. in triplo. Et ſæpius cochleatim propinarent de tali mixtura appropriata: ℞. Extract. helen. fumar. ana ʒj, croci gr. V. ſubigantur in Aq. aſthmat. chærefol. ana ℥ ß. ſyr. de hyſſopo ʒß. M. f. potio. Atque, niſi malum remitteret, utrique brachio veſicatoria applicarent. Dictum, factum, & puellus præter parentum expectationem convaluit.

Hyemem quidem cum majore amœnitate excipere velle videbatur Ver, utpote ſub cujus ingreſſu ex amœnis Solis radiis adhuc reſiduæ nives ſucceſſive optatiſſime diſſolvebantur. Poſtquam autem in Aprilis progreſſu ſæpius intercurrere incæpiſſent pluviæ auſtrinæ, a 20. Aprilis usque ad 25. autem ex Euro priſtina hyemalis auræ aſperitas, adeo deſolati evadere incæperamus, ut adhuc vel tunc nobis non melieri de corporum valetudine, quam de futura ſatorum ubertate ominari triſtes occæpiſſemus. Quando enim in noſtris oris nives, & hyemale frigus eo usque, & ultra æquinoctium vernum protrahuntur, experientia annua edocti nunquam meſſem opimam, fructus arborum copioſos, & vindemias lætas nobis adpromittere audemus. Emori ſiquidem accidit vel in ipſa radice hyemalia ſata, flores arborum fructiferarum emarceſcere, & primos vitium pampinos a pruinis, & nocturnis auræ aſperitatibus exitialiter aduri: quemadmodum id etiam, ut poſtea dicetur, hoc ipſo anno evenit. Nec minorem ſtragem valetudo humana perpeſſa eſt, Corpora ſiquidem hyemali aſperitate enervata, & per tot intercurrentes auræ viciſſitudines alterata, nec non per tot vernas pluvias nova humorum illuvie repleta, non poterant non ſolum ab adhuc hyemalibus indiſpoſitionibus opprimi, verum & vernis ſubjacere, potiſſimum eis, quæ a peccante lympha, quales ſunt omnis generis vulgo defluxionibus imputari ſoliti affectus, produci ſolent. Non minus autem Majus erat inconſtans, & inamœnus, quam Aprilis, utpote fere quotidie verſus veſperum pluvioſus, quin imo ſubinde & tempeſtuoſus, quemadmodum ſecunda Maji, qua excuſſum ex nubibus fulmen arcis horologio adjentis turris tectum magna parte diſiecerat. Junius erat quidem nonnihil ordinatior, & verſus exitum utcunque æſtivus, aliquoties tamen æque tempeſtuoſus: quin imo ad feſtum S. Medardi ex aquilone plane frigidus. Ut adeo neque ipſe plano

ne inculpate tranſire potuerit.

Certus archi-hypochondriacus jam tribus annis conſequenter ſemper circa dimidium Aprilis deterius affectus, & præſertim de capitis gravitate & obfuſcatione quadam lancinatus 13. Aprilis inexpectate factus epilepticus intra bihorium obiit. Obiiſſe quoque obſervati ſunt alii repente eodem tempore facti epileptici. Memorabile eſt a jam dicto hypochondriaco notatum diſcrimen inter auram civicam, ſeu Urbis arci ſubjacentis, & inter auram ſublimem arcis ipſius Labaſcenſis. Aſſerebat is enim, quod quoties adiiſſet (ſolebat autem diebus amœnis facere frequentiſſime) arcem, conſediſſetque aliquamdiu ſub tilia, ſupremitatem montis amœne coronante, vel obambulaſſet; ſe ſemper notabiliter melius ſenſiſſe, caputque habuiſſe ſerenius; quamprimum vero redux domum verſus ſubjacentis urbi appropinquaſſet, ſe illico rurſus deterius ſenſiſſe. Ut adeo plane dubitare non liceat de veritate eorum, quæ nos in *vindiciis noſtris Medicis de aura Labacenſi* §. 37. de diſcrimine inter ſalubritatem urbium, & locorum liberæ auræ expoſitorum, campeſtriumve docuimus.

Ad repentinam Junii circa feſtum S. Medardi perfrigerationem pleuriticus factus Jacobus Ubez expertus Chirurgus corpore ultra modum obeſus, & plethoricus eluſis quibuscunque adhibitis remediis quoque intra triduum obiit, cæterum homo apparenter ſaniſſimus. *Obeſi* videlicet *facilius moriuntur*, *quam graciles* ex Hippocrate.

Æſtas habuit quidem ſua intervalla utcunque connaturalia; quod toties tamen intercurriſſent tempeſtuoſæ pluviæ cum tonitruis, fulgurationibus, & fulminationibus, ſubinde etiam cum grandine, cum communiter ſubſecuta notabili auræ perfrigeratione, quemadmodum 21. Auguſti, qua mane hora media ſeptima fulmen in ſuburbio Tyrnau dicto octo nautarum caſas, non obſtante denſiſſima pluvia, in cineres redegerat; pro vix temperata, & vernam temperiem aſſecuta haberi poterat. Ob quam cauſam ſata tardius maturata meſſem triſtiſſimam colonis præbuerant.

Adhuc parum ſiquidem illud, quod hyemalem rigiditatem, & ultra æquinoctium protractas nives ſubterfugerat, perque vernas pluvias in lolium converſum non erat, per toties iteratas corruſcationes adeo exuſtum fuit, ut ariſtæ vel ſteriles plane evaſerint, vel grana macra effœtave, & potiore farina orbata progenerarint.

Neque humana valetudo interea minimum paſſa. Vidimus ſiquidem, quod, quæ per Junii, Juliique decurſum ob imminutas ſucceſſive hyemem, & Ver in corporibus aggregatas humiditates utcunque ſubſidere inceperat, mox ſub Auguſto labaſcere viſa ſit a febribus tertianis intermittentibus, ſubinde & quartanis, & tertianis nothis, continuis, diarrœis, dyſenteriis, vomitionibus &c. impetita. Quæ febres vel in eo fuere ſingulares, quod non ſolum raro conſuetum typum in paroxyſmis obſervaverint; verum etiam, quod communiter poſt aliquot paroxyſmos in continuas mutari ſolitæ fuerint,

Digitized by Google

ſimiliter adeo inordinatas, ut etſi typum tertianarum duplicium præſeferre viderentur, tamen ſubinde 24. & plures horæ intercurrerint, quibus in pulſu nulla fere alteratio animadvertebatur, urinis fere craſſis, & lateritio ſedimento refertis exiſtentibus, deſuper vero tamen rurſus inſiſtente continua alteratione, per ſæpe cum maculis petechialibus ſcarlatinis ſaltem per brachia diſperſis, ſæpe etiam cum diarrœis & vomitionibus, vel copioſiſſimis ſudoribus: vix tamen aliquando cum ægrorum interitu, etſi ſemper cum tardiſſima integræ valetudinis recuperatione. Quod Medici communiter febriliter cum ſucco pancreatico juſto acidiore efferveſcenti bili, ſed multæ pituitæ admiſtæ imputabant; & vel propterea non tam ardentes, acutasve febres producenti, quam potius nothas, minus acutas, & diuturnas. *Quando æſtas fit ſimilis veri, ſudores in febribus multos expectare oportet. Hipp. 3. Aph. 6.*

Curabantur autem febres illæ, ſi quandoque perſtitere intermittentes, pulvere Cornach. diebus a febri liberis juſta doſi aſſumpto, & ſale febrili Mynſ. una alterave hora ante paroxyſmos in aqua card. ben. vel cent. minoris propinato. Siqua vero eas in continuas degenerare accideret, præterea venæſectio celebrabatur in petechialium macularum abſentia, alias vero ſcarificatio dorſi cum ſubjunctis cucurbitulis. Quamvis viderim apud unum alterumve opificem, cui etiam actu proſtantibus petechiis, ſed pro publicum morſibus habitis, erat ſanguis venæſectione emiſſus, & qui tamen æque convaluit, ac alii, quibus ſanguis emiſſus non erat. Unde conjicere licebat eas ſolita ſibi malignitate non fuiſſe præditas. Per reliquum morbi decurſum autem inſiſtebatur uſui pulverum pan. rub. de gem. frig. CC. phil. præp. ♁ diaph. arcan. dupl. bezoardico min. additis, ſi diarrœa ſymptomatica urgebat, troch. de terr. ſigill. unicorn. foſſ. &c.

Certa filiola, quæ ſimili febre continua cum maculis petechialibus, & dyſenteria detinebatur, convaluit ad ſubinde pro neceſſitate injectos clyſteres primum abſtergentes, poſtea adſtringentes, & ad quotidianam intro ſumptionem pulv. pan. rub. troch. de terr. ſigil. CC. phil. præp. unicorn. foſſ. & ſmaragd. præp. cum ſacch. roſato dulcificatorum. Quodque præterea linguam haberet aridam, eam humectabat mucilagine ſem. cydon. aqua prunell. extr. addito Rob. diamor. & lap. prunell. eluebatque frequenter os aqua & aceto invicem commiſtis, abſterſa lingua dentiſcalpio, non intermiſſis externis aſtringentibus.

Certus nobilis denique plane adhuc pluribus habebat opus, Laborabat is vero hemitritæo, febre exæſtu febrili continuo, & febre intermittente cum rigore & duplicato æſtu alternis diebus intercurrente conſtante, & quod deterius erat, ſemper cum quadam veluti Cholera ſeu excretionibus numeroſiſſimis per ſuperna, & inferna materiæ variæ veluti æruginoſæ. Hic erat primum purgatus decocto ſen. c. rhab. Mynſ. Hinc ipſi vena ſecabatur, & pro attemperatione æſtus febrilis præter mixturam cordialem ad intro porrigebantur pulv. de gem frig. CC. phil

præp.

Digitized by Google

præp. ♂ium diaphor. arcan. dupl. Aſt intercurrerat tertius paroxyſmus cum ea violentia, vomitibus,& alvi dejectionibus, ut æger, ſi ſæpius taliter invaderetur, malo ſuccubiturus metueretur. Hinc poſtridie illius paroxyſmi loco arcani duplicati memorato pulveri Cort. peruviani & troch. de terr. ſigill. ana ℈ß. erat additus. Veſperi autem ante ſomnum pridie quarti paroxyſmi febris intermittentis talis bolus: ℞. Conſerv. menth. roſar. Electſ. dioſcord. fracaſt. ana ʒß. cort. peruv. ſubtil. pulv. ℈ij. troch. de terr. ſig. gr. vij. M. cum ſacch. f. bolus. Et non ſolum quieverat ea nocte utcunque æger, verum & a vomitionibus illis, aliique dejectionibus fere liber erat, præterquam totus debilis, & a continuante æſtu febris continuæ totus anxioſus. Qui propterea pro poſſibili cordialibus & caponis jure cum gelatina permiſto reficiebatur. Quodque expectaretur acceſſus quarti paroxyſmi mox a meridie, quatuor horis ante eum fuit ægro talis mixtura ſpecifica propinata: ℞ Aq. cord. ſaxon. ſecundæ, card. ben. ana ℥ß ſyr. coral ʒij. cort. peruv. ſubtil. pulv ʒß ⊖ abſinth. gr. V. M. f. pot. Et deliciatiſſime emanſerat, quem adeo non minus nos, quam æger ipſe metuerat, paroxyſmus. Ut adeo nobis nihil ſuperfuerit expugnandum, quam adhuc febris illa continua, viriumque proſtratio: quibus proinde diligenti continuatione pulv. de gem. f ig CC. phil. præp. ♂ij diaphor. & ⊕ perlat. nec non mixturis cordialibus opem ferre eo usque conabamur, usque dum ſucceſſive & iſta feliciter ſopita fuere. Certe ſi in quo alio, in hoc manifeſte periculoſo caſu ſe Herculem exhibuit cortex peruvianus, rite ob conjunctam Choleram ſtomachicis aſſociatus.

Autumnus denique usque ad extremum Octobris erat ſatis commodus, ut adeo Vindemiæ quidem in optata aëris temperie potuerint peragi, ſed vel ex contriſtes, quod magna borrorum pars, uti in conſtitutione verna dictum, aut inprimis adhuc pampinis vere emarcuiſſet, aut æſtate a tantis corruſcationibus, & rubiginoſis pluviis, ipſis etiam arborum foliis, & arboreis fructibus propterea copioſiſſimis maculis notatis, & ad putredinem proniſſimis notanter infenſis, aduſta penitus arida e viribus decidiſſent, poſtea autem, & toto Novembri, Decembrique Menſibus usque ad 13. Decembris adeo pluvioſus, ut fere non interceſſerit dies, qua non pluiſſet, aut ſaltem nubilum, & ad pluvias proclive non fuiſſet, & ex Auſtro jugiter (excepta 20. & 21. Novembris, qua primæ nives ex Euro ceciderant, & 8. Decembr. qua per quinque continuos dies Aphricus vehementiſſime furebat) flante veluti tepidum. Hinc non mirandum, quod interruptis dictis tum continuis, tum intermittentibus febribus econtra turmatim irruiſſent febres Catarrhales, hemicraniæ, vertigines, hemiplegiæ, arthritides, & poſt 20. Novembris repente perfrigeratam raucedines, gravedines, tuſſes, pleuritides, obauditiones &c.

A 13. Decembris ex Aphrico in excipiente leni Aquilone demum ſaltem a prandiis ſerenum cum ſucceſſiva aëris perfrigeratione usque fere ad anni

Digitized by Google

anni exitum, niſi quod poſtremis diebus conſtanter obnubilatum cœlum nos Solis radiis privaverit. Atque adeo apparet totum hunc annum, excepta hyeme, quæ ſaltem frigoris acerbitate excellerat, fuiſſe valde inſalubrem, & ob tot pluvias, coruſcationes, & potiſſimum prævalentes ventos Meridionales, non minus terræ fructibus, quam hominibus magnopere infenſum. Num vero & animalibus, quæ etiamnum crepare continuant? ſub judice lis eſt. Interea certum eſt, tot æruginoſas pluvias eorum paſcua non reddidiſſe ſalubria, quin potius inſalubria. Quamvis probabilius videatur, iſtam interitus animalium continuationem potius contagii ſemel eis impreſſi propagationi eſſe imputandam, quam paſcuorum vitio: eo, quod & alibi terrarum graſſetur tale malum, ubi forte tamen tot corroſivæ pluviæ non cecidere, quot apud nos.

Duo hemiplectici fere plane æqualiter affecti, id eſt uterque cum immobilitate brachii dextri, & loquindi impotentia, fuere fere æqualiter percurati, ita ut etiamnum fere pro lubitu moveant brachia, & loquantur libere. Purgabantur videlicet hac potione: ℞. Maſſ. pil. cochiar. ℈j. diſſolvatur in tantillo aq. apopl. adde ſyr. de ſtœchad. ℥j. ſpir. lil. convall. gutt. VII. M. f. potio. Hinc uni eorum, qui plethoricus erat, emittebantur ex dorſo mediante ſcarificatione circiter quatuor unciæ ſanguinis. Utrique vero erat injunctum, ut pro corroboratione ſpirituum bis de die aſſumerent, caſtaneæ quantitate, de hac opiata: ℞. conſervæ flor. beton. ſalviæ, anthos, majoran. ana. ℥ß. ſpec. contra apoplex. ℨiß. ſpecific. cephal. Michaël. ℈j. ſpir. ceraſ. nigr. lilii conval ana. parum M. cum ſyr. flor. tunicæ F. opiata. Cui ſuperbibatur unum vel alterum Cochlear aquæ apoplecticæ.

Item, ut ſpinam dorſi cum nucha ungerent unguento nervino, & ol. lumbr. terr. atque os frequenter eluerent ſpiritu lil. convall. cui theriaca eſſet admiſta.

Quinta morbi die fuit repetita potio purgans, atque ſubſequentibus ſeptem diebus ſudor procuratus decocto lignorum cum ligno toriſmat. & viſco querc. Et, uti dixi, ſucceſſive convaluit uterque.

Non multo abſimilius tractatus fuit etiam certus mercator ex hemiplegia ſaltem oris torturam, & palpebræ dextri oculi, ita, ut eam citra manus ſubſidium occludere non poſſet, reſolutionem paſſus. Purgabatur is nempe his pilulis: ℞. Extr. cephal. ℨß. caſtor. gr. j. Reſin. jalap. pin. ſub. gr. VII. ſpir. mac. gutt. j. M. cum ſpiritu ceraſ. nigr. f. pil. N°. IX. Nucham calide unxerat ung. nervino & ol. ſuccini; pro corroboratione utebatur eadem opiata, qua duo illi hemiplectici, & poſt triduum repetitis pillulis ſudabat ad potum decocti ſudoriferi per octiduum, prætereaque partem affectam fovebat ſacculis ſpeciebus nervinis refertis, & in vino albo decoctis. Et eatenus reſtitutus fuit ſucceſſive, ut vix animadvertatur, quod aliquando fuiſſet læſus.

Armamentarii Cæſarei præfectus tamen, poſtquam jam antehac ter fuiſſet

fuiſſet a ſimillima hemiplexia ſimillimis remediis feliciter reſtitutus, circa dimidium Novembris brachio ſiniſtro, quod alias prioribus vicibus erat intactum, reſolutus cum omnimoda loquendi impotentia, fruſtra adhibitis quibuscunque, ad initium Decembris interiit.

Ex quartanariis certus ſexagenarius ad ſolas has pilulas: ℞. pil tart. Schrœd. ʒß. extr. gentian. cent. min. ana gr. IV. Reſin. jalap. pin. ſubt gr. V. M. cum tinct. tart. f. pil. N°. IX. Et ad ſectionem ſalvatellæ manus ſiniſtræ, atque ad gr. iij tart. emet. Nec non ad continuatum uſum hujus tincturæ convaluit: ℞. Eſſent. abſynth. Elix. propr. parac. tinct. tart. ſpir. ⊖. ✱. i ana ʒj. M. Doſis gut. XXX ex aqua abſynthii. Alii tres quartanarii vero priusquam fuere liberati, præterea uſi ſunt ſuis temporibus his pulveribus ſpecificis: ℞. cort. peruv. ſubtiliſſime pulv. ℈ij. ⊖ ✱ ci, ♂ diaphor. ana gr. Uti M. f. pulv. Aliorum affectuum curationes, utpote magis obvias, ſtudio prætermitto, excepto ſolo adhuc Materialiſta illo, qui 20. currentis Decembris in ædibus Carpentarii ad eccleſiam S. Floriani ex diuturnis Coli inteſtini doloribus, & oſſis pubis, iliique apoſtemate obiit. In eo ſiquidem illud erat ſingulare, quod ex aperto apoſtemate in femore aliquot digitis infra os pubis ob commodiorem puris evacuationem cum pure genuinæ alui fæces profluere animadverſæ fuerint. Propterea demortuo poſt octiduum circiter ægro, jam pridem penitus exhauſto, erat inquiſitum in dictarum fæcum tranſitum; & deprehenſum, quod colon inteſtinum, ea, qua coxam ſpectat, parte fuerit ad imperialis numi amplitudinem exeſum, perforatumque, & inde facto ſucceſſive cuniculo per pure excavatos muſculos, partes illas contegentes, penetraſſe ex læſo inteſtino fæces illas alvina usque ad inciſum locum. *Induta eſt ſcilicet caro hominis putredine, & ſordibus.* Job. cap. 7.

Conſtitutio Anni 1713.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacenſi, communicata d. 15. Januarii A. 1714.

ADeo varius erat apud nos Labacenſes, quoad auræ temperiem hujus anni 1713. decurſus, ut fere vix prætererit octiduum, quo ob jugem omnis generis intercurrentium ventorum viciſſitudinem alia non fuiſſet introducta aëris conſtitutio. Solus Januarius ſibi hyeme aliqualiter conſtabat, æſtate Auguſtus, & autumno poſterior Novembris, & anterior Decembris pars cœlo ex ſolito maturius patris nivibus, easque ſecuto flatu aquilonio ſerenato. Cæterum vero toto reliquo tempore varietas, potiſſimum cum pluviis, & auræ aſperitate conjuncta: proindeque ſicut terræ frugibus maxime incommoda (qui propterea exceptis montanis locis, ubi ſolum natura ſua aridius eſt, non ſolum creve-

KKKK re.

Digitized by Google

te per pauci, verum & impuri, & vitiis, zizaniisque pleniſſimi, arbor eis fructibus quidem itidem ſaltem in montanis exiſtentibus utcunque copioſis, verum & ipſis ob nimias pluvias veluti eviratis, & ſolita ſapiditate deſtitutis, conſequenter minus ſanis, plurismisque hominum eis indiſcrete veſcentium febrium diarrhœarum, dyſenteriarum, vomitionum, & ventris corroſionum cauſa) ita ſanitati humanæ maxime importuna. *Mutationes* ſiquidem *temporum*, teſte Hipp. 3. aph. 1. *pariunt morbos*. Quod ea tamen non tulerit ſingulares aliquas, præter copioſas defluxiones, epidemias, qualium alias feraces eſſe ſolent ſimiles annorum conſtitutiones; exiſtimo in ſingulare noſtrum commodum feciſſe, quod dictæ illæ varietates nunquam repente irruerint, ſed ſucceſſive, & veluti inadvertibiliter, neque diu tales perſeverarint, neque magnæ fuerint: quod tamen requiritur ad inducendos in corpora ex aëre morbos populares. *Magnas* ſiquidem, dicit Hipp. citato loco, *mutationes facere morbos* 3. aph. 7. autem dicit: *ſi annus magna ex parte talis fuerit*. Quod ipſum ſentit & Galenus *Comment* 1. *in lib.* 1. *Hipp. de morbis vulgaribus*. Quandoquidem igitur hic annus, juxta dicta, maxima ex parte fuerit varius, & frequentiſſime pluvioſus: tales conſtitutiones vero ſolent eſſe defluxionum, ſeu morborum a peccante lympha dependentium feraces; mirum non eſt, quod poriſſimo tempore præ quibuscunque aliis affectibus viguerint defluxionum morbi.

Curationes eorum non adduco, ſed relego benevolum Lectorem ad *Chronologiam meam Med* elapſo Vere Francofurti una cum Intricato Extricato meo Medico recuſam. Ne vacuæ tamen omnino ſint hæ paginæ, aliorum morborum hoc tempore obſervatorum, & ſolum breviter meminiſſe hic lubet certæ nobilis Matronæ, elapſa quadrageſima a me ab Hydrope aſcite feliciter percuratæ, elapſo autumno vero ex eodem malo tamen, ſed per errorem defunctæ. Hæc tota elapſa æſtate citra querelam vixerat: quod ea vero horariis fructibus nimium indulſiſſet, & alias licentioſius pro ordinario mulieicularum more victitaſſet, ſub initium autumni de novo cruribus intumeſcere occæperat, ſucceſſive & abdomine; ſed quod cum neſcio quo in ventre motu: ſe concepiſſe ſuſpicari incæperat, & propterea omnia remedia, ne inde forte abortus periculo ſeſe exponeret, negligere, usque dum exacto, ſua opinione, geſtationis tempore, dum parturam ſeſe exiſtimaret, vitam cum morte commutarit. Apertum propterea Cadaver, ut fœtus eximeretur: aſt ejus loco aliud non repertum, quam ingens in abdomine aquarum colluvies. Ut adeo manifeſte conjicere licuerit, motum illum, quem fœtui illa imputabat, aliunde non fuiſſe, quam a flatibus, aut colluviei illius aquoſæ in abdomine contentæ, & ſub corporis motu, aut ventris contrectatione perceptæ fluctuatione. Si infelix mulier alias tempeſtive ad rem feciſſet (quamvis gravidas a ſimilibus generoſis remediis indigentibus malis citra abortum liberare, ſit ex noſtra in Intricato

Ex-

Extricato noſtro medico tradita doctrina, perarduum) forte non minus juvari potuiſſet, quam adjuta a me fuit Sutoriſſa illa, cujus ut talis curatio propoſita fuit *in Chronologia* meæ Med. Anno 1. §. CXXI. In ſimili ſiquidem peccantium humorum aggregatione remedia etiam valentiora, qualium hydrops præ aliis affectibus indiget, non tam fœtum, utpote rem domeſticam, & naturæ congenerem, quam humorem peccantem, utpote quid a natura alienum, citra abortus conſecutionem, aggrediuntur. Prouti id pluribus deductum a me fuit in jam allegata *Chronol. mea Med. Anno II.* §. CXXVII. & alibi. Ut taceam, quod in tali caſu præſtare videatur ſaltem matrem etiam cum aliquo abortus periculo ſalvare, quam Matrem & fœtum evidenti periculo expoſitum, relinquere. De imaginariis conceptibus alias ſi quis plura legere cupit, inſpicere poteſt Sachſium *in Scholio ad obſerv. I. Anni I. Decuriæ* I. *Ephem. Nat. Curioſ.*

Meminiſſe item lubet duorum febricitantium, quorum uterque in ſextum usque menſem intermittenter febricitabat, non obſtantibus variis a ſuis Medicis ſibi ordinatis remediis, quos Ego tamen ſolis ſequentibus mox ad anni principium celerrime liberaveram. ℞. *Pil. tartarear. Schrœd.* ʒß. *extr. gentian. centmin. ana. gr.* iv. *Reſin. jalap. pin. ſub gr.* vii *ol. mac. cont.* ij. *M. cum tinctura tartarii F. pil.* N° IX. Sumantur die a paroxyſmo libera. Hinc pro ventriculi corroboratione, & cruditatum correctione ſumantur quotidie mane ex juſculo de ſequenti tinctura in diuturnis febribus ſpecifica guttæ XXX. ℞. *Eſſent. abſinth. agrimon. Elix. propriet. p. rac. ſ. acido tinct. tart. ſpir. ſal.* ✱ *i ana.* ℥j. *M.* Atque ab extra lienis regioni applicetur Emplaſtrum *de Cicuta cum ammon.*

Sique videretur, memoratæ Pilulæ adhuc ſemel iterentur. Et exacte obſervata interea victus regula uterque conſtanter convaluit.

Ad certum quinquagenarium hypochondriacum ſæpe ſæpius ventris corroſionibus, & nocturnis vigiliis tortum pro dando conſilio vocatus, dum vidiſſem, quod ei a Medico ſuo Ord. frequentiſſime ad veſperum pilulæ de cynogloſſa aliquot granis laud. op. acutatæ concederentur; earundem itam frequentem uſum abſolute diſſuaſeram veritus, ne eæ forte ſucceſſive caput ad apoplexiam diſponerent. Quod in eo vero mihi non obſequeretur patiens, utpote ab earum uſu ſemper, uti ipſe aſſerebat, alleviari ſolitus; ei ultimatim cum ſuo interitu obtigerat, quod Ego ipſi pridem prædixeram. Sæpe ſiquidem etiam ea, quæ prodeſſe videntur, obſunt.

Proſperiore forte ſibi econtra procuratum fuiſſe per ſex hebdomadas fruſtra deſideratum in arthritide vaga ſomnum, mihi eodem tempore fide digniſſimus narraverat certus Soc. JESU pater, charta, in qua multo tempore involutus in officina aromataria aſſervabatur crocus, capiti obvoluta. Ut adeo non vane ſuaſerit VVedelius apud Friccium in ſingulari ſuo tractatu *de virtute Venenorum Medica cap.* XXIII. *de croco*, crocum ſacculo incluſum, & infantum, ſi qua

Digitized by Google

dormire non poſſunt, capitibus ſuppoſitum, cum admonitione tamen, ut, ne is eis forte nimium ſoporem inducat, poſtquam obdormivere, is iterum ſubtrahatur.

Adjicio rarioris illius affectus, quem ob involuntariam, & juſto copioſiorem crudæ, & facto hauſtui analogæ urinæ profuſionem, Diabetem vocant Medici, ſuccinctam, ſed feliciſſime peractam curationem. Certus in honorifica dignitate conſtitutus 52. annorum Sacerdos, temperamento atrabilarius, & ob plurima negotia, vitamque ſedentariam factus, uti dicitur, hypochondriacus, inter reliqua hypochondriacis familiaria accidentia ſucceſſive demum etiam de urinæ ardore, & multo in urina ſabulo lamentari cœperat. Hinc præter referandis obſtructionibus dicata plurima remedia etiam abſtergentibus, leniter diureticis, & urinæ acrimoniam obtundentibus uſus eſt, quale præ aliis erat decoctum Foreſti, & ſyr. de althæa Fernel. Taceo ſtomachica, & alia, quæ ſubinde ab urgentibus circumſtantiis exigi videbantur. Inde ſublatus quidem fuit moleſtiſſimus ille urinæ ardor, ſublatum etiam cum urina excerni ſolitum ſabulum; verum ejus loco inducta memorata illa involuntaria, & nimia crudæ, & potui colore plane analogæ urinæ profuſio cum ea maraſmodica corporis contabeſcentia, ut veneralibis æger omni prorſus appetentia, & ſomno deſtitutus ſine fine ſitibundus proxime interiturus videretur.

Hinc itum in conſilium, & concluſum, ut poſthac cura tota eo dirigeretur, quo urinæ nimiæ illi profuſioni corporis ſubſtantiam eatenus depaſcenti idoneis remediis occurreretur.

Statutum propterea, ut æger ab omni difficulter digeſtibili abſtineret, vitaret vinum, & ejus loco pro ſiti, quamvis pulſum vix alteratum haberet, biberet jus carnis bubulæ perfrigeratum, & ab omni pinguedine per præviam per pannum lineum colaturam liberatum, ſubinde autem emulſionem amygdalarum dulcium, exhilarato quandoque ſitiente ore cochleari vini cydoniorum, vel granatorum acidorum, quandoque etiam granis ipſis pomorum granatorum. Pro cibo veſceretur juribus caponis, in quibus concuſſus ſit vitellus ovi rec. contuſis, amygdalatis, avenatis, hordeatis, & pultibus ex ovis, & pulpa panis triticei paratis, malis cotoneis &c. ſique poſſet, carne vitulina, caponum, pullorum, avicularumque montanarum. Mane etiam & veſperi aſſumeret bonæ caſtaneæ magnitudinem de hoc ſpecifico.

℞. Conſerv. roſ. rub. ℥iij.
rad. ymphit. maj. ℥ij.
spec. diatrag. frig. ʒß.
coral. rub. præp.
terræ ſigil. ana ʒi. M.
cum ſyr. cydon. F. electuarium.

Regionem renum ungeret ungu. roſato refriger. Gal. & Comitiſſæ. Spinam dorſi autem & pectus ungu. reſumptivo. Quibus conſtanter continuatis rediit ſucceſſive tantus appetitus, ut ſibi a cibis vix temperare valuerit. Item ſomnus, vires, & carnium conſumptarum recuperatio ad admirationem.

Con-

Conſtitutio Anni 1714.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacenſi, Labaci in Carniolia obſervata.

SI unquam aliquis annus fuit irregulariter conſtitutus, fuit apud nos Labacenſes annus 1714 cujus conſtitutionem quoad aëris temperiem in præſenti communicamus: excepta ſiquidem ſola hyeme, quæ fuit cum paucis nivibus aquilonia, & per totum toleranter frigida, & ſicca, totum reliquum ejus reſiduum, Ver videlicet, æſtas & autumnus, excepto Novembri menſe & dimidio Decembris, quorum dies in accepta aëris amœnitate decurrerant, erat meris varietatibus, & veluti quotidianis pluviis ſubjectum. Unde tot, tantæque aquarum exundationes, ut nec ſata matureſcere, nec gramina defalcari, ſiccarique, nec ſemina opportunis temporibus terræ mandari potuerint; quæque terræ mandata fuere, aut prorſus non adoleverant, in ſemine ſuffocata, aut adulta ameris viciis, zizaniis, & loliis adeo conſpurcabantur, ut uſui eſſe vix potuerint, aut ab uredine aduſta grana effæta, & farina fere deſtituta tulerint. Unde inſueta annonæ penuria, & propterea præſertim Croatiam verſus, fere communis inter plebejos fames.

Qua ſtante aëris conſtitutione qualiter humana valetudo ſubſtiterit? nemini credo difficile fore conjicere, qui ex Hippocratis *lib. tertio aphor.* & alias novit, qualium tales annorum conſtitutiones ſoleant eſſe feraces corporum indiſpotionum; præſertim, ſi is præterea perpenderit, qualem victus rationem in ſimili rerum penuria, & caritate fuerit obſervare neceſſe, & quali, quamve inſalubri qualitate debuere fuiſſe dicti non ſolum terræ, verum & arborum, vitiumque fructus, utpote dicta uredine adeo exeſi, aduſtique, ut vix fuerit reperire pyrum, pomumve, vel etiam botrum, qui integer, immaculatus, & connaturali ſuo ſapore prædictus fuiſſet: quamvis & talium parciſſimus fuerit quæſtus. Subſtitit videlicet, ſi unquam aliquis, lamentabiliter. Eo, quod ſimiles temporum conſtitutiones, ſoleant eſſe ex Hipp. citato loco, & noſtra *in Chronologia Medica* tradita doctrina, morborum feraciſſimæ.

De hyeme quidem nobis non erat, quod adeo quereremur, utpote quæ utcunque tolerabili ſuo frigore ſiccitateque corpora potius reddebat *firma, agilia, & bene colorata*, adeoque bene valentia, quosque tulerat morbos, eorum ſaltem ſolum accidentalis extitit cauſa; quatenus videlicet humiditates a prægreſſo pluvioſo anno in corporibus noſtris aggregatas altius impreſſerat, coagularat, & a diſcuſſione per inſenſibilem perſpirationem impediverat.

Quod ipſum puta & de Novembri menſe, Decembriſque anteriore dimidio, utpote ſimiliter leni aquilo-

ne perflatis, & potiſſimum amœna ſerenitate illuſtratis. Aſt tanto majores querelæ nobis fuere contra Veris, æſtatis, & reliqui autumni [utpote adeo pluvioſorum, ut vix intercurrerit duorum triumve dierum ſerenitas, Soliſve illuſtratio, quæ a pluviis, aut ſaltem nubilo cœlo cum planè inſueta aëris aſperitate non fuiſſet interrupta] decurſum: Qui proptetea tantis cum ægrotis negotiis nos oneraverat, ut iis expediendis vix ſuffecerimus. Quin imo, poſtquam affinem nobis Styriam ad Judenburgum peſte infectam perceperamus, nobis plane de adhuc deterioribus metuere inceperamus. A quibus tamen præſervavit nos hactenus gratioſum Numen.

Morbi autem, a quibus adeo impetebamur, erant præter omnis generis defluxiones ſimilibus temporum conſtitutionibus ſemper familiares, arthritides, colici dolores, pleuritides, hydropes, febres tam intermittentes, quam continuæ, & ex eis multæ plane malignæ, diarrhœæ, dyſenteriæ, vomitiones, lumbrici, variolæ, morbilli, & rubeolæ: nulli tamen funeſtiores, quamfebres petechiales, & præſertim Decembri Menſe variolæ. Quibus propterea etiam multi præſertim Auguſto menſe, & Septembri plane ſuccubuere. Quamvis, qui victus rationem obſervarant, ritèque curabantur, potiſſimum reconvaleſcerent.

Singulare quid duobus fratribus acciderat: Utrumque prævio totius corporis rigore febrilis incaleſcentia apprehenderat. Hinc plane intolerabiles lumborum Puncturæ. Deſuper unum petechiæ ſcarlatinæ ſeu purpureæ, alterum petechiæ nigræ, & variolæ puriſſimo ſanguine ſoliti puris loco ſuffuſæ. Et ille tertia morbi die, hic ſeptima inopinate ſuccubuit.

Certa etiam 10. annorum herrula cortice peruviano vix a febro quartana liberata in variolas confluentes denſiſſimas inciderat, quæ ſucceſſive etiam eo perductæ fuere, ut contractis cruſtis inſtantanee abſceſſuræ crederentur, herrulamque priſtinæ valetudini more ſolito reſtituturæ. Aſt ecce quàm inexpectatum fatum! præterquam enim, quod cruſtæ etiam ſæpius oleo amygd. dulcium perunctæ nullatenus receſſiſſent (perſiſtente interea ſemper febre acuta continua, & tuſſicula) ultimatim eæ eo deductæ fuere, ut ſi quam caſu tamen abſcedere accideret, ea poſt ſe ardentiſſimum ulcus abſque omni pure relinqueret, uſque dum miſerabili herrulæ ultimatim, 21. ſcilicet morbi die, e vita excedere fuerit neceſſe. Uſque adeo de variolis, niſi cum eis & febris, & reliqua accidentia recedant, nunquam venit triumphandum.

Certus Mercator Goritia Labacum cum intenſiſſima & ea continua febri in maximo frigore delatus, de intenſiſſimis & faucium, & artuum doloribus lamentabatur: a quibus demum etiam idoneis remediis liberatus erat. Sed deſuper [perſiſtente adhuc febre] toto corpore minutis, & denſiſſimis hydatidibus, ſeu veſiculis aqua refertis, adeo fuit perſperſus, ut quis eum undique ſe vidiſſima aqua fuiſſe perfuſum, peruſtumve citra dubitatio-

tionem juraſſet. Et non obſtantibus quibuscunque remediis quoque ipſe 18. morbi die obiit.

Certus Lib. Baro econtra usque ad deſperationem aſciticus, dum proxime expiraturus crederetur, ſuperveniente tumidiſſimo ſcroto, inflammatione, & abſceſſu, ſponteque evacuatis inde aquis præter omnem expectationem convaluit. Usque adeo deſperandum nunquam: ſed dum ſpiramus, ſperemus.

Carbonum ſuffocatorum illorum, quibus fabri ferrarii uti conſuevere, vapores eſſe nocentiſſimos, nemo facile eſt, qui neſcia: noxios vero æque eſſe ordinarios illos ab aperto igne combuſtis lignis relictos, non facile credo fuiſſe obſervatum. Accidit tamen, quod elapſo Decembri ex intenſo frigore domum reverſus faber ferrarius ſeptuagenarius, eo quod ſeſe ad talium carbonum ignem excalefeciſſet, in eum ſoporem, cum maximo ſtertore inciderit, ut is ab adſtantibus omnibus pro fortiſſime apoplectico, adeoque ex ſententia Hipp. 2. *aph.* 42. pro omnino deſperato haberetur, ſucceſſive quidem clyſtere acri, frictionibus, ſternutatoriis, veſicantibus, & volatilioribus antiapoplecticis rurſus excitatus, ultimatim vero, decima tertia videlicet morbi die tamen e vivis ſublatus.

Simillimum fatum accidiſſe recordor ante annos Iggenſi ruſtico in noviter calefacto, & non pridem exſtructo fornicato cubili, qui vero libero aëri expoſitus ſeſe tamen rurſus recollegerat. Sed ſeptuagenario illo longe junior erat.

Singularis molis calculum in veſica geſtare abſque eo, quod ab eo ſaltem ſubinde urinæ excretio intercipiatur, meo judicio pro raro habendum eſt. Factum id tamen fuiſſe detexerat nobis nuperrime diſſectum corpus noſtri Labacenſis Eccleſiæ Decani. In ejus ſiquidem veſica ad digiti craſſitiem corrugata deprehenſus fuit trium unciarum calculus, qui tamen urinam nunquam intercepiſſe fuit obſervatus; quin potius is, poſtremo præſertim anno, continui urinæ crudiſſimæ profluvii exritit cauſa. Sed ſciendum venit, calculum hunc ab ægro ſemper fuiſſe pro hernia habitum, quem propterea a pluribus annis ſemper ſurſum cingulo hernioſis conſueto religatum geſtabat, impediebatque hoc medio, ne is unquam ad veſicæ orificium devolvi, & urinam omnino præcludere potuerit: quin potius, quatenus totum contractæ veſicæ ſpacium ſua mole occupabat, cauſa erat, ne a renibus jugiter affluens urina ibidem ſubſiſtere potuerit, ſed potius veluti guttatim jugiter excerni debuerit. Juvaret propterea quoque forte alias (niſi lithotomiæ remedio periculoſo & ſæpe impoſſibili ſeſe ſubjicere mallent) tali medio uti, ut taliter ſaltem ab eis alias conſueta urinæ præcluſione liberi viverent.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

RERUM ET VERBORUM

Totius Operis.

ABortus *curatio.* Pag. 435

Acupunctura *in Hydrope reiicienur.* 503

Aër *terrenis effluviis inquinatus Epidemicorum morborum cauſa.* 22. 146. 149. 511

Aëris diſpoſitio ſola Peſtem vix poteſt ſuſcitare. 65

Aëris manifeſta qualitates morbos Epidemicos variè moderantur. 22

non tamen eos producunt. 117.511

Aëris mutatio in febribus chronicis nonnunquam valde eſt ſalutaris. 57

Aëris mutatio quo tempore fieri debeat. ibid.

Aëris occultum quoddam vitium varios gignit morbos. 63. 117

Affectus *quidam ſcorbuti nomine perperam inſigniuntur.* 39.173

Alba profluvia *vid. Fluor muliebris*

Alexipharmaca *plerumque calida ſunt.* 68

Alexipharmaca occulta quadam indole agere nec dum conſtat. ibid.

Alexipharmaca ſudores ſolùm movendo videntur operari. ibid.

Allium *laudatur in hydrope incipiente.* 502

In variolis Confluentibus pedum plantis admovendum. 402

Alvi profluvium *& vomitus à ſudore ſedantur.* 75

Amentia *ſive Mania poſt febres intermittentes autumnales.* 60

Ambuſtorum *curatio optima linteo madefacto in ſpiritu vini.* 169 679

Anatomiæ *quanam notitia Medico neceſſaria.* 495

Anethum *non ſemper proſcribit ſingultum.* 43

Angina *à quo aëris temperamento plerumque oriatur.* 22

Angina deſcriptio. 176

Curatio. 177

Angina Epidemica. 160

Aniculæ *Medicorum Simiæ ſtolidæ ac infelices.* 92.94

Anima *mundi.* 77

Animi *pathemata ſpirituum ſyſtaſin ſolvunt.* 480

Annorum *conſtitutiones variæ ab occulta aëris alteratione.* 22

Anodina *vid. Paregorica.*

Antimonialia *Emetica nunquam tutò exhibentur puerulis infra adoleſcentiam conſtitutis.* 33

neque tutò præbentur niſi probè diluta fuerint. 32

Aphtæ *in Dyſenteria.* 109

Aphtæ febri ſupervenientes quomodo removenda. 515. 523

Apoplexiæ *curatio.* 663

Apoſtema *quid ſit* 100

Apoſtematis cum febre analogia. ibid.

Digitized by Google

Apozema *aperiens & antiſcorbuticum.* 644
Apozema *pectorale in Pleuritide.* 165
Apozematis poſt febres autumnales uſurpandi formula. 58
Appetitui *ægrorum licet incongruo ſepiùs indulgere oportet.* 394
Aquæ *cardiaca temperata.* 112
Aqua diſtillata in Podagra. 471
Aqua mentha in Vomitu egregiè confert. 45
Aquæ minerales cur non in omnibus ventris torminibus Salutares. 521
Aquæ minerales multùm vitandæ in gonorrhœa. 365
Aquæ minerales ferreæ quando hyſtericis præbendæ. 414
cùm non tranſeunt ab iis planè abſtinendum per diem unum alterumve. ibid.
Aquæ minerales eadem in quibus calculoſis tutò uſurpentur. 603
Aquæ minerales quibus Podagricis minùs conveniant. 604
Aqua roſarum capiti applicita vigiliis medetur. 41
Ars Medica *valdè adhuc imperfecta.* 141
non rectiùs quàm ab ipſius uſu addicitur. 3
Artis Medica incrementum in quo conſiſtat. 6
Arthritis 170
Arthritis Naturæ medicatricis inſtrumentum. 20
Arthritidem præcedentia & conſequentia ſymptomata ſcorbutica mentiuntur. 173
In Arthritide materiæ morbificæ recurſus ſummè noxius. 70
Aſthma *ſiccum.* 169
Aſthmatis inveterati curatio. 681
Authoris *integritas.* 392
Autumno *humores ſunt viſcidiores quàm hyeme.* 49

BOtanica *ſenſuum teſtimonio debet inniti.*
Bubones *in Peſte.* 26
Bubonum in Peſte exortus. 72
Bubo peſtilentialis interdum ex improviſo diſparet. 67
CÆci *dantur meatus ex abdominis cavitate in inteſtina.* 69
De Calculo humano Martini Liſteri diſſertatio medicinalis. 495
Calculus *renum prævenitur copioſa cereviſia tenuis ſub noctem compotatione.* 619
item. potu diætetico loco potus ordinarii. 477
Calculi magnitudo ureteris capacitatem haud ſuperans quomodo cognoſcatur. ibid.
Calculi curatio. 665
Manna in ſero lactis ſolùm commendatur. 485. 664
Laudantur & aqua chalybeata niſi major calculus renum adfuerit. 664
Calculum Renum ſimulans affectus. 665
Calculum veſica ſimulans affectus. 132
Ejuſdem memorabile exemplum. 132
Vulgaria contra calculum veſicæ remedia hic nocebant, proderat verò narcoticum. ibid.
De Calculo Veſica diſputatio medica ſub Præclariſſimo viro Carolo Drelincurtio habita. ibid.
Calor *Adoleſcentulorum juxta cubantium interdum debilibus mirè confert.* 605
Canis *rabidi morſus.* 39
Curatio. 680
Capillorum *abraſio in Phrenitide confert & cur.* ibid.
Cardiaca *quibus conferunt & quo morbi tempore exhibenda.* 517
Cardiaca moderata. 35. 36

Digitized by Google

Eorundem formula. ibid.
Cardiaca generoſa. 61
Cardiacorum virtus. 56
Cataplaſma *in Rheumatiſmo.* 171
Catharri *Epidemici anno* 1675. 136
Catharticorum *exhibitio nimia in pleriſque affectibus noxia.* 420
Catharticum pro Infantibus tenellis. 645
In Catharticis exhibendis cautio perquam neceſſaria. 421
Cereviſia *purgativa.* 645
Chalybs *vid. de ejus uſu in hyſtericis affectibus.* 423
Chalybs cùm nihil profecerit in morbis curandis aquæ minerales ferreæ adeunda. 424
cúmque iſta minus conferant aquæ calidæ ſulphureæ, quales Bathonienſes, adeundæ. ibid.
Chloroſis *quomodo curanda.* 423. 678
Cholera *morbus quo anni tempore invadere ſolet.* 23
quandiu graſſetur. 104. 667
ejus deſcriptio. 106. 667
Curatio nec catharticis nec adſtringentibus molienda. 107
quo pacto perficiatur. 667
Cholera Epidemica. 184
ejus curatio. ibid.
Cholera ſicca. 106
Chorea *Sancti viti.* 517. 662
Chronici *morbi indigeſtionibus debentur.* 472
modus quo gignuntur. ibid.
quomodo eum praeveniendi eumque curandi. 473
qualis interim diæta obſervanda. 475
Chronici morbi plures ſcorbuti larvam gerunt. 172
Chymia *quouſque utilis.* 497
Chymica morbos non ita mirè debellant. ibid.
Chymica præparatio medicinas deteriores ſæpe reddit. 419
Cicatrices *Variolarum illitionibus nequeunt præcaveri.* 95
Cicatrices Variolarum regimine moderato præcaventur. ibid.
Cicatrices Variolarum præcavendi ratio. 148
Clyſter *in Dyarrhœa.* 43
Clyſteres in ſoporoſis affectibus valde utiles. 138
Clyſteres in quibuſdam colicis plus nocent quàm proſunt. 129. 133
Clyſteres in ſenum febribus minùs tuti. 34
Clyſteres fumi tabaci commendantur omnium potentiſſimi. 522
Clyſterum frequens uſus in febrium declinatione vitandus. 34. 152
Clyſterum frequens uſus in hypocondriacis & hyſtericis nocet. 152
Cocta *non cruda ſunt medicanda.* 102. 139. 470. 526
Colicæ *biliosa & hyſterica quàm diverſæ eſſe debeant curationes.* 431
Colica bilioſa deſcriptio. 127. 666
Cauſa. 128
Curatio. ibid.
Enemata nullius hic uſus. 129
Equitatio in declinatione laudatur. 130
Diæta. 131
Colica Hyſterica deſcriptio. ibid. 669
Anodyno ſedatur interdictis venæ ſectione & catharſi. ibid.
Niſi in valde Sanguineis. 133
Præſervatio. 669
Sæpe deſinit in Ikterum. 133. 669
Cujus curatio oſtenditur. 134
Colica hyſterica & hypochondriaca curatio eadem. ibid. 669
Colica Pictonum. 168
Color *excretorum ſæpe nullam Practico ſuggerit*

Digitized by Google

ſuggerit indicationem. 133
Colorum ſpeculatio admodum incerta. 415
Comatis *Febri ſupervenientis curatio.* 138. 517
Coma in Variolis. 85. 97
Coctio *in Febribus quid.* 35
Conſtitutioni *aëris præſenti Intermittentibus febribus omnino faventi ſucceſſum videtur febris Depuratoria, quam regnaturam per aliquot annos Peſtis tandem excipiet.* 511
Conſtitutiones Epidemica vid. Epidem. Conſtitut. De Conſtitutionibus annorum 1690. 1691. 1692. 1693. 1694 *Diſſertationes tres Bernardini Ramazzini.* 202 & *ſeq.*
Conſtitutio Epidemica Auguſtana anni 1695 *Luca Scroeckii.* 273
Anni 1696 284
Anni 1697 713
Anni 1698 718
Anni 1699 & 1700 300
Anni 1701. 1702. 1703. 1704. & 1705. 347. & 735
Anni 1706. 1707. 1708. 1709. & 1710. 740
Anni 1711. & *ſequent.* 798
Conſtitutio Epidemica Baſileenſis anni 1695 *Joannis Jacobi Harderi* 277
Anni 1698. 720
Anni 1699. 310
Anni 1700. & 1701. 746
Conſtitutio Epidemica Berolinenſis anni 1695. *Guſtavi Caſimiri Gahrliep, von der Mühlen.* 277
Anni 1696. 288
Anni 1697. 721
Anni 1698. 724
Anni 1699. 306
Anni 1700. 318
Anni 1701. 747
Anni 1702. 342
Anni 1703.
Anni 1704. 751
Conſtitutio Epidemica Haſſiaca anni 1693. & 1694. *Michaëlis Bernardi Valentini.* 756
Anni 1695. 272
Conſtitutio Epidemica Hildeſienſes anni 1685. *cum Epiſtola Bertholdi Behrens ad Lucam Scroeckium ſuper hanc rem.* 283
Conſtitutio Epidemica Holſatica anni 1706. *Dn. D. Guntheri Chriſtophori Schelhameri.* 292
Conſtitutio anni 1709. *apud Labacenſes in Carniola notata à Dn. D. Marco Gerbezio.* 761
Anni 1710. 762
Anni 1712. 765
Anni 1713. 803
Anni 1714. 809
Conſtitutio, ſive HiſtoriaEpidemica Mansfeldiaca anni 1697. & 1698. 813. 315.
Conſtitutio Epidemica Mulhuſini Territorii finitimorumque locorum obſervata anno 1700. *ad Dn. Luc. Scroeckium à Johanne Georgio Höyero tranſmiſſa.* 316
Conſtitutio Epidemica Poſonienſis annorum 1695. 1696. 1697. *Dn. D. Caroli Raygeri.* 767
Conſtitutio Epidemica Sangallenſis, finis anni 1696. & *principii* 1697. *Dn. D. Sylveſtri Samuelis Anhornii de Hartwiſs.* 729
Conſtitutio Epidemica Tubingenſis anni. 1701. *Dn. D. Rudolphi Jacobi Camerarii.* 727
Ejuſdem Schediaſma ad Hiſtoriam Epidemicam Anni 1702. 779
Conſtitutio Epidemica Vratiſlavienſis anni 1699. 1700. & 1701. 781. 321. & *ſeq.*

Digitized by Google

Conſtitutio de frigore hyemali anni 1709. *Dn. Johannis Guilielmi Baieri.* 788
Conſtitutio de frigore hyemali anni. 1709. *Dn. D. Bernardini Ramazzini.* 791
De Contagioſa *Epidemica Boum Diſſertatio habita à Bernardino Ramazzini.* 437
Cotagium quomodo propagetur. 154
Contuſionum *curatio* 487. 680
Convulſio *Dentitioni Infantum superveniens ſola Vena ſectione curatur.* 122
Specifica vulgaria hic minus tuta ſunt. Ibid.
Convulſiones pro partium quas invadunt diverſitate varios gignunt vel ſimulant affectus. 132
Præſtant hic Narcotica præ omnibus aliis. 143
Convulſivi motus non ſemper evacuationes prohibent. 517
Correctivorum *purgantibus immiſceri ſolitorum incommoda.* 564
Corroborantia *primi ordinis.* 192. 425.
Corroborantium omnium maximum eſt equitatio. 4 6
Inter Corroborantium uſum Cathartica nunquam intercalanda. 502
Cortex *interior ſambuci laudatur in Aſcite grandiore.* 499. 672
Cortex Peruvianus inter anti quartanaria hactenus unicum. 55
Conferre etiam poterit in Tertianis. 189. 56
Febrem ſæpius ſuſpendit quàm debellat. 55
Methodus eum exhibendi. Ibid. 189.
Cortex Peruvianus laudatur quoque in affectionibus hyſtericis. 193
In podagra. 425
Corticis Peruviani incommodum in Rhenmatiſmo ſcorbutico. 471 173
Quare Cortex ita malè audiat. 186. 188
Quomodo intentari ejus diſcrimina evitari poſſint. Ibid.
Quod immeritò inculpetur. 425
Quòd inter Corticem exhibendum decubitus in lecto, & cardiacorum aſſumptio ſint diligenter evitanda. 190
Quod omnes evacuationes poſt ejus uſum ſint interdicenda. 191
Cortex febribus inflammatoriis curandis ita non confert ut planè obſit. 198
In febre quæ Quotidianam aliquatenus imitatur inefficax. 191
In Sanguine & ſpiritibus confortandis egregium eſt remedium. 4[illegible]
In affectionis hyſtericis & hypocondriacis. Ibid.
*In podagra præveniend*a. 471
Cortex in electuariis & pilulis exhibitus. 188
In infuſione. 190
Copula *febres producit.* 160
Croci *metallorum infuſio.* 97
Quoties in hydrope repetenda. 498
Curationis *in morbis acutis rectè inſtituta character.* 119
Cutis *affectuum curatio.* 175

D

Ebilibus *adoleſcentulorum accubitus mirè interdum prodeſt.* 59
Decoctum *album ex pane & Cornu cervi.* 112. 125
Decoctum amarum purgativum. 645
Decoctum amarum quando uſurpandum. 191
Decoctum aperiens & antiſcorbuticum. 644
Decoctum diæteticum. Ibid.
Decoctum Pulli in cholera laudatur. 107. 667
Dentitioni *Infantum superveniens convulſio.*

Digitized by Google

vulſio ſola Vena ſectione curatur. 122
Specifica vulgaria hic minus tuta ſunt. ibid.
Deſpumatio in febribus Intermittentibus. 46
Diabetes. 676
Diabetis curativa indicatio. 192
Remedia medica. ibid.
Diæta febrem præcavens. 151
Diæta in lue Venerea obſervanda. 368
Diæta podagricorum. 475
Diæta qualis in morborum chronicorum curatione obſervanda. 474. 475
Diæta lactea in Podagra cenſura aqua. ibid.
Diaphoreſis non convenit in omni febre. 140. 526
Periculi plena eſt in tertianis & quotidianis. 186
Diaphoreſis quanam proſit, quanam vero noceat. 140
Diarrhœæ curatio. 31. 112
Diarrhœam ubi vomituritioni conjungitur ab Emetico non ab adſtringentibus propriè ſiſti. 32
Attamen Enemate adſtringenti ſiſti poſſe ſi minus valeat Emeticum. 43
Diarrhœa melius curatur Vena ſectione & Sanguinem contemperantibus quàm quibuſcunque. 102
Diarrhœa in febre continua Epidem. ab anno 1661. ad 1664. 31
Diarrhœa in febribus unde oriatur. 99
Diarrhœa Epidemica ab anno 1667 ad 1669. 79. 102
Diarrhœa Symptomatica anno 1675. 135. 137
Diarrhœa Pleuritidi ſuperveniens. 99
Diarrhœa in Variolis. 97
Diarrhœa Variolarum confluentium comes. 83
Diarrhœa in Variolis diſtinctis noxia, in confluentibus ſalutaris. 94
Diarrhœa poſt Morbillos curatio per venæ ſectionem. 122
Diaſcordium. 33. 91
Diaſcordium ſingultui medetur. 43
Digeſtiva medicamenta. 470
Digeſtiva ob materiæ craſſitiem evacuationi præmittenda. 100
Quantum valeant in morbis chronicis debellandis. 474
Quandiu perſeverandum in eorum uſu. ibid.
Dogmaticorum exprobatio. 480
Dolor partium à convulſionibus. 132
Dyſenteriæ deſcriptio. 109. 665
Curatio. 111. 112. & ſeq.
cum ſero lactis. 114
laudani ſolius uſu. 116
Diæta. 115
affectus eſt periculoſus. 109
diuturna deſinit in Tineſmum. 110
Dyſenteria Endemia Hibernorum. ibid.
Dyſenteria Epidemica diverſorum annorum. 104. 105
Dyſenteria Symptomatica. 134. 135
Dyſenteria quo anni tempore invadere ſoleat. 108
Dyſenteria quandoque per annos aliquot affligit. 115
Ejuſdem per repetitam Venæ ſectionem curatæ exemplum. ibid.
Dyſenteria cum torminibus ſiccis curatio. 114
Dyſenteriæ ſæpius ſe jungunt aphthæ. 109. 116
In Dyſenteria contumaciori quid agendum. 112
In Dyſenteria inteſtina quandoque gangræna afficiuntur. 109
In Dyſenteria mera Sanguinis dejectio omnium teterrimum ominatur. ibid.

In Dyſenteria mucoſe dejectiones unde. ibid.
Dyſenteriæ *circa æquinoctium autumnale graſſantes.* 25
EBullitio *humorum in febribus intermittentibus.* 49
Eclegmata *incraſſantia in Tuſſi.* 644
Electuarium *hyſtericum & emmenagogum.* 432
Electuarium roborans in podagra præſtantiſſimum. 471
Electuarium roborans in Tertiana duplici. 55
Electuarii antiquartanarii formula. 56
Emetica *quibus exhiberi convenit, & quibus non convenit.* 31
quo morbi tempore exhibenda. 32
Emeticum Authoris. ibid. 644
Empirici *ægro aſſiduè medicamenta ſolent ingerere.* 158
Emplaſtrum *hyſtericum.* 646
Emplaſtra Epiſpaſtica cervici in febribus caput petentibus cum fructu applicantur. 158
Empyema. 164
Emulſio *in pleuritide.* 165
Enema *adſtringens.* 43
in Calculo. 485
in dyſenteria. 112
Enemata fumi tabaci commendantur omnium potentiſſima. 522
Enemata venæ ſectionis locum quandoque ſupplent. 34
Enematis abſtinendum in progreſſu morbi. ibid.
Epidemici *morbi qui dicantur.* 21
Epidemici morbi regulares & irregulares. 22
Vernales & Autumnales. 23
Epidemicorum morborum diverſitas. 21
Epidemicorum curatio quàm variè inſtituenda. ibid.
Epidemicarum conſtitutionum quinque genera enumerantur. 156
Epidemicæ conſtitutiones generales ſuas habent periodos. 106. 149
ab occulta aëris craſi pendent, non à manifeſta. 22. 117. 511
Epidemica conſtitutio anni. 1661. 62. 63. 64. 29.
annorum 1665. 66. 62
annorum 1667. 68. *& partim anni.* 69 78
annorum 1669. 70. 71. 72. 104
annorum 1673. 74. 75. 134
Epilepſia *adultorum qua methodo curari poſſe videatur.* 519
Epilepſia puerorum. 676
Epileptici inſultus in Infantibus Variolarum ſæpe ſunt prænuntii. 80
Epiſtola *Conradi Bertholdi Behrens ad Lucam Schroekium de conſtitutione Epidemica Hildeſienſis anni* 1685. 292
Epiſtola reſponſoria duæ à Thoma Sydenham, prima de morbis Epidemicis ab anno 1675. *ad annum* 80. *ad Robertum Brady M D.* 181. *ſecunda. De luis Venereæ hiſtoria & curatione ad Henricum Paman M. D.* 355
Equitatio *eſt confortans maximum.* 426
Equitatio eſt exercitium omnium primarium. 481
Eſt in Colica aliiſque morbis chronicis exercitium utiliſſimum. 130. 131
Equitationis beneficia in morbis rebellibus devinciendis. 4 6
In Tabidis Phthiſiciſque. 427. 681
Exemplum Hypochondriaci deploratis equitatione mirè reſtituti. 427
Equus *ſeptem annorum.* 47
Eryſipelatis *deſcriptio.* 174
curatio. 175
Evacuationes *ſponte à natura fieri ſolitas imitari velle ſæpè ſtolidum eſt.* 140

Digitized by Google

Exanthemata peſtilentia poſt nimios & coactos ſudores. 72
Exercitio calefacti ſolicitè vitare debent frigus. 160
Exoſtoſes Venereæ quomodo tractandæ. 368
Expectoratione Pleuritidem curare velle periculoſum. 166
Febris quomodo fiat. 20
Febris eſt naturæ inſtrumentum ad impuritatum ſecretionem. 35. 100
Febris natura primaria. 288
Febris continua omnium quas Author novit, maximè uniformis. 28
Febris continua conſtitutionis annorum 1661. 62. &c. 29
curatio. 30
Conſtitutionis annorum. 1667. 68. & 69. 78
Conſtitutionis annorum 1670. 71. & dicta Dyſenterica. 116
curatio. 118
Conſtitutionis annorum 73. 74. 75. 134
curatio. 135
Febris nulla verè continua Authoris viſa eſt ab annor. 1680. niſi fortè ob rem malè geſtam. 197
Febris Intermittens, vide. Intermittens febris.
De Febre Miliari ſive Veſiculari tractatus Davidis Hamilton. 531
Febris Miliaris hiſtoriarum faſciculus. ibid.
Febris peſtilens vid. peſtis.
Febris peſtilens per diaphoreſin, peſtis per abſceſſus propriè ſolvi videtur. 69
Febris depuratoria. 156. 645
Febris Eryſipelatoſa. 174. 655
Febris in Angina. 161
in Pleuritide. ibid.
Febris Infantum Intermittens. 651
Febris Infantum dentitioni ſuperveniens quomodo profligenda. 524
Febris Infantum hectica. 525. 677
Febris hectica. 173
Febris cum ſcorbuto. 39
cum Tuſſi. 151
cum Variolis. 83
Febris ſub torminibus ventris deliteſcens quomodo expugnanda. 510
Febris continuæ ſpecies quomodo ab aliis Epidemicis cum graſſantibus dignoſcatur. 157
Febris certam ſemper ſpeciem è phenomenis elicere difficile eſt. 118
Febris cum Apoſtemate analogia ibid.
Febris Nova natura quomodo inveſtiganda. 158
Quæ demum cautelæ indicationes curativæ ſumendæ in exorta nova febris. ibid.
Febris Nova anni 1685. deſcriptio 512
curatio 513
diæta 516
curatio in infantibus. 523
Febris ſpecies unde poſſit dignoſci. 524
Febris hyemalis deſcriptio 505
curatio 507
Febris eadem hyemalis pro nova potius febris venditatur ſpecie. 512
Febris putrida Variolis confluentibus ſupervenientis deſcriptio 593
curatio 595
Febris ſcarlatinæ deſcriptio 162. 648
curatio ſimpliciſſima. ibid. ibid.
Febrim præcavens diæta. 151
In Febre, commotionis vocem præſtat vel uſurpare quàm fermentationis vel ebullitionis. 29
In Febre quadam Epidemica materia in Sanguine craſſities. 184
In Febre Sanguis commovetur vel ad heterogenei ſecretionem, vel ad novam ſuſcipiendam diatheſin. 30
Febre non rarò accenditur purus Sanguis. ibid.
Febre

Febre non rarò corripiuntur ſani. ibid.
Febre ſublata probè purgandus eſt æger, non autem prius. 58
Finita purgatione paregoricum exhibendum. ibid.
Febres Adoleſcentulorum vigentium. 53
Febres autumnales continuæ & intermittentes quæ in re à ſe invicem differant. 54
Febres Continuæ Epidemicæ diverſam medendi methodum expoſcunt. 21
Febres Continuæ quare paucæ occurrant vere niſi in conſtitutione Epidemica. 49
Febres cum notabili ſymptomate. 160
Febres è levi diætæ errore. 56
Febres Epidemicæ à manifeſtis aëris qualitatibus variè mutantur. 117
Febres Hyſtericarum quomodo tractandæ. 609
Febres Intercurrentes quæ 2
numerantur ſex. 159
In iis curandis ad anni febrim ſeriò attendendum. 160
Ex anni tempore innoteſcit an eſſentiales ſint an ſymptomatici. ibid.
Febres malignæ. 38
Quæ verè tales ſint. 63
Febres morbis Epidemicis junctæ haud æqualiter cum ipſis ſæviunt. 117
Sæviunt præſertim menſe Julio. ibid.
Febres nonnullæ brevi evaneſcunt. ibid.
Febres nonnullæ in principio ſolâ diætâ curantur. 53
Febres præter communia ſymptomata etiam certas peculiares genii ſui notas gerunt. 161
Febres quare tot Novæ vulgò audiant. 117
Febres quædam Novæ vulgò dicuntur nec tamen ſunt. ibid.
Febres refrigerantium aut Clyſterum uſu ſubinde Chronicæ fiunt. 51
Febres ſtationariæ, quæ 2. 647
Quomodo à manifeſta aëris qualitate pendeant. 117
Febres ſunt duæ ferè tertiæ omnium, quæ ſunt, morborum. 408
Febres vernales rarò ſunt continuæ. 49
Febres vernales pauciora poſt ſe relinquunt ſymptomata quàm autumnales. 58
Febrium Autumnalium Epocha certiſſima eſt Julius, ſicut Vernalium Februarius. 48. 106
Febrium Continuarum Epidemicarum ſpeciem exactè dignoſcere arduum eſt. 158
Febrium Contin. Epidem. ſpeciem quâ ratione poſſimus expiſcari. 157
Febrium Epidemicarum ſymptomata alia propria ſunt, alia adventitia. 117
Febrium Epidemicarum Symptomata pro varia conſtitutione temporis variant. ibid.
Febrium quædam ſpecies ſudore critico finiuntur. 140
Febrium quædam Symptomata ſubinde pro Morbis eſſentialibus perperam habentur. 107.
In Febrium curatione ſemper reſpiciendæ eſt anni conſtitutio, quatenus huic alterive Epidemico producendo favet. 153
In Febrium curatione viam evacuationis noſſe præcipuum eſt. 161. 524
In Febrium principiis cur ſubinde evacuationes inſtituendæ. 140
In Febrium principiis ſudorifica ſæpe vel Phreneſim vel Pleuritidem inferunt. 164
In Febrium declinatione clyſterum frequens uſus vitandus. 34. 152
In Febrium declinatione lecto aſſiduè ſe contineat

Digitized by Google

contineat ager. 139
Febribus Epidemicis generalis curandi methodus nequit applicari. 25
Febribus plurimis anſam dat intempeſtiva veſtium mutatio vel aliàs frigoris admiſſio. 160
Febres curandi methodus non per Rationem, ſed per Experientiam innoteſcit. 139
Ad Febres tollendas provocandi ſudores quales eſſe debeant. 101
Inter Febres & Morbos Epidemios ſimul graſſantes mira affinitas. 160
Poſt Febres Autumnales tonſillarum inflammatio valdè eſt periculoſa. 60
ejuſdem cauſa. ibid.
Poſt Febres Autumnales omiſſa purgatio multis morbis anſam dat. 38. 58
Poſt Febres Vernales purgatio non tam neceſſaria eſt atque poſt Autumnales. 38
In Febribus Autumnalibus Infantum regio Lienis intumeſcens Febris fugam prænunciat. 59
In Febribus ad coctionem promovendam non opus eſt regimine calido. 141
In Febribus cum materia craſſa cautè agendum. 100
In Febribus caput petentibus Emplaſtra epiſpaſtica cervici cum fructu applicantur. 138
In Febribus Continuis Julapii convenientis formula. 101
In Febribus maximè Continuis generis intermittentis cortex prabendus. 190.
Vinum non obeſſe in hujuſmodi continuis. ibid.
In Febribus convaleſcentes nonnunquam ſudoribus nocturnis obnoxii ſunt. 143
Curantur quotidiano vini generoſi uſu. ibid.
In Febribus Chronicis aëris mutatio valde nonnunquam eſt ſalutaris. 57
In Febribus Malignis ſit expulſio ad cutim. 30
In Febribus Malignis vomitorii omiſſio. 32
In Febribus quibuſdam Malignis ſudores nocent. 154
In Febribus quibuſdam Malignis propter ſudores molienda ſunt aliæ evacuationes. 155
Febrilis materiæ coctio quid ſit. 35
Febrilis materiæ coctionem promoventia vulgò commendant, at ſine ratione. ibid.
Febrilis materiæ coctio quomodo reverà ſit promovenda. 36
Fermentationis *natura ſimili illuſtratur.* 53
Fermentationis phænomena & effectus. 33
Ad Fermentationem requiritur materia quadam viſciditas. 53
Fermentationes liquorum variæ. ibid.
Fluor *albus.*
Fluoris muliebris curatio ſingularis. 675
Fœminæ *medicamenta egenis diſtribuentes taxantur.* 192
Fomenta *in Eryſipelate* 164
Fontanella *in crure prodeſt in Rheumatiſmo inveterato.* 175
Formulæ *Medicamentorum.* 173
Fumus *tabaci Enematis potentiſſimi loco laudatur.* 644
Furfuris *capitis curatio.* 522

GAngræna *ex Eryſipelate.* 680
Gangræna inteſtinorum in Dyſentericis. 174
Gargariſma *in Angina.* 109
Gargariſma in ſalivæ viſciditate. 177
Gonorrhæa *virulenta centum retrò annis ſe oſtendebat diverſam ab ipſa lue confirmata.* 96
Quod materia ſeminiformis quæ hic fluit carnoſæ virgæ ſubſtantia debeatur. 357
Modus invaſionis deſcribitur. 358 357.673

Mmmmm Curatio

Curatio Catharticis perficitur. 360 ibid.
Pilulis ibid.
Clyſteribus. 361 ibid.
Diæta quænam obſervanda. 362 ibid.
In Gonorrhœa rejicitur Lignorum exſiccantium uſus. 363
item improbantur aquæ minerales ibid.
Quomodo Phymoſis ſit curanda. ibid.
Gonorrhœa juſto citiùs ſuppreſſa Tumores ſcroti ſupervenientes quomodo curentur. ibid.
Gonorrhœa cum lue juncta quomodo tollenda. 367

HÆmoptoë *quando & quos præcipuè invadat.* 177
ejus curatio. ibid. 679
Hæmoptyſis *in Variolis.* 85. 597
Hæmoptyſis & mictus Sanguinis in Variolis mortem prænunciant. 97
Hæmorrhagiæ *narium deſcriptio & curatio.* 177. 678
Hæmorragia narium in febre continua epidem. ab Ann. 1661. *ad* 1665 *deſcriptio ac curatio.* 42
Poſt hæmorragiam cur æger purgandus. ibid.
Hæmorrhoidum *dolor.* 676
Curatio. ibid.
Hæmorrhoidum fluxus nimius. ibid.
Hippocrates. 10. 149
Hectica febris. 174
Hippocratis *Aphoriſmi nequeunt quibusvis febrium ſpeciebus applicari.* 156
Hiſtoria *morborum quomodo conſcribenda.* 6
Hiſtoriam morborum verè practicam Author tradit. 173
Hiſtoria Epidemiæ Germaniæ. Vid. Conſtitutio.
Homines *variis affectibus obnoxii.* 19
Homo 22. *annorum.* 47

Humores *nonnunquam pertinaciter partibus adærent.* 20
Humores ſunt viſcidiores Autumno quàm Vere. 49
Hydragola 125. 362
Hydragoga *varia.* 494
Hydrops *ibi incipit ubi deſinit ſcorbutus.* 172
Hydropis febribus Intermittentibus ſuccedentis curatio. 59
Hydropis primarium ſignum, fovea in ſuris à digitorum impreſſione ſub noctem apparentes & mane evaneſcentes. 490 671
Symptomata ſunt dyſpnœa, urinæ paucitas & ſitis. 491
Cauſa Sanguinis debilitas. ibid.
Alia in fœminis cauſa. ibid.
Indicationes curativa. 492
Hydropem præcedentia Symptomata ſcorbuti faciem præ ſe ferunt. 172
In Hydrope Cathartica fortiora ſemper uſurpanda. 492
Perſeverandum in Catharticis donec moles abdominis evanuerit. 495
Syrupus de ſpin. cervina quibus conveniat. ibid.
Exemplum ejus memorabile. ibid.
Hydragoga *varia.* 494
Infuſio croci metallorum quoties repetenda ad curandum hydropem. 498
In Aſcite grandiore tantùm convenit. 497
Cortex interior ſambuci. ibid.
In Hydrope quænam contraindicant catharſin. 500
Ubi catharſis contraindicatur quænam confortativa conveniant. ibid.
Diuretica res agenda eſt in debilibus naturis & fœminis valdè hyſtericis. ibid.
Salia lixivialia vino Rhenano. 671
Corroborantia eadem in hydrope quæ in

Digitized by Google

in Podagra præbeantur, niſi quod vinum Hydropicis permittatur pro potu ordinario. 501
Corroborantia qualia. 671
Chalybis uſus in Hydrope incipiente 502
Alii ſimiliter uſus ibid.
Topica quare improbentur. 503
Rejiciuntur Paracenteſis & Acupunctura. ibid.
Hydropicorum ſitis quomodo fallenda. 502
Hypercatharſeos *frænum certiſſimum eſt laudanum.* 493
Hypocondriaci *affectus. vid. Hyſter. affect.*
Hypotheſes *Phyſiologiæ multis in praxi erroribus anſam præbuerunt.* 8
Hypotheſes quatenus valent Medico inſtruendo. 497
Hyſterica *affectio ſub quam variis Symptomatis ſe oſtendit.* 408. 646
Cujuſnam temperiei fœminis ſingula contingunt. ibid.
Hyſterica affectiones ſunt dimidia pars morborum Chronicorum. 408
Idem ſunt in fœminis ac affectio hypocondriaca in viris. ibid.
Uterus immeritò inculpatur. ibid.
Hyſterica fœmina interroganda, an malum de quo queruntur, inceperit cum triſtitia, atque an urinam limpidam excreverint. 413
Hyſtericorum ſimul ac Hypocondriacorum affectuum ſignum maximè pathognomonicum eſt urina limpida copioſa. 415
Hyſtericorum affectuum cauſa Procatarctica. ibid.
Cauſa efficiens interna, ſpirituum animalium ἀταξία. ibid.
Cauſa non ſunt humores. 417
Cauſa antecedens. ἀταξίας debilior ſpirituum animalium craſis.
Unde vomitio materia viridis. 413
Symptomatum ſingulorum ratio explicatur. ibid.
Caſus cujuſdam abundè & ſæpius lachrymantis. ibid.
Curativa indicatio eſt Sanguinis corroboratio. 416
Venæ ſectione & catharſi ordienda. 418
Deinde chalybeatis abſolvenda. ibid.
In imbecillioribus quandoque à chalybe ſtatim incipiendum. ibid.
Chalybis ſubſtantia præponitur præparationibus. 419
Chalybis uſum non rectè admittere purgantium intercalationem. ibid. 421
Formulæ curationi inſervientes. 420
Theriaca Andromachi magnum in his affectibus remedium. 422
Item Cortex Peruvianus. 424
Dolor & Vomitio Hyſtericarum quomodo ſint cohibenda. 425
Fœtida qua ratione hyſtericis utilia. 428
In affectione Hyſterica mitiori datur pilula hyſterica per decem dies. ibid.
Hyſtericus affectus Colicam bilioſam referens. 423
In Hyſtericis affectus ſæpe perperam dignoſcuntur. 131
In Hyſtericis & Hypochondriacis Clyſterum frequens uſus nocet. 132

ICterus *in Colica hyſterica.* 152
Icterus poſt febres lectum juſtè citius deſerentibus ſuperveniens. 132. 679
Icteri curatio. 139
Idioſyncraſiæ *ratio habenda.* 134
Ignis *ſacer unde, & quomodo oriatur.* 423
66
Peſtis quandam gerit imaginem. ibid.

Iliacæ *paſſionis cauſa.* 44
Quo pacto producatur. ibid.
Curatio. 456.68
Argenti vivi & globulorum in hujus curatione cenſura. ibid.
Iliaca paſſio colicam bilioſam ſequens. 128
Iliaca paſſio febri perverſe tractata ſupervenient quomodo curanda. 522
In Iliaca paſſione omnia medicamenta etiam Enemata evomuntur. 128
Imaginationis *læſæ per cardiaca reſtituere exemplum.* 61
Indicatio *à juvantibus & nocentibus in Febrium Novarum curatione adhibenda.* 158
Infantes *ſæpe diuturnas Quartanas vincunt.* 50
In Infantibus venæ ſectio æquè tuta & neceſſaria eſt atque in adultis. 122
In Infantibus ventris tumor & durities, hujus medela per linimentum. 60
Infuſum *Corticis Peruviani.* 190. 651
Infuſum rad. ſerpentariæ virginianæ contra tertianas. ibid.
Ingrata *aſſumpta horrorem gignunt.* 46
Intermittentes *febres Autumnales in initio videntur continuæ.* 24
Intermittentes febres Epidemicæ nonnunquam maturè graſſari incipiunt. 48
Intermittentium febrium tria tempora ſpectanda. 46
Symptomata conſueta: ibid.
Unde eſt, quod redeant paroxyſmi. ibid.
Paroxyſmorum deſcriptio. 47
Duplicatio unde. ibid.
Diviſio in Vernales & Autumnales. 48
Eſſentialiter hæ diſtinguuntur. ibid.
Vernalium curatio. 50
Autumnalium curatio. 53.650
Tertianæ Autumnalis curatio. 54
Quartanæ curatio. 55.188
Quomodo Recidiva præveniatur. ibid.
Vomitio in his febribus quomodo compeſcenda antequam cortex exhibeatur. 190
Infantum medicatio. ibid.
Decoctum amarum quando præbendum. 191
Julapium *cardiacum.* 644
Julapium in febribus continuis. 101
in febribus pro Infantibus. 190
in Pleuritide. 165
in Rheumatiſmo. 171
perlatum. 644
roborans in Tertiana duplici. 55

L

Lacteæ *Diætæ præcellentia & quibus potiſſimum conveniat.* 425
Lacteæ Diætæ cenſura notatu digna. 476
Laudani *liquidi deſcriptio.* 115
Ejus uſum non immediatè nervis nocere. 418
Laudani uſus in Cholera. 107
E Lecto *Surgere quàm utile in Variolis.* 91.121
ſolvuntur objectiones. 390
Quam neceſſarium in omnibus morbis inflammatoriis. 101
Quàm neceſſarium in febre continua ann. 1673. &c. 139
In febre nova Ann. 1685. 516
Cautela neceſſaria in ſurgendo, ſcilicet ne nimis diu pro una vice ſurgant. 139
Moræ longioris in lecto incommoda Scil. Rheumatiſmus & Icterus ſubſequentes. ibid.
Quàm utile in Pleuritide. 166
Quàm utile in Angina. 177
E lecto ſurrectionem quanam contra indicant. 396
Lepra. 150
Lienis *regio in febribus autumnalibus Infantum intumeſcens febris fugam prænuntiat.* 60

Deſcriptio hujus intumeſcentiæ. ibid.
Linimentum *in Pleuritide.* 165
Linimentum in Rachitide infantum hypocondriacis inungendum. 241
Linimentum in ventris tumore & duritie Infantum. ibid.
Lochiorum *fluxus nimius quomodo ſiſtendus.* 670
Lochiorum ſuppreſſionis curatio. 432. 771
Luciani *irriſio in medentes Podagra.* 486
Lues *Venerea unde & quo tempore Europam appulerit.* 356
Contagium ejus quomodo propagetur. 357
Symptomatum ejus enumeratio. 358
Lues confirmata ſola ſalivatione curatio. 364
Recidivæ quibus debeantur & quomodo præveniantur. 365
Quid in ore minus exulcerato ſit agendum. 368
Diæta quænam obſervanda inter curandum. ibid.
Quare in Gallia faciliùs ſanetur ac in Anglia. ibid.
Luem Veneream non ſanat Mercurius vel ſalſaparilla virtute ſpecifica. 68. 360
De Lue Venerea à Gualter. Harris. 370
Lumbago *Rheumatica.* 170
Paroxyſmum Nephriticum mentitur. ibid.
Valdè agrum excruciat. ibid.
Cauſa. 171
Curatio. ibid.
MAculæ *purpureæ in Acutis certiſſimum inflammationis ſummæ indicium.* 506
Macula purpurea in Peſte malum ſignum 69
Maculæ purpureæ in Variolis ibid. *malæ* 85. 386
Malignitas *morborum quid ſit.* 154. 527
Malignitas morborum ſæpè error medentium. 38. 63
Malignitas non ſemper ſudore poteſt eliminari. 154
Malignitas per ſudorifera aliaque calida medicamenta nonnunquam augetur. ibid.
Malignitas nonnunquam contemperantibus poteſt edomari. 528
Malignitas in morbis Epidemicis iiſdem quibus hi curatur remediis. ibid.
Malignitati quodnam regimen propriè concedatur. 529
Mania *ex debilitate.* 528
Mania communis cauſa. 61
Mania curatio. 679
Maniæ febres Intermittentes diuturniores nonnunquam excipientis curatio. 61
Manna *quid ſit.* 60
in ſerò lactis ſoluta mictui cruento à calculo medetur. 600
in Aquis mineralibus catharticis ſoluta cur rejiciatur. ibid.
Materia *medica cur adeo immenſa.* ibid.
Meatus *dantur cæci ex abdominis cavitate in inteſtina.* 7
Medicamentorum *formula.* 495
Medici *peritiores ſubinde nihil in ægri viſitatione præſcribunt.* 644
Medici præcipua cura in Intentionibus veris expiſcandis verti debet. 158
Medicum eſſe, & formulas præſcribere quàm immanè diſtant. 497
Medicum probum haud decet celare remedia morborum imprimis Epidemicorum. 54
Medicorum quorundam Speculationes inutiles. 179
Medicina *non rectius quàm ab ipſius uſu addiſcitur.* 3
eſt Ars valde adhuc imperfecta. 142
Medicinæ incrementum in quo conſiſtat. 6
Melancholia *Hypochondriaca vid. in hyſt. affect.*
Mellis *roſacei. uſus in Angina.* 177

Menſium *fluxus intempeſtivus in variolis fœminarum.* 116
Menſium fluxus immodicus quando potiſſimum contingit, 434
Menſium fluxus immodici tam intra puerperium quàm extra curatio. ibid. 668
Menſium ſuppreſſio. 678
Mercurius *non ſanat Luem Veneream virtute ſpecifica.* 14.68.360
Methodus *medendi qualis eſſe debeat.* 10
Miaſma *peſtiferum vel immediatè, vel mediate ſuſcipitur.* 64
Mictus *Sanguineus à calculo renibus impacto.* 599
Multa in hoc remedia ſine ſucceſſu adhibentur. ibid.
Manna in ſero lactis ſoluta cum pauxillo ſucci limonum confert. 600
Diæta. 601
Mictus ſanguineus in Variolis. 85.597.664
Mictus ſanguineus & Hæmoptyſis in Variolis mortem prænunciant. 97.386
Morbus *quid Sit.* 19
Morbi alii acuti alii chronici. 20
Morbi acuti quinam ſint. 21
Morbi acuti vel ab aëris inquinamento vel à particulari corporum. anomalia gignuntur. ibid.
Morbi acuti Deum habent authorem chronici nos ipſos. 394
Morbi certis quibuſdam annorum conſtitutionibus proprii. 22
Morbi Epidemici qui dicantur. 21
Morbi Epidemici mirè ab invicem differunt. ibid.
Morbi Epidemici vel regulares vel anomali. 23
Hæc diſparitas unde. ibid.
Morbi Epidemici vel Verni ſunt vel Autumnales. ibid.
Morbi Epidemici ab aëris occulta craſi oriuntur. 117
Morbi Epidemici ab Anni conſtitutione qua graſſantur, peculiarem mutuantur indolem. 26
Morbi Epidemici à manifeſtis aëris qualitatibus variè reguntur. 117
Morbi Epidemici diverſi in locis vicinis, à terra potius effluviis quàm ab aëris diatheſi oriantur. 24.146.149. 511
Morbi Epidemici in initio vehementiores ſunt, in progreſſu leniores fiunt. 106
Morbi Epidemici ab anno 1661. ad 1665. 61
Quo ordine ſe invicem ſequebantur. 28
Anni 1665. 62
ab Ann. 1667. *ad* 1669. 78
Ann. 1669. 104
Ann. 1670. ibid.
Ann. 1671. 105
Ann. 1672. ibid.
Ann. 1673. 1674. 1675. 134. & *ſeq.*
Morbi eſſentiales & iidem Symptomatici quomodo diſcernendi. 161
Morbi eſſentiales aliter ſunt tractandi quàm iidem ſymptomatici. ibid.
Morbi inflammatorii quando graſſari ſoleant. 68
Morbi omnes ferè ex veſtium prematura abjectione & ſubito refrigerio poſt exercitium exoriri videntur. 160
Morbi vel ex ſe, vel Medicaſtri culpa fiunt lethales. 10
Morbi quidam antiqui ævi jam non comparent. 149
Morbi moderni poterunt ſuo tempore intercidere. ibid.
Morbi plurimi ſine cauſarum cognitione curantur. 66
Morborum Acutorum & Chronicorum differentia. 21
Morborum Acutorum ratio & genius. ibid.
Morborum Epidemicorum ratio & genius. ibid.

Morborum Epidemicorum curatio ſolicitè peragenda. 179
Morborum Epidemicorum ab Ann. 1669 *ad* 1672. *particularis hiſtoria.* 106
Morborum Epidemicorum alter ab altero pellitur. ibid.
Morborum qualibet ſpecies peculiarem obtinet genium. 66
Morborum periodi certæ ſive ætates. 149
Morborum tempora. 104
Morborum ortus à qualitatum vitio deducuntur. 66
Morborum ſpecies exactè diſcernenda. 172
Morborum ſpecies unde deſumendæ. 27
Morborum ſporadicorum ratio & genius. 21
Morborum hiſtoria quomodo conſcribenda. 6
Morborum hiſtoriam verè practicam Author tradit. 179
Morborum præſertim Epidemicorum remedia celare non decet Medicum probum. 54
In Morborum curatione plus Naturæ committendum, atque vulgò fit. 141
In Morborum Epidemicorum ortu Naturæ artificium. 108
Morbis Antiquitati incognitis novam methodum accommodare non eſt abſonum. 149
In Morbis producendis naturæ methodus nondum hactenus detecta. 26
In Morbis Inflammatoriis primaria remedia. 100
In Morbis Inflammatoriis aſſiduus in lecto decubitus valde nocet. 101
Morbi Vernales. 23
Morbillorum *deſcriptio & hiſtoria.* 120. 657
Curatio. 121
Morbilli anomali. 122
Curatio. 123
Morbilli quo anni tempore regnent. 120
Morſus *canis rabidi.* 680
Curatio. ibid.
Pro Mortuo *habitus caſu ad ſe rediit.* 96
Mucoſæ *dejectiones in Dyſenteria unde.* 111
Mundi *anima.* 77
Moxæ *combuſtio in Podagra.* 486
Moxæ loco inuſtiones lino crudo ab Hippocrate uſurpatæ. ibid.
NArcotica *poſt factas evacuationes quandoque feliciùs peraguntur.* 133
Narcotica turbas à purgatione excitatas compeſcunt. 40
Narcotica urgente dolore tutò repetuntur. 129
Narcotica vigente febre obſunt, ut in declinatione morbi præclaros edunt effectus. 40
Narcoticorum doſis magnitudini doloris reſpondeat. 129
Narcoticorum frequens uſus ſæpe innoxius. 113
Narcoticorum in Variolis inſignis utilitas. 93
Narcoticorum noxa quandoque Venæſectionibus emendantur. 185
Narcoticorum formula. 94. 107.
Natura *optima morborum medicatrix.* 10. 141
Natura vox quo ſenſu ab Authore uſurpetur. 77
Natura in curando multum relinquendum. 87. 433
Naturæ in medicamentis producendis ſimul ac præparandis collaudatio. 419
Naturæ opera incomprehenſibilia. 47. 110
Naturæ operationes parùm intelligimus. 66
Naturæ operum indagatores aliorum invidiam ſibi arceſſunt. 110
Naturales cauſæ à Deo quomodo regantur. 58
Nephritici *paroxyſmi veri & hyſterici quàm*

Digitized by Google

quàm diverſæ curationes inſtituendæ. 430. 664
Nephriticum paroxyſmum mentiens lumbago rheumatica. 170
Nicotianæ *fumus loco enematis potentiſſimi commendatur.* 522
OLeum *amygdalarum dulcium aliis bechicis præferendum.* 41
In febribus ſine noxa poteſt aſſumi. ibid.
non debet affatim ſed parcè exhiberi. 42
*Ægri viribus attritis ſubvenit.*ibid.
Uſus ejuſdem in Pleuritide. 165
Variolarum aridarum cruſtis illinitur. 95
Olei ſem. lini in Pleuritide uſus. 165
Ophtalmiæ *curatio.* 663
Opium *pluribus medetur affectibus.* 113
Inſigne eſt cardiacum. ibid.
Opii præſtantia & nativa bonitas. ibid.
In quibus affectibus præcipuè ejus indicetur uſus. 184
Opii virtus non præparationis ſed nativæ Papaveris bonitati debetur. 113
Inter Opiata quoad vim ipſam nullum ferè eſt diſcrimen. ibid.
Papauer ibid.
Paracenteſis *in hydrope rejicitur.* 503
Paralyſis *quid & quomodo curetur.* 681
Paregoricum *Authoris.* 107
Paregorica in quibus caſibus rectè indicentur. 185. 397
Paregoricis evacuantia debent præmitti in Sanguineis temperamentis, non aliis. 428
Penis *tumor in Lue Venerea quomodo diſcutiendus.* 674
Peregrinatio *verſus Auſtrum cur in Chronicis curandis proſit.* 473
Peripneumonia *quid ſit, & quomodo à Pleuritide differat.* 165. 769
Peripneumonia Notha deſcriptio. 167. 648
Curatio. 168
Peripneumonia Epidemica Ann. 1675. 136. 138
Peripneumonia ſymptomatica Tuſſi Epidem. Ann. 1675. *ſuperveniens.* 150
Peripneumonia poſt Morbillos. 121
Ejuſdem curatio per Venæſectionem. ibid.
Peſtis *naturæ medicatricis inſtrumentum.* 20
Peſtis Ann. 1665. 63
Peſtis quid ſit. 66
Peſtis Britanniam vix frequentibus devaſtat quàm poſt annorum 40. *revolutionem.* 64
Peſtis Londinenſis Anno alioquin ſalubri vaſtans. 67
Peſtis Italiam occupans exceptâ Hetruriâ. 65
Peſtes ab aëris diatheſi fit Epidemica. ibid.
Peſtis ab aëris occulta craſi. 63
Peſtis ab inflammatione oritur. 67
Peſtis à tempeſtatum anni viciſſitudinibus regitur. 65
Peſtis in initio atrocior in progreſſu benignior eſſe ſolet. 64
Peſtis per miaſma propagatur, idque duplici modo. ibid.
Peſtis pro aliis morbis Epidemicis rarius evenit. ibid.
Peſtis quandoque ſubito nulla etiam excitata febre jugulat. 65. 155
Peſtis quanto tempore ſoleat graſſari. 24
Peſtis quo anni tempore exoritur. 64
Peſtis ratione ſolùm mechanica tolli poteſt. 68
Peſtis ſemper manet ſuperſtes. 65
Peſtis ſporadica. 64
Peſtis invadendi modus deſcribitur. 65
Peſtis ſymptomata. ibid.
Peſtis curatio. 68
Alexiteria in hac & aliis morbis, nm

non ut ſpecifica ſed ut diaphoretica proſunt. ibid.
Pro Vena ſectione facientes Authores. 70
Pro Vena ſectione hiſtoria admiranda. 71
Præfertur tamen ei ab Authore diaphoreſis. 72
Diaphoreſis quandiu continuanda. ibid.
Peſtis proprium alexiterium nondum innotuit. 68
Ad Peſtis prophylaxin vix conducunt calida. ibid.
Peſtem accelerat ſæpè vinorum & calidorum ingurgitatio. ibid.
Peſtem commercii cum locis contagioſis inhibitio poteſt avertere. 65
Ad Peſtem excitandam requiritur contagium peſtiferi corporis, præter aëris diſpoſitionem. ibid.
Peſte affecti à continuata diaphoreſi recreantur. 76
In Peſte abſceſſuum fit eruptio. 100
In Peſte abſceſſuum eruptio incerta criſis eſt. 69. 77
In Peſte abſceſſuum eruptio quomodo promoveri poſſit, nondum conſtat. 69
In Peſte abſceſſuum ſine ſudore eruptio magis fuit ſalutaris. ibid.
In Peſte Alexipharmaca calida quandoque nocent. 68
In Peſte Alexipharmaca calida quomodo proſint. ibid.
In Peſte diaphoreſin interpolandam ſuadet Diemerbroekius. 76
Refellitur. ibid.
In Peſte ſudor continuus & prolixus requiritur non interpolatus. ibid. 154
In Peſte ſudor ſpontaneus valde ſalutaris. 76
In Peſte ſudores non faciunt ſalutarem abſceſſuum eruptionem. 69
In Peſte ſudores ſubinde valde noxii. ibid. 72
In Peſte Macula purpurea malum ſignum. 65.
In Peſte Tumores prorumpere, bonum. 69
In Peſte poſt abſceſſus eruptionem ſanguinem mittere, minus eſt tutum. 65
In Peſte ob magnos ſudores Bubo nonnunquam diſparet. 77
In Peſte poſt ſudores abſceſſus ſubinde erumpunt. 69. 72
In Peſte ſudantes quando induſium mutare debeant. 69
Peſtilentialium macularum ratio. 76
Petechiæ *ab intempeſtivo cardiacorum uſu & regimine paulò calidiore ſæpius efflorefcunt.* 131
Petechiarum & mictus Sanguinei caſus inſignis à D. D. *Goodall communicatus.* 513
Philoſophia *effecit ut quæ Medica appellatur, revera confabulandi garriendique potius ſit ars quàm medendi.* 404
Phrenitis *Febre Contin. Epidem. ab A.* 1661. *ad* 1665. 407
In Febre Epidem. ab A. 1673. *ad* 1675. 40
In Febre Nova A. 1685. 142
In Variolis. 516
Phrenitis quomodo tractanda. 84
In Phrenitide ſpiritus Vitrioli laudatur. 40. 517
In Phrenitide raſio capitis confert. 142
In Phrenitide Variolis ſuperveniente refrigerium ægro concedendum. 517
Phthiſeos *curatio.* 95
Phthiſiologia Caroli Leigh. M. D. 681
Phthiſeos ſpecificum eſt equitatio. 685
Pilulæ *Cochiæ.* 427
Pilula Cochia maj. in Ileo uſurpanda. 129
item in Tuſſi Epidemia. 45
Pilula Cortic. Peruv. 195
Plantæ *variis menſibus florent.* 188
Pleuritidis *hiſtoria.* 47. 163. 648

Digitized by Google

Curatio. 165
Diæta. ibid.
Rejicitur cura per expectorationem. 166
Pleuritis Maligna vulgò dicta quænam ſit. 153
Pleuritis Maligna Venæ ſectionem non fert. ibid.
Pleuritidi ſuperveniens Dyarrhæa. 99
De Pleuriticorum Sanguine quædam notatu digna. 164
Menſium Sanguinis extrahendi. ibid.
Podagræ *regularis hiſtoria.* 459
Irregularis hiſtoria. 462
Cauſa eſt concoctionum depravatio & humorum indigeſtio ſive à Venere ſive à vino ſive ab exercitiis intermiſſis. 465
Curatio non eſt aggredienda Venæ ſectione. 466
Non catharſi, ſive ad præcavendum ſive ad curandum paroxyſmum. 467
Niſi ſymptomata aliquod eandem poſtulet. 601
Neque ſudoribus & quare. 468
Curandi præcipua intentio in coctione promovenda atque indigeſtionibus tollendis verſari debet. 469
Medicamenta Digeſtiva. ibid.
Podagræ Therapeja Radicalis adhuc latet. 489
Sed non fine ſpe aliqualı ſpecificum quandoque inventum iri. ibid.
In Podagra Electuarium corroborans præſtantiſſimum. 471
Electuarium aliud atque aqua deſtillata. ibid.
Theriaca Andromachi & Cortex Peruvianus laudantur. ibid.
In Podagræ paroxyſmo nihil magni tentandum, ſed ſolùm extra paroxyſmum exemplo ab intermittentium febrium paroxyſmis ducto. 482
In quorum paroxyſmis abſtinentia à carnibus interdicatur. ibid.
Paroxyſmi ſymptomatis vitam minantibus quomodo occurrendum. 479
Ventriculi debilitas cum ventris torminibus vino Canarino mitiganda. 484
Quo nihil proficiente ad laudanum fugiendum. ibid.
Diarrhœa ſudoribus cohibenda. 485
Tuſſis brumalis à frigore, tempore paroxiſmi ſuſcepto ſicut ipſa Peripneumonia curanda eſt. ibid.
Calculus superveniens quomodo curetur. ibid. & 603
In Podagra paroxyſmo Remedia externa in genere improbantur verùm iſtorum meliora reperiri merè Refrigerantia & Repellentia. 585
Quid Moxa comburies præſtare poſt. 586
Podagrica materia ubi retroceſſerit quid agendum. 484
Podagrici ante & poſt paroxyſmum variis ſæpe vexantur ſymptomatis ſcorbutı æmulis. 461
Podagricorum diæta. 475. 482
Potus ſit cerevıſia tenuis. 476
Potus Diæteticus loco ordinarii in Podagris inveteratis. 478
Vinum planè officit. 476
Vinum verò Hiſpanicum minus nimium. 479
Lactea dicta in Podagra cenſura aquæ. 475
Podagricis decubitus maturior quàm ſit utilis, idque hyeme præſertim. 479
Animi tranquilitas ſtabilianda. 480
Exercitium ſit quotidianum. ibid.
Hoc Tophos præcavet vel ſolvit. ibid.

In

In ipſo paroxyſmo permittitur. 482
Niſi iſte ſit atrocior. 483
Exercitiorum primarium eſt equitatio. 481
Quam tamen ſupplere poteſt in curru vectio. ibid.
Venus quàm ſit injuria. ibid.
Porriginis *capitis curatio.* 680
In practicis experimentis commemorandis fidelitas Authoris. 77
Praxis *Medica Theoria multum praeferenda.* ibid.
Probi *hominis verum criterium.* 435
Pruritus *ferini curatio cardiacis.* 175
Pulli *Decoctum in Cholera morbo probatum remedium.* 107. 667
Punctura *tendinis.* 167. 679
Purgans *potio Authoris.* 38
Purgans pro Infantibus tenellis. 645
Purgantis leniſſimi formula. 38. 494
à Purgantibus dolores ventris intenduntur. 468
Purgantia Vid. Cathartica.
Purgatio quare neceſſaria poſt febres. 38
Purgatio quare conveniat poſt haemorragias. 42
Purgationis noxae & incommoda. 112
Puſtularum *Vrticae puncturas referentium per totum corpus eruptio.* 174
Curatio. ibid.

QUartana. 47
Quartana Secunda vice infeſtans brevi finitur. 50
Quartanae lethales in regione paroxyſmi aegrum jugulant. ibid.
Quartanae Autumnales. ibid.
Quartanae Autumnales quibus temporibus finiantur. 50
Quartanae Autumnales alios quoſdam chronicos gignunt affectus. ibid.
Quartana Epidemica. 24
Quartana A. 1661. & ſeq. 28
Quartana Epidemica An. 1661. maturè invadentis exemplum.
Quartanae Infantum. 48
Infantes ſaepe diuturnas quartanas vincunt. 50
Quartanarum curatio. ibid.
Parum hactenus votis reſpondet. ibid.
Per corticem Peruvianum. 55
Aëris mutationem. ibid.
Potentiora cardiaca in declinatione propinanda. 57
Quartanariis obeſt phlebotomia ut & frequens catharſis. ibid.
In Quartanis Infantum & Puerorum fortioribus cardiacis abſtinendum. 55
Quotidiana 57
Rarius obſervatur. 47

RAchitis *vera deſcribitur.* 51
Non eſt curanda catharticis. 677
Linimentum ventri & hypochondriis infantum inungendum per 30. vel 40. dies. 421
Rachitidis febribus infantium intermittentibus ſuccedere ſolita curatio. ibid.
Radix *ſerpentariae Virginianae in vino infuſa tertianis medetur.* 59
Raſio *capitis in phrenitide confert.* 651
Refrigerantia *in fine morbi eum protrahunt.* 517
Id quae maximè in grandaevis. 36.
Regiminis *calidioris in Variolis noxa.* 39. 87. 126. 393.
Ejuſdem in Dyſenteria noxa. 109
Ejuſdem in Morbillis noxa. 121.
Ejuſdem in febribus pleriſque diſcrimina. 164
Regiminis refrigerantis in certis affectibus nocumentum. 39. 101
Remedia *morborum praeſertim Epidemicorum celare non decet Medicum probum.* 54
Remediorum formula. 644
Renum *calculus Vid. Calculus.*
Rhabarbatum *in alvi fluxu ſine additis*

 aliis

Digitized by Google

aliis vix conducit. 111
In Diarrhœa Epidemica nocuit. 103
Rheumatiſmi *hiſtoria.* 170. 654
Curatio. 171
Anodynis figitur & protrahitur. ibid.
Rheumatiſmus inveteratus quomodo tractandus. 173
Rheumatiſmi ſcorbutici deſcriptio. ibid.
Curatio ſingularis. 174
Rheumatiſmi curatio ſolâ diæta è ſero lactis, loco phlebotomiæ. 198
Quibus conveniat iſtiuſmodi curatio & quibus non conveniat. ibid.
Purgatio frequens atque anodynorum uſus poſſunt phlebotomiæ liberalioris vicem ſupplere. 199
Rheumatica Lumbago. 170
Rigor *vel Horror in febribus Intermittentibus unde.* 46
Roſa. 67

S Alia *lixivialia in vino Rhenano potentiſſima in hydrope ſunt diuretica.* 500. 673
Salis abſynthii uſus in vomitu. 45
Salivatio *in Febre Continua Epid. ab An.* 1667. *ad* 1669. 99
Salivatio Variolarum Confluentium comes. 103. 83. 93. 94
Salivatio in Variolis confluentibus uſu refrigerantium promovetur, & cardiacis calidioribus reprimitur. 93
Salivationis in Lue Venerea methodus. 364
Neque Catharctica, neque alia præparantia ſalivationi debent præmitti. 364 365
Peractâ ſalivatione neque Catharctica neque ſudorifica in uſum venire debent. ibid.
Diarrhœa ſuperveniens quomodo cohibeatur. ibid.
Cautela magni momenti obſervanda in naturis ſalivationi nimis reſiſtentibus. 366
Saliſaparilla *non ſanat Luem Veneream virtute ſpecifica.* 14. 68
Sambuci *cortex interior laudatur in Aſcite grandiore.* 499
Sanguis *purus non raro Febre accenditur.* 19
Sanguinis color purulentus in febribus inflammatoriis detractus unde. 164
Sanguinis depuratio fit per duplicem partium ſecretionem. 43
Circa Sanguinem in Pleuritide per Venæſectionem eductum varia obſervationes. 164
Sani *non rarò febre corripiuntur.* 30
Scabies *vid. Pruritus.*
Schediaſma *ad hiſtoriam Epidem. anni* 1699. & 1700.
Scorbutus *non tam frequens apud nos ac vulgò creditur.* 172
Scorbutus ubi deſinit ibi incipit hydrops. ibid.
Scorbuti ſymptomata. 682
Curatio. ibid.
Scorbuti larvam plures gerunt morbi chronici. 172
Scorbuti vocabulum perperam & temerè uſurpant imperiti. 39. 173
Cum ſcorbuto febris. ibid.
Secretio *impuritatum ſanguinis fit per fæces & per flores.* 43
Semen *Anethi in ſingultu nihil profuit.* ibid.
Seri *lactis in Dyſenteriâ uſus.* 114
Serpentariæ *Virginiana radix in vino infuſa tertianis medetur.* 651
Singultus *in febre Cont. Epid. ab anno* 1661. *ad* 1665. 42
Cauſa remotiores proxima incognita. ibid.
Curatio per diaſcordium. 45
Singultus in nova febri An. 1685. *Curatio*

tio per Corticem Peruvianum. 515
Sophiſtarum *reprehenſio Hippocratica.* 495
In Soporoſis *affectibus Clyſteres valde utiles.* 141
Specifica *pleraque dolo malo celebrantur.* 487
Speculationibus *nimis addictorum Medicorum cenſura non minus rigida quàm judicioſa.* 407
Spiritus *Cornu Cervi in febribus dentitioni infantum ſupervenientibus laudatur.* 524
Spiritus volatiles omnes ideo fœtent, quia creatura ignis. 418
Spiritus volatiles in Rheumatiſmo inveterato proſunt. 173
Spiritus vini uſtulatus in Tuſſi ſæpe nocet. 152
Spiritus vini Ambuſtis prodeſt. 169
Spiritus Vitrioli Phreneſin in febre Epidem. domabat. 142
In Variolis inſigniter profuit. 147
Sputum *ſanguinis vid. Hæmoptoe.*
Sudores *vel Critici ſunt vel ſymptomatici.* 140
Sudores Symptomatici. 158
Sudores ad febres tollendas provocandi quales eſſe debeant. 101
Sudores in febrium declinatione ſpontanei valde ſunt ſalutares. 140. 526
Sudores nocturni convaleſcentium quomodo tollendi. 143
Sudorum in febribus obſervatio multum facit ad earum dignotionem. 158
Sudorum provocatio in nullo morbo excepta Peſte videtur convenire, & quare. 469
Sudores ad ciendos nihil æque conducit ac capitis obvelatio. 75
In Sudore juſculis ægrum reficere admodum ſalutare. 76
Sudoriferorum formula in Peſte. 75
Syderatio. 174
Symptomata *non nulla non tam morbo quàm Medico debentur.* 8
Syrupus *de Meconio S. Papaveris qualis ab Authore præſcribatur.* 598
Syrupus de Spina Cervina quibus in hydrope conveniat. 493
Uſus ejus in hydrope exemplo memorabili confirmatur. ibid.
Tabaci *fumus loco Enematis potentiſſimi laudatur.* 522
Tabellæ *præſtantes ad Tuſſim.* 154
Tabes *deplorata Equitatione tanquam ſpecifica curatur.* 426
Tendinis *punctura curatio.* 167
Teneſmus *quid ſit.* 665
Teneſmus poſt Dyſenteriam. 110
Adultis exitialis, Infantibus benignus. ibid.
Teneſmi curatio ſolis corroborantibus. 111
Terræ *effluvia morbos Epidemicos varios gignere poſſunt.* 146. 149
Tertiana.
Tertianæ curatio. 47 650
Tertianæ Vernales. 23
Tertianæ Vernales ob perverſam curationem diu durantes. 49
Tertianæ Vernales diuturnæ ab Autumnali tempeſtate fugantur. ibid.
Tertianarum Vernalium curatio. 50
Tertianæ Autumnales. 23. 51
Tertianæ Autumnales Quartanis magis ſunt affines quàm Vernales. ibid.
Tertianarum Autumnalium curatio. 54
Per Sudores & Dejectiones eodem tempore excitatos. 55
Tertianæ duplicis Autumnalis curatio. ibid.
In Tertiana duplici Electuarium roborans atque Julepus. ibid.
Tertiana Epidemica Ann. 1661. *& ſeq. peculiaria Symptomata.* 27
Tertiana Ann. 1671. 73

Digitized by Google

Theoriæ *Medicorum vera qualis eſſe debeat.* 10
Theriacæ *Andromachi in febre peſtilentiali feliciter uſurpata.* 75
maximum in quamplurimis morbis remedium. 424
laudatur in affectione hyſterica. ibid.
in Podagra. 471
Tophi *Podagricorum exercitio impediuntur vel ſolvuntur.* 480
Topica *in Hydrope improbantur & quare.* 503
in Podagra. 485
Sub Torminibus *ventris febris nonnunquam delitеſcit.* 520
Id Torminibus ventris non omnibus Aquæ minerales conferunt. 521
Tumor *crurum poſt Variolas quibus remediis curandus.* 98
Tuſſes *Epidemicæ.* 150
Curatio. 151
Epidemicæ curationem evacuationibus debent. 194
Tuſſis ſine febre quomodo tractanda. 151. 197. 681
Neque Narcotica neque liquores ſpirituoſi neque diaphoretica tutò hic uſurpabantur. 196
Nec diaphoretica, nec pectoralia permittuntur. 194
Tuſſis oleo amygdalarum dulcium optimè lenitur. 41
Tabellæ præſtantes ad tuſſim. 154
Tuſſis in febre Contin. Epid. ab An. 1661. *ad* 1665. 41
Ejuſdem curatio. ibid.
Tuſſis Convulſiva puerorum & infantium curatur inprimis venæſectione. 121
Curatur Venæ ſectione & repetita catharſi. 195
Tuſſis cauſa. 151
In Tuſſi quandoque valde ſalutare eſt corporis exercitium. ibid.
In Tuſſi ſpiritus vini uſtulatus aliaque ſimilia valde interdum noxia. 152

V

Vaporum *quos appellant Hyſtericorum frequens cauſa.* 433
Variolæ *ab occulta Aëris craſi.* 63
Variola in cruſtas reſiccata. 82
Variola mitiores citius fineuntur. 145
Variola quanto tempore ſoleant graſſari. 23
Variola quo anni tempore invadere ſoleant. 79
Variolæ quandoque ſine inſigni ægritudine erumpunt. 80
Variolæ revera parvi ſunt abſceſſus. 86
Variola Regulares diviſa in Diſtinctas & Confluentes. 79
Variolarum diſtinctarum ſymptomata.
Diſtinctarum hiſtoria. ibid. 658
Venæ ſectio in his ſupervacanea. ibid.
niſi regimen calidius præceſſerit. 92
Regiminis juſtò calidioris noxa. ibid.
Evacuationum noxa. 88
Frigoris ſunt etiam nocumenta. ibid.
Cardiacis quando utendum. 89
Cardiacum quale. 90. 92
Quo tempore ægrotus lecto addicendus. 92
Lecto damnari nimis præpropere, eſt valde pernicioſum. 90. 387
Loci in lecto frequens permutatio tum in hoc tum in alio genere eſt concedenda. 90. 91
Solvuntur objectiones pro continuo in lectulo decubitu oblata. 93
Curatio. 390
Variolarum Confluentium hiſtoria. 89. 594
Salivatio eas Adultorum, Diarrhœa iſtas infantium comitari ſolet. 81. 386
Quibus temporibus morbi febris deſinetur. 84. 93
Quibus ut plurimùm moriantur. 83. 596
Symptomata exitialia utriquegeneri communia. 594 94

Quàm plenum periculi hoc genus. 92. 387
Curatio auſpicanda eſt Venæ ſectione atque Emetico. 396. 595
Et ſpiritu Vitrioli in potu. ibid.
Ptyaliſmo potiſſimùm perficitur. 93
à Fundamento rectè aut ſecus in primis diebus jacto maximè pendet. 389
Paregorica in his quaſi ſpecifica. 397
niſi ſint infantes qui corripiuntur. 94. 397. 400
Quo tempore morbi primùm exhibenda. 399
Præ aliis Ptyaliſmum promovent. 93
Eorum exhibitorum commoda. 94
Paregoricorum quantitas. 398
Exemplum eorum exhibitorum in quadam Croſſe. ibid.
Epipaſticum quo die applicandum. 401
Allium inciſum quo die plantis pedum applicandum. 402
Diæta. 658
Caſus D. Chent totam curationem complectens. 402
Emeticum dari poteſt die morbi undecimo, in ſuffocationis metu. 96
In quo caſu aeri exponendus eſt varioloſus. 389
Varioloſi admiranda hiſtoria. 96
Puſtularum præpropera excluſio quantis ſtipatus incommodis 391
Infantis regimen in Variolis erupturis, & à convulſione incipientibus. 395
Dyarrhoea in Infantibus ſalutaris. 94
Vena ſectio & Catharſis quo demum tempore in convaleſcentibus varioloſis ſint celebranda. 98
Menſium fluxum in Variolis refrigerantia indicare. 126
Variolæ Anomalæ Diſtinctæ (ſc. Nigræ) quomodo à Regularibus Diſtinctis fuerint diſcriminatæ. 124
Curatio. 125
Diæta. ibid.
Variolæ Anomalæ Confluentes quomodo à Regularibus Confluentibus diſcrepàrint. 124
Curatio. 125
Variolæ Anomalæ Ann. 1674. & 75. 145
Curatio. 46
ſpiritus Vitrioli in his uſus egregius. 147
Variolarum cicatrices. vid. Cicatrices Variolarum.
Variolarum nulla unquam mentio apud Hippocratem, neque perſpicua apud Galenum. 149
Variolarum cum Phrenitide caſu ſanatarum hiſtoria. 96
Variolarum in Infantibus ſæpe ſunt prænuncii Epileptici inſultus. 80
Variolarum perversè curatarum ſymptomata. 88
Variolarum retroceſſio ſæpe temere inculpatur. 97
In Variolarum ſummitate macula nigra à nimio ſeruore. 85
Poſt Variolas relictæ foveæ unde, & quomodo oriantur. 81. 95
Ex Variolis cur plures divites moriantur quàm pauperes. 92
In Variolis duo morborum tempora ſeparationis & expulſionis. 86
In Variolis ſeparationem paulatim fieri ſatius eſt. 87. 88
In Variolis expulſio plus temporis requirit quàm ſeparatio. 86
In Variolis eruptio præcocior periculoſior eſt tardiore. 87. 88
In Variolis facies manuum quæ tumor magni eſt momenti. 84. 95
In Variolis mox immenſe ſudare noxium. 72
In Variolis retroceſſis quid agendum. 97
In Variolis tractandis quomodo Medici fama periclitetur. 88
Variolarum hiſtoria cum puſtulis miliaribus à Davide Hamilton. 587

Vectio

Vectio *in Colica utiliſſimum exercitium.* 130
Venæ *ſectio quibus noxia & quibus utilis.* 30. 34
Debet Emeticum ſemper præcedere ubi utrumque indicatur. 32
Debet ſimiliter præcedere catharſin. 195. 513
Ubi phlebotomia liberalior non permittitur, poteſt ſuppleri uſu Enematum. 34
Suppletur etiam purgatione frequenti atque anodinorum uſu. 200
Vena ſectio Infantibus ſuccurrit pariter ac Adultis. 122
Convulſionibus puerorum dentientium ſpecificè conducit. ibid.
Vena in lecto ſecanda quò faciliùs phlebotomiam ferant.
Vena ſectio in debilibus nocet. 30
Vena ſectio in Peſte à multis laudatur. 70
Vena ſectio in Peſte parcè & abſceſſu jam erumpente adminiſtrata valde eſt noxia. 77
Venenati *à ſublimato corroſivo aſſumpto curatio ſola aqua ſimplici.* 200
Vere *morbi quidam Inflammatorii gignuntur.* 49
Veſicatoria *in hydropicis ſæpe gangrænam inducunt.* 503
Veſicatoria non in omni Comate proſunt. 517
Veſicæ *ulceris ſigna & curatio.* 680
Veſtium *hyemalium depoſitio quouſque ſit differenda.* 160
Vigiliæ *quo pacto tractandæ.* 40
Quomodo conſopiendæ ſint poſt febrem narcoticis.
Vinum *abſynthites.* ibid.
Vinum Canarinum. 56. 502
Vinum Hiſpanicum. 92. 484 521
Vinum Malacenſe. 425. 479
Vinum in Hydrope pro potu ordinario commendatur. 38. 143
Vinum in Podagra nocet & quare. 501
Vini compotatio quænam nocumenta ſecum trahat. 476
Ulceribus *pudendorum Venereis quomodo ſuccurrendum.* ibid.
Ulceris veſicæ ſigna & curatio. 674
Unguentum *in Pleuritide.* 680
Vomitiones *virides non ſemper cacochymiam indicant.* 165
Vomitus & alvi profluvium à ſudore ſedantur. 133
Vomitus ſedatur aqua mentha. 75
Vomitus Sanguinis. 45
Vomitorium *in febre maligna quandoque Diarrhœam excitat.* 679
Vomitorii exhibitionem præcedat Venæ ſectio. 43
Vomitorii præſcriptio & uſus. 32
Vomitoria ex infuſione croci Metallorum minus ſunt tuta præſertim pro puerulis. ibid.
Periculoſa itidem, niſi copioſè diluantur. 33
Vomitoriis quandoque emendari nequit materia vitioſa. 32
Urinæ *ſuppreſſio in Variolis.* 133
Uteri *procidentiæ curatio fotu adſtringenti.* 86. 97
Vulnus *leviſſimum in hydropicorum carne quare curatu ſit difficillimum.* 434. 664 503

SOLI DEO GLORIA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google